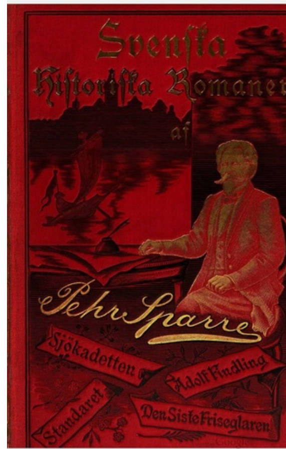

ADOLF FINDLING

ELLER
TRE ÅR UNDER DROTTNING KRISTINAS REGERING
AF

PEHR SPARRE.

TREDJE UPPLAGAN.

ILLUSTRERAD AF GEORG STOOPENDAAL.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.

Förord till den elektroniska utgåvan

Originalupplagan utkom 1835. Här har ett exemplar av tredje upplagan från 1892, som tillhör University of Minnesota Library, scannats av Google Books. Det anpassades för Projekt Runeberg i mars 2013 av Bert H.

FÖRSTA KAPITLET.

Tronföljaren.

På Ölands västra kust, gent emot småländska vallen, höjer sig än i dag vid randen af ett bråddjup den stolta Borgholmsruinen. Fordom var detta slott ett af de präktigaste inom Sveriges gränser samt i flere hänseenden märkvärdigt.

Den nämnda ön erfar sällan verkningarna af vinterns stränghet förrän vid nyårstiden. Därför bör det ej väcka någons förundran, hvarken att ett fartyg i början af december 1651 strax efter dagningen lämnade den isfria hamnen vid Kalmar, ej heller att det, i egenskap af dålig seglare och med nordostvind, måste kryssa tills fram på eftermiddagen, innan det hann upp i höjd med Borgholm. Några lotsar, hvilka vid denna syn, i hopp om förtjänst, ilade till sina båtar, ropade sins emellan: »det är säkert ett fetalieskepp som vill till slottet.» Men de bedrogo sig, ty fartyget vände, styrde en half mil söder ut och ankrade i öppna sjön. Kort därpå såg man en slup ro mot ön för att landsätta några karlar. Dessa gingo sedermera till en närbelägen bondgård, med undantag af tvenne, hvilka, klädda som tjänare hos någon förnäm herre, vandrade eller rättare smögo vägen utåt mot borgen. Vi hafva således god tid att se hvad som där tilldrar sig, innan de hinna fram.

Arbetarne i kungsträdgården påsatte sina mössor efter en djup afskedshälsning, som besvarat fogdens välkomna utrop: »Se så godt folk, nu är det nog för denna gången!» kastade därefter med förnöjd min de tomma matväskorna på ryggen och skyndade hem. Den under dagens lopp afbrutna tystnaden tycktes vilja återtaga sitt välde, men ettuppmärksamt öra kunde dock upptäcka, att den ännu stördes både genom närmare och aflägsnare orsaker.

Ifrån slottet, på hvars fönsterrutor ett blekrödt sken visade hur ljusen där innanför tändes i mån af den tilltagande skymningen, framträngde ett oredigt bortdöende ljud af sorlande människoröster, och i en aflöfvad syrenhäck, vid ändan af trädgården, hördes stegen af någon som häftigt vandrade fram och tillbaka. Ehuru denne vandrare stundom öfverskred den korta bana han för sig egentligen utstakat, så att häcken ej mer bortskymde honom, kunde hans utseende likväl ej riktigt skönjas förrän den uppgående fullmånen hunnit öfver trädtopparna och belyste nejden. Då såg man, att det var en yngling, som tycktes ha sökt ensligheten för att kunna utan vittnen öfverlämna sig åt svårmodiga betraktelser. Hans klädsel bestod i en ljusblå, silfvergalonerad tröja, jämte burgundiska byxor af samma färg, hvilka senare dock ej räckte längre än till knäets öfre del, där ett par hvita stickade pantalonger började framskjuta, nederst som strumpor förlorande sig i skorna. Från högra axeln hängde en sidenkappa i rika veck; kring bröstet och de breda skuldrorna föllo mjuka draperier af en brabantsk spetskrage.

Länge dolde den svarta sammetsbarettens blå och hvita fjäderbuske anletsdragen, emedan hufvudet bibehölls i framlutad ställning; men slutligen rusade ynglingen, liksom hänförd af en inre våldsam strid, långt utåt trädgårdsgången, riktande sina blickar mot himlen. Nu visade det sig, att de sköna blå ögonen gjutit några tårar, af hvilka den sista nedrullade öfver kinden, hvars mörkare färg, att döma af halsens bländande hvithet, tycktes vara mer tillfällig än naturlig. Tinningarna omgåfvos af en krans bruna, krusiga lockar, och som baretten icke hade någon skärm, blef man varse att den höga pannan pryddes, eller, om man så behagar, misspryddes af ett djupt ärr. För öfrigt bar ansiktet detta uttryck af öppenhjärtighet och kraft som är nordbon eget.

Plötsligt började gångjärnen på en liten lönnport utåt fältet knarra och de tvenne karlarne, som vi för en stund sedan lämnade på landsvägen, trädde försiktigt in i trädgården. Enligt smygande personers vana, tittade de omsorgsfullt till höger och vänster, togo därefter ett par långa steg och riktade sist blickarna rätt framför sig. Genom dennabakvända manöver befunno de sig helt nära ynglingen innan de blefvo honom varse, och deras tvekande åtbörder visade tydligt, att detta möte icke var beräknadt. Emellertid var ett återtåg numera utan ändamål, hvarför den ene, efter några hostningar, tog till orda:

»Ursäkta vår näsvishet, herr junker eller hvad han kallas; vi hafva kommit vilse och tyckte, att den första ingång vi träffade var den bästa.»

»Det har ingen skada skett,» svarade ynglingen. »Hvad är annars ert ärende?»

»Något egentligt ärende hafva vi icke, emedan vi blott äro tjänare hos ett par förnäma herrar, hvilka i morgon

vilja göra sin underdåniga uppvaktning hos hans kungl. höghet och af fruktan att förorsaka ett opassande besvär, om de så här sent infunno sig på slottet, tagit nattkvarter i en bondby.»

»Sådan försiktighet är icke behöflig, ty Borgholms port är aldrig stängd för anständiga gäster, utan kunde herrarne gärna tagit sig samma frihet som deras tjänare.»

»Ni måtte väl aldrig tro oss varit nog djärfva att söka nattkvarter på en furstlig borg? Nej, långt därifrån; men, ser herrn, det var trångt i byn, och vi hade hört Borgholms skönhet så mycket omtalas, att vi ej kunde styra nyfikenheten, utan ville uppoffra en oviss sömn för nöjet att i maklighet beskåda detta härliga ställe, synnerligen som tjänaren, så länge dagen räcker, jämt måste lyssna till husbondens vink och ej kan påräkna att äga någon tid öfrig att använda efter eget behag.»

»På edert tal kan man höra, att ni varit länge till hofs; men här behöfves ej krus och komplimenter. Återvänden till edra herrar och bedjen dem vara välkomna, så skall jag emellertid låta sätta nödiga rum i ordning.»

»Det går för ingen del an, kära herre; vi skulle då själfva upptäcka, att vi utan lof aflägsnat oss och till belöning få en handgriplig rättelse på våra arma ryggar. — Nej, om vi på något vis göra eder omak, vilja vi genast gå samma väg vi kommit och afstå från det lofvade nöjet att bese den vidt berömda kungsträdgården, som, enligt folkets prat, skall innehålla flere stammar, satta och skötta af hans kungl. höghets egna glorvyrdiga händer, hvilket vi annars hafva svårt att tro.»»Hvad är det då för utomordentligt däri, att en från det kungliga hofvet aflägset boende prins söker sysselsättningar, som på en gång äro angenäma för honom själf och uppmuntrande för landtmannen?»

»Ack, kära hjärtans! Furstar hafva annat att göra än gräfva i jorden, helst när de äro gifna arftagare till troner. Man måste tänka på huru det går till att regera, för att, när lyckan så medgifver, själf kunna föra spiran, och den som tänker mycket behöfver också förströelse dess emellan. Därför hafva ju potentaterna sina egna nöjen, såsom jakt, dryckenskap eller kärleksäfventyr, hvilket allt ingen förnuftig människa klandrar.»

»Att döma efter ert prat, måtte hertigen vara rätt vackert utmålad i Stockholm; men det bevisar blott att han är misskänd; och troligen kan man till er beskrifning lämpa det gamla ordspråket: det har varit i säck förr än det kom i påse.»

»Bevare mig Gud att förtala någon, minst vår höga öfverhet! Annars visste jag ej, att det låg någonting förklenligt i hvad jag enfaldeligen vågat säga till, förmodligen en af hans kungl. höghets hoffolk?»

»Ja, jag är en af hans lifpager, men det bör icke förskräcka er. Sanningen är här en hemmastadd gäst; den utgår ständigt från furstens mun och döljes aldrig af hans tjänare. Därför ansåg jag som en helig plikt att genast taga er ur er villfarelse.»

»Det skulle således vara osanning, att den höge herren nyttjar sin ensliga belägenhet för att, omgifven af kloka rådgifvare, taga landets ställning i betraktande och sålunda förvärfva nödig vana till regeringsärendenas skötande i framtiden?»

»Hvad prinsen tänker, är oss en hemlighet; men det känna vi alla, att han icke befattar sig med något som honom ej tillhör. Så länge vår allernådigaste drottning sitter på tronen, må ingen regera mer än hon, hvarken på narri eller allvar; och skulle det täckas försynen att röra hennes hjärta för prinsens ömma önskningar, eller kalla henne hädan — hvilket Gud af nåd i det längsta fördröje! — behöfver han blott vidmakthålla de härliga inrättningar hon grundlagt. Dessutom, kommer tid kommer råd, utan att han löper obuden åstad med något som kunde misshaga hans höga frände.»»Ja, ja; ni kan hafva rätt nog, herr junker; och det bevisar bara, huru sådant folk som vi ofta prata i vädret, när de säga efter hvad andra förtälja. Men något måtte väl den höge herren göra på mellanstunderna, då han icke planterar, så framt han ej blifvit katolsk och roar sig med att fasta.»

»Bordets nöjen har han icke afsvurit, hvarpå edra husbönder, som jag hoppas, i morgon skola få bevis; och I kunnen själfva höra, huru muntert det tillgår med sång och lekar i dryckessalen, om I viljen lyssna till skrålet däruppe.»

»Sapperment! Det tycker jag om; ty, oss emellan sagdt, är jag en stor vän af bägaren. Ja, satt en furstlig krona bara på mitt hufvud, — hejsan! då skulle man min själ få se ett lustigt lefverne. Får tjänstefolket också något till bästa?»

»Det sparas icke för dem heller, om de blott förstå att vara anständiga, ty öfverdåd är bannlyst; och när klockan slår sju, måste alla vara inom borgen, hvarefter portarna stängas.»

»Herr junkern påminner om något med sitt klockan sju; det lär hon väl vara i detsamma, och som vi ej ha lust att bli instängda, måste vi önska en god natt!»

»Men hur går det då med ert uppsåt att bese kungsträdgården?»

»Det kunna vi ju göra i morgon, medan herrarne dricka om. Hade jag känt, att här rådde så prisvärda seder, skulle hin håle väl ha vandrat en hel mil i fåvitsko.»

De samtalande åtskildes, och sedan främlingarne åter krupit ut genom den lilla porten, vandrade pagen till slottet. Där upphörde den stojande glädjen så småningom, hvaremot gästrummen började innesluta smärre grupper af välplägade herrar, som under fortsatt glammande afdrogo sina kläder för att njuta hvilan. Uti en efter tidens sed väl möblerad tornkammare befunno sig dock tvenne personer, hvilka ej syntes ha lust att sofva, emedan den ene satt vid ett bord och läste uppmärksamt på ett framför honom liggande tätt fullskrifvet papper, och den andre, stående i upprätt ställning, liksom väntade att få mottaga en befallning. Af bådas dräkter kunde man draga den slutsatsen, att de voro förnäma krigare, ehuru de för tillfället ej buro svärd. Den sittandes med kastaniebruna, slätkammade lockar omgifna ansikte hade ett ganska behagligt tycke, oaktadt ögonen voro någotutstående, näsan och läpparna af bra stora dimensioner och kinderna hvad man kallar påsiga, hvilket härrörde af en för hans ålder — omkring 30 år — ovanlig fetma, så mycket mer märkbar som mannen ej var särdeles högväxt.

Efter en stunds läsning vände han sig hastigt om och sade: »Jag är alldeles förbryllad genom detta helvetiska påfund; ty jag kan icke afgöra, huruvida det är en utlagd snara eller frukten af någon galnings otidiga drömmar.»

Den andra personen, en lång mager karl med svart, krusigt hår och sammandragna buskiga ögonbryn steg nu närmare och svarade: »Jag har min egen tanke, ers höghet. Pass på, om ej den gamle klåfingrige skribleren till slut får binda båten!»

»Hvad säger du, min redlige Paul! — Eller menar du icke Johan Messenius?»

»Alldeles riktigt, ers höghet, ty hvem utom denne djärfve pennfäktare skulle våga ett så ursinnigt försök? När den onde anden en gång farit i kroppen på en människa, kan han väl för ett ögonblick köras ut; men han kommer dock, som det står i skriften, alltid tillbaka i sällskap med sju värre stallbröder. Ja, anfäktar satan någon klass företrädesvis mot andra, är det visst våra så kallade frihetshjältar. Blott de få pennan i hand, företaga de sig ingenting mindre än att regera hela världen. Med hvarje streck skapa eller förstöra de ett konungarike, göra den modigaste monark försagd, uppelda den fredligaste af alla nationer till strid på lif och död, och — hvad som är allra befängdast — tro på rent allvar, att de nedskrifva ödets oåterkalleliga beslut.»

»Din målning är, ty värr, i allmänhet tämligen sann; men oaktadt den gamle Messenius torde tillhöra dina världsomskapare i vissa delar, kan ingen neka, att han äfven är en i motgångens skola pröfvad och sålunda klok man.»

»Jag har ju ej heller sagt, att han yttrat någon dumhet, ty hela världen medgifver, att Carl Gustaf skulle göra mer nytta på Sveriges tron än Kristina, men att skriftligen uppsätta sina tankar i detta ämne och öfverlämna dem i egenskap af anförare för det missnöjda partiet vittnar om en så otyglad ifver, att icke en gång ers höghets bekanta trohet därvid blifvit tagen i beräkning.»

»Det skulle djupt smärta mig, om man tviflade på min trohet mot Kristina, som jag har att tacka för allt hvad jag eger, och som jag ännu, fastän försmådd, tillbeder. Äfvenom jag ej fästas af andra band än den undersåtliga pliktens, borde man känna Carl Gustafs tänkesätt tillräckligt att icke tro honom i stånd att höja upprorsfanan mot sin rättmätiga öfverhet. — Nej, det är icke Messenius som författat denna nedriga skrift. Jag har ju vårdat hans

son som mitt eget barn, och på min bekostnad skall han snart anträda sin utrikes resa. Dessutom är brefvet försegladt i kungl. kansliet, där gubben icke har någon befattning.»

»Ja, det är i sanning ganska besynnerligt. Tankarna tillhöra bestämdt den orolige gubben, ehuru stilen, som jag tror, icke är hans. Men vänta, ers höghet! När jag rätt drager mig till minnes, så har jag något som rikshistoriografen skrifvit. Det är lefnadsregler han sände sonen medan denne i egenskap af page tjänte ers höghet, och som jag för deras kuriösa innehåll förvarat.»

Nu började öfverste von Würtz leta i sina rockfickor, samt framdrog slutligen ett gammalt skrynkligt papper, af hvars vårdande man tydligt kunde märka, att den tappre mannen icke var född till bibliotekarie, och fortfor: »Här är pröfvostenen.»

»Nå, ser du, Paulus talade icke alltid sanningen. Gubben har, som jag sade, icke skrifvit libellen.»

»Nej, jag måste väl hafva orätt så till vida,» svarade öfversten, i det han med ett pekfinger på hvardera skriften långsamt följde raderna. »Där är en lång krummelur på det stora A och där åter ett tvärstreck; det passade icke tillhopa. Nå, låt oss nu jämföra detta lilla b med...»

»Spara dina jämförelser!» sade prinsen i skalkaktig ton och slog sin stafvande vän på fingrarna; men denne lät sig ej afskräckas, utan fortfor med sin tråkiga undersökning så länge, att fursten ledsnade, steg upp och började vandra fram och tillbaka i kammaren.

— På detta sätt mätte den ene golfvet, den andre raderna under djup tystnad, och det såg ut som det egentliga föremålet för deras sammanvaro blifvit bortglömdt, då öfversten ropade: »Potz Donner-wetter! Sehen Sie doch einmal, gnädigster Herr! Was steht denn da für dummes Zeug?»

I ena hörnet af det pappersark, på hvilket brefvet var skrifvet, men upp- och nedvändt mot hufvudtexten, stodo följande ord: »Justus es, Domine, et recta judicia tua», och att denna sentens var skrifven af den gamle Messenii hand, kunde prinsen icke bestrida. »Således är han ändå med ispelet!» sade Carl Gustaf sorgset. »Jag vet ej hvad jag ville gifva, om denna upptäckt varit ogjord. Plikt, samvete och hederskänsla tvinga mig att yppa förräderiet, och likväl skär det mig in uti hjärtat att därigenom blifva en orsak till den gamle gubbens förtidiga nedstigande i grafven.»

»Det förhåller sig med våra obudna statsrenovatörer som med gamla krigare: de strida för andras lycka, tills de själfva slutligen blifva offerbockar. Gud gifve, att han kunde räddas, ty han älskar ers höghet uppriktigt, och möjligtvis kan erkänslan hafva förledt honom till detta utfall, som måhända vore klokt nog, om tid och omständigheter vore annorlunda. Kristina är icke mer denna tjusande flicka, hvars behag fängslade ers höghets hjärta, och för länge sedan upphörde hon att vara denna sällsynta regentinna, som uppoffrade allt för landets väl. Dårskaper och nöjen uttränga allvar och kraft från tronens grannskap; — ja, det fordras i sanning en hjälte för att rädda Sveriges lutande krona.»

»Hvad nu, min redlige Paul! Jag tror nästan att den onde anden ömsat plats och farit från Messenii hufvud in i ditt? Kristina kan vara felaktig, men i den dubbla egenskapen af välgörerska och regentinna har hon dock alltid anspråk på min tillgifvenhet och mitt lif. Den arm som försvarade hennes rättigheter i Tyskland kan icke brottsligt utsträckas för att röfva en krona, som hennes ädelmod åt mig i framtiden bestämde. Carl Gustaf dör gärna utan att hafva fört spiran, men ett med brott belastadt minne skall han aldrig lämna efter sig.»

Här afbröts samtalet genom ett sakta bultande på dörren, hvilken öfverste Würtz, sedan papperen voro sammanlagda, öppnade, och den unge pagen, hvars bekantskap vi gjorde i trädgården, steg in.

»Hvad för dig hit vid denna tiden, Adolf?» frågade prinsen, missnöjd öfver att ha blifvit störd.

»Jag ansåg mig skyldig,» svarade ynglingen, »att underrätta ers höghet om närvaron af några förnäma hofherrar, hvilka, i väntan på morgondagen, då de lära komma för att göra sin underdåniga uppvaktning, tagit nattkvarter i en bondby och skickat sina tjänare som spioner hit till slottet.»

»Har du själf sett dem?»»Hvad för dig hit vid denna tiden?»»Ja, jag har både sett och talat med dem.» Och nu berättade han allt hvad som tilldrog sig under det oväntade aftonmötet.

När han slutat, kastade Carl Gustaf en forskande blick på öfversten, som gjorde en sidorörelse med hufvudet, hvarefter pagen fick tillsägelse att aflägsna sig och ej för någon yppa hvad han anmält.

»Min belägenhet blir med hvarje minut kinkigare,» fortfor prinsen, då de åter voro allena. »Nu är det nödigt att hålla tungan rätt i munnen. Adolfs upptäckt hade under forna förhållanden icke stort bekymrat mig, ty jag är redan van vid dessa galonerade kunskapare, som drottningen tid efter annan hitsänder för att erfara, om jag ännu lefver stilla och fredligt, eller, enligt mina fienders uppgifter, stämplar mot riket. Men den fördömda skriften visar tydligt tillvaron af en hel liga, hvilken man troligen redan kommit på spåren, och de förnäma gesandterna skola måhända utröna, om jag fått de missnöjdas uppmaning.»

»Ers höghet har intet ögonblick att förlora. Skriften måste in originale öfversändas till drottningen, men därjämte bör Messenius räddas.»

»Det blir svårt att sammanbinda dessa båda handlingar.»

»Lyckan skall väl göra något för ett godt ändamål, och det kommer an på att utfinna en säker budbärare, som ej är personligt känd i Stockholm. Finna vi en sådan, affärdas han först med en skriftlig varning från mig till gubben, som, efter dess inhändigande, ej lär dröja att resa ur riket, och några timmar senare afgår en af ers höghets hofherrar med hufvuddokumentet till drottningen. För den sist utskickades oafbrutna fortkomst lägges ett och annat hinder i vägen, dock så, att han själf ej märker hvarifrån det härrör, och dessutom måste båda resa som ett par kappsäckar, de där ej själfva veta hvad de föra med sig.»

»Förslaget är godt och skall, såsom det enda förnuftiga vi kunna uppgöra, sättas i verket.»

»Hvilka behagar ers höghet utse till resenärer?»

»Libellen kan hvem som helst föra till drottningen, blott han har tillräcklig rang för att utan omsvep få fritt inträde på hofvet; däremot måste förelöparen vara en fullkomligt säker person, hvars närvaro i Stockholm ej för hastigt röjes genom gamla bekantskaper på stället; och isanning vet jag ingen så beskaffad bland hela min betjäning med undantag af Adolf Findling, som nyss lämnade oss.»

»Det var ett godt val. Han har aldrig tillförne varit i hufvudstaden, är tapper som en klinga och ers höghet af hjärtat tillgifven.»

Öfverste von Würtz, Carl Gustafs bäste vän och gunstling, skyndade att uppsöka lifpagen, hvilken, sedan brefvet till rikshistoriografen Messenius var färdigt, gömde det i en liten kring halsen fäst påse näst kroppen, lämnade Borgholm, passerade Kalmar sund på en snäll segelbåt och trafvade vägen utåt innan ännu tuppen slutat sin andra morgonsång.

Skrifvelsen till drottningen erfordrade flere omständigheter. Den borde författas i försiktiga ordalag, åtminstone kopieras af handsekreteraren och i allt bära stämpel af ett officielt dokument. Prinsen uppsatte väl genast ett koncept, men lade det på bordet, dels för att närmare betänka huruvida innehållet fullkomligt sade hvad han önskade, och dels för att verkställa renskrifningen vid dagsljuset.

Emellertid hade natten till den grad framskridit, att sängen föga lockade ett par så fältvana män som Carl Gustaf och öfverste von Würtz, hvarjämte en viss oro för pagens fortkomst bortjagade sömnen. Det föreföll dem båda, som vore de i begrepp att gifva en slaktning, hvars hufvudanfall måste uppskjutas tills en förutgående rekognosceringstrupp återkommit.

Ingen torde anse för onaturligt, att våra instängda herrar, i det de förkortade morgonstunden med samtal som hade afseende på Carl Gustafs kinkiga belägenhet, därvid inblandade ett och annat uttryck, hvilket mer tillhörde krigets än politikens språklära.

»Tror du,» sade prinsen, »att Findling kommit väl öfver sundet ännu och menar du, att han osedd slingrar sig

igenom förposterna?»

»Det första både hoppas och tror jag,» svarade öfversten, »men hur det går, i fall han kommer i närmare beröring med hofkroaterna, må Gud veta. Att döma efter några förflugna ord, har han horn i sidan till drottningen, och, från denna synpunkt betraktad, blir han ingen öfverlöpare; däremot kan ungdomshettan lätt inleda honom i en eller annan onyttig skärmytsling, som de fiendtliga rekognoscörerna erbjuda, och det vore en dum sak om någon af erskungl. höghets tjänare skulle fälla tvetydiga yttranden i våra misstänksamma tider.»

»Hvarför skulle han hata drottningen, eller tala illa om en prinsessa som han ej känner eller hört mig nämna annat än med de vördnadsfullaste uttryck?»

»Emedan han törstar efter bragder och utmärkelse, hvilka ingendera kunna vinnas så länge Kristina regerar, bibehåller freden och ej tål andra omkring sig än dem som läspa franska, spela komedier och dansa baletter.»

»Drottningen, liksom alla kvinnor, älskar förströelser; men hon har också många högst ovanliga förtjänster. Detta böra de klokare taga i beräkning och icke genom att uppsöka skäl till klander i hvarje nöje hon tillåter sig störa folkets tro på majestätets helgd. Hvad Findling angår, synes han mig äga ett nog dystert, slutet lynne för att afundas hofmännens så kallade lycka.»

»Krutet som sammanpressas mellan kanonens orubbliga sidor är också mörkt till färgen; likväl bor i dess inre en häftig eld, som utbryter med lågande kraft när luntan meddelar sin lifvande gnista. På samma sätt förhåller sig begäret efter utmärkelse hos den medellöse ynglingen. Findling har knappt sin like i skicklighet att föra vapen, men hvad hjälper det, då ingen adlig sköld ger honom rätt att hoppas större befordran än den han redan ernått. Dessa omständigheter måste föda en ifrig önskan att upplefva bättre tider och ett dödligt hat mot allt som fängslar hans förmåga. »

»Jag erkänner, att han haft föga nytta af mitt beskydd och min vänskap; men fastän jag ej kunnat utsträcka det förra så långt jag velat, bör han värdera den senare. Mina oafbrutna försök att få veta hans rätta namn ha ständigt misslyckats, och drottningen, som annars plägar fästa sig vid allt ovanligt, tillbakavisar min anhållan om ett adelsdiplom för honom, oaktadt man nästan kan taga för afgjordt, att han ej är af ringa härkomst.»

»Måhända att drottningen förändrade tänkesätt, om hon fick skåda den sköne, kraftfulle ynglingen? Det vore åtminstone ej första gången hon gjort afseende på en lofvande yta.»

»Se så, börjar du nu åter kapitlet om drottningens svagheter! Låtom oss uppskjuta afhandlingen om Findlings framtid tills vi ej hafva annat att göra, och läs nu konceptetför mig, så får jag höra hur dess innehåll låter i en annans mun.»

Då prinsens befallning på detta sätt afbröt de slutsatser angående Adolf Findlings första öden, till hvilka samtalet måhända kunnat gifva den värde läsaren någon anledning, om det blifvit fortsatt i samma riktning, anser författaren sig skyldig att genast lämna ett utdrag af de anteckningar han vid bokens planläggning följt, i synnerhet som ynglingen mer än en gång torde åter uppträda.

Oaktadt de svenska vapnen, från den stund de deltogo i det märkvärdiga trettioåriga kriget, nästan ständigt lyste på segerns bana, måste de likväl vid tvenne tillfällen vika för den ombytliga lyckan. Den 7 september 1634 hade Horn det missödet att ej få följa sin egen öfvertygelse och vid Nördlingen nödgas gifva en batalj, om hvars lyckliga utgång hans säkra fältherreblick på förhand tviflade. För sin egen person gjorde han under af tapperhet, men ödet hade beslutit svenskarnes nederlag. Fullkomligt slagne, flydde de i alla riktningar, sedan deras anförare blifvit tillfångatagen, lämnande lägret till plundring åt fiendens trupper. Bland dessa utmärkte sig i synnerhet kroaterna för grymhet och roflystnad: hvar helst de foro fram syntes alltid blodiga spår.

Som på en af hungriga hyenor anfallen hindostansk kyrkogård, lågo de nakna, sargade liken spridda kring valplatsen, då en äldre österrikisk officer, hvilken fordom varit i sachsisk tjänst och sålunda stått under Gustaf Adolfs befäl, långsamt framskred öfver det sorgliga fältet. Vid randen af en liten skogsdunge såg han en kullstjälpt, utplundrad bagagevagn. Denna syn, som hade många likar, skulle troligen ej särdeles rört honom, om

icke en af flere pikstyng genomborrad kvinnogestalt fängslat hans uppmärksamhet. Ännu rådde i de förvridna anletsdragen så mycken skönhet, att medömkan frampressade en tår ur krigarens öga och födde beslutet att undersöka, om där icke fanns något tecken till lif. Döden hade emellertid tryckt ett ouppbrytligt insegel på sitt kallnade rof; lemmarna förblefvo styfva, huru de än vändes; bröstet höjde sig ej mer. Redan stod han i begrepp att återgå till lägret, då ett sakta kvidande nådde hans öron. Nu först blef han varse, att ett ungefärligen två år gammalt barn låg vid kvinnans sida, simmande i blod. Det var en vacker gosse, som, ehuru han erhållit ett djupt svärdshugg tvärs öfver pannan, ännu medvetslöst utsträckte sina småarmar, liksom för att begära hjälp. En god känsla föder flere, säger ett gammalt ordspråk, och barnet hade ej allenast funnit sin räddare för ögonblicket, utan äfven sin fosterfader för framtiden.

Att den lilla varelsens rätta föräldrar varit svenskar, kunde slutas af kläderna, dem mördarne ej ansett löna mödan att afdraga. Hemförd till den österrikiske krigarens tält, återfick gossen snart full sans. Vid bemödandet att frambringa den upptäcktes ett smycke, som han bar näst kroppen, fäst på en blå silkessnodd. Det tycktes utgöra ena hälften af ett sönderbrutet gehängsknäppe och bestod i en väl slipad safir, hvars guldinfattning fordom varit försedd med inskrift, af hvilken ingenting mer än ordet »Adolf» kunde läsas. Måhända skulle officern snart kommit i bryderi för sin opåtänkta fadersbefattning, om han fortfarit med sitt kringvandrande yrke; men ödet hade beslutit, att gossen ej skulle lämnas utan stöd. I en kort därefter inträffande obetydlig strid miste tysken ena benet, hvarigenom han blef tvungen att sätta sig i ro. Förgäfves anhöll han om lifstidspension, ty han var numera, såsom oduglig att föra vapen, icke i stånd att hämnas genom öfvergång till fienden och kunde således utan fara öka de missnöjdes antal, åt hvilket brist på medel i följd af krigets härjningar redan gifvit en ansenlig tillväxt. Lyckligtvis ägde han en genom plundringar samlad egen förmögenhet. På dennas afkastning nödgades han bygga sitt hopp för framtiden, köpte ett litet hus i en af Prags förstäder och ägnade sig helt och hållet åt hittebarnets uppfostran. Emellertid minskades kapitalet med hvarje år, men i samma mån ökades hatet mot den otacksamma österrikiska regeringen. Detta hat delades fullkomligt af fostersonen, som af namnet på smycket och sättet hvarpå han blifvit funnen kallades Adolf Findling.

I egenskap af generalissimus hade den unge phalzgrefven Carl Gustaf fått befäl öfver svenska härarne i Tyskland, då fältmarskalken Königsmark beslöt öfverrumpla Böhmens hufvudstad. Oförmodadt stod han, i slutet af juli månad 1648, utanför Prags murar. Genom en djärf bragd af Ernst von Odovalsky, hvilken på ett af honom kändt svagt ställe öfverklättrade muren, kommo svenskarne i besittning af Strahöferporten, hvarefter den delen af staden som kallades die Kleinseite äfven föll i deras händer. Så fort prinsen kunde, infann han sig vid belägringen, för att dela äran af hela stadensslutliga fall; men invånarnes, och i synnerhet den studerande ungdomens, tapperhet fördröjde det allt jämt. Adolf Findling, som nu var ibland de studerandes antal, lifvades af helt andra känslor än hans kamrater. Fullkomligt lika tapper som dessa, kunde han ej glömma att han var född svensk, och lusten att hämnas en öm fosterfaders oförrätter utvecklade sig till en lågande känsla i det unga sinnet.

En afton satt han tankfull vid gubbens säng och afhörde den ofta upprepade berättelsen om alla de bataljer den förskjutne krigaren bevistat. »Hvad har jag väl fått till belöning för mina trogna tjänster?» sade denne med dyster stämma. »Jo, fattigdom och ett lumpet afskedspatent. Vore jag blott tjugu år yngre, skulle detta träben ej hindra mig att följa Odovalskys fotspår, och vore du ej min enda tröst på grafvens brädd, skulle jag lämna dig min gamla värja med denna befallning: tag henne och hämnas!» Knappt hade dessa ord halkat öfver gubbens läppar, förrän en kanon på vallen gent emot sprang sönder med en förfärlig knall. De tunga styckena svängde sig högt upp i den hvirflande rökstoden, för att under dubbel fart nedstörta i alla riktningar. Ett af dem tog sin väg genom taket på den missnöjdes lilla boning, afskar bjälkarna på vinden med brak och slutade ägarens jordiska bana.

Förvirrad rusar Adolf mot väggen, fattar fosterfaderns rostiga svärd och står inom ett ögonblick på vallen, utan att veta hvad han vill göra. Då upphäfva svenskarne ett genomträngande skri, i det de löpa till en af de många stormningar, som under denna märkvärdiga belägring utan synnerlig framgång företogos. Med ett hopp var han i grafven och förenad med de stormande, hvilka ej visste hvad de skulle tänka om denna oväntade syn. »Följen mig!» ropar han. »Ingen bland er alla har så mycket att hämnas som jag.» Företagets utgång kröntes ej af lyckan, men ynglingen, ehuru sårad, stridde icke desto mindre med en tapperhet som väckte allas förvåning och slutligen

kom för prinsens öron. Framförd till Carl Gustaf, blef Findling af honom antagen till lifpage, lärde sig snart det hittills okända modersmålet och hade, efter fullbordade studier vid de tyska universiteten, ej länge varit på Borgholms slott, då han fick befallningen att fara till hufvudstaden.

*

ANDRA KAPITLET.

Hertigens page.

Hvar och en som tillbringat en vinter i Stockholm måste medgifva, att denna för öfrigt så angenäma ort besväras af en ledsam, förtidig skymning, synnerligen i den del som kallas Staden. Femtionio graders polhöjd vore redan mer än tillräcklig att göra dagen kort, utan att den behöfde ytterligare minskas genom trånga gator; men detta fel mot byggnadskonstens bättre regler, som än i våra dagar kostar mången onödig mark ljus, har ej kunnat undanrödjas och tyckes vid första påseende vittna om, att förfädren lefde i ett husligt mörker, innan malmarna blefvo bebyggda.

Medeltidens oupphörliga krig fordrade väl, att städerna omgåfvos med ringmurar, för hvilkas minsta möjliga utsträckning husen måste hopträngas till en tät, af några smala gångar genomskuren massa; dock torde byggnadssättet äfven kunna anses som ett slags måttstock på folkens bildningsgrad. Grekernas och romarnes lätta, ljusa boningar uppväcka en glad beundran, då däremot vildens jordhydda, muhamedanens fönsterlösa harem, riddarens trånga gråstensborg och klostrets mörka cell ingifva en känsla af vantrefnad eller medömkan.

Där despotismen och okunnigheten varit rådande, har deras afbild mörkret blandat sig som en ingrediens i hvarje företag; men i samma mån upplysningen med dess följeslagare tankefriheten framgått, hafva de små färgade rutorna lämnat plats för stora fönsterskifvor, husen blifvit rymligare samt städerna fått stora torg och breda gator. Det förbättrade statsskicket är nu ett långt säkrare värn kring den obeväpnade medborgarens öppna egendom än forntidens tjocka ohyggliga murar.

Om Adolf Findling strax efter sin ankomst till Stockholm, klockan vid pass tre eftermiddagen, icke just resonerade på samma sätt som vi nu gjort, kunde han likväl icke undgå att för sig själf smågräla öfver den hastigt infallande skymningen, då han från ett värdshus på Österlånggatan togvägen åt Stortorget. Enligt sin instruktion skulle han på ett försiktigt sätt uppsöka rikshistoriografen, för att till honom aflämna det medhafda brefvet, och för ingen, hvem det ock vore, omtala sitt rätta ärende eller genom frågor gifva anledning tro, att han sökte den gamle Messenius. Fullgörandet af detta uppdrag syntes honom endast möjligt genom en lyckträff, ty utan en direkt fråga kunde det väl icke falla någon in att hänvisa honom till Messenii boning; men van att blindt lyda, vandrade han på vinst och förlust ditåt händelsen förde honom.

Att ordet rikshistoriograf innefattade en god portion af lärdom, trodde han sig böra antaga. I Tyskland hade han sett, huruledes doktorer och andra lärde plägade uthänga en tafla öfver dörren, försedd med inskrift, som i prunkande ordalag sade den förbigående, hvilka sjukdomar han mot hederlig vedergällning kunde blifva kvitt, eller hvilken hemlig kännedom han för sina guldnar kunde erhålla. Af detta drog han den slutsatsen, att priset på det historiska vetandet skulle vara anslaget å gubbens gatudörr, eller åtminstone något talande tecken finnas å de murar som inneslöto en polyhistor.

På Stortorget kunde han emellertid icke finna något betydelsefullt märke, med undantag af kåken, hvarför han beslöt gå vidare rakt utåt den gata mot hvilken han då stod vänd. Detta var Svartmangatan. Sedan han kommit ett litet stycke in på gatan, upptäckte han till höger ett hus, öfver hvars port något stod uthugget, som vid närmare skärskådande befanns vara tvenne sammanbundna adliga vapen, öfverst omslutna af en stor vindrufklase. Att utreda hvad denna besynnerliga hjälmprydnad skulle betyda öfversteg hans heraldiska kunskaper; men att dessa

emblem icke lämnade upplysning om någon lärd man, tog han för afgjordt och ämnade fortsätta vandringen, då ett stojande sällskap väckte hans uppmärksamhet. Från det nyssnämnda huset utkommo flere välplägade herrar, som arm i arm raglade mot Stortorget, skrålande en tämligen plump dryckesvisa. Några borgare hade den olyckan att möta detta bacchanaliska tåg och blefvo skuffade i rännstenen, där de, i sittande ställning, ropade på stadsvakten.

»Rider er djefvulenl» skrek en tjock bagare med hotande åtbörder. »Får man ej gå i fred på allmän gata?»»Respekt för adelsmän,» svarade en lång karl i galonerad jacka. »Du hör väl icke till magistraten vet jag; eller har du kanske fått privilegium på borgmästarstenarna?»

»Tag ni skeden i vackra handen, ert hofftölje, annars skall jag lära er respekt för borgerskapet! Om än drottningen har lust att se genom fingrarna med sina hofjunkare, så veta vi, att rikskansleren icke tål sådant ofog. Minns ni, hur det gick för några år sedan, när edra gelikar hade ett slikt natterumor och parlamente med vakten, in januario? då...»

»Då som nu,» afbröt en annan af sällskapet talaren, »måste vakten veta hut; och i fall du glömt, hur det tillgick med den saken, så skall jag låta dig veta, att gref Göstaff Lejonhufvud marscherade i spetsen för truppen, slog igen corpsdegarde-dörren och jagade gårdvararne på flykten. Att rikskansleren dagen därpå brummade litet, brydde man sig ej stort om. Stryk hade gårdvararne fått, och det skall du också bekomma, om du ej håller dina tjocka käftar.»

Under tiden hade en mängd åskådare samlats kring de trätande, och en liten med bardisaner beväpnad trupp anryckt för att återställa ordningen eller söka tillfångataga de angripande; men dessa drogo sina värjor, bröto sig igenom och flydde med utrop: »Skäll nu eller bit oss i hälarna!»

Detta uppträde förekom vår page lika besynnerligt som oväntadt och syntes honom hvarken öfverensstämma med det begrepp han gjort sig om Kristinas regering eller de ärbara svenskarnes seder. Hvad han hörde yttras lämnade ej något tvifvel öfrigt, att de anfallande voro hofmän; och hur skulle han kunna förlika deras plumpa uppförande med den fina ton, som utmärkte drottningens omgifning och den ordning, för hvilken hennes styrelse ville bli berömd?

Först då det oroliga hoffolket var borta fick stadsvakten mod att högljudt hota, och de genom bullret församlade åskådarne kastade spejande blickar åt alla sidor, innan de vågade yttra något bestämdt deltagande. Genom mängden vandrade flere maskerade personer fram och åter utan att Adolf kunde afgöra, om de tillhörde det skuffade partiet, som behållit den våta valplatsen, eller det som med segerrop och torra permissioner dragit sina färde. Väntande på händelsens vidare följder, hörde han någon halfhögt yttra: »Den är alldeles klädd som hertigens pager; honom måste vi behålla i sikte,» hvartill en annan röst svarade: »Jagkänner dem alla och skall snart upplysa, om det är en synvilla.»

Detta samtal var för ingen del välkommet, och han beslöt tränga sig djupt in bland folkmassan för att osedd kunna vika af åt någon gränd; men hur han vände sig, hade han alltjämt en maskerad figur i spåren. Småningom tycktes dock förföljelselusten afsvalna, och redan trodde han sig den alldeles kvitt, då en karl ställde sig midt i vägen, aftog sin mask och utropade: »Guten abend, Bruder Adolfus pragensis! Hvad fan gör du här?»

Angenämt öfverraskad, då han i den hälsande igenkände sin forne stallbroder Arnold Messenius, rikshistoriografens son, skulle han ofelbart gifvit sina känslor luft i ett hjärtligt famntag, om icke förargelsen öfver hvad han nyss erfarit ännu jäst i hans sinne, blandad med fruktan att öfverskrida erhållna order om försiktighet. Hälsningen kunde likväl icke lämnas obesvarad, och i brist på något bättre, svarade han:

»Skall jag verkligen tro mig vara välkommen, eller är detta ett slags judastecken som du vill gifva dina spionerande följeslagare?»

»Yrar du Adolf!» genmälte Messenius, »eller hör du kanske till det tappra supgillet som grälade med bagaren? Trösta dig då, min bror; ty hvarken jag eller mina vänner hafva ännu blifvit enrollerade bland stadsvakten.»

»Åt fanders med både supgillen och stadsvakter; nog kan du väl begripa, att hertigens folk ej deltager i slika gatubragder.»

»Nå, så förklara dig litet närmare. Här skall du finna trohet, hvad du också har för händer; ja, äfven om du vore inbegripen i ett kärleksäfventyr,» tillade han spefullt.

»Jag hade nyss anländt och ville nyttja det återstående af dagen för att se hur staden såg ut. På denna min oskyldiga vandring råkade jag bli åskådare af ett uppträde mellan hoffolket och borgerskapet och blef af dig samt dina så kallade vänner begapad liksom jag varit ett underligt djur. Om detta slags uppmärksamhet än hör till de stockholmska artigheterna, så bör du icke förtänka, att det stöter främlingen för hufvudet.»

»Däri har du rätt, men man får ej alltid döma på lösa anledningar. Det vore både synd och skam, att ett par så gamla vänner som vi äro vid första återseendet efter en lång skilsmässa skulle gräla i stället för att taga hvarandrai famn.» Härvid utsträckte han armarna, tryckte Adolf till sitt bröst och fortfor: »Var nu icke längre förtretad, ty du skall snart se den begångna ohöfligheten godtgjord. På hvad sätt har du annars ämnat tillbringa din afton?»

»Hur skulle jag, alldeles obekant här i staden, kunna uppgöra någon plan i dylikt hänseende utom att gå till hvila?»

»Nå, då har jag det som jag vill. Tag min arm och låt mig sörja för resten. Berätta mig sedan under vägen, hur den älskade hertigen mår, och hvad han sysselsätter sig med på den kala ön.»

De båda vännerna vände nu långsamt tillbaka, under det Adolf omtalade lefnadssättet på Borgholm, och då de hunnit till det hus, hvarifrån de väl plägade adelsmännen utkommit, sade Arnold: »Här skola vi stiga in.»

»Misstyck ej,» svarade Adolf, »om jag fordrar några närmare upplysningar innan jag efterkommer din begäran. Öfver porten står något som betecknar, att detta är en mäktig mans boning, ty då jag för en stund sedan vandrade här förbi, kunde jag, oaktadt skymningen, upptäcka tvenne vapen, och de grälande adelsmännen började sitt stojande tåg från detta ställe.»

»Den saken är lätt förklarad,» afbröt Arnold hastigt. »Huset tillhör, som du gissat, en adlig släkt; men, om du kunnat närmare betrakta de ståtliga sköldemärkena, skulle du äfven sett, att de krönas af en drufklase, hvilken säger, att de höga anorna icke anse för slem vinning att under gehänget blanda sig i allmänna näringar. Visserligen är detta annars en stor magnats residens, ty vinguden har inom dessa murar uppslagit sin tron, för att dyrkas af både frälse och ofrälse strupar. Här finnes godt öl och godt vin, och att här goda vänner träffas, skall du äfven snart erfara. Stig bara på!»

»Där du agerar värd bör jag ej tveka att blifva gäst; men när jag rätt drager mig till minnes, har jag något som först måste uträttas, innan jag slår mig på rolighet. Öfverste von Würtz ålade mig att genast efter ankomsten uppsöka din gamle hederlige far och, jämte mångfaldiga hälsningar, höra efter hur han befinner sig.»

»Gubben mår som pärla i guld och rymmer icke ur staden tills i morgon bittida, då du kan träffa honom. Dessutom går han tidigt till sängs.»»Det är godt och väl, men du vet, hur vana vi hertigens tjänare äro att punktligt efterkomma förmäns befallningar; och om öfversten får veta att jag uppskjutit till i morgon hvad jag kunnat göra i dag, torde han taga det illa.»

»Hur fan kan han få veta, hvilken timme du besöker min far, om du ej själf skvallrar ur skolan? Dock, efter du är så enträgen, skall jag visa dig vårt hus, hvilket icke är särdeles långt borta, med villkor likväl, att du ej nämner något om det tillämnade aftonnöjet och fort slutar ambassaden.»

I en stor kammare, belägen i tredje våningen af ett gammalt grått stenhus, satt den lärde Johan Messenius framför sitt skrifbord och läste, med självförnöjdt småleende, sina historiska arbeten. En i taket hängande lampa spridde sitt rödgula flämtande sken på skriften och nedre hälften af ansiktet, hvars öfre del fick en mörk slagskugga af den med yfvigt hillerbräm försedda purpurfärgade sammetsmössan, som gubben, för ögonens bevarande, dragit långt ned öfver sin skrynkliga panna. Läsningen hade så helt och hållet fängslat rikshistoriografens

uppmärksamhet, att han ej varseblef Adolf då denne inträdde, och det fordrades flere starka skrapningar med foten för att afbryta hans hänförelse. Slutligen, liksom vaknande från en ljuf dröm, drog han upp ögonbrynen till tvenne halfcirklar, utan att den smala öppningen mellan ögonlocken därigenom blef större, eller munnen kom ur sin leende ställning, sköt mössan på ena örat samt frågade: »Hvem är där?»

»Ett budskap från Öland, som har bref att aflämna,» blef svaret.

»Från Öland!» upprepade Messenius häftigt och sköt de historiska handlingarna långt bort på bordet. »Hvad skall detta betyda? Säg yngling, säg fort! Är hertigen död?»

»Det må Gud den högste nådeligen afvärja! Så illa är det icke. Jag har blott ett bref från öfverste von Würtz, som jag tror i enskilda angelägenheter, ehuru innehållet är mig alldeles obekant.»

»Intet värre? Gif då hit, så får jag se hvad det kan vara.»

Efter att ha rest sig från stolen för att komma inom lampans starkare ljuskrets, bröt gubben brefvet och började läsa; men redan vid de första raderna uttryckte hans ansikte»Ett budskap från Öland!» blef svaret.en oro, som med hvarje ögonblick tilltog. När brefvet var genomgånget, kastade han forskande blickar på pagen och frågade med bäfvande stämma: »Unge man, kan du inför vår Herre besvärja, att du ej känner detta pappers innehåll?»

»Det kan jag, i fall så erfordras. Att döma efter er sinnesrörelse måste det vara af vikt, och det är mig angeläget veta, om jag ännu i denna natt skall återvända med svar.»

»Nej, min vän; det kräfver tid att besvara dylika epistlar. Store Gud, hafva mina fiender icke ännu tröttnat i sina förföljelser mot vår olyckliga släkt! Dock, där samvetet är rent behöfver hjärtat ej bäfva. Kom tillbaka i morgon bittida, men nämn ej för någon dödlig, att du talat vid mig.»

Försänkt i djupa tankar och med föga lust att deltaga i ett muntert lag, trädde Adolf ut på gatan, där Arnold otåligt väntade hans återkomst för att ledsaga honom till det ofvannämnda värdshuset. I samma mån det lidit längre på aftonen hade också antalet Bacchi dyrkare där ökats. Ej allenast de högre ståndens sysslolösa medlemmar sutto jollrande i mellanrummen, med vinbägarne emellan sig; i stora källarstugan såg man äfven grupper af handlande, som slagit igen sina bodar för att själfva slå sig på dryckjom, och handtverkare, som vätte skägget i fradgande ölkannor. Här var, som man säger, fri republik. Alla talade, ingen hörde på.

Vid ena ändan af bordet svor en borgare öfver skatterna och uppgjorde planer till kronogodsens indragning. Vid den andra svor en knekt öfver freden och önskade krig med det allra snaraste för att kunna godtgöra sin årsgamla vinräkning. Midt emellan dessa båda partier stod en ung adelsjunker och ville borga en silfverbrokad till en ny maskeradklädning af en krämare, lofvande betalning så fort hans herr fader fick uppbära räntan af ett kronogods, som han för sig och de sina nyss erhållit af hennes majestät drottningen.

Längs väggen gick en prästman med sakta steg och sträckt hals, liksom för att uppsöka någon bland gästerna, hvarvid ett sådant afstånd från bordet bibehölls, att ingen kunde misstänka honom för deltagande i det allmänna syndandet; men oförmodadt blef han upptäckt af en snickare, som ropade: »Se där är kyrkoherden! Ack, höglärde mäster Petrus, gör oss den hedern att smaka på vårt danzigeröl!Fastän den satans vinskänken tar betalning som en kättare, förtjänar han likväl absolution för sina goda varor!» Med ett uttryck af fasa och förakt ville presten nu draga sig undan, men reträtten blef afskuren, och endast för att, som orden föllo, snart komma ur denna syndiga krets, tömde han kannan i botten, gaf till återskänk några uppbyggliga förmaningar mot öfverflöd och dryckenskap samt gick sina färde.

Adolf, som hvarken kunde fatta ändamålet med sitt sysslolösa vistande på detta ställe eller utgrunda hvart de förstulna blickar syftade, hvilka stund efter annan växlades mellan den unge Messenius och en källarsven, började blifva mindre väl till mods. En bestämd fråga om orsaken till detta besynnerliga uppförande var redan färdig att undslippa honom, då Messenius hviskade: »Följ mig oförmärktl» och försvann genom en liten sidodörr. Så snart uppmaningen blifvit efterkommen, återfann han sin ledsagare på första steget af en svagt upplyst vindeltrappa, som tycktes leda till källaren och nederst stängdes af en tjock järndörr, hvilken vid ett

gifvet tecken uppläts.

Nu inträdde de i en hvälfd kammare, där de mottogos af ett litet sällskap, hvars sedesamma uppförande på intet sätt liknade den större samlingens i öfre våningen, ehuru båda partierna tycktes hafva enahanda ändamål, eller att dricka. Äfven här prunkade blanka silfverbägare, ölkannor och muggar på det mörka ekbordet, omgifvet med fem stycken höga karmstolar, hvilka, på tvenne när, redan voro upptagna. Dessa tomma platser fylldes af Adolf och Messenius, som, efter en vördsam hälsning, tog till orda: »Enligt mitt gifna löfte bringar jag här en af hertigens tillgifnaste tjänare inom ert värda samfund.»

»Han är oss välkommen,» svarade en vördig man, som satt i högsätet och hvars dräkt tillkännagaf ett betydande ämbete inom magistraten. »Vi erfara sällan något tillförlitligt om den älskade furste, som utgör vårt framtida hopp, och med hjärtlig glädje mottaga vi därför hvarje underrättelse från Öland.»

»Ämnar ej hertigen snart besöka hufvudstaden, där alla vältänkande längta efter hans närvaro?» afbröt en äldre militärperson, som satt till höger om den förstnämnde, och knappt var detta spörsmål gjordt, förrän den tredje, också klädd i magistratsdräkt, hastigt inföll: »Huru länge skolavi vänta på förlossning ur detta elände, hvilket endast hertigen kan vända till godo?»

Adolf, som sålunda ej hade mindre än en hälsning och tvenne kinkiga frågor att besvara, innan han hunnit göra sig hemmastadd, såg med ett slags förlägenhet på sin vän, liksom för att begära närmare upplysning om de personer, hvilka han nu borde tilltala. Messenius begrep detta ögonspråk och yttrade, i det han reste sig: »Då jag på visst sätt är värd för aftonen, fordrar också skyldigheten, att jag säger dig de öfriga gästernas namn.»

Vid den presentering som härpå följde erfor Adolf, att sällskapet bestod, i den ordning han blifvit tilltalad, af borgmästaren Nils Nilsson, landshöfdingen öfver Jemtlands län, öfverste Hans Strijk, samt magistratssekreteraren Schunck.

Han svarade: »Att gifva trogna underrättelser om min glorvyrdige herres närvarande tillstånd och hälsa vill jag ingalunda undandraga mig, synnerligen då jag med särdeles fägnad kan säga, att han — Gudi lofvadt — befinner sig både hälsosamt och väl; men däremot vet jag icke, huruvida han snart ämnar sig till hufvudstaden, ej heller om han kunnat vidtaga några anstalter för de enskilda olägenheters afhjälpande, hvilka herr stadssekreteraren omnämnt.»

Detta försiktiga svar åstadkom en allmän tystnad, hvilken Schunck var den förste att bryta, i det han sade: »Jag har icke haft för afsikt att vidröra något enskildt, utan landets elände, och jag vore mycket bedragen, om mina yttranden kommit för ovänliga öron.»

»Ynglingens svar var välbetänkt,» genmälde borgmästaren. »Det bevisar, att hertigen nu, liksom alltid, är en klok herre, den där icke lägger sina angelägenheter i något såll, utan sluter dem inom den ärliga tillgifvenhetens säkra lås. Ni, min käre Schunck, är en välmenande man, men tag er i akt, att ert häftiga lynne ej för er till fördärfvet. Statssaker erfordra en omtänksam behandling, och hvarje yttrande, vore det också blott en from önskan, måste afvägas.»

»Men på det sättet kommer man aldrig till något slut,» inföll öfverste Strijk. »För en domare är det tjänligt att afväga tvisterna med guldvikt, ty lagen behåller sitt rof och ingen lyfter handen till motvärn när straffet skall drabba. Annorlunda förhåller det sig med statshvälfningar: de bero på den hastighet med hvilken de utföras. Vi hafva längenog knotat i mjugg, och blir det ej snart allvar med leken, säger jag, som barnen, att han surnat.»

»Jag åter kan på intet sätt likna kloke mäns önskningar och känslor vid en lek. Vi se, ty värr, att landets ställning måste blifva annorlunda än den är, om vi icke skola nedstörtas från den höjd, hvartill Sverige genom Gustaf Adolfs kraft uppstigit. Fiendernas afklippta vingar återväxa småningom till en farlig styrka, som icke skall glömma att kräfva hämnd, medan vi, obekymrade om framtiden, sofva på våra blodiga lagrar eller dansa baletter i deras skugga. Allt detta står tydligt skrifvet med eldbokstäfver för hvarje upplyst medborgares ögon; men hvem vågar dock obetänksamt påskynda händelsernas lopp?»

»Om detta är sanning, så vet jag ej hvartill våra öfverläggningar gagna. Slafven gör bättre att tåligt bära sina kedjor än att genom knot ådraga sig förtryckarens vrede, så framt han ej har mod att strida för friheten.»

»För min del anser jag mig icke som slaf, ty ståndens fri- och rättigheter äro ingalunda våldförda, men hvad jag kan bli, om styrelsens omåttliga slöseri fortfar, är en annan fråga. Medel till räddning äga vi i öfverflöd, fastän de äro splittrade, och kunna vi blott låta tiden förena dem, kommer det öfriga af sig själft.»

»Ert tal är i afton ett mästerstycke af obegriplighet. Allt är förloradt, säger ni, om styrelsen ej vill ändra grundsatser, vi sofva på brädden af en afgrund, äga medel till räddning, som böra förenas, och likväl skola vi ej påskynda händelsernas utveckling. Sådana djupsinnigheter må den förklara som kan.»

»Jag håller med landshöfdingen,» inföll Schunck. »Kunna vi ej snart få ett förändradt statsskick, är landet förloradt.»

»Ja!» ropade Messenius med värme. »Nu eller aldrig är mitt valspråk; men den som har en rättfärdig sak bör ej misströsta, och kanske kommer hjälpen förr än vi vänta den?»

»Ingenting skulle vara mig angenämare än att kunna dela edra förhoppningar,» återtog borgmästaren med ett lugnt småleende, hvarefter han vände sig till pagen och fortfor: »Gissar jag rätt, min vän, så lefver prinsen ännu i sin gamla overksamhet?»

»Ja, ty värr!» svarade Adolf; »hans värld sträcker sig icke utöfver Ölands trånga gränser.»»Kanske bevakas han äfven af hemliga kunskapare?»

»Det är troligt, ehuru jag ej kan lämna någon upplysning härutinnan; men att han stundom besökes af fina herrar från hofvet, hvilka skola se efter hvad han tager sig till, därom är jag fullt öfvertygad.»

»Nå väl! Och ändock viljen I tala om en snar sakernas förändring? Jag har sagt, att vi ej äro utan medel till det ondas afhjälpande, och jag skall bevisa detta påstående. Drottningen äger medfödd rätt till svenskarnes trohet och förmåga att styra hvilket land som helst, blott hon återgår från den villostig, hvarpå händelserna fört henne. Låtom oss icke misströsta om en sådan återgång i framtiden, ty ungdomens obetänksamhet kan förvilla äfven det bästa hjärta; men när passionernas storm lagt sig, återtager förnuftet sitt herravälde, om det endast erhåller något stöd, och det vore en skymf af naturen att tro dårskapens gift oafskiljbart blandadt med Gustaf Adolfs blod. Jag har yttrat, att jag anser rikets belägenhet förskräcklig, då skattkammaren är tom, folket tryckt af odrägliga bördor, kronogodsen bortskänkta åt smickrande gunstlingar, tronen omgifven af främmande lycksökare och alla grannar fardiga att anfalla; men Carl Gustafs arm kan krossa de senare och Axel Oxenstiernas klokhet gifva staten ett nytt lif. Ja, rikskanslerens afvoghet mot arfprinsen måste upphöra i det ögonblick drottningen räcker honom sin hand; och dessa tre förenade krafter skola ännu en gång komma Europa att darra. Detta inser Carl Gustaf säkert; därför väntar han med lugn den stund, då Kristina, upplyst af erfarenheten, själfmant ber honom dela sin tron; och därför vore det att splittra den till fäderneslandets räddning nödvändiga styrkan, om någon förförde honom att i otid rycka till sig spiran.»

»Medan gräset gror dör oxen,» svarade stadssekreteraren, »och jag fruktar, att vi snart nog kunna likna oss vid de klafbundna medlemmarne i en utsvulten ladugård.»

»Hvem hade väl kunnat tro, då jag satt för fronten af mitt vackra regemente vid Osnabrück, att jag, till belöning för mina mödor, fyra år senare skulle vara regeringens skugga i det magraste af alla län?» sade Strijk med en suck.

»Nå nå,» inföll borgmästaren, »visst var det en betydlig missräkning, då hoppet om generalvärdigheten förvandlades till en landshöfdingfullmakt. Jämtlands afkastning går ej samma väg som krigsgärderna i Tysklands underkufvadeprovinser. Den förra styr kosan direkte till skattkammaren, de senare förvillade sig stundom i uppbördsmännens fickor. Men låtom oss icke, i ett gladt lag, se världen på den mörka sidan; allt kan ännu blifva godt igen. Skål mina herrar! Sveriges och drottningens välgång, genom Carl Gustaf — förr eller senare!»

»Ju förr, desto hellre!» utropade alla de öfriga, utom Adolf, som sjunkit i för djupa tankar att kunna följa

samtalets oväntade utveckling, men likväl återkom nog hastigt till besinning för att med tömd bägare upprepa: »Carl Gustaf!» innan sällskapet druckit ut.

Från storkyrktornet hade fyra svagare klockslag efterföljts af tolf dofva toner, och de darrande återljuden sväfvade mellan Österlånggatans höga gaflar, småningom sänkande sig till tvenne vandrares öron. Insvepta i sina kappor, gingo Adolf Findling och Arnold Messenius samspråkande öfver de ämnen som blifvit afhandlade i den krets de nyss lämnat.

»Du ser nu själf, huru sakerna stå,» sade den sistnämnde. »Alla äro missnöjda, alla önska, att hertigen måtte göra slut på oredan, men få hafva mod att öppet uttala sin mening. Tro icke, att borgmästaren är så helig som han vill synas. Advokaten är alltid en besynnerlig varelse, till hvilken man kan lämpa det gamla ordspråket: han skjuter ej ditåt han pekar. Vanan att vända hvarje sak på tusen sidor och göra rätt till orätt, eller tvärtom, ger honom en förställningsförmåga, hvars rätta syftning ej visar sig förr, än vägen är banad. Låt brushufvudena spränga porten, tänker han vid sig själf, så skall jag sedan draga därin och tolka lagen; ty efter hvarje häftig strid uppkommer ett ögonblicks dystert lugn, som talaren begagnar. Självfva Demosthenes flydde, lik en feg stackare, vid Chäronea och hade säkert blifvit stenad, om han ej fått hålla liktal öfver de fallne, hvari han så rörde åhörarnes hjärtan, att de glömde hans eländiga uppförande. »

»Men är man säker om hertigens bifall, och äger man medel att låta honom erfara hvad som till hans förmån beredes?»

»Ja, ser du, det är just den knuten, hvars upplösning trotsat så mångens gissningsförmåga. Äfven jag måste lämna denna fråga obesvarad.»»Då tycker jag att ni handlen som narrar, samt och synnerligen. Enhet ger framgång; olika åsikter, misstroende och obeslutsamhet föra till fördärf.»

»Så vidt skall det väl icke komma, vill jag hoppas, fastän det kan se brokigt ut. De verkliga patrioterna förstå hvarandra genom tysta tecken, och snart torde du få erfara besynnerliga saker. Äpplet mognar helt obemärkt i den lugna sommarnatten, och när det är färdigt att falla bryter höststormen lös. Gå nu till hvila, nämn icke för min far hvad du hört och sett; i morgon är jag åter hos dig.»

»För de där halfkvädna visorna är jag dig icke rätt mycket förbunden. Hvartill skulle det tjäna, att jag bevistade er osammanhängande rådplägning, om jag ej är värdig att erfara dess verkliga syftemål?»

»Du bör icke klaga, ty om någon kan förevitas att dölja hvad han tänker, så är det just du själf. Jag har låtit dig ana tillvaron af en viktig hemlighet utan att fråga hvarför du är hitkommen.»

»Det har jag ju sagt dig.»

»Nu önskade jag hafva en klar lykta till hands för att se hvad min du tar på dig. Men lika mycket, om jag bedragit mig, så vet jag likväl, att du är en ärlig gosse, som ej förråder någon.»

Denna anmärkning återjagade Adolfs tankar till ett ämne, hvilket han för en stund nästan bortglömt. Den erhållna befallningen att iakttaga försiktighet samt ej låta någon upptäcka rätta ändamålet med beskickningen genljöd på ett hotande sätt i det innersta af hans själ och spridde fruktan att ha varit försumlig. Stillatigande räckte han Messenius handen till afsked och begaf sig hem.

Men fastän han sålunda befriades från nödvändigheten att antingen säga för mycket eller för litet, var lugnet därmed icke återvunnet. Tusen besynnerliga fantasier genomkorsade hans hjärna, utan att frambringa någon fattlig bild, hvarvid tanken kunde fästa sig, och den häftighet med hvilken han vandrade från det ena hörnet af kammaren till det andra utvisade, i hvilken stark jäsning det lifliga temperamentet råkat. Ett ofta efterlängtadt tillfälle att få träda i nyttig verksamhet syntes erbjuda sig, men andra skyldigheter ålade honom att icke befatta sig därmed. Om renheten af Carl Gustafs tänkesätt som undersåte kunde ej något tvifveläga rum; således borde hvarje försök att inleda prinsen i frestelse vara fruktlöst.

Detta oaktadt såg det ut som Arnold ägde någon hemlig förhoppning att en statshvälfning skulle ske utan tronföljarens inblandning. Vore företaget verkställdt, eller åtminstone började, behöfdes nödvändigt armar och

svärd; och mer åstundade ej den stridslystne ynglingen. »Omöjligt,» sade han till sig själf, »kunna så betydande män som borgmästare och landshöfdingar afhandla drottningens förjagande från styrelsen, om icke en klokt anlagd plan därtill finnes. Dennas beskaffenhet ligger väl utom min synkrets; men lika säkert som prinsen måste lyssna till nationens röst, lika säkert uppstår ett motparti, som bör besegras.»

På sådant sätt vidhöll vår page sin monolog, ej märkande tidens gång, ända tills morgonrodnaden började arbeta sig fram genom några tjocka snömoln. På spiseln hade intet vedträd brunnit sedan föregående eftermiddagen; likväl kände han rummet kvaft, och, utan att rätt veta hvad han gjorde, öppnade han fönstret, för att insläppa frisk luft. I samma ögonblick stack en liten sotargosse upp sitt svarta ansikte ur skorstenen på ett gent öfver beläget hus, i det han sjöng: Mitt arbete börjas i Herrans namn, Då ännu den rike i hvilans famn Om gårdagens njutningar drömmer. Fast liten, föraktad och smädad han är, Den frånfallne gossen, har Gud honom kär, Sitt fattiga barn han ej glömmer. Vak upp och hör, du slumrande värld, Jag lyckligt slutat min farliga färd!

»Hm!» sade Adolf och tillslöt fönstret. »Den lilla svarta skrikhalsen tyckes ej vara särdeles nöjd med sin upphöjelse. Besynnerligt! Troligtvis har han haft samma öde som jag, annars hade han väl icke sjungit: Gud har den frånfallne gossen kär. Ja, högheten är vansklig, sällan förbunden med lyckan. Men å andra sidan, hvad hade vi här i världen att beställa, om det nödvändigt erfordrades att som snäckan krypa in i skalet, eller obemärkt kräla från vaggan till grafven? Det förflutna är afskildt från framtiden; i styrkan ligger ett säkert bevis, att man skall rödja sig rymligväg genom lifvet. Blygsamheten utgör den tappres högsta prydnad, sade vår store Gustaf Adolf, och denna regel vill jag följa. Oberoende af min medverkan må rikets öde mogna; vid Carl Gustaf är min trohet fäst, och blott där hans baner går fram ligger vägen som jag bör vandra.»

*

TREDJE KAPITLET.

En stor skugga.

Så snart rörelsen på gatorna blifvit allmän, infann Adolf sig hos rikshistoriografen för att erfara när återresan borde ske; men gubben hade ännu icke öfvervunnit den villrådighet läsningen af öfverstens bref förorsakat, utan gaf endast obestämda svar. På detta sätt förflöto ett par dagar, hvilka vår page för det mesta tillbragte i sällskap med Arnold. Deras samtal återkom väl stundom till den väntade regementsförändringen, dock ville Messenius icke ingå i någon närmare förklaring och föll ofta i en tankspriddhet som tycktes härröra af någon hemlig orsak.

Denna tvetydiga, sysslolösa belägenhet var ingalunda ägnad att hålla Adolf vid godt lynne, och han hade till tidsfördrif gärna följt resandes vanliga plägsed att se drottningen och slottet, om han icke haft befallning att undvika all gemenskap med hofvet. Slutligen rann det honom i hågen att under någon sorts förklädnad våga sig till borgen, för att åtminstone få kasta en flyktig blick på dess inre sidor. Medel att utföra denna oskyldiga åstundan borde Arnold lätt kunna skaffa, och han ville just uppsöka honom, då denne inträdde med gladare min än vanligt. »Du torde icke utan skäl vara missnöjd med mig,» sade den unge Messenius, »men kunde du se i mitt hjärta, skulle du säkert ej döma oblidt. En djärf plan, hvars upphofsman ingen dödlig känner, och på hvilkens utgång hela min framtid beror, har de sista dagarna oupphörligt sväfvat för mina tankar. Därjämte väntade jag svar från min älskades fader, om han väg genom lifvet. Blygsamheten utgör den tappres högsta prydnad, sade vår store Gustaf Adolf, och denna regel vill jag följa. Oberoende af min medverkan må rikets öde mogna; vid Carl Gustaf är min trohet fäst, och blott där hans baner går fram ligger vägen som jag bör vandra.»

*

TREDJE KAPITLET.

En stor skugga.

Så snart rörelsen på gatorna blifvit allmän, infann Adolf sig hos rikshistoriografen för att erfara när återresan borde ske; men gubben hade ännu icke öfvervunnit den villrådighet läsningen af öfverstens bref förorsakat, utan gaf endast obestämda svar. På detta sätt förflöto ett par dagar, hvilka vår page för det mesta tillbragte i sällskap med Arnold. Deras samtal återkom väl stundom till den väntade regementsförändringen, dock ville Messenius icke ingå i någon närmare förklaring och föll ofta i en tankspriddhet som tycktes härröra af någon hemlig orsak.

Denna tvetydiga, sysslolösa belägenhet var ingalunda ägnad att hålla Adolf vid godt lynne, och han hade till tidsfördrif gärna följt resandes vanliga plägsed att se drottningen och slottet, om han icke haft befallning att undvika all gemenskap med hofvet. Slutligen rann det honom i hågen att under någon sorts förklädnad våga sig till borgen, för att åtminstone få kasta en flyktig blick på dess inre sidor. Medel att utföra denna oskyldiga åstundan borde Arnold lätt kunna skaffa, och han ville just uppsöka honom, då denne inträdde med gladare min än vanligt. »Du torde icke utan skäl vara missnöjd med mig,» sade den unge Messenius, »men kunde du se i mitt hjärta, skulle du säkert ej döma oblidt. En djärf plan, hvars upphofsman ingen dödlig känner, och på hvilkens utgång hela min framtid beror, har de sista dagarna oupphörligt sväfvat för mina tankar. Därjämte väntade jag svar från min älskades fader, om hanbifaller eller afslår mitt friareanbud. Osäkerheten är nu förbi, och jag har nyss fått ett bref från min älskade Johanna, hvari hon förkunnar sin faders samtycke till vår förening. Nu är jag åter samma öppna varelse som fordom. Kom i min famn och känn, hur lyckligt mitt bröst andas!»

Arnolds hänförelse vid denna underrättelse spridde ett nytt lif äfven hos hans vän. Findling hade väl själf ännu icke erfarit hvad kärlek ville säga, men hans hjärta hade ofta klappat fortare vid anblicken af en skön kvinna. Att deltaga i vänners lycka är hos ynglingen någonting naturligt, och han tryckte varmt Arnolds hand.

Efter ömsesidiga frågor och förklaringar beslöts, att Adolf, klädd som student, skulle följa den äldre Messenius till riksarkivet på slottet, där Arnold något senare borde inträffa. Troligen kunde tillfälle därunder uppstå att äfven få se Kristina, och som godt slut på en sålunda angenämt tillbringad dag ville man tömma bägaren för det tillkommande unga parets välgång.

I en svart fotsid kaftan med bredfållad utslagen halskrage skred rikshistoriografens dystra figur öfver Stortorget mot den smala gränden, som i senare tider kallats Trångsund. Till vänster, och något bakom gubben, gick en ung man, hvars yttre skulle beteckna en lärdomssökande ödmjuk discipel, men hvars raska afmätta steg kunnat göra heder åt självfva flygelmannen bland drottningens gardespikenerare. Mången mötande person kastade spefulla blickar på den lilla tågande gruppen, likväl utan att misstänka någon förklädning, ty hela staden kände den mångkunnige Messenius; och de lärde ägde i alla tider ett slags privilegium på att omgifva sig med besynnerligheter. Adolf, som hellre tagit genaste vägen öfver södra slottsplatsen, fann sig icke särdeles nöjd med sin ledsagares fåfänga att låta allmänheten veta, när han gjorde ett besök i de rum, där rikets urkunder förvarades. Emellertid ägde han ej något annat medel att vinna sin önskan och följde så troget i spåren, då en efter utseendet förnäm man, med yfvig fjäderbuske i hatten och lång värja vid sidan, ställde sig midt framför rikshistoriografen, just som denne svängde om storkyrkomurens västra hörn.

»Jag har en hälsning från hans nåde grefve Magnus De la Gardie, att I, höglärde herre, genast skulle infinna eder hos honom på slottet!» sade den befjädrade mannenmed så hastigt uttalade ord, att hälsningen snarare liknade en befallning än en bjudning.

»Hans höggrefliga nådes åstundan skall efterkommas,» svarade Messenius, hvarefter han gick vidare.

Mellan båda slottsportarna låg ett corpsdegarde, utanför hvilket tvenne rader soldater stodo uppställda med

hillebarder på axeln. Adolf trodde, att detta skedde till honnör för den granne ledsagaren, men snart försvann hans villfarelse, då denne med barsk stämma utropade: »I hennes majestät drottningens höga namn förklarar jag eder, Johan Messenius, för min fånge; knektar, gripen honom!»

Om vår unge page burit sitt svärd, hade han troligen i första hettan ställt sig till motvärn; men nu, då hans högra hand, som mekaniskt for öfver lifvet till det ställe, där värjfästet vanligtvis var att finna, ej träffade annat än ett nedhängande blad af den pergamentspacke, hvilken Arnold, för att fullända studentkostymen, stoppat under hans vänstra arm, blef han orörlig, medan rikshistoriografen affördes till en liten mörk kammare i grannskapet.

»Början af mitt inträde på slottet är icke särdeles lofvande,» sade han för sig själf, »och hvad skall jag nu göra för att bära mig klokt åt?»

»Stå inte där och mumla, din bokmall» röt en djup basröst bakom honom. »Packar du dig ej genast åt blåkulla, eller hvad det heter, där ni lära edra svartkonster, så vräker jag in dig till din mästare. Se så, där är porten, ut ifrån slottet, hör du!»

Detta artiga tal åtföljdes af lika artiga åtbörder, och som oratorn var en groflemmad veteran från trettioåriga kriget, understödd af tvenne likartade kamrater, befann Adolf sig hvad man kallar utvräkt på andra sidan om yttre porten innan han ännu hunnit få sitt svar halffärdigt.

Huruvida den äldre Messenii arrestering kunde medföra någon fara för sonen, var icke bestämdt afgjordt; men att den senare borde erhålla snar kunskap om händelsen, syntes Adolf påtagligt. Med kväfd harm öfver den skymfliga behandlingen ilade han därför åt staden att uppsöka sin vän. Redan började det lida mot middagen utan att bemödandet lyckats, och villrådig återvände han till grannskapet af slottet, då en folksamling trängde sig fram genom Storkyrkobrinken. Öfver den tätt sammanpackade massans hufvuden höjde sig blanka stålspetsar. Ytterst lupo några käringar fram ochtillbaka för att meddela sina upptäckter åt hvarandra eller de gapande pigor som uppfyllde förstugudörrarna. En sådan lefvande telegraf närmade Adolf sig, och förrän han hunnit göra någon fråga, visste han, att det var en afdelning fotgarde, som fängslat förrädaren Arnold Messenius, anklagad för majestätsbrott.

Högsta maktens våldsamma steg mot Messenierna satte Adolf i en ledsam ställning. Utan säker anledning till brottslighet skulle de troligen ej blifvit gripna, och Arnolds mörka yttranden lämnade knappt något tvifvel öfrigt, att han bedragit sig själf i stället för andra. Väl kunde det synas som fadern, med hvilken Adolf egentligen haft att göra, icke vore inblandad i sonens politiska bedrifter, då han så omsorgsfullt uteständes från sällskapet på vinkällaren; men hans allmänt kända oroliga sinnelag skulle ofelbart föda den misstanken hos regeringen, att han från början haft sin hand med i spelet.

Om innehållet af öfverste von Würtz’s bref varit Adolf bekant, skulle han ägt någon ledning för det beslut som borde fattas; nu famlade han däremot alldeles i mörkret. Att genast resa tillbaka var, efter hans begrepp, detsamma som att i otid öfvergifva en förpost vid fiendens annalkande; genom ett längre kvarblifvande skulle han måhända sättas i nödvändighet att förklara orsaken till sitt vistande i Stockholm, ty Arnold kunde medels tortyr tvingas att uppgifva namnen på alla med hvilka han i senare tider plägat umgänge.

Vid öfvervägandet häraf föll det honom in att skynda till Messeniernas bostad och, kosta hvad det ville, inträнga i gubbens arbetsrum, där öfverstens bref måste finnas. Vore detta förstördt, fanns ej mer något bevis att han kommit för annat ändamål än hufvudstadens beskådande. Ett försök till beslutets utförande skedde genast, men redan på afstånd såg han, att det skulle misslyckas, ty huset var omringadt af vakt och en mängd åskådare. Klädd i full ämbetsdräkt, tryckte borgmästaren Nils Nilsson stadens sigill på dörren, under förklaring »att eho som vågade bryta inseglet gjorde sig förfallen till lifs ansvar».

Borgmästarens kloka, eller kanske rättare mångsidiga uppförande under dryckeslaget samma afton Adolf anlände till staden var ingalunda utplånadt ur ynglingens minne. Den mannen, tänkte han vid sig själf, kunde väl gifva ettgodt råd, allenast vi vore i enrum. Att Nilsson nu märkte hans närvaro, såg han tydligt af de talande blickar den förre stund efter annan kastade på honom; och han trängde sig därför fram genom hopen så nära som möjligt till

magistratens aftågande medlemmar, dem han följde i hälarna.

Utanför rådstugan gjordes en kort halt, under hvilken borgmästaren öfverlämnade alla de i beslag tagna handlingarna åt drottningens ombud, hvarefter han vände sig mot folket och bad hvar och en fredligt gå hem till sitt, emedan hennes kungl. majestät i slika bullersamma tider ogärna såg några folkskockningar. Adolf, som ännu bar sin lånta studentdräkt, missräknade sig icke om möjligheten att genom den kunna bli förblandad med magistraten och skred så småningom upp åt trappan i bredd med borgmästaren, tills han ändtiigen stod bakom en af pelarna i den mörka förstugan. Här stannade också Nilsson för att gifva några befallningar till stadssekreteraren Schunck, medan de öfriga aflägsnade sig. Då alla voro borta, vinkade han åt Adolf, som ej dröjde att efterkomma uppmaningen och snart befann sig mellan fyra ögon i en väl stängd kammare med den man han så ifrigt önskade träffa.

»Messenierna äro förlorade,» sade borgmästaren, i det han rynkade pannan, »och Gud gifve att de ej draga flere i fördärfvet! Hur det går med de andra, kan vara mindre maktpåliggande, men hertigen får ej komprometteras. Säg mig därför uppriktigt ändamålet med er härvaro!»

»Jag har fört ett bref från öfverste von Würtz till rikshistoriografen» svarade Adolf. »Innehållet känner jag ej, men att det är viktigt, kan jag sluta af gubbens oro vid dess genomläsning.»

»Fördömdt! Hvar kan han ha gömt det? Bland alla de papper vi togo i beslag fanns icke en enda rad hvarken från prinsen eller öfversten, och likväl kan jag ej tro, att brefvet blifvit sönderrifvet, när det icke är besvaradt.»

»Troligen bär han det på sig.»

»Då är all hjälp med den saken ute, och det återstår blott att se till, huru vi själfve kunna draga oss ur spelet; ty jag känner dem: de hålla icke färgen när de blifva hårdt ansatte.»

»Men hvad är då egentligt å färde? Jag begriper i sanning icke, genom hvilket handlingssätt Messenierna förbrutit sig.»»Det är just olyckan, min vän, att ingen har reda på deras hemliga konster. Sedan längre tillbaka har missnöjet med drottningens obetänksamma styrelse utgjort föremål för allmänhetens klander; men naturligtvis yttrar man sig ej öfver sådana saker utan i mindre kretsar. Jag, liksom flere andra, önskade att Carl Gustaf måtte stiga på tronen antingen genom giftermål med Kristina, eller i kraft af hennes förklaring att göra honom till sin efterföljare. Johan Messenii vidsträckta kunskaper i förening med ett angenämt umgängessätt drog mycket bättre folk till hans hus, och jag var ofta hans gäst. Vid sammankomsterna afhandlades stundom rikets nöd, men några olagliga steg till dess afhjälpande kommo aldrig i fråga. Slutligen företog sonen sig att göra inbjudningar till värdshuset, där vi träffades, och under dessa dryckesgillen tyckte jag mig märka, huru han ville utröna hvars och ens tankar rörande en möjligen snart inträffande våldsam regementsförändring. Om han än icke lyckades narra mig till obetänksamma yttranden, var detta ej fallet med flere aktningsvärda män, på sätt ni själf hörde; och bedrager jag mig icke allt för mycket, har han lupit åstad med någon farlig anläggning, som nu blifvit upptäckt.»

»Er misstanke är ty värr, grundad, ty denna morgon sade han mig rent ut, att hans själ de sist förflutna dagarna varit sysselsatt med en hemlig plan, hvars upphofsman ingen känner.»

»Se där ha vi det! Packa genast in och res! Dock, det går icke an. Ni måste vänta tills vi erhålla något mer ljus i saken, eller åtminstone fått veta hvart brefvet tagit vägen. Uppstår någon fara för er frihet, får jag troligen kunskap därom och ni blir varnad på ett eller annat sätt. Var blott försiktig och färdig att stiga till häst.»

När Adolf åter uppnådde sitt kvarter, var han väl icke mycket klokare än då han lämnade slottet, men han var lugnare, emedan han fått rådföra sig med en man på hvars omdöme och uppmärksamhet han trodde sig kunna lita. Studentklädningen, hvilken redan varit honom till nytta och möjligtvis ännu en gång kunde blifva det, afdrogs och lades på en stol tillika med pergamentspackan, som han alltjämt burit under armen. Hvem skulle väl för några dagar sedan kunnat öfvertyga mig, tänkte han, att dessa gamla luntor voro bättre än ett svärd, och likväl ha de i dag gjort migstörre tjänst än min fosterfaders värja, om hon än hängt vid sidan i stället för att stå och skämmas där borta i vrån. Men hvad kunna dessa tjocka, så omsorgsfullt tillknutna permar innehålla? Låtom oss undersöka skatten!

Sedan han upplöst skinnremmarna, företog han inventeringen. Alla bladen voro lösa och de första han träffade fullskrifna med bokstäfver som han icke förstod. Därefter fann han fragment till en börjad öfversättning af Plato och slutligen hvarjehanda uppsatser rörande Sveriges historia. Sålunda tämligen obelåten med sitt fynd, ville han kasta hela luntan på sängen, men bar sig därvid ej skickligare åt än att bladen rycktes ur sitt läge och flögo i alla riktningar kring golfvet. Mindre hågad att kröka rygg för de spridda lärdomsalstren, nyttjade han endast fötterna till att samla ihop dem, då han varseblef ett bref, hvilket liknade det som han själf lämnat rikshistoriografen. Att gripa och öppna skriften var blott ett ögonblicks verk, och öfvertygad att det sökta blifvit funnet, kastade han blicken utåt raderna där han läste:

»Högtärade, Höglärde herre och gode vän!

»Efter tijd ock lägenhett sådant medgifua, vill jag låtha Edher vetta, att wi här på Öhland allmänneligen befinner oss väl, excepterendes mig sjelf som heele thenne hösten lidit af torrverk, hvilken är att ansee allt såsom een slem behållning efter the campagner och feldtogh som jagh bevistat, men Gudi lofvat nu så till vida efterlåthit, att jag mina been utthan serdeles smärta movera kan.

»Thernäst hafuer een grof ock ohörd pasquill till H. K. Höghet inkommit som tucherer närvarande Staat, hvarutinnan Rikskansleren med svarta färgor utmålas, fältherrens Grefvinna för otillbörliga konster beskylles och Hennes Kongl. Maj:t bland annat benämnes för ett tok, samt slutligen Hans Kongl. Höghet uppmanas att gripa till sverdh mot sin lagliga öfverheet. Troligen är thetta Edher icke obekant, och som I städse visat H. K. Höghet mycken tillgifvenhet och affection, vill jag Edher icke fördölja, att bemälte pasquill snarligen varder Drottningen pligtskyldigast i handom öfverandtvardad, hvarefter then, som känner sig dertill vara author eller annars hafver något att thermed beställa, må skatta sig lyckelig, om han kan komma utöfver Sveriges gräntzer med hufvudet mellan axlarne. Hvad vidare conseqvens thettaallt för Edher månde äga, förstån I bäst sjelf att bedöma, önskandes Edher i öfrigt allt godt af Gudi hörsammeligen och vänligen
Paul v. Würtz.»

»Nå Gud ske lof att du är i mina händer!» utropade ynglingen, gömde brefvet in på kroppen och skyndade sig till borgmästarens hus för att gifva underrättelse om den lyckliga upptäckten. Nils Nilsson var emellertid icke hemma och kunde ej heller träffas vid tvenne förnyade besök, utan måste saken uppskjutas till följande dagen. Vid det möte som då ägde rum erfor Adolf, att Messenierna varit i förhör inför rådet, men hvad de bekänt, visste ingen. Sedan brefvet numera icke väckte någon oro, syntes borgmästaren obekymrad om det öfriga och rådde sin nye vän till snar återfärd.

På en god gångare tog Adolf vägen genom stadens mest bebodda delar för att försöka, om han icke tilläfventyrs skulle träffa någon af sina få bekanta och dymedels erhålla ytterligare upplysning rörande de arresterade, hvarefter han öfver den ännu ej fullkomligt återbebyggda gamla KungsgatanNumera Stora Nygatan. ämnade uppnå Söderport. Hvarhelst han red fram märkte han en ovanligt stark rörelse bland folket. I alla riktningar tågade små patruller, hvilkas bestämmelse tycktes vara att noga observera borgerskapet, som nästan mangrant visade sig beväpnadt.

Försänkt i gissningar öfver rätta orsaken till denna spänning bland allmänheten, hade han utan hinder hunnit till Södermalm, då vägen plötsligt spärrades af dubbla poster, utsatta från ett corpsdegarde, som han vid infarten till staden icke märkt. För att undvika en obehaglig förklaring, ansåg han rådligast att vända om medan stormen lade sig, men trängseln tillät numera icke fritt val af väg, och innesluten i en massa af återvisade arbetskärror, måste han följa strömmen tillbaka genom yttre stora stadsporten mot det så kallade Köpmanshvalfvet. Här mötte nya hinder, ty denna port bevakades af tvenne midt emot hvarandra uppställda afdelningar: den till höger bestående af soldater som ville göra alla passerande frågor, och den till vänster af beväpnade borgare, som påstodo, att ingen borde förhindras i sina lofliga ärenden.»Köpmanshvalfvet tillhör borgerskapet; vet ni det!»»Packet må fara,» sade en officer af drottningens garde, »men jag vill vara fördömd, om någon med värja vid sidan slipper fram utan att göra besked för sig. Hör på, min granna herre, har han fått något tecken af yttre vakten, som bevisar inpassering från landet, eller kan han gifva lösen?»

Adolf, till hvilken frågan ställdes, svarade lugnt: »Jag trodde icke, att resande behöfde känna någon lösen; ty, om så vore befaldt, borde min värd därom hafva underrättat mig förrän jag lämnade härberget.»

»Således en resande som vill smyga sig ut ur staden? Nej stopp! Hvem är ni, hvad heter ni och hvad har ni gjort här?»

»Jag är en af hans kungl. höghet kronprinsens lifpager och har rest hit för att bese hufvudstaden och ville nu åter fara till Öland.»

»Tills vidare är ni min fånge. Förrän drottningen gifvit sin höga tillåtelse, blir det ingen resa utaf. Stig vackert ned från hästen och kryp in i corpsdegardet!»

»En af kronprinsens pager!» skreko borgarne, »och honom vill man arrestera som en ogärningsman; det skall icke ske. Låtom oss köra knektarne åt helvete. På slottet må ni husera som ni behagar; men här är Köpmanshvalfvet, det tillhör borgerskapet, vet ni det?»

Å ömse sidor rustade man sig nu till strid, under det åkardrängarne fattade målstakar, tegelstenar eller andra hårda ämnen som de förde i sina kärror, för att hjälpa borgarne, och troligtvis hade uppträdet slutat ganska blodigt, om icke Adolf mäklat fred. »Min resa,» ropade han af alla krafter, »är så fri från hvarje inblandning uti de mig okända omständigheter, som vållat denna uppståndelse, att jag gärna godvilligt stannar kvar, tills man inhämtat hennes kungl. majestäts befallning, om den tros vara af nöden; men att i min höge herres färger låta fängsla mig som en brottsling, därtill samtycker jag aldrig. Under förutsättning att soldaternas befälhafvare handlar efter föreskrift, stiger jag ned af hästen och ställer mig under borgerskapets beskydd.»

Detta beslut framkallade borgarnes ljudeliga bifallsrop, som hindrade officerns protester att höras, och Adolf fördes af de förre i triumf till närmaste hus, där de hade sitt högkvarter.

Den sålunda kvarhållne resenärens första omsorg blef att genom frågor få veta, hvarifrån tumultet härledde sig.Han erfor nu, att borgmästaren Nils Nilsson blifvit arresterad och afförd till slottsfängelset, hvilket tyranniska förfarande bringat hela borgerskapet i harnesk; likväl hoppades man, att drottningen snart genom den aktade förmannens lösgifvande åter skulle lugna de upprörda sinnena. Efter en stunds förlopp ankom äfven underrättelsen, att Nilsson blifvit falskeligen beljugen af Messenierna, för hvilkas fällande han på slottet kvarstannat; men samma bud som lämnade denna upplysning medbragte äfven den befallning, att hertigens lifpage skulle undergå ett förhör inför rådet.

På ungefärligen samma plats där det nuvarande slottet reser sig öfver Sveriges hufvudstad stod fordom Birger Jarls gamla kämpeborg, hvilken förrän Magnus Ladulås där inrättade sin hofhållning kallades Adelhuset. Vid foten af förborgens tjocka gråstensmurar brusade Norrström, ännu icke omgifven af cirklade kajer; och vidt kring nejden syntes det kanonspäckade, sjuttio alnar höga tornet med sina trenne kronor, till hvilkas förgyllande trettio stycken ungerska gyllen år 1544 lämnades ur den kungliga skattkammaren. Under Kristinas regering fick konungasätet ökad glans. Rummen utstyrdes med en dittills okänd prakt: tapeter af de dyrbaraste sidentyger draperades kring väggarna, målningar af världens största mästare, eller oskattbara mekaniska konstalster, uppställdes i den dubbla egenskapen af sällsynta prydnader och segertecken från det underkufvade Tyskland.

I den så kallade rådsalen, hvarifrån en lönngång ledde till drottningens studerkammare, voro riksråden sysselsatta att ransaka om Messeniernas högmålsbrott, då Adolf Findling blef anbefalld att dröja i ett stort rum, som gränsade till den förstnämda. Här befann han sig dock ej ensam. Vid rummets öfre ända stod borgmästaren Nilsson inbegripen i ett lifligt samtal med drottningens öfverstallmästare von Steinberg, och ett stycke därifrån sutto öfverste Strijk, sekreteraren Schunck samt tvenne obekanta herrar.

Hur glad han än borde blifva att i nödens stund se sig omgifven af kända personer, fängslades dock hans uppmärksamhet nästan uteslutande vid en i tredje fönstersmygen till vänster befintlig grupp, bestående af en äldre prästman och tvenne unga fruntimmer, hvilka senare, fastän de sins emellan ej till utseendet liknade hvarandra, ägde full rätt att hvar för sig kallas skönheter.Den ena, som stödde hufvudet mot prästens axel, syntes

vara djupt skakad af inre oro. Ännu betäckte en flyktig rodnad hennes liljehvita kinder, och från de nedslagna ögonens rika fransar föllo stundligen tårar, som flickan i sitt upprörda själstillstånd icke brydde sig om att aftorka. Så väl i klädseln som kroppsställningen rådde den bekymmerslöshet, hvilken ofta åtföljer stum förtviflan; blott det ljusa håret var omsorgsfullt slätkammadt i lika delar på båda sidor om pannan och bortstruket bakom öronen, från hvilka det kring halsen utbredde sig till en mängd rika, välböjda lockar. Hela figuren kunde hafva tjänat till modell för en Botgörande Magdalena.

Den andra bar, efter tidens sed bland medelklassen, en silfverstickad hufvudvalk, som ända från hjässan omslöt hennes mörka hår. Ett par så mörkbruna ögon, att man på något afstånd skulle tagit dem för svarta, erhöllo förhöjd glans genom den lifliga rodnad hvaraf kinderna voro öfvergjutna; men oaktadt den djärfhet med hvilken de blickade i alla riktningar, föreföll det åskådaren som hade de stundtals förlorat något af sin eld och antagit ett visst uttryck af vemod, eller, kanske rättare, undergått en ofrivillig fördunkling, liksom då en lätt sky sväfvar förbi någon glindrande planet i vinternatten. Klädseln hörde på en gång till det utsökta och anständiga slaget tillräckligt hårdt åtspänd för att visa kroppens sköna proportioner, men knappt mäktig att fängsla de fylliga formerna, då flickan, vid åsynen af sin följeslagerskas själslidanden, ej kunde undertrycka behofvet att emellanåt draga en djup suck.

Denna intressanta lefvande tafla verkade mer på Adolfs känslor än han själf ville, ty han hade beslutit fästa en odelad uppmärksamhet vid det som rörde honom själf. Någon egentlig rädsla åstadkom väl icke hos honom befallningen att infinna sig på slottet; men sannolikheten af att man upptäckt hans förtroligare umgänge med Messenierna alstrade ovisshet om hvad han, i händelse af förhör, borde tillstå eller dölja för att hvarken genom obetänksamt förnekande af kända saker väcka misstankar mot kronprinsen, eller genom alltför stor öppenhjärtighet yppa hvad denne kunde vilja hafva hemligt. Med hur mycken sans han än sökt afhålla sig från allt deltagande i Arnolds hemliga planer och så vidt som möjligt efterkommit öfverstens föreskrift att både i yttranden och handling vara försiktig, hade han icke kunnatnedtysta en invärtes röst, som gaf bifall åt det allmänna missnöjets yttringar och tillika hviskade om framtida bragder.

Så stod han, med handen om svärdfästet, då Nilssons grofva stämma nådde hans öra. »Jag nekar helt och hållet,» sade denne, »att hafva ägt den minsta kunskap om Messenii planer och blir därvid så länge jag andas.»

»Men,» inföll von Steinberg, »skenet åtminstone är emot er.»

»Kan väl vara; dock hoppas jag att ej blifva dömd utan på säkra bevis.»

»Det förstås af sig själft; dessutom är ni mig ingen redogörelse skyldig; och jag började detta ämne endast för att som vän råda er till tidigare eftergift, i händelse ni visste någon oförsiktighet vara begången å er sida. Tro mig, allmänheten inom hofvet räknar er bland de missnöjde. Edra yttranden om finanserna, tillika med det förakt ni visat för drottningens nådebetygelser, gifva starka anledningar att tvifla på edra tänkesätts renhet.»

»Besynnerligt! Får då icke den frie mannen tala eller följa sin öfvertygelse utan att anses för upprorsstiftare? Dock, därhän kan det ännu ej vara kommet. Att penningväsendet står på svaga fötter, att utgifterna öfverstiga inkomsterna, och att skatterna ej kunna ökas, vill jag bevisa när och hvar som helst. Att jag undanbedt mig en tillbjuden förändring af mitt ärfda namn, är också en sanning, ty då jag icke gjort nog för att som stamfader gifva glans åt en ny ätt, känner jag mig belåten med att på en lägre plats i samhället hedra föga namnkunniga förfäders minne. Men uppstår fråga om att brottsligt rubba de grundvalar, på hvilka staten hvilar, då är jag färdig att stödja den ordning som af mig blifvit besvuren.»

»Vore jag en rådsherre med domsrätt, skulle jag måhända fråga, hvilken ordning ni besvurit? Nu åter tror jag blindvis, såsom vän och bekant, att det är den gamla. Hur menar ni att det går för den stackars prästen och flickorna?»

»Jag vet i sanning icke. De äro mig helt och hållet okända; men ungdom och skönhet förtjäna alltid medlidande, och vore jag i ert ställe, skulle ett tröstande ord ej undgå att styrka deras hopp, innan de träda fram för Pontius Pilatus.»

»Hvad menar ni, om jag försökte att få tala med drottningen på förhand?»»Det skulle visserligen göra mycket till saken.»

»Nå väl, jag vill bli deras advokat inför det kvinnliga hjärtats domstol; måtte vi snart med glädje återse hvarandra!»

Efter detta yttrande lämnade von Steinberg genast rummet, och nästan på samma gång öppnades dörren åt rådssalen, dit en rådssekreterare till konfrontation inkallade samtliga närvarande, utom prästmannen, flickorna och pagen.

Glad att vara befriad från den öfverflödiga omgifningen, skyndade Adolf fram till prästen för att fråga, af hvad orsak denne befann sig på detta ställe, samt hvilka de unga fruntimren voro.

»För mina synders skull har jag kommit hit,» svarade gubben; »men jag hoppas, att Gud skall hjälpa mig utur den snara som en af dina likar lagt för min heder.»

»En så värdig man som ni och tvenne så hulda varelser som dessa kunna omöjligen vara inblandade i högmålsbrott.»

»Jo, genom en bofs ränker ha vi oförskyldt blifvit det.»

»Var ej så sträng i edra utlåtelser, bäste fader!» sade den ljuslockiga flickan och höljde gubbens händer med kyssar. »När allting blir utredt, skall ni finna, att min Arnold icke är så brottslig som han nu synes.»

»Min Arnold!» utropade pagen förvånad. — »Skulle ni vara mäster Kristoffer i Forss och denna ängel...?»

»Min olyckliga dotter Johanna!» tillade prästen, i en ton som uttryckte djup smärta.

»Fatta då mod, ty min vän och forne stallbroder Arnold Messenius älskar sin trolofvade för uppriktigt att icke hellre trotsa döden än skada hennes fars goda namn och rykte. Hans egen fader, som hela världen känner, är ett oroligt hufvud, som umgås med vidt sväfvande planer, men om sonen än insupit en eller annan förvänd idé och obetänksamt yttrat hvad som bort förtigas, är jag dock säker att han slipper med en skarp föreställning att hädanefter hafva tand för tunga.»

»Om ni kände honom rätt, skulle ni icke hysa så lofvande förhoppningar. För ett sådant hjärta som hans finnes ingenting heligt, ty äregirigheten är dess afgud, egenkärlek och hyckleri dess rätta beståndsdelar. Anfallen af en svår sjukdom, upptogs han i mitt hus och förplägades med samma ömhet som han varit mitt eget barn. Länge sväfvade han mellan lif och död, hvarunder min oförfarna dotter aldriglämnade hans läger. Slutligen segrade ungdomsstyrkan, men den himmelska aga han undergått hade icke förbättrat syndaren. Det första bruk han gjorde af sina återvunna krafter var att fortsätta samma vanvettiga tal om staten, hvarmed han vid sist hållna riksmöte ofta plågade mina öron, och att genom hala, kärvänliga ord intaga min arma dotters oskyldiga hjärta. Fångad i sin egen snara, vill han draga alla med sig i fördärfvet, och på hans oförskämda, lögnaktiga angifvelser är jag nu manad inför rätta som medbrottslig i ett misslyckadt uppror. Hvad kan jag väl hoppas, om man ej vill tro mina ord, ty några lefvande vittnen förmår jag ej framkalla till bevisande af min oskuld; och hvad skall det väl blifva af dessa frånfallna barn, om den bofven lyckas mot mig uppväcka drottningens onåd. Jag trodde mig höra en afgrundsandes stämma, då min tillämnade måg vid det nyss slutade förhöret hade den djärfheten uppfordra mig till bekännelse om brott som allenast hans illpariga hjärna framfödt.»

»Misströsta icke, förfördelade fader! Alla människor föddes ej lika starka. Hvem vet, om icke Arnold under bemödandet att frälsa sin egen fader förlorat fattningen och inbillat sig vinna uppskof i dennes ransakning genom att i målet inblanda personer, hvilkas obrottslighet när som helst är bevislig; eller måhända har han just uppgifvit er som borgen för sin egen oskuld, och då han ej kunde undvika att nämna dem med hvilka han stått i närmare förbindelse.»

»Gifve Gud att så vore,» återtog prästen lugnare; »men ty värr lär detta blott vara en from önskan. Om hans afsikter varit rena, skulle han hellre ha framställt mina handlingar som en ärlig mans och bevisat sin egen oskuld

genom det närmare förhållande som ägt rum oss emellan, än söka göra mig medbrottslig i den oreda som han själf tillställt. Ja, skulden är i allo hans; ty om rikshistoriografen deltagit i sin sons ursinniga planer, hade han ofelbart räddat sig genom flykten, hvartill han lär hafva blifvit uppmanad medels bref från någon vid hertigens hof.»

»Hm! Ni berättar besynnerliga saker; och som jag icke känner hvaruti anklagelsen mot Messenierna egentligen består, kan jag för ögonblicket icke uppställa några motskäl; men det oaktadt säger mig en inre känsla, att Arnold blott för att vända misstankarna från fadern gjort sig själf brottslig.»»Du har rätt, gode yngling,» inföll Johanna, »min trolofvade är ställd mellan tvenne ytterligheter; hvilken han än må välja, blir han missförstådd. Jag känner ej heller rätta förhållandet, likväl vet jag nog för att inse den fara han löper. Åtager han sig ensam skulden, är han förlorad; vill han åter göra sig fri genom att utvisa den rätte upphofsmannen, skall hans hjärta förblöda vid det dödshugg som slutar dennes bana. I sådan nöd kan endast Gud visa ett räddningsmedel.»

»Jag beklagar dig, min syster,» sade den svartögda flickan, som ända hittills varit stum, »men jag gillar ej din envishet. Händelsen, icke någon sann inre böjelse, fängslade ditt öde vid en äfventyrare. Om han verkligen förtjänt din tillgifvenhet, skulle jag ingenting säga; men hvem är han och hvad har han gjort för att vinna den? Jo, med en egenkärlek utan gräns har han begagnat ett svagt ögonblick, då dina känslor genom hans lidande på sjuksängen voro upprörda, för att framstamma några eder om obrottslig trohet och, föraktande kvinnan i djupet af sin själ som en svag varelse, har han genom spetsfundigt ordprål förfört dig att tillbakastöta din faders varningar. Aldrig förgäter jag den vämjelse som intog mig, då han för dig pladdrat sitt betydningslösa blomsterspråk och vid din bortgång vände om bladet för att genom målningen af de hjältebragder, som skulle lyfta honom till en svindlande höjd af ära, verka på min inbillning. För mig kunde han ej dölja sin verkliga gestalt, och lik ett barn som springer undan för sitt ramlande spånhus bäfvade han tillbaka, när jag slutligen svarade: gör det edra ögon ondt, att en kvinna för spiran, så stig fram och ryck den ur hennes hand, men att i löndom stämpla och vilja draga oskyldiga varelser med sig i fördärfvet leder icke till någon lycklig ryktbarhet. Den som umgås med planer hvilkas fullbordan kan krossa sin upphofsman gör bäst att icke knyta några ömmare band, ty framgången beror af något helt annat än lättsinniga hugskott; och om ödet sviker, måste man välja mellan att falla med ära eller dömas henne förlustig.»

Adolf kände, öfver hufvud taget, få kvinnor, och då han jämförde allt hvad dessa sagt med det han nu hörde, kunde han ej undgå att finna sig på det högsta förvånad. I flickans djärfva tal låg någonting som ej passade tillhopa med den blygsamma undergifvenhet hvilken ända frånhedenhös varit förbunden med begreppet om en nordisk tärna, men som icke desto mindre stämde öfverens med hans eget sätt att tänka. Färdig att afbryta en straffpredikan som nödvändigt måste såra den redan tillräckligt lidande systern, fängslades han vid betraktandet af talarinnans blixtrande ögon, och ännu en lång stund sedan hon slutat ville han mätta sig genom åskådningen af deras glans, som dock småningom bortdog, tills den ändtligen alldeles försvann under de sänkta ögonlocken.

Adolf sökte nu i sitt minne återkalla allt hvad Arnold sagt och gjort under deras sista sammanvaro, för att dymedels utreda, huruvida flickans beskyllningar för dubbelhet i karakteren voro förtjänta eller möjligtvis härledde sig från hemlig svartsjuka. Denna undersökning blef emellertid ej lång. Hastigt öppnades en sidodörr, genom hvilken en hofherre inträdde för att kalla pagen till någon som med honom önskade ett enskildt samtal. Ogärna lämnade han ett ställe där så intressanta föremål funnos, men lydnad kunde icke vägras. Han följde alltså sin nye ledsagare och fann målet för vandringen redan i nästa rum.

Där satt en gammal, reslig man, klädd i fotsid rock, hvars svarta färg endast afbröts genom den utslagna halskragens bländande hvithet. En svart kalott betäckte hufvudets öfversta del, och några tunna gråsprängda lockar föllo kring skuldrorna. Den höga, rena pannan hvälfde sig öfver ett par stålblå, tämligen djupt liggande ögon, hvilka dock ej kunde kallas små och uttryckte orubbligt lugn i förening med slughet. Näsan var något buktig, stor och framskjutande öfver mustascherna, som skylde den nog breda, men annars väl formade munnen och utgjorde början till ett glest, ned på bröstet hängande kindskägg.

Det första ynglingen vid denna syn erfor var en känsla af ovisshet, huru han borde anse och bemöta den okände

gubben. Någon förnäm hofman kunde han ej gärna vara, emedan intet i hans klädsel förrådde den prakt, hvilken då för tiden utmärkte regentens omgifning; snarare liknade han en magistratsperson eller domare. Adolfs tafatta, halft stolta, halft ödmjuka hälsning besvarades blott med en nådig nick, och det var ej långt borta att han förlorat fattningen vid de skarpa blickar, med hvilka gubben forskande betraktade honom. Slutligen bröt den svartklädde tystnaden och frågade med låg, ehuru stadig röst: »Har hans kungl. höghetkronprinsen gifvit dig tillstånd att yppa rätta orsaken hvarför han uppdrog dig att resa hit?»

Så enkel denna fråga än var, kunde pagen näppeligen erhållit någon mer brydsam. Sättet hvarpå den gjordes lämnade ej tvifvel om rättigheten att göra den, och ordalydelsen antydde en absolut visshet att man kände stället hvarifrån han blifvit skickad, utan att upplysa huruvida suppositionen om Carl Gustafs omedelbara befallning om resans anträdande var ett verkligt misstag, eller ett med flit lämnadt tillfälle att låta honom betjäna sig af en osanning. I hvilket fall som helst fordrades bestämdt svar, och han genmälte: »Om jag rest i min nådige furstes och herres ärenden, skulle säkert högstdensamme ej ha gifvit mig något uppdrag som behöft döljas, när ändamålets yppande blifvit fordradt inför en laglig domstol; men nu, då jag handlat för egen räkning alltsedan jag lämnade Öland, måste jag begära att få veta orsaken till mitt kvarhållande och med hvad rätt jag undergår ett enskildt förhör.»

»Prinsen har goda lärlingar i diplomatien,» återtog gubben med ett undertryckt småleende, »men jag vill låta dig veta, att sanningen måste fram, huru djupt hon också ligger begrafven. Vore meningen att låta dig undergå ett juridiskt förhör, skedde det visserligen icke uti enrum, och jag varnar dig att ej genom användande af förställningskonst gifva mer vikt åt din beskickning än vi vilja låta den hafva. Bestämdt känna vi, att din härvaro äger sammanhang med Messeniernas gudlösa praktiker — ja, du har dagligen umgåtts med dem, du har varit deras gäst och måhända äfven deras rådgifvare. Påstår du, att detta är din egen uppfinning, måste du också vara beredd att följa dina såta vänner till döden; men så långt kan du väl icke sträcka begreppet om lydnad?»

»Om edra nu gjorda beskyllningar vore enliga med verkliga förhållandet, hvem ville ni då jag skulle beljuga för att göra mig fri?»

Vid detta svar syntes en lätt rodnad på gubbens kinder, i det han gjorde en häftig rörelse, liksom för att stiga upp, men återtog genast sin lugna ställning och fortfor: »Du måste icke hafva förstått mig. Här är icke fråga om att beljuga någon, utan tvärtom att medels sanningens uppdagande afböja de obehagligheter, som annars träffa både regeringen och den höge herre du tjänar. Hennes kungl.majestät älskar sin furstlige frände, kronprinsen, oaktadt han ej alltid svarat mot en sådan nåd; därför önskar hon skona hans rykte inför allmänheten; och därför har hon befallt mig af dig fordra en öppen bekännelse. Detta är ett enskildt förhållande, som ej inverkar på Messeniernas öde. Fadern har bekänt, att han genom dig mottagit ett bref från Öland, skrifvet af öfverste von Würtz, hvilket sonen nekar sig hafva läst. Om än detta bref blifvit författadt af öfversten, var dess innehåll likväl dikteradt af prinsen, och budbäraren, som aflämnade det och ej återreste förrän komplotten blef upptäckt, måste nödvändigt hafva fått vederbörliga instruktioner för sitt uppförande under tiden. Gör nu en oförfalskad berättelse om ditt erhållna uppdrag och på hvad sätt du deltagit i det olycksaliga försöket. Frukta icke följderna häraf, ty drottningen är för högtänkt att kasta skugga på sin utkorade efterträdare. Så snart din uppriktiga bekännelse är gjord, skall du genast få resa; men ännu en gång varnar jag dig: framkalla icke nödvändigheten att, i brist på nödig upplysning, ställa dig inför blodsdomstolen. Hvad du än besluter, måste prinsen räddas, äfven om därtill erfordras att tjänaren tages för hufvudet.»

»Kräfde icke edra år och ert utseende, vördig herre, en viss aktning, skulle jag utan betänkande fordra upprättelse för de tillmälen ni vågat göra mot min älskade furste. Carl Gustaf måste ni icke känna mer än till namnet, ty den som sett honom på närmare håll misstänker lika litet att han umgås med brottsliga planer som att han uppdrager dess utförande åt någon af sina tjänare. Vi vörda honom mangrant, och ingen af hans omgifning finnes som icke gärna går i döden då han befaller, emedan vi äro säkre att finna den på ärans väg. Detta är det enda svar jag kan gifva rörande prinsen. Att jag själf umgåtts med Messenierna nekar jag icke; men den som vill förebrå mig något för det jag uppsökt den yngre af dem, min forne kamrat, eller att jag till den äldre öfverlämnade ett bref i enskilda

angelägenheter från öfverste Würtz, honom förklarar jag för en orättvis människa, som af skadelust söker fästa brottets vanära vid oskyldiga handlingar. Skulle de anklagade hafva beljugit mig, är jag färdig att inför hvilken domstol som helst vederlägga dem. Fadern vill jag uppmana att framvisa brefvet som öfversten skrifvit, på det man må se, om det varit ett upprorsplakat. Af sonen vill jag fordra, att han säger, ihvilka planer jag deltagit. Går jag därvid fri, vill jag anses för hvad jag är, en redlig tjänare, och vågar någon smäda prinsen, skall samma svärd som under hans ögon vid Prag flög bland österrikarnes led kräfva blodig hämnd, eller åtminstone visa, att en fläkt af Gustaf Adolfs anda finns kvar. Mitt okryddade språk torde ljuda för mycket svenskt i våra hyfsade tider, men ni, vördig herre, måste dock äga kvar något minne af ett bättre fordom, hvars glans allt mer försvinner.»

»Du är fri, yngling,» sade gubben och for med handen öfver ögonen. »Jag hade önskat, att du varit född för femti år sedan och att jag förr känt dig. Hvad heter du?»

»Adolf Findling.»

»Von Findling?»

»Nej, det oblida ödets söner adlas icke.»

»Skada! Men naturen godtgör ofta hvad människorna försumma. Hm, — det är besynnerligt! — Jag hade väl lust... dock, det går icke an. Res genast, säger jag!»

»Men hvem ansvarar för att jag ej ånyo möter hinder? Det erfordras, tyvärr, skriftligt bevis om frihet för att slippa genom vakterna.»

Med tvekande åtbörder grep gubben efter ett framför honom stående skrifdon, tecknade några ord på ett papper, som noggrant sammanvecklades, räckte skriften till Adolf och lämnade rummet.

Den sistnämnde var ej förr ensam än han närmare undersökte förpassningen, hvilken innehöll:

Thenne Sedhels innehafvare äger rätt att fritt utpassera genom stadsens portar. Holmiæ then 19 Dec. 1651.

Axel Oxenstierna.

Man. prop.

Förgäfves skulle man bjuda till att måla den förvåning, af hvilken ynglingen intogs efter slutad läsning. Vissheten att ha fört ett så djärft språk mot den mäktige man, hvars hand en längre tid styrde Europas öden, kom honom nästan att darra, under det han på samma gång kände sig stolt öfver de obemantlade utryck, med hvilka han förfäktat både prinsens och sin egen sak. »Så,» utropade han med förtjusning, »vågade måhända hvarken konungar eller kurfurstar yttra sig, när du stod på din lefnads höjd! Sådan själfständighet äger endast den som ej har något annat än äran attförlora! Detta blir en skön dag i min tänkebok: Axel Oxenstierna har vikit för min djärfhet! Men, månne han kufvades af mina yttranden? Så var det väl ändå icke; blott hågkomsten af en försvunnen storhet, hvilken jag ovetande uppväckte, smälte den åldriges järnvilja.»

Denna monolog var knappt slutad, då en slottsknekt ankom för att, enligt rikskanslerens befallning, följa Adolf utom konungaborgens område. Vägen togs genom flere smågångar och lämnade ej tillfälle att åter beträda det rum, där han förmodade flickorna ännu uppehöllo sig, ett missöde hvaröfver han blott kunde sucka, men som det ej stod i hans makt att ändra.

FJÄRDE KAPITLET.

Handen.

Medan pagen återvände till Öland för att där aflägga räkenskap för sina handlingar och äfventyr, hände på Stockholms slott något som har ett så nära samband med det följande af vår berättelse, att vi icke kunna lämna det ur sikte.

Då rikskansleren kommit tillbaka och intagit sin plats vid rådsbordet, afsändes grefve Magnus de la Gardie, herr Göstaf Bjelke, Johan Berndz jämte tvenne sekreterare till Canthersteens kammare, för att anställa slutförhör med prästen Kristoffer samt konfrontation mellan honom och den yngre Messenius. Drottningen, hvilken under ransakningen uppehållit sig dels i rådssalen, dels i löngången som därifrån ledde till hennes arbetsrum, fäste uppmärksamhet vid att tvenne flickor voro inblandade i målet, ehuru de hvarken kunde höras som vittnen eller egentligt anklagas som medbrottsliga. »De måtte i sanning vara besynnerliga figurer!» sade hon till sig själf, eftersinnande huruvida det gick an, att hon enskildt såg dem. Härvid nalkades von Steinberg, för att genom en beskrifning af de båda skönheterna väcka förlora! Detta blir en skön dag i min tänkebok: Axel Oxenstierna har vikit för min djärfhet! Men, månne han kufvades af mina yttranden? Så var det väl ändå icke; blott hågkomsten af en försvunnen storhet, hvilken jag ovetande uppväckte, smälte den åldriges järnvilja.»

Denna monolog var knappt slutad, då en slottsknekt ankom för att, enligt rikskanslerens befallning, följa Adolf utom konungaborgens område. Vägen togs genom flere smågångar och lämnade ej tillfälle att åter beträda det rum, där han förmodade flickorna ännu uppehöllo sig, ett missöde hvaröfver han blott kunde sucka, men som det ej stod i hans makt att ändra.

FJÄRDE KAPITLET.

Handen.

Medan pagen återvände till Öland för att där aflägga räkenskap för sina handlingar och äfventyr, hände på Stockholms slott något som har ett så nära samband med det följande af vår berättelse, att vi icke kunna lämna det ur sikte.

Då rikskansleren kommit tillbaka och intagit sin plats vid rådsbordet, afsändes grefve Magnus de la Gardie, herr Göstaf Bjelke, Johan Berndz jämte tvenne sekreterare till Canthersteens kammare, för att anställa slutförhör med prästen Kristoffer samt konfrontation mellan honom och den yngre Messenius. Drottningen, hvilken under ransakningen uppehållit sig dels i rådssalen, dels i löngången som därifrån ledde till hennes arbetsrum, fäste uppmärksamhet vid att tvenne flickor voro inblandade i målet, ehuru de hvarken kunde höras som vittnen eller egentligt anklagas som medbrottsliga. »De måtte i sanning vara besynnerliga figurer!» sade hon till sig själf, eftersinnande huruvida det gick an, att hon enskildt såg dem. Härvid nalkades von Steinberg, för att genom en beskrifning af de båda skönheterna väckadrottningens medlidande. Om detta genast lyckades, är svårt att säga; men nyfikenhet väckte han åtminstone. Uppvaktningen erhöll tecken att följa, och inom några ögonblick stod drottningen framför de under bäfvan väntande tärnorna.

Oaktadt Kristina icke hörde till dem som behöfva långa förberedelser för att få ett samtal i gång — ty merendels var hon ej väl synlig förrän man blef bekymrad för att finna något passande svar på en med ledighet framställd fråga — kände de stackars systrarna sig så öfverraskade af majestätets plötsliga närvaro, att de nästan förlorade målet. Bland drottningens många egenheter var begäret att genom blick och åtbörder väcka förvirring. Det bryderi hon denna gången förorsakade försatte henne genast i godt lynne, och efter några nådiga uppmaningar att fatta mod frågade hon Johanna: »hur är det möjligt, att en varelse med ett sådant Holbeins-ansikte som du kunnat förälska sig i ett brushufvud? Du hade gjort bättre att uppsöka en blygsam, förståndig friare.»

»Människan skapar sällan sitt eget öde,» svarade den brydda flickan. »Jag har icke uppsökt någon, blott underkastat mig Guds outransakliga vilja.»

»Par Dieu, rätt passande ord i en prästdotters mun! Men allvarsamt, tror du att vår Herre pekar på den man skall förälska sig uti och säger: tag den där, mitt barn?»

Härvid utbrast drottningens uppvaktning i ett pliktskyldigt gapskratt, under väntan att den stackars Johanna, ytterligare förbryllad, skulle genom någon ny religiös anmärkning lämna tillfälle för en lika sinnrik sarkasm som den de nyss hört, eller ock förlora sig i stamningar; men skämtet har ofta den besynnerliga egenskapen att dämpa högmodet och ge styrka åt blygsamheten. Lik en af stormen böjd, dock icke af bruten telning uppreste flickan, sedan bifallsyttringen tystnat, med ett slags stolthet sitt förut nedlutade hufvud och genmälte: »Ers Majestäts tal är för vist att af mig kunna fattas. Jag känner icke skaparens medel till de verkningar han vill åstadkomma; jag vet blott, att ingen dödlig, han må sitta på en tron eller dväljas i den uslaste koja, kan hindra den eviges beslut att gå i verkställighet. Makten och styrkan blef gifven att beskydda den svaga, icke att förkrossa. Den yngling åt hvilken jag skänkte min hand har grufligt syndat, om det är sant hvad ryktet säger; men förlåtelsen är så ljuf, dess meddelande så värdigt monarken, att jag påmina knän vågar underdånigast för honom anhålla om ers majestäts nåd!» Mer kunde hon ej säga för snyftningar.

»Stig upp, mitt barn, din fästmans öde ligger icke i mina händer. Det är ej kvinnan Kristina, utan drottningen mot hvilken han stämplat. Brottet var riktadt mot staten och majestätet; rådet ransakar, lagarna döma. Tro likväl icke, att jag är utan känsla för ditt lidande; det går mig i sanning till hjärtat; och jag önskade ingenting högre än att följa dess röst.»

Vid dessa ord ändrades också drottningens stämma på ett sätt, som uppväckte hur nära hon var att fälla tårar; men efter att hafva kastat en flyktig blick på sitt emaljerade ur fortfor hon med sin vanliga säkra ton: »Du är emellertid icke den första som olyckan pröfvar och har dessutom fördelen att icke genom oupplösliga band vara fäst vid den brottslige. Din belägenhet skulle dubbelt smärtat mig, om du redan vore hans maka. Nu står världen dig öppen; den äger många fästmän att gifva i stället för honom du förlorar. Du har äfven en åldrig fader att vårda. Detta är mer än nog för att så småningom läka hjärtats sår, och om du än dömdes att aldrig få bära myrtenkrans och krona, kan jag af erfarenhet försäkra dig, att man lefver rätt väl dem förutan. »Men,» tillade hon, vändande sig till systern, »hvad heter du, min charmanta brunette? Har du också en fästman?»

»Jag heter Fransiska,» svarade flickan, »och äger, Gud ske lof, ännu ett fritt hjärta.»

»Det står skrifvet i din glada uppsyn. Men har man väl någonsin sett tvenne så olika syskon! Ni måste icke hafva en och samma mor?»

»Vi äro också endast fostersyskon.»

»Nå, det såg jag ju genast! Hvar är du då född?»

»Öfver min barndom hvilar nästan ett fullkomligt mörker. För hvad jag nu är har jag att tacka mäster Kristoffer, som bäst af alla kan göra reda för mina första öden, i händelse ers kungl. majestät skulle täckas fästa någon uppmärksamhet vid dem.»

»Du behöfver ingen tolk; berätta själf, det kan vara intressant att höra.»

»Ännu ganska späd, njöt jag vård af en kringstrykande kvinna, som efter sägen kallade mig sin dotter; men huruvida hon verkligen var min mor eller ej, vågar jag ickeafgöra. Ryktet lär påstått, att hon ej födde sig med just de lofligaste näringsfång; åtminstone skall hon ha blifvit fruktad af allmogen i de nejder där vi drogo fram. Troligen var hon en af de många soldathustrur som, efter förlusten af sina män, lämnade Tyskland och sökte uppehälle här i Sverige. Härmed må nu förhålla sig huru som helst, så vistades vi en vinter i trakten af Falu stad. Från dessa tider äger jag ej kvar något redigt minne; allt hvad jag kan erinra mig är, att jag en afton såg en kvinna räkna penningar framför eldbrasan, resten grundar sig på andras berättelser. Bland de i koppargrufvan till tvångsarbete använda tyska krigsfångarne utbröt ett uppror, hvarvid en del kom på flykten; men saknande så väl lifsuppehälle som nödig kännedom om landets språk, måste dessa rymmare ligga i skogarna och medels våldgästning skaffa sig födan. En skallgång pålystes och bönderna, som redan utan uppmaning gripit till vapen för att freda eget hem, åtlydde kallelsen mangrant i flere socknar. Slutligen kom det till en träffning, hvars utgång

ej kunde blifva tvifvelaktig. Så många af våldsverkarne som grepos föllo offer för hämnden; högst få undkommo, och i en ängslada fanns deras så kallade skatt, bestående af hvarjehanda utländskt mynt, stulna kläder samt en lefvande persedel, som ers majestät nu ser för sina ögon. Länge tvistade man om, huruvida jag skulle anses för ett röfvadt svenskt barn eller de slagnes afföda, men mina svarta ögon bevisade det senare; min dödsdom blef förkunnad. Då anlände mäster Kristoffer på återfärden från ett besök hos sin i öfre Dalarne bosatte broder och begärde få den värnlösa, hvilket beviljades. Så väl af något i mitt utseende, som af klädseln drog min ädle räddare den slutsats, att jag vore född i ett bättre stånd och upptog mig till fosterdotter, en så mycket ädlare handling, som det under forskningen rörande min härkomst snart nog bekräftades, att jag blifvit sedd i byarna med en tvetydig kvinnsperson, hvilken sagt sig vara min moder.»

»Det är i sanning något som våra lärde forskare kunna stöta sönder pannan emot: att den svärmande Arnold ej blef kär i dig, förstår jag icke.»

»Därtill kunde ju vara många skäl. Först och främst torde jag sakna förmåga att väcka en sådan känsla, och sedan fordras för hvarje närmare förbindelse, antingen att båda parterna tänka lika, eller att den ena är utan egen tanke.»»Bravo! Du är ingen vanlig fjolla. Men allvarsamt, ogillar du verkligen Arnolds djärfhet? Dina ögon se mig ut, som de ej ogärna skådade äfventyrliga förehafvanden.»

»Ers majestät...!»

»Nå var uppriktig; säg ut hvad du menar!»

»Om Arnold kunnat vinna mitt tycke, hade jag måhända låtit förföra mig att beundra hans mod, så framt han slutat lika bestämdt som han börjat, och dessutom företagit något som haft det minsta sken af nytta.»

»Hvem vet hvad han drömde i sina otyglade svärmerier? Men det är också likgiltigt; ty snart njuter han sina gärningars lön.»

Detta var ej förr sagdt än drottningen med en nådig hälsning aflägsnade sig.

Mot middagen återkom mäster Kristoffer. »Låtom oss genast lämna detta ställe, mina barn,» sade han sorgligt. »För oss är faran, Gudi lof, öfverstånden; men Herrans hämnande arm är utsträckt öfver de brottslige.»

Mer behöfdes ej för att alldeles förkrossa Johannas svaga hopp. Redan vid första steget började hon stappla och måste nästan släpas till härberget af fadern och Fransiska. Detta svaghetstillstånd tilltog med hvarje minut, så att en tysk regementsfältskär blef tillkallad. Han förklarade, att flickan borde gå till sängs, emedan hon hotades af svår feber, hvars utgång torde blifva betänklig.

Ingen kunde säga annat än att Johanna led med tålamod, men när kroppskrafterna sjunkit, började en oafbruten yrsel med krampaktiga ryckningar. »En sådan krisis har jag fruktat,» sade läkaren med myndig min, »och Gud vet hur det går. Se här är emellertid ett recept, hvilket anvisar något som blott i högsta nödfall får nyttjas. Skulle hon mot aftonen falla i sömn, är det ett godt tecken, om hon blott ej sofver för länge. Nalkas midnatten utan att hon vill vakna, måste ni göra allt för att väcka henne. Lyckas bemödandet icke, så sänd genast efter den drog som här är föreskrifven; gif den i tre satser, och vänta sedan tillfrisknandet eller döden.»

»Ske Guds vilje!» svarade Kristoffer och läste en tyst bön.

Johanna föll verkligen i en långvarig slummer, och tiden som sömntillståndet fick räcka var redan öfverskriden, utan att man på något sätt kunde förmå henne att riktigt öppna ögonen. Då fattade gubben sin hatt och käpp för att lämnarummet. »Öfvergif icke ert barn i dess sista stunder!» ropade Fransiska; »här måste skyndas. Jag har raskare ben än ni, därför är det också jag som bör hämta läkemedlet. Gif hit receptet!»

Utan att vänta på gubbens svar, ryckte hon papperet ur hans af ångest skälfvande händer och flög som en stormvind utåt gatan.

Ännu under Kristinas regering funnos ganska få speciminerade läkare, men ändå färre riktiga apotek. De förre ersattes genom kringvandrande kvacksalvare, barberare eller kloka gummor de senare genom hvarjebanda utrikes

beredda droppar och salvor, hvilka såldes i krämarbodarna. Det quasiapotek, där fältskären som skötte Johanna föreskref medikamentens uppköp och som prunkade med namnet Ängeln, låg vid Järntorget. Den stackars Fransiska måste sålunda tillryggalägga ett drygt stycke väg, enär prästen Kristoffer bodde på Norr. Emellertid uppnåddes målet utan hinder, och med den dyrbara flaskan, på hvars innehåll, enligt hennes öfvertygelse, allt berodde, ville hon åter skynda hem.

Det var en kall, stjärnklar natt. Snön mångdubblade det svaga ljusets kraft och spridde en magisk halfdager. Under hela bortvägen hade intet annat ljud än det knarrande, som hennes egna steg i den frusna snön förorsakade, stört tystnaden på de öde gatorna; men nu nådde ett vildt skrål hennes uppmärksamma öra och bebådade, att en skara druckna sällar nalkades. För att undvika ett sådant möte, tog hon utaf åt höger, utan att besinna, huru lätt hon, i anseende till sin ringa lokalkännedom, kunde råka vilse. Att så inträffat blef snart en visshet. Föreställningen om den olycka som genom hennes dröjsmål torde uppstå för den sjuka, och de farligheter för hvilka hon i öfrigt blottställde sig själf på denna obekanta trakt, uppdrog för hennes inbillning en nästan lika mörk tafla som gränden hvari hon befann sig.

Efter flere fruktlösa försök att åter träffa på rätta vägen uppnådde hon slutligen en större plats, bakom hvars närmaste byggnader någonting höjde sig, som liknade tornet på Storkyrkan. Är detta icke en synvilla, tänkte hon vid sig själf, så måste jag återkomma på Vesterlånggatan, om jag lämnar tornet till höger; och i sådant uppsåt ville hon skynda öfver platsen. Men här mötte nya hinder. En mängd vagnar, som hemförde gäster från ett julkalas på slottet och, allt som utrymmet medgaf, sökte fara förbihvarandra, hotade att afskära vägen. Under bemödandet att undvika den första vagnen råkade hon komma midt framför den andras hästar, så mycket farligare som kusken, förlitande sig på bjällrornas varnande klang, ansåg föga nödigt att hålla utkik efter vandrare.

Enda möjligheten att icke blifva öfverkörd var att finna något föremål på eller bakom hvilket hon kunde ställa sig, medan åkdonen passerade. Till sin stora glädje upptäckte hon ett sådant, liknande trappsteg, helt nära och skyndade att deraf begagna sig utan vidare undersökning. Efter några minuters förlopp hade faran upphört, men då hon åter skulle begifva sig på den afbrutna vandringen, röt en sträf stämma: »Hvad vill du här?» och en fälld bardisan stängde vägen. Bister som fabelns Polyfem, stod nu en tre alnars knekt vid den skrämda flickans sida, närmande sina islupna mustascher till hennes uppspärrade ögon. »Säg genast,» utbrast han åter, »hvad du har här att beställa!»

»Låt mig för Guds skull gå! Jag har läkemedel till en sjuk, som ligger i själtåget!»

»Det anade jag, din satans häxa; men så länge jag står här, skall handen ej komma bort. Gif genast det stulna godset tillbaka!»

»Var barmhärtig och uppehåll mig ej längre! Jag svär vid allt hvad heligt är, att jag ingenting tagit, och ej har mer på mig än mina kläder och denna flaska. Får jag nu gå?»

Långsamt uppsträckte soldaten sin höga skepnad, liksom han ville undersöka någonting i höjden, sägande: »Jag ser, att han är kvar och har suttit dig för högt; men du ville ändå knipa handen; bekänn sanningen!»

»Jag vill dö här på stället, om jag förstår hvad ni menar, eller hvad det är för hand som ni bråkar med.»

»Åh, gör dig ej så okunnig! Kryp vackert in i skyllerkuren tills nästa patrull kommer, så få vi väl sedan i morgon utreda, om du ej vet, att den tjufpojken Arnold Messenius' hand sitter här på kåken, likasom resten af hans lekamen på stegel och hjul utanför Norr!»

»Rättfärdige himmel!» ropade Fransiska, i det hon skuffade till soldaten med sådan häftighet, att han i halkan förlorade jämvikten och ej kunde resa sig upp förrän hon var borta.»Släpp mig för Guds skull!»Vid hemkomsten liknade hon mer en hamn än en lefvande människa. »Hvad har händt dig, mitt barn?» frågade prästen, då han mottog medikamentsflaskan.

»Ingenting; gif henne blott dropparna, ty säkert hafva de en öfvernaturlig kraft.»

De ord förskräckelsen lade på Fransiskas tunga inneburo mer sanning än hon själf visste; ty knappt hade en timme förflutit sedan man lyckats förmå Johanna att nedsvälja det hämtade läkemedlet, förrän sjukdomen bröt sig. Härmed var dock hälsan icke återvunnen, och för att äfven vinna detta syfte förbjöd fältskären de omgifvande både att nämna Messeniernas namn och yppa rättegångens följder för den sjuka, ett åläggande som varit föga verkställbart, om icke hon själf, till allas förundran, afhållit sig från hvarje fråga rörande detta ömtåliga ämne.

Tillfrisknandet gick långsamt, men säkert framåt. Liksom medikamenten återskänkte kroppen dess krafter, gåfvo faderns kristliga förmaningar om undergifvenhet förståndet dess fulla styrka tillbaka, så att hon ändtligen kunde mottaga en i skonsamma uttryck framställd berättelse om Arnolds olyckliga slut.

Men icke allenast Johanna, utan äfven Fransiska hade undergått en märkbar förändring. Den sistnämnda, som brukade påstå, att själsstyrkan med sin trogna följeslagerska munterheten aldrig borde öfvergifva någon tänkande oskyldig varelse, blef nu svårmodig och tyst. Detta undföll icke Kristoffer, och måhända hade han sökt utreda orsaken, om han ej hos fosterdottern trott sig finna en egen, liksom medfödd fallenhet att känna på en gång djupt och flyktigt, i följd hvaraf ingen på förhand kunde säga, hvad som skulle såra eller glädja henne, ej heller bedöma, huru länge sorgen eller glädjen skulle räcka.

För ögonblicket ansåg han det mindre goda lynnet som en följd af ett hjärtligt deltagande i Johannas öde, hvilken känsla han ingalunda borde missbilliga. Tiden för återresan till Forss var för handen; nästa morgon skulle den anträdas. För att taga farväl af några bekanta lämnade gubben härberget, och flickorna sutto, efter slutad inpackning, i hvar sin vrå af den blott genom en dunkel lampa svagt upplysta kammaren.

»Så få vi då vända ryggen åt denna hemska ort!» sade Johanna, liksom för att bringa ett samtal i gång, men endjup suck var allt hvad hon erhöll till svar. Efter en stunds förlopp började hon åter: »När man lidit så mycket som jag, borde man frukta att vidröra den slöja, händelsen kastat öfver omgifvande föremål, ty dess upplyftande tjänar sällan till annat än att framkalla nya skräckbilder. Likväl är det förlåtligt, om man tror på öfvernaturliga ingifvelser och antar, att ingen må förakta vissa inre varnande aningar.»

»Sådant är icke allenast förlåtligt, utan en ren skyldighet,» inföll Fransiska häftigt, i det hon reste sig från stolen. »Har du också aningar?»

»Ja, min vän, och de säga mig, att du döljer något som jag bör veta.»

»Det där låter besynnerligt nog; förklara dig litet närmare.»

»Du har icke sagt mig allt som rör min olycklige Arnolds bortgång.»

»Hvar är nu din föresats att icke upplyfta den slöja som händelsen kastat öfver vissa föremål? Att han slutade sitt lif på afrättsplatsen, har jag icke förtegat; sättet hvarpå det skedde bör vara dig likgiltigt.»

»Säg snarare nyttigast att icke känna. Också har jag aldrig ämnat göra dig en så ogagnelig fråga och vill, när jag fått lätta mitt hjärta genom meddelande af de misstankar som plåga det, öfverlämna åt ditt eget bedömande, huruvida det är rättvist att dölja sanningen för mig.»

»Bästa Johanna, dina griller ha tagit en bekymmersam riktning.»

»Det beror på dig att gifva dem en bättre. Min öfvertygelse är, som jag redan sagt, att någonting händt Arnold eller mig, hvilket man anser kunna inverka på framtiden och därför ej vågar yppa. Så ofta vi talat om min sjukdom och du därvid nämt det läkemedel, som du i farans stund själf hämtade, hafva min fars strängar blickar afbrutit dina ord. Detta skulle ej bevisa stort, så framt icke dessa tecken till tystnads iakttagande på ett snart sagdt förfärligt sätt angripit mina nerver och framlockat en besynnerlig dröm, hvilken alltid, påföljande natt flerfaldiga gånger upprepats.»

»Nå, hvad drömmer du då?»

»Jag tycker mig stå på en ödslig plats, belagd med hvitt tyg och omsluten af höga murar, liknande husgaflar.

Midt på platsen synes ett gammalt förtorkadt träd, hvars alla grenar äro afhuggna, men öfver toppen sväfvar en blodig handfram och tillbaka. För Guds skull, Fransiska, hvad fattas dig? Jag tror du blir sjuk?»

»Å nej, det är blott mitt vänstra knä, som jag stötte i morse och som värker emellanåt. Fortfar!»

»Efter en stunds förlopp hör jag ett oredigt sorl bakom mig, hvarvid handen framsträcker sitt pekfinger, liksom för att utvisa något märkligt. Då ser jag mig omgifven af en stor folkskara, knäfallande inför en kunglig tron, och du står vid min sida. På det nedersta af tronens trappsteg framträder en skön yngling, ej olik den ömsinte pagen som talade med oss på slottet. Vid hans åsyn känner jag en så obeskriflig smärta, att jag sjunker i vanmakt. Med systerligt deltagande räcker du mig en liten flaska, ur hvilken jag dricker. Sansen återkommer, men i samma ögonblick jag af tacksamhet vill omfamna dig, nedslår den blodiga handen, lik en ljungeldsstråle, emellan oss, hvarvid du ilar till tronen för att kasta dig i ynglingens armar. Smyckad med en otalig mängd skimrande ädelstenar och en helgongloria kring hufvudet, bäres du af pagen till ett altare, där ni bortskymmas af ett slags vidunderligt utstyrda präster, hvilka, med sprakande facklor, rusa till från alla sidor och börja antända hela platsen. Då stiger drottningen på tronen, som redan är i brand; förskräckliga tordön skaka jorden; du vill rädda drottningen och framtränger oskadd midt igenom lågorna till hennes sida, men jag skyndar undan och vaknar.»

»Det är, vid Gud, högst besynnerligt!» sade Fransiska och började se sig omkring med oroliga blickar. »Äfven jag har hemska uppenbarelser i sömnen och syner som till en del äga likhet med din dröm. En inre röst säger mig, att jag är utsedd till något helt annat än att koka gröt i Forss. Ja, du måste veta allt. Den ödsliga platsen ha mina fötter beträdt: han heter Stortorget, på hvars skampåle Arnolds afhuggna hand sitter fastspikad och hvarunder jag, vid läkemedlets hämtning, kom att stanna för att undvika en rad af hofvagnar. Af blott händelse fördes jag icke till detta fasaväckande varningstecken. Jag trodde att det skulle gälla dig och fruktade verkligen för din bortgång; men du blef frisk, och det är mig det gäller.»

»Men, bästa Fransiska, låtom oss icke bli förfärade af en drömbild, sedan vi fått reda på dess betydelse. Måhända föll Arnold mer ett offer för statskonsten än rättvisan. Hurumånga exempel har man ej på, att de aflidne kunna befatta sig med efterlefvandes öden! Och du kan taga för afgjordt, att läkemedlet fick sin rätta kraft i det ögonblick då du stod under den olycklige ynglingens blodiga hand.»

»Det vill jag icke neka; men därmed är också saken afslutad för dig. Detta bevittnar din förmåga att nu vara lugn. På min framtida bana skola de drömda händelserna utveckla sig, med hvarje pulsslag växer vissheten därom i mitt bröst. Jag måste få en säker ledning för mina handlingar, eller ock är jag förlorad.»

»Ledning har du nog i Guds uppenbarade ord; låtom oss gemensamt läsa ett kapitel af Den heliga skrift.»

»Men besinna då, att här fordras uttydning på aningar och drömmar; sådant ge blott människor, icke böcker. Redan förr än jag visste det ringaste om hvad du nyss berättat hade jag beslutit uppsöka en klok kvinna, som förvärfvat sig stort rykte i spådomskonsten; till henne måste du följa mig.»

»Du rasar, syster! Låt förnuftet, men icke din svärmande inbillning tala. Huru skulle det väl passa sig, att tvenne så värnlösa, af ett obefläckadt rykte så beroende varelser som vi äro, på egen hand besöka en tvetydig boning.»

»Hvad din fruktan att nalkas spåkvinnans boning utan säker ledsagare beträffar, så får jag till ditt lugnande säga, att vår hederlige värd, mäster Germund, blir oss följaktig.»

»Du gör mig förskräckt genom din öfverdrifna fasthet i det oförnuftigaste af alla beslut.»

»Vore ej våra öden sammanväfda, eller kunde min framtid öfverskådas skild från din, skulle jag genast upphöra med allt tal om ett ämne som misshagar dig och ensam begifva mig åstad, men nu måste vi följas åt.»

»Jag går icke med dig. Blott dåren föraktar den fasta grundval, på hvilken hans fötter stödja sig, och störtar handlöst i hafvet.»

»Nå väl, låt bli att lyssna till mina böner; förebrå dig blott ej sedan, om du aldrig mer får se mig glad.»

»Håll, för Guds skull! Ensam får du icke gå! Jag skall... Nej, jag kan icke.»

»Jag begär ju ingenting utaf dig? Farväl!

»Var då barmhärtig, Fransiska! Vänta, jag följer dig.»

Germund Björn, eller som han vanligen kallades Silfvernalle, var en guldsmed, hos hvilken Kristoffer tog kvarter så ofta han vistades i Stockholm. Inom sitt skrå åtnjöt hanmycken aktning för sin utrikes förvärfvade konstfärdighet; men bland allmänheten hade han blifvit märkvärdig genom sitt utseende och sina maner. Det var en af dessa hopträngda, ehuru ej kortväxta varelser, hvilkas muskelbyggnad förråder hög grad af kroppsstyrka utan att ingifva föreställning om motsvarande vighet. Ryggen, den nästan omärkliga halsen och nacken utgjorde en oafbruten kroklinie, från hvars öfversta del en bred, af yfvigt mörkbrunt hår beskuggad panna framsköt. Ett par små, något uppdragna ögon, de nedre ansiktsdelarnas framstående ställning samt slutligen de tjocka, korta armarna och benen gåfvo mannen synnerlig likhet med det djur efter hvilket hans förfäder uppkallat sig.

Mäster Germund var i högsta måtto flitig, och i hans hus rådde en sträng, ehuru från allmänna bruket något afvikande ordning. Morgonklämtningen i St. Jakobs nyss färdigbyggda kyrktorn hade ej väl hunnit förkunna, att klockan slagit fyra, förrän hamrarna klappade mot städen i verkstaden; men däremot upphörde arbetet så snart solen gick ned utan afseende på årstiden. Mången trodde, att den konsterfarne mannen ej ansåg möjligt att vid eldsken med fördel fortsätta det fina handtverket, andra sade, att han om vinterkvällarna fick besök af någon som drog guld och ej af alla borde skådas. Denna senare förmodan hade föranledts däraf att mästaren merendels låste in sig i verkstaden när arbetarne gingo bort. Rätta förhållandet var, att han då antingen smälte sina metaller på ett eget sätt, som han ej ville lära andra eller genom sinnrika försök bemödade sig att göra nya lönande upptäckter. Detta senare tilltrodde honom ingen, ty ehuru man ej kunde förneka hans mekaniska skicklighet, ansågs han allmänt för mindre skarpsinnig, att icke säga något dum. I större samkväm yttrade han sig sällan, och det hade varit fåfäng möda att söka inleda honom i en dispyt. När han stundom gaf sin mening tillkänna, skedde det med få ord; men ville man sedan antingen tvärt motsäga honom, eller genom spetsfundiga skäl kullkasta hvad han anfört, framstötte han blott sina entoniga hm, hm! hm, hm!

Denna skenbara kallsinnighet gjorde, att han, som vi nyss nämnt, oriktigt bedömdes; och ehuru en hatare af ordstrider, omfattade han med värma allt som han ansåg nyttigt eller värdt att undersökas. På sina resor hade han fått ett flyktigt begrepp om den tidens så kallade hemliga vetenskaper, nämligen alkemien och astrologien; men endast denförra, hvilken på visst sätt tycktes tillhöra guldsmedsyrket, trodde han sig kunna studera, hvaremot den senare hotade att aldrig blifva mera än ett aflägset föremål för hans beundran. Så snart något ovanligt hände, sökte mäster Germund ensligheten, slog sig för pannan och utropade: »Hvad det ändå är harmligt att icke hafva fått studera i ungdomen, ty då hade jag kunnat förutspå saken: men pass på, månne ej också jag slutligen, genom ihärdigt bemödande, kan lära mig himlakropparnas ställning mot hvarandra, och sålunda märka, när de börja afvika från sin vanliga gång?»

Messeniernas majestätsbrott, som väckte den stockholmska publikens nyfikenhet, borde i dubbelt hänseende göra intryck på vår guldsmed, i hvars hus en i målet inblandad familj bodde. Emellertid stridde det mot hans grundsatser att besvära kyrkoherden med frågor, synnerligen så länge dottern låg hopplöst sjuk; och han nöjde sig med att betrakta himlen för att se efter, om någon komet där hotade den stackars flickans lif, eller någon lycklig, starkt glindrande stjärna stannat öfver boningen. I en sådan betraktelse var han stadd när Fransiska kom hem med det verksamma läkemedlet, efter hvars aflämnande hon åter skyndade ut för att i fria luften hämta andan. Under detta upprörda sinnestillstånd gick hon med besynnerliga åtbörder af och an på gården, tills hon slutligen träffade mäster Germund, som häraf slöt, att något ovanligt timat, och denna gång icke förmådde hålla tungan i band. Äfven Fransiska kände ett oemotståndligt behof att få omtala hvad som händt henne för någon tystlåten person, och på hvem kunde hon i detta hänseende mer lita än den fåordige värden?

Gärna skulle denne, af tacksamhet för förtroendet, på stående fot velat anställa en astrologisk undersökning öfver flickans äfventyr; men då sådant, i anseende till bristande kunskaper, icke var möjligt, föll det honom in att skaffa sig förklaring på annan väg, som tillika kunde leda till upplysning om en sak från hvars närmare undersökande en viss känsla af blygsel afhållit honom. Ryktet hade nämligen någon tid omtalat, huruledes i

hufvudstaden fanns en spåkvinna, hvilken med otrolig skicklighet tydde drömmar och spådde i händerna, och hans råd blef nu, att man borde uppsöka Sibyllan. Detta förslag fick, under de följande dagarna, mer vikt genom Fransiskas ytterligare syner och drömmar, hvarför Germund och hon beslöto attföretaga en vandring till spåkvinnans bostad, dit Johanna, efter berättelsen om hvad hon på sin sida erfarit, blef tvungen medfölja.

I den så kallade Lumparegränden låg fordom ett stort, Heliga Lekama-gillet tillhörigt hus, benämndt Kopparporten, som varit inredt till kasern åt skottarne. Under Kristinas regering hyste det väl icke sådana legda gäster, men användes till härberge för de utländska soldater i allmänhet som, stympade eller orkeslösa blifna i svenskarnes led, vid trettioåriga krigets slut kommo till Stockholm, stundom med hustrur och barn, för att begära hjälp af regeringen. Dyster och på allt sätt bofällig, sträckte den åldriga tegelstensmassan sin rödbruna skepnad högt öfver de angränsande husen; men hur obehagligt dess yttre än kunde synas, gjorde dock föreställningen om dess insida ett långt ofördelaktigare intryck. Det ringa understöd staten lämnade ställets invånare motsvarade icke deras behof. Få af dem kunde genom handtverk eller annat ärligt näringsfång fylla bristen; hvarför man, icke utan skäl, trodde att det var ett lastens och eländets samfälda hemvist.

Genom det mörka porthvalfvet, från hvars yttre öppning de stora koppardörrar, hvilka till en början gåfvo huset dess namn, alldeles försvunnit, framskredo tre vandrare. Af deras hviskningar och famlande kunde tydligen märkas, att de ej voro riktigt hemmastadda. Slutligen hördes tunga fjät från gångens motsatta ända, hvarvid vandrarne kröpo tätt intill väggen, men den ankommande hade redan märkt deras närvaro och framdrog en under sin trasiga kappa dold lykta. Skenet, som härvid spridde sig kring hvalfvet, visade till höger en snyggt klädd borgersman och tvenne unga fruntimmer, af hvilka det ena var dödsblekt och darrande, samt till vänster en högväxt karl, hvars både dräkt, framskymtande vapen och förfärliga anletsdrag skulle utgjort en fullkomlig stråtröfvaremodell, om icke ett träben förrådt invaliden. — »Hvem har bedt er komma hit och hvad är ert ärende?» frågade den sistnämnde med en skorrande tysk dialekt, under det han grep om fästet på sitt stora svärd.

»Vi torde måhända hafva kommit på en oläglig tid,» svarade borgaren; »annars var vår mening att träffa den vidtberyktade spåkvinnan, som skall bo härstädes.»

»Nå ja, om det är ert ärende, så kan det blifva uträttadt,» återtog den beväpnade krymplingen under ett rysligtleende; »men hvarmed viljen I bevisa, att er uppgift är sannfärdig, eller tron I att mutter Nepomucena gör sina konster för intet?»

»Vi ha icke ämnat begagna någons skicklighet utan betalning, och vi bedja er att antingen föra oss till den vi söka, eller tillsäga henne att infinna sig i vår boning, som noga skall uppgifvas.» Härvid framdrog borgaren ett par blanka siifvermynt och fortfor: »Vi bo...»

»Hvar ni bo, må ni behålla för er själfva, liksom jag behåller dessa penningar för mig, ty vår kloka kvinna vågar icke mer idka sin oskyldiga handtering utom hus, sedan det vördiga prästerskapet hotat henne med bål och stegel; hon är för ögonblicket icke hemma; men,» tillade han liksom tvekande och vägde det erhållna myntet i handen, »lika mycket, artighet mot artighet, hugg mot hugg har alltid varit mitt valspråk; och man skall aldrig på min döda mull kunna beskylla mig för otacksamhet. Om herrn håller i min kappa, som, i förbigående sagdt, icke tål rätt hård medfart, och damerna sedan gripa fatt i herrns kläder, vill jag ledsaga er till audienssalen. Se så, där har ni fliken. Nå, nå, var icke så rädd för plagget; det har min själ hängt på en Rhengrefves högvälborna axlar. Tyst nu, annars kan någon fattig satan lukta brändt horn och få klåda i fingrarna; vorwärts marsch!» Med dessa icke särdeles uppbyggliga ord gömde den okände ledsagaren åter lyktan och styltade utaf inåt gården, förande det lilla sällskapet i släptåg.

Redan hade de börjat stiga uppför en brant trappa, då det ena af fruntimren utbrast: »För Guds barmhärtighets skull, låtom oss vända om! Andedräkten tages ifrån mig, jag orkar ej gå vidare;» men i detsamma skallade ett så förfärligt verda! att hon hoppade högt i vädret och kastade armarna kring sin närmaste grannes hals. »Du kväfver mig,» hviskade denna; »nu är det för sent att draga oss tillbaka, och du måste repa mod.» Emellertid hade ledsagaren på anropet svarat: »god vän, mycken ära, litet bröd!» hvarefter han tycktes påskynda gången så fort träbenet någonsin kunde medgifva.

Ju närmare de nalkades trappans slut, desto tydligare hördes ett i början svagt sorl, hvilket liknade ljudet af blandade människoröster; och uppkomna i öfre förstugan, passerade de tätt bredvid dörren till rummet hvarifrån det tycktes utgå. »Där inne är allmänna samlingsplatsen,» sadeledsagaren, »och här till höger går den lilla vindeltrappan, som leder till Nepomucenas boning. Hon är ett slags drottning ibland oss, ska ni veta; ty vi behöfva ej vara sämre än andra och kunna utan ständernas samtycke bestå oss en kvinnlig regent, om hon icke just heter Kristina. Tag er väl i akt! Den som faller här i krumhultet blir snart min vederlike hvad underredan beträffar. Håll också munnen; ty märker man oråd, kan det komma att kosta dyrt nog. Se så, nu stå vi i gången utanför tabernaklet. Vänta här tysta som muren medan jag hämtar henne.» Därmed skyndade han åter utför vindeltrappan.

De främmande, hvilka naturligtvis ej voro andra än mäster Germund och de båda fostersystrarna, lämnades således i en ganska oangenäm belägenhet, helst de, enligt den försvunne ledsagarens yttrande, borde tro, att man i saknad af nödig eskort eller tillåtelse ej ostraffadt beträdde utländingarnes fristad. Stället där de för ögonblicket befunno sig tycktes vara ett slags korridor, som ledde till den omnämnda samlingssalen; åtminstone syntes en hvälfd öppning längst bort, hvarigenom ej allenast ett starkt ljusskeN, utan äfven ljudet af en mängd röster utträngde. Ända hittills hade Germund, i medvetandet af sin egen kroppsstyrka, icke ansett äfventyret särdeles farligt; men på detta sätt lockad i en fälla, af hvars rätta beskaffenhet han ej kunde upptäcka mer än möjligheten att bli anfallen på två sidor, började han ångra sin djärfhet. Härtill bidrog också den rädsla Johanna redan på första trappan låtit förmärka, och hvilken nu hotade att upplösa sig i en fullkomlig vanmakt. Emellertid var han ej den man som vid brydsamma tillfällen lade armarna i kors. Sedan det lyckats honom att genom några tröstande ord stärka den sviktande flickans mod, öfverlämnade han henne åt Fransiskas vård och kröp på händer och fötter varsamt mot öppningen. Snart upptäckte han, att denna utgjorde hvalfvet till en öfver salen utspringande läktare, hvars rätta bruk svårligen lät sig gissas, emedan man där upphängt och uppstaplat vapen, trasor, gamla söndriga trummor, trumpeter och dylikt i den mest fantastiska blandning. Om detta skräp icke gaf någon särdeles hugnande upplysning, blef det dock ett medel att osedd kunna iakttaga hvad som nedanför tilldrog sig.

Midt uti den underliggande stora salens spetsbågiga hvalf hängde en till lampa förvandlad upp- och nedvänd hjälm,genom hvars galleröppningar de trasor framtittade, hvilka i egenskap af vekar fått den ena ändan antänd och den andra nedstucken i den massa skältran som hjälmen förvarade. Väggarnas svarta utseende buro vittnesbörd, att denna lysapparat skänkte nästan lika mycket rök som ljus; men det senare var dock, genom sin flammande egenskap, tillräckligt att visa föremålens rätta beskaffenhet. Den talrika samlingen syntes fördelad i en mängd oberoende mindre grupper, af hvilka dock endast trenne voro så nära Germund, att han med redighet kunde uppfatta både hvad som sades och gjordes inom dem.

Något åt sidan, åt läktarens vänstra hörn, satt en mager, hålögd kvinnogestalt, som man skulle trott vara själfva hatets genius, om hon icke med outsäglig ömhet tryckt en späd varelse till sitt hjärta. Tätt bredvid henne satt en man, omkring femtio år, och åt med djurisk glupskhet ur ett mjölvällingsfat, från hvars bräddar han afhöll en skara skrikande halfvuxna ungar. Ur denna familjekrets hördes intet annat än barnens gälla utrop »gif oss mat, gif oss mat!» — hvartill fadern svarade, »vet hut, kältringar, och lären er att själfva förtjäna födan. Världen står lika öppen för er som för mig; och tills man får nog styrka att arbeta, kan man tigga eller stjäla; det har jag sagt er tusen gånger.»

»Hm, det är rysligt!» sade Germund för sig själf och vände blickarna något längre åt höger. Där stod en äldre kvinnsperson, som nyss slutat att kläda en skön, adertonårig flicka i ett slags teaterkostym och räckte henne en mandolin, i det hon sade: »Zerbina, akta klädningen, det råder jag dig, ty sedan det välsignade kriget tog slut, vankas ingen plundring mer. Kom också ihåg att nyttja dina svarta kroatögon, om du ser någon ung rikt klädd herre med välbehag beskåda dig; men framför allt, blif själf ej kär och skänk intet — nej, icke en gång en kyss, utan att först ha erhållit riklig betalning. Spela nu öfver, så får jag se, hur du bär dig åt.»

Med ett alldeles öfverraskande behag antog flickan en stolt, något tillbakalutande ställning, log, vände sina blixtrande ögon åt alla håll, sänkte hufvudet med en suck och, efter att ha anslagit några ackorder på

instrumentet, sjöng en tysk ballad, hvars första vers i öfversättning lät ungefärligen så här:Hör, hur härligt harpan klingar, Vinet fradgas i pokaln. Med sin tärna riddarn svingar Upp och ned i bröllopssaln. Öfver heden stormen hviner, Några hotande ruiner Skall i natt din tillflykt bli, Stackars lilla Zingerli!

»Skönt, min unge, skönt!» ropade gumman och klappade med händerna. »Du har vid den heliga jungfrun — Gud förlåte mig, jag kom ej ihåg att jag blifvit protestant, och icke mer får svärja på det sättet; men lika mycket, du har, vid någonting annat, icke haft en så klar röst på länge som i afton. Gör du nu en dålig marknad, så är det din egen skuld!»

»Hm, hm, din pulverhäxa!» mumlade Germund så sakta som möjligt och tog den tredje gruppen i ögonsikte. Denna utgjordes af en gammal halfrusig soldat, som blott hade högra armen i behåll, men icke dessmindre gestikulerade bättre än mången med tvenne, samt af en mängd skrattande pojkar, hvilka slutit en krets omkring oratorn. »Som jag säger, edra galgfåglar!» ropade knekten, »det finnes icke på hela jorden mer än ett hederligt handtverk, och det är krig, ser ni. Förstår man blott föra det rätt, så har man allting. Först får man värfningspenningar af kaptenen, se’n tar man sin mundering i närmaste handelsstad; vin, mat, guld, silfver och en liten, liten fästmö hittar man på alla slott, synnerligen om de ej haft inkvartering tillförene. Tror du jag ljuger, din spetsnäsiga bängel, så se hit!»

Härvid framdrog han en skinnpung ur barmen, upplöste den knutna dragremmen med tändernas tillhjälp och fortfor: »Där är en holländsk dukat, som jag med trehundrade syskon knep i Frankiska kretsen hos en gammal abbedissa. Jag minnes ännu, hur det brungula benranglet jämrade sig, när jag hittat rätt på dess nedgräfda penningskrin; — och där sen, där är en kronthaler, med ett ganska vackert beläte ska ni veta; och så vill jag visa er, — men, blixt och dunder, hvem tog dukaten! Tjufvar, röfvare, förrädare i lägret! Hola, i gevär, i gevär!»

Under den numismatografiska föreläsningen hade en af de unga åhörarne fått lust att närmare lära känna skrot ochkorn, och som dukaten, då kronthalem skulle förevisas, lades på ett kullrigt kistlock, hvarifrån han lätt kunde falla ned och försvinna i golfvets många springor, tyckte ynglingen, att det lilla blänkande guldstycket skulle vara bäst förvaradt, om det låg i hans egen ficka. Transporten dit syntes ej heller lång, men ägaren, på hvars rusiga tillstånd operationens framgång blifvit beräknad, var olyckligtvis för mycket vaksam att kunna bestjälas, och det larm han gjorde spridde sig kring hela huset.

Liksom det gällt att försvara sig mot en hel armé, fattade man värjor, gamla bardisaner, knifvar, ja, till och med de få stolar som funnos i rummet, under det man frågade hvarannan hvad som var på färde. Orsaken till denna falska alerte kunde ej länge döljas, och upptäckten därom gaf anledning till många bullersamma, löjliga scener, dem mäster Germund dock ej fick skåda, emedan de flesta som deltogo i den allmänna beväpningen hämtade sina stridseffekter i grannskapet, eller på yttersidan af den beskrifna läktaren, hvarifrån lyssnaren skyndsamt måste retirera.

När han återkommit till flickorna, voro dessa nästan sanslösa af förskräckelse öfver larmet, och man beslöt, trots nödvändigheten att i mörkret passera den troligen beväpnade utpost, som vid uppgåendet så dundrande anropat dem, genast lämna detta fasaväckande näste. »Jag skall gå i spetsen och rödja väg med min rönnpåk, om det behöfs,» sade Germund; men förr än de börjat återtåget, syntes ett svagt sken på vindeltrappan, uppför hvilken någon hördes komma. Af stegens mängd kunde snart slutas, att flere personer nalkades, och det var icke utan ett slags välbehag de lyssnande däribland igenkände ljudet af de hårda stötar, som ett träben ger åt golfvet. — »Säg nu, om jag icke håller ord?» skallade den försvunne ledsagarens stämma, i det han med sin lykta vördsamt ställde sig på sidan om dörren till ett rum, dit tvenne i mörka kappor dolda figurer ingingo, och Germund samt flickorna erhöllo uppmaning att följa.

På ett bord vid det aflånga rummets öfre ända brunno, till höger och vänster om ett krucifix, tvenne tjocka vaxljus, framför hvilka den ena af de okände ställde sig, lät kappan falla och visade en i trasor höljd, beslöjad kvinnogestalt, medan den andra gömde sig i vrån vid spiseln.

»Jag har blifvit kallad,» ljöd en besynnerlig, ehuru ej obehaglig röst, »och jag har infunnit mig. I

hafvenuppgifvit, såsom ändamål för er hitkomst, att vilja rådfråga mig om drömmar och aningar; men skulle jag än äga förmågan att skåda in i framtiden, fordrar dock försiktigheten och omtanken för det närvarande att icke lättsinnigt använda sin skicklighet. Såsom främling, måste jag underkasta mig lagarna i det land där jag vistas, äfven då de hota att för idkande af en oskyldig vetenskap brännmärka mig med vanära. Guds så kallade tjänare hafva bundit min tunga; och om I, som jag förmodar, ären deras utskickade spioner, kunnen I säga dem, att jag ännu icke blifvit mogen för deras väntande bål.»

»Ingalunda som spioner, utan för vår egen räkning kommo vi hit, i uppsåt att begära förklaring öfver några besynnerliga drömmar och händelser,» svarade guldsmeden; »men under tiden ha så många hinder och uppträden, af alldeles oväntad natur, mött oss, att jag för min del gärna vill återvända med oförrättadt ärende.»

»Men icke jag,» inföll Fransiska. »Det hör ju till tingens ordning, att kunskapers ernående måste tillkämpas genom motgångar och besvärligheter, och jag vill icke återvända från vishetens källa utan att åtminstone ha kastat en frågande blick i dess djup.»

»Är du då så säker,» återtog spåkvinnan, »att rätt förstå sanningens bilder, om de visas dig, befriade från vansklighetens magiska slöja? Tro icke, att en tillfredsställd nyfikenhet alltid utgör människans lycka; föreställ dig snarare, att kännedomen om hvad som skall hända innebär fröet till hvarje dödlig människas fördärf.»

»Jag har alldeles ingen kallelse att tvista om hvad som utgör människans båtnad eller olycka; men jag är öfvertygad, att min bana går mot en ovanlig bestämmelse. Förmår ni lyfta framtidens förlåt, så visa mig, i hvilka fall jag kan påräkna ödets bevågenhet, eller bör frukta för dess onåd; mer begär jag icke.»

Härpå följde en stunds tystnad, hvarunder spåkvinnan stod försänkt i ett djupt begrundande. Johanna bemödade sig att genom allehanda tecken förmå sin följeslagerska att återvända, och mäster Germund, som med synbart bryderi ref sig bakom örat, började slutligen mumla sin vanliga refräng: hm, hm, hm, hm!

Liksom gripen af en lycklig ingifvelse, upplyfte den förstnämnda hufvudet, fattade ett af de tjocka ljusen,belyste noga sina gäster och sade: »För en allvarlig vilja måste hvarje hinder vika. Äfven jag är tvungen att lyda ödets vink. Er begäran skall efterkommas, hvilka följderna för mig än må blifva. Säg edra namn, framräcken edra händer och berätten de drömmar, aningar eller händelser, öfver hvilka I önsken erhålla förklaring.»

Vid denna uppmaning tog Johanna några steg tillbaka, men Fransiska trädde modigt fram, utsträckte handen, tillkännagaf hvad hon hette och upprepade innehållet af såväl Johannas som sina egna drömmar. När detta var fulländadt, började spåkvinnan: »Redan vid första anblicken sade mig en hemlig aning, att jag träffat värdiga föremål för utöfvandet af min konst, och du, mitt barn, skall icke ångra det förtroende du hyser. På lifslinierna i din hand stå tecknade många besynnerliga händelser, hvilka i framtiden skola möta dig. Ja, jag vet knappt, om jag vågar säga dig hvad jag ser, ty detta tvärstreck, eller kors, är ännu outbildadt, och det kommer an på om det stannar vid redan uppnådd längd eller drar sig ända uppåt tummen; men i alla fall visar det tydligt, att du blir en förnäm dam.»

»Det är ju alldeles omöjligt!» föll Fransiska henne i talet; »och kan ni icke bättre förklara drömmar än spå i händer, tror jag att vi när som helst må sluta.»

»Hvad värde ägde väl min konst, om den icke upptäckte andra förhållanden än dem som hvar och en genom vissa jämförelser kan sluta till? Dina tvifvelsmål äro en vanlig följd af egenkärlek i förening med blindhet. Säg mig uppriktigt, tror du icke nu inom dig själf, att jag grundat min spådom på din systers dröm? Men så förhåller det sig ingalunda. Blott för att öfvertyga mig om, huruvida den verkligen kunde lämpas på dig, har jag först beskådat din hand, och nu säger jag dig med visshet, att din framtida plats blir nära tronen. Äfven i de händelser, som skola skaka eller befästa dess grundvalar, måste du invecklas, om inga osynliga hinder mellankomma. Öfva därför ditt sinne i ståndaktighet, ty vankelmodet leder bestämdt till fördärf, och ju högre människan fått sin plats i samhället, desto mer bör hon frukta för att falla.»

»Nej, detta går för långt!» ropade Germund. »Håller ni oss rent af för dårhushjon?»

»Icke så alldeles,» återtog spåkvinnan med ett ironiskt eende; »men rätt klok är ni väl icke, mäster Björn, när ni Fransiska trädde modigt fram och utsträckte handen.inbillar er kunna göra guld af litet aska och svafvel, eller andra dylika materier, utan att först ha inträngt i de höga vetenskapernas allraheligaste.»

»Hm, hm, hm, hm! Jag tror fan rider käringen; är detta narrspel icke snart slut?»

»För min del har jag ingenting att tillägga; ty, efter hvad jag nyss sagt, lär er nyfikenhet vara mättad; och jungfru Johanna har redan länge önskat få komma hem till sin far, som verkligen är orolig öfver hennes bortovaro. Densamme som förde er hit skall ledsaga er härifrån, och jag gifver eder min välsignelse, om I icke frukten att mottaga den!»

Med olika känslor lämnade det lilla sällskapet spåkvinnan, i hvars hand Fransiska lade några silfvermynt, och de fingo redan hemmet i sikte, innan någon kom sig för att bryta tystnaden.

»Detta var väl ändå ett bland de dummaste streck jag i alla mina dagar begått!» sade Germund halfhögt.

»För min skull,» svarade Fransiska, »ber jag er icke ångra det allt för mycket; ty ehuru jag ej inser, genom hvilka medel hennes spådom kan gå i fullbordan, säger mig dock en inre känsla bestämdt, att den skall göra det; och om jag någonsin blir lycklig, så har jag att därför tacka denna i början föga lofvande vandring.»

»Hm, hm, hm, hm! Är det så fatt, vill jag söka trösta mig; men om den satans käringen äfven sade sanning angående kyrkoherdens hemkomst medan vi sprungo april, torde det bli svårt att för honom öppet bekänna orsaken till vår bortovaro.»

»Låt det vara min omsorg. Skulle hans vrede icke kunna afvändas, blir det jag som bör uppbära dess följder, emedan det egentligen är jag som vunnit något.»

»Arma, förvillade flicka!» suckade Johanna. »Om du icke snart frälses från världens förförelser, är din framtid ohjälplig.»

Nu hade de uppnått boningen, hvars dörr oförmodadt inifrån öppnades af Kristoffer, hvilken, företrädd af en tjänare med lykta, kom dem till mötes. På hans vanligtvis lugna panna stodo bekymret och missnöjet målade; men den förebrående fråga, han för sig själf så ofta läst öfver, på det hon måtte blifva rätt skarp, undertrycktes af glädjen att se de saknade återvända. För första gången i sin lefnad kände Germund sig rädd och skyndade in genom dörren utan att enssäga god afton, medan Johanna sjönk i faderns armar. När de hunnit upp på rummet, steg Fransiska fram för att genom en i hast uppgjord berättelse om ett besök hos någon af värdens bekanta tillfredsställa kyrkoherden, men Johanna förekom henne med en oskrymtad bekännelse om hvad som verkligen föranledt deras bortovaro.

»Denna uppriktighet afväpnar mig,» sade Kristoffer, »ehuru den ej förmår lugna min farhåga för framtiden. 'När thetta hafuer skett på thet färska träd, hvad skall thå ske på thet torra'? står det skrifvet, och måtte Gud förlåta mig, att jag lämpar ett så heligt uttryck till en världslig sak. Ja, mina barn, låtom oss bedja den Allgode, att han bevarar oss från frestelser; och du, Fransiska, kom ihåg den gamla regeln: den som står må se till att han ej faller! Med min vilja skall ingen af eder sätta foten mer inom hufvudstadens murar, ty detta ställe synes vara uppfyldt med fördärf för mig och min släkt.»

FEMTE KAPITLET.

Hoftärnan.

Det var en af dessa första nordiska sommaraftnar, om hvilka sydländingen svårligen kan göra sig fullkomligt begrepp. Ännu i sin långsamma nedgång, tycktes solen sjunka i sned riktning bakom Smålandsvallen, hvars

högstammiga träd kastade en vidt framskjutande skugglinie på sundets spegelklara yta. För åskådaren på stranden hade den bländande himlakroppen redan försvunnit då slottstornen ännu belystes, och småningom utbredde sig en halfdager, hvars välde den annalkande natten icke förmådde öfvervinna. De tindrande stjärnorna, hvilka spela en så väsentlig roll i vinterkvällen, hängde, likt aflägsna lysmaskar, på fästet, endast tjänande till kosans beräkning för fartygen, som under stiltjen måste lyda hafsströmmens drift. Vid horisontens ännu märkbara rand höjde sig, här och där, hvita fyrkanter, säga god afton, medan Johanna sjönk i faderns armar. När de hunnit upp på rummet, steg Fransiska fram för att genom en i hast uppgjord berättelse om ett besök hos någon af värdens bekanta tillfredsställa kyrkoherden, men Johanna förekom henne med en oskrymtad bekännelse om hvad som verkligen föranledt deras bortovaro.

»Denna uppriktighet afväpnar mig,» sade Kristoffer, »ehuru den ej förmår lugna min farhåga för framtiden. 'När thetta hafuer skett på thet färska träd, hvad skall thå ske på thet torra’? står det skrifvet, och måtte Gud förlåta mig, att jag lämpar ett så heligt uttryck till en världslig sak. Ja, mina barn, låtom oss bedja den Allgode, att han bevarar oss från frestelser; och du, Fransiska, kom ihåg den gamla regeln: den som står må se till att han ej faller! Med min vilja skall ingen af eder sätta foten mer inom hufvudstadens murar, ty detta ställe synes vara uppfyldt med fördärf för mig och min släkt.»

FEMTE KAPITLET.

Hoftärnan.

Det var en af dessa första nordiska sommaraftnar, om hvilka sydländingen svårligen kan göra sig fullkomligt begrepp. Ännu i sin långsamma nedgång, tycktes solen sjunka i sned riktning bakom Smålandsvallen, hvars högstammiga träd kastade en vidt framskjutande skugglinie på sundets spegelklara yta. För åskådaren på stranden hade den bländande himlakroppen redan försvunnit då slottstornen ännu belystes, och småningom utbredde sig en halfdager, hvars välde den annalkande natten icke förmådde öfvervinna. De tindrande stjärnorna, hvilka spela en så väsentlig roll i vinterkvällen, hängde, likt aflägsna lysmaskar, på fästet, endast tjänande till kosans beräkning för fartygen, som under stiltjen måste lyda hafsströmmens drift. Vid horisontens ännu märkbara rand höjde sig, här och där, hvita fyrkanter,dem en bonde från slättlandet kring Leipzig säkert skulle tagit för lika många aflägsna kyrktorn, om han ej fått veta, att de voro segelmassor. Luften kunde icke kallas varm, men ägde dock ingen obehaglig kyla, emedan den föregående dagen ej varit utmärkt af särdeles hög temperatur.

På branten nedanför slottet satt Adolf, så djupt försänkt i betraktelser, att han icke märkte om någon nalkades och lyssnade till hans monolog. Medan tvenne karlar varsamt undanböjde buskarna för att oupptäckta kunna framtränga, sade han halfhögt: »Så stilla som den mig omgifvande naturen slumrar hon måhända och drömmer om framtiden, utan att jag får en plats bland dess bilder. Lik en annan Prometheus, ligger jag fastsmidd vid denna aflägsna klippa; under det sysslolösheten förtär all bättre förmåga. Är väl detta en af de högre makterna utstakad bestämmelse, eller är det ett straff för min djärfhet att ha beskådat den himmelska eld som brinner i dina ögon?» Här höll han inne, och den ene af de lyssnande hviskade: »Hvad är det för galenskap han pratar! Jag tror, min själ, att han till tidsfördrif blifvit kär i någon af bondflickorna här på ön?»

»Så låter det,» svarade den andre, »men låtom oss vara tysta; han torde väl gå vidare i texten, om vi ha tålamod att vänta.»

Efter en stunds förlopp började Adolf åter: »Nej, jag bör icke, jag får icke hoppas! Väl är hon själf utan klingande namn och kan således icke sträcka sina anspråk till större höjd än den på hvilken jag redan står; men något mer än min blotta person måste jag ha att erbjuda, och en så skön flicka måste vinnas genom djärfva bedrifter. Hvad

säger jag, bedrifter! Är det tid att tänka på sådana, när freden sprider sin trånsjuka kring hela världen och bondens förtjänst väger mer än soldatens? Nu blir skönheten uträkningens, ej tapperhetens pris; och den afdankade eller på nåder tjänande knekten får tigande åse, huru den kräfstinne köpmannen leder hans hjärtas utvalda till altaret. Hvem vet om ej, medan jag sitter här under fruktlös klagan, hon räcker handen åt någon skenhelig kaplan, eller skeppundsviktig frälsefogde?» Härvid reste han sig och återvände med korslagda armar och långsamma steg till slottet.

De lyssnande följde efter på afstånd. »Detta har jag länge misstänkt, nådig herre,» sade den ene af dem; »att sätta örnungar i bur är icke nyttigt.»»Du kan hafva rätt,» svarade den andre, »men hvad vill du jag skall göra? En furstes omgifning är ju alltid bunden vid det öde som träffar hans person. Hvarken du, jag, eller vår Pragiska vildhjärna skulle dröja på denna, i öfrigt rätt angenäma själftagna förvisningsort, om Sveriges sysslolöse tronföljare kunde vistas på någon annan. Till och med guldet måste renas, innan det får sitt rätta värde; ty högst sällan träffar man en gedigen klump, som redan i daningen blifvit fri från främmande tillsatser. På samma sätt förhåller det sig med människan: äfven hon behöfver förädlas. Det sjudande ungdomliga modet måste sansas, för att utbilda sig till manlig verkningskraft; den framåt sträfvande viljan måste öfva sig på svåra hinder att öfvergå till ståndaktighet, och när man länge deltagit i världens brokiga vimmel, är det nyttigt att i enslighet få begrunda dess rätta värde.»

»Visserligen, men detta angår egentligen dem som blifvit bestämde att styra. Ynglingar i allmänhet måste uppöfva sina krafter genom deltagande i dagens händelser. Tiden för betraktelsers anställande inträffar icke förr än man vet hvad man skall bedöma; ty dessförinnan öfvergår tanken så lätt till skadliga svärmerier, på sätt vi nyss hörde. Hvad skulle ers höghet säga, om jag anhöll att Adolf fick följa mig på min i höst förestående resa till Stockholm? Hofvets glans torde åtminstone aflägsna hans tankar från den lilla bondtärnan, som så uteslutande sysselsätter honom.»

»Det kan så vara, min käre Paul, ty med ett enda förnuftigt, strängt ord tror jag mig kunna göra slut på hela älskogskomedien; men får han smak för de nöjen som nu för tiden sysselsätta drottningens hof, kan sista villan bli värre än den första. Men lika mycket, du skall få taga honom med dig. Ditt vaksamma öga är ej så lätt bedraget, och skulle du märka, att han råkar på afvägar, så kan du skicka honom hit tillbaka med vederbörlig förpassning. Allt ifrån den stund då han inträdde i min tjänst har jag för honom haft ett slags faderskänsla, som jag icke rätt kan förklara; och om jag icke blifvit vilseförd af det äfventyrliga i hans forna öden, måste någon intressant hemlighet vara förbunden med hans tillkomst. Ett så lågande begär efter bedrifter och ett sådant mod som han visat är sällan slumpens verk, utan ett arf af frejdade fäder. Ju ädlare planta, desto ömmare bör hon vårdas, ty på ett eller annat sätt görden inneboende kraften sig väg; och får den ej sträfva mot höjden, bildar den oformliga parasitknölar på stammen. Du hör att jag förstår trädgårdsmästarhandtverket.»

På landsvägen utanför Norrtull vid Stockholm höjde sig ett tjockt moln af dam, hvilket underrättade fotgängarne, att de borde lämna plats för en mängd vagnar, som med ilande fart nalkades. Det var drottningen, som återvände från en lustfärd till Jakobsdals slott, där hon tillbringat några dagar. I det första, med åtta apelkastade grå hästar förspända åkdonet satt Kristina själf, hälsande vänligt på den bugande eller nigande allmänheten; men dennas blickar riktades blott flyktigt mot majestätet och tycktes söka en efterkommande person. »Har du sett den franska herrn?» sade en fet borgarhustru till sin bredvid gående dotter. »Folket berättar redan många besynnerliga historier om honom.»

»Menar kära mor den där ministern Jean Nyt, eller hvad han heter?» genmälte flickan.

»Ack, kära barn, du vet då aldrig någontingI Han är längesedan borta. Nej, jag menar den konstmakaren som sist kom, Bullerbock, eller så på hållet kallas han. Greta silfvertvätterska sade mig härom dagen, i hemlighet förstås, att han redan förhäxat drottningen så, att hon blifvit kär i honom. Men se hit! Där ha vi honom säkert!»

I en med gul damast klädd hofvagn satt eller rättare låg en blek karl, hvars ovanliga dräkt ej kunde undgå att draga till sig de nyfiknas uppmärksamhet, ehuru blott öfre hälften däraf var synlig. Vi däremot, som kunna skåda nästan allt hvad vi behaga af det förflutna, och sålunda äfven äga öfversikt af mannens ben, torde därför till

tidens vinnande göra klokast att taga hela figuren på en gång i betraktande, synnerligen som han framdeles torde åter uppträda, då besväret är undangjordt. Alltså hade han på hufvudet en toppig guldgalonerad svart hatt, hvarifrån några blå och hvita fjädrar nedböjdes öfver de rika hängande lockarna, hvilka, liksom mustascherna och pipskägget, voro ramsvarta och stucko starkt af mot den utsydda halskragen. Jackan, till färgen ljusgrön, omgafs af hvita galoner, räckte knappt till nedersta refbenen och var endast hopknäppt vid halsen. Händerna betäcktes af ett par ljusbruna, med brabantska spetsar kantade läderhandskar, så långa att de skylde en god del af armen. På högra skuldran hängde en kort ljusbrun armkappa, fodrad med hvitt siden. Skjortan framsköt sinarika fållar så väl genom öppningen å de framtill, längsåt uppskurna ärmarna, som mellan jackan och byxorna, hvilka senare, äfven ljusgröna till färgen, tröto på höfterna och ägde en sådan vidd, att man skulle tagit dem för nedersta delen af en nutidens bonjourrock, om de icke vid knäet varit sammanrynkade och på yttre sidan försedda med en mångdubbel röd kokard eller bandros. Midt på magen, och som ett appendix till benkläderna, satt en högst besynnerlig, till formen trekantig sirat eller klase, af icke mindre än femton stycken motveck, hvart för sig liknande en liten ringklocka. Från knäets öfre del och nedåt voro byxorna förvandlade till ett par trånga, med hvita bindlar omslutna, högröda pantalonger, hvilka förlorade sig i ett par stöflar med ofantliga kragar, till formen frappant lika en generalshatt på 1790-talet. Den sålunda utstyrde främlingen åkte, som vi redan sagt, förbi de samtalande kvinnorna, och gumman fortfor: »Han tyckes vara rätt belåten med sig själf, den krabaten, och högfärdig på köpet, ty han vålar sig icke att lyfta på de skinnbetäckta tassarna, mycket mindre röra den granna hatten. Nej, det är som jag sagt: utländingarne fördärfva oss. Kan en sådan där munsjör icke åka för sig själf, utan att tränga sig in bland hofvet? Men han skall väl, liksom alla hans gelikar, förvrida drottningens hjärna och till godt slut resa hem med hela skeppslaster af guld och andra dyrbarheter. Gud hjälpe oss arma syndare för en sådan öfverhet! Tvi honom vare, om han än vore dubbelt så grann! Hvad hade han här att göra?»

»Ack, kära mor, det är visst en bassadör? Sådana hafva hatten på sig när de tala med självfva öfverheten, har man sagt mig; därför vågar han icke heller nu blotta hufvudet.»

»Han är ingenting mer och ingenting mindre än en fältskär; det vet jag bäst, som har det af mor Gretas egen mun. Bullerbock heter han, och Syndabock skulle han heta, om jag finge råda.»

»Det är platt omöjligt, att en hofherre kan kallas Bullerbock?»

»Hvarför icke, min kloka höna; självfva rikskansleren heter ju något som kan komma på ett ut? Men där ser jag mäster Björn; han är gammal och förståndig. Hör på, kära mäster, har ni er bekant hvad den högfärdige fransosen heter som nyss for förbi i drottningens svit?»»Hm, hm! Å jo, nog har jag det alltid; han skälls för Burrelott. Hvad det betyder, må hin och jesuiterna veta,» svarade vår guldsmed, som händelsevis stod i grannskapet.

»Ja så, det var en annan sak. Nå, nå, man kan icke minnas allt heller. Det skall vara en stor hexmästare, som inte umgås med mindre än att ge drottningen in kärleksdrycker.»

»För Guds skull, tyst kära mor! Ni kan prata hufvudet af er,» hviskade dottern och fattade gumman i armen.

»Yrar du! Skall man mista hufvudet för det man talar sanning! Svenskarne äro ett fritt folk, och hvad är friheten, om man ej får säga hvad man vill?»

»Godt och väl; men man får icke smäda öfverheten,» svarade mäster Germund. »Där borta hänger ett bevis på, att jag har rätt.»

»Menar ni Arnold Messenii kvarlefvor? Det var en helt annan sak med honom. Han pratade inte bara, utan han skref en hoper otyg, som gick ut på att omstörta hela regeringen och inkalla kungen i Polen; men, sapperment, drottningen har stannat midt framför afrättsplatsen, hvad månne det skall betyda?»

»Hon talar vid öfverståthållaren Schering Rosenhane, som kommer henne till mötes. Nu far hon redan igen.»

»Den gången var hon något hastig, och gamle fader Axel theslikes. Gossen slamrade för tänder och hade kunnat blifva en bra Karl, om han fått lefva, det sade alla som kände honom.» Här afbröts hon genom gälla hurrarop, jämte ett buller som liknade yxhugg. Förvånad vände hon blickarna mot det håll hvarifrån ljuden kommo. Nu såg

hon, hur några timmermän, i öfverståthållarens närvaro, börjat kullhugga steglen, hvilka redan alltför länge vanprydt nejden. När de föllo, skallade från alla munnar: lefve drottningen!

Oaktadt Kristina ej varit borta längre än fyra dagar, mottogs hon vid ankomsten till slottet af Axel Oxenstierna med samtliga riksråden, och utan att ens skaka dammet af kläderna, begaf hon sig genast till rådssalen, där åtskilliga regeringsärenden lågo oafgjorda. Den nästan otroliga arbetsifver drottningen fordom visat hade på senare åren märkligen förminskats, och hon uppsköt numera gärna alla mål, hvilka icke på förmiddagen kunde handläggas. Rådsherrarne förmådde därför ej undertrycka en viss häpnad öfver de gamla vanornas plötsliga återvändande, men ingen var i stånd attupptäcka orsaken därtill, så framt den ej låg i drottningens särdeles muntra sinnesstämning. När de föredragande sekreterarne genomgått sina listor och under djupa bugningar trädde tillbaka, sade Kristina: »Nå väl, kan mitt trogna råd också påstå, att jag endast förstår hur man skall dansa balletter?» Frågan var så oväntad, att ingen svarade, och hon fortfor: »Blifven icke förfärade, mina herrar, jag ämnar ej hålla någon straffpredikan. Det gamla osmakliga skriket öfver mina nöjen rann mig i hågen under hemresan. Har du då verkligen förlorat din arbetsförmåga? tänkte jag och beslöt genast våga ett försök; men så vidt man själf får döma öfver sina egna handlingar, tycker jag mig ännu kunna presidera i regeringen.»

»Måtte Gud, den högste, vidmakthålla ers majestät vid hälsan,» svarade rikskansleren, »så hoppas jag, att ingen skall hafva skäl till klagan öfver ärendenas gång.»

»Om man vill följa rättvisan, måste ni tillägga, pappa Oxenstierna; men denna dygd dyrkas på ett besynnerligt sätt i våra dagar. Hon fordras oupphörligt af regenten, utan att denne får göra anspråk på samma tjänst tillbaka. Reser jag till exempel förbi ett slåtteröl och det faller mig in att stiga ur vagnen för att ta en slängpolska med någon bondlurk, ropas från alla håll: kors, hvad den drottningen är god och nådig! Men köper jag en staty, eller vill jag ställa till en bal paré på mitt eget slott, skriker hela staden: se, hur hon förstör landets medel! Dock, nog härom för denna gången. Adieu, mina herrar; vi träffas åter!»

Vid det därpå skeende allmänna uppbrottet vinkade hon åt Oxenstierna, som följde henne, och när de kommit in i sängkammaren, återtog hon: »Par dieu vi hafva en hop gemensamma gamla synder, pappa Axel; men ser ni, jag har i dag gjort penitens både för er och mig.»

»I hvad mått o, om jag underdånigst vågar fråga?»

»Bah, har ni glömt Messenierna?»

»Paskillmakarne minnes jag rätt väl; de hade hvar för sig en maledicam linguam och fingo välförtjänt lön.»

»Kanske något för hastig likväl?»

»Kan icke säga. Varer underdåniga all mänsklig ordning för Herrans skuld, står det skrifvet i Guds lag; och enligt den världsliga må ingen smäda eller stämpla mot öfverheten.»»Concedo, men den som bär sig så dumt åt som de gjorde förtjänar snarare dårhuset än stupstocken. När jag i dag passerade förbi afrättsplatsen, slogo Arnolds vederstyggligt uppspikade kvarlefvor mig i ögonen, och jag befallde, att de genast skulle nedtagas. Om ni hört, huru folket då jubilerade, hade ni säkert, lika med mig, känt en uppriktig glädje öfver infallet.»

»Visserligen; ty filosofiskt betraktadt, torde det måhända synas grymt att sträcka hämnden ut öfver dödens gränsor.»

»Jo, jo, jag fruktar nog, att man, i följd af Messeniernas död, med skäl beskyller oss för grymhet.»

»Därtill äger man åter icke skäl, ty lagen sade hvad straff de borde få. Gammal och grå har jag blifvit i statens tjänst, och jag har nästan beständigt stått vid den styrandes sida; men hvarje afton har jag begrundat dagens handlingar utan att ännu finna mig skyldig till någons oförtjänta död. Tiden växer människorna öfver hufvudet, och man har ej mer än ett visst mått af kraftfulla år. Mina inföllo egentligen under ers högstsalige faders regering. Den välsignade konungen kunde ingen beskylla för grymhet, men med råds råde tecknade han likväl sitt namn på mången dödsdom.»

»Jag har, Gud nås, fått göra detsamma, ehuru alltid med tårar i ögonen. Regenten är den skottafla som allas anmärkningar träffa, ehuru han oftast ej ensam besluter, eller åtminstone tar råd för hvad han ämnar besluta. Mildheten är den styrandes skönaste prydnad, och jag beklagar den som låter afråda sig från dess begagnande, äfven om det sker af världens mest bepröfvade minister.»

»Detta tvetydiga uttryck tycktes syfta på min person, och jag anhåller därför underdånigst att få yttra något tillbaka. Inför Gud, ers majestät och alla Sveriges redlige medborgare vill jag en gång framträda och göra öppen räkenskap så väl för de råd jag gifvit, som huru jag uppfyllt mina ämbetsåligganden. Nu förmår jag ej visa, hvad som finnes i mitt hjärta, men få hafva blifvit betungade med ett så drygt ansvar som jag. Var en fader för min dotter, sade den oförgätlige, krönte vännen, och jag har sökt hålla det löfte som gafs. Om mina krafter svikit, eller mitt förstånd ej varit tillräckligt, så har detta icke härflutit från viljan. Nog ser jag, att min gamla urmodiga skepnad börjar göra slät figur bland nutidens brokiga vimmel, och kände jagen enda som därtill ägde nödiga egenskaper, skulle jag på mina knän bönfalla att få lämna honom min plats.

»Tro mig, nådigsta drottning, svenskarne äro ett allvarsamt folk, som icke låter styra sig med apespel och lenfärdighet. Liksom alla nationer, äro de ofta orättvisa mot regenten, men när Josua och David icke voro fredade från klander, ho vill då göra anspråk på att blifva det? Gud låte mig aldrig finnas så glömsk af mina plikter, att jag skulle förneka ers majestäts vishet. Skaparen hafver i rik måtto tilldelat eder sina håfvor. Regenten åligger att utvälja dem som honom råda skola, och med undergivenhet, ehuru kanske med smärta, vill jag gärna träda tillbaka ur styrelsen, om ers majestät finner mig oskicklig; men så länge jag är Sveriges rikes kansler, följer jag min gamla, af den oförgätlige Gustaf Adolf gillade grundsats att endast se på lagens bokstaf, uppehålla hvar och en vid hans privilegier och lägga kraft i hvarje handling. Samtid och eftervärld skola förlåta, om de ej finna, att nåd alltid gått för rätt, men de skola gemensamt klandra hvarje styrelse som icke höjer nationen, spar dess medel, vårdar dess ära och ställer sig modigt i spetsen när fienden nalkas.»

»Redan för flere år tillbaka gaf jag er tillkänna, att jag icke behöfde någon förmyndare, och jag har sedan den tiden icke blifvit yngre. Värdet af edra förtjänster nedsatte jag aldrig; edra råd skall jag äfven hädanefter begära, när jag så finner för godt; men regera, det vill jag själf. Gud vare med er!»

»Underdånigst skall jag hörsamma ers majestäts nådiga befallningar och med mitt vanliga lugn vänta tills jag blir kallad. Gud låte det blott icke ske för sent!»

»Herr kansler! Jag befaller er, vid min onåd, förklara hvad ni menar!»

»Jag dolde ej sanningen på de tider då lifvet ägde sitt fulla behag, därför bör jag ej tveka att vara dess tolk på bredden af grafven. Dessa resor till Jakobsdal äro lika onyttiga som den nymodiga filosofi, med hvilken ers majestät umgås. Missnöjet yttrar sig öfverallt bland folket, utländska lycksökare skymfa nationen eller plundra dess konstskatter. Detta har icke undgått ers majestäts skarpsynta öga, och nu skall den låtsade mildheten kasta en slöja öfver felen. Misstänk icke, nådigaste drottning, att jag är afundsjuk och vill störta de lyckliga favoriterna; men tro mig, den som varit»Vid eder store faders minne besvär jag eder, nådigaste drottning, att åter blifva fullkomligt svensk!»bunden med kedjor glömmer icke alltid hur de tryckt, då han från dem befrias.

»Den gamla adeln, detta landets hjärtblod, från hvilket så mycken kraft utgått, är mer än behöfligt rik och framför allt tillräckligt talrik. Den nya adeln, som dagligen tillskapas, blir endast en sugande mossa på de uråldriga stamträden. Hvarje kronogods som bortskänkes för att gifva den förra tillfällen till ökadt slöseri, eller den senare passande förmögenhet, är en plundring af det allmännas ägodelar och måste gå tillbaka, på ett eller annat sätt. Hittills har regeringens kraft hållit de missnöjde i tygeln, men låt dem märka, att ers majestät hyser fruktan och genom konstgrepp vill öfverskyla det onda, i stället för att upprycka det med roten, så skola vi snart få den hotande strömmen att bryta genom dammarna.

»Då ville jag väl se, om de nya riddersmännen eller herrar filosofer och konstnärer träda i gevär. Ers majestäts goda hjärta uthärdar icke en sådan strid; ja, måhända återkommer lusten till den olycksaliga resignation från både krona och spira som vi genom Guds bistånd kunnat afvärja. Vid eder store faders minne besvär jag eder,

nådigaste drottning, att åter blifva fullkomligt svensk! Ett helt folks lycka eller olycka beror därpå.»

»Välmening, herr kansler, är icke alltid vishet. Detta snölands kalla hjärnor måste smältas genom införskrifven värme från söder och snillet har sina segrar så väl som armstyrkan. Det är möjligt att jag misslyckas, men om jag träder från skådeplatsen, skall jag nog sätta den i mitt ställe som ingen kan beskylla för svaghet. Inbillar ni er, att förtjänsten endast går i arf och blott äger ursprung i föråldrade sagor? Jag tror tvärtom, att allt gammalt bör uppspädas med nytt, om det ej skall murkna eller mögla. Men det är tid att sluta vår dispyt; jag har sällskap till aftonen som väntar på mig.»

Med ett sorgligt småleende lämnade Oxenstierna rummet och reste genast till en af sina landtgårdar, och drottningen ringde, hvarvid hennes kammartjänare Poissonet inträdde. »Gubben Axel börjar bli barn på nytt,» mumlade hon för sig själf, stod därefter en stund tankfull, utbröt i ett gapskratt och sade till slut: »Befall hofskräddaren komma till mig.»Efter några minuters förlopp inträdde en lång, mager figur, och så fort han blef synlig, började drottningen: »Min käre Holm, jag har länge ämnat belöna dina trogna tjänster.»

»Ers majestät är alltid nådig mot den ringaste af sina tjänare,» svarade Holm, under det han bugade sig ned till golfvet.

»Nå, nå, fall icke städerskan i ämbetet med din näsa. Du bör vänja dig att vara rak, ty i morgon blir du nämnd till garderobsmästare.»

»Det är för mycken nåd, stormäktigaste drottning! Hur skall jag väl kunna göra mig förtjänt däraf?»

»Jo, genom trohet och tystlåtenhet. Hör på, du måste adlas.»

»Jag! Skall jag adlas? Det är säkert blott ett nådigt skämt.»

»Nej, det är mitt rena allvar; men utnämningen kan ej ske ännu på någon tid.»

»Som ers majestät behagar! Men de stores förtrytelse, min ringhet och mitt namn...»

»Prat! När jag befaller, måste de store tiga så väl som de små. Ringheten försvinner med upphöjelsen, och namnet ser du, det skall bli så pompöst som något tills dato uppfunnet; du kommer att kallas, låt mig se — du kallas Leijonkrona.»

»Men min Gud! Jag är ju blott en skräddare, som icke har det allraminsta att syssla med lejon och kronor?»

»Gör ingenting. Lejon skall du heta för det jag vill att du äger mod, och krona för det du syr bäst kläder af alla dina likar. Se så, farväl så länge! Kom ihåg, att du tiger som muren; annars flyger adelskapet sin kos.» .

Efter att med en flik af det granna sidensängomhänget ha bortslagit dammet från sin hatt och sedan blåst ett par gånger till höger och vänster på axlarna, skyndade Kristina till konversationsrummet, där ett litet utvaldt sällskap väntade. Det utgjordes af den nyss anlände spanske ministern don Antonio Pimentel, en man som tycktes vara skapad för att behaga fruntimmer, Steinberg, Claes Tott, Vossius, Bochart, den redan beskrifne franske läkaren Pierre Bourdelôt, samt tvenne resande italienare.

»Par dieu, mina herrar!» utbrast drottningen; »jag har uträttat mycket sedan vi lämnade Jakobsdal. Jorden haråterfått sin rätt till en förbrytares ben; aderton nummer på föredragningslistan äro afgjorda, den knarrige gubben Oxenstjerna tillrättavisad och projekt till en ny adelsman utkastadt.»

»Vid min heder,» svarade Bourdelôt, »ers majestät tar lifvet af sig med den fördömda arbetslusten, och snart äger jag inga medel öfriga att stärka de öfver måttan ansträngda krafterna.»

»Brrr, herr frondeur, ni har ingenting att säga, så länge jag följer edra föreskrifter att arbeta fort och sluta med något lustigt upptåg.»

»Då vill jag slå vad,» inföll Pimentel, »att den där adelsmannen utgör kryddan på ers majestäts hårdsmälta regeringsportion.»

»Riktigt gissadt, don Antonio! Jag uppsöker förtjänsten hvar han finnes och rår icke för, om han stundom är

blandad med det löjliga. Ni veten alla, att jag icke är behagsjuk; men jag älskar en viss ledighet i klädseln. Den som härtill bidrager har anspråk på min tacksamhet. Dock, jag vill ej skvallra ur skolan. Låtom oss tala om bättre ämnen än kläder. Herr Bochart, är det rättvist att sträcka ett straff utöfver dödens gränser?»

»Frågan,» svarade den åtsporde, »tillhör i första rummet juridiken, men ligger ej heller alldeles utom den vanliga filosofien. Egentligen måste, efter min åsikt, människans straffdomar icke sträckas längre än till grafven, ty där upphör gemenskapen med den synliga världen, och evighetens domare håller sig mer till uppsåt än verkning.»

»Hur vet ni det, herr filosof?» afbröt Bourdelôt. »Gamla testamentet, som alltid utgör er cheval de bataille, har många exempel på straffade förbrytare, hvilkas kvarlefvor lämnades till pris åt roffåglarna.»

»Oriktigt, min herre. De döda kropparna begrafdes förrän någon högtid inträdde, och judarne voro rädda för allt som kunde åstadkomma smittosamma sjukdomar.»

»Parbleu! När ormarna beto ihjäl israeliterna i öknen, var det ju platt omöjligt att kunna begrafva alla liken innan näst inträffande sabbat; och hvad parti tog Moses då med dem som icke ville i tid se på hans undergörande kopparorm?»

»Den gången lät han dem kanske ligga, till varnagel att icke anförtro sig åt charlataner och kvacksalvare, när man har tillgång på promoverade doktorer.»»Nå, nå, mina herrar!» sade drottningen allvarsamt. »Detta är ingen upplysande afhandling, utan en träta som icke för till det mål jag önskar. Ni torde känna, att en svärmande yngling i fjor föll på den ursinniga idén att rycka mig ned från tronen. Han straffades enligt våra lagar, och det var hans kvarlefvor jag nyss låtit begrafva. I dödsångesten anklagade han sin tilltänkte svärfader, en präst nära Eskilstuna, och den arma fästmön lade saken hårdt på sinnet, oaktadt fadern blef frikänd. Nu har det fallit mig in att gifva dem någon ersättning för deras utståndna lidanden, eller kanske rättare bedragna förhoppningar; men låter det sig göra utan att sätta själfva dödsdomen i tvetydig dager, eller lämna anledning till den förmodan, att jag därigenom godtgör en begången orättvisa?»

Under denna afhandling hade de båda italienarne samtalat i fönstersmygen, och medan drottningen tillrättavisade Bochart hviskade den ene af dem något till Bourdelôt, som kort därefter började: »Man kan på herr Bocharts ömtålighet finna, att han är en verkligt lärd man, och jag är icke den som blir ond öfver kvicka infall. Om svenskarne likna andra nationer, skola de säkert med nöje se deras regent utöfva barmhärtighet. När konungar visa nåd, frågar allmänheten sällan efter orsaken; men när de visa mod, blifva alla förtjusta. Brottslingen har fått sin lön, och mig skulle synas som gåfve ers majestät ett nytt bevis på sin oförskräckthet, om hon tog den öfvergifna fästmön i sin tjänst.»

»Af den nåden lär hon svårligen vilja begagna sig,» inföll Steinberg. »Jag var närvarande då hon väntade utanför rådsalen under ransakningen och såg, hur djupt hon sörjde.»

»Bah!» återtog drottningen. »Nu har hon nog sörjt ut. Förslaget behagar mig och skall roa rikskansleren,» tillade hon med ett försmädligt leende; »men om ock den lilla turturdufvan icke vill upphöra att klaga på sin kvist, så kan hon få sitta och kuttra i fred utan att min nåd därför blir ofruktbar. Hon har en fostersyster, som tyckes längta efter att komma ut i världen, och sanningen att säga, behagade hon mig rätt mycket genom sin okonstlade naivetet. Hufvudsaken är att få göra något för huset, lika mycket mot hvilken af dess medlemmar. Hör på, Steinberg! Res i morgon till Forss, kungör min vilja, återkom med en af tärnorna, som genast installeras i egenskap af välbeställdkammarpiga. Nu är den saken afgjord; och till godt slut på dagen skall Bochart berätta oss, hur långt han kommit på sin Hierozoica, eller de i den Heliga skrift förekommande djurens historia. Arbetet måste blifva intressant, ty ämnet är ett bland de ovanligaste som ännu någon skribent valt.»

I skuggan af tvenne löfrika lindar, hvilka sedan långt tillbaka uppreste sina kronor på båda sidorna om förstugubron till prästgården i Forss, satt kyrkoherden Kristoffer en söndagsmorgon och öfverläste predikan, med hvilken han närmare middagen ville uppträda inför sin andliga fårahjord. På köksträskeln stod Johanna, klädd i sin bästa helgdagskofta, och mätte ut några kannor sur mjölk, som oxdrängen skulle bära till gummorna i fattigstugan, medan Fransiska, vårdslöst utsträckt på den lilla gräsplanen strax inom kålgårdsstaketet, tycktes

fördjupa sig i svårmodiga betraktelser. Emellanåt afbröt hon de tätt bredvid växande prästnackeblomstren, hvilkas blad hon ett efter annat lösryckte, och gick därmed så systematiskt till väga som trots någon botanisk professor. Hvar gång hennes fingrar afklädt en sådan gul knapp och grepo om den sista af dess små hvita fransar, såg man henne antingen dra på munnen eller rynka pannan. För öfrigt rådde rundt omkring den anspråkslösa boningen ett högtidligt lugn, som endast stördes af vindens svaga fläktar bland löfven.

Oförmodadt började den lurfviga gårdvaren spetsa öronen och uppstämde kort därefter en skallande trio med jakthundarna, hvilka ilade utåt vägen. »Här måste komma främmande, ehuru jag icke väntar något besök på en sådan tid som denna,» sade Kristoffer, och knappt hade han hunnit sammanveckla sitt koncept förrän trenne ryttare höllo vid grinden. De tycktes vara en herre med tvenne tjänare; men afståndet medgaf ej att urskilja deras anletsdrag. Också Johanna hade varseblifvit de ankommande, och som vägen gick rakt mot den sidan där hon stod, ropade hon efter en stunds förlopp: »Ser jag ej alltför oriktigt, så är den främste ingen annan än drottningens öfverstallmästare von Steinberg.»

»Jag tror du har rätt, mitt barn,» svarade prästen och strök sig betänkligt om hakan; »slika förnäma påhälsningar pläga sällan bebåda lycka; men ske Guds vilje, hvad som ock månde hända!»

Med en hjorts lätthet hoppade hofmannen af hästen, som hans tjänare nu bortförde, och under artiga hälsningarträdde han fram till värden, sägande: »Ursäkta att jag kommer så här objuden och tillika på opassande tid; men det är ett gammalt ordspråk, att den som reser i tjänsten behöfver intet förebud.»

»I mitt hus är hvarje gäst som nöjer sig med vänligt bemötande och tarflig spis alltid välkommen, och ni, herr öfverstallmästare, är icke bland dem jag minst gärna ser. Ert deltagande för mig och de mina i nödens stund går aldrig ur mitt minne. Första anblicken af er, strax hitom grinden, gjorde likväl icke något behagligt intryck på mig, ty ni kommer från hofvet, och brändt barn fruktar elden; men så snart jag hann besinna mig, tänkte jag: om någon ny olycka skolat blifva oss förkunnad, hade hennes majestät drottningen säkert icke valt den ädlaste af sina herrar till budbärare.»

»Ni gissade ganska rätt. Jag är en nådens och, som jag hoppas, äfven glädjens härold. Likväl beror verkan däraf mycket på er själf, ty hvarje anbud har den egenskapen att icke kunna gagna, om det tillbakavisas.»

»Edert yttrande, ädle herre, är gåtlikt; måtte ej något ondt döljas under denna brokiga yta.»

»Spar er fruktan, min redlige mäster Kristoffer! Alla anföranden måste ju hafva ett slags ingångsspråk, förr än man drager fram självfva texten. Jag behöfver icke utbreda mig i något hoftal öfver vår allernådigsta drottnings goda egenskaper, ty hennes gärningar vittna, och den hvilken ej erkänner, att hon handlar som en högst ömsint landets moder, är icke värd att lefva under hennes milda spira. Hvarje gång nödvändigheten tvingar henne att vara sträng blöder det ädla konungsliga hjärtat, som ej får någon ro förr än tillfället medger att gjuta balsam i såren. Rikets säkerhet fordrade, att ni miste er tilltänkte måg, med hvars olyckliga bortgång mången framtidens förhoppning om välstånd kanske tillintetgjordes, men lyckligtvis var ni ej inblandad i hans dåraktiga företag. Detta skapar möjligheten att få ett slags ersättning. De döda kunna emellertid icke åter uppväckas, och det kommer nu blott därpå an, om ni ej af illa förstådd grannlagenhet nekar att mottaga hvad som erbjudes?»

»Visserligen har jag fordom önskat mig en rikare utkomst eller, med andra ord, ett bättre pastorat; men en nitisk själasörjare lämnar icke utan smärta den hjord som längre tid varit anförtrodd åt hans ledning.»»Trösta er, min vän! Här är alldeles ingen fråga om er förflyttning. Det visste drottningen nog att ni ej skulle bekväma er till utan allt för stor grämelse; dessutom lär ej något pastorat vara ledigt. Nej, saken rör er dotter!»

»Min dotter? Ni skämtar!»

»Alldeles icke. Drottningen vill göra hennes lycka, och jag anhåller att, som en trogen ärbar riddare, få ledsaga henne till sin nya bestämmelse.»

»Hvartill är hon då bestämd?»

»Jo, att omgifva drottningens höga person så nära som hennes stånd tillåter, eller, med andra ord, att blifva

högstdensammas kammarpiga.»

»Min Johanna, drottningens kammarpiga! Detta oskyldiga lam på hofvet! Nej, vid Gud, den nåden mottager jag aldrig. Då jag sist lämnade Stockholm, efter mångfaldigt utståndna lidanden, uppsände jag en brinnande bön, att ingen af de mina måtte nödgas dit återvända; och nu skulle jag själf gifva mitt bifall därtill! Herre, haf medlidande med en gammal olycklig man, som ej äger mer på jorden än sitt barn att älska; försök ej att slita hjärtat ur hans bröst!»

»Nå, nå, tvinga någon att bli lycklig lär drottningen ej bry sig om; men borde vi icke ändå, för ordningens skull, höra hvad er täcka dotter själf tänker?»

»Må ske! Där står hon och har troligen hört vårt samtal. Kom närmare, mitt barn; blif din egen förespråkerska!»

»Nådig herre!» sade Johanna, i det hon med nedslagna ögon framträdde. »Det anbud ni gjort vore måhända smickrande för alla andra, men är ty värr ogagneligt för mig. Jag har ingen af de egenskaper hvilka erfordras för att lefva i större kretsar. En gång hade jag nåden att tala med hennes majestät, och allt hvad jag då sade misshagade henne, eller uppväckte löje. Om hon är nog högtänkt att glömma min oskicklighet, bör jag af erkänsla icke flyga högre än vingarna bära.»

»Tyst, tyst! För hvad man talar under själslidanden fordras ingen räkenskap.»

»Jag har en åldrig fader, som äger första rätten till min person; och då drottningen får veta, att jag ej värderar någonting så högt som lyckan att vårda honom, skall hon säkert anse min vägran billig.»

»Edra motskäl, jag måste bekänna det, sakna icke en viss grund; men med oförrättadt ärende vågar jag icke återvända. Drottningen är icke van att se sina beslut omintetgöras. Någon kvinnlig medlem af detta hus måste antaga tillbudet. Är er syster ännu hemma, så kunna vi utforska, hur hon anser saken för sin räkning.»

»Fransiska? Ja visst är hon hemma; men, vid allt hvad heligt är, förför henne icke att störta sig i fördärfvet!»

»Ni har dåliga tankar om hofvet, märker jag; dock, detta är intet ovanligt på landsbygden. Låtom oss emellertid vara förnuftiga och ej måla spöken på väggarna åt andra för det vi själfva råkat blifva litet skumrädda. Öfverraska henne vill jag för ingen del, och till bevis på hur ärligt jag menar, ber jag er själf uppsöka henne, med rättighet att börja underhandlingen.»

I detsamma ljödo klockorna första gången till högmässan, hvarvid Kristoffer, som känt sig alldeles förbryllad af det oväntade förslaget, återfick sin fulla fattning. Nu först märkte han, hvilken oartighet som blifvit begången genom försummelsen att bedja den förnäme gästen stiga in, i stället för att underhandla med honom på gården; men de stammande ursäkter som gjordes voro mindre af nöden, ty Steinberg hade med flit sökt att genast få frågan framställd och föredrog dessutom vistandet i fria luften för de små låga boställsrummens hetta.

Johanna försvann, och när tiden var inne, gingo herrarne till kyrkan, där von Steinberg äfven såg de båda flickorna med andäktig min sitta längst fram i koret. Efter gudstjänsten måste han på prästgården intaga middag, vid hvilken Fransiska saknades och Johanna oupphörligt nedsväljde den flod af tårar, som hvarje minut hotade att framstörta. Först när maten var utburen, lämnade hon rummet för att hämta fostersystern.

Med undantag af alla romanförfattares mästare, den odödlige Walter Scott, skulle svårligen någon vara i stånd att rätt beskrifva uttrycket i Fransiskas hela väsen då hon nu inträdde. Anletsdragen buro spår af en stark sinnesskakning, men de utvisade hvarken förskräckelse, sorg eller glädje. De svartbruna stora ögonen rullade långsamt åt alla sidor, bröstet andades tungt, men gången var säker och stolt. Själfva von Steinberg kunde ej undertrycka ett slags fruktan, då han nalkades henne för att fråga: »Har betänketiden varit tillräcklig; ger ni mig också korgen?»»Vore här fråga om ett vanligt ja eller nej, och kunde jag undvika ödets beslut,» svarade hon i en nästan hemsk ton, »skulle jag med ett enda ord försäkra mig om lyckan att få tillbringa mina återstående dagar hos dessa goda, ädla människor, hvilka jag har att tacka för allt, utom den usla tillvaron. Mången torde ha klandrat, att jag icke redan sökt lätta deras omsorger genom ett frivilligt aflägsnande, men det har aldrig fallit mig in att tro dem i stånd af egennyttiga beräkningar. Ni ser således, min herre, att det är något helt annat än fåfänga

och ostadighet som skall tvinga mig att skilja mitt öde från deras. Icke slumpen, utan högre makter styra ödets gång. Var uppriktig! När drottningen beslöt taga en af oss båda fostersystrar i sin tjänst, yttrade hon ingen särskild önskan, att jag skulle komma? Tro ej, att jag fått denna ingifvelse af egenkärleken, men hvarifrån jag har honom måste förtigas.»

»Efter ni tyckes kunna spå, vill jag ej neka, att så förhåller sig.»

»Då är jag nöjd och färdig att följa er.»

»Syster, syster!» ropade Johanna och föll henne om halsen; »till denna förfärliga sinnesstämning är jag, olyckliga, första orsaken; därför bönfaller jag, att du afstår från ditt öfverilade beslut. Hör mig! Jag kan ej möta dig med några konstgjorda skäl, men mitt hjärta ber dig återvända i tid. Säg nej! Säg nej!»

Med ett mildt leende lade Fransiska sitt pekfinger på systerns mun, kysste henne därefter på pannan och sade: »Se, goda flicka, hur lugn jag är. Slå bort dina sorgliga griller och låt mig resa; hvem vet, om jag ej i framtiden kan vara er till någon nytta?»

»Du vill då verkligen lämna oss?» inföll Kristoffer.

»Jag vill ej, men jag måste.»

»Låt mig resa i hennes ställe,» afbröt Johanna. »Jag kan ej blifva utsatt för samma frestelser som hon, och det är min skuld, att hon den olycksaliga aftonen fick...»

»Håll!» ropade Fransiska; »I hafven båda lofvat glömska och förtigenhet. Min rätt till att tjäna drottningen afstår jag på inga villkor; och vill Gud, skolen I inom mindre tid än ett år med glädje mottaga underrättelser från mig.»

På detta sätt fortsattes striden ännu en stund utan att Fransiska gaf vika, hvarför Kristoffer och Johanna måste låta saken därvid bero. Ännu samma afton for Steinberg åstadmed den nya hoftärnan, nöjd att hafva utfört sitt uppdrag, men tvungen att vid sista afskedet blanda sina tårar med de kvarblifvandes. Det föreföll honom nästan som hade han ledsagat ett dödsoffer.

Ju närmare de kommo Stockholm, desto mer ljusnade dock Fransiskas lynne, och hon föll till och med stundom i ett slags hänryckning, hvarvid hon tumlade gångaren så raskt, att själfva den kunglige stallmästaren däråt måste skänka sin beundran. Denna oväntade sinnesförändring behagade honom ganska mycket, emedan han gärna ville förmå följeslagerskan till större förtrolighet än hvad början af deras resa syntes lofva.

Hennes dunkla tal under striden med de kvarlämnade vännerna, äfvensom den besynnerliga visshet hon yttrade om drottningens önskan, att hon hellre än Johanna måtte antaga tillbudet, tycktes förutsätta någon äldre händelse, hvilken ägde samband med det närvarande. Hur han skulle få reda på rätta förhållandet, utgjorde länge det problem med hvars lösning hans tanke arbetade, och slutligen sade han: »menar ni ej, ädla jungfru, att vårt intåg i hufvudstaden gör uppseende, om det sker vid ljusan dager? Ja, mången skulle till och med kunna tro, att ni vore en statsfånge, då ni föres så här infattad mellan mig och ett par af drottningens ridknektar.»

»Däri torde ni hafva rätt,» svarade flickan; »men hur skall det förekommas?»

»Ingenting är lättare. Vid bondgården där borta sitta vi utaf, låta gifva hästarna ett välförtjänt foder och göra själfva vår aftonmåltid. Måhända drottningen ej så noga påminner sig er ankomst och underlåter att ge befallning om ert mottagande. I sådan händelse blir ni utan mat; därför är det säkrast att taga hvad som nu är till hands.»

»Jag är under er vård och lyder gärna hvad ni befaller.»

»Man befaller ej fruntimmer, ty det vore att göra intrång i deras rättigheter. Hör hit, Johan! Rid förut och ställ om aftonvard åt oss i gården där framme.»

Den ene ridknekten gaf genast sporrarna. Sedan måltiden under hvarjehanda artigt skämt var intagen, fortsattes resan. Skymningen utbredde sig redan kring nejden, och föremålen blefvo med hvar minut mindre tydliga utan att därför alldeles förmörkas. Ganska riktigt beräknade Steinberg, att det är vid denna tid som människor i

allmänhet helstsysselsätta sig med berättelser och lusten att omtala sina egna äfventyr ovetande uppstår under åhörandet af andras. Med så liknöjd ton som möjligt tog han till orda: »Aldrig färdas jag efter solens nedgång utan att komma ihåg en högst besynnerlig händelse, hvilken träffade mig för flere år tillbaka och som jag har att tacka för min lycka; men jag bör kanske ej tala om aningar eller hemliga ingifvelser för ett fruntimmer, som blifvit uppfostrad af en präst?»

»Däri bedrar ni er. Jag är själf visserligen alldeles fördomsfri, men det hindrar ju icke, att jag gärna hör besynnerliga äfventyr, ja, till och med vidunderliga. Sagor äro en nordens tillhörighet. Man kan tro hur mycket man vill, och skulle vi litet hvar noga uppteckna hvad som händer oss ända från barndomen, torde nästan ingen finnas hvilken ej erfarit oförklarliga saker. Ni gör mig därför ett stort nöje, om ni vill fortsätta.»

»Efter ni önskar det, så hände sig för några år sedan, då jag nyss blifvit utnämd till page hos drottningen, att högstdensamme skickade mig med bref till sin höga fru moder i Nyköping. Det var tämligen sent på hösten, himlen mulen och vägarna bottenlösa. Jag hade hunnit på andra sidan Åby, när hästen började bli så trött, att han icke gick ur stället. Ogärna ville jag tillbringa natten på den dystra skogen, men hvad skulle jag göra? Annan utväg fanns ej. Förgäfves ropade jag åt alla håll, intet svar hördes. Slutligen steg jag utaf, tog min klippare vid tygeln och drog honom upp på hårda marken samt utsökte mig ett lugnt ställe, där jag både hade lä for vinden och utsikt åt landsvägen. Så satt jag länge och väl, då mot midnatten skenet af ett bloss började flämta på afstånd.

»Det kom närmare, och nu såg jag, att det bars af en gumma, så rysligt ful, att jag behöfde mycken besinning för att våga tilltala henne. Men här, om någonsin, besannades det gamla ordspråket: skåda icke hunden efter håret, ty något vänligare än hennes guds fred! har jag aldrig hört. Snart kommo vi i ett förtroligt samtal, som ledde därhän, att hon bad mig om en skärf till mat. Mycket penningar hade jag visst icke; men i glädjen öfver att ha funnit ett efterlängtadt sällskap grep jag i fickan och kastade dess innehåll på gummans utspända förkläde. Gud löne er! utbrast hon, detta skall ni ej hafva gjort för intet. Låt mig se er hand: jag torde kunna säga er något som ni behöfver veta.»Mer för tidsfördrif än af öfvertygelse om hennes siareförmåga, efterkom jag hennes begäran, medan hon, å sin sida, stack blosset mellan tvenne grenar, så att det lyste rundt omkring oss och började betrakta handen.

»'Ni kan göra mycken lycka i edra dar, bara ni vet begagna tillfället', sade hon, 'men se det är just konsten. Anseende och rikedom stå här tydligt skrifna, det ena först och det andra sen, så framt ni ej drunknar. Öfva er att bli en stark simmare, ty det behöfs, och se här skall ni få en ring. När den faller af fingret, så spänn upp ögonen och var färdig, ty då faller också en krona i hafvet som det lönar sig att dyka efter. Sitt nu åter upp, emedan icke annat än jag kan tro hästen är uthvilad. Lycka på resan!'

»Med dessa ord satte hon en gammal mässingsring på mitt högra lillfinger, tog blosset och paltade utaf. Jag åter behöfde lång tid för att komma till riktig besinning; men när jag försökte, var hästen lika yster som han nyss blifvit tagen ur stallet. Resan gick från detta ögonblick förträffligt, och jag bar min ring, oaktadt den ådrog mig många speglosor och förargelser, ända tills i fjor, då jag en vacker dag följde drottningen, som gjorde ett besök på flottan. Med amiral Fleming steg hon ut på ett bräde, som hela världen ansåg ligga fast, och jag gaf för min del ej akt på saken, utan stödde mig med handen mot tvenne tåg, i hvilka jag så inkrånglade mitt lillfinger, att de afryckte den omtalta ringen. Detta förorsakade mycken smärta, och när jag ville se om skinnet var skadadt, märkte jag ringens förlust. Förskräckt hoppade jag upp på relingen, vändande ögonen åt alla håll. I detta ögonblick vippade brädet till, hvarvid amiralen föll i sjön och drog drottningen med sig. Som en pil sköt jag efter, räddade majestätet och blef, till belöning för mitt vågstycke, öfverstallmästare.»

»Det var en högst märkvärdig historia,» sade Fransiska; »äfven jag har erfarit något dylikt. Det var i fjor, — men nej, ett heligt löfte ålägger mig tystnad; ursäkta att jag ej kan fortfara!»

Missnöjd att se uträkningen förfelad, och då följeslagerskan ej lät förmå sig att bryta sin föresats, påskyndade Steinberg ridten. När de hunno till slottet, var det redan sent, och för att uppnå det rum där Fransiska skulle bo måste en lång gång, hvarifrån man genom en liten, alltid låst dörr kunde komma till drottningens studerkammare, passeras. Denbelystes blott genom en aflägset hängande, svag lampa, så att ledsagaren nödgades trefva sig fram.

Under denna operation hördes ett kväfdt utrop, och flickan som följde stallmästaren tätt i spåren hängde sig fast vid hans arm, skälfvande i hela kroppen. »Hvad står på?» frågade han och tvärstannade.

»Det var fasliga ögon!» hviskade hon sakta.

»Men hvem, i Guds namn, har då så förfärligt sett på er?»

»Skepnaden som smög sig förbi oss. Vänd er om, så skall ni få se, hur han skymtar mot lampan.»

Steinberg såg verkligen en svart massa röra sig i gången bakom, ehuru han ej märkt att någon mött dem. »Hvem är du?» skallade hans stämma, men ingen svarade. Förargad drog han sin värja och störtade efter, i det skepnaden ilade fram till lampan, hvilken utsläcktes. »Den satan satte visst utaf ned åt borggården,» mumlade han för sig själf, då i det samma Fransiska hördes ropa: »hjälp, nu är han åter här!» På detta utrop kom en vid vindeltrappan, längst fram i gången stående postkarl tillspringande och sporde å sin sida, hvad som var å färde, hvarjämte ett par nära intill boende tjänsteflickor skyndade ut med ljus, men förrän detta hann sprida sitt sken i gången, hördes ett doft buller, liksom när en dörr hastigt igenslås, och den förmenta skepnaden var icke mer att skåda.

SJETTE KAPITLET.

Torneringen.

I Kristinas tidehvarf låg styrelsen för det mesta i en endas eller några få personers händer, och ingen hade hopp att någonsin få befatta sig med statssaker som ej i vederbörlig ordning därtill blifvit invigd. Första steget till ernående af en sådan ställning bestod i förvärfvande af en viss smidighet. Han måste lära sig hofspråket och de så kallade fina belystes blott genom en aflägset hängande, svag lampa, så att ledsagaren nödgades trefva sig fram.
Under denna operation hördes ett kväfdt utrop, och flickan som följde stallmästaren tätt i spåren hängde sig fast vid hans arm, skälfvande i hela kroppen. »Hvad står på?» frågade han och tvärstannade.

»Det var fasliga ögon!» hviskade hon sakta.

»Men hvem, i Guds namn, har då så förfärligt sett på er?»

»Skepnaden som smög sig förbi oss. Vänd er om, så skall ni få se, hur han skymtar mot lampan.»

Steinberg såg verkligen en svart massa röra sig i gången bakom, ehuru han ej märkt att någon mött dem. »Hvem är du?» skallade hans stämma, men ingen svarade. Förargad drog han sin värja och störtade efter, i det skepnaden ilade fram till lampan, hvilken utsläcktes. »Den satan satte visst utaf ned åt borggården,» mumlade han för sig själf, då i det samma Fransiska hördes ropa: »hjälp, nu är han åter här!» På detta utrop kom en vid vindeltrappan, längst fram i gången stående postkarl tillspringande och sporde å sin sida, hvad som var å färde, hvarjämte ett par nära intill boende tjänsteflickor skyndade ut med ljus, men förrän detta hann sprida sitt sken i gången, hördes ett doft buller, liksom när en dörr hastigt igenslås, och den förmenta skepnaden var icke mer att skåda.

SJETTE KAPITLET.

Torneringen.

I Kristinas tidehvarf låg styrelsen för det mesta i en endas eller några få personers händer, och ingen hade hopp

att någonsin få befatta sig med statssaker som ej i vederbörlig ordning därtill blifvit invigd. Första steget till ernående af en sådan ställning bestod i förvärfvande af en viss smidighet. Han måste lära sig hofspråket och de så kallade finasederna; men framför allt fick den egenskap som ännu har ett stort värde, nämligen takten, icke försummas. På denna, mer än något annat, berodde en hofmans framtid. Ett brott kunde förlåtas: en löjlighet, äfven i välmening sagd eller gjord, glömdes aldrig.

Om dessa förhållanden var von Steinberg ingalunda okunnig, och just farhågan att visa brist på takt gjorde honom obeslutsam. Den skepnad, som, under det han visade Fransiska vägen till hennes rum, så plötsligt försvann, måste nödvändigt hafva ägt något medel, hvarigenom löndörren till drottningens studerkammare kunde öppnas; men fastän detta syntes afgjordt, återstod dock, innan något beslut kunde fattas, att eftersinna, huruvida begagnandet däraf skedde med eller utan tillåtelse. Var det en mördare eller en tjuf, fordrade plikten att angifva saken ju förr dess hellre; var det åter någon med hvilken hon i hemlighet ville tala, så skulle dess rödjande ådraga den tjänstaktige en svår onåd och missödet att af sina likar utskrattas.

Blott på därom erhållen befallning var det lofgifvet att inträda i de intima kotterier, som nästan hvarje afton samlades hos Kristina. Själfva öfverstallmästaren vågade ej öfverstiga etikettens bålverk, utan måste genom en lifpage låta anmäla sin återkomst, hvarpå han till svar erhöll, att som drottningen väl kunde finna, att han var trött och behöfde hvila, skulle han följande morgon klockan sex infinna sig i hennes studerkammare.

Långsamt tog han vägen till sin egen kammare, kastade sig på sängen, men öfverfölls af en besynnerlig oro, steg åter upp, höljde sig i en gammal reskappa och vandrade kring i de vidlyftiga slottsgångarna. I dem rådde en djup tystnad, som endast stördes af postkarlarnes tunga steg på tälgstensgolfvet. Slutligen kom han i grannskapet af corpsdegardet, där han, oaktadt den tjocka järnbeslagna ekdörren, kunde höra att det gick muntert till. Nästan mer af händelse än af någon bestämd föresats steg han dit in, och gynnad af en till fullkomligt mörker gränsande skymning, tog han plats på närmaste bänk.

Hans ankomst kunde, i så beskaffade omständigheter, icke väcka särdeles uppseende, och då han, på sin grannes fråga: »Är det du, Kämpe?» svarat »ja!» bekymrade sig ingen vidare om hans närvaro, synnerligen som de flesta af manskapet voro sysselsatte med att af höra en berättelse,»Tyst!» dundrade en ihålig basröst.hvilken tycktes på det högsta intressera dem och framkallade antingen högstämmiga utrop af förvåning eller salvor af skratt. Ja, så snöpligt slutades hela vårt äfventyr, som lofvade något helt annat,» sade berättaren, »och jag ger mig hin i våld på, att det hänger så tillhopa med den synen som stallmästaren inbillade sig se.»

»Nå, nå, kamrat!» ljöd en annan stämma, »gör inte narr af den mannen, ty han är min själ inte buskblyg. Dessutom såg jag själf, så tydligt som det varit midt på ljusa dagen, att något rörde sig fram i gången.»

»Det tror jag besatt väl; det var ju mycket folk där. Utom herr von Steinberg kommo, som du nyss sade, en hel hop pigor och annat löst parti tillspringande.»

»Jaha, när det var förbi med faran.»

»Fara mig hit och fara mig dit! Hur kan en rättskaffens knekt tala om fara midt i djupa freden och här på slottet? Fy, för sju tusan!»

»Vet du bara skäms, din nyskrifvare! Jag har erfarit så mycket som du i mina dar och tål icke, att man beskyller mig för feghet. Låt själfva hin håle komma, när jag står på post, så skall du få se om jag bäfvar. Här torde väl finnas någon som var med vid Jankowitz och kommer ihåg, hvem som stod skiltvakt framför yttersta förposten på högra flygeln, natten emellan den 23 och 24 februari?»

»Riktigt, riktigt!» ropade åtskilliga på en gång. »Måns Hurtig har gjort mer än ett prof och kan nog uppvisa månget ärr på sin skinntorra smålandskropp...»

»Tyst, tyst!» dundrade en ihålig basröst. »Det passar sig icke för luttrade krigare att disputera om tapperhet med rekryter och icke för gammalt förståndigt folk att i oträngdt mål trotsa den onde. När det heter: fäll pikarne, gå på marsch! då skall man visa, hvar hjärtat sitter; och när otyg börjar pyssla i vrårna, behöfver man blott läsa

fadervår, ty ingen gast har makt att röra den som står på post och är klädd i stål, med mindre han skulle vara en gudsförgäten sälle. Men annars är det ingen osanning, att mången så kallad varsel blifvit sedd här, det går jag i god för.»

»Åh-å! Tror självfva kvartermästaren att han har rätt, då måste det väl så vara,» mumlade flere på en gång.

»Som jag säger; många underligare saker än denna ha skett här på slottet.»

»Berätta, berätta, kära kvartermästare.»»Det kunde jag väl göra; men då förbehåller jag mig också, att ingen vågar komma med invändningar, utan hvar och en påminner sig, att han är på vakt och jag hans närmaste förman!»

»När ni gör oss den hedern att föra ordet, måtte väl ingen annan vara nog oförskämd att afbryta er, eller tvifla på hvad ni säger,» återtog den stämman, som von Steinberg ansåg för rekrytens. »Ni är en bland de få som följde den store kungen till Tyskland och öfverlefvat fejden.»

»Och tjänte vid Gula brigaden, skall du tillägga, om du vill säga mig någon stor artighet. Ja, bussar, en sådan trupp får världen aldrig mer skryta af. Ni skulle bara sett, hur skönt de lågo ledvis, rote efter rote, på valplatsen vid Lützen, där de hämnats den tappraste af alla tappre! Lifregementet marscherade in i himmeln på samma dag som dess jordiska herre — Gud fröjde hans själ! — och fastän jag då ej fick följa med, utan vaknade till nya besvär, äger jag i mina vid samma tillfälle förvärfvade tolf ärr ett osvikligt patent att min plats står ledig, så att jag på den yttersta dagen vid det allmänna uppropet, när ärkeängeln säger: Lifkompaniet, kvartermästare Jonas Kraft! kan med heder svara: Ja-a, här är han! Detta, ser ni, har också varit orsaken hvarför jag undanbedt mig de avancementer, som vid flere tillfällen kommit i fråga, och genom hvilka jag måhända nu kunnat kallas kapten, ty självfva Johan Banér — frid öfver hans ben, — ville med gewalt, att jag efter bataljen vid Wittstock, där lyckan spelade mig sex af de etthundrade tjugufem tagna fanorna i händer, skulle blifva fänrik. Men allt detta hör icke hit, utan nu ska vi tala om annat.

»Jag sade, att det har händt underliga saker inom den kungliga borgen, och det är sant. Min egen far tjänte som vaktmästare här på slottet och såg med egna ögon den besynnerliga tilldragelsen i början af april månad anno mundi 1595. Då begaf sig, att en skata byggde bo i öfversta kronan på spetsen af slottstornet, hvilket genast ansågs för ett järtecken och satte många beställsamma tungor i gång; men ännu mer fingo de att syssla, när en korp kom flygande — jag tror söder ifrån — och ville köra bort skatan, hvars bo han nedref. Emellertid kunde eller ville han ej göra henne någon skada till kroppen, utan anfäktade endast det lilla nästet, som hon flere resor försökte åter bygga upp,tills hon slutligen måste draga sina färde; hvarvid folket trodde sig hafva förmärkt, att de stridande följdes åt.»

»Det var besynnerligt!» ropade några, »och det såg självfva kvartermästarens far?» sporde de andra; hvarefter de, i ett oredigt tutti, förenade sig om den frågan: »Hvad månde det väl betyda?»

»Ja, ser ni, go' vänner, med gissningar har det sig icke så lätt! När den store kungen stupade vid Lützen, mente somliga, att det hade betydt hans fall och de kejserligas vinning, emedan orden Sverige och skata börjas med S, samt kejserlig och korp med k; men man måste ju vara alldeles galen för att jämföra potentater med fåglar. Dessutom lär det stå i en gammal spåkonstbok, att skator betyda ogifta fruntimmer och korpar munkar eller präster.»

»Det låter allt troligt, men hvad är er egen mening?»

»Jag menar, att ännu ingen sett gåtans upplösning, och därmed punkt. Soldaten skall lyda öfverheten blindt, men icke resonnera om dess öden eller andra förhållanden, så länge hon sitter på tronen. Med Guds hjälp får jag icke se någon regementsförändring, och skulle en sådan stå skrifven i ödets bok för framtiden, må den som lefver förklara järtecknet bäst han gitter.»

»Således förmodar ni likväl, att det skall gälla drottningen?»

»För sju tunnor tusan! Hvem vågar påbörda mig ett majestätsbrott! Så går det när förmän gifva sig i tal med

underhafvande.»

x»Blif för allt i världen ej onådig, kära kvartermästare! Intet ondt mente vi med den frågan.»

»Nå, nå! Jag ämnar ej heller göra svåra påståenden emot er, om ni blott nu viljen blifva förnuftige. Jag har själf mina fel, bland hvilka jag först måste erkänna glömskan att flitigt låta patrullera i gången, som kaptenen befallde.» Med dessa ord öppnade han fönstret, tillsade den på borggården vandrande pikposten att ropa: I gevär! och stod inom några sekunder i egen hög person med sponton på axel framför fronten.

Att von Steinberg skulle draga nytta af den sålunda öppna reträtten, kan man lätt föreställa sig; och som han förmodade att aftoncirkeln hos drottningen just omkring den tiden skulle upplösas, begaf han sig till en af de åt hennes rum ledande förstugorna, där han kunde observera, hurusällskapet varit sammansatt. Men denna uträkning ville, åtminstone i hufvudsaken, icke lyckas, ty efter en stunds fåfäng väntan kom tjänstgörande kammarherren ut för att begifva sig hem och sade i förbigåendet åt drabanterna: »När den herren som ännu är inne hos hennes majestät gått sin väg, får ingen passera härigenom!»

»Hvem kan den lycklige vara som midt i natten fått en tête à tête med drottningen?» tänkte han vid sig själf. »På hofvet händer mer inom några dagar än i den öfriga världen på hela månader. Vare sig hvem det vill, vänta ut honom måste jag, om han också dröjde till i morgon bittida.» Så länge behöfde han dock ej pröfva sitt tålamod, emedan dörren snart åter öppnades för en person, hvars klingande sporrar gåfvo säker underrättelse om den väg han tog. Denna hänvisning begagnade von Steinberg genast, och han fann, så snart de hunnit utom slottet, att det var grefve Claes Tott. Med någon ansträngning samt förlängda steg blef föregångaren upphunnen och tilltalad på följande sätt: »God afton, herr grefve! Det måste ha varit ett talrikt sällskap på slottet, efter ni dröjt där så länge?»

»Hör jag rätt! Är det ni, Steinberg?»

»Ja, till er tjänst.»

»Men, min Gud, hur ni ser ut! Insvept i en, jag hade så när sagt, munkkåpa upp till öronen. Jag trodde att ni, som en preux kavaljer, nu som bäst gungade den lilla prästdottern på sadelknappen.»

»Min artiga beskickning, eller hvad jag skall kalla den, är redan slutad.»

»Nå, tror ni att drottningen blir nöjd med sin nya tärna?»

»Det skall framtiden utvisa. Angelägen om henne måste hon åtminstone ej vara, ty då hade jag förmodligen fått aflägga räkenskap när jag låtit anmäla min återkomst. Hör på, bäste herr grefve, är det tillåtet fråga, hvilka som i afton utgjorde drottningens sällskap, och hvad man sysselsatt sig med?»

»Vi voro högst få: grefve Magnus, don Antonio, Bourdelot, kammarherren och jag. Muntert skämt utgjorde vår sysselsättning; hvar och en omtalte de lustigaste anekdoter han visste, och man skrattade rätt hjärtligt. Något hufvudämne för samtalet kan jag icke påminna mig.»

»Ni dröjde bra länge sedan de andra gått bort.»»Det är sant. Men huru vet ni så noga hvad jag gör, och på hvad sätt skall jag kunna förklara denna besynnerliga oro, som tyckes anfäkta hela er person?»

»Jo, jag kan hafva mina orsaker att icke vara så alldeles lugn. En oförklarlig händelse, en viss förmodan att ha fallit i ett slags onåd, med ett ord, jag vet icke hvad jag ville våga, om jag ännu i denna natt kunde få tala med drottningen.»

»Däruti är jag en slät rådgifvare; men hvad den fruktade onåden beträffar, kan ni lägga er ganska trygg, ty orsaken hvarför jag blef befalld att kvarstanna var just ni själf.»

»Jag, herr grefve?»

»Som jag säger. Drottningen har i sinnet att inom fjorton dagar gifva ett tornerspel en miniature, och ni kan väl finna, att en öfverstallmästare icke är någon obetydlig person vid dylika tillställningar. Pimentel, behagade hon

säga, måste se, att vi hafva lika förträffligt ridderskap här i Sverige som någonsin konungen af Spanien. Steinbergs frånvaro i afton ångrar mig, men skicka efter honom senast bittida i morgon, uppgör med honom planen till en karusell, anteckna hur många hästar och rustningar jag kan påräkna, och låt honom säga mig resultatet af er öfverläggning, när han, enligt redan gifven befallning, infinner sig i min studerkammare klockan sex. Häraf drog jag den slutsats, att ni först i natt skulle anlända och ämnade vid hemkomsten till min boning skrifva ett bref, som ni skulle finna på kammarbordet, men som numera icke är nödigt, sedan jag träffat er personligen.»

»Se så, åter ett af dessa kostsamma upptåg, som göra folket rasande utan att medföra den ringaste nytta!»

»Men som ändå äro rätt angenäma i egenskap af tidsfördrif. Utländingarne måste tro, att vårt hof icke har brist på penningar.»

»Månne de äro så lättrogna?»

»Det tillhör icke mig att bedöma. Jag har sagt er hvad drottningen befallt, och nu torde ni följa mig för att närmare uppgöra saken.»

»Jag aflägsnar mig ogärna från slottet, ty, oss emellan sagdt, drottningens lif kan stå i fara.»

»Yrar ni?»

»Nej, jag har sett något som väckt svåra misstankar.»Nu berättade han händelsen med skepnaden, äfvensom hvad kvartermästaren omtalat för vaktmanskapet i corps-de-gardet, och då han slutat, sade grefven: »Att utleta rätta förhållandet är icke någon lätt sak. Antingen det varit en synvilla, eller någon som fått tillstånd att betjäna sig af nyckeln till lilla utgången, skulle upptäcktens meddelande i senare fallet ådraga angifvaren hennes onåd, och i det förra väcka hennes löje, hvilket icke vore stort bättre.»

»Ni tänker så till vida lika med mig, herr grefve; men om någon bof vore legd af de missnöjde?»

»Sådana finnas visserligen; det såg man under ransakningen om Messeniernas brott; men den köpte mördaren är feg, och var er så kallade skepnad af det slaget, har han förmodligen redan smugit sig bort sedan ni röjde hans närvaro. Dessutom patrullerar man ju flitigt i den misstänkta gången?»

»Kvartermästarens tal var tvetydigt till slut.»

»Den sannsagan gör hvarken till eller ifrån. Gamla krigsmän, helst i de lägre graderna, bli aldrig förrädare mot öfverhetenr fastän de prata utan försyn. Tro mig, här är ingen fara på färde, utan vi kunna ganska tryggt både öfverlägga om tornerspelet och därefter sofva som vanligt.»

Då Steinberg följande morgon fann drottningen vid fullkomlig hälsa, prisade han sin lycka att ha handlat som han gjort. Någon minskning i Kristinas nåd emot honom stod ej heller att upptäcka, ty både med beskickningen och planen till tornerspelet visade hon sig ganska belåten.

Längre fram på förmiddagen inkallades Fransiska. »Din redebogenhet att mottaga min nåd, hvilken din enfaldiga fostersyster försakat, behagar mig,» sade drottningen; »men tro därför icke att jag låtit dig komma hit af annan orsak än lust att göra ett barmhärtighetsverk mot en släkt, som på viss sätt lidit genom deras oskyldiga förbindelse med brottslingar. Inför mina ögon gäller endast personlig förtjänst, hvilken hos dig kommer att bestå i trohet och tillgifvenhet. År du tystlåten, ärbar och visar god takt, kan din lycka snart vara gjord, hvaremot obetänksamhet, kärleksäfventyr och skvaller ofelbart kasta dig tillbaka på den punkt där du nyss stod. Sök underrättelse om dina åligganden i allmänhet och när du lärt dem börja din tjänstgöring. Farväl!»Till den så kallade Riddarebanan, nu mera Beridarebanan, aftågade några kompanier af drottningens garde för att tidigt besätta portarna. I jämnhöjd med den kring hela platsen dragna stenmuren var ett dubbelt skrank af pålverk uppbygdt, inom hvars yttre, appareljformiga omkrets åskådarne ur de ringaste folkklasserna skulle erhålla tillträde; på den lägre mellanplanen däremot fingo endast tornerkämparne vistas, medan de väntade på sin tur.

Midt på banan låg ett aflångt trähus, eller rättare skjul, så inrättadt, att taket hvilade på en mängd upprättstående

tjocka furustockar, mellan hvilka man hade fri utsikt, som dock till någon del skymdes när missgynnande väderlek fordrade lösa träskärmars anbringande på den sidan hvarifrån vinden kom. Rundt omkring skjulet, men vända inåt, var en rad med blått kläde belagda bänkar för drottningens gäster och adelns fruntimmer. På midten af den östra långsidan höjde sig en kunglig tron, rikt prydd med purpurfärgad sammet, guldbroderier och fransar, samt så tilltagen, att den kunde rymma ej allenast hoffolket, utan äfven främmande nationers sändebud. Gent emot tronen, men ej så hög som denna, syntes stridsdomarnes tribun, behängd med grönt siden och silfverfransar.

Oaktadt dylika härligheter ej voro sällsynta den tiden, visade folket en hög grad af nyfikenhet. De som kommit först till stället och sålunda hunnit närmast muren, väntade med otålighet, att portarna skulle öppnas, och då detta ändtligen skedde, blef en ofantlig trängsel med åtföljande skrik och svordomar. Slutligen öfverröstades dessa af en hoftrumpetare och pukslagare, som på sediga hvita hästar af alla krafter larmade med sina instrument för att bebåda drottningens ankomst.

Om Kristina hvarken ägde fördelen af reslig växt eller egentlig skönhet, hade hon en desto mer sällsynt förmåga att genom majestätisk hållning göra intryck på åskådarne, synnerligen då hon offentligt visade sig. Det var nästan som hon i dessa ögonblick utgjort ett slags mellanvarelse, hos hvilken den manliga själsstyrkan svagt fängslades af kvinnliga former.

Till dagens högtidlighet kom drottningen åkande i en med sex hvita hästar förspänd statsvagn, kring hvilken gingo tjugu betjänter i gula, med blå snören stofferade dräkter. På hufvudet bar hon en karlhatt, och för öfrigt utgjordeshennes klädsel af en svart karlrock af sammet, som räckte till knäna, jämte en fotsid kjortel af samma tyg och färg. Under bröstet, till höger, glänste ett diamantsmycke i karmosinfärgadt band. Kring halsen syntes ingen hvit krage, såsom fruntimren då för tiden nyttjade, utan hade hon i dess ställe en svart karlhalsduk, så att den enda kvinnliga prydnad man under åkningen kunde förmärka bestod i ett par veckade manschetter.

Till vänster om Kristina satt den utmärkt sköna grefvinnan Jakob Casimir de la Gardie, klädd som en dam från riddartiden, emedan hon var bestämd att utdela prisen, och den som ej känt rätta förhållandet skulle ha trott, att han såg en ung furste med sin gemål.

Näst drottningens vagn åkte riksråden och Pimentel, jämte de öfriga utländska ministrarne; därefter kom hofstaten och ett par skvadroner ryttare, samt slutligen en väldig skara hofmän och andra ädlingar, utstyrda i rika, skimrande rustningar.

Sedan vapenhärolden med vanliga ceremonier tillkännagifvit den ordning hvar och en af de stridande borde iakttaga, uppmanat till ridderliga later och utropat kunglig borgfred, ljödo åter trumpeterna till tecken att tornerspelet skulle börja. Emellertid hade drottningen bestigit tronen, låtit grefvinnan De la Gardie sätta sig på sin vänstra sida samt genom ett nådigt tecken befallt de främmande sändebuden träda närmare, hvarvid Pimentel kom att få sin plats strax till höger om Kristinas stol.

De tornerande voro fördelade i kadriljer, hvilka hvar efter annan redo kring banan. Först kommo gamla nordiska kämpar, utrustade i likhet med krigare från Birger Jarls tid och anförda af grefve Magnus de la Gardie, som skulle föreställa denne riksföreståndares person. I skölden hade han ett kastell med tre torn, och omkring det högsta af dem, prydt med tre kronor, syntes devisen Non Frangor. När han hälsade drottningen, hördes ett allmänt hviskande bland folket, och man kunde urskilja en röst som halfhögt sade: »Jo, jo, nog har du velat agera riksföreståndare; men pass på om icke den är kommen som slår dig ur brädet.»

Därnäst följde tyska riddare, anförda af Schlippenbach, som föreställde Götz von Berlichingen. På hans sköld syntes en blodig järnbeklädd hand med öfverskrift: Treue.Så framträdde i ordningen franska riddare med grefve Claes Tott i spetsen. Han föreställde Bayard samt förde i skölden en lilja och devisen: Sans peur et sans reproche.

Slutligen kommo spaniorerna under anförande af von Steinberg, i egenskap af Gonzalvo de Cordova. På hans sköld såg man ingen devis, utan blott ett förgyldt kors, hvilande på jordgloben, under hvilken satt en lutande halfmåne. Öfverst vid sköldranden utbredde en sol sina glänsande strålar. Hvad detta skulle betyda, vågade få gissa, ty man ville ogärna förblanda religiösa ideer med en lek, och de flesta bland åskådarne hade utan särskild

tolkning icke förstått skillnaden mellan de olika nationer, som, i något nära lika vapendräkter, tumlade förbi deras uppspända ögon.

Nu intogo stridsdomarne, nämligen grefvarne Erik Oxenstierna och Dohna samt Herman Fleming, den för dem afsedda tribunen, hvarefter härolden kungjorde, att ringränningen, hvilken ansågs som det lättaste täflingssättet, skulle börja. Ur alla kadriljer framryckte de kamplustige, utan anseende till nation, och snart ilade nitton riddare, fyra och fyra i bredd, så långt denna indelning kunde iakttagas, genom banan, med lansarna riktade mot de förgyllda, på horisontelt utstående armar uppsatta ringarna. Vid andra hvarfvet fylldes det hittills af endast tre personer bestående sista ledet med en fjärde man, som ingen blifvit varse vid det offentliga antåget. Hans rustning var lika ofullständig som han själf tycktes oskicklig att sitta i sadeln. Till sluten hjälm bar han intet harnesk, utan endast en tät pansarskjorta, kring hvilken ett af alla möjliga färger sammanflikadt skärp fladdrade, och skölden, prydd med en målning, som föreställde Adam och Eva i paradiset, syntes vara så tung, att den vid hästens minsta ojämna rörelse drog honom på sidan. Nästan hvarje minut hängde han i högra knävecket och hotade att falla utaf; men, med en alldeles ovanlig styrka i denna kroppsdel, höll han sig dock länge fast, guppade lik en pajazzo under de löjligaste åtbörder, tills han kunde gripa tag uti manen och åter uppresa sin lekamen. Blott under dessa jämviktsmoment var det honom möjligt att nyttja sin lans.

Ändtligen trodde man sig hafva upptäckt, att det var Bourdelots häst som agerade Rosinante under den bedröfliga riddarefiguren, och nu hviskades från öra till öra: »det är säkert någon kavaljer af franska missionen som, förargad öfverden utmärkelse som visas spaniorerna, vill ställa denna nation i löjlig dager och spelar Don Quichotes eller Sancho Panzas rol.» Huru oviss denna förmodan än kunde förekomma de upplystare, bestyrktes den likväl genom den sällsynta skicklighet hvarmed kämpen, oaktadt sin hopkrumpna, vanskliga ställning, bortsnappade ringarna, så att han slutligen kunde skryta af ett helt dussin, när ingen af de öfriga erhållit mer än tre, högst fyra.

Förklarad för segervinnare i den öfverståndna kampen, anbefalldes han att aftaga hjälmen och låta veta hvem han var; men till denna operation nekade han enständigt, under föregifvande att han gärna afstod från alla pris i världen mot lyckan att få blifva okänd. Detta kunde naturligtvis icke beviljas, och hvem förmår beskrifva den förvåning som målades på allas ansikten, då man vid visirens öppnande igenkände — drottningens hofskräddare! »Denne vanbörding skall tagas i arrest!», ropade härolden.

»Han skall straffas för brott mot de adliga privilegierna,» sade stridsdomarne, och alla tornerkämparne stötte sina lansar i marken. Men drottningen, som nästan kiknat af skratt, bjöd tystnad. »Det är icke garderobsmästarens, utan mitt fel,» sade hon, »som glömt kungöra, att jag för någon tid sedan adlat honom till Leijonkrona, och ingen lär kunna jäfva hans skicklighet i vapenyrket, när han offentligen blifvit tilldömd priset?»

»Med ers kungl. majestäts nådiga tillåtelse,» svarade Erik Oxenstierna, »vågar jag jäfva hans rättighet att täfla med svenska ädlingar; ty, om ers majestät i sin vishet tillagt honom ett klingande namn, är han dock ingalunda adelsman med det höglofliga ståndets rättigheter förrän han blifvit introducerad. »

»Däri förena vi oss alla!» ropades från flere håll, så att drottningen började blifva brydd huru hon skulle kunna hjälpa sin skyddsling; men oförmodadt hördes en stämma ur folkhopen skrika: »Skräddaren må ingen röra ett hår på, ty när adeln icke håller sig för god att falla honom i ämbetet, skall ingen sätta honom i fängelse för det han visar sin konst. Att träda lansen genom en tumslång ring är icke så svårt som att träda en silkesända genom ett synålsöga, och ingen bit manligare. Nej, hurra för skräddaren, hurra, hurra!» Som en elektrisk stöt spridde talarens acklamation sig kring hela folkmassan och framkallade öfverljuddabifallsrop, hvilka ej tystnade förrän drottningen genom tecken med handen och en sträng blick besvor stormen, hvarunder den olycklige segraren fått tillfälle att försvinna.

Emellertid hade detta uppträde förorsakat mycket missnöje, så att samtliga tornerande ville aflägsna sig och ingen trädde inom skranket, oaktadt härolden tre gånger upprepat, att man skulle nedstöta de uppsatta turkhufvudena med lans eller, under hästens starkaste lopp, med pistol genomskjuta de hjärtan, hvilka voro ställda vid banans ena ända, så att kulorna icke kunde göra någon skada. Slutligen öfvervann grefve Magnus,

som läste vreden i drottningens blickar, sin ovilja och gaf hästen sporrarna. Honom följde först von Steinberg, sedan Schlippenbach, och efter en stunds förlopp syntes förargelsen åtminstone undanskjuten, om ej glömd.

Det skulle leda till en tröttande vidlyftighet, om vi noggrant ville beskrifva tornerspelets alla variationer, segervinnarnes rustningar, deviser, utseende och dylikt; hvarför vi blott i korthet nämna, att de åtskilliga vapenöfningarna i vanlig ordning fortgingo, och att slutligen tre kämpar hade lika stor rättighet till högsta priset, sedan de segrat på hvar sina motståndare med lans och svärd.

Midt under den paus som nu följde uppstod ett doft sorl bland folkmassan, och en trupp ridande personer, som förut ej varit sedd, anlände. Den utgjordes af både karlar och fruntimmer, klädda i alla de åtskilliga dräkter som den tiden brukades i hvarje särskild spansk provins. I spetsen redo drottningens italienska musikanter, sjungande några spanska nationalvisor, med ackompanjemang af cittror.

Detta upptåg, som var en artighet mot Pimentel, väckte mycket olika känslor hos folket. De som trodde sig häri finna en hyllning åt borgare och bönder fröjdade sig, medan andre, som glömde allt för hatet mot de utländska musikanterna, hvilka af fruktan för folkmassans ovilja ej vågade visa sig på gatorna utan eskort knorrade på det eftertryckligaste. Drottningen bekymrade sig ej stort om allmänhetens tycke i detta fall, men det roade henne att höra hvilken mening till slut skulle blifva rådande, hvarför hon lät tåget flere gånger defilera upp och ned genom banan.

Småningom tystnade alla opinionsyttringar, och hon vände sig till Pimentel, sägande: »Nå, hvad tycker ni? Är icke allt hvad en spansk residensstad kan uppvisa här förenadt? Jag vill icke tala om edra förhatliga tjurfäktningar, ty jag tror,att de äro senare förskämda tiders inrättning, utan jag håller mig endast till det som egentligen gör er nation så egen, aktad och älskvärd. Ni har sett, huru mitt ridderskap äger skicklighet, styrka och mod; ni har sett, huru folket kan yttra sina tankar utan rädsla och utan att begå oordningar, då det får lösa tyglar.»

»Ers majestät,» svarade spanioren, »är alltid lika stor i allt hvad hon finner för godt att företaga sig. Huru mången konung skulle ej skatta sig lycklig, om han ägde ers majestäts vishet och kraft.»

»Tyst, tyst, don Antonio! Jag begär icke att smickras; jag vill blott höra sanning. Här är endast fråga om min tillställning, icke min person.»

»Så vidt jag förstår, vet jag ingenting att önska. Detta riddarespel har gått efter alla konstens regler, och jag tror ej att någon kunnat tillställa ett bättre. Att vinna högsta priset återstår, och sedan en af de tre som blott vänta på nådig befallning för att våga det yttersta behållit segern, tror jag att ers majestät kan låta afblåsa festen, emedan säkert ingen okänd riddare lär anmäla sig.»

»Ah, det hade jag minsann glömt!» Vändande sig åt banan, ropade hon: »Vapenhärold! Slutligen måste ni fråga, om ej någon oanmäld gör anspråk på priset, förstår ni?»

Med djupa bugningar trädde härolden till sin plats och utropade, att striden om högsta priset fick begynna; men just som de tre rivalerna satte sig i rörelse mot banan, tycktes folkmassans uppmärksamhet störas genom någon ny händelse, utan att man kunde upptäcka hvari den egentligen bestod.

I detsamma ljödo åter trumpeterna, och allas ögon riktades åt stridsplatsen. Där störtade den från Danmark förrymde öfverhofmästaren Corfitz Ulfeld med lansen i hand mot dagens Bayard, som lyckligt afböjde den hotande stöten och lyfte sin motståndare ur sadeln, hvarefter båda drogo sina svärd. Äfven nu behöll Totten öfverhand samt hade ingen mer än Gonzalvo de Cordova att bekämpa. Länge gjorde den spanske hjälten motstånd och var en stund i besittning af fördelen öfver sin nära uttröttade rival; men genom ett misshugg måste han erfara det hårda ödet att se svärdet slaget ur sin hand, hvarmed striden förklarades afgjord.Stolt som en romersk triumfator, svängde sig Claes Tott upp på den af svett drypande hästen, återtog lansen och red ensam kring banan, liksom för att se efter om ännu något hinder för hans lycka skulle finnas, under det härolden utropade: »Enligt ridderligt bruk och de för dagens tornerspel fastställda lagar, hafver denne riddersman, som för Bayards devis, segrat uti alla vapenöfningar och ensam behållit platsen till slut. Likmätigt min plikt, öfverlämnar jag således till de förfarna och visa stridsdomare att afgöra, huruvida så väl han som de andre, hvilka i mindre

mån segrat, må erhålla de pris Sveriges stormäktigsta drottning i nåder behagat utfästa för hvarje segergrad. Slutligen, på gammalt öfligt sätt, spörjande: Finnes ännu någon oöfvervunnen som bestrider segraren priset och med lans och svärd vill detsamma erhålla, under föreläggande att för alltid varda utesluten från tornerrättigheten, om han öfvervinnes?»

»Ja!» dundrade en stämma, och en alldeles okänd kämpe svängde upp, midt emot den kungliga tronen.

»Hvem kan den djärfve vara?» frågade drottningen till höger och vänster, hvarpå ingen vågade svara, förrän grefve Bengt Oxenstierna slutligen sade: »Denne riddare med sitt rostiga harnesk och sin malätna fjäderbuske förefaller mig som ett spöke, eller en ur grafven uppstigen hamn. Hvem han är, må Gud veta, men bedrager jag mig ej allt för mycket, så har denna rustning fordom tillhört salig Johan Banér.»

»Det har den verkligen gjort,» inföll ceremonimästaren von der Linde, »och icke för längre tid än högst åtta dagar sedan utlämnades den genom mig till hofguldsmeden på norr, som fick befallning att renovera förgyllningen kring kanterna, hvarefter både hjälm och harnesk skulle sändas till vapensmeden att poleras.»

»Par Dieu!» återtog Kristina, »det ser ut som denna dag vore helgad åt handtverkeriernas skyddspatron; men låt honom hållas, vi skola väl demaskera honom, sedan han blifvit förödmjukad.»

Af alla tyckte dock grefve Tott minst om denna oväntade syn, ty dels kände han sig trött efter de föregående striderna, och dels såg han af sättet hvarpå den okände styrde sin häst och förde sina vapen, att det ej var någon nylärling. Men sedan han vidare eftertänkt, att alla som ägde stort rykte i fäktkonsten redan varit framme och blifvitöfvervunna, föll det honom in, att drottningen tillställt detta uppträde för att gifva ännu större glans åt hans redan erhållna seger, samt beslöt äfven å sin sida göra en opåräknad artighet. »Okände riddare,» sade han, »jag antager din utmaning; men du får förlåta, om jag icke vill ensamt åter täfla om det pris jag redan vunnit. Med detsamma förbinder jag ett högtidligt villkor, nämligen, att den som blir besegrad skall offentligt erkänna, att den skönhet som hans motståndare strider för icke har sin like i snille, dygd och behag. Min dam, — må hon förlåta sin slafs djärfhet, i fall dessa ord någon gång komma till hennes öra — heter Amaranta! Hvad heter nu din?»

»Jag antager alla villkor, men som jag icke tänker allmängöra mina tankar om snille, dygd och behag, så utbeder jag mig att själf få draga omsorg om sättet hvarpå min skönhet skall få erfara huru innerligt jag hyllar henne. Välj vapen, och låtom oss börja!» Med dessa ord kastade han hästen åt vänster och red till banans nedersta ända.

»Att taga några ringar aktar jag ej nödigt,» ropade Totten, »utan vilja vi börja med att skjuta på turkhufvudena!» Därefter begaf han sig åstad i galopp mot det enda af de nyssnämda målen som ej blifvit träffadt under de föregående täflingarna, ökade farten, lade an på trettio steg och afklippte nedersta delen af skägget, gjorde ännu en volt och bortsköt med den andra pistolen högra sidan af turbanen, på något större distans. Knappt hade han slutat förrän den okände tryckte in sporrarne, hvarigenom hästen nästan genast sattes i karriér, och så snart han hunnit i höjd med tronen, låg pistolen till ögat. »Han skjuter som en narr!» sade drottningen; men innan Pimentel hann svara »ja!» satt kulan midt i pannan på turkhufvudet. Med lugn lade riddaren den återstående vägen till rygga mot målet, vände, gjorde åter sin tur och slog den andra kulan blott en tum under den första.

»Början lofvar icke godt,» sade Totten för sig själf, i det blodet steg honom upp i ansiktet, »men jag vill knäcka ditt högmod, om än det skulle kosta ett lif.» Därpå lade han an med lansen och började i kort galopp farten, hvilken ökades i samma mån afståndet mellan de stridande minskades. Vederdelomannen gjorde sig däremot ej brådtom, och man kunde tydligt märka, att han icke var nöjd med sitt eget vapen, hvilket somliga ansågo för tungt, andra för gammalt.Emellertid inföll det kritiska ögonblicket. Alldeles vinkelrätt mot den okändes bröst satte Totten sin lans med sådan kraft att han, gynnad af starkaste farten, ofelbart kastat den förre till marken, om icke denne lutat sig framåt och genom en mästerlig vändning på kroppen mottagit stöten med vänstra bröstet, hvarifrån den nödvändigt skulle halka inåt när ryttaren reste sig. På detta sätt kom lansen mellan lifvet och armarna på den okände, som, brytande med vänstra och i sin ordning stötande med högra handen, lyfte Totten ända ut på hästländen, så att han, med förlorad jämnvikt så snart lansen bräcktes, ej kunde undgå att tumla till marken.

Från alla sidor hördes dofva bifallsyttringer, som gjorde den olycklige stridsmannen alldeles ursinnig, synnerligen sedan han varit nog förmäten att på ett allegoriskt sätt inblanda drottningen i stridens utgång. Skummande af vrede, ryckte han svärdet ur skidan, svingade sig åter upp på hästen och stormade löst mot den okände, som ännu ej tycktes vara beredd på ett så allvarsamt anfall. Också måste han uppbära ett hugg utan all parad tvärs öfver nacken, hvarigenom näsan sprang i blod och mången trodde hans sista stund kommen. Men snart visade han motsatsen. Det underbara lugn han ända dittills bibehållit försvann, så att det nästan såg ut som båda kämpat på lif och död. Länge nedtyngdes ödets vågskål till Tottens fördel därigenom, att häftigheten hos honom aftog, allt efter som lyckan blef bevågen, och motståndaren hade varit förlorad, om han ej gjort ett så tafatt misshugg, att han nära fallit ur sadeln. Nu tycktes äfven han, varnad af en undviken fara, komma till besinning, och striden fick mer sant intresse för de vapenkunnige, ty större ömsesidig skicklighet hade aldrig någon sett.

Händelsen hade fört de stridande nästan midt för och helt nära tronen, öfver hvars bröstvärn både drottningen och grefvinnan De la Gardie lutade sig. »Ändtligen uppfylles min hemliga önskan,» sade den förra. »Se hur den oförskämde afmattas, medan Tottens hugg liksom hagla på hans blodiga rustning!» Stum af förskräckelse öfver denna förfärliga strid, hade den sköna grefvinnan ingen egen tanke, utan antog som ett orakel allt hvad hennes konungsliga vän yttrade; och öfvertygad om att snart få kröna dennas riddare,höll hon segerkransen tillreds i den på kanten af bröstvärnet stödda handen.

»Förklara dig öfvervunnen eller befall din själ i Guds hand!» skrek grefven, hvartill den okände svarade: »Jag trodde ej, att döden bodde inom denna lysande krets; men skall det så vara, vill jag visa, att ni träffat en som icke särdeles frågar efter lifvet, om han mister segern.»

Från detta ögonblick insåg grefven, att motståndaren med flit sparat sig en stund för att samla krafter. Hvarje skarpt hugg betalades med ett dubbelt skarpare, och det hade genast varit ute med en af Sveriges skönaste ädlingar, om icke den okändes svärd sprungit vid fästet. Innan ännu det klingande stålet hunnit sluta sin luftfärd, var dess ägare nere på marken, fattade ett stycke af den brustna lansen och gjorde därmed några så kraftiga utfall emot Totten, att denne slutligen nedföll utan sans.

Öfverraskad af denna, under hettan ej beräknade syn, blef segervinnaren sittande orörlig med armen högt i vädret; och mången trodde, att han ville visa det obetydliga vapen han nyttjat. Men det besynnerligaste af allt var, att han ovetande trädde öfre änden af lansfragmentet genom kransen i grefvinnan De la Gardies hand och sålunda liksom tog hvad man syntes ogärna vilja gifva honom.

Nu kunde ej mer något band läggas på folkets tungor. De gräsligaste hurrarop ljödo från alla sidor, och segraren, som småningom återfick sin fattning samt märkte det ouppsåtligt gjorda bytet, red fram till den grupp af hoffolk hvilken föreställt Spaniens särskilda nationer. Här steg han af hästen, lade kransen för en flickas fötter och återvände sedan till dem som hjälpte Totten komma till lif.

Harmsen öfver så mycken djärfhet, men tillika orolig för den unge grefvens farliga belägenhet, vinkade drottningen åt härolden, att han skulle bjuda tystnad. När denna erhållits, sade han: »Ni måste låta se hvem ni är; ty den som okänd anmäler sig och, brytande konungslig frid, stannar kvar sedan striden slutat, äger ingen rätt till fritt aftåg.»

»Om jag på något sätt förbrutit mig,» svarade den okände, »så har det skett utan uppsåt; men hvad mitt öde ock må blifva, viker jag icke ur stället eller blottar mitt ansikte förrän jag fått veta, om min motståndare sväfvar i fara för sitt lif?»Segervinnaren blef sittande orörlig med lansstumpen högt i vädret.Emellertid hade Tottens hjälm blifvit lossad, hvarvid man fann, att han blott varit afdånad och redan med lätthet åter andades. Drottningens sinnesrörelse kunde ej döljas: i hela hennes väsen stod den undertryckta otåligheten målad. En vink till Steinberg blef riktigt förstådd. Utan buller omringades den okände af en pluton garde, med kvartermästare Kraft i spetsen. »Nu är det väl tid att låta veta hvem ni är?» sporde den framkommande härolden, i det han öppnade den okändes hjälmgaller.

På tronläktaren hördes ett allmänt utrop af förvåning öfver det sköna ansikte som visade sig för hofvets nyfikna blickar, ehuru ingen kunde uppgifva hvem det tillhörde; men i detsamma sade någon af de längst bort stående kavaljererna: »Ser jag rätt? Min Gud, sådant dumt pojkstreck han gjort!»

Vid nogare undersökning befanns det vara öfverste von Würtz som talat, och nöjd öfver att ha fått en ledtråd till gåtans upplösning, kastade drottningen sina blickar åt höger. Där såg hon kransen ännu ligga för Fransiskas fötter. »Härold!» sade hon, med en ton som ej kunde tolkas på dubbelt sätt, »låt föra fredstörarn, hvilken ej lär vara någon adelsman, till slottet, och blås utaf tornerspelet.» Därefter vände hon sig mot folket och fortfor: »Öfverståthållaren skall draga försorg om, att fri spisning med öl och vin utlämnas till fyra tusen personer af den arbetande klassen.» Slutligen steg hon, med en vänlig hälsning, ned från tronen och reste hem; men trots den lofvade förplägningen hördes inga allmänna jubelrop af folket. Där den kungliga vagnen framtågade började väl en och annan gatpojke med hurrr!... dock kom det aldrig så långt, att han, till trots af de närståendes hysch! hysch! vågade fullborda eftersatsen.

Hvem den okände riddaren var, kunna vi mycket säkrare gissa än Kristina, sedan öfverste von Würtz och Fransiska kommit med i spelet; men drottningen ägde äfven en utväg att få reda på sanningen, och denna försummade hon icke att begagna. Så fort hon inträdt i sin sängkammare, måste den arma kammarpigan stå till ansvar. »Mycket har jag hört, sett och läst i mina dagar,» började genast monarkinnan, »men maken till din oförskämdhet lär förgäfves sökas i någon vrå af jorden. Säg mig uppriktigt, har du ej förlorat ditt förstånd?»»Allernådigsta drottning!» svarade Fransiska med oskuldens lugn, »jag svär vid min salighet, att jag ej ägt den ringaste del uti eller ens anat hvad som händt, och jag tycker än i detta ögonblick, att jag ser den förfärliga kransen för mina fötter.»

»Känner du icke den äfventyraren?»

»Jag har blott sett honom en enda gång tillförene, eller den dagen Messenierna dömdes. Då stod han i rummet utanför rådssalen och kallades för page. Sedan har jag väl många gånger undrat på, att han ej varit synlig här inom slottet; men som hans namn var mig okändt, kunde jag ej heller i detta afseende göra några frågor.»

»Så oskyldig! Jag vill för det första låtsa tro dig. Gå på ditt rum och blif där tills du åter kallas. Öfverlägg under tiden, om du framdeles tror det vara nyttigt att spela komedier; men framför allt, glöm ej, att den som bedrager mig är olycklig!»

Lik en redan förvunnen brottsling, gick flickan sina färde med långsamma, vacklande steg. Drottningen följde henne på afstånd, för att genom den öppnade dörren utforska, hvilka som befunno sig i yttre rummet, och då hon där märkte von Steinberg jämte Bourdelot, ropade hon till dem att träda närmare. »Vår fête,» började hon under ett ironiskt småskratt, vändande sig mot den förre, »lyckades förträffligt. Par Dieu! Nöjet har också sin Asmodeus; visst folk väljer tiden för löjliga upptåg rätt illa,» tillade hon sedan, med en hotande blick på fransmannen.

»Ers majestät,» svarade öfverstallmästaren, »ingen kan vara mer ledsen än jag öfver hvad som händt; men jag hoppas, att den sista obehagliga scenen icke härrört af elakt uppsåt. Ungdom och visdom vandra sällan hand i hand, och ett visst öde drifver människan dit hon icke vill komma. Att gå en ordentlig undersökning i förväg måste jag af flere skäl undvika och vågar nu ej tillägga mer, än att jag trott mig finna, det signor Pimentel mycket intresserar sig för den obetänksamme ynglingen.»

»Verkligen?»

»Värdes icke misstycka min fritalighet, nådigaste drottning! Af alla edra tjänare...»

»Det är bra, det är bra! Hämta genast hit öfverståthållaren; med honom vill jag öfverlägga hvad vi nu böra göra.»Så snart Steinberg tagit afträde, ställde drottningen sig midt framför den vittre doktorn och frågade: »Vet ni hvad det är att skämmas?»

»Fordom vill jag erinra mig hafva förstått en sådan känsla,» svarade Bourdelot, »men sedan jag kom till Sverige

och hörde edra läkare omtala, hur konstmässigt de vårdade ers majestäts dyrbara lif, i samma ögonblick de ådagalade den oförlåtligaste okunnighet, har jag fått en viss vana att anse skammen för ett hjärnspöke.»

»Denna vana har ni mästerligt utbildat; men ni borde likväl ej glömma, att ryktet är lika angeläget som hälsan för regenter. Kort och godt, min herre, jag är missnöjd med er.»

»Hvad har jag då gjort för att så hårdt straffas?»

»Leijonkrona red på er häst; det är ingen annan än ni som narrat honom att förlöjliga tornerspelet.»

»Men, min Gud, sade ni icke själf i både Pimentels och min närvaro, att ni endast adlat honom för att gäcka de så kallade förnäme; och vid hvilket tillfälle kunde ert nådiga förehafvande göra mer uppseende än nu? Dessutom har jag så ofta yttrat, att ingen dag får gå förbi utan något lustigt upptåg, som ger munter stämning åt det genom edert odrägliga arbete förstenade lynnet. Högtiden, tänkte jag vid mig själf, är tillställd för en spanior, och det lyckliga söderlandets invånare roas aldrig, om pajazzo ej visar sig. Något bättre ämne än le noble tailleur kunde jag icke finna; därför dref jag honom åstad med den lilla osanningen att ni nådigst befallt honom uppträda. Kom bara ihåg, ers majestät, huru befängdt löjlig han såg ut, då han så här, kattapang! kattapang! flaxade som en på limstång fångad kramsfågel!...»

»Ni kan göra människor förryckta med era galenskaper!» ropade drottningen och började skratta. »Jag får väl lof att förlåta er denna gången, med villkor att ni ej visar er på tre dagar, så att det åtminstone ser ut som jag vore ond. Allez vous promener! Öfverståthållaren brummar redan där ute, och jag behöfver tänka en stund på egen hand, förrän jag lämnar honom företräde.»

SJUNDE KAPITLET.

Fäderna.

Mäster Germund Björn hade efter slutad middagslur åter begifvit sig till verkstaden, där gesällerna visserligen arbetade, dock med synbar ovilja. Detta förhållande låtsade gubben i början ej märka, utan tände sin lampa, satte sig vid ett med små öppna silfverringar belastadt bord, som stod under fönstret, ordnade ringarna på ett kolstycke till dubbla kedjelänkar, fäste behändigt slaglodsbitar i öppningarna, stack blåsröret i munnen och lät en fin luftström tvinga lampans låga att kasta en vinkelrät stråle på lödningsapparaten. Sålunda fylldes Germunds ansenliga käftar flerfaldiga gånger med väder, och det såg ut som han ville blåsa bort den förargelse, hvilken stod målad på hans panna.

Slutligen upphörde han att ensam vara flitig, lade verktygen ifrån sig och sade: »arbetet går lamt i dag. Det tycker jag icke om, skall jag låta er veta. När man får betalning, måste man göra skäl för sig. Ingen guldsmed i hela Stockholm ger så hög dagspenning som jag; därför saknar min verkstad aldrig gesäller. Är ni missnöjda för det jag nekat er att löpa som narrar och gapa på turneringen, eller hvad den galenskapen kallas, så må ni allihopa gå edra färde, sedan vi gjort upp räkning. En rättskaffens handtverkare hvilar sig endast om söndagen, och skulle han äfven på måndags förmiddagen vara litet solblind, blir det ej heller så noga räknadt; men dess emellan måste han hafva mödan ospard. Utväg att väcka lathundar vet jag också.»

Gesällerna, hvilka sågo hur färgen på Björns kinder blef allt mer högröd ju längre han talte, och hur hans högra arm slutligen började röra sig på ett sätt som erinrade om forntidens skolmästarfasoner, när disciplarnes lättja gaf anledning till karbasens uppsökande, fingo liksom nytt lif. I den mån hammarslagen föllo tätare, klarnade också mästarens ansikte, och hans stämma var betydligt mindre sträf, när han efter en stunds tystnad frågade: »hvarför ser jag ingen arbeta på banérska rustningen?»Intet öga höjde sig från städet eller filen, ingen mun uppläts till svar. »Hvad har händt?» fortfor Björn; »här må väl icke ha varit tjufvar? Hm! är ni mållösa?»

Nu trädde äldste gesällen modigt fram, sägande: »hvad här egentligen händt, kunna vi icke veta; men att otyg varit med i spelet, det är klart. När jag vid middagstiden hemtade ned rustningen från förrådsrummet, såg jag både att han i allmänhet behöfde afdammas och att fjäderbusken var illa medfaren. I verkstaden, tänkte jag, kunna fjädrarna blifva mer nedsmorda, och dammet skakas lättare bort i fria luften än under tak; därför ställde jag såväl hjälmen som harnesket och benplåtarna midt på gården. Medan jag sålunda lagade mig i ordning till rengöringen, kom bud att maten var färdig; men då jag efter måltidens slut skulle samla ihop stumparna, syntes ej en våt fläck efter dem. Pigan bedyrar, att ingen annan än den främmande herrn, som bor här i huset, blifvit af henne insläppt genom förstugudörren, hvilket, då nyckeln åt gatan ständigt är uttagen och ligger i mästers egen ficka, bevisar att ingen tjuf kunnat knipa rustningen.»

»Hm, hm! Hm, hm! Själf har han väl ändå icke gått sin väg?»

»Hvem vet? Annars är det en gammal vishetsregel, att man skall lämna döda människors tillhörigheter i fred.»

»Sladder! Men där ser jag Katrina. Hör hit barn!» Härvid knackade han med blåsröret på rutan, och, under det tjänstflickan nalkades verkstaden, beredde han sig till anställande af ett allvarsamt förhör. Emellertid blef det icke han som först kom att få ordet, ty knappt hade Katrina stuckit hufvudet inom dörren, förrän hon ropade: »Skynda sig upp, kära mästare! Där är en slottsgevaljare i förstu'n, som änteligen vill tala med er.»

»Hm, hm! Nu skall man få se, att rustningen kryper fram och tjufven är knipen; gå och säg honom, att jag genast kommer!»

Så fort hans medfödda böjelse för ordning tillät lade han verktygen på sina vanliga ställen och skyndade att erfara, hvad den främmande ville. Men huru stor blef ej hans förvåning, då denne, i stället för att lämna underrättelser om den saknade rustningen, befallde honom att genast följa med till slottet, dit vi måste låta våra tankar få försprång.Därstädes satt, i en liten kammare i den så kallade förborgen, en yngling med dyster, ehuru ej försagd uppsyn. Genom den på glänt stående dörren till nästa rum kastade soldaterna nyfikna blickar, så ofta deras befälhafvare vände sig bort. Ingen bland manskapet yttrade något ord; men af de tecken som växlades syntes tydligt, att tystnaden endast borde tillskrifvas en sträng disciplin. Slutligen flög dörren upp, hvarvid ropades: »Ge rum åt öfverståthållaren och öfverste kammarherren!» Och med handen på hatten stod vakthafvande kvartermästaren som en stenbild framför de ankommande.

»Hvar har ni upptågsmakaren, min redlige Jonas Kraft?» frågade baron Schering Rosenhane.

»Där inne, enligt order, herr öfverståthållare.»

»Låt stänga dörren till hans rum; jag har några frågor att göra er, som ingen bör höra.»

»Ska ske. Dörrn i lås! Högerom marsch!» Med dessa enstafviga befallningar förde den lilla despoten sina nyfikna soldater ur rummet; och när de väl voro borta, vände han sig åter, i en halfcirkel på vänstra klacken, mot öfverståthållaren.

»Det är bra,» sade denne. »Har fången gjort något försök att undkomma, eller visar han mycken rädsla?»

»Hvarken det ena eller andra.»

»Nå, nå, han såg väl att flykten var omöjlig; annars pläga sådana brushufvuden falla till stoft, när första hettan lagt sig.»

»Tror icke, ers nåd! Ynglingens ansikte vittnar om mod.»

»Det vore ledsamt, om han är halsstarrig. Hör på! Laga till något som har utseende af tortyrinstrument!»

»Jag är en gammal soldat och tjänte vid den högstsalige store konungens gula lifbrigad.»

»Än sen?»

»Blir aldrig bödel.»

»Det är ju blott för syn skull. Skrämma honom måste vi.»

»Narri eller allvar, lika mycket; på den människan vågar jag aldrig lägga min hand.»

»Det är drottningens befallning.»

»Befall mig att ensam rycka an mot ett helt regemente, och jag vill visa, om jag förstår att lyda; däremot skall jag aldrig lägga hand på en människa som med sin blotta blickDär satt en yngling med dyster, ehuru ej försagd uppsyn.kan upplifva modet hos en flyende krigshär, blefve än stupstocken därför min lott. Då han arresterades, trodde jag han var en vanlig våldsverkare eller inbilsk narr; men vid det första ögonkast han gaf mig uppstego sådana minnen i min gamla hjärna, att jag ej vet hvad jag gjort, om han kommenderat: fäll pikarne, gå på, marsch!»

»Skrik icke så högt, gamle tok! Han kan höra hvad ni säger och begagna sig däraf för att spela komedien till slut. Ert oförstånd sätter mig verkligen i bryderi, ty jag vill ogärna låta arrestera en så förtjänt krigare som ni är.»

»Men hvad är det då för minnen hans åsyn uppväckt?» inföll grefve Tott.

»Låt mig slippa svara på denna fråga, herr öfverstekammarherre. Jag kan icke ljuga, och om jag talade sanning, skulle mina ord måhända väcka någon mäktig mans vrede. I alla fall tror jag, att de upplysningar som äskas lättare fås genom goda lämpor än hot.»

»Låtom oss försöka,» återtog baron Rosenhane och gick jämre de öfriga in till fången.

Vid deras annalkande reste ynglingen sig med nedslagna ögon och öfverståthållaren, som ansåg detta för ett säkert tecken till räddhåga, började i så skarp ton han någonsin kunde: »känner ni mig?»

»Ja.»

»Då vet ni förmodligen också, att mitt ämbete ger rättighet till undersökningars hållande om hvarje brott mot allmänna ordningen? Enligt hennes majestät drottningens nådiga befallning, fordrar jag af er en öppen, oförfalskad bekännelse, hvarför ni hånat de adliga privilegierna genom deltagande i ett tornerspel, där endast frälsemän kunna uppträda, och hvarför ni brutit borgfred?»

»Utan att vilja på något sätt förneka drottningens makt, tror jag mig kunna erinra därom, att jag, såsom kronprinsens tjänare, står under högstdensammes domvärjo. Han är länsherre och har första rättigheten till min person. På hans höga befallning måste jag öfverlämnas, innan ransakningen börjar.»

»Förbrytelsen har skett utom prinsens område, och det lönar ej mödan att söka skydd genom konstgrepp. Om ni tänkte ädelt, skulle ni undvika att inblanda denne höge herres namn i edra dårskaper.»»Om jag tänkte ädelt!» upprepade ynglingen långsamt och gaf öfverståthållaren ett så skarpt ögonkast, att denne tog ett par steg tillbaka.

»Ser ni, nådig herre, sa' jag icke sant?» hviskade kvartermästaren.

»Blir du uppstudsig,» fortfor baron Rosenhane, efter en stunds besinning, »må du skylla dig själf för följderna. Så stora hjältar hafva förr en gång fått krypa till korset.»

»Jag tror mig ej ha bevisat någon rädsla tills dato,» svarade ynglingen leende, »och jag ber att bli förskonad från förtidiga misstankar. Ser jag rätt, så är det grefve Tott som äfven hedrar mig med sin närvaro. Mot honom har jag förbrutit mig, icke af uppsåt, utan af nödtvång. Jag hade visserligen bort beräkna, att han af en person som saknade rättigheten till sköldemärkes bärande ej kunde med vapen öfvervinnas utan att lida ett slags skymf inför okunnighetens eller högfärdens domstol; men den som strider på det sätt han gjort kan ej gärna vara slaf af fördomen, och jag önskade, att han fann sitt ögonblickliga, måhända af slumpen föranledda nederlag mindre smärtande, när han får veta, att den arm som besegrade honom nedlagt på slagfältet mer än en fäderneslandets fiende.»

Grefve Tott var ännu i den ålder, då känslan lätt öfvergår till hänryckning. Begåfvad med alla de dygder, som utgjorde riddarens högsta prydnad, kunde han ej undgå att känna ett lifligt deltagande för tapperheten, förenad med öppet väsen. Förebrående sade en inre röst, att det var han själf som genom sin hetta tvungit motståndaren till öfverdrift, hvarförutan denne kunnat aflägsna sig från stridsbanan lika okänd som han dit kommit.

Stillatigande räckte grefven därför ynglingen handen och bad sedan om ett enskildt samtal med öfverståthållaren, efter hvars slut bägge följdes åt till drottningens rum.

När mäster Björn ankom till slottet, blef han genast förd till drottningens rum. Hon visade sig själf strax och tilltalade guldsmeden med dessa ord: »Jag vill ha en utmärkt vacker, väl arbetad ram till en toilettspegel, som jag ämnar skänka grefvinnan Ebba på hennes födelsedag.»

»Hm, hm! Skall i underdånighet göra en sådan,» svarade guldsmeden under djupa bugningar.»Min garderobsmästare lämnar ritningen, metallen fås genom skattmästarens försorg. Hur går annars ert arbete nu för tiden?»

»Gud ske lof, bra nog, ers majestät.»

»Man säger, att det är ondt om skickliga, ärliga gesäller.»

»Det är sant, men husbondens öga gör kon fet.»

»Ni lär nyligen blifvit hemsökt af tjufvar?»

»Ja, och på ett ganska besynnerligt sätt ändå! Men ers majestät kan omöjligt ha fått veta?...»

»Jag vet allt hvad som händer. Ni har förlorat den från kongl. förrådskammaren sist utlämnade rustningen, är det icke så?»

»Hm, hm! Ganska riktigt, men hur i all världen?...»

»Tjufven, eller åtminstone innehafvaren af godset är redan ertappad och sitter i fängelse.»

»Nå Gud ske lof! Hvem är den bofven, om jag i underdånighet vågar fråga?»

»En af kronprinsens vindtböjtlar till pager.»

Ända från början af samtalet hade drottningen sina skarpa ögon jämnt fästa på guldsmeden, för att observera hans inre rörelser, och, på det ingenting skulle undgå hennes uppmärksamhet, nalkades hon småningom så nära som möjligt. Men detta förfarande hade lätteligen kunnat åstadkomma en ny obehaglighet; ty i samma stund hon lämnade den sistnämda upplysningen gaf mäster Björns högra hand ett förfärligt slag mot hans breda framlutade panna, hvarvid majestätet knappt kunde räddas från tangering genom ett hopp åt sidan.

Härpå följde en lång tystnad, under hvilken Kristina tvekade, antingen hon borde visa sig förtörnad, eller lämna fritt lopp åt den böjelse att skratta, som guldsmedens förskräckelse uppväckte. Slutligen återtog hon: »Nå, är ni icke nöjd med underrättelsen?»

»Jag är nästan förkrossad, ers majestät. Hm, hm, hm, hm! Den galningen, den galningen!»

»När allt kommer omkring, har det kanske blott varit ett lån?»

»Nej, vid Gud! Så pliktförgäten är icke Germund Björn; men ynglingen är ändå oskyldig; ja, vid mitt hufvud, han är oskyldig!»

»Få se om lagen säger detsamma; emellertid befaller jag er säga hvad ni vet.»På några onödiga hm, hm! när, berättade nu guldsmeden i korthet, huruledes en med öfverste von Würtz till Stockholm anländ page, kallad Adolf Findling, för någon tid sedan infunnit sig hos honom och enträget begärt att få hyra det rum som prästen Kristoffer från Forss med sin familj bebodde när Messenierna dömdes. Ynglingens stilla, svårmodiga väsen väckte guldsmedens uppmärksamhet, och den dagliga sammanvaron födde förtroende. Det behof af meddelande som nästan alltid plågar olyckligt kära personer hade slutligen förmått Findling att omtala orsaken hvarför han just valt Björns hus till bostad, och hvarför han hellre oupphörligt vistades i den trånga kammaren än besökte hofvet, där inträde bland de lägre kretsarna stod honom öppet. Händelsen hade nämligen fört honom till Stockholm kort innan Messenierna arresterades. Med den yngre af dem, hans forne kamrat, hade han umgåtts, hvilket väckte regeringens misstankar om brottet, hvarifrån han dock frikänts. Nu hade hans hjärta fängslats af en flickas förtjusande ögon. Denna skönhet, som han blott skådat en enda gång, trodde han vara Kristoffers äldsta

dotter, ända tills han genom Björn underrättades, att hon var ett af prästen upptaget hittebarn. Hvar hon vistades kände han ej och ansåg sig lycklig att åtminstone få vistas i samma rum som hon bebott.

Så stod saken när torneringsdagen inträffade och ynglingen frågade sin värd, om ej hvem som helst kunde få deltaga i striden. Härtill hade Björn svarat, att han ej kände de lagar som vid dylika tillfällen iakttogos, men förmodade dem vara stränga, samt ville påminna sig i en gammal bok hafva läst, huruledes de stridande måste bestyrka sin adliga härkomst innan de fingo inträde på banan. Om dessa åligganden gällde äfven de så kallade okända riddare, som någon gång med högvederbörligt tillstånd uppträdde; eller om dessa, efter slutad strid, kunde aflägsna sig utan att öppna hjälmgallret, visste han ej heller. Med detta besked gick ynglingen sina färde. Vid middagstiden, då rustningen under det arbetarne spisade, stod på gården, hade han återkommit med blossande kinder och blifvit insläppt af pigan. Kort därefter saknades rustningen, men ehuru pagen äfven försvunnit, kunde Björn icke misstänka honom för att ha lånat den förrän han nu genom drottningen fick veta, att båda varit med på tornerspelet.Denna berättelse öfvertygade Kristina, att hela händelsen blott varit föranledd genom pagens obetänksamma åtrå att visa sig tapper inför sin i tysthet tillbedda älskarinnas ögon; men ehuru det ridderliga häruti behagade henne, var hon långt ifrån benägen att skänka förlåtelse. Det låg någonting förödmjukande i upptäckten, att en annan kvinna än hon kunde bli föremål för en offentlig hyllning, och det var förnärmande mot begreppet både om hennes eget värde, adelns företrädesrätt och Tottens skicklighet i vapenkonsten, att Amaranthas riddare, efter afgjord seger öfver sina likar, skulle duka under för en äfventyrare, som stridde för sin ur hopen tagna Dulcinea.

I detsamma anmäldes öfverståthållaren och öfverstekammarherren. Vid deras åsyn anlitade drottningen sin länge uppöfvade vana att gifva ansikte och åtbörder ett mot de inre känslorna olika uttryck och ropade med skämtsammaste ton i världen: »Jag är nästan färdig att dö af skratt, mina herrar; denne hedersman har ovetande spelat Mercurii rol åt vår öländske Mars! Hvad upptäckter har ni annars gjort, baron Rosenhane?»

»Inga af särdeles betydenhet; men grefve Tott har blifvit så förtjust i ynglingen, att han besvurit mig att anhålla om ers majestäts nådiga öfverseende med den vilseförde.»

»Par Dieu! Öfverseende? Det väntade jag i sanning icke. Är det då så angenämt att förlora en strid inför allmänhetens ögon? Jag vill dessutom påminna mig, att ni stridde för en viss Amarantha, som hade snille, dygd och behag. Nå väl! Hennes sköna egenskaper voro icke mycket värda, kan jag tänka?»

»Om motståndaren varit min like,» svarade Totten i vördnadsfull, men säker ton, »skulle mitt nederlag smärtat mig. Nu åter måste jag i dubbelt hänseende beundra en djärfhet och styrka, som ödet ställt på en alltför låg ståndpunkt. Ers majestäts oförlikneliga egenskaper mista ingenting af sin glans för det jag, i öfvermåttet af min beundran, oförsiktigt glömde, huru jag uttömt mina krafter, när den barnsliga striden för deras erkännande skulle taga sin början, och hvem vet, om ej den lyckligt olycklige gärna lagt segerkransen för Amaranthas fötter, i fall han vågat?»

»Det låter som grefve Tott ämnade söka en ambassadörsbeställning och på förhand ville öfva sig i diplomatien? Hör på, baron Rosenhane, hvad säger allmänheten?»»Den skrattar och väntar att erfara ers majestäts beslut.»

»Skrattar? Det är betänkligt. Visar ynglingen sig ångerfull!»

»Ånger och rädsla tyckas vara tvenne för honom obekanta känslor; men att han icke är någon för staten farlig person, tror jag mig bestämdt kunna påstå.»

»Hvem har väl satt sådant i fråga? Ansåg jag honom för en konspiratör, skulle nog andra mått och steg tagas.»

»Jag ber i underdånighet om förlåtelse, att jag uttryckte mig illa; ty jag ville säga att, oaktadt han af naturen fått en blick som smälter äfven de mest bepröfvade krigares hjärtan, och måhända med ett ord skulle tvinga vakten att öppna fängelset, synes han icke benägen att åstadkomma någon oreda.»

»Hvilka besynnerliga fabler! Om det är sant hvad ni säger, så har ni själf ej kunnat få veta det utan genom ett försök å hans sida att undkomma, och hvem ansvarar mig för att han ej gör ett da capo?»

»Jo, det gör jag i all underdånighet,» inföll den vid dörren stående guldsmeden.

Öfverraskad af detta oväntade svar och förargad att så obetänksamt hafva förgätit mäster Björns närvaro, vände drottningen sig till honom med sträng uppsyn, sägande: »Er borgen duger icke i statssaker, ty det ligger en stor sanning i det gamla ordspråket: skomakare blif vid din läst. Men vill ni handla klokt, både för er skyddsling och er själf, så råder ni honom att falla till bönboken och kommer noga ihåg, att den som omtalar hvad han händelsevis fått höra regenten säga lätt kan erhålla fria husrum för hela sin lifstid; farväl!»

Nästan på samma gång som den affärdade handtverkaren gick ut genom en sidodörr anmälde tjänstgörande kammarherren öfverste von Würtz, hvilken, på erhållen tillåtelse, inträdde från stora audiensrummet och började: »Stormäktigaste drottning, upptag ej onådigt, att jag vågar visa mig, sedan jag, ehuru oskyldigt, haft det smärtsamma ödet att vara orsak till den ledsamma händelse som afbröt dagens högtidlighet. Skulle än min glömska att ej hålla en vildhjärna instängd ådraga mig bestraffning, hoppas jag ett rättvist bedömande af uppsåtet, och skyndar i alla fall att tolka hans kongl. höghet kronprinsens ledsnad öfver hvad som händt.»»På min kusins tillgifvenhet och undersåtliga vördnad,» svarade Kristina med stolthet, »har jag aldrig tviflat och mottar gärna hvarje försäkran därom af hans förtrognaste tjänare; men jag hade väntat af den sluge öfverste von Würtz, att han icke lättsinnigt skulle låta sin vilda fågel flaxa omkring för att uppväcka förargelse.»

»Det var sant!» afbröt öfverståthållaren; »pagen protesterar mot all lagfart, innan han formligen blifvit öfverlämnad af sin herre.»

»Hör ni, öfverste von Würtz?» utbröt drottningen.

»Då får jag på min höga furstes vägnar genast öfverlämna honom utan vidare ceremonier och i min ordning protestera mot den obetänksammes förvridna begrepp om drottningens rättigheter. Prinsen älskar honom mycket, det vet jag, ty hans ädla hjärta fäster sig gärna vid hvarje olycklig, och det har denne yngling varit ända från vaggan; men för att visa majestätet vördnad måste alla undantag åsidosättas, äfven om de vore förlåtliga i anseende till visad tapperhet och stora uppoffringar.»

»Hvad har han då uppoffrat?»

»Allt för att få träda i svensk tjänst, emedan han trodde sig vara född af svenska föräldrar.»

»Ah man skall få se, att det är samme äfventyrare som med Odavalsky blef förrädare mot sitt eget fädernesland vid Prags belägring. Ett godt ämne till favorit!»

»Jag vågade nyss säga, att han är född svensk, i hvilket hänseende han icke kan jämföras med Odavalsky; och att han ej är af ringa härkomst, torde framtiden upplysa.»

»Ni har rätt!» inföll grefve Tott; »det måste rinna ett mycket ädelt blod i hans ådror.»

»Gud låte det ej vara furstligt, när allt kommer omkring,» sade drottningen spefullt; »men denna historia tröttar mig. I morgon vill jag se till hvad som är att göra; låtom oss sofva på saken. Jag behöfver hvila och har dessutom migrän. Adjö!»

Huruvida Kristina verkligen sof på saken, måste vi lämna därhän; men säkert är, att Fransiska ej kunde få någon blund i sina ögon. Drottningens, i följd af händelsen vid tornerspelet yttrade hotelse hade nedstämt den annars icke snarskrämda flickans lynne till en grad som aflägsnade lusten för hvila.Endast drottningens befallande ord, inga bommar och lås kvarhöllo henne på sin kammare, där väggarna liksom ville kväfva henne. Den rundtomkring rådande stillheten tycktes försäkra, att hon ej var bevakad, och behofvet alt andas friare dref henne ut i korridoren. Det var just här hon vid sitt första inträde på slottet sett den hemska skepnaden, hvilken von Steinberg fåfängt efterspanade. Minnet häraf väckte en och annan rysning, men hindrade henne icke att fortfara med sin promenad fram och åter ända tills gryningen började kasta några matta strålar genom ett litet, vid taket sittande fönster, utan att likväl göra föremålen i gången synbara.

Då förnam hon steg bakom sig och skulle genast sökt upphinna sitt rum, om hon därvid icke varit tvungen att

äfventyra ett möte med den ankommande. För att blifva obemärkt fanns ej annat medel än att hålla sig tätt intill muren. På detta sätt undankrupen, hörde hon någon stanna vid drottningens studerkammare, upplåsa löndörren och, lämnande denna på glänt, inträda.

Härigenom var vägen fri; men allt som hon nalkades den olåsta dörren, började nyfikenheten kämpa med rädslan, så att hon slutligen vid framkomsten till det frestande stället sade för sig själf: »Hvad fara vore det väl, om jag åtminstone lyssnade ett ögonblick?» Intet ljud förspordes, ingen gnissling förrådde, att hennes små fingrar drogo dörren tillbaka. Uppmuntrad genom denna framgång, vågade hon på tåspetsarna öfverskrida tröskeln, sedan hon trott sig bestämdt höra, att vandraren gått vidare, eller in i det angränsande biblioteket. Nu ljödo några halfhöga sångtoner, som läto henne igenkänna Poissonnets stämma, hvaraf hon fann, att denne favoritkammartjänare spelade en städerskas roll i musernas tempel.

Om detta kunde kallas en upptäckt, var den åtminstone icke särdeles båtande, och något förlägen öfver sin misslyckade uträkning att komma en statshemlighet på spåren, ville hon återvända; men i detsamma öppnade Poissonnet ett fönster, hvarigenom tvärdrag uppstod, så att dörren slog igen med en duktig smäll. »Diable!» utbrast han; »det där tål inga repetitioner,» och skyndade tillbaka. Lik en i slagbur fångad fågel, såg den arma Fransiska förgäfves efter räddning åt alla håll. Någon möjlighet att kunna osedd åter öppna dörren visade sig ej, ej heller fanns någon annan utgång på den sidan.Bland alla Kristinas tjänare ansågs Poissonnet för den tillgifnaste och listigaste. Hvarje tillfälle att göra sig gällande hos furstinnan omfattade han med ifver och kände, liksom han varit allvetande, ända till de obetydligaste befallningar hon gaf inom hofvet. Förbudet för Fransiska att lämna sitt rum kunde således icke gärna ha undgått hans vetskap, och näst ett möte med drottningen själf fruktade flickan ingenting så mycket som att bli sedd af honom. Lång betänketid var icke att påräkna: något beslut måste genast fattas. Lyckligtvis stod ett bord midt i studerkammaren och vid ändan däraf en stor karmstol. Med all möjlig skyndsamhet kröp Fransiska bakom denna möbel, i förhoppning att finna bättre utväg när ögonblickets fara var öfverstånden; men ifrån sitt gömställe hörde hon fransmannen omsorgsfullt vrida till låset och uttaga nyckeln, hvarefter han ännu en stund fortsatte städningen i biblioteket, samt slutligen gick sina färde, lämnande fången väl förvarad.

»Huru skall detta slutas?» frågade Fransiska sig själf, sedan hon blifvit ensam. Att drottningen tillbragte morgonstunden med idkande af studier, var en känd sak, och troligtvis skulle det ej dröja rätt länge förrän hon infann sig. I själfva studerkammaren kunde flickan då icke längre blifva dold; men dölja sig måste hon, så framt den bestämdaste onåd skulle undvikas. Med klappande hjärta vandrade hon till biblioteket, för att efterse hvad utväg detta kunde erbjuda. Här fann hon, till sin stora glädje, ett slags med gardiner försedd alkov, som inneslöt ett par stora glober; och allt tycktes nu bero på, huruvida drottningen skulle hafva lust att sysselsätta sig med världsbyggnaden eller sträcka forskningen till andra ämnen.

Den olyckliga, eller åtminstone besynnerliga spådomen, som lät Fransiska tro, att hon var bestämd till något underbart i framtiden, hade också verkat en fullkomlig förändring i hela hennes lefnadssätt. Allt ifrån återkomsten till Forss hade hon åsidosatt nästan hvarje huslig förrättning och endast umgåtts med planer att bilda sig för ett lif i högre kretsar. Härtill hörde i första rummet kännedomen af franska språket. Härvid lämnade henne mäster Kristoffer gärna sitt bistånd, ty han trodde sysselsättning vara det bästa medlet att sansa flickans svärmande inbillning, och såg hellre att hon gjorde något än intet. På detta sätt hade hon redan hunnit så långt, att hon med lätthet läste den tidens kända franskaförfattare och förstod nästan allt hvad som sades på detta språk. Åsynen af bibliotekets skatter fängslade hennes uppmärksamhet, så att hon för några ögonblick tycktes glömma den öfverhängande faran, i det en bok efter annan nedtogs och beskådades.

Emellertid hade solen gått upp och slottets arbetande invånare åter kommit i verksamhet, ett förhållande som lyckligtvis ej undgick Fransiska, så att hon höll sig helt nära alkoven. Detta var nödvändigt, ty nu uppläts dörren till studerkammaren och tre personer inträdde. Från sin genast anlitade tillflyktsort kunde hon, nedkrupen bakom den ena globen, mellan gardinöppningen iakttaga hvad som föregick. Af de ankomne kände hon blott Poissonnet, som dock snart åter försvann, hvarefter de andra båda började promenera i biblioteksalen, samtalande på ett

språk som hon väl icke förstod, men dock bestämdt trodde vara italienska. Deras häftiga åtbörder skulle kunnat gifva anledning till den förmodan att de trätte, om icke rösten varit dämpad till ett slags hviskning och nästan hvarje uttryck åtföljts af ett hemskt smilande. Så skarpt tecknade ansikten hade hon förut aldrig sett.

Efter en stunds förlopp hördes ett buller, och drottningen stod vid stora ingången. »God morgon, mina herrar!» sade hon på franska. »Skola vi ännu längre leka främmande med hvarandra?»

»Vi vänta endast ers majestäts nådiga befallning för att afkasta masken,» svarade den ene af de okände, en mörklagd, mager karl.

»På er, frater Cassati, tviflar jag icke: men kan jag äfven taga den slutne frater Malines' uppriktighet i anspråk?»

»Vore jag en Salomo,» svarade den andre, som hade ett nära nog svenskt utseende, »skulle jag icke tveka att utbyta vishet med drottningen af Saba; men i medvetandet af min egen oförmåga begär jag hellre att få vederkvicka mig af de lärdomar som flöda från ers majestäts läppar.»

Emellertid hade drottningen tagit plats på en förgylld karmstol och gjort tecken åt sina gäster att äfven sätta sig, hvarefter hon fortfor:

»Er orden hör i sanning till världens sju underverk. Den som rättar sig efter ytans lugn kan icke ana, hvilket djup som finnes därunder. Men låtom oss lämna alla betydelselösa komplimenter åt, om jag så må uttrycka mig, tidens Dörren uppläts, och tre personer inträdde.vattenbin; vi, som äro bestämde att verka för högre ändamål, böra icke misskänna stundens värde. I ären således de jesuiter och lärda män man lofvat sända mig från Rom?»

»Af någon synnerlig lärdom kunna vi icke skryta,» svarade Cassati, »och hvem skulle väl i detta hänseende vilja täfla med nordens Semiramis! Men vi äro invigda i sanningens hemlighet och kunna måhända sprida en stråle af ljus öfver ämnen, som icke låta förklara sig genom blott spetsfundigheter.»

»Det är just detta jag begärt. En kort framställning af edra ordensregler skulle vara angenäm att få höra.»

»Om dem kunna vi icke säga mer än hvad Antonio Macedo redan haft nåden anföra; och jag hoppas ers majestät är fullkomligen öfvertygad, att upplysning och dygd äro deras grundval.»

»Visserligen; men dessa ord kunna tagas i vidsträckt bemärkelse af dem som tro, att ändamålet helgar medlen.»

»Ers majestät är icke den första som stött sig på detta uttryck; likväl torde det finnas många talesätt i religionen hvilka, tolkade efter världsliga åsikter, synas gränsa till galenskap, men, hänförda till himmelska ting, ikládas vishetens skrud. Lockade icke arfsynden människan till hennes första öfverträdelse, skulle vanan att vara dygdig freda henne från uppsåtliga fel; nu åter måste hon tvingas att blifva lycklig och, som ett barn, agas eller uppmuntras efter behof. Läraren bör kunna bedöma, hvilketdera sättet skall användas, och jag tror näppeligen, att någon klok man bestrider honom rättighet till medels utväljande.»

»Människan uppfostras likväl icke längre än till en viss tid. Då hon blir myndig, har hon sina rättigheter så väl som skyldigheter, och för dessa finnes en gifven regel: gör ej mot din nästa hvad du ej vill att han skall göra mot dig.»

»Denna regel innefattar en sublim sanning, utan att oinskränkt kunna användas. Därtill erfordrades att vi stode på samma punkt som vid kristendomens början. Då voro församlingens medlemmar lika både i upplysning och lefnadsvillkor, samt spridda bland andra folk, utan att äga förbindelser som invånare i särskilda stater. Nu åter ha vi politiska skyldigheter att uppfylla, jämte de religiösa. Det helas bestånd är angelägnare än den enskildes husliga trefnad, och hvarthän skulle vi komma, om till exempel den styrande lät statshjulet stanna för att ej krossa någon oförsiktig— jag säger med flit icke brottslig — som lagt sig i dess väg?»

»Det är just denna grannlagenhet som utgör regeringskonstens svåraste problem. Vi protestanter äro skyldiga att lösa det och äga ej rätt till egenmäktig handling mot den ringaste af våra bröder.»

»Anse icke med onåd, att jag vågar bestrida möjligheten häraf. Låtom oss blott tala om en af de alldagligaste händelserna och därvid se till, huru mycket som förverkligas af dessa klingande ord. En general går i fält med sin

af landets söner bestående krigshär, fienden nalkas, en slaktning kan ej undvikas. Den är redan till mer än hälften utkämpad, lyckan bevågen och med en stunds ihärdighet allt vunnet. Då märker han, huru en fana hotas att bli tagen, och till förekommande häraf låter han nya skaror framrycka, som kunnat sparas, om ej den så kallade äran fordrade deras, för allt annat ändamålslösa, uppoffring. Nu vågar jag fråga, motsvarar väl besittningen af ett trasigt sidenstycke tusende, eller blott hundrade människors lif; och fördömer den protestantiska kyrkan den härförare, som på detta sätt egenmäktigt uppoffrar sina ringare bröder? Jag för min del skulle tro, att han i detta fall är jesuit och låter ändamålet helga medlen.»

»På sådant sätt blir ert valspråk äfven en världslig vishet.»

»Utan tvifvel. Det himmelska och jordiska äga ett nära samband, ty det senare är endast en beredelse till det förra.»

»Men med den beredelsen får åtminstone icke er nyss omtalade general befatta sig.»

»Han har också ingenting att därmed beställa. Hvad som i framtiden skulle hända, insåg religionsstiftaren; därför delade han styrelsen af sin församling i världslig och andlig. Till hufvudman för den förra satte han sin ståthållare på Petri tron, med makt att lösa och binda.»

»För att hålla oss vid det redan gifna exemplet, får jag fråga, huru det gick med dem som stupade för fanan eller äran, — hvilketdera ni behagar — förrän de hunno få aflösning?»

»Om de förutsättas ha varit protestanter eller hedningar, anhåller jag att få iakttaga tystnad: voro de däremot rättroende romerska katoliker, hade hans helighet gifvit dem absolution innan de drogo i fält, för den händelse de ej i dödsstunden kunde hinna mottaga sakramentet.»»Kan människan då icke på något sätt bidraga till sin salighet?»

»Jo, genom goda verk och gärningar, botöfningar och dylikt kan hon visserligen göra början därtill, men för den egentliga öfvergången från syndare till salig erfordras prästerlig handläggning.»

»Men det var sant!» utbrast nu drottningen plötsligt, »jag har ej längesedan fått hem en tafla som jag gärna skulle vilja veta af hvem den är målad.»

»Vårt lyckliga Italien har så många konstnärer, att det torde bli svårt nog; men jag vill försöka. Konsters och vetenskapers blomstring är en dyrbar försynens gåfva, som alltid kommit de länder till del, hvilkas invånare bekänt sig till den allena saliggörande kyrkan. Så vidt jag nu kan påminna mig, vet jag ingen protestantisk konstnär af högre värde.»

»Det torde väl till en del härleda sig därifrån, att protestantismen haft sitt hufvudsäte i Norden eller åtminstone i länder där människan behöfver oupphörligt tänka på sitt uppehälle och äger föga tid för estetiska sysselsättningar. Ingenting skulle roa mig så mycket som att få skåda den klassiska jord hvilken burit en Julius Cæsar, en Tacitus, en Cato; — att få andas samma luft som en Horatius, en Virgilius, en Petrarca.»

»Hvem hindrar ers majestät att äga denna njutning?»

»Jag har en medfödd olycka att finna hinder för alla mina beslut, så snart de angå min egen person.»

Vid dessa ord höll hon inne och tycktes falla i djupa betraktelser, dem jesuiterna ej störde förr än efter en stunds förlopp någon hördes klappa på stora dörren till biblioteket. Då uppreste sig alla tre med häftighet, liksom de fruktat att blifva öfverraskade, och drottningen återtog: »Jag befallde, att ingen skulle nalkas, om ej högst angelägna statssaker fordrade min närvaro i rådskammaren. Den kan ännu icke ens vara öppnad, långt mindre öfverläggningarna därstädes började; således mäste något ovanligt hafva händt som tvingar mig att mot min vilja skiljas från ert angenäma sällskap. Snart skola vi dock åter träffas för att fortsätta de nu afbrutna ämnena. Med denna passepartout kunnen I öppna dörren åt korridoren, där Poissonnet håller utkik för att säga, om vägen är fri från spioner. Emellertid blir jag kvar härstädes till dess ni kommit in salvo; adieu!»Ödmjukt mottog Cassati det erbjudna fortkomstmedlet, som, efter dörrens öppnande, af honom lades på bordet i studerkammaren. När

gästerna icke mer voro synliga, gick deras värdinna att utröna hvem den klappande kunde vara.

För Fransiska hade en stråle af hopp om befrielse ur hennes plågsamma belägenhet börjat framskymta genom möjlig åtkomst af nyckeln, i fall drottningen snart ville aflägsna sig; men ännu tycktes ödet icke tröttnat att tillintetgöra hennes planer. Den klappande var tjänstgörande kammarherren, en ung man af hög börd, som frambar rikskanslerens underdåniga anhållan om audiens. »Ni hörde således icke min befallning?» frågade Kristina, i det hon steg tillbaka och tog en nästan martialisk ställning.

»Jo, ers majestät, den lydde att ingen skulle störa edra studier, om icke högst angelägna statssaker fordrade er närvaro i rådskammaren.»

»Nå väl, presiderade rikskansleren i rådet när han bad er gå hit?»

»Nej, han stod i stora audienssalen, då han, oaktadt allt hvad jag kunde förebära, befallde mig på hans ansvar uppsöka ers majestät.»

»Befallde mig! Hvem befaller utom jag? Men jag förstår: ni är Oxenstiernas eller de la Gardies spion, som skulle utröna, om jag var ensam. Er tjänst är mig öfverflödig; res genast till edra gods och visa er icke vid hofvet förrän ni därtill fått mitt begifvande!»

»Ers majestät!»

»Jag vill lära er hvem det är som befaller. Jusqu'à revoir; lämna mig!»

Den stackars hofmannens ömkliga min då han drog sig tillbaka hade säkert tvingat Fransiska att skratta, om hon ej på samma gång varseblifvit, huru vildt drottningen blickade omkring sig, i det hon fattade i en klocksträng och ringde med sådan häftighet, att den brast. Vid det därigenom uppkomna ljudet instörtade Poissonnet, hållande högra handen knuten om en till hälften blottad dolk. Så fort kammartjänaren blef synlig, ropade furstinnan:

»Bed honom draga för hin i våld, om han ej vill respektera mina befallningar! Hämta Bourdelot, jag mår illa. Nej vänta, fårhufvud! Befall grefve Tott komma hit... Vänta, säger jag! Öppna dörren och följ mig!»»Sancte Marie!» började den förskräckte fransmannen, »hvad har händt ers majestät? Jag är alldeles utom mig af oro för eder höga person!»

»Öppna och följ mig! Lyd!»

Som en blixt for kammartjänaren till dörren, mellan hvars öppnande och slutande knappt tvenne sekunder förflöto.

Sålunda ensam på stridsfältet, kunde Fransiska numera draga sig undan i all maklighet samma väg hon anländt; men äfven hon hade för upprörda känslor att icke skynda.

Nästan som en karrikatyr på drottningens beskrifna häftighet stod Axel Oxenstierna, med sitt orubbliga lugn, vid ett fönster i audienssalen och såg ned på gatan. Till någon åtrå att snart erhålla företräde eller ledsnad öfver det fördröjda svaret fanns icke minsta spår, och tornuret i Storkyrkan slog den ena kvarten efter den andra utan att han ens upplyfte ögonen till visaren för att fråga honom huru många förflutit. Ändtligen hördes utropet: hennes majestät! hvarvid Kristina, omgifven af sin vanliga uppvaktning och åtföljd af tvenne sekreterare, inträdde.

Vördnadsfullt vände rikskansleren sig mot de ankommande, men hann ej väl fullända hälsningsceremonien förrän drottningen sade: »Den ovanliga tid på hvilken ni infunnit er, grefve Axel, för att begära audiens, i trots af förbudet att icke störa mina morgonstudier och oaktadt ni då vi sist träffades sade er ej vilja komma till hofs utan på nådig kallelse, förutsätter ganska viktiga anledningar; ty jag inbillar mig, att ni icke rest hit endast af åtrå att meddela, huru skörden utfallit på edra gods.»

»Jag skulle äga ett allt för dåligt minne,» svarade Oxenstierna, »i fall jag ej kom ihåg, huru gärna ers majestät fordom uppoffrat nöjen mot det tryckande besväret att sköta statens angelägenheter, och hoppas därjämte, att eder omgifning lägger underdånigt på minnet den framställda sens moralen om morgonstudiernas störande i oträngdt mål nu för tiden. Hvad jag har att underdånigt säga är icke utan betydenhet, men behöfver hvarken föras

till protokolls eller angår etiketten.»

»Ni vill således ha ett enskildt samtal?» Härvid gaf hon tecken åt de öfrige att aflägsna sig och såg därunder förstulet på rikskansleren, för att utforska om han var förlägen, men träffade samma ogenomskådliga väsen som såmånga gånger trotsat hennes slutkonst. När de blifvit allena, frågade hon: »Hvad är er anhållan?»

»Att med lagens svärd få blifva andebesvärjare. Underrättelsen om hvad som händt vid tornerspelet visar tydligt, att Messenierna spöka sedan deras ben fingo ro i jorden; hvarje stormfyldt moln måste fördelas genom tjänliga afledare, om icke ovädret skall utbryta.»

»Jag högaktar ert nit, men för denna småsak hade ert lugn ej behöft störas. Näsvisa, obetänksamma pojkar ser man alla dar; de näpsas och släppas.»

»I hvilken obegriplig sorglöshet har ers majestät icke fallit! Alla stora händelser äro sammansatta af många små, dem man ej aktat nödigt att ens bemärka, men tiden efter hand utbildat till jätteskapnad. Låt icke mina på erfarenheten grundade varningar blifva gjorda förgäfves. Straffa utan skonsmål, eller ändra principen för hela styrelsen!»

»Det har jag redan gjort i mitt sinne.»

»Endast till hälften; men alla halfva mått och steg föra tillbaka i stället för framåt.»

»Ni misstycker, att jag tröttnat vid er oblidkeliga stränghet och upphört med begärandet af edra råd utan att taga mig en annan kansler, är det icke så? Den förstnämnda, en frukt af de oroliga tider under hvilka vi fordom lefvat, var på sitt rätta ställe när det gällde att sammanhålla vankelmodiga bundsförvandter, eller utpressa krigsgärder, äfven i eget land. Nu har freden erhållit rotfäste och Sverige blifvit beroende af sig själf. Det mognade, så småningom bortgående släktets hunger efter ära kan icke mättas; det uppväxandes behof af utrymme för ideer måste ledas med mildhet till goda mål, men icke undertryckas genom tyranni, hvars säkra följder blifva uppror hos alla nationer som anse sig fria. Edra förtjänster hafva i visst hänseende gjort er till folkets afgud, och det vore oädelt af mig att ställa er i en sådan belägenhet hvarigenom ni skulle synas i mindre fördelaktig dager. Framskridna år äga anspråk på hvila; den må ni njuta i skygd af regentens och medborgarens förenade tacksamhet och edert namn därunder af främmande folkslag fruktas, eller åtminstone anses, som Sveriges palladium.»

»Öfver mina handlingar skall eftervärlden döma, och jag fruktar icke för det utslag hon fäller, men jag önskar äga samma säkerhet för ers majestäts minne. Vredgas icke öfver min uppriktighet; den är frukten af eder högstsaligeherr faders vänskap. Vill ers majestät styra annan kurs än hittills på politikens stormiga haf, så bestäm åtminstone det mål, vid hvilket vi skola hamna. Att låta statsskeppet lovera mellan de klippor, som utgöras af partierna inom eget land, för bestämdt till skeppsbrott och besannar, förr eller senare, det gamla ordspråket, att man undflyr Charybdis för att falla i Scylla. Ordningen utgör styrkan i all styrelse, lagen är statskonstens ordning. Låt blott ett eller annat brushufvud försöka, om det onäpst kan gäcka majestätets helgd, och ni skall snart få se, huru många på minsta härskri sammanrota sig för att sätta sin inviolabilitet i fråga. Vill ers majestat förändra styrelseprinciper, så börja med besparingar af statens medel. Mängden dansar gärna efter nöjets pipa, men de romare sade redan: Nemo saltat sobrius, och när ruset är öfver, börjar man tänka på, hur dyrt fiolerna blifvit betalta. Den som har rättvisan på sin sida behöfver ej frukta för hvad de obilligt missnöjde säga; men befinnes allmänna klagan vara grundad på verkligt lidande, kan man frukta allt. Att låta missnöjet fritt få yttras, eller kasta åtlöjets gnista i passionernas brännbara härd utan att undanrödja dess orsaker, eller med stränghetens vapen kväfva hvarje synbar låga, är att gjuta olja på glöden och framkalla vådeld. Kort sagdt, vill ers majestät icke hushålla, så spela åtminstone ej rollen af frihetens beskyddarinna.»

»Har ni väl betänkt hvad ni vågat säga?»

»Ja, annars hade jag aldrig yttrat det. Mitt hufvud är en vansklig sak, som på minsta vink kan ligga för edra fötter; men så länge det sitter mellan axlarna, skall jag uppfylla löftet till min salige herre och konungslige vän att värna och råda hans höga dotter.»

»Detta skydd förstår ni också begagna. Låtom oss tala uppriktigt. Tillerkänner ni regenten rättighet att själf tänka, eller tror ni, att han ovillkorligt blott måste tänka genom sina ministrar?»

»Jag tror, att fyra ögon se bättre än två, och att regenten i sina beslut bör göra afseende på sina trognaste tjänares iakttagelser.»

»Invändningar kan hvem som helst med någorlunda skarpsinnighet göra, äfven mot de solklaraste bevis; men hvad har ni annars iakttagit som undfallit min uppmärksamhet.»»Jag har, till exempel, genom mina vänner vid främmande hof upptäckt, att några förklädda jesuiter skola insmugit sig i landet för att här utså sina förvillande läror.»

»Det är i sanning något som jag icke anade och som förtjänar uppmärksamhet, så framt ni anser det möjligt, att någon svensk man skulle kunna blifva proselyt.»

»Endast Gud ransakar hjärtan och njurar; den kloke söker undanrödja tillfället för frestelsen.»

»Öfverväg noga, huru denna hotande fara skall förebyggas när ni kommer hem, och skicka mig ert skriftliga betänkande, så vill jag föredraga det i rådet.»

»Skall jag då resa utan att se orostiftaren vid tornerspelet straffad?»

»Om den saken vill jag själf besluta. Han är en af Carl Gustafs favoriter; tronföljarens rykte måste skonas. Dessutom var han icke den ende som störde festens ro; min egen oförsiktighet frambragte en nära nog lika händelse. Jag hade glömt säga stridsdomarne, att jag adlat min garderobsmästare, den beskedlige, förståndige Holmen, och åstadkom därigenom en ögonblicklig förargelse.»

»Er skräddare adlad? Det är vid Gud tid att jag reser.»

»Jag vill vara så öppenhjärtig som möjligt. Till min nya politik hör att amalgamera nationens olika beståndsdelar. Att stiga uppifrån och ned är svårt, men att klifva nedifrån och uppåt behagar de flesta. Eh bien! Hvar jag finner någon som har förtjänst blir han adlad, och på detta sätt förflyttar jag den intellektuella kraften beständigt från plebejerna till patricierna.»

»Men hvart skall detta taga vägen!»

»Jag sträfvar till mitt mål, allas belåtenhet. Hvart och ett straff som kunnat undvikas lämnar sårande minnen, antingen hos delinkventen, dess efterlefvande anhöriga eller vänner; nåden däremot rör hjärtat till erkänsla. Det är därför jag beslutit att ej allenast efterskänka den tornerlystne vildhjärnans bestraffning, utan också, för att visa hans höge beskyddare en artighet, göra honom till adelsman; ty ynglingen har dessutom själf förtjänster mot fäderneslandet. Jag ser, att ni ger efter för mina skäl och bifaller de af eder nyss bestridda grundsatserna; är det icke så? Säg ja, så skall ni få välja det nya namnet. Nu heter han rätt och slätt Findling; skulle von Findling icke låta nog alldagligt?»»Findling!» ropade kansleren med alldeles ovanlig liflighet, men hastigt återtagande sitt lugn, fortfor han: »Nå väl! Ers majestät skall icke få skäl att alltid förebrå mig motsträfvighet. Efter valet af namn blifvit mig lämnadt, må han heta von Findling, ty jag håller mig gärna vid det gamla. Har ers majestät något annat att befalla?»

»Nej intet utom det att ni vårdar er hälsa och ej glömmer betänkandet rörande jesuiterna.»

»Jag skall bjuda till att öfverändakasta deras planer, hvilket torde lyckas, om jag kan påräkna nådigt understöd. Gud beskydde ers majestät!»

Med dessa ord lämnade han rummet, under det drottningen blef stående i djupt begrundande. »Hvad kunde den gamle räfven mena?» sade hon till sig själf, »och hur hänger detta tillsamman? Jag ångrar nästan, att jag låtit honom resa, ty nu blir det omöjligt att få reda på hvad han tager sig till. Den ende i hemligheten invigde, eller Poissonnet, kan omöjligt vara förrädare, och Bourdelot är gubbens afsvurne fiende. Framtiden måste afslöja hvad ögonblicket döljer... Men hvarför visade han sig så medgörlig i fråga om Findlings adelskap? Denna utgång kunde han icke vänta, och likväl upptog han den med ett slags glädje. Förtretliga ismänniska! Kan jag icke smälta

din yta för att se hvad som finnes på bottnen, skall jag åtminstone hafva den glädjen att i min ordning draga dig vid näsan. Känner han verkligen, att jesuiterna redan äro mina gäster, skola de snart vara öfver gränsen för att lämna rum åt bättre förklädda medbröder. Famlar han åter i mörker, skall han länge få leta efter ljus.»

*

ÅTTONDE KAPITLET.

Kapellet.

Under blandade känslor af ånger öfver sin vilda hänförelse, hvars följder möjligtvis kunde beröfva honom hertigens ynnest, och harm öfver den misslyckade uträkningen »Findling!» ropade kansleren med alldeles ovanlig liflighet, men hastigt återtagande sitt lugn, fortfor han: »Nå väl! Ers majestät skall icke få skäl att alltid förebrå mig motsträfvighet. Efter valet af namn blifvit mig lämnadt, må han heta von Findling, ty jag håller mig gärna vid det gamla. Har ers majestät något annat att befalla?»

»Nej intet utom det att ni vårdar er hälsa och ej glömmer betänkandet rörande jesuiterna.»

»Jag skall bjuda till att öfverändakasta deras planer, hvilket torde lyckas, om jag kan påräkna nådigt understöd. Gud beskydde ers majestät!»

Med dessa ord lämnade han rummet, under det drottningen blef stående i djupt begrundande. »Hvad kunde den gamle räfven mena?» sade hon till sig själf, »och hur hänger detta tillsamman? Jag ångrar nästan, att jag låtit honom resa, ty nu blir det omöjligt att få reda på hvad han tager sig till. Den ende i hemligheten invigde, eller Poissonnet, kan omöjligt vara förrädare, och Bourdelot är gubbens afsvurne fiende. Framtiden måste afslöja hvad ögonblicket döljer... Men hvarför visade han sig så medgörlig i fråga om Findlings adelskap? Denna utgång kunde han icke vänta, och likväl upptog han den med ett slags glädje. Förtretliga ismänniska! Kan jag icke smälta din yta för att se hvad som finnes på bottnen, skall jag åtminstone hafva den glädjen att i min ordning draga dig vid näsan. Känner han verkligen, att jesuiterna redan äro mina gäster, skola de snart vara öfver gränsen för att lämna rum åt bättre förklädda medbröder. Famlar han åter i mörker, skall han länge få leta efter ljus.»

*

ÅTTONDE KAPITLET.

Kapellet.

Under blandade känslor af ånger öfver sin vilda hänförelse, hvars följder möjligtvis kunde beröfva honom hertigens ynnest, och harm öfver den misslyckade uträkningenatt genom en lysande vapenbragd komma i närmare förbindelse med den tillbedda skönhet händelsen så oförmodadt låtit honom återträffa, satt Adolf ännu i sitt fängelse. Hurudan upplösningen af dessa invecklade förhållanden skulle blifva, mäktade han icke gissa, och för ett ungt, häftigt sinne är ingenting odrägligare än ovissheten. Det förekom honom, som den faderliga godhet med hvilken han af Carl Gustaf blifvit omfattad borde upphöra så snart drottningen af politiska skäl fordrade hans bestraffande; men huru stor förlusten af prinsens bevågenhet också skulle blifva, fann han det dock mindre hårdt att oskyldigt förlora den än att köpa förlåtelse genom böner till en furstinna, som han hatade af ren grundsats. Hvad han icke kunde begripa var, att öfverste von Würtz ej lät höra utaf sig, antingen för att

mellankomma som beskyddare, eller uppträda som straffande förman.

Det hade redan lidit mot aftonen då dörren uppläts för hofstallmästaren von Steinberg. »Jag kommer,» sade denne, »för att förkunna er frihetens återskänkande. Drottningen är öfvertygad, att ni endast felat af illa förstådd hederskänsla, blandad med otyglad kärlek.»

»Jag kan icke hindra,» svarade pagen, »att man kallar min handling ett fel, ja, till och med brott; men de känslor hedern väcker kunna aldrig illa förstås.»

»Ni vill således drifva saken till ytterlighet och, för att göra uppseende, afslå den tillbjudna förlåtelsen?»

»Det är icke min mening, så framt ingen snara ligger dold under de klingande orden. Vid drottningens hof, eller rättare här i hufvudstaden, finnes ej något fält för den verksamhet jag söker; likväl må mitt frigifvande icke vara en vink att genast resa.»

»Mycket sker som man icke förmodar, och jag vill ej gå händelserna i förväg med spådomar. Har jag förstått er rätt, så begagnar ni drottningens nåd, om den är ovillkorlig.»

»Därvid har jag ingenting att tillägga.»

»Nå väl, då är ni fri. Men sedan jag nu fullgjort det mig nådigst anförtrodda uppdraget, ber jag få göra några framställningar för egen räkning. Också jag har längre tid stått i tjänst som page, utan någon bestämd förhoppning att stiga till högre äreställen. Händelserna öppnade mig en opåräknad väg till lycka, men ingenting kan förmå mig att glömma, hvilken outsläcklig törst efter utmärkelse fordom plågade mitt numera lugna bröst. Om edra första ödenberättas ganska vidunderliga saker, och ni skulle göra mig ett verkligt nöje att själf omtala dem.»

»Er artighet, herr hofstallmästare, har anspråk på min tacksamhet, och jag vill efterkomma er begäran, oaktadt jag därigenom bryter en föresats; ty ni skall veta, att dessa hos mig nästan slumrande minnen icke återväckas utan att uppskaka mig på ett oangenämt sätt.»

»Detta förstår jag rätt väl; men lika mycket som oförskämd nyfikenhet sårar, då hon vill bortrycka slöjan från den mindre lyckligt lottades forntid, lika säkert tror jag, att en viss öfverensstämmelse i öden berättigar till förtroende.»

»Om ni vill hafva godheten sitta ner, skall jag genast börja berättelsen.»

»Denna lilla trånga kammare, med sina järngaller, är ingen angenäm vistelseort; och jag bör ej hindra er att så fort som möjligt begagna tillåtelsen till väljande af en bättre. Dagen lider till slut, något viktigt kan under dess lopp ej mer uträttas, således vill jag föreslå er att göra en promenad i Kungsträdgården.»

»Må ske! Jag följer med er tillåtelse.»

Under en behaglig höstskymning togo de vägen åt Norrmalm och inträdde i den lilla trädgården. Månen spridde sitt vemodiga skimmer mellan de gulnade löfven, och en djup tystnad rådde i denna då för tiden föga bebodda stadsdel. Minnena trängde sig på ynglingen och gåfvo hans berättelse en liflighet som gjorde den dubbelt intressant, och spridde ett outsägligt behag öfver hans manliga väsen. Vid beskrifningen om den gamle österrikiske officerens död och den därpå följande stormningen hade vårt lilla sällskap stannat framför ingången till en boské. »Så, min herre,» slutade ynglingen, »öppnade ödet den blodstänkta väg som jag trodde leda till äran. Snart lärde mig likväl den af alla andra efterlängtade freden, att jag blifvit född på den tid då mannen ej äger annat värde än det han lånar af förfäders bedrifter eller furstars vacklande bifall. Jag vill ej klandra tiden, ty jag förmår ej ändra hans riktning, men jag längtar att se, om ej något land finnes där tapperheten behöfs och där man gör mer afseende på de betyg fienden skrifvit med svärdsegg, än de granna pergamentsrullar som textas af en småskrifvare på Riddarhuset.»Då fattade von Steinberg honom i armen, sägande: »Din klagan är rättvis, unge man, och jag skulle gifva mycket om drottningen kunde se dig i detta ögonblick.»

»Drottningen!» återtog ynglingen dystert. »På så lumpna ting som mig må hennes dyrbara blickar icke förslösas.

Hon är mig ingenting skyldig; på hennes gunst må himlen bevara mig att räkna. Mitt inre, liksom min yta, är en hård metall, hvilken väl kan sprängas af stål och lågan ur dödens synrör, men icke smältas af nådens solsken eller sångens melodiska toner.»

Liksom ett afpassadt svar på denna trotsiga utmaning, ljödo nu några sköna ackorder i grannskapet, hvarefter en italiensk qvintett utfördes af harmoniska röster. Adolf förstod väl icke mer än orden honor och amor; men dessa, tillika med det tjusande adagio't, framlockade för hans tankar Fransiskas gestalt och blandade den med de fantastiska skepnader minnet af forna krigsbedrifter nyss uppväckt i hans inbillning. »Hvad är detta?» sade han; »något så himmelskt skönt har jag aldrig hört.»

»Åh, det är blott drottningens italienska musikanter som roa sig i lusthuset där borta,» svarade von Steinberg.

»Jag har efterkommit er begäran, herr hofstallmästare, och anhåller att få återvända.»

»Tag då vägen genom löfsalen, så finner ni porten till höger, strax bredvid. Farväl!»

Utan att yttra något vidare räckte Adolf sin ledsagare handen och ville efterkomma hans anvisning, för att aflägsna sig, men fann ingången till löfsalen stängd af en liten mörk figur, som ej syntes hågad att vika åt sidan. »Hvarför så brådtom?» sporde en behaglig stämma.

»Emedan jag vill bort,» svarade Adolf.

»Jag tycker nog om en sådan bestämdhet, men andra kunna ju också äga en vilja och säga: blif kvar!»

»Med hvad rätt uttalas detta maktspråk, om jag får fråga?»

»Med den starkares. Ännu en gång, blif kvar! säger jag.»

Hastigt for pagens högra hand till värjfästet; men i detsamma skyndade von Steinberg fram och hviskade: »för Guds skull, betänk hvad ni gör! Det är drottningen.»

Huru denna oförmodade upplysning skulle verka, kan man lätt föreställa sig. Den nyss så liflige ynglingen var »Öfverallt!» ropade Adolf och föll på knä framför monarkinnan.förvandlad till en orörlig massa och återfick ej sin fattning förr än Kristina sades »Har jag icke rätt däri, att du viker för makten?»

»Ers majestät!...»

»Nå väl, här ser du den hatade drottningen, hvars gunst du försmår, och håller ändå icke händerna för dina ögon för att undvika vidundrets åsyn! Men du är ej den förste som blifvit förförd af tadlets stämma, som trott att regenten måste vara allvetande, eller ock en tanklös varelse, med blickarna endast fästa på nöjen och flärd. Om jag icke funnit ditt hjärta ofördärfvadt, skulle jag visst ej gjort mig någon möda att återföra dig från villorna till sanningen. Nu åter kan du i detta hänseende räkna på min nåd för ögonblicket och med dig själf öfverlägga, om det lönar mödan att äfven i framtiden äga min bevågenhet. Steinberg har sagt dig, att du är fri; jag bekräftar detta budskap utan att en gång förebrå dig de händelser hvilka gjort det nödvändigt.»

»Jag har felat,» svarade pagen, som ännu ej riktigt öfvervunnit sin förlägenhet, »men så oskyldigt, att ingenting skulle ha förmått mig att begära nåd. Den skänktes mig opåkalladt, och detta ädelmod afväpnar min stolthet.»

»Sådan var på visst sätt också min beräkning, men blott för att rädda en vilseförd, icke för att fängsla en missnöjds tillgifvenhet, ty Kristina köper sig inga vänner. Händelsen lärde mig nyss ditt rätta värde. Det kan ej stå tillhopa med någon förnedrande känsla, och detta blir likväl hvarje åtnjuten nåd i en ädel mans tankar, om ingen möjlighet därjämte öppnas för ådagaläggande af den hos honom inneboende kraften. Du äger anspråk på fäderneslandets tacksamhet för fordom utförda obelönta bragder; min skyldighet är att göra dig oegennyttig rättvisa. I morgon blir du nämnd till svensk adelsman; och sedan du mottagit ditt diplom, må du fritt besöka de länder där tapperheten kan göra sig gällande och dit medföra det minne af Kristinas regering som du genom eget omdöme kan tillägna dig.»

»Öfver allt,» ropade Adolf och föll på knä framför monarkinnan, »skall jag åtminstone medföra hågkomsten af

en själsstorhet som illviljan och hatet söka fördunkla, och hvarom min oerfarenhet intill detta ögonblick saknade begrepp.»

»Jag skulle frukta, att din omvändelse skett nog hastigt för att kunna vara uppriktig, om det vore möjligt att svekbodde under en så ärlig yta.» Härvid steg drottningen närmare och fortfor, i det hon med sina mjuka fingrar strök Adolfs lockar från pannan: »Dessa djupa ärr vittna om mod; i detta glänsande öga bor mycken känsla. Tro likväl icke, att naturens gåfvor få lämnas utan vård. All eld vill ha sin näring, om den ej skall slockna, men en obevakad låga griper snart omkring sig och härjar i stället för att blott skänka värme. Du är måhända mindre rättvis, om du klagar på ödet, som drifver dig ut i världen eller jagar dig från ett så kalladt fädernesland, där dina heligaste plikter stå i strid med hvarandra. Den tillgifvenhet du är skyldig kronprinsen kan hvarken helt och hållet öfverflyttas på mig, eller delas lika mellan oss båda. Du har visat, att du kan handtera svärdet. Välan! Uppöfva annorstädes din förmåga att föra det; framtiden kan nog bryta fredens svaga band och kalla Sveas söner till fosterlandets försvar. Hoppas bör jag åtminstone, att din arm icke skall gagna Carl Gustaf enskildt så länge jag sitter på tronen; men huru vill du väl, att jag skulle välja den till kämpe som så nyligen öfvervann min riddare i tvisten om kvinnligt företräde?»

»Ers majestät förkrossar mig!» hviskade ynglingen och lät sitt hufvud sjunka mot drottningens hand.

»Stig upp!» sade hon efter en stunds tystnad med det oefterhärmliga, tjusande uttryck i rösten, som var henne eget. »Stig upp och förgät ej hvarken din egen ställning eller dens med hvilken du talar.»

När Adolf åter slog upp ögonen, var allt ödsligt och tomt rundt omkring, och han skulle måhända betviflat det nyss slutade uppträdets verklighet, om icke den härliga musikens toner ånyo börjat höras. Hvad han sagt och gjort ville på intet sätt riktigt ordna sig för minnet. »Detta var, vid Gud, ett sällsamt äfventyr, om hvars rätta halt morgondagen skall gifva upplysning, måhända till föga båtnad för min framtid. Är Kristina verkligt hvad hon nu visade sig vara, står det ej i min förmåga att tjäna någon annan än henne; ty den misskända dygden, hvarhelst den finnes, men i synnerhet på tronen, är det ädlaste en tapper man kan värna!»

Medan Adolf sålunda samtalade med sig själf hade tvenne vagnar kört fram till trädgårdsporten. I den främsta sutto redan grefvinnan Ebba De la Gardie och grefve Tott väntande på drottningen, som befallt dem aflägsna sig och ännusamtalade med Bourdelot, men så sakta att ingen kunde höra hvad de sade. »Eh bien?» hviskade Kristina; »har jag icke fått en tillfyllestgörande upprättelse för torneringsdagens motgång?»

»Hvem besegrar väl Herkules, äfven om han fått lust att dölja sig under kvinnlig förklädnad!» svarade fransmannen. »Ack, ers majestät skulle ha sett, hur den arma flickans kinder glödde, då hennes hjälte låg på knä för den allsmäktiga herskarinnans fötter. Ja, rodnaden upplyste det mörka löfhvalf i hvilket vi voro gömda nästan lika väl som ett af edra svenska vinternyn.»

»Nu var ni litet platt, min charmante herr hofdoktor, med er Herkules och er nymåne; men lika mycket, såg ni bestämdt, att hon var förlägen?»

»Vid min heder, ja! Och huru var det väl möjligt, att en sådan förödmjukelse icke skulle verka? Detta må lära både henne och andra att aldrig täfla med den oöfverträffliga.»

»I afton vilja edra kvickheter icke lyckas. Tror ni, att jag täflar med en kammarpiga?»

»Icke af fri vilja, men af händelse vore sådant väl en möjlighet. Där ni är närvarande, ädla drottning, måste alla andra kvinnor vika; men skulle någon vandrande riddare våga företrädesvis hylla dessa förmörkade skönheters behag eller egenskaper, kan ni saklöst stiga fram och skingra villan. Hvarje seger ernås genom täflan, oaktadt den starkaste, af vanan att segra, icke märker det.»

»Ni är envis ända till odräglighet, och jag har icke tid att tvista. Ser ni, hur han ännu står där borta, orörlig som en stenbild? När jag rest, låter ni Fransiska tillsäga honom att infinna sig på slottet klockan tolf i morgon middag, och observerar hvad verkan detta möte mellan de älskande kan hafva. Jag afundas er det löjliga skådespelet, men något måste man lämna odeladt åt sina vänner. Jusqu’ au revoir!»

Då drottningen aflägsnat sig, skyndade Bourdelot att efterkomma befallningen. Gärna hade Fransiska velat undvika fullgörandet af ett så beskaffadt uppdrag som det hon nu erhöll, men att vägra lydnad var icke möjligt. Med vacklande steg nalkades hon därför den ännu på samma ställe stående, liksom liflöse ynglingen och försökte genom hostningar vända hans uppmärksamhet på yttre föremål och sålunda få någon anledning till den nödvändiga konversationensbegynnande. Emellertid tycktes alla hennes bemödanden blifva fruktlösa. Adolf hade hvarken hörsel eller syn. Så högt den arma flickans förlägenhet härigenom uppdrefs, skulle den likväl blifvit dubbel, om det varit henne möjligt att se, hvad som i detta ögonblick sväfvade för hans inbillning. Ej allenast tjusningen af Kristinas ord, utan också striden om valet af framtida bestämmelse hade vikit för den åter vaknade kärleken.

Denna kärleksförstummelse plågade Bourdelot gräsligt. Förgäfves trallade han alla franska kupletter han kunde påminna sig; förgäfves slog han takten med händerna så hårdt, att några kråkor, som sökt natthärberge i de närstående träden, skriande började tumla omkring med flädermössen från Jakobs kyrktorn. När dessa försök icke ville hjälpa, tog han ett äpple och måttade åt ynglingen, men träffade i stället Fransiska.

Bourdelots oskickligt kastade äpple hade en alldeles motsatt verkan med det ormen gaf Eva i paradiset. Det senare var ett förförelse-, det förra blef ett varningsmedel. Samlande hela sin fattning steg Fransiska modigt fram, lade handen på ynglingens axel och sade: »Ursäkta att jag vågar störa edra betraktelser, men för regentens tjänst måste hvarje hänsyn vika. På drottningens höga vägnar får jag tillsäga er att komma upp på slottet i morgon middag klockan tolf och där afvakta hennes vidare befallning.»

Några minuter af häpnad förgingo innan Adolf kunde öfvertyga sig, att han ej tjusades af en synvilla. I öfvermåttet af sin hänryckning utbredde han armarna för att sluta flickan till sitt klappande hjärta, men hon undvek behändigt det tillämnade famntaget, lutade sig intill ynglingens öra och sade: »Vi äro icke utan vittnen!»

I detta ögonblick skallade ett hånskratt från den närbelägna häcken. »Hvem du än må vara, så försvara dig!» ropade Adolf och sprang med blottad värja till det ställe hvarifrån ljudet kommit; men i den mörka gången syntes ingen lefvande varelse, och blott skramlet af en bortfarande vagn besvarade hans fortsatta utmaningar.

Fransmannen, som, ganska förlåtligt, funnit den misslyckade kärleksyttringen högst roande och omöjligt kunde återhålla sitt löje, var däremot icke nyfiken på skådespelets utveckling i följande akt. Medan ynglingen lät sitt skarpa vapen genomborra grenar och löf, kröp Bourdelot heltförsiktigt ut genom den täta afvenbokshäcken, gaf Fransiska armen och nådde på en liten omväg sitt väntande åkdon. Sålunda utom gränsen af all fara, började han en skämtsam beskrifning om äfventyret, hvilken ingalunda behagade följeslagerskan, men, fortsatt inför drottningen efter ankomsten till slottet, gaf rika anledningar till sarkasmer och munterhet vid den intima aftoncirkeln.

Inom den sistnämnda fanns ej någon plats för Fransiska, oaktadt hon rätt väl kunnat behöfva förströelse. Den sköne, djärfve ynglingens tillgifvenhet — kärlek hviskade en inre varnande känsla att hon icke skulle säga — föreföll henne så oegennyttig, att hon omöjligt kunde harmas däröfver. Händelsen i biblioteket sysselsatte mycket hennes tankar. Väl kunde jesuiternas hemliga sammankomst med Kristina blott vara föranledd af ett otygladt forskningsbegär, men de ämnen som därunder afhandlades och det synnerliga intresse drottningen fäste vid deras religionsförklaringar tycktes äga sammanhang med någon hemlighet, hvilken hon, utan att kunna säga hvarför, fruktade att lära känna. Dessa förklädda utländingars grundsatser, så mycket de än stridde mot mäster Kristoffers predikningar, ägde någonting hänförande, och ju mer hon tänkte på dem, desto klarare trodde hon sig finna, huruledes protestanterna verkligen hyste en väl stor förtröstan på egna krafter, som upphäfde de frommes föreställning om andevärldens inverkan i människors öden, hvilken utgjort förfädrens lycka och fullkomligt öfverensstämde med hennes egen fallenhet att tro på allt underbart.

Som vi af det föregående sett, hade Fransiskas arrest upphört: hon hade åter inträdt i sina vanliga befattningar, och skyldigheten ålade henne att för aftonen iordningställa drottningens sängkammare. Öfverallt på stolar och bord lågo spridda böcker eller papper, utmärkande att ankomna depescher från någon minister afbrutit en vidlyftig litterär forskning, men icke hunnit genomläsas när nöjets timme slog. Den sorglöshet med hvilken dessa

viktiga handlingar blifvit lämnade till pris åt nyfikna ögon föreföll flickan högst oväntad, tills hon fann att de voro skrifna med chiffer. Allt oförklarligt har något retande, och huru öfvertygad hon än var att icke kunna göra särdeles intressanta upptäckter, blef hvarje papper noga beskådadt, innan det lades på drottningens pulpet. Slutligen återstod ej mer än ett, som det tycktes rent ark, hvilket likväl, då det omvändes, befannsinnehålla början till ett bref, skrifvet af drottningen med vanlig stil.

Efter att ha lyssnat efter om någon nalkades, läste Fransiska följande: Min vän, skyldigheten kräfver, att jag aflägger min tacksägelse för alla de nöjen jag njöt under mitt korta vistande på Jakobsdal. Redan under hemvägen hade jag tillfälle att börja den plan, om hvilken vi samfäldt rådgjorde. Messenius är begrafven och folket hänryckt öfver min godhet. Den lille borgmästarensSå brukade Kristina kalla Carl Gustaf. anhängare skola snart icke äga någon skälig anledning till tadel öfver min stränghet, och han själf torde måhända få se sina så kallade vänners antal förminskadt. Detta är bättre än att lägga någon direkt snara för hans person. En af hans mest tillgifna pager inträder, efter allt hvad jag kan förmoda, i min tjänst. Ni må tro det är en skön, tapper och svärmande yngling, af hvilken jag lofvar mig nytta i framtiden, blott han öfvervinner sin romaneska kärlek för en af mina hoftärnor. Hon passar icke för honom, ty henne ämnar jag aldrig upplyfta från den låga plats, som min barmhärtighet skänkte för att gifva någon upprättelse åt prästen i Forss; hvaremot Findling, i morgon adlad till von Findling, skall blifva en annan Steinberg. Flickan har ett par italienska ögon, som förråda en fruktansvärd tilltagsenhet, och fastän hon tyckes vara oskyldig till tornerspelsförargelsen, hvilken troligen nått era öron, litar jag icke rätt mycket på hennes blygsamhet. Blir det nödigt, måste ni öfvertaga henne, min vän. På edra gods finnes väl någon inspektor som behöfver en hustru, och hemgift skall icke fattas. Oxenstierna har jag förargat, så att...

»Hvad, i Guds namn, är detta!» utropade den förvånade flickan; »skola då alla mina ljufva drömmar om framtiden upplösa sig till ett försoningsoffer för drottningens obilliga misstankar eller svartsjuka! Johanna, Johanna! Hvarför lyssnade jag icke till dina systerliga varningar! Men nej,» tillade hon med synbart bemödande att kufva en uppstigande tanke; »öfver ödets beslut förmår regenten lika litet segra som den arma fader- och moderlösa. Ännu är min lefnads bana icke stängd för lyckan, blott hotad att blifva det. Hälften af mitt lif ville jag gifva för en stunds samtal med spåkvinnan. Endast hon kan säga, om det betydelsefulla strecket undermin tumme dragit sig upp- eller nedåt; men, genom hvilka medel skall jag träffa henne?»

Efter en stunds öfverläggning med sig själf började hon finna, att de rubbade papperen möjligtvis skulle förråda läsningen af brefvet, hvarför de åter spriddes i ungefärligen samma oordning de vid hennes ankomst hade. Sedan detta var väl beställdt, nedsjönk hon på en soffa i yttre rummet. Ändtligen förkunnade Poissonnets stämma, att drottningen ville begifva sig till hvila, och tvärt emot förmodan slutade ett nådigt bifall öfver dokumentens orubbade skick den liksom på nålar stående flickans tjänstgöring för dagen.

Återkommen till egen kammare, lämnade hon fritt lopp åt sina känslor och tårar. Den nya krets, i hvilken hon med så glänsande förhoppningar blifvit införd, började nu synas henne som en tom ödemark, där ingen vän skulle varna för frestelsens eller hatets snaror och hvarje ädelt uppsåt misstydas. Hade icke blygseln återhållit henne, skulle hon måhända ännu samma natt försökt fly tillbaka i skötet af den familj som vårdat hennes ungdom.

Under denna inre strid hördes ett sakta bultande på dörren. Så obenägen hon också kände sig att öppna, måste hon dock bekväma sig därtill, af fruktan att något tjänsteåliggande blifvit glömdt, hvarom man ville påminna henne. Med ljuset i ena handen, omvred hon nyckeln, men sprang förskräckt tillbaka, då hon i stället för någon af sina medtjänarinnor såg en maskerad karl. Den okändes hufvud betäcktes af en fjäderprydd hatt, och den öfver axlarna kastade skarlakanskappan tycktes tillkännagifva, att personen icke tillhörde de ringare stånden.

Hvad som säkrast kunde utrönas var emellertid, att han själf icke syntes fri från fruktan, ty ännu stod Fransiska i ovisshet antingen hon borde ropa på hjälp eller stillatigande afvakta närmare upplysning, då den främmande redan slagit dörren i lås och med skyndsamma steg börjat ransaka, om något undanstucket vittne skulle finnas i kammaren. Sedan dessa försiktighetsmått blifvit fulländade, sade han: »Förskräcks ej, mitt barn, öfver min

oförmodade hitkomst; den är påkallad af nödvändigheten och oundgänglig för din framtida lycka.»

Fransiska hade väl blott en gång tillförene hört denna röst, men icke desto mindre så noggrant bevarat ljudet af den i sitt minne, att hon förrän masken hann borttagasigenkände — spåkvinnan. Ingen längtande dotter skulle med mer liflighet kunnat sluta sig till en återfunnen moders hjärta än flickan nu störtade i den förklädda sibyllans famn. »Tusendefaldt välkommen!» snyftade hon; »någon osynlig ängel, som vakar öfver mina dagar, måste i detta ögonblick ha fört er hit.»

»Däruti bedrar du dig icke,» svarade spåkvinnan. »Den makt som styr människornas öden väljer sig ingen älskling utan att också beskydda honom. Enligt dess beslut måste jag resa från fjärran länder för att väcka dina slumrande känslor och vaka öfver din lefnads lycka. Af hvad du redan erfarit bör du inse, att min spådom hvilade på säkrare grunder än tomma hugskott. Utan min ringaste medverkan blef du kallad från en obemärkt hydda till hofvet; men ännu är du blott vid början af din glänsande bana och kan i saknad af ledning råka på afvägar.»

»För denna omsorg skall ni alltid finna mig tacksam. De motgångar jag redan rönt hafva emellertid så tydligt visat, hur vansklig hofgunsten är, att jag ej känner någon särdeles lust att vidare pröfva den.»

»Om jag trodde, att detta vankelmod vore frukten af en sansad öfverläggning, skulle jag visst icke förslösa min tid på försöket att skingra det. Så kan det likväl icke förhålla sig. Då du enträget bad mig afslöja det tillkommandes möjliga händelser, varnade jag dig med moderlig ömhet, ty ännu fängslades icke ditt väsen vid något oemotståndligt öde; men ifrån den stunden du frivilligt beslöt öfverlämna dig åt ledningen af dessa osynliga makter som ögat icke ser, endast aningen uppfattar, gafs ingen återgång till vanliga förhållanden. Att stiga genom faror under det godas beskydd till glans och ära, eller genom det ondas mellankomst genast falla till intet står ännu öppet för ditt fria val.»

»Hvad bör jag då göra?»

»Tro och fatta mod. Sysselsatt med mina vanliga forskningar, såg jag, att en ond makt inträngt i drottningens sinne för att upptända hennes misstroende mot dig, och för att förekomma den hotande faran skyndade jag hit under denna lånta dräkt.»

»Hon ej allenast misstror, utan hon hatar mig. Af fruktan att mina ringa behag skulle kunna fängsla en ynglings uppmärksamhet, som hon tyckes vilja ensam äga, skall jag, genom en af hennes vänners tillhjälp, uppoffras åt hvilkenförstkommande beroende tjänare som har lust att för betalning taga sig en hustru.»

»Huru, du känner således, att drottningen vill öfverlämna dig åt fältherrens grefvinna?»

»Ett bref, som slumpen lät falla i mina händer, har underrättat mig om allt.»

»Och du beslöt?»

»Hvad skulle väl jag, arma frånfallna varelse, besluta, sedan jag skilt mig från de enda människor på hvilkas vänskapliga deltagande jag kunde räkna? Uppriktigt taladt, så erfor jag mindre fruktan än förtrytelse, ty jag led orättvist och kände en obeskriflig längtan efter edra råd. Men nu, sedan ni är hos mig, vill bröstet sprängas sönder af oro. Dessa drömmar om en skimrande framtid, som ert tal gaf utseende af verklighet, tyckas försvinna och lämna rum åt blygsammare önskningar. Icke desto mindre är jag i ert våld, gör med mig hvad ni behagar, men haf barmhärtighet och låt hellre den svaga krossas i ett ögonblick än långsamt invigas till rof åt ångern!»

Flickans upprörda sinnestillstånd syntes göra ett starkt intryck på spåkvinnan. Med hufvudet framlutadt och stödt emot handen blef hon länge stående i begrundande ställning, tills slutligen en häftig åtbörd tillkännagaf uppstigandet af någon lycklig tanke. »Denna förtviflan,» sade hon, »är icke ovanlig hos dem som sakna en fast grund för deras öfvertygelse. Nästan vid hvarje steg på lifvets bana träffar den kortsynta människan en afgrund, i hvilken hon utan högre hjälp måste falla. Intill detta ögonblick har det icke varit min skuld, om du aldrig fått skåda det sanna ljuset; hädanefter torde ansvaret komma att hvila på mig. Din själ famlar i mörker, hela din varelse vill upplösa sig af tvekan. Jag känner ett medel att skingra så väl det förra som den senare. Men märk väl:

med det heliga leker man ej ostraffadt, och blott efter gifvet frivilligt löfte om den obrottsligaste förtigenhet kan jag bortrycka den slöja som förvillande läror kastat kring ditt förnuft.»

»Edra ord äro underbara; jag förmår ej motstå dem; säg, hvad fordrar ni?»

»Intet förrän din egen öfvertygelse afgjort hvad du bör medgifva eller vägra. Också jag har lefvat i förvillelser. Under långa år af uppoffringar och sorg har mitt blödande hjärta anropat himladrottningens barmhärtighet. Beskådamitt bleknade anlete! Det torde ännu äga några kvarlefvor efter den försvunna skönhet som mördade min ungdoms lycka.»

Vid dessa ord såg hon med en obeskriflig ömhet på den förvånade Fransiska. Hennes sköna, fastän djupt insjunkna ögon fylldes med tårar, som, halkande öfver de mörka ögonhåren, nedrullade utför kinderna, hvilka, ehuru magra och färglösa, vittnade om det helas forna behag, endast fullkomligen bibehållet i den med tvenne bländande pärlrader prydda munnens former. Liksom hänförd af en oemotståndlig drift, fattade flickan hennes hand, tryckte den till sina läppar och ropade: »mitt öde är afgjordt; jag tillhör er oåterkalleligt!»

»På detta offer kunde jag måhända äga anspråk,» svarade spåkvinnan högtidligt, »men vill, som jag redan sagt, icke gå din sansade öfvertygelse i förväg.»

Ännu en gång tycktes hon öfverlägga med sig själf, hvarefter hon framdrog ett under kappan doldt knyte, satte masken för ansiktet och fortfor: »Tag på dig denna förklädning och följ mig!»

Utan vidare invändningar skyndade Fransiska att efterkomma befallningen och då hon sålunda blifvit förvandlad till gosse, lämnade hon rummet, styrande kosan efter spåkvinnans anvisning, genom slottets minst besökta gångar. Midt emot Corps-de-gardet togo de af till höger inåt ett trångt hvalf, hvilket ledde till stora vedkällaren, hvars yttre dörr, liksom genom ett trollslag, sprang upp och lät de vandrande alldeles obemärkta utkomma på södra slottsplatsen. Härifrån togs vägen direkt till det förr beskrifna invalidhärberget. Äfven nu voro dess förstugor och trappor utan belysning; men intet anrop skallade till mötes, oaktadt Fransiska, af de tunga steg och vapenskramlet som hördes på alla sidor, kunde finna, att tillräcklig bevakning ej saknades.

Uppkomna för den trånga vindeltrappan, hörde de ett besynnerligt rasslande ljud bakom dem, hvarvid ledsagerskan hviskade: »blif ej förskräckt; det är endast af nödvändig omtanke som trappan borttages. Här har du dörren, stig modigt in! Jag skall snart åter vara hos dig.»

Samma rymliga kammare i hvilken hon mottog spådomen låg nu för hennes blickar, men omskapad till ett slags kyrka. Där hon förra gången såg det stora bordet prunkade nu ett med ädla stenar prydt altare, omgifvet af en mängd ljus. Öfverst i en förgylld nisch syntes denHeliga Jungfrun med barnet, klädda i dyrbara skrudar och uppburna af små änglabilder. Stum af förundran, hade hon en god stund betraktat denna oväntade tafla, då en ljuslockig gosse i korkåpa framträdde från ett draperi på högra sidan, räckte henne handen, ledsagade henne till en midt för altaret befintlig pall, beklädd med rödt siden, gjorde tecken att hon skulle falla på knä och försvann. Knappt var hon åter allena förrän några tjusande orgeltoner hördes, och en kör af valda röster uppstämde följande hymn: Himladrottning, höga herskarinna, Tag min svaga dyrkan mot! Fast omkring dig solar brinna, Stjärnor glänsa vid din fot, Får hvart plågans offer höja Sina blickar till dig opp Och i stum förtjusning dröja Vid ditt hjärta med sitt hopp. Heliga Jungfru, Skåda ditt lidande barn och slut Det till moderligt bröst! Heliga Jungfru, Skåda det blödande såret och gjut I tviflande sinnet upplysningens tröst!

Sången tystnade, men under dess åhörande hade det icke varit möjligt för Fransiska att återhålla sina tårar, ty nästan hvarje ord ingrep i hennes känsla, hvarje mening kunde hänföras till hennes egen belägenhet. Vissa stunder föreföll det henne som skulle bilden af Guds moder med lefvande ögon skådat ned från sin upphöjda plats och utgjutit lugn öfver det klappande hjärtat. Någonting inre sade henne därjämte, att det låg en obestridlig sanning i den Heliga Jungfruns uppträdande som medlarinna mellan människorna och deras öden, ty musikens förtrollande toner smälte känslan, och troligtvis har ingen, genom bländande medel hänryckt föreställt sig tröstens ängel annorlunda än som en fullkomlig, förklarad kvinnovarelse. Ännu räckte detta tjusningstillstånd, då den försvunna ledsagerskan oförmärkt nalkades efter aflagd förklädning. En svart sammetsdräkt omslöt henne,

och från hufvudet nedföll en hvit slöja,som utgjorde de rika lockarnas enda synliga fängsel. På bröstet glimmade ett stickadt kors af silfverkantiljer; i ena handen höll hon ett krucifix och i den andra ett dyrbart radband. »Är du lugnad, mitt barn?» frågade hon med mild stämma, »eller har jag bedragit dig.»

»Oförklarliga varelse!» snyftade Fransiska och störtade i hennes famn. »Om detta är en villa, så är det åtminstone den ljufvaste som någon dödlig haft.»

»Huru är det väl möjligt att misskänna själfva sanningen eller förblanda dess verkningar med flärdens? Detta är måhända det viktigaste ögonblicket i din lefnad, ty dess verkningar utsträcka sig långt, långt hän öfver tidens gräns. Vill du ännu åter sjunka ned i ditt forna mörker, så står det dig fritt, och drottningen skall snart glömma att du funnits här i världen. Har du åter mod att strida mot ödet och gå den glänsande framtid till möte, som mina genomträngande blickar allena förmått upptäcka, så ställ dig under den Heliga Jungfruns beskydd. Kom ihåg, hur otillräcklig din kunskap om heliga ting varit, då den ej mäktade skänka tröst i tviflets mörka stunder. Jämför verkningarna af din gamla tro med hvad du nyss erfarit och säg mig, om du icke känner någon kallelse att dyrka den af eder bannlysta Guds moder. Du tiger? — Jag vill för denna gång icke vidare bestorma ditt hjärta; säg mig blott, om du ångrar att ha följt mig hit.»

»Jag, jag dyrkar den Heliga Jungfrun och ställer mig under hennes beskydd!» stammade flickan, i det hennes hufvud sjönk mot spåkvinnans bröst.

»Fatta mod, lyckliga himlabrud; din sällhet skall blifva oförgänglig. Sansa dig och följ mig till sidan af altaret, ty de rättroendes gudstjänst begynner. Förföljda af edra kätterska präster, våga vi blott i nattens djupa tystnad öfva vår andakt. Kom! Tecknet gifves redan.»

Vid ljudet af en liten klocka öppnades dörren, hvarefter en lång rad maskerade personer inträdde. Från altarets båda sidor framkommo tvenne i högtidsdräkt klädda präster, af hvilka hon i den ene igenkände jesuitpatern Cassati. På vanligt katolskt sätt hölls nu en messa, hvaraf hon ej förstod något ord; men desto mer tjusades hon af den melodiska sången, som vexelvis utfördes af prästerna och samma dolda kör som låtit höra sig under hymnen. När messan slutat, framträdde spåkvinnan med betäckt ansikte till altaretsfot, där hon föll på knä. »Inför den Heliga Jungfrun frågar jag dig,» sade Cassati, »om du ännu framhärdar i löftet att fullborda det heliga verk du som penitens åtagit dig?»

»Ja,» svarade kvinnan med hög röst.

»Då får jag, på den helige faderns i Rom vägnar, gifva dig aflat för alla framfarna synder och dem du inom en tid af tio år kan be...» Mer hann han ej säga förrän ett starkt buller borttog ljudet af orden. Utanför dörren hördes ett rysligt vapengny: hugg klingade mot hugg, vilda röster skreko om hvarandra: »Tillbaka! Hugg fredsstörarne i stycken! Öppna, ert trollpack! I drottningens namn, sträck gevär! Ned med dem alla! Gå på, gå på!»

Liksom en af ulfvar anfallen fårahjord, började åhörarne skocka sig tillhopa midt i rummet, men spåkvinnan uppreste sig med orubbadt lugn och öppnade tvenne löndörrar, genom hvilka samtliga skyndade bort utom hon själf, prästerna och den af ångest darrande Fransiska. Redan började huggen träffa rummets stora dörr, redan hördes ropet: »Nu är packet fördrifvet; hämta hit några järnstörar!» Då fattade spåkvinnan Fransiskas hand för att föra henne till de inom altardisken stående prästerna och frågade: »Fruktar du i den Heliga Jungfruns närvaro?» I samma ögonblick brakade dörren, liksom den velat springa sönder, och vid en stampning med foten af spåkvinnan öppnades golfvet, så att altaret med sina gäster kunde nedsjunka i en hvälfd källare. Hade Fransiska därvid behållit fattningen, skulle hon ha undgått all fara; men då golfvet kändes svikta, hoppade hon upp på altardisken, förlorade under nedfarten jämnvikten och störtade sanslös mot den hårda källargrunden. När hon åter vaknade, befann hon sig i sin egen säng på slottet, och endast den sårade tinningen bevittnade, att hon ej drömt.

*

NIONDE KAPITLET.

Portföljen.

Öfverste von Würtz satt tankfull vid sitt skrifbord och hade nyss börjat ett bref till kronprinsen, när hans betjänt anmälde pagen Findling, hvilken strax därefter inträdde med en hos honom annars icke vanlig förlägenhet. Också öfversten tycktes icke vara ense med sig själf om hvad han skulle göra, men bröt likväl först tystnaden, sägande: »Har du sprängt gallren från ditt fängelse, oförvägne pojke, så spara mig åtminstone obehaget att nödgas återlämna dig i rättvisans händer!»

»Drottningens rättvisa har gifvit mig friheten tillbaka,» svarade Adolf.

»Då torde det blifva min skyldighet att, i hertigens namn, ännu en gång beröfva dig den och låta dig i slottsfängelset på Borgholm undergå behörig kur för galenskap.»

»Ni har skäl till vrede, herr öfverste, ty ni kan omöjligt tro mig vara så oskyldig som jag verkligen är, och hvarje straff hertigen behagar pålägga sin tjänare, vill jag af tacksamhet tåligt lida; men jag fruktar nästan, att drottningen mellankommer med sådana nådebevisningar, att hvarje förhastadt steg å er sida kan hafva obehagliga följder. Hvilka mina önskningar än voro, hördes jag aldrig högt klaga öfver det enformiga lif jag måste föra på Öland, emedan den lyckan att få omgifva min älskade höge välgörare uppvägde allt annat. Ni själf bragte mig hit till hufvudstaden. Oförutsedda händelser uppväckte en slumrande passion, som jag dubbelt skulle ångra, om den ej öppnat en verksammare bana för min framtid. Genom något underverk har drottningen lärt känna mina öden, förlåtit ett ögonblicks villa och befallt mig att i dag uppkomma på slottet för att erhålla adelsdiplom och sedan söka krigiska äfventyr i främmande länder.»

»Således besannas min fruktan!» sade öfversten och rynkade ögonbrynen. »Om du tror dig äga några heliga förbindelser till kronprinsen, så gif en trogen berättelse omdin olycksaliga kärlekshistoria och hvad som passerat mellan drottningen och dig.»

Med oförställd uppriktighet omtalade ynglingen allt hvad som händt, och när han slutat återtog von Würtz: »För den goda saken är du förlorad, men ve dig, om du uppsåtligt skadar den! Oerfarenheten hindrar dina blickar att genomtränga drottningens ränkfulla planer, och jag önskar numera ingenting högre än att hon lät dig resa.»

»Skulle det väl vara möjligt, att jag får stanna i Sverige?»

»Tro mig, lika säkert som din dygds graf redan är bäddad bland hofvets förförelser, lika säkert blir du kvar!»

»Ni misskänner mina tänkesätt alldeles för mycket, herr öfverste!»

»Denna säkerhet bevisar, att jag ser rätt. Kärlekens låga bränner ditt hjärta utan att du vet, om föremålet som upptändt den är värdt att älskas. Höghetens glans dårar ditt efter utmärkelse törstande väsen, och hvarje dygdens skuggbild framstår som en verklighet för din sjudande inbillning. När det redan insupna giftet hunnit genomströmma dina ådror och frestelsen, lik en vampyr, utsuger förståndet, så återkalla i ditt minne, om du kan, hvad jag nu sagt.»

Vid denna skarpa varning spridde sig en stark rodnad öfver Adolfs kinder. Att misstänkas för begär efter veklig njutning eller otacksamhet uppväckte hans harm; men medvetandet kunde icke jäfva, att han högst lättsinnigt öfvergått ifrån förakt för Kristinas person till nästan låg dyrkan och därvid åsidosatt hvad han var Carl Gustaf skyldig. Ett enda ord om glömska af det framfarna hade tvingat ynglingen till ånger; nu åter upplifvade öfverstens stränga, till förakt gränsande blick blott hans stolthet. »Såsom händelserna fogat sig,» svarade han slutligen, »har jag icke mer något val. Den nya banan måste beträdas, och mitt mod skall icke svikta, hvarthän det bär. Min tillgifvenhet för kronprinsen blir alltid densamma.»

På samma tid som detta samtal stod hade Bourdelot fått inträde hos drottningen för att efter vanligheten göra sig underrättad om hennes hälsa. Med kroppen tycktes det ej hafva någon fara, men lynnet var vresigt. Mot denna åkomma kände han blott ett enda medel, nämligen skämt, och sade: »Ännu när jag skulle somna i går afton stod

den löjliga kärleksförklaringen så liflig för min inbillning, att jag måste gapskratta.»»Ni har en obegriplig lätthet att skratta, min lärde herr doktor,» svarade Kristina. »Jag skrattar väl också ibland, men det löjliga blir rättnu så alldagligt, att det väcker vämjelse. Hvarthelst den vise vänder sina blickar träffar han endast egennytta och begär efter en skimrande höghet. Narren tror, att han lika skickligt kan bära purpurmanteln som sin brokiga kåpa; stoltheten krälar i stoftet för att göra sig behaglig hos makten; skönheten utbjuder sig till pris åt lättsinnet, för att kunna skryta af det största antalet eröfrade hjärtan; med ett ord människorna utgöra ett uselt släkte, och blott i ryktet finns något verkligt lif.»

»Denna lära har jag länge bekänt.»

»Men ni dröjer ändå rätt gärna i nådens solsken.»

»Hvad vill ers majestät väl att jag skall göra? Lifvet har så mycken köld, att blott dåren kryper i skuggan, då han kan få värma sig af vishetens sol. Mig pryda hvarken något högt ämbete, anor eller rikedomens glans; men jag saknar icke dessa flärdfulla förmåner så länge jag är nog lycklig att genom ers majestäts mun få samla skatter för min framtid.»

»Jag vet det, min vän, och just därför talar jag utan förbehåll i er närvaro. Så länge ni visar er vara en värdig lärjunge af den store Salmasius kan ni alltid räkna på min nåd.»

»Att denne filosof icke mer finnes vid ert hof, är en verklig förlust.»

»Ja, i sanning, och helst nu, då tidens förhållanden med hvarje dag inveckla s. Den trögtänkta massan begär endast orimligheter. Något af sin så kallade nationalglans vill hon ej förlora, men kan icke höja begreppet därhän, att denna glans har sitt ursprung i ett lyckligt fördt krig, hvilket måste slutas, om landet skulle räddas från undergång, och att ryktbarheten endast bör underhållas genom odling af vetenskaper och konster. Dessa inbillar man sig kunna växa som tallkottar; hvarje uppoffring för deras skull får namn af slöseri, deras beskyddare hatas som obetänksamma veklingar.»

»Jag beklagar ers majestäts ädla hjärta.»

»Och däri gör ni rätt, ty det lider obeskrifligt.»

»Nordens islupna hjärnor förstå icke snillets uppoffringar. Att slumra i sysslolöshetens famn eller, vaknande ur dvalan, öfversvämma andra länder som en härjande lavaström,se där hvari deras föreställning om det betydelselösa ordet dygd består!»

»Dygd? Ja, det är visst ett betydelselöst ord. För en behaglig sammanlefnad måste man iakttaga hvad bildade lagstiftare därunder förstå, men i sig själft blir det alltid en chimère. Då den liflösa lekamen fått sina trenne skoflar mull, hinner knappt en människoålder förflyta förrän hvarje så kallad dygdig handling är glömd, om icke ryktbarhetens organ, historien, omtalar den för kommande släkten. Blott i ryktet lefver man efter detta: lofsången läses åtminstone några århundraden.»

»Ers majestät kan göra säker räkning på ett odödligt rykte.»

»Måhända om jag i dag skulle dö; men ryktet är en ömtålig blomma, som vissnar utan beständig näring. Hvad skall eftervärlden säga, då hon läser: Kristina slutade det trettioåriga kriget genom en glänsande fred, samlade världens utmärktaste snillen omkring sin tron, ville införa håg för konster och vetenskaper bland nordens snöiga fjällar, men kunde, med sin svaga kvinnoarm, icke upprätthålla den djärfva byggnaden, hvars grundval var upprest på fattigdom, och hvars ramlande murar lämnade den stolta skaparinnan till pris åt sina landsmäns hat och afundsjuka grannars hånlöje!»

»Jag kan icke bestrida, att det ligger en stor sanning i denna tafla, men aldrig medger jag, att den nödvändigt måste fulländas. I ers majestäts ställe skulle jag visa, hvad den fördomsfria tanken förmår. Den osynliga makt, som lät er höga person födas i Sverige, fastlåste icke edra fötter vid en jord som saknar styrka att bära tyngden af ert allt omfattande snille. För sitt fädernesland har ers majestät gjort mer än någon af dess företrädare; på stora

människor har världen anspråk. Låt nu henne få ut sin rätt, så skall hon också fortsätta den påbegynta lofsången. Öfvergif det otacksamma nordens dystra tallskogar, och helga edra återstående dagar åt det skönas njutning i söderns yppiga lagerlundar.»

»Lyckan är likväl en nyckfull gudinna. Hvem vet, på hvad ställe hon bor. Omöjligt är det icke, att mina undersåtar kunna få öppna ögon när den gamla aristokratiens vingar blifvit klippta.»

»Glöm blott icke att också afklippa det äktenskapsband hvarmed allmänna åtrån så ofta vill fängsla eder höga person vid den skenhelige Carl Gustaf!»»Låt oss ombyta ämne,» afbröt Kristina med ett synbart uttryck af ovilja. »Har ni sett Pimentel i dag?»

»Ännu icke, nådigaste drottning; men efter audiensen ämnar jag besöka honom.»

»Det var sant: jag ger företräde klockan tolf och måste laga mig i ordning.»

En nådig nick gaf fransmannen tillkänna, att han borde aflägsna sig.

Från den yppiga måltid riksskattmästaren grefve Magnus de la Gardie gifvit åt spanska ambassaden hemgingo eller åkte de väl plägade gästerna hvar till sitt, och i de öde rummen såg man blott tvenne personer, lägrade på en soffa, fortsätta samtalet sedan värden aflägsnat sig. Desse voro grefve Claes Tott och von Steinberg, hvilkas förtrolighet tycktes tilltaga i samma mån Pimentel eröfrade drottningens gunst. »Ni har ganska rätt,» sade Totten, »den smidige spanioren blir snart en för landet farlig favorit, och jag vill hålla vad om allt hvad jag äger, att han köpt Bourdelot.»

»Den lismaren,» svarade von Steinberg, »säljer sin giftiga tunga åt hvilken som betalar honom bäst. Emellertid kan det slita hjärtat ur bröstet på en trogen drottningens tjänare att höra huru allmänheten smädar.»

»Ja, det är sant; och hvart i all världen skall detta till slut taga vägen? De utländska gyckelmakarne släpper hon på inga villkor ifrån sig, oaktadt folkets skrik borde varna henne. Själfva prästerna personalisera henne från predikstolen; med ett ord, på någondera sidan måste ett våldsamt steg tagas, ty bågen är för hårdt spänd.»

»Pass på, om hon ej redan har något afgörande slag i sinnet.»

»Hvarifrån härleder sig denna tanke?»

»Den måste hos hvarje lugn åskådare komma af sig själf. Hvartill skulle väl det oupphörliga adlandet, i förening med drottningens nymodiga bemödande att vinna packets bifall, tjäna, om hon ej ville skapa sig ett parti bland de lägre folkklasserna? Jag var icke på slottet i dag, men man har berättat mig högst märkvärdiga saker om hennes sätt att behandla pagen Findling.»

»Jag såg det och kan ej neka, att hon gick något långt i sina nådebevisningar; men Findlings manliga skönhet måste göra starkt intryck i hvarje kvinnoöga, liksom det mystiskai hans forna öden väcka deltagande. Äfven jag känner ett lifligt intresse för honom.»

»Men hvarför lät hon honom icke resa, som han begärde, utan fängslade hans lust för äfventyr genom skänker och befordringar?»

»Det synes mig helt naturligt. Hvilken behagsjuk kvinna lämnar väl ett fångadt villebråd till andra? Dessutom kunde han ju icke med anständighet lefva vid hofvet utan inkomster, och hvem som tömmer skattkammaren kan just vara likgiltigt. Någon farlig person för oss, högre uppsatte män, blir han aldrig; ty han har ett ridderligt begrepp om ärbarhet och dygd, och man må afhålla sig från svartsjuka så länge herskarinnan finner behag uti att leka med dockor.»

»Iakttag mer försiktighet, herr grefve,» svarade Steinberg och drack ett glas vatten, för att afkyla den hetta som vindunsterna spridde öfver hans ansikte.

»Hvad har jag sagt?» ropade Totten, i det han uppreste sig från den halfslumrande ställning, hvaruti han under samtalet fallit; »lyssnar någon på oss?»

»Icke det jag förmärkt; men betjäningen har också öron.»

»Låtom oss fara hem.»

»Ännu ett ord! Grefve Erik Oxenstierna, som vid bordet var min granne, berättade mig, att drottningen lider af en synbar tungsinthet.»

»Däri sade han ingen osanning; och jag ville gifva bra mycket, om jag kunde utforska hvem som drifver det hemliga gyckelspelet. Någon lär ha spått att en stor olycka hotar henne, hvilken endast är möjlig att undvika om det förkomna konceptet till hennes dagbok återfinnes af en mö.»

»Omöjligt! Drottningen kan väl beskyllas för fritänkeri, men icke för vidskepelse. Kristinas snille, som är mäktigt att omfatta äfven de största världshändelser och leker med själfva religionens mysterier, fastnar icke i så vanskliga snaror.»

»Bah! Det är just en arfsynd som vidlåder de stora snillena att tro på allt underbart, så snart det kan tillskrifvas ödets inverkan. Mången furste som trotsat påfvens bannstråle eller skrattat åt prästernas hot angående sådana olyckor som hemsökte Egypten har darrat för ett par i kors fallna halmstrån, eller gifvit contraorder om en redan besluten batalj, för det att första morgonmötet utgjordes af en gammal käring. Men om också dagboken aldrig blifvit förlorad,skulle hon måhända likväl vara brydd af öfverståthållarens rapport. Kyrkoherden i Riddarholmen, den renlärige Andreas Tollstadius, har haft ett besynnerligt äfventyr, som visar att skadliga sekter husera inom våra murar. Prelatens spioner på en trollpacka tillkännagåfvo, att hon sistförflutna natt ämnade företaga något djäfvulskap i den så kallade Kopparporten. Försedd med tillräcklig styrka beväpnadt folk, gick prästen modigt åstad att fånga sitt åt bålet invigda rof, men stötte först på en beväpnad trupp som slogs rätt tappert innan den kunde skingras, och framkommen till trollpackans boning, måste han med våld spränga dörren, innanför hvilken en katolsk messa tydligt hördes sjungas.»

»Nå, hvad fann man slutligen?»

»På några granna draperier när, ett tomt rum med tvenne löndörrar, hvarigenom vederbörande retirerat.»

»Pest och död! Där hade jag velat vara med.»

»För att, liksom de andra, få en lång näsa?»

»Nej, jag skulle ha fångat dem. Det sedan någon tid gängse ryktet om hemliga jesuiters närvaro är således ingen fabel. Sanna mina ord: Pimentel har fört hit dem!»

»Ni är barnslig, min kära Steinberg. Kom, låt oss fara, jag blir sömnig!»

Som Totten härvid fattade hatt och käpp, måste hofstallmästaren äfven laga sig till uppbrott, oaktadt han gärna kvarstannat ännu en stund på sin mjuka plats för att låta maten sjunka samt få ytterligare upplysningar af den genom vinets verkan mer än vanligt språksamme grefven. Med försiktiga steg skredo de båda herrarne utför trappan, hvarefter de kröpo in i sina åkdon, för att rulla åt motsatta håll; och von Steinberg hade redan en befallning på tungan, att ingen skulle störa hans tillämnade hvila, då betjänten, som vid fulländad resa öppnade vagnsdörren, anmälde ett budskap från hennes majestät. »Jag tror satan plågar henne, efter hon aldrig lämnar folk i ro,» mumlade han så sakta som möjligt, under det Adolf nalkades, hållande ett bref i handen.

»Stig upp i förmaket, min vän, så skall jag vara till er tjänst!»

Det kungliga brefvet innebar en befallning, att den unge adelsmannen, hofjunkaren von Findling, som därjämte blifvit utnämnd till understallmästare, skulle inregistreras bland stallstatens personal med vanliga löneförmåner och genast upptagas till tjänstgöring. För hans tillbörliga utstyrsel hadeskrifvelse till riksskattmästaren afgått; och hoppades drottningen, som med särdeles nåd ville omfatta den nye tjänaren, att von Steinberg icke sparade någon möda för hans danande till hofman.

Välkommet var icke detta nådiga uppdrag, och om Adolf ägt tillräcklig människokännedom, skulle han i hofstallmästarens blickar kunnat läsa, huru harmen öfver en gynnad parvenu uttog sin rätt. På den tiden fägnade

man sig vid hofvet mer öfver egen än andras lycka; men man förstod äfven dölja hvad man tänkte, och innan någon misstanke om afund hann ens födas, långt mindre utvecklas hos novisen, återtog von Steinberg: »Nå, jag gissade ju icke så orätt, då jag sade, att ni möjligen kunde finna en passande bana för er verksamhet i hufvudstaden?»

»Min villfarelse var för stor att kunna urskuldas; men jag hade också blott hört hatets och illviljans bedömande af drottningens höga egenskaper när jag sist ägde den förmånen att tala med er.»

»Erfarenheten är den bästa läromästare, och nu tänker ni bättre om vår oförlikneliga herskarinna.»

»Jag är hänryckt af beundran. Denna Kristina, hvilken man afmålat som en veklig, högmodig kvinna, med tanken oupphörligt fäst på nöjen och dårskaper, endast gifmild mot utländska smickrare eller gynnade tillbedjare, har jag sett med tårfulla ögon beklaga, att hon ej kunde bispringa hvarje olycklig, uppsöka hvarje dold förtjänst, har jag hört, med af hjältemod glödande kinder, utropa: endast den af kriget uttömda skattkammaren, som icke åter kan fyllas annat än genom landtmannens alltför svåra betungande, hindrar mig att i spetsen för Sveas hjältemodiga ungdom draga i härnad mot otacksamma fiender och ännu en gång plantera det segerrika Vasabaneret på främmande jord! Hvem vill ej uppoffra sin sista blodsdroppe för en sådan furstinna! Hvem kan väl erbjuda sin arm åt andra potentater, så länge man har hopp att få tjäna henne!»

»Sedan har hon, som det synes, belönat er ganska kungligt.»

»Ja, i sanning, långt utöfver den ringa förtjänst jag äger. Också skall min tacksamhet aldrig känna några gränser. Medan freden varar, måste jag väl framsläpa ett obemärkt lif inom en krets, ur hvars skugga jag förmodligen aldrig vågar träda; men låt trumpeten blåsa till anfall påstridsfältet, måtte evig vanära träffa mitt namn, om jag blir den siste som genombryter fiendens led.»

»Hör på, min unge vän, jag gillar edra grundsatser lika mycket som jag högaktar ert mod; men drottningen hargenom sitt bref uppdragit mig att lära er hofsederna, och det första jag i detta hänseende måste bedja er om är, att ni kufvar edra känslor.»

»Må jag icke här, liksom på Borgholm, fritt yttra hvad mitt hjärta känner?»

»Yttra långt hellre hvad det ej känner. Ordens välljud gäller mer vid ett kungligt hof än meningens gedigenhet, så länge frågan är om vanlig konversation. Artighet och kvickhet väcka uppseende, alla känslosamma utfall gifva anledning till löje.»

»Ni rycker slöjan från mina ögon, herr hofstallmästare! Nu begriper jag fullkomligt hvad som gifvit anledning till förtalet om drottningens lättsinnighet. Ensam, dygdig och stortänkt, är hon dock på tronen omsluten af lycksökares och smickrares för folkets blickar ogenomträngliga hop, hvilken endast faran kan skingra.»

»Min Gud, hvilken ohjälplig svärmare!» utropade von Steinberg, då Adolf tagit afsked. »Totten hade rätt; för oss som redan gjort lycka blir han aldrig farlig. Sådant förryckt prat! Det var just ett härligt pladder att sofva på.»

Mot all vana hade drottningen tillsagt kammarherren, att hon ej ville hafva någon aftoncirkel, och strax därefter inneslutit sig i sängkammaren. En sådan händelse kunde ingen minnas utom vid sjukdomstillfällen; också väckte den hela den intima hofkretsens uppmärksamhet. Beställsamt ilade handsekreteraren Canterstéen till sin Mæcenas grefve Magnus de la Gardie, hvilken ännu dröjde framför spegeln, i det han beskådade sin granna dräkt och öfverläste en hop befordringar som samma afton förskottsvis skulle framställas till erhållande af drottningens löfte. »Är ni säker på, att hon ej mår illa?» frågade grefven när han af hört rapporten.

»Fullkomligt, ers höga nåd!» svarade handsekreteraren. »Ingen doktor har blifvit kallad, inga medikament hämtade.»

»Då skrifver hon, måhända, något diplomatiskt bref?»

»Icke heller. Det vanliga skrifdonet står i kabinettet och bläckhornet i pulpeten är torrt som min hand. Nej, jag skulle tro, att hennes majestät har ett hemligt...»Ensam och tankfull satt Kristina, bläddrande i en

handskrift.»Rendez-vous, vill ni säga? Då hade hon väl burit sig klokare åt. Till sängkammaren kommer ingen utan att blifva sedd. Men låtom oss antaga er misstanke för grundad; hvem menar ni den lycklige skulle vara?» Härvid kastade grefven en förnöjd blick åt spegeln.

»Hvad vet jag? En drottning är kvinna, kvinnor älska ombyte af beundrare. Spanske ministern ser bra ut och tycks med hvarje dag komma i allt större nåd. Grefve Tott är också en vacker herre, att förtiga von Steinberg, den nye understallmästaren, med flere.»

»Yrar ni? Sådana sammankomster som ni misstänker kunna icke beviljas åt andra än erkända favoriter. Dit hafva väl de herrar ni nämt ännu ej kommit, vill jag hoppas; och ni känner grefve Magnus bra litet, om ni tror, att han, genom en kvinnonyck, låter störta sig från den plats han så länge innehaft. Ännu har den man ej bestigit hoftrapporna som slår mig ur brädet, och har jag förstått att hittills afböja självfva kronprinsens försök, må jag väl kunna sätta en gräns för några inbillska narrars.»

»Med ers höga nåd vågar jag icke jämföra mig i vishet; men besynnerliga rykten äro gängse. Den franske doktorn har sadlat om och blifvit Pimentels man. Spanioren lär fått tillstånd att, utan anmälan, när som helst komma till biblioteket, hvarifrån vägen till sängkammaren ej är lång.»

»Jag ensam har ägt en sådan nåd; mig efterträder ingen. Haf tack för er tillgifvenhet; var lugn och utspionera, om ni kan, huruvida hennes majestät lägger sig tidigt i afton, eller skickar efter sin läkare?»

Med felslagen förhoppning att genom sin tjänstfärdighet erhålla åtminstone löfte om någon ytterligare gunst af den höge beskyddaren, hvars förtroende han länge ägt, gick Canterstéen tillbaka till den sidan af slottet som drottningen bebodde. Där var allting tyst och stilla; posterna hade hvarken sett läkare eller andra främmande personer, och på alla hans försiktiga frågor följde blott det svar, att ingen fick passera, emedan hennes majestät ville vara allena och ostörd.

Uppkrupen i hörnet af sin soffa, satt också verkligen Kristina ensam och tankfull, bläddrande i en handskrift, som innehöll anmärkningar öfver aningar, spådomar och drömmar af Salmasius. »Det vore märkvärdigt,» sade hon försig själf, om Bourdelots spådom skulle slå in; men förrän tiden därtill är ute, lämnar jag icke rummet, och har han vågat räkna på att kunna bedraga mig, skall han bo trångt, det lofvar jag. Salmasii sannfärdighet är öfver alla tvifvelsmål. Visserligen finnas naturkrafter som ännu ingen utredt; men att de skulle låna sig åt småsaker, synes mindre troligt. Anteckningarnas försvinnande hade mycken likhet med trolleri; därför är det billigt, att deras återfående, om de nämligen någonsin komma tillbaka, också sker på ett underbart sätt. Alltsammans kunde vara rätt bra, om jag blott slapp vänta. — Tyst, nu slog klockan half nio; — således återstår ej mer än en half timme för underverkets fullbordan. Emellertid har jag just icke särdeles roligt, men vill försöka tro på det gamla ordspråket: Variatio delectat. Mina vänner, som gått miste om sitt vanliga aftonnöje, lära säkert göra le Diable à quatre, för att få veta hvad jag tager mig till, och denna mystifikation är också värd något.»

Efter en stunds förlopp öppnades dörren af Fransiska, som ville draga sig tillbaka, då hon såg drottningen. »Stig in, mitt barn!» sade den senare. »Jag har beslutit icke gå ut i afton; men min närvaro skall icke afhålla dig från dina sysslor. Du har varit sjuk ett par dagar.»

»En lindrig feber...» stammade flickan.

»Mais mon Dieu, hur du ser ut under ögat! Vore du en gosse, skulle jag misstänka någon strid.»

»Febern var åtföljd af yrsel. En ryslig föreställning, en dröm, eller hvad jag skall kalla det, förvillade mina sinnen, och då jag rusade upp ur sängen, stötte jag mig så illa, som ers majestät täckes se.»

»Stackars barn!... Hvad drömde du då?»

»Det vågar jag icke säga.»

»Vi äro utan vittnen; tala fritt, jag befaller det.»

»Jag tyckte, att ers majestät var anfallen af röfvare, som ville fråntaga ers majestät ett blixtrande juvelsmycke,

och hotade med döden, om det vägrades. Hänförd af tillgifvenhet, skulle jag kasta mig emellan ers majestät och våldsverkarne, men rände därvid pannan mot väggen.»

»Hvarje tillgifvenhetsbevis, äfven då det yttras i mindre sansadt tillstånd, äger sitt värde. Drömde du ingenting vidare?»

»Icke den gången.»»Skulle du ha lust att få reda på hvad drömmen betyder?»

»Jag hoppas, att den ej har någon betydelse.»

»Hvem vet? Mången erfar uppenbarelser i sömnen; åtminstone påstår min doktor, Bourdelot, att så förhåller sig. Fråga honom, för ro skull.»

»Jag känner honom icke, och säkert skulle han antingen behandla mig som en fjolla, eller ge mig en skrapa för det jag vågade tro honom vara tecknatydare.»

»Gör som du vill; jag högaktar din återhållsamhet.»

»Men efter jag äger den oskattbara nåden att så här fritt tala med ers majestät, anhåller jag att få göra en särskild fråga.»

»Nå, hvari kan den bestå?»

»Har ers majestät icke förlorat något?»

»Jo, i sanning! Jag har förlorat rätt mycket i mina dagar, men icke nyligen, det jag kan påminna mig.»

»Då var min uträkning falsk, och jag ber om nådigt öfverseende. Bokstäfvema C. R. mellan trenne kronor trodde jag annars vara...»

»Alldeles rätt,» afbröt drottningen häftigt; »det är den namnchiffer som står på alla mina tillhörigheter. Säg fort, hvad har du funnit?»

»Innehållet är mig okändt, men jag skall strax öfverlämna den lilla skatten i ers majestäts egna händer.»

Vid dessa ord skyndade flickan ur rummet, återkom efter en kort stunds förlopp med en skinnportfölj, hvilken hon framräckte till drottningen, och i samma ögonblick slog klockan nio. Att sanningsfullt måla hvad som härvid föregick hos Kristina, är knappt möjligt; ty så ofta någon oförklarlig händelse trotsade hennes gissningsförmåga, störtade tanke på tanke i hennes hufvud liksom blixtarna under åskväder. Slutligen fäste hon sina genomträngande blickar på den framför henne stående flickan och sade: »Du spelar ett högt spel, mitt barn. Här gäller det ingenting mindre än hela din framtida välfärd. Den som räknar på att kunna vilseföra mig genom vidskepliga hocus pocus eller underbart sammanträffande händelser bedrager sig själf. Hvad har Bourdelot lofvat, eller kanske redan gifvit dig, för denna handräckning?»»Gifvit? Lofvat?» upprepade Fransiska, med uttryck af högsta förundran. »Jag har aldrig i mitt lif talat ett enda ord med den lärde herrn.»

»Hur kom du då åt portföljen?»

»Vid middagstiden erhöll jag den af en gammal invalid.»

»Nå, hvar hade han fått den; eller kanske du ej gjorde honom någon fråga i detta hänseende?»

»Så oförsiktig kunde jag icke vara, då jag misstänkte honom att innehafva en sak som tillhörde min drottning; och han sade, att när ers majestät för någon tid sedan återkom från Jakobsdal till staden och stannade för att tala med öfverståthållaren, hade han sett något falla ur vagnen. Strax därefter fortsattes resan, och folkmassan strömmade fram till arbetarne, så att han utan vittnen kunde upptaga det förlorade, sedan dammet lagt sig. Men när han kommit underfund med att lyckan ej beskärt honom något annat än några fullskrifna pappersark i en skinnpåse, hade han först lagt fyndet å sido, men sedermera begifvit sig till slottet för att lämna hittegodset åt den första af betjäningen som kunde träffas. Jag bad honom själf begära audiens, emedan ers majestät, om papperen vore af värde, visserligen icke skulle neka belöning; men han svarade: 'sedan jag så länge legat på skatten, kan jag lika gärna få näpst som guld’, och gick glad tillbaka med den lilla penning jag hade tillfälle gifva.»

Under denna förklaring hade Kristina sjunkit i djupa betraktelser. Nu kom hon ihåg, att portföljen verkligen blifvit medförd till Jakobsdal, ehuru den ej genast efter återkomsten saknades; och så mycket hon än bemödade sig att utgrunda ett naturligt sätt på hvilket Bourdelot måhända nyttjat både invaliden och flickan som blinda verktyg, blef det dock alltid en besynnerlig omständighet, att Messeniernas olycka i dubbelt hänseende närmat henne till en person, från hvilken hon annars alltid skolat vara aflägsnad. Här, om någonsin, tycktes händelsen besanna den meningen i Salmasii manuskript: »Med somliga människor kunna vi aldrig komma i beröring, oaktadt vi lifligt önska det, då däremot för oss högst likgiltiga varelser af någon osynlig makt kastas på vår väg, så att vi icke förmå undvika dem.»

Hon vände sig nu mot Fransiska och fortfor med vänlig röst: »När jag genom von Steinberg kallade en af er båda fostersystrar i min tjänst, hvad förmådde dig att antaga tillbudet? Var det hopp om framtida utmärkelse, eller någonannan beräkning, till exempel att icke beröfva den gamle mannen sin käraste vårdarinna, som bestämde dig? Svara mig uppriktigt.»

»Om jag vågade vara uppriktig, skulle det måhända ådraga mig ers majestäts onåd.»

»Nej nej, kära barn, jag blir aldrig ond för det man talar sanning, men väl för det man genom onödiga om sätter mitt tålamod på prof.»

»En inre drift, en till visshet gränsande aning att på något sätt kunna vara min drottning till nytta hade långt förut hos mig uppväckt den lifligaste önskan att få omgifva eder dyrbara person.»

»Nå, må gjordt; räkna hädanefter på min bevågenhet; tala vid mig utan förbehåll, när du därtill tror dig hafva anledning; men nämn ej för någon dödlig hvad som i afton passerat oss emellan.»

När Fransiska aflägsnat sig, lät drottningen kalla Bourdelot, hvilken under tiden väntat i stora audienssalen och nu inträdde med spänd uppmärksamhet, för första gången tvekande om hvad han skulle säga. Besväret att hitta på talämne blef honom likväl besparadt genom Kristinas fråga: »har ni hört att klockan slagit nio?»

»Ja, för en god stund sedan; också brinner jag af otålighet att erfara, om ingen ond makt hindrat spådomens fullkomnande.»

»Den fullkomnades helt och hållet till mitt nöje. Här ser ni portföljen, som innehåller den saknade dagboken; större bevis på er skicklighet kan jag icke begära.»

»Sainte Marie! Jag har hvarken sett någon gå ut eller in. Af hvem har ers majestät återfått det förlorade fåret?»

»Genom en jungfrus rena händer, som ni själf spådde.»

»Men hvad heter hon? Hvarifrån kom hon?»

»Fråga stjärnorna, min magiske herr doktor.»

»Jag gör bättre, jag frågar solen.»

»Hon bränns, men skvallrar icke.»

»Ers majestät, var nådig...»

»Vet ni då verkligen icke af hvem jag skulle få igen boken?»

»Vid allt hvad heligt är, nej!»

»Förträffligt! Genom min mun får ni aldrig veta det. Försök att själf drömma er till hennes namn. God natt!»»Den fördömde spanioren!» utbrast Bourdelot, då han uppnått slottstrappan. »Jag skulle således blott vara ett förkläde, bakom hvilket han framräckte sin artiga gåfva? Peste, det där kan i längden blifva farligt! Men, å andra sidan, etthundra blanka dubloner för en så ringa sak, — det är väl betaldt.»

TIONDE KAPITLET.

Krucifixet.

Oaktadt den själfgjorde doktorn sökte slå bort sin förargelse, kunde han dock icke nedtysta öfvertygelsen om en begången dumhet. I strid mellan begäret att på färsk gärning fordra förklaring af spanske ministern och lusten att hörsamma en bjudning af några landsmän vid franska missionen vände han efter hvarje tionde eller tolfte steg, tills slutligen magens pretentioner segrade. Visserligen kom han härigenom att tillbringa det återstående af dygnet i ett både talrikt och muntert lag; men ej heller hos Pimental hade han träffat blott tomma väggarna, om inträde blifvit beviljadt.

Säker om att drottningens kallelse till den vanliga aftoncirkeln skulle uteblifva, hade denne diplomat bildat sig en egen sällskapskrets, bestående af tvenne herrar, hvilka, tillika med värden lägrade kring ett midt på golfvet stående bord, undfägnade sig med chokolad, inlagda frukter och ypperliga havannacigarrer.

»Efter allt hvad jag kan finna,» sade den ene af gästerna, »så stiger ers excellens med hvarje dag i gunst hos drottningen; och det ser ut som ville himlen främja vårt gemensamma arbete.»

»Åja, min käre Cassati,» svarade ministern, »ännu kan jag visst icke klaga öfver otur; men hvem vågar tro på en hofintrigs lyckliga utgång förrän den är spelad till slut?»

»En kvinna som gärna lyssnar till föreläsningar i religionen är redan ett godt stycke på vägen att blifva »Den fördömde spanioren!» utbrast Bourdelot, då han uppnått slottstrappan. »Jag skulle således blott vara ett förkläde, bakom hvilket han framräckte sin artiga gåfva? Peste, det där kan i längden blifva farligt! Men, å andra sidan, etthundra blanka dubloner för en så ringa sak, — det är väl betaldt.»

TIONDE KAPITLET.

Krucifixet.

Oaktadt den själfgjorde doktorn sökte slå bort sin förargelse, kunde han dock icke nedtysta öfvertygelsen om en begången dumhet. I strid mellan begäret att på färsk gärning fordra förklaring af spanske ministern och lusten att hörsamma en bjudning af några landsmän vid franska missionen vände han efter hvarje tionde eller tolfte steg, tills slutligen magens pretentioner segrade. Visserligen kom han härigenom att tillbringa det återstående af dygnet i ett både talrikt och muntert lag; men ej heller hos Pimental hade han träffat blott tomma väggarna, om inträde blifvit beviljadt.

Säker om att drottningens kallelse till den vanliga aftoncirkeln skulle uteblifva, hade denne diplomat bildat sig en egen sällskapskrets, bestående af tvenne herrar, hvilka, tillika med värden lägrade kring ett midt på golfvet stående bord, undfägnade sig med chokolad, inlagda frukter och ypperliga havannacigarrer.

»Efter allt hvad jag kan finna,» sade den ene af gästerna, »så stiger ers excellens med hvarje dag i gunst hos drottningen; och det ser ut som ville himlen främja vårt gemensamma arbete.»

»Åja, min käre Cassati,» svarade ministern, »ännu kan jag visst icke klaga öfver otur; men hvem vågar tro på en hofintrigs lyckliga utgång förrän den är spelad till slut?»

»En kvinna som gärna lyssnar till föreläsningar i religionen är redan ett godt stycke på vägen att blifvasvärmerska, och låter hon tillbedjaren utan näpst fortsätta sin beundran öfver snille, dygd och behag, kan man äfven våga tro, att hon icke är alldeles känslolös för kärleken.»

»Så förhåller det sig med vanliga kvinnor, men furstinnor äro ett eget slags folk. Men med en så lärd man som ni

är vågar jag icke tvista, hvilken min enskilda tanke än må vara; och hvad jag, som måste sätta mitt hofs politiska intresse i första rummet, kan uträtta, blir alltid en ringa ting mot ert stora värf. Ni ämnen då verkligen resa tillbaka till Rom?»

»Vi måste. Hans helighet väntar otåligt en muntlig berättelse öfver tillståndet härstädes.»

»Skrif, jag skall genom en kurir fortskaffa brefvet.»

»Den helige Ignatii af Lojola tjänare få icke begagna sådana utvägar som kunna misslyckas. Rikskansleren är en Argus, och det kan tagas för afgjordt, att han känner vår närvaro.»

»I sådant fall gå edra personer ej säkrare än ett chifferbref.»

»Med den skillnad likväl, att vårt innehåll icke kan läsas.»

»Som vi egentligen sträfva till ett och samma mål, så tror jag mig kunna våga framställa den frågan, huru långt hafven I hunnit i edra bemödanden? Min ställning blir dubbelt kinkig då I lämnen Sverige, om jag ej har allting klart för mina ögon.»

»Jag äger icke större andel än halfparten i den saken,» svarade Cassati med en sidoblick på sin granne.

»Hans excellens har rätt,» inföll den sistnämnde, som läsaren säkert gissat vara jesuiten Malines, »vi äro naturliga bundsförvandter, och edert bemödande att skilja drottningen från franska alliansen lika nyttigt som vårt att upplysa hennes förstånd.»

»Ja, i sanning, man kan icke nog vara på sin vakt mot franska kabinettet. Håren vilja resa sig på hufvudet när man betänker, att det var genom hans allrakristligaste majestäts guld som kättarsoldaterna underhöllos i striden mot den sanna kyrkans härar.»

»Något skaffade de sig väl också själfva i det rika Tyskland?»

»Med Frankrike på Österrikes och Spaniens sida hade segern icke varit oviss.»»Om än Richelieus ande helt och hållet krupit in i Mazarin, trotsar jag både den lefvande och döde kardinalen, så framt ni vill vara oss af själ och hjärta tillgifven. Hans katolska majestät bör icke kunna hysa misstankar till romerska stolen.»

»Så låtom oss då ingå en formlig off- och defensivallians och göra slut på allt misstroende. Hittills hafva vi väl handlat i ett slags öfverensstämmelse och hulpit hvarandra genom underrättelser och vinkar. Nu är banan öppnad; striden måste utkämpas efter en gemensamt uppgjord plan. Därinne i mitt kabinett finnas skrifdon och papper, sätt upp villkoren, jag skall sedan göra mina anmärkningar.»

Hastigt sköt Malines stolen från bordet och begaf sig till kabinettet, där han, sedan dörren blifvit stängd, började arbeta, medan Pimentel och Cassati fortsatte samtalet.

»Detta har jag länge önskat,» sade jesuiten och lät af gammal vana ögonen följa väggarna rundt omkring rummet, liksom för att se, om något vittne möjligtvis kunde vara undanstucket. »Blott min medbroders försiktighet har afhållit mig från att yttra hvad jag så gärna ville säga ers excellens.»

»Det behöfs inga ursäkter, ty spelet är högt och jag klandrar icke att ni afhållit andra ifrån att titta i korten, hvarvid äfven jag blott fått se deras baksida.»

»Det enda som tröstade mig var, att ers excellens på förhand visste, huru han skulle få dela vinsten.»

»Låt så vara; men säg uppriktigt, fruktar ni icke att Kristina under sin kvinnliga yta döljer en manlig styrka och genom sin skarpsinnighet jagar oss till ett mål som vi icke ana?»

»Jag skulle verkligen frukta för hennes ovanliga skarpsinnighet, om den icke åtföljdes af ett manligt begär efter utmärkelse.»

»Hvad vill det säga?»

»Jo, helt enkelt, att hvilken som smickrar denna passion lätteligen leder henne från höjd till höjd, så att hon

slutligen icke har någon annan utväg än att bryta halsen utaf sig, eller mottaga den hand som räckes henne till räddning. För den äregirige finnes intet större helvete än att behöfva anlita dem som fordom i slafvisk vördnad afvaktat dess befallningar.»»Edra jesuitiska grundsatser innebära rysliga sanningar, men torde icke vara alldeles ofelbara. Låtom oss antaga, att drottningen verkligen drifves till den ytterlighet, att hon måste kasta sig i andras armar för erhållande af nödigt stöd, så står dock Carl Gustafs famn henne alltid öppen, och i den kan hon sjunka utan skam.»

»Ers excellens är en slät människokännare; förr sjunker hon i afgrunden. När kvinnan födes med oemotståndlig lust att herska, afskyr hon äktenskapsbandet, och tiodubbelt, om hon därvid måste låta en ärfd eller förvärfd spira falla sig ur händerna.»

»Drottningen är likväl icke känslolös för det andra könet.»

»Nej, det är hon icke, lofvad vare den heliga jungfrun! Och på denna omständighet hvilar åtminstone ena hörnet af min förhoppnings präktiga byggnad.»

»Vill ni ha godheten låta mina tankar få följa er beskrifning på de öfre våningarna.»

»Mycket gärna, och jag hoppas, att ni skall skänka artisten ert bifall. Kristina är, som ni nyss sade, icke känslolös för kärleken, men den måste vara fri från alla tryckande band, höljas af ovisshetens slöja för allmänhetens ögon och uppkomma genom yttre behag i förening med snille och vetenskaplig bildning. Af dessa skäl kan hon aldrig älska kronprinsen, och sedan grefve Magnus faller i onåd, lär knappt någon svensk man mer komma att skryta af annat än en flyktig ynnest. Emellertid vill hon ingenting förlora af sin märkvärdighet, som icke kan bero af krigsbragder och blott äger näring i prakt, konsternas beskydd, lärdomsalster eller dylikt. Denna glans kostar penningar att underhålla. Främmande subsidier vankas icke mer, landet är utarmadt, folket knotar. Hvad annat återstår väl då att sätta mot det allmänna skriket än den nymodiga filosofi som Salmasius, Bourdelot med flere predikat och som kullkastar tron på allt heligt? För ett i denna skola uppammadt sinne ha förfädrens fromma tro och enkla seder föga värde; själfva Mahomets läror blifva frestande, om de medföra hopp om skatter, njutning eller ryktbarhet.»

»Jag förvånas i sanning! Sådana saker hade jag af mig själf aldrig kunnat tänka. Om en så djärf plan skall lyckas, måste man hafva någon som ständigt omger hennes personoch berättar hvad hon tager sig till; men hvar finner man en därtill passande?»

»För den saken har ers excellens redan sörjt.»

»Jag! Yrar ni?»

»Som jag säger.»

»Tror ni Poissonnet står i min sold, så bedrar ni er.»

»Nej, på honom litar jag icke, utan hoppas en god utgång af ers excellens' tillställning.

»Sluta då med era gåtor.»

»Har icke ers excellens förfört Bourdelot att spela spåman, och om nu så skulle inträffa, att drottningen återfår sin saknade dagbok af en trogen tjänarinna, som med kropp och själ är i vårt våld, månne ej det underbara häri verkar, och ett blindt, eller åtminstone ökadt förtroende till den utkorade däraf kan blifva en följd?»

»Jag måste bekänna, att Sankt Ignatii af Lojola lärjungar hafva långa armar.»

»Som ändå ej kunna jämföras med vår höge mästares lillfinger. Men allvarsamt, finner ers excellens icke att jag har rätt?»

»Gud vet hvad jag skall tro! Dock ser jag så mycket, att ni redan nyttjat mig till lekboll.»

»Man måste känna sig väl före, innan man stiger in i främmande hus. Nu behöfs ej mer någon mask, och ers excellens må i sin egen vishet afgöra, huruvida han kan lita på oss.»

»Det skall bero af de villkor som Malines uppsätter.»

I detsamma öppnades kabinettsdörren, genom hvilken Malines inträdde med ett papper, som han öfverlämnade till ambassadören. Betänksamt genomgick Pimentel skriftens innehåll, hvarunder muskelspelet i hans lifliga ansikte tydligen visade, att månget tvifvel måste bekämpas, innan han kunde förmå sig till tyst bifall. Emellertid slocknade jesuiternas cigarrer nästan hvarje minut, så att de oupphörligt behöfde påtändas; men, oaktadt ögonlocken därvid sammandrogos för det starka ljusskenet, återspeglades dock detta i de glänsande pupillerna, som hade en oafbruten rörelse mot den sidan där spanioren stod, ända tills han efter slutad läsning återtog: »Dessa punkter kan jag likväl icke skänka någon officiel behandling eller, med andra ord, jag kan hvarken underskrifva dem å min höge monarks vägnar, ellerbegära edra namn som borgen för deras uppfyllande; ty därtill fattas mig nödiga instruktioner.»

»För vår del begära vi ingenting annat än ert hedersord och muntliga begifvande att underkasta er hans helighets krossande bannstråle, om ni bedrager oss,» svarade Malines.

»Hvad får jag då i utbyte?»

»Vårt ärliga jesuitlöfte.»

»Om jag går in därpå, kan ni väl icke säga att jag är en ockrare?»

»Ers excellens är endast en stor älskare af skämt.»

»Saken är långt ifrån att stå på rediga fötter. Hvem som skall bevaka drottningen inom hennes husliga krets, kan jag ungefärligen gissa; men hur får jag underrättelse om dessa iakttagelser, och på hvad sätt bevakas spionen?»

»Därför är också sörjdt,» inföll Cassati. »En obemärkt person håller flickan i ledband och kommer att, efter vår afresa, lämna de rapporter till ers excellens, som vi nu dagligen mottaga. På detta sätt drages Poissonnet vid näsan, ty han måste tro sig vara den ende som är oss af nöden, och erhåller sold för öfversändandet af några bref, dem vi troligtvis hvarken kunna begripa eller ens bry oss om att läsa.»

»Den där obemärkte skulle jag gärna vilja känna litet närmare, innan jag lämnar honom mitt förtroende.»

»Detta skall uppfyllas, ty jag väntar henne hvart ögonblick.»

»Henne! Det är således en dam?»

»En kvinna åtminstone. Hörde jag rätt, eller klappade det icke på dörren åt gatan? Var nådig och befall att, om någon söker mig, vare sig karl eller fruntimmer, den genast föres hit!»

Jesuitens aning hade icke bedragit honom. Efter en kort stunds förlopp stod spåkvinnan, ehuru under manlig dräkt, inom den lilla förtroliga kretsen och berättade, både huru drottningen omfattat Fransiska med utmärkt välvilja, och huru Bourdelot, förbryllad öfver spådomens fullbordan, begifvit sig till franske ministern de Piques' boning, att bland sina landsmän dricka på saken. För Pimentel uppgick det ena ljuset efter det andra, och han skulle måhända bäfvat tillbaka för djärfheten af jesuiternas plan, om han icke blifvit öfvertygad att dessa illpariga förbundsbröder verkligen ämnade resa, hvarigenom han blef ensam herre öfver stridsfältetoch sålunda kunde retirera, när faran ville växa honom öfver hufvudet.

Midt under det samtal som häraf uppstod och som utsträcktes ända till midnatten anmälde betjäningen, att Bourdelot önskade företräde. Att låta sällskapet gömma sig i kabinettet och själf påtaga en nattrock var för Pimentel blott ett ögonblicks verk; så att fransmannen, hvilken af ljusen dragit misstankar om någon hemlig samling, redan vid inträdet började framstamma en mängd utsäkter för det han vågat störa hans excellens' nattro.

»På intet vis,» svarade spanioren. »Ni är alltid välkommen, synnerligen nu då jag längtar höra, huru vår lilla komedi lyckats.»

»Ja, det var i sanning ett spektakel, hvari jag fått en högst förarglig rol. Ers excellens handlade hvarken ärligt eller beskedligt, som icke för mig yppade namnet på den utvalda.»

»Hvad vill det säga?

»Ingenting mindre än att drottningen blef nästan onådig för det jag ej kunde uppgifva namnet på den som återlämnade dagboken.»

»Detta raljeri, endast ämnadt till en variation i de vanliga hofnöjena, har således slagit ut mot vår beräkning. Tala tydligare för all del i världen! Ni skrämmer mig verkligen.»

»Mitt beslut är fattadt; jag uppoffrar icke min lycka för era intriger. I morgon bittida erkänner jag alltsammans.»

»Gärna för mig, om det roar er. Men har ni betänkt, att vi från det ögonblicket äro åtskilda, och att äfven jag kan säga något som torde kasta en mindre fördelaktig dager öfver era politiska grundsatser. Är det på sådant sätt ni vill tjäna den katolska kristendomens heliga sak, gör ni åtminstone väl som är uppriktig.»

»Jag är ju uppenbart bedragen?»

»Af hvem? Jo, af er själf. Låg någonting annat under ert begifvande att spela spåman, än ett försök att bibringa drottningen tron på det underbara, eller åtminstone skaka hennes fritänkta filosofi, gör ni alldeles rätt uti att vredgas öfver felslagen uträkning; men har ni å er sida handlat ärligt, borde ni blott söka att gemensamt med mig utforska, huruvida hon icke vill drifva gäck med oss?»

»Parbleu! Ni ser måhända bättre än jag.»»Det är till och med säkert. Låt henne bara hållas; om ett par dagar skall historien vara glömd. Mer än två händelser kunna icke antagas hafva inträffat. Antingen har hon förgäfves väntat på boken och i förargelsen beslutit till återtjänst roa sig på vår bekostnad; eller ock har ödet så fogat, att boken krupit fram, och med det en gång fattade beslutet att icke erkänna sig för öfvervunnen, vill hon nu under en låtsad hemlighet dölja sitt bryderi och bespara sig obehaget att medgifva hvad hon ihärdigt förnekar.»

»Men den säkerhet med hvilken ers excellens gick till väga slår mig alltid för hufvudet.»

»Barnsligheter! Också jag skulle vara mindre belåten, om detta lappri tog någon allvarsam vändning; men drottningen har ju icke ens visat sig stött, långt mindre förtörnad?»

»Hvem vet hvad hon kan blifva? Inställelsen af aftoncirkeln utan sjukdomsförfall gjorde starkt uppseende: allas nyfikenhet är spänd; man talar om ingenting annat än drottningens hemliga sysselsättning. Självfva franska ministern de Piques har fått myror i hufvudet och öser guld på sina spioner för att få veta sanningen.»

»Låt honom ösa, det skadar icke oss. I morgon ger jag en fête till ära åt mitt skyddshelgon, och i öfvermorgon afhandlas ingenting annat än huru därvid tillgick. Skulle ni emellertid blifva alltför ångerköpt, så skyll på mig. Säg drottningen, att jag narrat er; men begär ingen del i förtjänsten att hafva roat henne, om hon finner behag i upptåget.»

»Med den tillåtelsen är jag nöjd; tiden skall visa hvad jag bör göra. Måtte ers excellens icke få ångra sig!»

»Var utan fruktan, jag vet nog hvad jag gör.»

»Diable! Jag ville gifva något för att kunna säga detsamma.»

Vid närmare eftersinnande väckte händelsen i Kopparporten hos Fransiska en oro, som hvarken kunde mildras genom lyckan att veta sig ha vunnit drottningens gunst eller åskådandet af hofvets granna nöjen. Erinringen om den heliga känsla som genomströmmat henne då hon frivilligt gaf sin dyrkan åt Mariabilden förmådde icke lämna någon kraftig tröst.

Hon satt en middag på sitt rum, försänkt i oroliga betraktelser öfver denna tilldragelse och det känsloutbrott hvartill hon då låtit hänföra sig, men som hon nu ångrade,då hon plötsligt hörde ett aflägset, småningom sig närmande sorl och kammardörren hastigt öppnades utifrån. »Ursäkta min näsvishet,» sade en äldre beväpnad karl och stängde dörren för några honom i hälarna följande personer; »tyck ej illa vara, att jag utan omsvep stiger in; men jag är vakthafvande kvartermästaren Jonas Kraft, och min skyldighet ålägger mig att på stående fot begära en angelägen upplysning af er.»

»På hvad sätt kan jag vara till er tjänst!» svarade Fransiska.

»Här har tilldragit sig något besynnerligt på slottet, hvars sammanhang ni lär kunna utreda; men omständigheterna äro så brokiga, att jag ansett mig först böra tala med er i enrum, väl vetande, att en jungfrus rykte, liksom en soldats heder, måste vara utan fläckar. Kort och godt, jag patrullerade, enligt gammal vana, under vakten och gick därvid in i det så kallade vedkällarhvalfvet. Helt oförmodadt öppnades en dörr i muren, genom hvilken en skepnad sträckte hufvudet; och hvar gång corps-de-gardes-posten under sin vanliga marsch vände ryggen till, tog den smygande några hopp framåt, alLdeles som en god tjäderskytt. Att ingen kolgubbe gjorde sådana satser, kunde jag lätt finna och jämkade mig efter så fort som möjligt. Sista målet var bakom det gamla stenbelätet vid ändan af gången, och på alla rörelser såg jag, att det härifrån skulle bära utaf mot stora förstugan. Där får han vida fältet för sig, tänkte jag, och grep gynnaren bums i nacken.

»Hvem tror ni väl jag hade tag uti? Jo, en af spanske ambassadörens pager. Huru djäfvulen har du fått en tjufnyckel? frågade jag. Pappapperlappap, los, dos, eller så där bortföre, började han slamra på sin rotvälska, hvaraf jag ej begrep ett enda ord, och drog fram en dolk, med hvilken han måttade stöten rakt åt mina ögon. Så nära som på ett hår hade mitt gamla svärd flugit ur baljan, och då hade det varit förbi med honom; men lyckligtvis kom jag ihåg att det ej var gjordt till att slakta tuppkycklingar med, utan fattade honom i det stället om armen så kraftigt, att han släppte sitt lilla spetsiga vapen. Nu kastade han sig på knä och lofvade på tämligen ren svenska att bekänna sina synder, om jag blott ej ville göra buller eller förråda honom. Den satan ser nog att han kommit ut för en ärlig knekt, som är medlidsam mot den värnlöse, tänkte jag, men svaradelikväl så barskt jag någonsin kunde: resonnera inte, utan bekänn hvad du ämnade företaga!

»Jag är blott ett oskyldigt redskap i en mäktig herres hand, svarade han, och skulle hemligen fortskaffa ett bref till ett visst fruntimmer här på slottet; resten kan ni lätt begripa, om ni vill. Ett visst fruntimmer? upprepade jag och fortfor, efter något besinnande: det kan vara både den ena och den andra, namnet vill jag veta! Lofva först att aldrig förråda hvarken mig eller henne, sa' han. Låt så vara, svarade jag. Slutligen nämnde han drottningens kammarpiga Fransiska. För någon tid sedan, då jag, liksom i dag, var på vakt, passerade ni förbi corps-de-gardet. Er hållning ådrog sig min uppmärksamhet, och en af slottsbetjäningen underrättade mig så väl om ert namn som den tjänst ni innehar. Det gjorde mig ondt, att ni på detta sätt skulle blottställas för misstankar, och jag ämnade begära brefvet för att själf öfverlämna det, ledsagadt af en faderlig varning för framtiden; men vårt handgemäng hade väckt uppseende, posten ropat i gevär! och vakten omringat oss.

Detta gjorde pagen alldeles ursinnig och ingaf honom den olyckliga tanken att slå sig igenom. Hur ett så oförståndigt tilltag borde slutas, kan ni själf gissa; men jag däremot kunde alldeles icke förmoda, att han därvid skulle tappa en ganska väl gjord mask, efter hvars förlust alla man såg att gossen blifvit förvandlad till ett tämligen bedagadt fruntimmer. Nu blef det rasande till gagns. Det är trollpackan från Kopparporten, skreko somliga. Det är en kopplerska, ropade andra; låtom oss föra henne till slottsgevaldigern och så vidare. Ja, Gud vet hvad jag måst göra, om lyckan ej låtit en ung adelsman, understallmästare von Findling, komma mig till hjälp. Efter en kort öfverläggning beslöto vi ledsaga henne hit under nödig eskort. Var nu så god och förklara saken!«

I hvilken förlägenhet denna begäran skulle sätta Fransiska, kan hvar och en lätt inse; och hon hade varit förlorad, om kvartermästaren gjort en mindre vidlyftig berättelse. Så snart löndörren till vedkällarhvalfvet kom i fråga, började hon redan misstänka hvaråt saken lutade och fick småningom förhoppning att kunna verka på den gamle krigarens medlidsamma hjärta. Visserligen var Adolfs närvaro henne icke angenäm, men att han ej heller var känslolös, vågade hon antaga. »Huru denna gåta skall upplösas,»svarade hon, »kan jag icke på förhand säga. Den förklädda kvinnan är måhända någon olycklig varelse, som ville skaffa sig tillfälle att personligen träffa drottningen. Sådana exempel se vi dagligen, men i alla fall önskade jag genom ett samtal med henne utan vittnen kunna få veta sanningen, eller åtminstone erfara, i hvad uppsåt hon beljugit mig; ty något bref väntar jag icke, minst från spanske ministern.»

»Er begäran är så billig, att den genast skall efterkommas. Låt henne icke blott få sladdra för länge, och bulta på dörren när ni vill att herr von Findling och jag skola komma in.»

Så fort kvartermästarens löfte var uppfyldt, utbrast Fransiska: »Men, min Gud, hvad har ni vågat! Huru skola vi nu bära oss åt?»

»Först och främst icke vara barnsliga eller förlora fattningen,» svarade spåkvinnan. »Tror du, att denna lilla motgång är en fara som förskräcker mig, så är du bedragen. Krukan går så länge efter vatten tills hon slutligen spricker, säger väl ett gammalt ordspråk; men den kloke har alltid ett annat kärl i beredskap.»

»Er obetänksamma uppgift om brefvet till mig har kastat skugga på mitt rykte.

»Det skall nog komma i solskenet igen. Förspill blott icke vår dyrbara tid med dåraktigt joller. Hvad har du sagt om min person till den gamla räfven kvartermästaren?»

»Jag sade, att ni troligtvis var en olycklig supplikant, som under förklädning ville söka tillträde hos drottningen.»

»Det förra var bra, det senare dumt; men lika mycket, håll bara i med påståendet. Den misstanke förklädningen kan väcka skall detta bref skingra. Låt Findling lämna fram det och berätta historien i tysthet för Kristina, så vill jag tillstå, att brefvet till dig var en nödfallslögn.»

»Men hvad innehåller skriften, och från hvem är den?»

»Dessa frågor får du aldrig besvarade. Du är nog upplyst, när du vet att min makt är stor. Se så, låt nu vittnena komma in, ty de nyfikna knektarne måste genast köras åter till vaktstugan, annars tar det aldrig slut.»

Utan vidare spörsmål klappade Fransiska på dörren och började när Findling visade sig: »Er mellankomst, herr stallmästare, i detta besynnerliga äfventyr är mig högst angenäm, icke för att jag fruktar dess utveckling, men emedan jag därvid har behof af någon bekant, som äger fritt tillträdepå hofvet. Denna kvinna hade, som jag gissningsvis yttrade till kvartermästaren, en böneskrift att framlämna till drottningen. I ångesten, då hennes förklädning upptäcktes, behagade hon göra mig till föremålet för sin misstänksamma vandring. Hur oskyldig som hälst, är det dock alltid obehagligt för en flicka att blifva dagens talämne, och jag vågar anhålla om ert bistånd för att afvända soldaternas uppmärksamhet från min person. Detta kan lättast ske på det sätt, att ni godhetsfullt mottager brefvet, vid hvars åsyn de nyfikne torde återvända, och jag skall emellertid behålla kvinnan hos mig, tills hennes majestät, efter brefvets läsning och åhörandet af er berättelse om det öfriga, ger sin befallning, huru vidare skall forfaras.»

»Jag anser för en verklig lycka att få visa huru gärna jag efterkommer era önskningar,» svarade Adolf och fattade Fransiskas hand. »Mig förvillade icke den falska uppgiften; men den som är nog gemen att kunna vilja freda sig själf genom att kasta misstankar på hederligt folks rykte förtjänar näpst. Lita icke för mycket på denna illa kända trollpacka; den kvinna som bär en dolk kan också bära två, och hvem ansvarar för, att icke brefvet till drottningen endast är ett välbetänkt knep, genom hvars begagnande hon vill skaffa sig tillfälle till flykt? Låt kvartermästaren sätta henne i fängsligt förvar, eller tillåt åtminstone att en säker karl postar här i grannskapet!»

»Ert råd skulle jag följa med tacksamhet, om jag ej framför allt vore angelägen att slippa inblandas i saken. En post vid min dörr måste väcka uppseende, och då en människa arresteras, vill hela världen veta hvarför det sker. Går ni däremot direkt till drottningen med brefvet, riktas allas tankar på detta. Man undrar hvad hennes majestät skall säga, och man glömmer mig.

»Under tiden är ni likväl i farligt sällskap.»

»Denna olyckliga varelse fruktar jag icke. Hon vill blott ha pengar, och sådana finnas ej hos mig.»

»Nå väl, jag lyder er befallning och skall snart komma åter. Var ändå, för min skull, uppmärksam på kvinnan.»

»Men jag har också ett ord i saken,» inföll kvartermästaren. »Hon är min fånge.»

»En så tapper man som ni,» svarade Fransiska skämtsamt, »tar inga fångar i kjortlar.»»Nå, nå, flere än ni torde finna mig något gammal för den handteringen; men vilja vi vara nogräknade, så har hon ju byxor?»

»Det glömde jag alldeles. Ni har hört mina skäl.»

»Visserligen; dock utan att öfvertygas. Ju mer jag beskådar dessa svarta gnistrande ögon, desto säkrare blir jag att hafva sett dem tillförene.»

Vid detta yttrande flög en hastig rodnad öfver spåkvinnans bleka kinder, men hon hade redan hämtat sig, när kvartermästaren strax därpå vände henne mot dagsljuset och fortfor: »Tillstå att du känner mig?»

»Måhända,» svarade Nepomucena liknöjdt.

»Nå, hvar träffades vi då?»

»Det vet jag icke. Ni är ingen så märkvärdig person, att er bild ovillkorligt skall fästa sig i allas minne.»

»Men jag vill dö på, att jag sett dina anletsdrag, ehuru förvridna, i någon farlig stund. Under de första slaktningar jag bevistade var det mig likgiltigt, hur många som stupade för min hand; ty ungdomskänslan tillåter sällan lugna beräkningar. Vid mer stadgade år tänkte jag ofta nog: det är synd att skicka denne ljuslockige yngling, denne redligt blickande man till evigheten; han äger måhända föräldrar att understödja, eller maka och barn att försörja, och jag lämnade den afväpnade fången till regementsprofossen. Blott då ett ilskefullt spelöje frambröt midt under förskräckelsens åthäfvor, eller ett par svarta, djupt liggande ögon gnistrade oförsonlig hämnd, stötte jag till; och det föreföll mig som jag befriade världen från en ond ande. Själfva regementsprästen — Gud fröjde hans själ! — sade i sina predikningar, att djäfvulen, enligt ett gammalt kompakt med munkarne, stridde uti österrikarnes led under hvarjehanda skepnad; således torde jag hafva stött på honom emellanåt. Beskrifningen om hans utseende träffar alldeles in med ditt, och är du icke han själf, kan du gärna vara hans syster.»

»Denna omständighet allena gör det ursäktligt, att en tapper soldat smädar en värnlös kvinna,» inföll Fransiska.

»Sedan jag sagt mina tankar rent ut, skall ni få er vilje fram. Jag aflägsnar mig med truppen; men, akta er själf! Det rådet ger jag af sann öfvertygelse.»

Med en axelryckning åt kvartermästaren och en öm blick åt flickan följde Adolf den förre. Så snart de voro borta, ropade spåkvinnan: »uff! den basilisken höll på attgöra mig orolig, ty, ehuru jag icke fruktar drottningen, kan jag ej säga detsamma om hennes hedervärda prästerskap och rikskansler. Gif mig en af dina klädningar jag vill ej längre dväljas i det spanska livreet. Men hvad går åt dig, har du blifvit döf?»

»Nej, jag var icke så lycklig att äga detta kroppslyte, när er förförande stämma nådde mina öron!» svarade Fransiska och vred händerna. »Att fela är förlåtligt, ångern allena kan godtgöra brottet. Se här, tag gärna denna klädning; men kom aldrig mer för min åsyn.»

»Din så kallade ånger infinner sig väl sent; med heliga ting leker man icke ostraffadt.»

»Detta är just hvad jag nu erfar. Er falska tunga smög förförelsens gift i mitt lättsinniga hjärta; grufligt fräter det omkring sig, och samvetet ropar: du har bortjollrat din eviga välfärd!»

»Yrar du människa? Drag dig till minnes, huru ömt jag bad dig noga öfverväga dina känslor, innan du lofvade den heliga jungfrun en obrottslig trohet. Sade du mig icke själf, att ingenting kunde skänka dig lugn? Och då du fattade ditt beslut, var jag ej en gång tillstädes. Att återgå till ditt förra intet, eller under den enda saliggörande religionens sköld ernå lycka, stod i ditt fria val. Det första upptäckande ord som halkar öfver din tunga blir din dödsdom; och så visst som den heliga jungfrun lefver, skall du icke undgå att falla offer för min hämnd!»

»Min Gud, min Gud! Hvem räddar mig?»

»Du är räddad, blott du ej stöter vänskapens moderliga varning ifrån dig. Känner du verkligen en oroande villrådighet inom ditt bröst, så haf åtminstone tålamod ännu någon tid, innan du störtar dig i fördärfvet. Snart nog torde du få erfara, huru sanningen segrar. Fortfar att noga observera allt hvad drottningen tar sig till och underrätta mig därom, ty därpå beror möjligheten att kunna göra din lycka. Det bref, jag låtit Findling frambära till Kristina, skall gifva dig ett mer än tillräckligt bevis, att jag också förmår något öfver henne.»

Fransiska stod i begrepp att svara, då hon hörde någon nalkas och förblef stum. Småleende inträdde Adolf, sägande: »Hennes majestät låter genom mig underrätta er, att hon visst icke misstänker sin trogna tjänarinna för

någon delaktighet i denna människans vanvettiga upptåg. Till dig åter,» tilladehan och vände sig mot Nepomucena, »bringar jag drottningens stränga befallning att genast lämna slottet! Ingenting går vår ädla furstinna så mycket till hjärtat som likars nöd; därför skickar hon dig dessa penningar. Använd dem med tacksamhet och bjud icke till att hädanefter såra ärbart folks blickar genom oanständiga förklädningar. På sådana smygvägar kommer man ej till Sveriges drottning.»

Med ödmjuka åtbörder mottog spåkvinnan den kungliga gåfvan och hviskade Fransiska i örat, då hon gick: »Vågade man straffa mig?»

Efter den misslyckade kärleksförklaringen i Kungsträdgården hade Adolf icke talat med, knappt sett Fransiska. Hans hastiga upphöjelse öppnade väl för honom slottsportarna, men ej jungfruburen, hvilken han, såsom simpel page, utan särdeles svårigheter kunnat besöka. Glad omfattade han således det oväntade tillfället att nu få träffa henne utan vittnen och ämnade alldeles icke göra sig brådtom, så framt hon ville tillåta honom att stanna kvar. I detta hänseende syntes flickans uppförande något tvetydigt; ty, ehuru hon med mycken artighet framställde en stol, utvisade hennes åtbörder, tal och hela väsende ett slags förlägenhet, hvars rätta orsak kunde tolkas på flere sätt. Slutligen repade dock Adolf mod och började:

»Så obetydlig den tjänst jag i dag kunnat visa er än må synas, har den dock för mig ett högt värde, emedan jag därigenom erhåller den efterlängtade lyckan att få njuta af ert sällskap och godtgöra min obetänksamhet när vi sist träffades.»

»Om någon af oss står i skuld hos den andra, är det jag,» svarade flickan blygsamt.

»Att kämpa med er i ädelmod vågar jag icke, då förlusten nödvändigt måste blifva på min sida; men ni kan ej känna mig, och mitt hjärta ville så gärna ligga öppet för era blickar.»

»Jag insåg sedan, huru godt det var vid vårt första möte, eller då den unge Messenius skulle dömas till döden. Hvad som gjorde heder åt den ofrälse pagen har säkert icke upphört att pryda ädlingen.»

»Haf tack för dessa ljufva ord, dubbelt välljudande från så sköna läppar.»

»Hvarför vill ni genast vederlägga min fromma tro? Men det är sant, ni har blifvit hofman och kan således icke Hvilande i hans armar, låg hon en god stund utan tecken till lif.undgå att smickra eller, rättare sagdt, icke afhålla er ifrån att tala det nya modersmålet.»

Öfverallt skall då min uppriktighet missförstås. Dock, sanningen måste bana sig väg. Blott nöden tvang mig att blifva hofman, emedan detta var enda villkoret för mitt vistande i ert grannskap. Bland krigets buller fingo mina känslor en vildhet, min vilja en kraft, som icke passade för fredens lugnare dagar. Några följande år, tillbragta vid universiteten, utbildade måhända mina kunskaper, men inverkade föga på mitt lynne. Åter försatt i overksamhet, bröt jag löst mot ödet med höga klagorop; framtiden låg mörk för min blick, hjärtat slog så ensamt. Händelsen lät mig finna en huld varelse, med hvilken jag ville sammanknyta mina öden; det var ett stjärnskott som försvann lika hastigt som det lyste. Efter långvarigt sökande upptäckte jag, i hvilka regioner meteoren hade sitt hemvist. Dessa lågo högt öfver min bana, men jag hann dem slutligen och står nu med denna fråga på tungan: skall jag våga blifva mer än en aflägsen åskådare?»

»Bäste herr stallmästare, säg mig uppriktigt, huru skall jag kunna besvara denna fråga?»

»Detta kalla yttrande har redan besvarat henne. Ni äger en äldre böjelse, — ett bättre tillbud, eller, hvad vet jag?...»

»Ni misstar er mycket.»

»Gud ske lof! Hoppet är då icke alldeles utsläckt. Säg, att ni kan älska, säg åtminstone, att ni ej afskyr mig.»

»Min uppriktiga högaktning tillhör er; mer bör ni ej fordra. Äfven jag har haft en ungdomstid, som visade mig hur farlig kärleken kan blifva. Min fostersysters öde utgjorde en skarp läxa, och föresatsen att undfly denna passion är årsbarn med hennes olycka. Men om jag också aldrig blifvit så grymt varnad, vore det väl förlåtligt å

min sida att älska er? Jag har uppnått min lyckas högsta punkt; ni står vid början af en glänsande bana, på hvilken jag ej har någon rätt att följa er.»

»Hvem vet, vid hvilken punkt man uppnår lifvets högsta mål? I ödets bok, där kommande händelser stå skrifna, vänder man aldrig för tidigt om bladet. Är det mitt nybakade adelskap som afskräcker er, behöfver jag blott öfverlämna pergamentsrullen åt lågorna for att blifva er like.»»Tag er till vara för en sådan öfverilning! Har ni redan glömt hvad ni svurit drottningen?»

»Mitt öde,» utropade Adolf, »är en fiendtlig ande, som kastar gift i lifvets bägare. Hulda, tjusande flicka, blif åtminstone min skyddsängel, om du ej kan blifva min maka!»

»Förbarmande himmel!» snyftade Fransiska och sjönk dödsblek tillbaka. Med ljungeldens hastighet flög Adolf upp ifrån stolen, för att i fallet mottaga henne. Hvilande i hans armar låg hon en god stund utan tecken till lif, och då sansen återkom, syntes alla hennes åtbörder utmärka omedvetenhet af hvad som föregått.

»Hvar är jag?» frågade hon halfhögt. »Hördes icke domsbasunen kalla mig till räkenskap?»

»Sansa dig, älskade Fransiska!» svarade Adolf. »Du har allenast mått illa.»

»Nej, nej, jag mådde så innerligt väl. Låt mig åter slumra, eller skingra min ovisshet om hvar jag befinner mig.»

»I vänskapens famn, kärlekens vågar jag ju icke säga?»

Vid dessa ord tryckte han en kyss på flickans läppar. »Ha, denna glöd bränner mig in i hjärtat!» ropade hon och slet sig lös. »Om du har någon barmhärtighet, så lämna mig genast. Vi kunna blifva öfverraskade; jag måste till drottningen; mitt upprörda tillstånd skall förråda mig; gå, gå! Jag är icke värd din omfamning.»

»Får jag aldrig mer komma tillbaka?»

»Aldrig, hör du, aldrig! Jag vet likväl icke. Nej, fly mig, jag är pestsmittad!»

»Under detta tillstånd af yrsel får du icke vara allena. Jag vill kalla på hjälp.»

Denna hotelse bragte henne till full besinning. Med mer än vanliga kvinnokrafter fattade hon hans hand, under det tårar fyllde de sköna svarta ögonen. »Adolf, om du ännu äger aktning för mig, så gå; jag skall icke återfalla i vanmakt. Fordra ingen närmare förklaring; var nöjd med min vänskap; vid grafvens brädd, om ej förr, skall du läsa i min själ.»

För ynglingen, som ej kunde bestrida vikten af hennes inkast, men också ej hade styrka att öfvervinna sin passion, blef det en himmelsk tillfredsställelse att tro sig vara älskad. I allt hvad som händt såg han blott följderna af en kufvad känsla och tog, utan att fästa uppmärksamhet vid hennes mörka yttranden, ett vördnadsfullt afsked.När dörren åtskilde dem, tyckte Fransiska sitt bröst lättadt, utan att lågan, som där så oförtänkt uppflammat, ville minska sin kraft. Hvad voro nu alla de öfverspända föreställningarna om framtiden mot det enda ögonblickets sälla njutning, då hon vaknade i ynglingens famn! Huru långt hade villan icke aflägsnat henne från möjligheten att blifva lycklig? Äfven om jag genom ett underverk kunde upphöjas till hans like — tänkte hon vid sig själf — eller han vore nog fördomsfri att genom ståndsskillnadens uppoffring vilja ställa sig i bredd med mig, kan vår närmare förening aldrig äga rum; ty säkert skulle han fly från min åsyn, så snart affällingsbrännmärket upptäcktes på min panna.

Då hon på väg till drottningens rum passerade det med tvenne stora speglar prydda inre förmaket, upptäcke hon först fullkomligt, hvilken stämpel af förvirring sinnesoron kvarlämnat. Hvarje rörelse i grannskapet af drottningens sängkammare kom henne att darra, och blott genom furstinnans oförklarliga uteblifvande undgick hon en med skäl fruktad ransakning.

Kristina läste väl det ofvan omtalade brefvet med så naturligt låtsad liknöjdhet, att ingen af gästerna kunde misstänka dess innehåll vara annat än hvad hon leende föregaf, nämligen ett illa beräknadt tiggeri; men efter en stunds förlopp förde hon handen hastigt till pannan, sägande: »Par Dieu, så när hade jag glömt hvad jag är skyldig rikskansleren. Han måste hafva del af en nyss ankommen depesch, jämte min befallning huru den skall

besvaras. Ursäkta därför att jag bryter vårt muntra lag. Inom en timme skall jag vara åter.» Nästa ögonblick stod hon i sin studerkammare, där Cassati redan befann sig.

»Ni har låtit kalla mig; hvad är på färde?» frågade hon med oroliga åtbörder.

»Ännu i denna natt bör jag vara på vägen till Rom,» svarade jesuiten.

»Akta er att göra uppseende!»

»Nar dammen gått sönder, måste man fly. Rikskanslerens kunskapare äro vår hemlighet på spåren; de ha uppfångat ett bref till Malines.»

»Då borde väl han först resa.»

»Nej; de i brefvet nyttjade uttrycken kunna snarare lämpas till min ställning än hams här i landet.»

»Hvem har sagt, att de kunna utfinna chiffern?»»Malines skall själf därtill lämna dem en klav, nota bene en falsk.»

»Ni vill bort, märker jag; och ni må resa.»

»Vredgas icke, nådigaste drottning! Endast nöden tvingar mig att lämna er. De viktiga frågor, hvilkas besvarande ni anförtrott åt min ledning, erfordra ett muntligt samtal med hans helighet. Önskar ni, att jag skulle lämna er välfärd i oskickliga händer? Möjligtvis kan jag, efter hvad som händt, blifva tvungen att länge stanna kvar, om jag ej genast nyttjar tillfället.»

»Ni reser således direkt till Rom?»

»Ja, och kortaste vägen.»

»Säg mig uppriktigt, hvad tänka de kloka hufvudena i er stad, påfvens inberäknadt, om äktenskapet?»

»Ers majestät kan också göra samvetsfrågor, när hon vill.»

»Aj, aj! Träffade jag på en ordenshemlighet?»

»Nästan, men dock ej någon af de allra största. Rom är den angenämaste stad i världen. Blott man erkänner påfvens andliga och världsliga makt, låter ofta bikta sig, ger en eller annan penning åt de fattige och ej låtsar märka grannarnes svaghetssynder, särdeles om de äro dolda bakom någon ordensdräkt, så kan man sedan själf göra hvad man behagar.»

»Allt det där är rätt bra, men hör ändå ej till giftermålshistorien.»

»I den är jag själf föga bevandrad. Katolska prästerskapet får ej gifta sig, ty kyrkans bestånd fordrar en slik uppoffring.»

»Låtom oss antaga, att jag flyttade till Rom; skulle jag då kunna erhålla ett af de där fridlysta kvarteren ni härom dagen talade om?»

»Med uppräckta bänder. Vishetens drottning är regent hvarhelst hon kommer, men synnerligen i upplysningens hembygd.»

»Edra adelsmän, till stor del bestående af prinsar, äro, liksom prästerna, mycket rika. Att fördunkla dem eller blott kunna lefva på samma fot med dem erfordrar ofantliga summor.»

»Icke på långt när så stora som ers majestät förmodar. Italienaren fäster sig egentligen vid den yttre eller synliga prakten, i det inre af sitt hus är han sparsam. Äfven afden förra har man en del för godt köp, åtminstone i Rom; ty mången fattig satan tigger om nåden att få lata sig i en förnäm herres granna livré för bara maten. Men allt detta står på den promemoria som jag i underdånighet mottagit och framdeles skall punktvis besvara.»

»Säg mig, på heder, samvete, eller hvad ni anser heligast, ämnar ni ordagrant berätta detta vårt samtal för påfven?»

»Måtte den helige Ignatius bevara sin lärjunge ifrån en slik dumhet!»

»Tomma utrop verka icke på min öfvertygelse; för att tro vill jag hafva skäl eller bevis. Påfven och generalen sände er hit, och jag har genom ingenting kunnat fängsla er tillgifvenhet till den grad, att ni skulle glömma hvad ni är skyldig edra förmän.»

»Hvad dem tillkommer skola de också riktigt få. Innehållet af våra samtal om religionen är det min plikt att uppteckna för deras räkning; däremot blir ers majestäts nedlåtande godhet, i de stunder då skämtet eller den världsliga filosofiens blomsterspråk flyger från de kungliga läpparna, min enskilda egendom, som jag anser så dyrbar, att den med ingen kan delas.»

Härvid gick drottningen till ett konstrikt arbetadt skåp och hämtade därifrån ett med ädla stenar prydt krucifix af guld. Detta helgedomssmycke,» sade hon, »räknas bland de dyrbaraste saker som blifvit eröfrade af mina segrande fältherrar. Mottag det som ett bevis på min vänskap och som en handpenning på ert löfte att ej bedraga mig!»

Med beundransvärd hastighet föll jesuiten på knä, framräckande sina magra händer, i det han ropade: »Om jag kunnat blifva otacksam mot en så ädel furstinna, vore jag värd att jorden sjönke under mina fötter. Måtte denna oskattbara reliks återfärd till sin hembygd utgöra ett omen för den största seger katolska kyrkan vunnit alltsedan Petrus lade hennes grundval!»

»Kan jag förtro mig till Malines med samma öppenhjärtighet som jag förtrott mig till er?»

»Ja, i allt hvad religionssaker beträffar; men jag bör ej dölja, att han är fanatisk och således föga skicklig att tala i den moderna filosofien.»»Jag förstår hvad ni menar. Kyss påfvens hand på mina vägnar; jag har för styf rygg att kunna böja mig ända ned till toffeln — och skrif snart. Gud vare med er!»

Medan detta tilldrog sig i slottets öfre regioner, vandrade kvartermästaren Kraft långsamt fram och tillbaka i den nedersta. Det föreföll honom alldeles omöjligt, att drottningen skulle tillgifva den ertappade spionen, och hvar och en som kom utför trappan inbillade han sig medföra arresteringsorderna. Slutligen nalkades understallmästaren von Findling, hvilken upplyste, att drottningen endast skrattat åt hela saken samt låtit tiggerskan gå sina färde, sedan hon erhållit en passande nådegåfva. Vid denna underrättelse skakade veteranen på hufvudet, liksom han betviflat dess sannfärdighet, drog en djup suck och vände sig mot corps-de-gardet.

»Oförsonlighet och misstroende kläda icke en gammal soldat,» sade Adolf.

»Och en ung bör icke öfverlämna sig åt säkerheten,» svarade kvartermästaren, i det han tog med högra handen på hatten.

»Vill ni också bli min läromästare?»

»Nej, herre, jag vet knappt så mycket som jag behöfver för egen räkning.»

»Nå, hvad var då orsaken till denna besynnerliga anmärkning?»

»En känsla hvilken jag själf ej kan förklara och som föddes inom mig det första ögonblicket jag såg er, eller då ni skulle arresteras vid tornerspelet.»

»Ni insåg min oskuld, och det gjorde er kanhända ondt att jag skulle misskännas. Därför blir jag er alltid förbunden.»

»Jonas Kraft resonerar icke när han bör lyda, likväl lydde jag den gången med motvilja, och när ni sedan i fängelset försvarade er mot öfverståthållaren, slog mitt gamla hjärta i bröstet precis som då jag gick i têten för lifkompaniet vid stormningen af redutterna bakom Wittstock. Gudskelof! tänkte jag, ännu skjuter en telning upp ur den gamla svenska krigarestammen; ja, så tänkte jag — har ni något annat att befalla?»

»Icke att befalla, men jag skulle önska få veta hvarför ni ändrat tankar sedermera?»

»Det fält som mitt öga för närvarande öfverskådar är ganska inskränkt. Ni har tagit duktiga steg på

befordringens,om icke just ärans bana. Ju högre upp ni kommer, desto slipprigare blir grunden; och det varningsord som med nytta kan sägas då man ännu krälar i fästningsgrafven når icke dens öra som redan arbetar sig upp på själfva bröstvärnet. Inom hofvet har jag, oaktadt min långa tjänstetid, sällan kommit längre än i förstugan; men jag vet, att djäfvulen drifver sitt spel i de granna salarna och förmaken, ju längre in desto värre, drottningens egna rum naturligtvis undantagna. Derför blir jag orolig så ofta jag ser en lofvande yngling låta förblända sig af den honom omgifvande prakten.»

»Er öppenhjärtiga redlighet förstår jag värdera; däremot är det för mig en gåta, hvad er varning kan hafva gemensamt med min berättelse om drottningens nåd mot den af er misstänkta kvinnan, hvars afsikt ej kunde vara någon annan än att begära almosor.»

Stillatigande fattade kvartermästaren Adolf vid handen och förde honom ett stycke in i det gent emot belägna mörka hvalfvet. »Här till höger,» sade han när de stannat, »är en dörr, hvartill veterligt ej finnes mer än en enda, i vakthafvande officerns rum upphängd nyckel, som äfven öppnar den vid gångens slut varande dörren åt södra slottsplatsen. Denna gång skall vara densamma genom hvilken konung Erik den fjortonde kom in på slottet för hundra år sedan, då han höll på att bli afskuren af Sten Leijonhufvuds knektar. Därmed må nu vara hur det vill, men att gången blifvit bibehållen och ansedd som ett slags räddningsmedel i farans stund, är obestridligt, äfvensom att den just därför noga bevakas, icke af posterna, hvilket skulle förråda hemligheten, utan genom patrulleringar af vaktbefälhafvaren eller dess närmsta män. Alla dessa omständigheter äro väl kända af drottningen, och då en person kan få inkomma på slottet genom en sådan smygväg utan att tvingas till bekännelse om åtkomsten af den därtill nödvändiga nyckeln, måste något ligga därunder som ej lätt låter förklara sig.»

»Hm, det är besynnerligt! Ni har väl gjort er förman, vakthafvande officern, uppmärksam på saken?»

»Hvartill skulle sådant tjäna? Det är en af de där balettmästarne, som för studerandet af ett danssteg glömma både order och reglementen, och hvars söta mamma springer till drottningen med klagovisor, om sonen hotas med arrest för tjänstefel. Nej, när jag såg att nyckeln hängde på sitt ställe, rapporterade jag händelsen i möjligaste korthet.»»Något måtte han väl ändå sagt om kvinnans ertappande?»

»Ja visst, men ingenting som dugde. Gud förlåte mina synder, att jag så vågar säga om en förman.»

»Hör på, det faller mig någonting in. Månne icke hennes majestät själf kan äga en nyckel, efter gången blifvit ansedd som ett räddningmedel i farans stund?»

»Det är visst ingen omöjlighet.»

»Nå, då är gåtan upplöst. Nyckeln har råkat i glömska hos drottningen och blifvit stulen af någon bland hofbetjäningen, att begagnas vid kärleksäfventyr eller dylikt.»

»Så trodde jag också i början; men sedan jag såg hennes oskyldiga min, skämdes jag öfver en sådan misstanke och sökte godtgöra den genom att med foglighet rätta mig efter hennes nycker.»

»Foglighet i handling vill jag medgifva, men icke i tal. Ni sade henne ju, att hon såg ut som hin håle själf.»

»Ber om förlåtelse, det är ingen sanning; ty mitt första ord var, att hon i mina ögon syntes obrottslig.»

»Hvem i all världen tror ni jag menar?»

»Fransiska, vet jag, som trollpackan sade vara ägarinna af brefvet!»

»Pest och död! — Hvilken som vågar svärta denna änglavarelses rykte får med mig att göra.»

»Nå, nå! Blif icke så häftig, herr stallmästare. För mig må hon gärna vara en ängel, och jag önskar af det goda slaget. Regementsprästen, — jag menar den som stupade i Tyskland, Gud fröjde hans själ — sade alltid, att fan själf varit en ängel, som begått subordinationsbrott; därför har han ett vackert ansikte när hornen undangömmas.»

Öfver denna förklaring kunde Adolf icke återhålla sitt löje och sade småleende; »På detta sätt komma vi långt

ifrån vårt egentliga ämne. Hvad tänker ni göra angående nyckeln?»

»Ingenting, sedan jag kunnat ge er väckelse att icke blindt tro hvad ni hör och ser på hofvet.»

Emellertid hade lamporna i slottets gångar blifvit tända, hvarigenom de där öfverallt uppställda statyerna kastade besynnerliga skuggor på väggarnas hvita planer, eller de rutiga golfven. Som redan är nämdt, stod en hög stenbild midt för ingången till hvalfvet, hvari de samtalande befunno sig, och under det kvartermästaren numera stillatigande lagadeNästan på samma gång framrusade Adolf och kvartermästaren, båda med blottade vapen.sig i ordning att taga afsked af sin förman, fästes dennes uppmärksamhet på en sak som han ej kunde förklara. Självfva statyens skugglinier syntes orubbliga, men de som formerades af piedestalens ena sida rörde sig stundom i hvarjehanda former. Nu skallade pikpostens genomträngande »I gevär!» påkalladt af klockslagens väckelse från Storkyrkan, och så snart skramlet af vapnen bortdött, gaf ljudet af hastiga steg tillkänna, att en tredje person fanns i grannskapet. »Kryp in till muren!» hviskade kvartermästaren. Adolf lydde; det blef åter tyst. Efter några sekunders förlopp hördes tydligt, huru en nyckel inpassades samt slutligen omvreds. Hos dem som blifvit uppfödda i krigets skola och ofta deltagit i nattliga patrulleringar eller öfverraskningar utbildas en särdeles förmåga att bedöma rätta anfallsmomentet, utan att de därtill behöfva särskild uppmaning. Nästan på en gång framrusade Adolf och kvartermästaren mot samma punkt, båda med blottade svärd. Den senare fattade om dörren, hvars tillslutande han ville hindra; den förre fick tag i ett rockskört och högg åt vänster, där han förmodade finna sin motståndares kropp; men i detsamma skrek kvartermästaren: »aj, för fan!» Dörren slogs i lås, och Adolf stod skamflat med ett stycke kläde i handen.

»Är ni sårad?» blef hans första fråga.

»Den satan gaf mig ett duktigt hugg öfver armen, som troligtvis legat på golfvet, om svärdspetsen icke råkat mitt bröstharnesk.»

»Fördömdt! Hugget var mitt. Nu har jag gjort en vacker gärning, skadat er och gifvit den smygande bofven tillfälle att undkomma.»

»Tyst, tyst! Gör ej larm. Inga senor äro afklippta, det känner jag, och köttet gror snart ihop; men hvad säger ni om nyckeln?»

»Jag vill skynda till drottningen för att upptäcka de faror som omgifva henne.»

»Det vore just att lägga lök på laxen. Hvart vill ni komma utan bevis?»

»Detta stycke af hans klädning, som jag håller mellan mina fingrar, skall nog bli bevis. Det är, så vidt känseln ej bedrar mig, ett rockskört, hvari ligger en pistol.»

»Ah, ha! Ni har trofeer? Det är härligt! Var god och spring genast till vakthafvande officern, säg honom, att ni sett mig få svimning, så slipper jag också tilltal för denförsummade gevärsgången. Därefter skola vi följas åt hem till er, ty jag behöfver förbindas och längtar att erfara, hvad slags folk vi anfäktat.»

Sedan Adolf blef utnämd till understallmästare, hyrde han sig ett rum i grannskapet af slottet. Det dröjde således ej länge innan han var i tillfälle att genom förbindning tjäna sin stridskamrat. Hugget hade tagit tämligen djupt, men blott i den köttfullaste delen af högra underarmen, och när såret blifvit tvättadt, hoptryckt samt omlindadt med en sönderklippt skjorta, framtogs det gjorda bytet till närmare beskådning. »Brunt kläde!» utropade kvartermästaren. »Således ingen militär. Låt oss nu bekika pistolen.»

»Det måste vara ett besynnerligt vapen, ty det sticks och hakar sig fast i fodret,» svarade Adolf. »Se så! Nu är det strax framme.»

»Sapperment, ett katolskt krucifix! Af rödaste guld, belagdt med blixtrande juveler!»

»Alltså ett tjufstreck.»

»Säg snarare ett bofstreck, herr stallmästare. Härunder ligger en nedrig hemlighet begrafven. Ingen rök utan eld; mången talar sanning som har namn för att prata i vädret. Vore vi i Riddarholmskyrkan, skulle ni höra, huru den

salige herrn bultar på sin kopparkista.»

»Hvad i all världen går åt er?»

»En ärlig kristens hjärta kan hoppa ur bröstet vid mindre skandal än denna; men tyst min tunga! Du skall ej vara den första som uttalar det rysliga ordet. Gif mig smycket; inom en timme skall jag återlämna det i edra händer; sedan må ni göra hvad ni vill.»

»Kan jag icke få veta hvad ni ämnar företaga?»

»Jag vill gå till en gammal vän, guldsmeden Björn.»

»Ni må väl aldrig tro, att denna dyrbarhet blifvit stulen ifrån honom?»

»Nej, men blott han kan säga, om den tillhör de eröfrade skatter som förvaras här på slottet, och om krucifixet haft sin plats i konstkammaren eller drottningens enskilda gömmor. Säger han det senare, vet jag nog och vill när som helst krypa i grafven.»

»Men stilla er då! En blesserad bör undvika att låta blodet komma i stark jäsning.»

»Bagatell! Det jäste väl värre när jag vaknade på slagfältet vid Lützen.»»Till slut skola ni få se, att det blott varit en vanlig tjuf, eller ock någon af de katolska missionärernas förklädda präster.»

»Tu sade thet, står det i skriften.»

»Nå, efter ni är så envis, vill jag följa med till gubben Björn. Han har en tid varit min värd och skall säkert med nöje återse sin gamle hyresgäst.»

»Däremot kan jag ingenting invända.»

ELFTE KAPITLET.

Hofcirkeln.

Hemkommen från en färd till ett af sina gods, hade grefve Tott icke hunnit bortlägga reskappan, förrän hofstallmästaren von Steinberg infann sig. Detta besök tycktes vittna om någon oväntad tilldragelse, men grefven var för god hofman att i ringaste mån visa sig nyfiken, och stallmästaren måste hålla tal både om väder och väglag innan han kunde frampressa den frågan: »Nå, hvad nytt på hofvet medan jag varit på landet?»

»Vi ha dansat en splitter ny balett, hvari förekommo en fandango och en bolero.»

»Diable! Tidehvarfvet blir spanskt, märker jag. Man har sagt mig, att de där dansarna mest bestå i tecken och kroppsvridningar.»

»Det är en fullkomlig sanning.»

»Då hafva också säkert de flesta tröskat för bara halmen.»

»Både jag och flere med mig gjorde riktiga dagsverken.»

»Och drottningen?»

»Bland svenskarne var hennes majestät den bästa, men det vill på det hela taget ej säga mycket. Ögonen rörde hon med behag och trippade äfven rätt smånätt åt sidorna; »Till slut skola ni få se, att det blott varit en vanlig tjuf, eller ock någon af de katolska missionärernas förklädda präster.»

»Tu sade thet, står det i skriften.»

»Nå, efter ni är så envis, vill jag följa med till gubben Björn. Han har en tid varit min värd och skall säkert med

nöje återse sin gamle hyresgäst.»

»Däremot kan jag ingenting invända.»

ELFTE KAPITLET.

Hofcirkeln.

Hemkommen från en färd till ett af sina gods, hade grefve Tott icke hunnit bortlägga reskappan, förrän hofstallmästaren von Steinberg infann sig. Detta besök tycktes vittna om någon oväntad tilldragelse, men grefven var för god hofman att i ringaste mån visa sig nyfiken, och stallmästaren måste hålla tal både om väder och väglag innan han kunde frampressa den frågan: »Nå, hvad nytt på hofvet medan jag varit på landet?»

»Vi ha dansat en splitter ny balett, hvari förekommo en fandango och en bolero.»

»Diable! Tidehvarfvet blir spanskt, märker jag. Man har sagt mig, att de där dansarna mest bestå i tecken och kroppsvridningar.»

»Det är en fullkomlig sanning.»

»Då hafva också säkert de flesta tröskat för bara halmen.»

»Både jag och flere med mig gjorde riktiga dagsverken.»

»Och drottningen?»

»Bland svenskarne var hennes majestät den bästa, men det vill på det hela taget ej säga mycket. Ögonen rörde hon med behag och trippade äfven rätt smånätt åt sidorna;däremot gjorde vanan vid kunglig hållning, att de smäktande åtbörderna blefvo något stela.»

»Den fördömde Pimentel!»

»Amen! Ja, räcker detta länge, torde vi också erhålla tjurfäktningar.»

»Då kunde man åtminstone få den glädjen att se de hemlighetsfulla italienarne med uppristade magar, ty ingen svensk lär åtaga sig att vara matador eller hvad det kallas.»

»Tro icke sådant, herr grefve. Den ene af dem ser ut som han smorde stöflarna, och den andre är redan sin kos. Ingen vet hvart han tagit vägen.»

»Det måtte väl kamraten kunna upplysa?»

»Så tänkte jag också, när jag erfor att rikskansleren kallat honom till förhör; men Canterstéen har försäkrat mig, att han dragit gubben vid näsan.»

»Hvad gör grefve Magnus under allt detta?»

»Hvilar på sina lagrar och sofver som om han fått opium.»

»Jag hade nog lust att väcka honom.»

»Det lönar icke mödan. En så odräglig egenkärlek bör man låta gå till hvila ju förr dess hellre; i all synnerhet sedan drottningen tydligen ledsnat vid hans stela manér. Tiden kan bli bättre än vi förmoda, blott afunden ej kommer med i spelet. Ni vet, herr grefve, hur innerligt jag är er tillgifven, och våra förenade krafter utgöra den enda motvikt spanioren har att frukta.»

»I intrigernas vågskål väger jag ej en gång ett lod. Min ärlighet skulle flyga i vädret som en fjäder mot diplomatiens intrigtyngd.»

»Man kan väl vara viktig utan att vara tung? Drottningen har saknat er rätt mycket.»

»Det är en heder som vederfares alla af hennes dagliga omgifning när de resa bort.»

»Mer och mindre likväl. Ett löst ord betyder ingenting, så framt det ej upprepas; men ju oftare detta sker, desto säkrare blir man, att något måste ligga därunder.»

»Jag vill låta svärta mig, om jag förstår hvaråt ni pekar.»

»Den vänskap hvarmed ni hedrat mig kräfver uppriktighet, och om ni verkligen förblandar drottningens mot er särskildt visade ynnest med de hvardagsartigheter som falla till allmän delning, blir det mig ett kärt nöje att kunna göra er uppmärksam på lyckans vink. Ej allenast vidbaletten och under dess inöfning, utan äfven i de vanliga aftoncirklarna yttrade hon saknad öfver er frånvaro. Afundsjukan målade sig på mångens ansikte, och glädje fyllde mitt hjärta hvar gång drottningen sade: »Par Dieu, hvilken skada att den älskvärde Totten är borta, ty nu finnes ingen som kan göra heder åt svenskarne. Ja, herr grefve, det beror helt och hållet på er själf att rycka segerkransen ur Pimentels händer; men tillfället har vingar. Behöfver ni en trogen observator, så räkna på mig.»

Medan von Steinberg talade, vandrade grefve Tott tankspridd fram och tillbaka; slutligen stannade han vid fönstret. Här såg han någon gå ut genom förstugudörren, begifva sig till närmaste tvärgata och där fatta posto. Denna person tyckte han sig vilja igenkänna för att vara understallmästaren von Findling och stod i begrepp att genom en anmärkning öfver händelsen afbryta sin gäst, hvars ord han helst ville lämna obesvarade; men vid närmare eftersinnande syntes honom detta endast blifva ett sätt att förlänga besöket. Så liknöjdt som möjligt sade han därför: »Jag fruktar, att er vänskap för mig kunnat sprida en falsk dager öfver verkliga förhållandet. Ni vet, att jag på mödernet är släkt till drottningen, och om hon just icke anser mig jämngod med en prins, vill hon dock, att det vasablod som rinner i mina ådror skall njuta tillbörlig aktning. Vid alla tillfällen lämnas mig främsta platsen, och lyckan har hittills varit mig bevågen, så att jag kunnat behålla den, utom vid tornerspelet, där jag lät högmodet få öfverhand. Men ingenting är så ondt, att det ej medför någon nytta; ty efter denna varning har jag ej allenast bemödat mig att handla försiktigt, utan äfven att vara blygsam. Läte jag nu dåra mig och ville flyga högre än vingarna kunde bära, skulle mitt fall blifva djupare än alla andras. Den som är född till att lefva vid hofvet finner ej mer något hem sedan han bortjagats därifrån.»

»Jag vill nästan slå vad, att ni flitigt studerat Plato under ert vistande på landet. Dennes oegennyttiga filosofi kan utgöra ett artigt talämne, men i stora världen skulle den, använd, troligtvis skapa mycket ondt. Medan ni offrar åt blygsamheten, befordras Pimentel till öfverstepräst hos en vida mäktigare gudomlighet och ni blir, i er tur, måhända utskrattad i en fandango.»

Vid denna anmärkning bet grefven på läpparna, satte sig och låtsade böja sin ena sporrhals till rätta, ehuru denicke varit i olag. »Om så skulle inträffa,» svarade han efter en stund, »så delar jag ju blott mången annan bra karls öde. Ni nämnde, att italienaren försvunnit; skulle man icke kunna utleta, af hvad orsak det skett och hvart han tagit vägen?»

»Om det intresserar er, herr grefve, skall jag göra mitt bästa, ehuru denna hemlighet torde blifva en svår knut att upplösa. Man tror sig veta, att spanske ambassadörens hästar varit ute i skjuts, dock ej till någon af de närmaste gästgifvargårdarna.»

»Skönt! Där ha vi genast ett märke att styra efter. Bland edra talrika underhafvande måtte väl finnas någon som umgås med Pimentels stalldrängar? Ett enda ord kan säga mycket. Ja, bästa Steinberg, smid medan järnet är varmt, ty jag ville bra gärna undvika att vara främling i Israel, då jag får nåden att träffa hennes majestät, hvilket jag hoppas inom några timmar få göra.»

När Totten efter denna uppmaning blifvit ensam, framdrog han en liten brefpacke ur fickan, genomögnade dess beståndsdelar och sade halfhögt för sig själf: »Månne han verkligen fått väder af den bevågenhet hon börjar visa mig? Omöjligt är det icke, ty han har ögon som en falk och öron som en råtta. Det var en stor dumhet att jag någonsin inlät mig i närmare förtrolighet med den karlen. Afvisa honom kan jag icke för det närvarande, och hvem ansvarar för att jag ej omgifves af en hel spionkedja? Den nybakade understallmästaren, till exempel, smög

sig ju nyss ut ur mitt eget hus, där han har ingenting att göra, och till hvad annat ändamål stannade han väl i tvärgatan än för att vara till hands? Jag måste se efter, om han öfvergifvit sin post. Jo, riktigt är han nu borta! Nå, det vill säga, att vi skola akta oss för honom.»

I detsamma anmäldes herr von Findling, som, utan att afvakta tillåtelse, trädde in. Detta oväntade besök och den djärfhet med hvilken det skedde uppväckte Tottens förtrytelse; men brefven måste räddas, och medan han under deras hopsamlande beredde sig till en rätt skarp fråga, började Adolf: »Ändtligen har jag då den lyckan att träffa er, herr grefve, efter flere fruktlösa försök. Min längtan att afbörda en skuld gjorde er bortovaro till en verklig plåga för mig, och jag trodde nästan, att hofstallmästaren aldrig ville gå sin väg.»»Jag däremot,» svarade grefven, »vet icke, antingen jag mest skall förundra mig öfver det språk ni för eller det obesvärade sätt hvarmed ni behagat nalkas min person.»

»Låt benäget mina gärningar tala; sedan må ni döma. Jag har en, efter allt utseende viktig statshemlighet i min hand, och det är af erkänsla som jag anhåller att få yppa den för er.»

»Hvad betyda dessa utrop om skuld och erkänsla? Så vidt jag vet, är ni mig ingenting skyldig. Skulle den där statshemligheten blifva för tung, torde von Steinberg kunna lätta bördan.»

»I hofsederna, liksom i hofspråket, har jag icke hunnit göra särdeles stora framsteg; därför måste jag ännu ofta fela mot etiketten; men jag trodde, att den man som ädelmodigt uppsökte och ingaf mod åt fången också skulle förstå ärlighetens okonstlade uttryck. Er anvisning på hofstallmästaren kan jag för ingen del begagna, ty blott genom er eller min mun skall drottningen erfara huru hon blifvit bedragen.»

»Svara mig uppriktigt: hvem anförtrodde er denna hemlighet?»

»Händelsen och mitt svärd. Ni misstänker mig, men därtill har ni inga skäl; ty jag upprepar ännu en gång, att erkänslan för ert deltagande i mitt öde och skyldigheten att godtgöra det bryderi som jag vid tornerspelet förorsakade er ensamt ingifvit mig tanken att våga detta steg.»

»Nå, hvari består då den märkvärdiga upptäckten, och hvilka följder tror ni den medför?»

»Det förra vill jag besvara; det senare kan ni därefter bäst utreda. Har ni någonsin tillförene sett denna dyrbarhet?» Härvid framtog han krucifixet.

»Rätt ofta bland konststyckena i drottningens enskilda bibliotek; och om mitt minne ej bedrar mig, så tillhör det bytet som gjordes i ett jesuitkloster i Prag.»

»Prag, säger ni? Det är, vid Gud, besynnerligt.»

»Hvarför fäster ni er just vid detta ord?»

»Jo, emedan det erinrar mig om forna tider. Men låtom oss blott tänka på den närvarande stunden. Krucifixet har blifvit stulet och skulle transporteras ut ifrån slottet, när jag tillika med kvartermästaren Kraft ertappade tjufven.»

»Förmodligen satte ni honom i arrest?»

»Det var oss icke möjligt, ty han släppte rofvet och flydde.»

Nu berättade Adolf huru allt tillgått, utan att likväl nämna händelsen med spåkvinnan. Vid hvarje meningklarnade grefvens ansikte, och då han hörde, att den förmodade tjufven måst lämna sitt rockskört i sticket, samt att detta befunnits vara af mörkbrunt fint kläde, fattade han ynglingens hand, sägande: »Kan ni förlåta min ohöflighet?»

»Denna vänliga blick kastar en slöja öfver den lilla orättvisa ni gjort mig, och sedan jag uppfyllt min skyldighet, träder jag tillbaka, för att vördsamt fråga: vill ni behålla krucifixet, eller har ni något att befalla er ödmjuke tjänare?»

»Så kallt skola vi icke skiljas. Er oegennytta, er fina takt att bedöma hvad fördel jag kan draga af en sådan händelse som denna, utan att ni låtit nyfikenheten fresta er att göra förtidiga upptäckter, väcker lika mycket min

beundran som erkänsla. Jag erbjuder er min uppriktiga vänskap och smickrar mig med hoppet, att ni ej försmår den.»

»Er vänskap mottar jag gärna, icke för det att den skänkes mig af en anförvandt till regenten, utan emedan gåfvan är den bästa som en redlig man kan gifva.»

»Vår bekantskap är ännu för ny att berättiga mig till sådant förtroende som rör hjärtats angelägenheter, och det vore otacksamt att affordra en bekännelse, som ni kanske ännu ej vågat göra för er själf.»

»Ni misstar er, herr grefve; jag är färdig att besvara hvarje fråga ni behagar framställa.»

»Lofva icke mer än ni vill hålla!» svarade Totten skalkaktigt och hotade med pekfingret, »ty jag kunde taga er på orden. Framtiden må afgöra vår lilla vänskapliga tvist, och ingenting skulle vara mig angenämare än att få orätt; men låtom oss nu ombyta talämne. Jag är skyldig er en förklaring, eller att säga, hvarför jag mottog er med ett slags öfverlagd ohöflighet. Den härrörde af misstanken, att ni var spion åt hofstallmästaren von Steinberg.»

»Spion; och åt hofstallmästaren! Hela världen tror, att han är er bästa vän; åtminstone går sådant tal på hofvet.»

»Just därför har jag ansett mig böra upplysa er om villfarelsen. I de högre kretsarna måste man vara begåfvad med en särdeles skarp blick, för att kunna genomskåda tingen och finna deras verkliga halt. Att be er tiga med den upptäckt ni meddelat mig anser jag mindre behöfligt, men omtala ej heller för någon att vi träffats i enrum.»

»Denna begäran skall jag visserligen efterkomma; dock bör jag ej dölja, att tvenne personer redan känna min härvaro. När bytet i går afton gjordes, följde kvartermästarenmig genast till vår gemensamme vän, guldsmeden Björn, som upplyste oss, att krucifixet tillhörde drottningen, hvarefter jag för båda yppade, åt hvem jag ämnade gifva det.»

»Förmodligen gissade ni på den så kallade tjufvens namn.»

»Icke för min del; men att gubbarne hade hvar sin egen tanke kunde jag sluta af deras mörka tal och åtbörder. De äro ett par riktiga original må ni tro. Medan kvartermästaren inblandade sina forna kampanjer med ulfvar i fårakläder, grep om svärdfästet och svor öfver sin dumhet att icke stöta ner hvarenda jesuit som han mötte under trettioårakriget, brummade guldsmeden i djup baston: »hm, hm! hm, hm! Människans hjärta smälter i pröfningens stund, som guldet i degeln, och när massan blir flytande, ser man först huru mycken slagg som varit gömd i den glänsande metallklumpen.»

»Det är bra,» afbröt grefven, hvilken under samtalet haft sina blickar åt gatan. »Sök upp de hedersmännen så fort ni kan. Säg dem, att ni ändrat beslut och själf framgifvit det förlorade godset till drottningen, som befallt er iakttaga tystnad för att kunna utforska rätta sammanhanget.»

»Då förråder jag mig, ty jag är icke van att ljuga.»

»Så bed dem tiga med hvad de veta. Nu måste ni bort. Steinberg är redan i förstugan. Genom denna lilla vindeltrappa kommer ni ned på gården. Mer när vi träffas!»

Under andra omständigheter skulle grefve Totts ord och handlingssätt troligen upprört Adolfs inbillning och retat hans nyfikenhet; men sedan länge utgjorde Fransiska den enda punkt kring hvilken hans tankar hvälfde sig så ofta han var allena. Alla försök att få tala med henne misslyckades, och det var en dubbel plåga för honom att dagligen vistas under samma tak med henne, utan att erhålla mer än en förstulen blick, när de händelsevis möttes i någon af de aldrig tomma salarna.

Emellertid ej allenast fortforo nöjena på hofvet, utan tilltogo äfven i allt större skala. Såsom blott titulerad hofjunkare, var Adolf främmande för de intima aftoncirklarna, men dessa utvidgades småningom, och befallningen att vara drottningens gäst gafs honom så ofta, att han slutligen däröfver föll i förundran, synnerligen som han hvarken kunde på något utmärkt sätt deltaga i den allmänna konversationen, eller förmärka, att hennes majestät fäste särdelesuppmärksamhet vid hans person. Lutad mot den med italiensk marmor inlagda spiskarmen, stod han en afton, under det sällskapet samlades, försänkt i begrundande öfver hvad han vunnit på sin så kallade

upphöjelse.

Oförmärkt nalkades grefve Tott och sade: »Jag är mycket nöjd med ert uppförande i förhållande till mig själf, och hoppas, att min tacksamhet snart skall visa sig i annat än tomma ord. Litet mer glädtighet skulle dock ej skada, ty en ung man bör undvika att synas allt för blyg. Genom deltagande i samtalen blir man bildad, och den stumma förtjänsten misskännes ofta. På ert vanliga sätt undankrupen i en vrå, eller rak som en skildtpost vid dörren, går man miste om tillfället att se mången löjlig åtbörd och skratta åt mången yttrad dumhet.»

»Hvad vill ni jag skall göra?» genmälte Adolf. »Att med den stora hopen tanklöst pladdra om en mängd filosofers arbeten som jag ej läst, eller bedöma konstalster som jag ej sett, kan aldrig falla mig in. För nya bekantskaper har jag förlorat smaken. Mina likar se gärna, att jag lämnar rum åt dem; de stora herrarne förbjuder etiketten mig att nalkas, och drottningen lär nog icke ha lust att tala med en så ringa tjänare som mig.»

»Nu är ni otacksam mot drottningen, då ni förgäter hur nådig hon varit mot er tillförene. När man vill njuta af solskenet, gömmer man sig icke i källaren. Om hennes majestät ej, utan att göra uppseende, kan tränga genom massan för att träffa den längst bort stående, blir däraf ingen följd, att hon skulle försumma att tilltala honom om han vore närmare. Tro mig, den som ej går framåt, måste nödvändigt skrida tillbaka. Ännu dväljes ni på en låg punkt mot den höjd till hvilken era egenskaper berättiga er att komma. Goda vänner kunna väl skjuta på, men ni måste själf åtminstone lyfta benen.»

När Findling åter ville svara, var grefven redan långt borta; ty drottningen hade anländt, och man knuffades för att komma längst fram. Det erhållna rådet syntes honom äga tvenne sidor. Emellan att oblygt söka fängsla regentinnans uppmärksamhet och med flit undandraga sig den kunde han ej neka att det fanns en medelväg, eller tillfällets begagnande, om det erbjöd sig. Från dessa reflexioner öfvergingo hans tankar till de närmast stående. På ena sidan varseblef han hofstallmästaren von Steinberg, förtroligtspråkande med Bourdelot, på den andra tvenne äldre utländingar, demonstrerande under häftiga åtbörder. I de senares både utseende och dräkt låg någonting högst eget; hvilkendera var det största originalet, kunde han ej afgöra. Den mest till åren komne bar en tämligen utsliten rock och stor, men illa kammad svart peruk, som nästan betäckte hans magra ansikte, hvars långa spetsvinkliga näsa framsköt, likt uppståndaren på en vertikal timvisare. För öfrigt utmärkte kroppsbyggnaden fysisk kraft och de lifliga ögonen ett häftigt lynne. Den jämförelsevis yngre mannen var däremot en karrikatyr på en fransk petit maitre. Det lånta, lockiga håret föll som en yfvig lejonman nedåt skuldrorna och ryggen. Halsduk, rock, underkläder, skospännen, med ett ord allt hvad som kunde hänföras till alster från skräddareverkstaden eller modemagasinet, var ytterst prydligt, men kunde likväl icke tvinga den underliggande köttmassan till skapliga former. Åt hvarje ord syntes han vilja gifva vikt genom någon passande rörelse med armar, ben eller hufvud, och det var nästan omöjligt att icke skratta, när man såg, hvilken möda ett sådant arbete kostade honom.

Ju längre Adolf fäste sina blickar på dessa herrar, desto mer roades han af att betrakta dem; och då de började skrida framåt, följde han mekaniskt efter dem, tills alla tre slutligen stodo helt nära drottningens stol, bakom hvilken Bourdelots försmädliga ansikte på samma gång visade sig. Sällskapet hade formerat mindre grupper med hvar sitt särskilda samtalsämne, och de undertryckta rösterna sammangötos till ett oredigt sorl. Vid ett bord mellan tvenne fönster sutto grefvinnan Ebba jämte flere andra hofdamer, hållande händerna på en till hälften broderad tronhimmel; men de kringspridda arbetsmaterialens mängd, såsom silfver- och guldtrådsnystan, kantiljer, silke, strå- och sandperlor m. m. tycktes snarare utgöra en exposition än ett bevis på de skönas flit för ögonblicket.

Ändtligen steg drottningen upp för att göra sin rund kring salen. Hon ställde först kosan till de främmande legationernas medlemmar och några svenska generaler och stannade sedan, liksom händelsevis, framför Adolf. »Man har sagt mig,» yttrade hon, »att det är ni, min kära von Findling, som inridit den bruna mecklenburgaren?»

»Detta har varit mitt första prof, sedan jag hade den lyckan att få träda i ers majestäts tjänst,» svarade Adolf.»Med tiden torde han bli bra nog, ehuru han är af ett envist lynne och ogärna vill böja åt höger.»

»Ni har starka pretentioner. För min del fann jag honom charmant på förmiddagspromenaden. Det var som jag suttit i en gunga. Ni, herrar kavallerister par excellence, tåla ej den minsta motsträfvighet hos de arma djuren, på hvilka er reputation beror, och om jag varit en vanlig flicka, hade jag aldrig gift mig med någon utmärkt snäll ryttare.»

»Af hvad orsak skulle en sådan olycka vederfarits talangen, om jag i underdånighet vågar fråga?»

»Par Dieu, det är ju solklart! Den som dagligen öfvar sig att fordra lydnad lägger aldrig bort en så ljuf vana.»

»De förnämsta af vårt kön hafva dock med sina gärningar bevisat motsatsen.»

»I hvad måtto?»

»Mången prins, som tappert tumlar sin stridshäst, vågar anhålla om en drottnings hand, i hvilken spiran torde uträtta mer än en ryttarsporre.»

»Ni argumenterar icke illa; skada blott, att corps diplomatique gick miste om att höra svaret. Hädanefter befaller jag er inrida alla mina lifhästar, äfven i den händelse ni skulle befordras till en annan syssla än den ni nu innehar. Kom noga ihåg att ofta göra mig reda för deras framsteg, ty det generar mig att eftersinna, hvilken jag bör välja, när hofstallmästaren frågar hvilken som befalles.»

Lik en vindflöjel, snodde drottningen omkring på högra klacken, så att hon vände sig mot Adolfs original, och innan de ännu hunnit fullborda den djupa bugning som däraf blef en följd, hörde man: »Vi talte nyss om talanger; här äro tvenne utmärkta förenade. Min kära Mejbom, har ni slutat er afhandling om de grekers och romares tonkonst?»

»Uppränningen är åtminstone gjord, till ers majestäts tjänst.»

»I ett så ovanligt ämne är det lyckligt att vara grundlärd, ty svårligen finnes någon på stället hvars råd eller omdöme ni kunde begära.»

»Denna lärdomsgren är en af de kinkigaste; också smickrar jag mig med att ej hafva många rivaler.»

»Parbleu! Den som kunde säga detsamma. Och ni, monsieur Naudé, har ni ännu afgjort, huruvida danserskorna på ön Delos voro krönta med myrten eller murgrön?»»Myrten, utan tvifvel myrten, ers majestät. De greker hade smak och satte allting på sitt rätta ställe. Dansen var, primitivt, ett uttryck af glädje, en målning af vissa händelser, med sina öfvergångar från känsla till känsla. Myrten är kärlekens symbol, och den vissnar liksom kärleken, då däremot murgrönskransen påtagligt skulle erinra om en onaturlig varaktighet.»

»Nå, nå, mon cher! Jag disputerar icke. Således veta vi, att de nyttjade myrten; men många andra intressanta saker äro ännu outredda, till exempel, antingen direktörn för körerna i Athen var dans- eller sångmästare.»

»Ber underdånigst om nåd, han var bestämdt dansmästare, med skyldighet att känna tonkonsten.»

»Falskt, grundfalskt! Jag försäkrar ers majestät, att han var director musices,» ropade Mejbom i vredesmod. Hvar i all världen har en så förryckt styrelse, ett så smaklöst publikum funnits, att man kunnat tåla dansens välde öfver tonkonsten? Hvem som vill försöka skall finna, att dans blir ett nonsens i saknad af musik; men dagliga erfarenheten vittnar, hur ofta musiken tjusar utan att dans kommer i fråga. Dansen, äfven i dess allra ädlaste bemärkelse, är blott ett barn af den sinnenas berusning som musikens himmelska toner uppväcka. Den ena krälar, oaktadt hvarje bemödande, i stoftet; den andra stiger, genom sin egen underbara kraft, beständigt mot Olympen. Dansen är alltså en bisak.»

»Hufvudsak, vill ni säga!» afbröt Naudé.

»Bisak har jag sagt, och det menar jag.»

»För allt i världen,» inföll drottningen, »blifven ej ovänner, mina herrar! I ären båda ett par verkliga genier, och jag skulle dö af oro, om ni ej också vore fördragsamme. Följom de grekers exempel och striden med annat än tomma ord. Att väl beskrifva är redan mycket, men att verkställa ändå mer. I hafven så retat min nyfikenhet, att

jag omöjligt kan få en blund i mina ögon förrän jag sett tillämpningen af hvad ni yttrat. Villfaren min anhållan och uppfören någon scen ur en grekisk tragedi! Mejbom skall föreställa den sjungande kören, Naudé den dansande; och behöfvas underordnade personer, ber jag er utvälja dem af mitt hof som därtill synas er skickliga.»

Från alla sidor framstörtade en hop yngre folk, för att erbjuda sin tjänst. Bourdelot ställde sig, rak som ett ljus, bakom Mejbom, von Steinberg trampade Naudé på hälarna,så att han, nolens volens, måste nalkas sin rival och ej kom till rätt besinning, förrän han stod tätt emot dess hotande näsa. Professorn i danskonsten anade väl hvad som möjligtvis kunde blifva följden af allt detta, men beslöt hålla god min i elakt spel; och musikens förfäktare ansåg som sin skyldighet att ej rymma fältet då han så djärft utmanades. »Låtom oss välja något ur Euripides' tragedier,» sade han, »till exempel Iphigenie i Aulis. Jag har öfversatt pjesen och kan honom nästan ord från ord. Att föreställa den sjungande kören må blifva min sak; ni återger dansen, både för att visa känslorna medan sången varar, och sinnesrörelsen efter dess slut, så får man se huru det går till att dansa utan musik.»

»Jag tror ni yrar! Att man kan dansa utan musik, har jag aldrig påstått, långt mindre att den grekiska kören gjorde det. Tvärtom har jag alltid sagt, att instrumenten ljödo oupphörligt, ej allenast då kören sjöng, men också då han dansade. Vi hafva emellertid hvarken flöjter eller lyror tillhands, därför torde vi ej kunna gifva den anbefalda representationen. »

»Se så! Ni vill redan retirera, märker jag. Nej, nu är det för sent. Mellan fjärde och femte akten i besagde teaterstycke förekommer en mellanscen, hvari kören ensam uppträder. Alla samtlige som erbjudit sitt biträde utgöra kören; vi på denna sidan sjunga, herrarne på den andra behaga gestikulera.»

De närvarande hoppades visserligen få höra någonting lustigt när gubben Mejbom i vredesmod grep sig an; men att han skulle sjunga så darrande, falskt och utan all ton som han gjorde, hade ingen förmodat. Med den ringaste sans kunde han ej ha undgått märka, huru man smålog till höger och vänster; nu åter hvarken hörde eller såg han. Naudé var på sin sida ej i någon lycklig belägenhet, ty han kände föga det stycke, hvars innehåll han genom åtbörder skulle beteckna, och hade genast varit förlorad, så vida ej de första raderna låtit honom gissa, att det borde blifva ömkligt allt igenom. Denna egenskap uttryckte också hela hans figur under arbetet, som frampressade en flod af svett. Armarnas fantastiska svängningar kastade de prydliga lockarna oupphörligt i vädret, och kroppen rullade på sina korta oviga ben, liksom gåsen, då han skall öfvervada en dyfull strand. Vid slutraderna voro krafterna nästan uttömda.Men Mejbom upphörde icke att sjunga, fastän orden tröto. Det återstod således att utföra den stumma känsloyttringen. Härvid kunde Bourdelot ej återhålla sin fallenhet för löjliga upptåg. Behändigt smög han sig till arbetsbordet, tog handen full med gula stråpärlor och strödde dem på golfvet i den riktning som han förmodade att dansmästaren skulle följa. »Allons! Allons!» ropade han åt Mejbom, som, efter att ha dragit andan, åter började, först långsamt och sedan med ökad takt, sjunga. Men nu ville ödet, att ju hastigare stegen blefvo, desto närmare kom den arme Naudé det utlagda försåtet. Han kände benen vackla, och strofen var icke slut, innan han själf satte punkt, i ordets egentliga bemärkelse, så att peruken flög långt bort.

Att beskrifva den salva af skratt som slutade detta uppträde är icke möjligt. Ingen kunde återhålla sitt löje, utom Bourdelot, som helt allvarsamt tog upp den förflugna peruken och tryckte den på sin ännu sittande ägares hufvud, därvid sägande: »Mottag denna lagerkrans, tills en bättre hinner förskrifvas från Grekland!»

Drottningen pinades, ty skrattmusklerna voro komna i för stark rörelse att genast kunna tvingas till lydnad, oaktadt hon insåg hur nödvändigt det var att visa kunglig värdighet. Grefvinnan Ebba däremot, som ägde ett mindre häftigt lynne, men likväl varm känsla för andras motgångar, skyndade fram till Naudé, efterfrågade, om han gjort sig skada, och visade därvid så mycket deltagande, att han nästan lyckönskade sig till hvad som händt.

Mejbom åter var försvunnen och kunde icke igenfinnas. Under hot och svordomar hade han, då man började skratta, begifvit sig bort, huru långt visste ingen.

Ungefärligen vid samma tid lämnade också Adolf rummet, förargad öfver sällskapets lättsinnighet, hvari han ej kunde förmoda att Kristina planmässigt deltagit. »Beklagansvärda furstinna,» tänkte han vid sig själf, under det han inträdde i ett af de längst bort belägna förmaken, »på det sättet skola alla dina handlingar förtydas!» Nu först

märkte han, att han ej var allena. Hastiga steg hördes bakom honom, och då han vände sig åt ljudet, stod Mejbom tätt bredvid med förvånad uppsyn. Efter några minuters ömsesidig tystnad frågade musikens förfäktare: »Huru, har ni kunnat lämna det muntra sällskapet, min unge herre?»»Denna fråga,» svarade Adolf, »skulle påkalla ett mindre angenämt svar, om jag ej nyss sett er blifva förorättad och i följd däraf kan finna billigt, att harmen ännu jäser i ert sinne.»

»Ni hyser då verkligen medkänsla för min belägenhet?»

»Jag måste afhålla mig från att bedöma den, så länge jag ej känner hvad drottningen gjort för er upprättelse; men att händelsen gått henne till hjärtat, tror jag säkert, och då torde ersättningen uppväga skadan.»

»Ersättning, säger ni! Sådant kan ges åt usla slafvar eller låga smickrare. En man af ära fordrar upprättelse eller tar sig hämd. Majestätet är oåtkomligt, det vet jag ganska väl; men dess tjänsteandar stå under rättvisans färla. Lärdomsidkaren brukar icke svärd, och därför tror mången inbilsk narr, att han är beröfvad alla vapen. Tiden skall visa, huru falsk denna uträkning är, ty då såret, som värjan åstadkommer, läkes inom några månader, verkar satirens på en papperslapp utgjutna gift fördärf ännu i aflägsna tidsåldrar. Jag vill skrifva en afhandling om detta skändliga hof, jag vill måla dess löjligheter med eldbokstäfver, jag vill...»

»För allt i världen, sansa er! Besinna hvad följderna kunna blifva af detta barnsliga hot. Ett ord från min mun, och ni sitter där ni säkert skall behöfva kattögon för att få afhandlingen färdig.»

Denna hotelse åstadkom en högst besynnerlig verkan. Liksom han redan varit på första trappsteget till ett underjordiskt statsfängelse, ilade Mejbom baklänges utåt golfvet, ända tills han stötte mot ett alldeles opåräknadt hinder, eller Bourdelot, hvilken riktigt fångade honom i flykten, därvid sägande: »Mon Dieu, hvad ni är begåfvad med beundransvärd rörlighet! Jag har sprungit kring hela slottet för att söka upp er och be er genast komma till drottningen. Ni tiger? Intet ord af tacksamhet, intet svar!»

»För hennes majestät vill jag yttra mina tankar i enrum, enär tillfallet så fogar. För dig, din spetsbof, har jag ej annat svar än detta!» Härvid gaf han fransmannen en fet örfil och skyndade sig bort.

Från sitt löjliga grin öfvergick fransmannens ansikte till någonting infernaliskt. Krampaktigt körde han högra handen i barmen, blottade till hälften en gömd dolk och gick sina färde; men därunder skallade i de tomma rummen ett hemskt hånskratt, alldeles likt det som hördes i Kungsträdgården.»Var det du, din fredsstörare som skrattade i mörkret,» ropade Adolf, »så torde det bli min skyldighet att med dig också uppgöra räkning efter Mejbomska metoden.»

Slutligen begaf han sig långsamt tillbaka till stora salen, där gycklandet och larmet ännu fortgingo. Ingen tycktes bekymra sig om drottningens närvaro; man skrattade, gjorde sina anmärkningar, härmade Mejboms grekiska sång och satte benen i de löjligaste positurer så ofta Naudé vände ryggen till.

Detta ovanliga larm hade lockat till stället hofvets alla sysslolösa tjänare, som, hoppackade i dörrarna, utgjorde ett slags kör till de förnämes tokerier. Midt ibland detta saturnaliska vimmel stod Adolf, lik en främling, skådande åt alla sidor. Att åter komma ut syntes omöjligt, emedan den enda dörr som ej var fullproppad af folk ledde till drottningens inre rum, en helgedom som ingen utan tillåtelse vågade beträda. Men äfven denna utgång fann han, vid närmare undersökning, bevakad. En mörk varelse skymtade där af och an, alltid intagande sådan ställning, att ljusskenet icke kunde falla på dess anletsdrag. »Hvem är denna blygsamma?» tänkte han, i det en inre aning spådde, att det kunde vara någon som han gärna såg. Omärkligt skred han således närmare längs väggen och steg hastigt fram då han trodde sig minst väntad. Försöket lyckades dock icke, ty den öfverraskade flydde genast, och allt hvad han kunde upptäcka var en viss likhet i dräkten med drottningens kammarpigor.

Utan att betänka hur mycket han vågade, följde Adolf efter. Tvenne rum passerades utan hinder, men vid det han öppnade dörren till ett tredje, rusade någon emot honom, ropande: »Hvad vill ni i drottningens sängkammare?» Lyckligtvis befanns denna så upplyst, att han kunde svara: »Är ni ensam, Fransiska?»

»Bort, bort! Ni är förlorad om någon öfverraskar er här!»

»Jag måtte väl få lof att göra en dårskap på hela dygnet, då de öfriga gjort minst en i minuten. Neka mig icke lyckan att fröjda mig åt en god, oskyldig varelses umgänge; jag har länge nog plågats af narrar, hycklare och så kallade konstnärer.»

»Gå tillbaka till sällskapskretsen; plågas eller trifs bäst ni kan; stanna blott icke längre här!»

»Vill ni då aldrig mer unna mig ett samtal?»»Min vilja får icke vara min lag.»

»Ett ord, och jag gör knäfall för drottningen, tills hon skänker mig er hand. Sedan draga vi hädan; världen är stor; tvenne älskande varelser behöfva icke mycket för att vara lyckliga.»

»Himlen bevare mig ifrån att hjälpa er till en sådan lycka! Låt tiden gå sin gång; mycket sker som man ej tror.»

»Vid allt hvad du älskar, vore det också någon annan än mig själf, besvär jag dig att förklara orsaken till din odrägliga köld. Då vi sist träffades, var jag så innerligt lycklig; ty jag trodde att de tårar du göt runno för min skull, och hoppades ofta få se dig. Men du flyr mig som en ond ande; du stöter mig ifrån dig med grym liknöjdhet; hvarigenom har jag förtjänat denna behandling?»

»Huru förtjänt denna förebråelse är, skall framtiden visa; men fordra icke, att jag blindvis trotsar ödet. Ödet är ej något tomt ord! Vi stå bägge under dess spira och måste lyda dess lagar. Hoppet är vår enda egendom, den vi böra klokt förränta. På sådant sätt skola händelserna foga sig till vår fördel, och lika väl som en slöja faller, kunna tvenne falla.»

»Hvad hör jag! Ja, du har rätt; hoppet gäckas ej. Man har sagt mig, att vissa drag i mitt ansikte, eller dylikt, vittna om så kalladt ädelt ursprung, och jag tror mig, med större skäl, kunna lämpa samma spådom på dig. Vänta vill jag gärna, vore det också en evighet, blott du lofvar, att belöningen därför skall blifva din hand.»

»Här har du henne redan i förskott, men som du ser, så tom, så tom!»

»Detta är den dyrbaraste stund i min lefnad!» hviskade Adolf och tryckte flickan mot sitt bröst. »Du kan göra med mig hvad du vill. Ljus står framtiden för min syn icke blott i ärans bländande skrud, men äfven i den husliga sällhetens blygsammare gloria.»

Vid detta ord hördes ett starkt buller. »Drottningen!» ropade Fransiska och förde Adolf, nästan med våld, genom ett litet närgränsande rum till förstugan.

Lika hastigt återvände hon sedan, hållande händerna för sina ögon. »Du må visst skämmas att dröja så länge i en kättares famn,» sade Nepomucena, som framkrupit från sitt gömställe bakom sänggardinen. »Hvarthän tror du väl denna yrsel skall leda?»»Dit ni gör er så mycken möda att störta min arma själ!» snyftade flickan.

»Eländiga toka! Dock, jag bör icke fordra öfvermänsklig styrka af ett vid heliga strider ovant hjärta. Dessutom är det ingen omöjlighet, att han ju också kan omvändas och att han sålunda verkligen är bestämd till din make af högre makter. Du vet, att jag förstår huru en hemlighet skall bevaras; därför behöfver du icke frukta någon obehaglig upptäckt. Men sansa dig, ty drottningen kommer. Genom dörröppningen ser jag redan, huru kammarherren fattat den stora armstaken och blott väntar på slutet af hennes samtal med Pimentel för att lysa henne hit.»

TOLFTE KAPITLET.

Två Vasaättlingar.

En lördagskväll i oktober glänste ljus från det bästa rummet i mäster Björns stilla boning. Arbetet hade, efter vanligheten, längesedan upphört; men som det var helgsmål, släckte gubben genast ut elden i smältugnen, gick en

stund och pysslade med verktygens läggande hvar på sitt ställe, befallde pigan sopa golfvet, med undantag af den lilla omkrets kring borden där något silfver möjligtvis kunnat nedfalla, och satte sig därefter helt makligt att läsa ett kapitel i bibeln. När detta var fullgjordt, hörde till ordningen, att också en psalm skulle sjungas, och ljudet efter de sista orden bortdogo just då flere kraftiga slag på förstugudörren hördes. »Hvad står på?» ropade guldsmeden, i det han genom ett öppnadt fönster sträckte ut hufvudet så långt hans korta hals tillät. »God vän!» svarades från gatan.

»Aha, är det du, gamle krigsbuss! Vänta litet, jag skall genast öppna för dig.»

Kort därefter inträdde kvartermästaren Kraft, sedan han i förstugan skakat och upphängt sin genomblöta kappa. »Dit ni gör er så mycken möda att störta min arma själ!» snyftade flickan.

»Eländiga toka! Dock, jag bör icke fordra öfvermänsklig styrka af ett vid heliga strider ovant hjärta. Dessutom är det ingen omöjlighet, att han ju också kan omvändas och att han sålunda verkligen är bestämd till din make af högre makter. Du vet, att jag förstår huru en hemlighet skall bevaras; därför behöfver du icke frukta någon obehaglig upptäckt. Men sansa dig, ty drottningen kommer. Genom dörröppningen ser jag redan, huru kammarherren fattat den stora armstaken och blott väntar på slutet af hennes samtal med Pimentel för att lysa henne hit.»

TOLFTE KAPITLET.

Två Vasaättlingar.

En lördagskväll i oktober glänste ljus från det bästa rummet i mäster Björns stilla boning. Arbetet hade, efter vanligheten, längesedan upphört; men som det var helgsmål, släckte gubben genast ut elden i smältugnen, gick en stund och pysslade med verktygens läggande hvar på sitt ställe, befallde pigan sopa golfvet, med undantag af den lilla omkrets kring borden där något silfver möjligtvis kunnat nedfalla, och satte sig därefter helt makligt att läsa ett kapitel i bibeln. När detta var fullgjordt, hörde till ordningen, att också en psalm skulle sjungas, och ljudet efter de sista orden bortdogo just då flere kraftiga slag på förstugudörren hördes. »Hvad står på?» ropade guldsmeden, i det han genom ett öppnadt fönster sträckte ut hufvudet så långt hans korta hals tillät. »God vän!» svarades från gatan.

»Aha, är det du, gamle krigsbuss! Vänta litet, jag skall genast öppna för dig.»

Kort därefter inträdde kvartermästaren Kraft, sedan han i förstugan skakat och upphängt sin genomblöta kappa.»Ett herrans väder,» mumlade han, »alldeles som då jag patrullerade från Rossleben till slottet Wendelstein: men gör ingenting: min barkade hud är icke af socker.»

»Jag trodde ej få se dig i kväll, bror; ty det blåser ju, snöar och regnar, så att en ärlig karl knappt skulle ha hjärta att köra ut sin hund.»

»Gammal knekt, bror, frågar icke efter väder och vind; sämre än en hund i det fallet, men så mycket bättre i andra. Skulle till exempel, ditt öl redan vara slut?»

»Det vill jag icke hoppas. Hör hit, flicka! Tappa tennkannan bräddfull af den tunna som ligger längst till höger i källaren; vill försöka hvad julölet lofvar.»

Härpå följde en stunds ömsesidig tystnad, medan befallningen af tjänsteflickan verkställdes; men så snart kannan fått sin tillbörliga plats på bordet och vännerna satt sig midt emot hvarandra, återtog Björn: »Skål, gamle vän! En klunk för den salige hjältekungen!»

»Det var ärligt sagdt; skål? Gud fröjde hans själ!»

»Se så; nu är det undangjordt. Hur går det till vid hofvet?»

»Disciplinen i de högre kretsarna bär åt fanders; men jag hoppas på bättre tider, sedan den maroden Burrelux blifvit körd ur lägret och den gamle riksprofossen Axel Oxenstierna, efter berättelse, skall återfå sitt välde.»

»Det var en härlig underrättelse.»

»Jo, jag tackar. Skål för hjältekungens vän!»

»Skål för honom också! Hvem tog vid fransmannen?>

»Vet jag det? Påfven, eller hin onde; lika godt, blott han ej kommer tillbaka.»

»Adelns hot uträttade hvad folkets knot ej förmådde.»

»Så tycktes det vara; men man säger, att änkedrottningen slagit trumf i bordet och så grundligt läxat upp sin kära dotter, att hon måst skilja sig vid hofnarren. Prästerna lära äfven gjort sitt till.»

»Lika mycket, som du yttrade, bara han är borta.»

»Gud gifve att spanioren vore så med! Krucifixet slår mig ständigt för hufvudet.»

»Har du aldrig hört något vidare om den saken?»

»Icke ett ord. Hvad grefve Tott gjort med fyndet vill von Findling icke säga, ifall han annars vet det själf.»

»Tystnaden kan härröra af grannlagenhet för någon främmande beskickning. Katolikerna fingo ondt i ögonen, »Skål, gamle vän!»då de sågo ett sådant religionstecken ligga och vräka bland gammalt skräp; tjufven var förnäm, kunde icke offentligt tilltalas; därför var det bäst att se mellan fingrarna med honom, när varan kom tillrätta igen.»

»Men om det nu varit bortgifvet med varm hand, såsom lösepenning för påfvens aflat i framtiden?»

»Hm, hm, hm, hm! Sådant trodde jag aldrig få höra om Gustaf Adolfs dotter från dens mun, som haft n:o ett vid Gula brigaden.»

»Du har rätt, bror! Jag felade mot disciplinen. Måtte någon förbarmande ängel stryka ut den anmärkningen från evighetens stora mönsterrulla.»

»Tag ej så illa vid dig. Här i rummet finnas ej flere lyssnande öron än mina.»

»Nog finns det här alltid,» sade kvartermästaren och vände sig bort, för att omärkligt aftorka en tår.

»Hur går det med er aflöning nu för tiden?»

»Illa; skattkammaren är tom, regementskassan likaså, och ständerna vilja ej skaffa nya tillgångar.»

»Kanske lägger du dig mången kväll med tom mage?»

»Icke omöjligt, men har gjort så förr en gång. På gamla knektar sannas ofta ordspråket: när barnet är dödt, är fadderskapet förgätet. Krig är ett särskildt element. Under freden låter man dess verktyg förfalla, och de som skola nyttja dem blifva öfverflödspersedlar.»

»Gardet åtminstone är rätt vackert.»

»Ja, utanpå! Mitt harnesk har alltid varit blankt, undantagande när det regnar; nya rockar fingo vi allesamman då vi första gången mönstrades af vår nye chef; men såg salig kungen min skjorta, skulle han säga: väl tvättad, fullsatt med lappar, oduglig, genast en ny!»

»Hm, hm! Stackars man!»

»Jag är mindre att beklaga än mången annan, ty, på några förflugna ord när, som ett häftigt lynne ibland framkallar, är mitt samvete fläckfritt, så vidt jag själf begriper. Blott en enda önskan har jag, den att få dö för en kula, innan man vräker mig bland invaliderna. Men det är sant! Jag har ändå en till; du förstår hvad jag menar?»

»Juvelskrinet är således ännu orördt i ditt förvar?»

»En dum fråga, ursäkta mig, bror.»

»Den vore mer än dum, om jag ej kunde svärja på, att ägaren sofver de dödes sömn och ej visste att du lidernöd. Anmäl förhållandet vid någon laglig domstol, så får du säkert tillåtelse att begagna medlen.»

»Hvilket tanklöst prat! Hvad som anförtros i en ärlig soldats händer, blir i säkert förvar, om han än därunder skulle svälta ihjäl och kunde rädda lifvet genom tillgripande af det ringaste. Hvad landslagen förmår i thy fall skall aldrig bekymra mig; men det vet jag, att när hederns lag säger: låt bli! rör Jonas Kraft icke på ett finger.»

»Hm, hm, hm, hm, gamla järnpanna!» mumlade guldsmeden, sköt stolen från bordet, gick bort till fönstret och fortfor, efter en stunds tystnad. »Ovädret har lagt sig, stjärnorna titta åter fram.»

»Vanlig sak, kära bror. Detsamma har jag mången gång sett, då jag stått på fältvakt.»

»Men hvad kan det vara för ett starkt sken som belyser himlen där borta? Någon eldsvåda må väl ej hafva utbrustit... Ja så, nu begriper jag. Det är blott en af de där vanliga nattfärderna från eller till Jakobsdal. Två rader med fackeldragare. Måtte vara en förnäm herre som plöjer i smutsen.»

»Det skall jag strax upplysa,» svarade kvartermästaren och gick äfven till fönstret. »Hvart enda livré är mig bekant. Gult och rödt, för sju tunnor tusan! Min egen chef, vet jag.»

»Hvad heter han?»

»Grefve Claes Tott, utnämnd till kapten-major af lifgardet, eller chef för lif- och hustrupperna, den 3 oktober, om adjutanten skrifvit rätt på regementsorderna. Har väl varit och komplimenterat salig fältherrns grefvinna, kan jag tänka.»

»Skall ha varit en skicklig karl på fältet, den där de la Gardie, säger man.»

»Vet intet. Jag slogs aldrig under hans befäl. Ryssarne gaf han på pälsen, men om han kommit ut för Tilly eller Wallenstein, hade man fått se om han gjort sin sak så väl som Banér, Torstensson och Königsmark.»

Emellertid drog tottska kavalkaden förbi, och som gubbarnes samtal börjat blifva nog alldagligt, vilja vi lämna dem i ro, för att följa den förra, som stannade vid slottet. Grefvens stora kappa hade, oaktadt både regnet och det svåra väglaget, skyddat hans öfriga dräkt så väl, att ingenting däraf lidit; hvarför han genast begaf sig till drottningen,hvilken redan gått in i sin sängkammare och nu läste Tacitus. Efter att ha slagit igen boken, sade hon: »Det kan man kalla att trotsa väder och vind! Du är en expedit man, min frände.»

»Jag vet ej, hvilka hinder skulle kunnat stänga vägen för mig, när ers majestäts befallningar ålägga mig att skynda,» svarade grefven.

»Nå, hvad tyckte grefvinnan de la Gardie om projektet?»

»Hon talade både med och mot; kort sagdt, hon ville ej afgifva något bestämdt yttrande.»

»Par Dieu, det förvånar mig! Men uppriktigt, kunde du ej göra en eller annan slutsats?»

»Förstod jag henne rätt, så fruktar hon för hertigens hämnd i framtiden, eller ock vill hon, att de la Gardiska familjen skall få nya nådebevisningar.»

»Det kan hon önska sig. Gör min vänskap ej tillfylles, må hon se sig om efter bättre. På någon de la Gardie ämnar jag aldrig mer slösa min godhet, sedan grefve Magnus så illa svarat mot min väntan. Rosenhane har sagt mig, att missnöjet ännu jäser i folkets sinne; hvad har du hört därom?»

»Jag fruktar detsamma, ehuru jag icke kan känna omständigheterna så noga som öfverståthållaren.»

»Hvarken nådebevisningsspektaklet på Messeniernas döda mull, som jag lät uppföra för packet, eller Bourdelots afresa gjorde någon förändring. Nå, då måste vi kasta oss på en annan väg. Kom och sätt dig här i soffan, ty själfva väggarna hafva öron.»

Grefven lydde befallningen, och sedan drottningen makat sig så nära intill honom, att gränslinierna af deras axlar hvilade tätt mot hvarandra, fattade hon förtroligt hans hand, yttrande med låg röst: »Säg mig uppriktigt: är ditt hjärta fängsladt vid någon kvinnas, och tillhör denna någon af de släkter som äro fiendtligt sinnade emot mig? Om din redlighet hyser jag ej det minsta tvifvel; men jag vill ej blottställa dig för den plågande nödvändigheten att antingen slita ljufva band eller befläcka din ridderliga ära. I bägges våra ådror rinner Vasablod; detta måste åstadkomma en viss känslornas frändskap. Du kan ej liknöjdt se mig vara belagd med kedjor på våra faders tron, som, ifall jag går undan, det lika väl vore din som Carl Gustafs rätt att bestiga, omdu pryddes af en furstlig titel och jag ej obetänksamt lämnat din rival ett slags lagligt företräde.»

»Ers majestät kan säkert räkna på min oegennyttiga tillgifvenhet, hvilken ej något redan knutet band skall göra vacklande,» svarade Totten, genomträngd af Kristinas eldfulla blickar.

»Glöm ej, att mänsklig svaghet vidlåder oss alla. Äran och högheten smickra vår fåfänga, men den slumrande kärleken är starkare än dessa, när han åter vaknar.»

»Jag vill ej bestrida detta påstående, ty därtill saknar jag nödig erfarenhet. Kärleken är mig obekant under annan form än ögonblickets flyktiga tycke. Väl såg jag stundom med afundsjuka ögon en hoftärna ledas till dans af någon annans hand, då jag önskade att hon blott skolat mottaga min, men nästa timma var förargelsen glömd, och den enda varaktiga lidelse jag känt är åtrån att få tjäna min monark och mitt fädernesland.»

»Hvad du nu säger, hade jag länge hoppats, och den visshet jag därom erhållit gör mig ett obeskrifligt nöje. Filosofiskt betraktad, är du en af dessa varelser, som ödet hvarken gynnar eller förskjuter. Framtiden äger för dig ingen bestämd form; hvarje steg du tager kan lika lätt leda till belåtenhet som fördärf. I den husliga kretsen, vid en huld makas sida, är det ej otroligt att du kunde finna lyckan; men därigenom göres det också för dig omöjligt att gripa efter spiran, om hon blef ett hemfallet arf åt någon annan än den nu regerande kungliga linien. Det ligger icke i svenskarnes lynne att välja sig regenter ur de högre släkterna inom eget land...» Här afbröt drottningen talet och tycktes falla uti djupt begrundande.

»Men jag ser alldeles ingen nödvändighet att anställa dylika sorgliga betraktelser så länge vi ännu njuta lyckan att äga ers majestät på tronen. Nöden kan tvinga folket till knot, men missnöjet öfver skatternas tyngd skall aldrig kunna nedtysta kärleken till Vasahuset. Eder store herr fader hade samma svårigheter att öfvervinna. När krigsgärderna skulle utpressas, skrek man öfverljudt; när segerbuden anlände, blef man glädjedrucken; och fanns det väl någonsin en konung hvars bortgång varit så uppriktigt begråten af ett folk som hans! Finnes verkligt skäl till missnöje, ligger det ofelbart i fruktan för framtiden. Hvem är nog mäktig att fatta statsrodret, om ers majestät skulle dö barnlös iblomman af sin ålder? Ingen! Carl Gustaf utgör visserligen nationens hopp, emedan han är den ende, på hvilken hon kan fästa sina blickar; men från den stund en bröstarfvinge finnes, blir hertigen blott undersåte, ifall han ej dessförinnan äger er hand.»

»Den där visan kan jag utantill, och hon gäller i mina öron ej mer än hvarje annan slagdänga. Tronen är min rättmätiga arfvedel, på hvilken kröningen gifvit laga fasta; därför vill jag se den i synen som lyfter mig därifrån förrän jag själf stiger ned, eller som därefter medan jag lefver intager platsen utan mitt samtycke. Endast vår Herre bestämmer, om de gifta monarkerna skola få manliga eller kvinnliga barn; men dottern på hvars hufvud kronan blifvit fäst är lika så väl kunglig som sonen och alldeles icke skyldig att vara ättens plantskola. Kärleken till fäderneslandet förbjuder mig att lämna Gustaf Adolfs spira i en utländings händer. Carl Gustaf blir aldrig min make, ty jag kan ej älska honom och vill för ingen del sätta mig under förmyndare. Vore det däremot tänkbart, att inom landet någon funnes som kände sig nöjd med att dela min kärlek, icke min tron, som förstod att behaga mig samt ägde sådan börd, att den närmare förbindelsens möjliga frukter ej ansåges för oädla af folket, skulle jag måhända kunna lyssna till allmänhetens rop.»

»Hvad ers majestät i sin vishet besluter får ingen klandra.»

»Bibehåll alltid dessa undergifna tänkesätt, så kan du vänta mycket af min nåd. Hertigen börjar spela högt spel. Att blanda korten förstår jag lika väl som han, men min kvinnliga arm är för svag att hålla om svärdfästet. Jag

behöfver en man, på hvars styrka, mod och tillgifvenhet jag kan räkna. Chefen för lif- och hustrupperna är visserligen en själfskrifven monarks försvarare, men jag är icke belåten med den kalla skyldighetens borgen; jag vill, att min riddare skall hysa varmare känslor för Kristina.»

»Vid min herskarinnas fötter väntar jag den befallning, som skall visa, att mitt hjärta lågar af den obrottsligaste tillgifvenhet!» ropade Tott och kastade sig på knä framför drottningen, som kysste honom på pannan och gjorde tecken att han skulle stiga upp.

»Så hör då, hvad ingen dödlig ännu erfarit af min mun, långt mindre kunnat läsa i mitt hjärta. Alla mina hittills varande förhållanden måste omstörtas. Icke nog med attOxenstierna tages till nåder igen: hertigen bör mista rätten till tronföljden och grefve Magnus förvisas från hofvet. Med rikskansleren vid min sida kan jag besvärja hvilken politisk storm som helst, de la Gardie skola Steinberg och Schlippenbach locka i snaran; men den gamla soldatesken torde våga mycket för sin forne härförare, om ej deras yngre kamrater utgöra en tillräcklig motvikt. Att skapa och styra denna, och att med vapnens talande skäl nedtysta borgerliga missnöjets yttringar, blir din omsorg.»

»Detta är i sanning en djärf plan! Jag begriper inte...»

»Jag har aldrig begärt att du skall begripa, endast lyda,» afbröt drottningen, »ty jag vill ej ha att göra med någon som tviflar på mina afsikters renhet. Fäderneslandets ära och min egen äro sammanväxta, men båda kunna lätt vissna, om deras vård anförtros åt en utländsk furste. Gör dig försäkrad om gardets tillgifvenhet; lef, i egenskap af chef för lif- och hustrupperna, på stor fot; bjud alla i staden befintliga officerare; lyssna till deras rimliga önskningar; lämna mig dagligen en lista på de befordringar du anser nödiga; vaka öfver att soldaten riktigt får sin aflöning; gif veteranerna tillökning i gaget; kort och godt, gör mig älskad af armén!»

»Men Oxenstierna, som har blifvit så nedsatt, som är en så skicklig politikus?»

»Det är just den senare omständigheten som lämnar en möjlighet att godtgöra den förra. Ingen verklig diplomat får i sin skalle, att han kan vara umbärlig, vore han än lika gammal med själfva Methusalem. Kommer man tillbaka till honom och säger, halfgråtande: Jag finner att ni hade rätt; mottag åter er forna befattning, ty jag ser, att ingen kan vrida kring statshjulet med samma skicklighet som ni, så vågar jag hvad du vill, att karlen är fångad och glömmer det förflutna mot glädjen att lysa i häfderna såsom tidens finaste hufvud.»

»Likväl är historien icke utan exempel på dem som hämnats sedan de återfått väldet.»

»Då har det varit partichefer eller listiga härförare, icke ministrar. Dessa sträcka aldrig hämden till regentens person, vore han än svag som ett barn, utan blott till sina medtäflare. Den seger vissa personer trott sig vinna genom Bourdelots tvungna bortresa skall komma att stå dem dyrttill boks. Hvad de nödgades kosta på honom i skänker var långt ifrån en tillräcklig försoning.»

»Noga betraktadt, var Bourdelot hvarken mer eller mindre än en själfkär narr!»

»Par Dieu!» ropade drottningen och sprang upp med af vrede lågande kinder. »Huru vågar ni, herr grefve, yttra sådant om en person som jag hedrat med mitt förtroende? Hvilken som understår sig att tadla mina handlingar må frukta för följderna!»

»Är det en sådan lydnad ers majestät fordrar, anhåller jag genast om afsked. Från tronen blir hvarje befallning mig helig; åt det löjliga däremot afhålles jag icke att skratta: och den som förnärmar mig eller felar mot anständigheten får vederbörlig tillrättavisning. Detta har händt Bourdelot. Hans egenskaper kunna ha varit större än jag mäktar bedöma, men både såsom besläktad med Vasahuset, svensk ädling och man af heder, skall jag förstå skaffa aktning åt min person, så länge denna arm har en enda sena i behåll!»

»Jag tänkte sannerligen icke på din tvist med fransmannen och menade blott dem som tadlat, att jag hyste honom vid mitt hof. Låtom oss glömma bort detta lilla missförstånd och gör hvad jag befallt.» Härpå räckte hon grefven vänligt handen, som han vördnadsfullt kysste till afskedshälsning.

Den på Kristinas byrå stående ebenholzklockan, ett i Tyskland eröfradt konstverk, slog fyra; och ännu gick hon, med händerna på ryggen, kring golfvet, utan att ha njutit ett ögonblicks sömn. Några afbrutna meningar, uttalade med låg röst, voro de enda ljud som störde tystnaden. Om någon därunder kunnat lyssna till hennes ord, skulle han stund efter annan hört: »En bildskön karl, behaglig svärmare, blefve troligtvis pockande, om han upphöjdes alltför nära tronen, — ändå bättre än den lille odräglige borgmästaren; — blott skrikhalsarne få en telning af Vasastammen, måste de vara nöjde. — Alla penningtillgångar äro uttömda; — bågen är för starkt spänd att icke brista; — det är ändå hårdt att försaka en krona. — Den som rätt förstår att regera blir kung öfverallt. — Snillets seger är jämförlig med vapnens. — Välan, jag vill trotsa stormen!»

Vid dessa ord stannade hon hastigt framför den stora spegeln, som var inmurad öfver kaminen, fattade en trearmad ljusstake och lyste på sig: »Äger verkligen dettaansikte sann kvinnlig skönhet, eller är hela min varelse blott frukten af någon nyck hos den skapande förmågan, som roade sig med att sluta en manlig själ inom fantastiska kvinnoformer? Egenkärleken ropar nej, misstanken hviskar ja. För dessa vackra ögons glans smälte mångens hjärta; själfva den iskalle Oxenstierna kunde icke motstå behaget i min röst; denna fylliga hals fördunklas ej genom pärlornas bländande hvithet, och likväl vågar jag icke bestämdt afgöra, om egennytta eller inre böjelse nedkastade tillbedjaren för mina fötter... Hos honom kunna dessa oädla driffjädrar icke finnas; det är min person, icke min höghet, som tjusar honom. Ni aftog masken för tidigt, herr grefve, och jag är skarpsynt. Den lumpna äran att regera i ett tiggarnäste kan ni måhända eröfra, men icke den vida större att vinna Kristinas hand. Från rymder till hvilka ingen blick förmår höja sig vill jag bereda det afgörande slaget som åskan, då hon omärkligt bäddar sig i molnen. Lik denna naturkrafts urbild, skall jag sedan frambryta öfver edra hufvuden och vara borta innan ni ännu återfått fattningen!»

TRETTONDE KAPITLET.

Gardeskaptenen.

I grefve Totts hus fick allting förnyadt skick. Rummen möblerades på det präktigaste sätt; dyrbara tapeter som prydt konungaborgens salar upphängdes i de grefliga förmaken, och borden, hvilka hvarje middag omringades af ett stort antal gäster, tycktes svikta under silfverkärlens prunkande mängd.

Dessa tilldragelser voro mer än tillräckliga att gifva näring åt det beställsamma ryktet; men som ingen hade sig rätta orsaken bekant, uppgjorde hvar och en sin gissning, hvilken, under vandringen mellan de närmaste vännernas öron, erhöll vidunderliga former, innan den hann fram till allmänhetens. Man kände, med hvilken ifver rikskansleren ansikte sann kvinnlig skönhet, eller är hela min varelse blott frukten af någon nyck hos den skapande förmågan, som roade sig med att sluta en manlig själ inom fantastiska kvinnoformer? Egenkärleken ropar nej, misstanken hviskar ja. För dessa vackra ögons glans smälte mångens hjärta; själfva den iskalle Oxenstierna kunde icke motstå behaget i min röst; denna fylliga hals fördunklas ej genom pärlornas bländande hvithet, och likväl vågar jag icke bestämdt afgöra, om egennytta eller inre böjelse nedkastade tillbedjaren för mina fötter... Hos honom kunna dessa oädla driffjädrar icke finnas; det är min person, icke min höghet, som tjusar honom. Ni aftog masken för tidigt, herr grefve, och jag är skarpsynt. Den lumpna äran att regera i ett tiggarnäste kan ni måhända eröfra, men icke den vida större att vinna Kristinas hand. Från rymder till hvilka ingen blick förmår höja sig vill jag bereda det afgörande slaget som åskan, då hon omärkligt bäddar sig i molnen. Lik denna naturkrafts urbild, skall jag sedan frambryta öfver edra hufvuden och vara borta innan ni ännu återfått fattningen!»

TRETTONDE KAPITLET.

Gardeskaptenen.

I grefve Totts hus fick allting förnyadt skick. Rummen möblerades på det präktigaste sätt; dyrbara tapeter som prydt konungaborgens salar upphängdes i de grefliga förmaken, och borden, hvilka hvarje middag omringades af ett stort antal gäster, tycktes svikta under silfverkärlens prunkande mängd.

Dessa tilldragelser voro mer än tillräckliga att gifva näring åt det beställsamma ryktet; men som ingen hade sig rätta orsaken bekant, uppgjorde hvar och en sin gissning, hvilken, under vandringen mellan de närmaste vännernas öron, erhöll vidunderliga former, innan den hann fram till allmänhetens. Man kände, med hvilken ifver rikskanslerenmotarbetat Carl Gustafs förklarande för tronföljare, och hertigens ovänner spådde, att drottningen vid ständernas nästa sammanträde skulle göra ändring däri till Tottens förmån och nu på förhand ville vänja nationen att i honom se en prins af blodet.

Denna mening fick ett visst stöd genom Oxenstiernas återuppträdande vid hofvet; men den högre adeln ville ej sätta den minsta tro till möjligheten af en sådan djärfhet och försäkrade, att Totten vore hertigen obrottsligt tillgifven, samt aldrig kunde våga antaga en mot landets väl så rakt stridande nåd. Hertigens sparsamhet utgjorde massans framtida hopp, och blotta föreställningen om furstens åsidosättande väckte bekymmer. Kring gator och gränder yttrades högljudt, att man borde förmå drottningen till det länge lofvade äktenskapets fullbordande. Messeniernas nästan förgätna öde beklagades lifligare än då deras hofvuden föllo, och öfverståthållaren befann sig i ett svårt bryderi hvarje morgon, när han hos drottningen skulle redogöra för tillståndet i staden.

Vid hofvet rådde emellertid det orubbligaste lugn. Endast i rådskammaren talades om rikets angelägenheter, eljes öfverallt om nöjen och likgiltiga saker. Den enda förändring de skarpsynte kunde märka sträckte sig blott till en underordnad person, eller Fransiska. Hittills hade drottningen visat mycken obenägenhet mot sitt eget kön och aldrig utmärkt någon af sin kvinnliga betjäning genom skänker eller meddeladt förtroende; men den nämnda hoftärnan tycktes komma att härifrån utgöra ett undantag. Månget mindre smycke, som Kristina antingen själf burit eller bevarat bland sina dyrbarheter, glänste om sön- och högtidsdagarna på Fransiskas bröst; och då hennes medtjänarinnor alltid fingo tecken att aflägsna sig så snart de biträdt drottningen vid dess afklädning, såg man Fransiska stanna kvar hos henne långt efter midnatten. I öfrigt lefde hon helt och hållet för sig själf, utan att ens tala med någon af sina kamrater oftare än tjänsten det fordrade. Vissa giftiga tungor berättade under tysthetslöfte, att hon var en förklädd yngling, och försök att upptäcka sanningen häraf skulle måhända blifvit gjorda, om icke nyckeln till hennes rum ständigt varit uttagen, så att ingen visste när hon kunde träffas hemma.

Men hvad samtiden icke förmådde genomskåda har eftervärlden erfarit, och ingen natt gick förbi under hvilken honej mottog besök af Nepomucena, som smög kring slottet under tusen förklädningar. Några aftnar efter den drottningen hade det ofvan anförda samtalet med grefve Tott infann hon sig tidigare än vanligt. »Nå,» började hon, »vill du aldrig erkänna, att mitt förutseende är pålitligt; eller tror du ännu, att jag blindvis gissar mig fram?»

»Nej, jag måste medgifva, hvilka invändningar förnuftet också gör däremot, att ni är till hälften allvetande.»

»Hvarför icke helt och hållet?»

»Emedan jag då icke behöfde säga er hvad drottningen gör, och med hvem hon talar.»

»Din fjolla, hur kan du inbilla dig, att andevärlden nedlåter sig ända till hvardagslifvets småbestyr? Dessa blifva aldrig mer än utgångspunkter för den mänskliga forskningen. Låtom oss antaga, att framtiden kunde öppna sig för dina blickar, hvilket omätligt fält skulle ej då utbreda sig för dem! Din förvånade känsla skulle irra vilse bland föremålens mängd och, lik barkbiten på oceanen, kringsvärma utan bestämmelse, ett rof för vågens eller stormarnas nycker. Det blir således nödvändigt att på förhand veta hvarthän forskningen bör ställas och känna början af den handling, hvars slut man vill se. Det är för din, icke för drottningens skull min konst användes; men som ditt öde är bundet vid hennes, måste jag känna hvad hon gör för att kunna bestämma hur du skall handla.

Upplefver du väl någon dag på hvilken du ej stiger i hennes ynnest; utvecklas ej beständigt den förhoppning jag skänkt dig om upphöjelse?»

»Och ändå nekar ni mig att se honom.»

»Denna klagan skulle väcka min harm, vore hon ej en följd af ungdomens obetänksamhet. Blott en galning hade hittills kunnat råda dig att svara på ynglingens förryckta kärleksjoller, ty ännu är du icke hans like. Hvarje steg du gått honom till möte hade fört dig närmare brädden af förförelsens afgrund; min varnande röst skulle icke ryckt dig ur hans armar. Snart uppgår, vill jag förmoda, den dag, på hvilken du friare får njuta af hans umgänge; men när du som maka sjunker till hans bröst, har mitt forskande öga ej ännu förmått bestämma.»

»Ack, min Gud, alltid samma skymning!»

»Blif då en gång förnuftig!»

»Bed mig snarare nedtysta förnuftets rop. Ödet, er trollkonst, andarne, eller hvad ni vill, må upphöja mig ändapå spetsen af all världslig glans, måste han dock afsky mig när villornas täckelse sjunker. Den fattiga ofvergifna kan han älska: för affällingen skall han bäfva tillbaka.»

»Trotsa icke mitt tålamod allt för länge!»

»Spara edra hotelser, ty förtviflan inger mod.»

»Ha, ha, ha! Nu måste jag skratta. Jag hade väl lust att se, hvad min du skulle hålla på bålet, när bödlarne började svänga sina facklor, du arma varelse, som icke en gång kan utsläcka kärlekens brand? Men lika mycket, gör som du vill. Blif dubbel religionsförnekerska, blif föraktad, straffad och tusenfaldigt plågad i sista stunden, vid åtanken att du vägrat mottaga en outsäglig lycka.»

»Det finns ingen njutning, som ej delas med honom.»

»Till detta mål skulle jag föra dig, om du visade lydnad.»

»På hvilket sätt?»

»Hvad som med dig föregått skedde efter din egen önskan och kan numera icke blifva ogjordt. På själens vägnar står du högt öfver honom; du får ej åter nedstiga; därför måste han lyftas upp till dig.»

»Skulle jag förföra honom att afsvärja fäderns tro?»

»Nej, tvärtom: du skall förmå honom att återgå till den. Kallar du dessa mot kyrkan upproriska svärmare, som skryta af namnet protestanter, för hans och dina fäder? Eller inbillar du dig, att svenskarne sedan årtusenden voro annat än äkta romerska katoliker ända tills Gustaf Vasa lät predika den nya läran för att åtkomma klostrens skatter? Jag har sagt dig, och upprepar äfven nu, att framtiden må afgöra dina beslut i denna väg; svara mig blott på den frågan: känner du något ljusare förstånd än drottningens?»

»Nej!»

»Välan, låt hennes handlingar blifva vårt rättesnöre. Fortfar hon att skydda och själf bekänna sig till lutherska läran, vill jag vandra till Rom för att skaffa dig dispens af påfven, och ingen dödlig får veta hvad du varit. Omfattar hon åter den sanna tron, som jag önskar och hoppas, må du aldrig nämna ett ord mer om ånger. Med henne skola tusende gå öfver på vår sida, ja, äfven din kära stallmästare. I detta ögonblick skådar jag långt in uti kommande tider; jag ser dig tryckt mot hans hjärta och er båda bland saliga andar.»»Under bekymrets bittra stunder framträngde en aning från det förflutna. Min födsel är en gåta som väl någon gång upplöses, men det ljufva namnet moder har aldrig blifvit uttaladt af dessa läppar.»

»Jag förstår hvad du menar. Tro mig, innan du dör får du säga det i egentlig bemärkelse.»

»Hvilket himmelskt löfte!»

»Allt beror på lydnad. Är min syn icke förvillad genom fiendtliga makter, så voro dina föräldrar af ädelt

ursprung; men ingen annan än drottningen kan återskänka de rättigheter du bort äga. Härtill fordras äfven obestridliga bevis; dem skall det väl en gång lyckas mig att framdraga, om du ej genom galenskaper gör deras användande onyttigt. Kasta en lugn blick tillbaka på din vandel, från den stund du började handla efter egna åsikter. Var det icke någonting oförklarligt inom dig som dref aningen mot framtiden, som förmådde dig att söka uppenbarelser genom min tillhjälp, som ingaf dig mod att skiljas från dina enda vänner och utan allt stöd ila okända öden till mötes? Under hvad förhållande som helst finna vi händelser hvilka arbeta för eller emot vår lycka. Häruti består människans pröfning; ty Allmakten kan icke gifva framgång åt någon ovärdig. Förblandar du den djupa mening som ligger i Adolfs kärlek med de lumpna tilldragelser som skapa hjonelag i hvardagslifvet, äro ni båda förlorade. Anser du er åter för tvenne af ödet gynnade varelser, hvilka gemensamt böra gå till målet, och ej afundas att mannen har några stegs försprång framför kvinnan, skola tålamodet, troheten och hoppet visst icke sakna belöning.»

»Men hvarifrån härleder sig då den förskräckelse jag alltid erfar så ofta Adolf i sina beskrifningar om framtiden nämner religionen?»

»Från samma källa som räddhågan för ljungelden. Allt det stora i naturen väcker beundran, och denna utbildas ända till förvåning, ju närmare man blir bekant med de verkande orsakerna. Om dessa åter gifver, icke förståndet, blott tron upplysning. Öfverlämna dig åt henne, så får du se, huru det ljusnar omkring dig, och hvad din förmörkade tanke fåfängt ville utreda, skall ditt hjärta besvara.»

»Är det säkert, att jag på dessa villkor hädanefter får njuta hans sällskap mer obehindradt än hittills?»

»Du har hört hvad tron förmår.»Inom den granna bordskretsen hos grefve Tott vittnade samtalets liflighet, huru glädjen steg med hvarje ny vinsort som framsattes. Det var sådana ögonblick grefven iakttog för att kungöra drottningens nådebevisningar; och hvilket parti åhöraren än måtte tillhöra, kunde han ej neka att instämma i den allmänna bifallsyttringen. »Mina herrar,» sade värden, »det är fägnesamt för en och hvar att se krigiska förtjänster ihågkommas midt under fredens lugn. Ej längesedan hade jag det nöjet att vara den förste som underrättade öfverste von Brandt om hans upphöjelse till regementschef; nu förunnas mig samma fägnad beträffande en yngre man, hvilken redan från tidiga år ägde anspråk på befordran för visad tapperhet.» Härvid blef det tyst i salen, och man såg forskande på hvarandra, med handen om glaset, ända tills talaren fortfor: »Hennes majestät har nådigst till kapten vid dess lifgarde behagat utnämna...» — nu spändes uppmärksamheten — »hofjunkaren och understallmästaren von Findling.» — »Jag får äran gratulera!» hördes en röst midt öfver bordet. »Väl förtjänt!» stammade andra på sidorna; men snart undertrycktes hvarje enskild höflighetsbetygelse af en allmän korus: »Lefve drottningen! Lefve vår stora Kristina!»

Om någon blef öfverraskad, så var det Adolf själf. Med blossande kinder och nedslagna ögon såg man honom väl resa sig ifrån stolen, för att tacka, men något redigt ljud förmådde hans läppar icke frambringa. Lyckligtvis undgick denna förlägenhet ej grefve Tott, och måltiden slutade förr än mången hade önskat.

Under det gästerna småningom aflägsnade sig, erhöll Adolf en vink, och när ingen mer fanns kvar, gick han till det innersta förmaket, där grefven väntade honom. »Jag tror, minsann,» sade han, »att ni blef riktigt förlägen öfver drottningens nåd?»

»Jag kan ej neka att det så förhöll sig,» svarade Adolf. »Hennes majestät har redan tillräckligt vedergällt mina små förtjänster. Kaptensplatserna vid gardet äro de högre familjernas fideikommiss; mången äldre man går ännu obelönad.»

»Är det någon som bör ihågkommas, skall han icke blifva glömd. Det ni fått kan ni med godt samvete mottaga. Ofelbart hade jag först i enrum låtit er veta hvad som skett, om ni ej försummat begagna tillåtelsen att på lediga stunder besöka mig, och ej genom er onaturliga tankspriddhet gifvitmig lust att väcka en drömmare. Huru skall jag förklara denna öfvergång från liflighet till köld, som gör er till ett allmänt talämne?»

»Hvad vågar man väl säga rörande min person?»

»Jo, ingenting mindre än att ni förälskat er i drottningen. »

»Pest och död! Kommer sådant fördömdt prat för hennes majestäts öron, kan det snart vara slut med min lycka.»

»Detta har jag just fruktat och i följd däraf beslutit återföra er till sans.»

»Men ni, herr grefve, måste väl icke kunnat så misskänna mig.»

»Kärleken har sin egen stämpel; på er panna sitter bomärket ganska tydligt, men bredvid står ej skrifvet hvem som intryckt det.»

»Om mitt hjärta lifvas af ömmare känslor, äro de åtminstone icke brottsliga.»

»Jag tror det gärna; allmänheten däremot torde blifva svår nog att öfvertyga. Från denna dag, som ställt er direkt under mitt befäl, har jag en faderlig rätt till ert förtroende. När ni vill meddela mig edra bekymmer, må ni afgöra med er själf, blott jag i förskott erhåller ett oskrymtadt löfte att ni bortlägger den där Adonisminen. Skulle föremålet för er stumma kärlek, enligt hvad jag tror, finnas inom de högre släkterna, eller vara någon gift dam, så erfordras antingen verksamhet eller att sätta förnuftets sköld mot dårskapen. Har åter ert tycke fallit på en underordnad person och icke kan dämpas, måste väl någon utväg finnas, som är bättre än att hänga hufvudet. Kort och godt, både som vän och förman fordrar jag, att ni åter blir hvad ni varit, om ej för annat åtminstone för att afvända förtalet från drottningen.»

»Dessa ord vittna om edra ädla tänkesätt; men det förundrar mig, att ni ej gissat rättare, då ni gjort er mödan att utforska mina vägar. Har ni väl kunnat glömma, hvem det var som förledde mig att våga den djärfva striden vid tornerspelet?»

»För tusan, räcker den barnsligheten ännu! Det är i sanning något som jag icke väntat. Kära Findling, besinna då, att en kapten vid gardet icke får göra pagestreck! Dessutom är ni ju adelsman och hon blott en ofrälse tjänarinna.»Vid denna anmärkning rynkade Adolf ögonbrynen utan att svara, och efter en stunds tystnad återtog grefven: »Jag har också gjort obetänksamheter i mina da'r och vet, hur tungt det faller sig att vara förnuftig när blodet sjuder. Låsom oss ej mer tala om den saken; ty blott med tidens hjälp öfvervinner man sig själf. Snart hoppas jag ni skall komma i sådan verksamhet, att sorgen går öfver.»

På yttersta tåspetsarna smög kammartjänaren Ceccony sig till drottningens sängkammare, där Fransiska var sysselsatt med att ordna hvad hennes majestät under sin hastigt gjorda morgontoilett kastat huller om buller. Förrän flickan visste att någon utom henne fanns i rummet började han: »Buon giorno, buon giorno, vackra donna! Ska komma till sua maestà, alla biblioteca.»

»Jag vill lyda den befallning ni ger mig,» svarade Fransiska, »men det är första gången jag blifvit kallad till drottningen under lästimmarne, och det är icke tio minuter sedan hon själf gick härifrån.»

»Göra ingenting, cuor mio! Sua maestà villa prata med donna Francesca. Blifva stor audienza; den vakra capitano.»

»Jag förstår knappt ett ord af hvad ni säger.»

»Cosi, cosi, donna Francesca nog förstå; donna Francesca nog veta; sua maestà tycka om vakra signori; capitano Adolpho komma strax.»

Så mörkt detta yttrande än föreföll henne, kände hon hur blodet började stiga upp åt kinderna och skyndade ut. I bibliotekssalen fann hon drottningen ensam, sittande på sitt vanliga ställe, med en bok framför sig.

»Jag glömde befalla dig ta fram min nya sammetsrock,» sade Kristina. »Men om jag regerade i tusen år, skulle jag ändå förgäta när audiensdagarna inträffa.»

»Befaller ers majestät något vidare?»

»Nämnde Ceccony ingenting om inpackning?»

»Nej, ers majestät, så framt icke de för mig obegripliga italienska orden, med hvilka han uppblandade sitt tal, hade denna betydelse.»

»Lika mycket. Laga mina reskläder i ordning; tag ned ett par koffertar från förrådskammaren, men skulle någon fråga dig, om jag ämnar fara bort, så svarar du: det vet jag ej.»

»Skall blifva verkstäldt.»»Har du ofta sett von Findling sedan det där fatala tornerspelet?»

»En eller annan gång har jag mött honom här i slottet, och samma dag som den förklädda kvinnan ertappades talade vi med hvarandra en stund rörande hennes djärfhet.»

»Du gör väl att undfly honom, mitt barn. Den uppmärksamhet han fordom visade din person har möjligen kvarlämnat en farlig gnista, som skulle kunna sätta ditt arma hjärta i brand, om du på närmare håll såg huru hans själsegenskaper dagligt utbildas. Någon tillåtlig förbindelse er emellan är numera icke möjlig. Detta har jag trott mig böra säga dig som en varning för framtiden, ty jag utnämnde honom i går till kapten vid mitt garde, hvarigenom han torde komma att beständigt vistas vid hofvet.»

»De andra gardesofficerarne bo ju i staden?»

»Ja, här i Stockholm; men när jag reser till något af landtslotten, måste befälet för den mig omgifvande vakten ej vara långt ifrån min person.»

»Det blir således åt hans kompani ers majestät anförtror sig under den tillämnade resan?»

»Menar du att jag ej har andra göromål än att kommendera gardet? Jag sade blott, att så kunde inträffa; i öfrigt beror den saken på grefve Tott. Jag tror alla mina tjänare om godt, tills de själfva bevisa motsatsen, och vill gärna hos dem jag upphöjer finna säkra tecken till obrottslig trohet. Sådana synes Findling mig äga. Svara uppriktigt, känner du honom ej närmare än du låtsar?»

»Jag kan heligt försäkra, att jag före torneringen blott sett honom en enda gång, och sedan jag kom i ers majestäts tjänst har jag icke umgåtts med någon främmande.»

»Ditt kloka uppförande berömmes också af många bland mina verkliga vänner utan att jag kan förklara på hvad sätt de därom erhålla kunskap; men å andra sidan har jag hört dig misstänkas för ganska besynnerliga saker, dem jag måste hafva utredda.»

»Förmår icke mitt indragna lefnadssätt freda för afund och förtal, lär svårligen något skyddsmedel däremot finnas,» svarade flickan med kväfd stämma.

»Blif ej så försagd, mitt barn! Du skall själf få rättfärdiga dig. För en tid sedan ägde ett oangenämt uppträde rum med ett par lärda pedanter, hvaraf följden blef, att den ene måste lämna hofvet. Under den förvirring som genastinträffade saknades Findling, hvilken nyss förut varit synlig i salen, och den numera äfven bortreste Bourdelot bedyrade sig ha sett honom smyga sig in i min sängkammare, där du samma afton hade vakt. Som jag då talade med franska ministern, blef saken mig icke bekant förrän jag skulle säga god natt åt sällskapet; och jag dröjde kvar så länge, att Bourdelot, enligt min befallning, kunde ha uppnått korridoren vid mitt inträde till dig. Från sin observationspunkt märkte han någon lämna sängkammaren; men denna till utseendet kvinnliga varelse försvann i nedre förstugan, dit han eftersatte henne. Ingen af dina medtjänarinnor besökte dig den kvällen, det vet jag, och säg nu utan omsvep, hvem hon eller han var!»

Vid denna befallning erfor Fransiska ungefärligen det samma som den hvilken nedfallit från en hög bergspets utan att förlora medvetandet. Djupet af den hotande afgrunden kan ögat ej mäta; eftertanken säger, att man ovillkorligt skall krossas; men kärleken till lifvet vill ändå ej afstå från ett vanmäktigt sträfvande efter räddning. Under åtbörder som tillkännagåfvo en vild förtviflan, kastade hon sig för drottningens fötter, utropande: »Det var en kvinna! Tro mig, ers majestät, det var, vid Gud, en kvinna!»

»Min mot dig visade välvilja bör vara en borgen, att jag aldrig misskänt din dygd,» svarade Kristina vänligt, »men häftigheten i ditt försvar bär ej fullkomligt oskuldens stämpel. Om det ock verkligen var en kvinna som besökte dig, så har du ändå något annat på samvetet. Stanna icke på halfva vägen! Uppriktig bekännelse afväpnar vreden. Jag är i dag vid godt lynne, och den som tjänar regenter bör aldrig försumma sådana ögonblick.»

»Befall mig återgå till mitt forna intet, men tvinga mig icke, nådigaste drottning, att antingen bedraga er eller göra mig förtjänt af ert förakt!»

»Det där så kallade förtalet saknar alltså icke grund? Par Dieu! Jag ångrar nästan mitt forskningsbegär. Flicka, du är Findlings hemliga maka.»

»Nej, nej! Mitt öde kan ty värr aldrig bindas vid hans; äfven om ers majestät därtill skänkte sitt bifall.»

»Hvilka besynnerliga griller! Är du då en förklädd karl?»

»Jag är — o nej, jag kan icke säga det.»

»Du måste!»

»Jag är — katolik!»»Intet värre? Ha, ha, ha! Din stackars fjolla, du tror således, att jag är fanatiskt tillgifven den lära mitt rike bekänner? Men hvad har katolicismen att göra med vårt egentliga ämne, eller besöket som du mottog i min sängkammare; och hur i all världen har du i ett lutherskt presthus kunnat få begrepp om romerska kyrkans dogmer?»

»Det senare har gemenskap med mina spädare år, ty ers majestät torde påminna sig, att jag är ett slags hittebarn; och hvad det förra angår, behöfver jag blott säga, att här finnes en af mina kvinnliga trosförvandter i staden, som ej oftare besöker mig än när vi äro säkra att icke blifva öfverraskade.»

»Ligg icke längre på golfvet och slit upp din kjortel! Hvad du anförtrott mig torde i framtiden ej blifva utan nytta. Lita för öfrigt på min tystlåtenhet! Par Dieu, en besatt historia! Nu begriper jag mycket som hittills trotsat min gissningsförmåga. Skynda att efterkomma hvad jag befallt om inpackningen. Du följer mig på resan.»

Enligt hofetiketten borde Adolf i följd af sin befordran presenteras för drottningen, liksom han varit en alldeles obekant person. Natten näst före den dag då han sålunda på förnämt sätt skulle leka främmande gick till ända utan att han kunnat få en blund i sina ögon, ty grefve Totts yttrande om omöjligheten af en närmare förbindelse med Fransiska ljöd ständigt i hans öron. Firmamentet var öfverhöljdt med tusen stjärnor, och han kunde icke motstå lusten att komma ut i det fria och inandas den friska morgonluften. Klockan slog just nu fyra. Från ett och annat vindsfönster glimmade det svaga lampsken, vid hvilket någon fattig änka började trampa sin spinnrock, någon vakhustru sträckte halsen för att se, om sjuklingen börjat slumra, eller någon stackars renskrifvare gned fingrarna mjuka, för att icke komma en domares löfte om snar rättvisa och sitt eget hopp om frukost på skam.

I de nedre våningarnas regioner tycktes man likväl icke älska så tidig upplysning, ty han såg från dem ej något ljus förrän han hunnit ända bort till Svartmangatan. Denna i sig själf föga märkvärdiga anblick väckte hos vår hjälte gamla minnen. Ljuset kom nämligen från det förut omtalade värdshuset, som Adolf en gång besökt tillsammans med Arnold Messenius. Intet buller eller skrål hördes, men gatudörren stod öppen, hvilket lät honom förmoda, att»Vågar jag fråga efter orsaken till er hitkomst!»källarstugan var tillgänglig, och väckte lusten att så inkognito som möjligt uppvärma de af nattvandringen utkylda lemmarna med ett glas gammalt franskt.

Vid hvarje steg vaknade något minne. »Här,» tänkte han, »inträdde du vid sidan af den olycklige Arnold; här såg du den brokiga blandningen af källarkunder, och där är den lilla dörren genom hvilken du gick ned till de sammansvurnes dryckeslag. Huru har allting sedermera förändrats! Den hoppfulle, förvillade ynglingen har sträckt sitt hufvud under bilan. Den furstlige pagen, som så gärna lyssnade till hotelserna mot Kristina och i sin fattigdom hälsades med hänryckning, står nu helt allena i de öde rummen, en till drottningens försvar invigd hofherre.»

På detta sätt filosoferade han länge utan att blifva störd; slutligen fick han det infallet att nedstiga till de missnöjdes forna mötesplats. Vid slutet af trappan lät ett doft ljud honom förmoda, att rummet ej heller nu var tomt, en gissning som snart besannades. Vid bordet sutto tvenne äldre män, hvilka syntes blifva öfverraskade af hans oväntade inträde; men medan den ene kastade kappan öfver ansiktet, reste sig den andre, sägande: »Aldrig hade jag trott, att vi här skulle återse hvarandra!»

»Icke jag heller,» svarade Adolf något brydd, då han igenkände borgmästaren Nils Nilsson.

»Ni torde hafva gått vilse, herr von Findlingsköld, Findlingheim eller hvad jag får äran säga?...»

»Säg rätt och slätt Findling så länge.»

»Nå väl, i fall gardeskaptenen von Findling kommit hit för att arrestera någon, så är jag färdig att följa med och anhåller blott, att denne min släkting måtte få oantastad begifva sig hädan.» Härvid pekade han på sin sidoman.

»Om ert medvetande säger, att ni borde arresteras, beklagar jag er, men lyckönskar mig, som därtill icke äger någon befallning.»

»Vågar jag då fråga efter orsaken till er hitkomst?»

»I den har blott händelsen, ej beräkningen del. Jag trodde huset tomt på morgonstunden och ville se mig om på ett ställe som återkallade månget minne.»

»Det vore i sanning en högst oförklarlig sak, att ni, i er närvarande ställning, skulle vilja minnas hvad ni fordom varit!»»Hvarför icke? Det tillhör mänskliga svagheten att låta sitt omdöme förledas, ungdomsblodet löper så lätt genom ådrorna, att hvarje berättelse uppfattas med värme, och erfarenheten blir onyttig, om hon ej medels jämförelse uppöfvas i konsten att skilja sanning från förtal, öfverdrift från verklighet.»

»Har ni på denna väg kommit till beslutet att öfvergifva Carl Gustaf, hylla Kristina och förfölja dem som under er mindre lyckliga tid icke tvekade att tillbjuda er sin vänskap?»

»Af hertigen lärde jag hysa undersåtlig vördnad för öfverheten, men den medfödda skyldigheten går ej alltid i bredd med hjärtats frivilliga känslor. Liksom mången annan, trodde jag det allmänna pratet om drottningens fel, dem afunden eller illviljan icke kunna nog förstora, och föll i missnöjets snaror. Lyckan, långt mer än min egen urskillning, visade mig sanna förhållandet. Hos den älskade fursten fanns intet tillfälle att utbilda de få egenskaper naturen gifvit mig. Är det en villa att ställa fäderneslandet i första rummet, tillstår jag mig vara felaktig; men i motsatt händelse måste det alltid blifva rätt handladt att tjäna regenten. Ägde än drottningen ej någon af de utomordentliga egenskaper som pryda henne, borde hon likväl kunna taga hvarje krigares tillgifvenhet i anspråk. Att det lömska missnöjet sprutar etter från sina mörka gömställen, är visserligen sant; men huru mycket dess yttringar öfverensstämma med folkets åsikter, visar sig bäst på riksdagarna, där ständerna råkat i förtviflan hvarje gång hon talat om kronans nedläggande. Allt hvad man skäligt kan klandra är drottningens dröjsmål att räcka handen åt sin efterträdare. Medfödd herskarrätt torde likväl vara svår för hvem som helst att dela. Låtom oss vara nog rättvisa att ej begära ett förhastadt beslut. Antingen det önskade giftermålet fullbordas eller ej, blir hertigen dock alltid tronarfvinge, om han ej nödgas afstå denna rättighet åt egna barn. Med ett ord, hvad Kristina sår skall Carl Gustaf uppskära.»

»Ty värr!» ropade den hittills stumma personen och skyndade ut, hvarvid Adolf tog några steg tillbaka och bleknade, ty så väl rösten som åtbörderna tyckte han tillhöra öfverste von Würtz, hvilken, efter hvad man på hofvet kände, icke lämnat Öland.

Så snart borgmästaren trodde sin föregifne släkting utom fara, steg han närmare, fattade Adolfs hand och sade:»Ursäkta att jag misskänt er! I dessa oroliga tider vet man ej hvem man bör tro. Vi hafva valt olika vägar och kunna dock stöta tillhopa vid målet. Ni mottog ert adelsdiplom, jag stötte mitt tillbaka, ni handlade som yngling, jag som erfarnare man.»

»Yttre glansen är ingen väsentlighet. Hvarje stånd räknar sina anor, de må prydas med hjälmen, bibeln, lagboken eller plogen. Om oss kan man åtminstone säga, att vi handla öppet och ärligt; men hvem var den herrn som nyss lämnade rummet, lik en ljusrädd förbrytare, och icke vågade låta se sitt ansikte?»

»Såg jag rätt, misstänkte ni hvem han möjligen kunde vara, och i detta fall är ert yttrande både något otacksamt och oförsiktigt.»

»Hvad jag en gång oförståndigt önskade har då inträffat? Rättfärdige himmel, själfva Carl Gustaf stämplar mot

sin lagliga öfverhet!»

»Är ni ifrån edra sinnen?»

»Denna fråga skulle jag kunna göra er, herr borgmästare. Med handen på mitt svärd fordrar jag, att ni säger hvad som är på färde. Betänk, att när lågan fritt får utbrista kan ingen säga huru vidt hon härjar. De yngre soldaterna känna icke hertigens förtjänster, men väl drottningens snille och frikostighet. Upplys mig, dölj ingenting! Om hennes säkerhet hotas, måste jag varna henne.»

»Ni vill således med kallt blod uppoffra er välgörare?»

»Nej, han skall räddas, hvad det också kostar. Ve öfver hans förförare!»

»Stilla er, bäste herr von Findling! Faran är ej så stor som er inbillning målar den. Drottningen låter min själ icke lura sig, och nästa natt sofver hon kanhända långt härifrån. Mitt uppförande då vi sist träffades på detta ställe borde hafva lärt er, huru liten böjelse jag hyser för sammangaddningar, ehuru jag för ingen del offrar min öfvertygelse på slafsinnets altare. Messeniernas ömkliga ändalykt var ett lärorikt spektakel, men hvad människokraften ej förmår, uträttar ofta tiden med sin blotta framfart.»

Genom gatorna tågade en trupp gardestrumslagare, flöjt- och skallmejblåsare och utförde, under gratis ackompanjemang af några dussin skrikande lärpojkar, den endast i militäriskt hänseende förlåtliga rummelsymfoni, som enligt reglementet kallas generalmarsch. Detta oharmoniska sällskap vände tillvänster vid bryggan nedom slottet så regelmässigt det på fri hand kunde gå, ty då fanns ej ännu någon jättelik tambourmajor som med sin silfverprydda staf utpekade huru svängningsradien regelbundet borde framskrida, hvarefter vägen togs åt Norrmalm förbi mäster Björns hus.

»Hvad månde väl detta betyda? Så lät det ofta i Tyskland under ofredsåren,» sade guldsmeden betänkligt och bortlade sitt arbete för att från öppnad förstugudörr begära grannarnes upplysning om saken. I detsamma fick han se kvartermästaren Jonas Kraft komma antågande med förlängda steg. Veteranens hufvud betäcktes af en stor hatt, från hvars breda skyggen tvenne fjädrar nedhängde utåt högra skuldran, speglande sig i det blanka harnesket. Bakom vänstra armbågen syntes det med mångfaldiga byglar bevarade fästet till en spansk värja, hans käraste trofé, och på ryggen varseblef man den stinna, ludna fårskinnsränseln, icke fastsnörd vid kroppen, à la française, utan helt simpelt buren som Pelle Jonsson Kryckas småländska matpåse i Målaren och Modellerna. Högra handen höll han knuten kring halfpikens blåmålade skaft. Efter ömsesidiga nickningar begåfvo de båda vännerna sig till öfre våningen, där värden började:

»Ämnar du gå i vinterkvarter, eller skall fienden ännu en gång erfara, huru djupt din hvassa klinga biter?»

»Hon får nog hvila i sin balja,» svarade kvartermästaren; »det är bara ett tomt buller.»

»Hm, hm! Kunde väl tro, att det ej skulle blifva allvar utaf, ty du har icke stridsminen på dig. Något måste dock vara i olag; du skjuter upp mustascherna, så att de stå i bredd med näsan.»

»Jag är också icke utan bekymmer. Med hvarje dag kommer jag ett steg närmare den stund, då jag får träda i gevär inför min salige fältherre, och ännu hvilar den anförtrodda skatten i min rensel. Om jag på detta tåget dör en vanlig käringdöd, kan skrinet lätt komma i orätta händer, emedan ingen mer än du känner saken. Gif mig nu ett godt råd: skall jag nedsätta den kära bördan i ditt förvar, eller, såsom hittills, föra henne på ryggen?»

»Hm, hm, hm, hm! Benig sak att afgöra. Jag gick i natt länge och betraktade stjärnorna; det lagar sig till oväder inom landet. Karlvagnen stod höljd i tjocka moln, Kronan omgafs af ett högst besynnerligt sken, liksom det varit enkometsvans. Betyder icke godt; men huruvida det kan sträcka sig till din cirkel, må en klokare afgöra.»

»Min cirkel har Vår herre utritat, och jag fruktar icke att hinna till gränsen. Det är en annans öde som ligger mig om hjärtat.»

»Förstår, förstår; skulle du icke kunna yppa saken för din kapten, i fall det är en bra man, och begära att han ville utföra hvad du börjat?»

»Min nye kapten äger min odelade tillgifvenhet från första ögonblicket jag såg honom; men du känner själf, huru lättsinnigt han bortlämnar dyrbara fynd på god tro. Komma juvelerna blott i grannskapet af skattkammaren, får man aldrig mer höra utaf dem. Herr von Findling saknar nödig människokännedom.»

»Ja så, är han din husbonde?»

»Stopp bror! Knekten tjänar sin kung och har ingenting att skaffa med tjänstehjonsstadgan. Äger blott en matmor, om jag skall tala handtverksspråket. Såg du annars något på himmeln som betyder krig?»

»I öster stod en stark rodnad, som drog sig söder ut. Blir det ofred, börjas den i Polen och slutas i Danmark; mer kan jag ej säga.»

»Låt så vara; skrinet skall följa mig. Kommer det icke till sin ägare, har jag likafullt hållit mitt löfte. När du tömmer din ölkanna, så tänk ibland på din gamle vän och gif mig nu en afskedsklunk. Få ha sett så mycket som vi båda. Den nya tidens händelser likna föga hvad som tilldrog sig i våra kraftfulla år. Då värderade du eröfrade konstalster, nu putsar du endast köpt grannlåt. Då deltog jag, åtminstone hvarannan månad, i någon ärefull strid, nu paraderar jag vid kappränningar och högtidligheter, där ingen enda blodsdroppe flyter. Då fladdrade gardets sönderskjutna fanor som änglavingar på krutmoln eller inträngde bland blixtrande pikspetsar, nu mäktar den tjocka Mälaredimman knappt utveckla deras tunga oskadade dukar.»

»Se där, bror, drick en gång! Lycka på resan! Men det var sant: hvart bär det hän?»

»Gutår! Till Upsala.»

*

FJORTONDE KAPITLET.

Dolken.

Omgifven af några förtrogna stod drottningen vid ett öppet fönster på Upsala slott och visade Pimentel den vackra utsikten. »Jag har ju också mitt Escurial,» sade hon, »fastän icke så krångligt anlagdt som ert spanska?»

»Byggnadssätten äro mycket skiljaktiga; men det oaktadt hafva dessa båda ställen en viss likhet, om imaginationen får komma till hjälp,» svarade ministern.

»Så låt då höra, hvad er inbillning finner för öfverensstämmelser.»

»Först och främst äro båda slotten begränsade af slätt land; för det andra äro de anlagda af stora konungar; för det tredje hafva de från början varit omgifna eller stått i förening med klosterbyggnader. För det fjärde hafva orterna på hvilka de äro belägna samma skyddshelgon, eller Sanct Laurentius, och slutligen bebos de af världens tvenne yppersta monarker.»

»Men här slipper man åtminstone besväras af munkskrål.»

»Ers majestät har dålig tanke om de heliga fädernas musikaliska skicklighet, hvilken likväl ej hålles för så obetydlig. Franske ministern monsieur de Picques låter stundom, genom de andliga vid sin mission, uppföra så harmoniska mässor, att jag vågar tro det ers majestät med nöje skulle höra dem och erkänna, att de tonserade bröderna äro verkliga sångare.»

»Jag önskar, att alla karlar vore tonserade sångare, så pratade de icke i vädret. Hvad har jag att göra med de Picques mässor, par dieu!»

»Jag ber om nåd!» sade Pimentel och rodnade. »Berättelsen om Escurial kom mig att glömma hvar jag vistas.»

Detta var ett bland de få tillfällen då man hos drottningen kunde varseblifva något slags medgifvande, att hon förgått sig. Den annars så lediga tungan sökte stammande efter ord, ögonen efter något distraherande föremål, och medbägge händerna tryckte hon sig i sidorna, liksom för att stilla ett våldsamt håll. De kringstående började också misstänka, att hon mådde illa; men knappt var uppmärksamheten afledd från det oartiga svaret förrän hon ropade: »Se där ha vi gardet! Det är ju en vacker trupp, don Antonio? Bland kärnan af Sveriges kraftfulla ungdom tittar här och där fram ett bistert veteranansikte sedan min högstsalige herr faders ärorika dagar.»

»Vore jag icke spanior, det vill säga född med en oöfvervinnelig nationalstolthet, skulle jag säkert blifva svensk. Så har ännu aldrig något folk varit gynnadt af lyckan, ty sedan århundraden fördes det i krig af sina regenter till segern, och i fred omgifver vishetens glans deras tron. Äfven i anläggningen af detta kungliga slott ligger en djup tanke. Hvilken väckelse för sträfvande efter lärdom bör det icke ingifva hvarje yngling att liksom uppväxa under dens blickar som en gång skall göra de ernådda kunskaperna nyttiga för statens tjänst och belöna den goda viljan!»

»Luften känns bra kylig, och det är ohälsosamt att stå i draget. Har ni sett er mätt på nejden, så följ mig till mitt kabinett, där ni skall få öfversätta det bref jag i morse erhöll från hans katolska majestät.»

Denna befallning försummade icke spanioren hörsamma, och då de voro allena, föll han på ett knä, sägande: »Jag erkänner min oförsiktighet, men troligtvis hade ingen gjort några menliga slutsatser, om ers majestät icke fäst så mycken vikt vid yttrandet.»

»Och jag,» svarade Kristina, »erkänner att jag bar mig dumt åt. Den enda ursäkt jag kan förebära är, att Canterstéens slipade fysionomi kom mig i sikte. Den mannen har mer än en gång kommenderat öfver mina ord, både hos rikskansleren och grefve Magnus.»

»Ers majestät bör ej betvifla, huru innerligt jag är dess höga person tillgifven, och för att därpå lämna prof skulle ingen uppoffring synas mig svår. För ett enda af dessa milda ögonkast ville jag gärna lämna tio år af min lefnad, om sådant erfordrades för dess vinnande; men jag har plikter mot mitt fädernesland att uppfylla; jag måste vara angelägen att uppehålla min konungs ära. Denna kränkes i ministerns person, och blotta misstanken att ers majestät undandrager mig sitt förtroende eller, ännu värre, sin aktning, blir ett ohjälpligt skäl till min afresa. Jag har i andras närvaroblifvit hårdt behandlad; slafven har redan glömt det, ministern måste fråga, hvilken upprättelse han erhåller.»

»Stig upp, don Antonio! Er älskvärdhet, ert manligt ädla hjärta har jag aldrig misskänt, och jag högmodas öfver att veta mig vara er vän. Ni allena känner, på hvilken farlig punkt jag står. Med ena foten är jag väl ur bojan, ty Stockholm ligger sju mil bakom mig, men jag kan icke göra den andra fri förrän min framtida bärgning blifvit försäkrad. Var för egen del nöjd med den bekännelsen, att Kristina aldrig värderat någon så mycket som er. Både ministern och den förtrogne vännen skola få upprättelse. Så snart passande rum här på slottet hinna inredas, blir ni min gäst; kan jag väl göra mer?»

»Hur skall jag våga mottaga en sådan nåd? Betänk, att rikskansleren torde finna det opassande, och att grefve Magnus därigenom får ett svepskäl som, behörigen utmåladt, kan frånröfva er ständernas beundran, eller göra dem motsträfviga, då frågan väckes om ert framtida underhåll!»

»Om jag ej haft mer mod än ni nu ådagalägger, skulle jag längesedan varit förlorad. Oxenstierna börjar bli barn på nytt och har med ålderdomen fått ett fel som han fordom ej ägde: nämligen att vara tillgänglig för fint smicker. Franska politiken hatar han ganska rättvist och har ännu i friskt minne huru man knep hertig Bernhards armé, många andra saker att förtiga. Spanien och Frankrike äro ovänner. England står hemligt på er sida. Från detta land väntar jag dagligt en ambassadör, och så snart han ankommer, vill jag säga till min kansler: Pappa Axel, du har alltid haft rätt; jag ångrar hvarje åsidosättande af dina visa råd. Min hittills varande korrespondens med Chanut vill jag bryta, och för att både visa protektorn huru högt jag värderar hans vänner, och tillika kunna omärkligt rådgöra med Frankrikes rival, låter jag Pimentel flytta på slottet. I början torde gubben väl göra några invändningar, men när jag förespeglar honom uppsåtet att skicka bort grefve Magnus, blir han spak.»

»Och riksskattmästaren?»

»Måste falla! Ännu äger min vilja ett slags allsmäktighet i landet, och favoriten, jagad från hofvet, med befallning att ej dit återkomma, vågar icke ett besök vid riksdagen. Ja, don Antonio, snart skola vi utan tvång dagligen se hvarandra. Till audiensen hos drottningen går vägen öfver borggården, till ert hjärtas vän går den genomFransiskas kammare. Kom likväl noga ihåg, att fastän hon på detta sätt blir min duenna, har hon ingen rätt till delaktighet i våra förtroenden.»

»Besinna likväl, nådigaste drottning, att grefve Magnus ej allenast är riksskattmästare och hofman, utan också chef för ett parti. En afsättning från de förra sysslorna innebär ingen nödvändighet för upphörande af hans politiska vikt. När man bereder en statskupp, vore det kanske försiktigast att hålla god min med alla, ty den säkre somnar lättare än den som fått en stöt för hufvudet.»

»Jag vill just kasta mig på motpartiets sida. Hvad Oxenstierna och grefve Brahe antaga för godt, gilla nog äfven riksens ständer. Grefve Magnus har för många fri- och rättigheter att ej snart upptäcka mina vägar, om han får stanna kvar. Löjet utgör ett skarpt vapen. Hvilken som däraf rätt träffas blir förlorad, åtminstone tilldess saken hinner glömmas. Planen kan icke slå fel. Svartsjukan har redan börjat anfäkta honom; hvarje vänlig blick Canterstéen ser flyga från mina ögon till Steinbergs blir genast rapporterad, och länge dröjer det icke förrän han bryter ut i förebråelser emot mig. Hur ogrundade hans misstankar äro, skall snart bevisas. Det förfördelade majestätet hämnas sin lidna skymf, och herr grefven måste utskrattad retirera.»

»Er djupa vishet kan jag icke nog beundra; men värdes tillåta mig ännu en underdånig anmärkning. Folket har vant sig att sedan länge skåda en favorit vid er sida, eller rättare vid era fötter, och måhända blir hans förjagande en signal att utspionera, om ers majestät väljer en ny i den afgångnes ställe. Hvarje offentlig utmärkelse ger anledning till gissningar, synnerligen då de kunna vändas emot en utländing. För att upplefva de lyckliga dagar, hvilkas gryning ligger uti ers majestäts mig nyss gjorda tillbud, vore lifvet ett ringa offer, men hellre tusen gånger döden än ett enda ögonblicks sorg åt den makalösa Kristina!»

»Hvad denna chevalereska grannlagenhet är älskvärd! Sådana fina känslor alstras endast under lyckliga luftstreck. Hvad ni fruktar, har jag längesedan insett; därför skall en docka uppträda till allmänhetens begapande. Grefve Claes stiger fram i stället för grefve Magnus, och kan jag drifva uträkningen ännu längre, må han köpa det högsta af alla steg genom oinskränkt bifall till alla mina fordringar.»Här afbröts samtalet genom det tecken vid yttre dörren, som tjänstgörande kammarherren hade tillåtelse att gifva, då någon angeläget ville tala med drottningen. På efterfrågan befanns det vara grefve Tott, hvilken anhöll om företräde och kom med den underrättelsen, att studenterna ämnade beneventera hennes majestät så snart mörkret inföll.

Med sina starkaste röster i têten skred tåget fram genom Thoresgatan mot slottet. Det var en härlig anblick att se, huru skenet af hundratals facklor tillbakastudsade från de höga murarna och, som ett dubbelt eko, ännu en gång återgafs från Domkyrkans blanka koppartak. När Slottsbacken beträddes, skallade ett trefaldt hurrarop, som besvarades genom en fanfar af hofvets trumpetare och pukslagare på borggården. Småningom bildades en halfcirkel nedanför det fönster, hvari drottningen, omgifven af sin svit, blef synlig, hvarefter följande sång uppstämdes, ackompanjerad med cittror, gigor och violiner.

Thigh, Mächtiga Drottning, lärdomsens idhkare ähro bevijsa Medh sångh ock medh strängaspel, theslikes margfalldiga prijsa. När efter Pax et Studio the potentater månd' trachta, Är thet ett slijkt beneficium, som hela verlden vill achta, Talia dicens:

Clarissima Virgo, thitt nampn är et Lumen som väldiga stråhlar, Lijk Solen som höghst uppåå himmelens hvalf in Gloria pråhlar; Måå allt såsom stjärnorna mång' i natthen Dygderna thina Bene multis faustis annis oss glädja, Potentissima Regina. Vivat Christina!

Om någon som ägt tillfälle att höra dessa harmoniska, väl författade körer, hvilka sjungas af nutidens studentkår, varit närvarande vid denna beneventerings-kantat, skulle han svårligen kunnat bestämma, antingen tonkonst, poesi eller personlig bildning gjort största framstegen under etthundra åttatio år inom vårt kära fädernesland. På

en så hög bildningsgrad som Kristina har väl sällan någon regent stått i förhållande till massan af sina landsmän, och från denna sida betraktadt, blir det förakt hon för dem hyste, om icke just förlåtligt, åtminstone till hälften ursäktligt. Men om det var nödigt att besöka utländska akademier för att förvärfva högre kunskaper, behöfde ingen fara öfver riksgränsenSkenet af hundratals facklor kastades tillbaka från de höga murarna.för att lära sig fosterlandskärlek, och ehuru mången student som ännu ej genomgått sin halfva kurs pryddes af ett långt ned på bröstet hängande skägg, fanns i hela samlingen ej något hjärta som icke med värme slog för det gamla Sveas välgång.

Efter sångens slut tackade drottningen i de förbindligaste ordalag, hvilket framkallade nya vivatrop, då midt under dess glädjeyttringar en gäll stämma af alla krafter skrek; »Non est commodum ut homo solus sit!»Det är ej godt att mannen är allena.»» Detta var ett alltför bittert epigram att af Kristina kunna smältas, ty hvarje påminnelse om giftermål väckte hennes harm, och hon lämnade fönstret, oaktadt den allmänna oviljan öfver anmärkaren gaf sig tillkänna genom »Vivat clarissima, magnanimissima et potentissima Christina! Pereat conviciator!»

Alla försök att upptäcka den obudne skrikaren syntes emellertid fruktlösa, och studenterna började återvända. Bland åskådarne befann sig Adolf, som deltagit i månget fackeltåg under sitt vistande vid de tyska universiteten. Början af uppträdet var således för honom en kär påminnelse om forna glada tider, men afbrottet satte hans blod i jäsning, hvarför han ej blef den siste att söka fasttaga fredsstöraren. Rösten hade hörts bakom studentringen, och då han själf stod på sidan om den, sprang han genast till den punkt hvarifrån ljudet, efter hans bedömande, utgått. Vid skenet som facklorna spridde såg han tämligen tydligt en mörk varelse ila bort genom södra slottsporten, snart försvinnande i mörkret.

Detta ökade misstanken om brottsliga afsikter, och utan att betänka hur fåfängt det skulle vara att få rätt på någon som så lätt kunde gömma sig, sprang han af alla krafter ända tills en mängd buskar hindrade honom från vidare fortkomst. Att leta sig tillbaka mot slottet blef således hela frukten af hans obetänkta ifver, hvarvid flammorna från studenternas ännu ej utsläckta facklor tjänte till rättesnöre för bedömandet om den kungliga borgens läge. Denna uträkning var ganska riktig, ty snart nog stod han på kanten af diket vid stora vägen, som med ett hopp lätt kunnat uppnås, så framt ej en midt emot planterad häck, hvars grenar ständigt hotade hans ögon, afstyrkt från försöket. Eftersinnande, antingen hindret borde trotsas eller kringgås, tyckte han sigförmärka människoröster i grannskapet och lyssnade; men det dröjde länge innan de samtalande kommo så nära, att deras hviskningar af honom kunde uppfattas. Med afbrott, som hindrade all riktig slutföljd, hördes någon säga: »Må ske! Äfven härtill vill jag lämna min hjälp, endast ni står vid ert löfte.» »Du skall få tillåtelsen af hennes egen mun,» svarade en annan stämma ... »Grymt och otacksamt att narra henne.» — »Kan tänka! ... Endast på detta sätt blir han din» ... »I Sverige?» ... »Aldrig! De förnäme äro rädda om sina privilegier och religionsskillnaden» ... »Arma Kristina!» ... »Hon är i vårt våld, säger jag, och tro mig, både hon och du skola blifva lyckliga» ... »Just i sin egenskap af regent blir hon förlorad ...»

Utan vidare besinning följde Adolf i bredd med de talande. Högra handen låg på värjfästet, hjärtat slog häftigt. Uttrycket »drottningen förlorad» manade honom att upptäcka från hvem denna hotelse kom, och så fort häcken kunde tillåta var språnget öfver diket taget. Härunder hörde han vidare sägas: »Hvilken barnslig räddhåga! Ligga icke dessa omständigheter helt och hållet i mitt svar på dina första frågor, eller fördöljde jag då, att du skulle inblandas i sådana händelser som kunna skaka tronen. Jämför hennes dröm med hvad som nu beredes. Säg sedan, om jag bedragit?» I detsamma gaf en skymt dager tillkänna, att häcken antingen upphört eller var afbruten, och som en hjort hoppade Adolf till sitt mål. Hans utsträckta hand fattade en människoarm, men fötterna hade ej stadigare fäste på den slippriga marken än att han med sitt rof föll omkull, utropande: »Bekänn hvem du är!» Fångens svaga motstånd förvånade honom, hvarjämte klädseln tycktes tillkännagifva, att han råkat i fejd med en kvinna. Dessa omständigheter fördröjde svärdets blottande, och vid frågans förnyande kände hän ett hvasst järn intränga i vänstra sidan: medvetandet flydde.

Det var nästan midnatt då Pimentel återkom från drottningen till sin boning i staden. Hans förtrognaste tjänare,

en ung valencian, mötte honom på nedersta trappsteget med betydelsefull min, hvilken, rätt förstådd af ministern, blef ett skäl till den honom följaktige sekreterarens affärdande, oaktadt denne nyss förut fått befallning att efter diktamen skrifva ett angeläget bref.

Tankfull trädde Pimentel därefter in i sitt rum, där han öfverraskades af ett fasaväckande möte. Vid hans toilettbordstod en kvinnlig varelse liksom förstenad. Med ena handen höll hon ett litet krucifix hårdt tryckt mot sina bleka läppar; den andra, färgad med blod, hvilade utsträckt på kanten af tvättfatet. De vidt uppspärrade, orörliga ögonen tycktes vara fästa på något för dem allena synligt föremål; bröstet hvarken höjdes eller sänktes, och om icke den upprätta ställningen bevittnat lifvets tillvaro, skulle han ha trott sig se någon som döden redan skördat. »Vid San Jago de Compostella,» ropade han slutligen, »besvär jag dig att säga hvad som händt!»

Liksom uppvaknad från en svimning, men alltjämt med vildt stirrande ögon, vred hon hufvudet långsamt åt sidan och svarade: »Hvad som händt? Här om denna arm, i hvars hand jag nu håller återlösarens bild, fattade han tag; med denna...» härvid gjorde hon en rörelse så att hon själf såg blodfärgen, gaf ett anskri och ville störta ur rummet.

»Håll, olyckliga! Eller jag låter fängsla dig.»

»Mig? Därtill är din makt alltför ringa. Betrakta detta hämndens tecken och frukta att röra den invigda!»

»Så upplys mig då åtminstone om orsaken till din förfärliga gärning; dölj icke hvilket offer du fällt.»

»I natten smög han sig på mig; jag kände honom genast. Röstens ljud bedrager sällan mitt öra. Hon blef otröstlig... Sådant förfärligt ögonblick har jag icke upplefvat sedan slaget vid... Heliga Jungfru! Det var ett djupt styng han erhöll... i veka lifvet förmodligen, ty dolken sjönk ända till fästet. Hu! — hvad det blodiga mörkret är dystert!»

»Vill du då aldrig återkomma till sans?»

»Kanske har han redan uppgifvit andan. Hvem svarar mig då för följderna af hennes förtviflan? Pimentel, om hon upptäcker oss, äro vi utan all räddning.»

»Vid allt hvad heligt är, ryck mig ur denna grymma ovisshet! Se här har du vatten och vin! Eller vill du att jag skall låta hämta pater Ximenes för att meddela dig aflat?»

»Aflat? Ett härligt ord! Jag äger ett sådant af långt större värde än någon munk kan gifva.» Konvulsiviskt grep hon i barmen, framdrog en liten skinnpung, uppvecklade ett pergamentsstycke, föll på knä och kysste det med en till vansinne gränsande ifver. »Hjälp mig att blifva fri från detta förfarliga blod; kroppen bör icke vara befläckad då själen är ren.»Stillatigande förde Pimentel henne åter till tvättfatet, och när handen blifvit aftvagen, sade hon: »Se så, gudskelof, nu är jag lugn!»

»Men icke jag. Berätta, om du ej vill att jag skall förgås af oro.»

»Nåväl, ni skall få höra en underbar händelse. Jag hade stämt möte med Fransiska på södra vägen till slottet, då jag visste alla vara sysselsatta att åskåda studenttåget. Detta anlände likväl före den uppgifna tiden, och jag öfverraskades af ett olyckligt begär att blanda mig med de kringstående. En från afgrunden uppstigen villa lät mig tro, att Kristina kunde tjusas genom ungdomens hyllning, och jag beslöt kasta misstroendets brand på hennes glädje. Mitt afbrytande utrop måste ni, som stod helt nära drottningen, nödvändigt hafva hört. Att jag därigenom väckte uppseende blef en naturlig följd, men gynnad af mörkret, ansåg jag mig snart utom all fara. Kort därefter infann sig Fransiska på mötesplatsen. Den djupaste tystnad rådde rundt omkring; ingenting tycktes störa vårt viktiga samtal. Hastigt framrusar en varelse, fattar mig med jättestyrka i armen, drar mig till jorden och befaller mig säga hvem jag är. De farliga yttranden vi nyss haft om drottningens person flögo som åskflammor för mitt minne; rösten var mig icke obekant; hotelsen upprepades, förskräckelsen öfverväldigade mig. Den ännu fria handen grep om dolkfästet, och järnet inträngde i den förvägnes sida. Fransiskas ångestrop: Barmhertige himmel, min Adolf! därefter ett doft rosslande är allt hvad jag nu kan komma ihåg. Steg hördes; hon hade försvunnit; jag måste äfven fly.»

»Det är således von Findling du mördat?»

»Hvad vet jag? Måhända lefver han ännu och har känt igen Fransiskas stämma.»

»Om så olyckligt skulle vara, må hon bli offret. Du är van att spela page; mina hästar skola ännu i denna natt stå till din tjänst. När ni bägge äro borta, hittar jag väl på något som snart skall kasta händelsen i glömskans haf.»

»Inbilla er icke, att jag flyr från halfgjordt arbete, ej heller att ni med edra förklädda munkar skall behålla hela äran af religionens triumf. Det var på helt andra villkor jag iklädde mig martyrskyldigheten, och den makt som beskyddar mina dagar kan omöjligt tillåta att jag för tidigt faller.»»Du fruktade själf, att Fransiska skulle upptäcka vår plan.»

»Det är sant, men denna fruktan var endast en följd af kroppslig svaghet. Nu, sedan min själ är lugnad, har styrkan återkommit, och jag står färdig till ytterligare strid mot ödet. Morgondagen bestämmer min handling. Är Fransiska förnuftig, låter jag saken blifva som den är; tiden får mogna. Låter hon kärleken taga öfverhand, skola hennes läppar snart vara kallnade, och om hon redan förrådt oss på ett sätt som tillintetgör mina bemödanden, har ni själf hört huru väl min hand träffar den starka.»

»Så långt har ingen begärt att du skall drifva ditt nit för den goda saken; ty kom ihåg, att det är öfvertygelsen, icke brottet, som ger seger åt stora hvälfningar.»

»Hvad har jag att göra med er öfvertygelse? Ni tror måhända, att ni i mig funnit ett blindt verktyg för befordrande af spanska kronans intressen; men jag ber er lämna denna villfarelse. Jag skördar inga frukter i världslig måtto, och detta hjärta, som lärt sig att utbyta kärlekens milda känslor mot hämndens vilda hänryckning, traktar hvarken efter titlar eller guld; sådant har jag ägt och försakat. Hela mitt lif är blott en till förlåtelsens källa ledande vallfart; hvarje hinder på min väg måste öfvervinnas.»

»Hvem inplantade hos dig dessa rysliga läror?»

»Smädelser besvarar jag icke. Sof roligt, om ni kan!»

I ett af smårummen i slottets öfre våning låg Adolf ännu slumrande efter första förbandet. En patrull, som mot midnatten funnit honom sanslös på vägen, hade fört honom till denna fristad. Vid sänggafveln satt en af drottningens doktorer, gäspande med näsan högt i vädret, under det kvartermästaren Kraft vandrade tankfull mellan fönstret och dörren. Andtligen slog Adolf upp ögonen, såg sig rundt omkring, liksom han ej ägt något medvetande af sin belägenhet, och frågade: »hvad har händt? Jag känner mig matt... min vänstra sida gör ondt.»

»Ni har stött er,» svarade doktorn; »ligg stilla.»

»Det är, vid Gud, besynnerligt. Erinringar om strid och mord sväfva för min inbillning. Ni bedrar mig. Jag ville fasttaga en bof, som hotade drottningen, då kommo kvinnor emellan... Säg, var det icke så?»

»Hvad vet jag, min bäste herr von Findling? Gif er blott tillfreds, så går det väl öfver.»»Jag måste tala med hennes majestät, hör ni! Hon skall varnas. Aj, jag tror att jag är stucken genom lifvet! Riktigt; man har förbundit mig.»

»Ja, ni är stucken på lönmördarvis,» inföll kvartermästaren; »men glöm ej att ni är soldat och bör tåligt lida. Om icke djäfvulen kommit med i spelet, skola vi väl en gång få rätt på italienaren, eller hvem han är, och då... räkna på mig!»

»Huru mår ni för öfrigt?» afbröt doktorn; »det är vanligt att man efter sådana färder känner feberhetta, ofta nog en följd af förutgången kärleksbrand eller galanta äfventyr.»

På muskelspänningen i Adolfs ansikte kunde man märka, huru illa han upptog den yttrade misstanken; men i detsamma öppnades dörren af Fransiska, som, efter en blygsam hälsning, sade till doktorn: »Hennes majestät har blifvit orolig, sedan ni dröjer så länge hos den sjuke, och befallt mig efterfråga hans tillstånd.»

»Medlemmarne af det vackra könet, de må bo i palats eller kojor, kunna icke lägga bort en viss inquietude. Vi

vetenskapsmän få aldrig förhasta oss. Undersök noga och besluta sedan, var Æsculapii grundregel; men ser hon, min lilla vän, hon känner icke auctores classici.»

»Drottningen vill icke vänta på svar, när hon låter fråga.»

»Bah, får väl lof när frågan ställes till lärda män. Instrumentet har lyckligtvis ej gått rakt in i lifvet; däremot tror jag, att mesenterica inferior kan vara något skadad; säg det om hon behagar.»

»Ett så barbariskt namn kommer jag aldrig ut med.»

»Latin barbariskt språk? Föraktliga idiotism! Jag vill själf gifva hennes majestät besked. Mesenterica inferior ett barbariskt namn, har man väl någonsin hört på maken!» mumlade doktorn, under det han uppsökte sin hatt och käpp för att lämna rummet.

Emellertid hade Fransiskas bleka, nästan förstörda utseende hvarken undgått kvartermästarens eller Adolfs uppmärksamhet. Den sistnämnde, som ej kunnat samla några rediga begrepp om sig själf, ägde fullkomlig fattning för allt hvad det älskade föremålet angick. »Är du också sjuk, goda flicka?» sade han mildt leende och räckte henne handen.

»Nej, jag mår mycket väl, herr von Findling,» svarade hon med nedslagna ögon för att dölja en framträngande tår,»men det gjorde ett starkt intryck på oss alla, när vi hörde er olycka berättas.»

»Hvad som händt vet jag ännu ej riktigt själf, och af doktorns förfarande skulle jag tro, att det sår jag fått i sidan vore helt obetydligt, om jag ej kände en sådan mattighet och vissa hemska minnen ej sväfvade för min själ.»

»Minnen, säger ni! För Guds skull, hvad minns ni?»

»Darra icke så häftigt, goda Fransiska! Sådana yttringar af ditt deltagande i mitt öde kunna skada mig. — Vore vi allena, skulle jag måhända...»

»Godt!» inföll kvartermästaren; »den öfverflödiga personen lämnar er genast, men stannar utanför dörren på post.»

När de sålunda voro mellan fyra ögon, återtog Adolf. »Nu mer än tillförne har jag blifvit öfvertygad, att du är min skyddsängel.»

»Jag arma varelse beskyddar ingen.»

»Och likväl stod din bild vid min sida i farans stund.»

»Rättfärdige himmel!»

»Småningom ordna sig begreppen. Jag kommer med visshet ihåg en strid för drottningens ära. Motståndaren slog omkull mig, en dolk stöttes i min sida, själen hade redan lyft vingen till flykt mot ett bättre land, då ett ljud som liknade din hulda stämma kallade henne tillbaka.»

»Det var en villa, tro mig, det var en villa!»

»Därom behöfver du ej försäkra mig så mycket, ty det är ganska naturligt att du ej kunde vara på stridsplatsen; men denna villa förekommer mig så ljuf, så ljuf.»

»Älskade Adolf, blif snart bra igen!»

»Allt beror på, om jag ofta får se och tala med dig.»

»Här torde vi kunna umgås friare än i Stockholm. Drottningen har åtminstone sagt, att jag hvar dag skall besöka dig och på hennes vägnar efterfråga ditt tillstånd. Men nu måste jag lämna dig; hon väntar min återkomst med otålighet.»

»Doktorn gick ju i ditt ställe?»

»Han kommer ej längre än till yttre förmaket; dessutom behöfver du hvila. Det är farligt att tala så mycket efter

en stark blodförlust.»

Vid dessa ord lösryckte hon sin hand och begaf sig bort med vacklande steg utan att kasta någon afskedsblick tillbaka. Ännu då kvartermästaren inträdde satt Adolf i halft upprest ställning med ögonen riktade på dörren. »Var dettaockså blott en synvilla,» frågade han sorgset, »eller såg ni henne liksom jag?»

»Gud bevare herr kaptenen! Visst såg jag henne; men sådana syner äro ej goda.»

»Af hvad skäl?»

»Den saken skola vi uppskjuta tills ni blir frisk igen. Nu behöfver ni sofva.»

»Nej, min kära Kraft, ni irrar er. Att tala om henne gör mig långt mer godt än alla doktorns plåster.»

»Vi stå icke under gevär, herr kapten; därför kan jag våga en motsägelse. Ser ni den där tjuserskan ofta, blir ni förlorad. Ungdomens begär känna inga tyglar; ytan bedrar, ångern kommer.»

»Oskulden är mig helig.»

»Kan väl vara; men tillfället gör människan svag. För öfrigt vill jag icke gå i borgen för hennes oskuld.»

»Hvad säger ni?»

»Sanningen. Stod ej samvetskvalet måladt på flickans panna, har jag aldrig skådat någon brottsling.»

»Doktorns dumma misstankar hafva smittat er, märker jag; och vi äro ännu för litet bekanta att ni skulle kunna känna mig rätt.»

»Gud bevare herr kaptenen! Disciplinen känner jag noga; därför tänker jag alltid väl om mina förmän. Hvad jag hört eller sett är i godt förvar.»

»Händelsen har så fogat, att jag måst göra säker räkning på er tystlåtenhet, och själf uppfödd i fält, vet jag huru oinskränkt man kan förlita sig på en ärlig veteran. Tro ej, att jag lättsinnigt eftersträfvar denna ädla flickas ögonblickliga gunst. Hon är ingen af dessa behagsjuka hoftärnor som blott önska se tillbedjare för sina fötter, ej heller någon vanlig tjänarinna, upplyft ur stoftet, utan en ödets lekboll, liksom måhända jag själf, utan kännedom om sina fäder.»

»Mig tillhör icke att titta i vår herres stora orderbok, utur hvilken jag nog får utdrag när det behöfs; men jag har ett visst slags erfarenhet som aldrig slår fel. Af den ringa aktade tjänaren tror folket i stora världen att det ej kan begripas, och likväl har jag i mången hofmans ansikte läst hvad han tänkt, sedan den ogenomträngliga minen vid inträdet i vaktsalen blifvit bortlagd. Hade en stor fältherre åtlydt min varning, skulle svenska armén icke behöftförtidigt sakna honom. Ni är också min förman. Ser jag någon fara hota er, blir sådant rapporteradt. Den damen som nyss gick ifrån oss må vara hvem hon vill: rätt stod det ej till med hennes samvete. Redan vid uppträdet med den förklädda häxan i Stockholm föddes en och annan misstanke hos mig om hennes ärlighet; nu vill jag våga mitt hufvud på, att hon både spelat och spelar falskt.»

»Den som i en half människoålder oupphörligt stått emot fienden kan ej undgå att blifva misstrogen. Vill man härtill lägga, att gamla ungkarlar vanligtvis äro fruntimmershatare, så torde ni själf finna orsaken hvarför ni nu dömer orätt. Kärleken har dessutom mångfaldiga sätt hvarpå han yttrar sig; den lycklige älskaren är ett jollrande barn, den olycklige stundom en vild tiger.»

»Nekas icke, men jungfru Fransiskas åtbörder voro hvarken barnsliga eller vilda; hon hade elaka tankar.»

»Nå, hvad tror ni hon tänkte?»

»Jo, för sig själf sade hon så här: Gud ske lof att han ingenting märkte, och att jag kunde bedraga honom!»

»Nu börjar ni blifva tråkig med er förmenta människokännedom. Låtom oss tala om andra saker. Sätt er här och berätta mig någon af edra forna händelser, till exempel huru ni varnade den svenske fältherren, så får jag emellertid öfverlämna mig åt hvilan.»

»Gud bevare herr kaptenen! Skall ske efter befallning. För något mer än ett halft tjog år sedan lågo vi i Hildesheim. Där var en härlig katolsk domkyrka med förgyldt tak och ett stort biskopligt slott. På det senare tog generalen Johan Banér — Gud fröjde hans själ — sitt högkvarter, höll gästabud, drack rhenskt vin och roade sig med fruntimmerssällskap. En afton kom jag på vakt i det där slottet. Från fältherrens rum strömmade folk ut och in; alla hade fri gång, ty han var icke misstänksam. Slutligen såg jag en dam med svarta ögon och hår, alldeles som jungfru Frans ... ber om ursäkt! jag glömde att hon ej fick nämnas ... med ögon och hår, sa' jag, och var åtföljd af en, till utseendet lik en stallmästare. Knappt fick jag dem i sikte förrän min gamla spejareblick upptäckte en fara. Hon var svartsjukan i människogestalt; han kunde ej vara annat än en förklädd munk. Pass opp! tänkte jag, det paret vill åt generalen. Genom en page fick jag veta, att hon var en af de många furstinnor, grefvinnor, eller hvad de kallas,som bo i Tyskland och bland hvilka herr Johan ofta nog valde sig älskarinnor. Därvid blef det för aftonen. Dagen därpå gafs en stor middagsmåltid. Nu kom hon åter med annan uppvaktning; men strax efter såg jag min man smyga sig genom en mindre dörr till skänkrummet. När generalen passerade och vi skulle presentera gevär, steg jag så långt framom vakten att jag kunde hviska: 'ett ord, nådig herre, innan ni sätter er till bords!' Riktigt blef jag hörd, och efter en fjärdedels timmes förlopp kom en adjutant för att ledsaga mig till ett litet aflägset kabinett, där generalen stod helt allena. 'Hvad vill du?' frågade han. 'Den granna grefvinnan, som besökte er i går,' sa' jag, 'hade då en förklädd munk i sitt sällskap, och samma karl smög sig nyss till serveringsrummet. Nästan vid hvartannat steg tog han med handen åt fickan, liksom för att känna efter, om han tappat något. Brottet stod måladt i alla hans anletsdrag; akta er för gift!' — 'Grefvinnan gör mig ej något ondt,' svarade fältherren; 'men jag vill likväl vara försiktig. Där har du några guldner för ditt nit. Se efter om den misstänkte karlen är kvar och arrestera honom.'»

»Jag lydde, men bofven hade försvunnit. Måltiden var yppig, vinet rann i strömmar, och ännu sedan jag blifvit aflöst hörde jag skrålandet från dryckessalen. Så fort gamla vakten hunnit åtskiljas, gick jag åter till slottet för att fortsätta mina undersökningar. Dörrarna stodo öppna, och jag vandrade från det ena förmaket till det andra. Härunder såg jag någon smyga sig åt den sidan där skänkrummet var beläget. Min munk! tänkte jag och smög mig efter. Troligen märkte han sig vara förföljd, ty när jag kom till dörren, var denna stängd. På en omväg skyndade jag mot andra ingången, hvarvid jag ej hann längre än till trappan förrän karlen mötte mig. Ni är min fånge! ropade jag och grep honom i kragen; men med beundransvärd skicklighet kröp han ur tröjan, släppte en liten flaska, som gick i tusen stycken, och kom undan. Så fort som möjligt sprang jag till pagekammaren, för att bedja någon varna fältherren, emedan jag omöjligt vågade mig in i salen bland de förnäma. Men hvartill tjänte alla mina bemödanden? Vinet hade gjort sin verkan, och som Banér icke mer hade förståndet i behåll, gjorde giftet äfven sin. Sjuklig, tärd och dyster, hann han blott till Halberstadt, där döden slutade hans ärorika bana.»»Det var stor skada på den mannen! Hans lifliga lynne och oemotståndliga begär efter sinnliga njutningar hindrade honom lika mycket att själf iakttaga måttlighet som att lyssna till andras kloka varningar.»

»I det fallet torde han hafva sina likar.»

»Hvem skulle icke gärna äga hans fel, om de vore ovillkorligt förbundna med hans egenskaper som fältherre!»

»Ursäkta min fritalighet, herr kapten, men efter vi kommit på detta ämne, kan jag icke dölja hvad jag tänker. Ni har stora naturanlag, dem den närvarande tiden icke ger tillfälle att göra sig gällande. Andra omständigheter kunna inträffa, som fordrar att ni uppträder bland fosterlandets försvarare och öppna för er vägen till ära. Därtill fordras dock både kropps- och själsstyrka. Med Banér var det ett eget förhållande; ty kärleken och vällefnaden utgjorde hos honom blott ett slags ersättning för den från krigets mödor oskiljaktiga försakelsen af all bekvämlighet. Han började med den senare och slutade med de förra. Ni tyckes vilja handla i motsatt förhållande och kan således få dubbelt skäl till ånger, om ni icke vill lyssna till mina ord.»

»Er mening är god; men jag begär icke mina underlydandes råd huru jag skall lefva.»

»Gud bevare herr kaptenen!» svarade kvartermästaren, steg upp och rätade sig.»

Så tidigt hofetiketten tillät hade Pimentel infunnit sig hos drottningen. Ett märkligt uttryck af svårmod hvilade öfver hela hennes väsen; ögonens försvunna glans, i förening med de bleka kinderna, vittnade tydligt, att hon ej

njutit någon vederkvickande sömn efter gårdagens händelser. En lång stund förflöt innan Kristina tycktes märka spaniorens närvaro och sade:

»Det är odrägligt att vara hatad af folket!»

»Hvem har vågat framföra en sådan osanning till ers majestäts öron?»

»Min Gud, det är då ni, don Antonio? Jag trodde det var Oxenstierna.»

»Ni är opasslig, nådigaste drottning; jag vill lämna er.»

»Nej, blif kvar! Min bekännelse ställdes väl till orätt man; men i alla fall till en vän som icke missbrukar förtroendet.»

»Därom kan ers majestät vara fullkomligt säker.»

»Det förhatliga giftermålet spökar ännu i hopens hjärnor.»»Låt det spöka; snart randas ju för er frihetens morgon.»

»Men så länge jag måste dväljas i tvångets natt, skall min vilja utgöra folkets lag.»

»Hvarför fäster ers majestät sig vid en enda spefågels otidiga infall?»

»Vackra infall! Att först smäda mig och sedan lönmörda mina trogna tjänare! Ni känner måhända icke, att von Findling blifvit farligt sårad?»

»Jag har hört så berättas; men är det just alldeles säkert, att skrikaren och banemannen var samma person?» tillade han med spänd uppmärksamhet.

»Ännu hafva de anställda undersökningarna ej gifvit något ljus i saken. Illgerningsmannen hade inga vittnen med sig; patienten yrar eller äger åtminstone ej redig hågkomst af hvad som händt honom.»

»Den torde han aldrig återfå.»

»Hvad vill ni säga med det?»

»Ungt folk hafva sina egna vägar. Man gör upp ett rendez-vous, rivalen får underrättelse därom, man slåss eller träffas af svartsjukans hämnande stål.»

»Sådant skulle jag låta inbilla mig, om det varit någon annan än von Findling.»

»Är han ett helgon?»

»På visst sätt; ty en äldre fantastisk böjelse har fäst honom vid ett troget föremål.»

»Vore vi i Spanien, skulle jag underdånigst fråga, om detta föremål kallas kvinna?»

»Ni är oefterrättlig.»

»Jag förstår i sanning icke, huru den stora, makalösa Kristina kan fästa sig vid dylika småsaker. Att göra buller för en så ringa, alldaglig händelse tjänar ej till annat än öka de få missnöjdas djärfhet. Ni hörde huru studenterna skreko vivat. Tilläfventyrs var det någon bland dem själfva som glömde att bifallsropet gällde drottningen och blott af vana yttrade sig negativt. Det händer ju alla aftnar, att då ett parti låter herr professorn lefva, skriker ett annat att han skall dö; men nästa morgon stiger han likväl upp, hvarken friskare eller sjukare än han skolat göra om ingen människa stört lugnet. På detta sätt ser det smått ut med många förlustelser som litet hvar här väntade sig.»

»När jag straffat förbrytaren, vill jag tänka på nöjen.»»I vishet öfverträffar ingen ers majestät; men vågade jag gifva ett råd, så skulle herr von Findling få tillfriskna förrän undersökningen började. Jag hört berättas, att er trogne Poissonnet också blef sårad på gatan i Stockholm utan att det kunde upptäckas af hvem. Inställdes väl nöjena på hofvet för det han låg till sängs?»

»Förhållandet är helt olika i hufvudstaden och i landsorten.»

»Ers majestät blir obeveklig, märker jag och vill låta kratsa kulorna ur mina pistoler, som jag tänkte få nyttja vid den tills i eftermiddag beramade målskjutningen.»

»Det behöfs icke; skjuta kunna vi i alla fall.»

»Måhända får jag också den nåden att visa Riberas Sanct Sebastian, hvilken jag erhöll så godt som sittande i vagnen?»

»Par Dieu! Mycket gärna. Jag har aldrig sett någonting af denne berömde mästares hand.»

»Ers majestät skall bli förtjust öfver hans sköna manér, fastän ämnet som han afhandlat är rysligt.»

»Bah! Martyrerna dö aldrig på behagligt sätt, men också dö de mest på duken. Hvad ville jag icke gifva för att kunna visa er en svensk originalmålning af värde!»

*

Med Pimentels bortgång försvann den tillfälliga munterhet som hans närvaro uppväckt hos drottningen, och hon föll genast in i sin förra dystra sinnesstämning. Långsamt nalkades hon klocksträngen, lyfte handen, men lät honom åter sjunka till sidan flere gånger å rad, strök sig öfver pannan, sammandrog ögonbrynen och framsköt undre läppen; med få ord, alla hennes rörelser tycktes utmärka en hög grad af tvekan. Ändtligen grep hon sig an; den ljudande malmen klingade starkt, och Fransiska blef synlig. »Hvad har du kunnat utreda?» frågade Kristina.

»Ingenting af betydenhet. Patienten äger ännu föga redigt begrepp om den ledsamma händelsen. Allt hvad han kan minnas är, att han hört någon tala illa om ers majestät, att han velat fasttaga förbrytaren och därunder erhållit ett styng i sidan.»

»Menar du det är farligt?»»På den frågan torde doktorn vara bättre i stånd att svara än jag, men att han behöfver noggrann skötsel, tror jag mig våga säga.»

»Jag förstår! Du vill bli hans vårdarinna. Må göra; men betänk, hvilka följder som däraf kunna uppstå.»

»Ers majestäts befallning är min lag.»

»Hvem kan väl skrifva lagar för kärleken? Det faller mig någonting in! Om du, till exempel...? Nej, det duger icke. Du skall blifva... Nej, det duger ej heller. — Kors hvad man stundom kan vara svårtänkt! — Hör på, Fransiska, har du aldrig haft någon hemlig aning, något aflägset hopp att du skulle blifva hans maka?»

»Om mina tankar än fordom framställde detta som en möjlighet, hafva händelserna, ödet, jag vet ej hvad jag skall kalla det, i öfverensstämmelse med ers majestäts vilja, tvungit mig att tänka annorlunda.»

»Tvungit? Människan behöfver icke låta tvinga sig. Hvad man ej kan förekomma måste man lida, utan att därför upphöra med sträfvandet efter hvad man önskar. Det är afgjordt: du skall få honom.»

»Allernådigaste drottning!...»

»Det är bra, det är bra! Inga tacksägelser. Jag vet ju ej en gång, huruvida du därigenom blir lycklig eller ej? Som sagdt är: han blir din. Visserligen ville jag för någon tid sedan, att han skulle rikta sina blickar mot en högre krets, men nu vill jag tvärtom. Något ovanligt har på länge ej inträffat; jag är ledsen vid denna tomma alldaglighet. Du måste vara född af utmärkta föräldrar; jag vill att du skall vara... låt se... en bortbytt grefvinna, markisinna, — ja, till och med prinsessa, om det behöfs.»

»Huru skall jag väl kunna underhålla en sådan rol utan den ringaste förmögenhet?»

»Par Dieu! Det måtte väl finnas så mycket kvar i skattkammaren som kan åtgå till en hoftärnas utstyrsel? Dessutom, kommer tid så kommer råd; ni blifva icke förenade hvarken i dag eller i morgon. Du yttrade i Stockholm, att du var katolik, det vill säga, att du förstår dig på vackra kyrkoprydnader. Jag har redan gifvit befallning om att konung Johan III:s kapell här i slottet skall renoveras för min enskilda andakt, och utan att just gilla dina trosförvandters grundsatser, tycker jag ändå om vissa af deras ceremonier. Att våra kallblodiga, nordiska präster, som ansekvinnan för ingenting mer än ett bohag, på sätt det står att läsa i biskop Emporagrii

katekes, skulle förbjuda jungfru Mariæ dyrkan, var ganska naturligt; men de borde icke förtycka, att mindre heliga jungfrur visa vördnad emot det mönster, hvarefter de för öfrigt skola ställa sitt lefverne. Karlarne äro rättvisare i det lyckliga södern, där aktningen för könet fortgår med samma fart som under riddaretiden, både uti andligt och världsligt hänseende. Nyssnämnda kapell tänker jag alldeles icke hålla öppet för hvem som helst; därför kan jag också inrätta detsamma efter eget behag. Gjorde jag Ceccony eller Possionnet till kyrkoväktare i min lilla helgedom, skulle förtalet snart vara i fullt arbete, då de äro allmänt kände som katoliker, och den minsta ovanliga bild, som nyfikenheten upptäckte, skulle göra mig i folkets ögon till kättare. Däremot tror hela världen dig vara protestant, och du kan således utan uppseende få hand om nyckeln. Att på lediga stunder öfva din katolska andakt därstädes står dig fritt. Du må för sådant ändamål gärna upphänga en evigt brinnande lampa, Jungfru Mariæ konterfej, ja, allt hvad du behagar, såsom ledande till ändamålet. Skulle något vara att anmärka mot den sunda smakens fordringar, blir min omsorg att rätta det däri felaktiga. Se så, på det sättet är den saken afgjord! Gå nu och gör dig underrättad om von Findling sofver, eller är redig och vaken.. I förra fallet möter du mig med underrättelser; i det senare visar du ut alla närvarande, ty jag vill genast begifva mig till hans kammare genom de angränsande rummen i öfre våningen. Allons, mademoiselle!»

Mot Kristinas befallningar, så bestämdt uttalade som denna, fanns ingen invändning, och Fransiska, ännu förbryllad af de oväntade saker hon nyss hört, visste icke reda på sig själf förrän hon, stående midt framför den sjukes säng, såg drottningen inträda samt af henne erhöll en vink att åter gå bort. Adolf, å sin sida, var ej mindre förundrad öfver besöket, men utan att ännu ha kunnat framstamma någon underdånig vördnadsbetygelse, hörde han drottningen säga: »Mon Dieu, hvad ni är blek! Jag är högst ledsen öfver den olycka som drabbat er.»

»Att icke få hämnas de skymfliga ord som man vågade yttra om ers majestäts höga person smärtar mig mer än såret,» svarade han, »och skulle omständigheterna så fordra,hoppas jag förtjäna min drottnings nådiga bifall genom någonting betydligare än detta.»

»Måtte Gud afvända sådana omständigheter! Jag önskar hellre, att mina tjänare få lefva i lugn än kläda blodig skjorta for min skull. Men à propos hvad som händt, kunde ni icke upptäcka med hvilken ni hade att göra?»

»I detta afseende nekar minnet sin tjänst. Genom en högst besynnerlig tankens förvillelse tror jag mig ännu beständigt vara sårad af en kvinna, hvars röst icke förekom mig obekant, men som bortblandades med ljudet af en skyddsängels hulda stämma.»

»Par Dieu! Det där är ju ett slags trolleri? Kvinnorna i våra dagar äro hvarken änglar eller kunna föra vapen. Den konsten dog ut med madam Judith. Lämnade våldsverkaren ingenting efter sig, hvaraf man kunde göra några slutsatser?»

»Jo, denna dolk satt kvar i såret då man fann mig.»

»Låt se! På denna sidan af klingan står Xavier Morillo och här Madrit. Alltså ett spanskt vapen! Det silfverbeslagna fästet är prydt med en utnött adlig sköld och bokstafven F. under en österrikisk örn. Dolken torde således haft flere ägare, men troligtvis ingen kvinnlig, ty därtill synes han mig alltför stor. Jag vill efterskicka en vapensmed, som kan upplysa, om ett dylikt instrument inbegripes i krigsrustningen hos främmande nationer eller bör anses tillhöra ett röfvareinventarium. Har någon kunnig man redan sett honom?»

»Ännu icke, men utanför dörren står en gammal soldat, kvartermästaren Kraft, som troligtvis ej öfverträffas af hela landets svärdsfejare i konsten att bedöma krigsvapen.»

Med egen hand öppnade drottningen dörren för att inkalla den uppgifne konstdomaren, hvilken, rak som en käpp, marscherade öfver tröskeln, gjorde ställningssteg och stannade orörlig på tre alnars afstånd från majestätet. »Har ni sett en sådan dolk förr?» frågade Kristina.

»Gud bevare ers majestät! Mer än tusen,» svarade veteranen, i det han förde upp två fingrar till hatten.

»Hvar har ni då sett dem, och af hvilken nation brukas de?»

»De brukades ännu i sista kriget af spaniorerna, burna på högra höften. Fransoserna kalla dem för dague, något

annat namn vet jag ej. Vid ett tillfälle, som jag nästan skäms för att omtala, måste jag slåss med marketentare,pandurer, kroater och allt möjligt pack. Jag försvarade mig mot väl tio åt gången, då en kvinna bakifrån anföll mig. Hon hade också en dylik dolk som jag knep då jag körde packet på flykten; men när vi sedermera passerade en liten skog, öfverraskades vi för andra resan af samma parti. Dolken förlorades åter och mycket som gällde mer än den. Om jag icke då kommit i sådant trångmål, skulle jag nu haft nåden visa maken, fastän min var skadad i eggen, det vill säga, att tvenne stycken strax nedom parerstången voro utbrutna.»

»Så är händelsen äfven med denna.»

»Dessutom var min en gammal best, såsom jag själf med åren blifvit, hvartill jag kunde sluta af ett utnött vapen, hvaraf ingenting syntes mer än kejserliga örnen och bokstafven F., förmodligen betydande Ferdinand.»

»Äfven detta tecken återfinner ni här. Se själf!»

»För sju tunnor tusan! Jag ber om nåd, att jag vågar svärja midt framför ers majestäts näsa,» ropade kvartermästaren och bleknade.

»Hvilken slutsats drar ni af allt detta?»

»Ingen! Gud bevare ers majestät!»

»Är mannen pålitlig?» frågade drottningen, vänd mot sjuksängen.

»Den pålitligaste ers majestät äger i hela sin armé!» svarade Adolf.

»Så säg då, hvad ni vet; jag befaller det vid min onåd!»

»Djäfvulens konster, som endast tiden kan upptäcka. Månne hon kunde?... Nej; — jag säger ingenting mer om den saken tills vidare, äfven om man lägger mig på sträckbänken.»

»Jag kan väl låta tvinga er.»

»Den som haft numro ett vid Lifkompaniet af Gula brigaden och erhållit tolf blessyrer den dag eder högstsalige herr fader stupade låter icke tvinga sig, då det ej är fråga om tjänsten.»

»Du har rätt att begära aktning,» sade Kristina och borttorkade en tår; »min faders kämpar skola icke klaga öfver hans dotters stränghet. Hvarför har du aldrig begärt något särskildt bevis af min nåd?»

»Gud bevare ers majestät! Sådant hör icke till tjänsten.»

FEMTONDE KAPITLET.

Gäckade drömmar.

Det gifves vissa uttryck hvilka småningom komma ur bruk, glömmas och förlora sin egentliga betydelse, eller ock kvarstå som föråldrade minnen från forntiden. Bland dessa torde man kunna räkna ordet »gille». Hur ohyfsad skulle den ej anses som i våra förfinade dagar sade sig vara intagen i Innocence-, Amararant- eller Polymniagillet, hvaremot förfädren tyckte sig ganska belåtna, då de blefvo medlemmar af Heliga Lekama- och Sankt Knutsgillena med flere. Det senares prydliga sal finnes väl ännu i Malmö, men när de valsande paren sväfva längs dessa höga, åldriga murar, tyckes ingen komma ihåg, hur försiktigt och sedesamt riddaren förde sin dam till syskonaltaret. Af dessa oskyldiga anmärkningar må man ej vilja framleta något brottsligt bemödande att väcka uppror i modets världsmonarki, ty författaren erkänner sig gärna vara född slaf i detta hänseende och håller sig blott till själfva ordet. Med gille förstod man således fordom ej allenast hvad vi kalla ordenssällskap, vare sig andliga eller världsliga, utan äfven hvarje ställe där man på vissa tider samlades för att roa sig, och slutligen yppiga, folkrika måltider.

Under drottning Kristinas regering funnos inom Upsala åtskilliga världsliga gillen, bland hvilka ett, beläget på Klostergatan, flitigt besöktes af de studenter som voro långväga ifrån och, ehuru inskrifne i någon nation, hellre umgingos med hvarandra än sina landsmän. Utan fördom betraktadt, utgjorde självfva samlingsstället egentligen ett värdshus, hållet af en tysk, vid namn Josias Rothschnabel, som varit marketentare vid svenska armeen i Tyskland. Så snart skymningen bredde sin dunkla mantel öfver lärdomssätet, upptände fader Josias sina ljus, satte blänkande bägare på borden och ställde sig själf vid dörren, för att med möjligaste hastighet kunna hämta hvad de småningom ankommande kunderna begärde.

En afton hade han på detta sätt stått minst en fjärdedels timme utan att se någon anlända, hvaröfver han»Ber om ursäkt; skulle min gunstig herre söka någon?»högeligen förundrade sig. »Månne jag kunnat falla i onåd?» sade han. »Nej, då skulle också mina fönster längesedan varit utslagna eller åtminstone något missbilligande rop höras. Rätt hänger det likväl icke tillhopa; jag måste glänta på dörren.»

Helt försiktigt vred han nu om nyckeln, drog armen tillbaka och stack slutligen fram näsan genom den sålunda uppkomna öppningen. Långt borta hördes det vilda skriket af en hop som gick grassatim; dock gaf ljudets aflägsnande ingen anledning, att vägen kunde tagas förbi hans boning, och hela gatan skulle varit tom, om icke en figur där sakta framskridit. Aha, tänkte han, du kommer nog hit! Men vandringsmannen stannade blott ett ögonblick, såg in genom fönstret och gjorde sig färdig att gå vidare. Då vaknade Rothschnabels vinningsbegär. »Ber om ursäkt,» sade han, »skulle min gunstig herre söka någon, är jag färdig att tjäna med upplysningar, ty jag känner hvarenda människa som bor här på grannhållet?»

»Jag söker just ingen,» svarade en stark stämma, »men hade lust att dricka en bägare godt öl, om den kunde fås till någorlunda kristligt pris.»

»Var då så god och stig in under mitt ringa tak. Att herrar studerande, som dagligt hedra mig med sin närvaro, förbehållit sig stora stugan, gör ingenting, ty jag har, gudskelof, rum tillräckligt åt opåräknade gäster, och hvad dryckesvarorna beträffar, står mitt hus ej tillbaka för någons i hela staden.»

»Än priset då?»

»Så kristligt som möjligt. Stig bara på! Vi skola visserligen komma öfverens om den saken.»

Vandringsmannen antog förslaget. Josias, som därvid fann att han skulle få traktera en militär, fattade ljuset med ena handen och nattmössan med den andra, böjande hufvudet åt ett litet sidorum, där gästen inträdde medan ölet hämtades. Efter några minuters förlopp var den förekommande värden tillbaka, satte två kannor på bordet och sade: »Nu skall ni själf få afgöra, om jag skrutit i fåvitsko. I denna är äkta dantziger doppel weitzenbier och i denna braunschweiger mumme prima sort så sant jag heter Josias Rothschnabel.»

»För sju tunnor tusan, är det du din gamla marod? Jag tyckte väl att rösten ej var mig obekant.»»Ser jag rätt! Är det icke kvartermästare Kraft? Nå, det var ett oväntadt möte.»

»Visst är det jag; men hur fan har du kommit hit? Jag trodde, att din lekamen antingen fått tre skoflar mull eller svängde i någon tysk galge.»

»Jag har alltid hyllat vetenskaperna. Så länge krigskonsten var på modet, drog jag kring världen med armén, och sedan freden slöts, satte jag mig ned bland lärdomens idkare. Öl och vin dricker man öfverallt där ungt folk vistas, tänkte jag. Ungdomen behöfver professorer så väl för magen som förståndet. Men ni har själf undergått en märklig förändring.»

»På hvad sätt?»

»Ni har blifvit rasande plump i edra uttryck. Att jämföra mig med en galgfågel, mig som är värd i studenternas förnämsta gille, som är den berömdaste värdshushållare i hela riket, som är borgare i Upsala, som är — »

»Håll, annars blir meritlistan alldeles för lång. Hvad du är, må Gud veta, men hvad du varit, det vet jag. Vid Wittstock blef du öfvertygad om att ha nyttjat falskt mått och kördes ur lägret af profossen. I Nürnberg dömdes

du till gatlopp för plundring på en landtgård, men slapp med arrest och skadans ersättande. Vid Jankowitz hittades stulet gods på din packvagn, och därför har du ännu icke fått din beskärda...»

»Se så, se så! Medan ni pladdrar blir ölet dufvet. Den snön som föll i fjor är redan smält, mycket mer den som föll för tjugu år sedan,» ropade Josias och tillade sakta: »Det var en satans karl att ha godt minne!»

»Nå, icke just för det att jag vill komma någon på skam, men skryt kan jag aldrig tåla. Hvad kostar halfstopet af den här rara mumman?»

»Tror ni, att den ärlige Josias Rotschnabel tar betalning af sina gamla bekanta? Jag har icke glömt, att ni var en bland dem som hjälpte mig på flykten vid Janko... att ni fick till godo vid sista likviden, ville jag säga.»

»Lutter osanning. Jonas Kraft likviderar alltid på öret innan han bryter upp.»

»Beständigt lika grälaktig och trumpen. Om jag icke är skyldig er något, så måtte ni väl medgifva, att jag visar mig tacksam mot en vän?»»Tacksam kan så vara, men stryk ut ordet vän; det har jag aldrig varit med dig.»

»Så har ni åtminstone varit en kund hos mig den tid vi slogos mot rikets fiender. Då hade ni säkert bättre om penningar än nu, är det icke sant?»

»Jag har aldrig sett marketentare slåss med någon riksfiende, utom de kejserlige vid Nördlingen; men lika mycket, ölet smakar förträffligt, och jag finner, att studentpolisen uträttar mer än den militäriska, ehuru de gemensamt äro grundade på käppen. Med penningen hafver det sig ganska sparsamt sedan freden slöts. Gaget räcker knappt till torrföda, än mindre till smörja åt strupen. Detta dalerstycke, som jag i afton föresatt mig att blöta upp, är frukten af många månaders besparing. Mer har jag icke råd att förstöra. Tag därför bort den ena kannan, om det icke räcker till att betala bägge.»

»Ni hör, hur man sorlar därute? Det är gillesbröderna som ändtligen samlas. Artigheten fordrar, att jag gör mig underrättad om deras åstundan och infinner mig hos dem. Sitt ni emellertid och drick i god ro så länge en droppe är kvar.»

»Men priset på ölet?»

»Belöper sig till ett säkert löfte att ni ofta kommer hit och dricker för intet. En återtjänst kunde jag likväl behöfva, nämligen att ni ville dricka brorskål med mig, ty herrar studenter torde finna det besynnerligt, om de hörde er säga du och mig säga ni. Hvad jag fordom varit, har ingen gemenskap med hvad jag sedermera blifvit.»

»Är du rent af från förståndet! Hvem som vill kan ju befordra dig till Hamans upphöjelse, och huru skulle det låta, att en kvartermästare vid lifgardet sade: farväl, min bror, lycka på resan! Allt hvad jag kan göra är att säga ni när någon främmande hör oss.»

Härvid uppstod ett starkt buller i stugan. Några skreko: »Hvar håller värden till, den slyngeln?» Andra föreslogo, att man borde kalla honom genom att låta flaskor och glas dansa längs golfvet, men en del uppstämde lustiga sånger.

»Så för fan!» sade Josias. »Nu börjar det bli allvarsamt. Kalla mig hvad ni behagar, blott icke du,» och ville skynda ur rummet, men när första skymten af hans välfödda lekamen syntes i den öppnade dörren, rusade gillesbröderna till, fattade honom i båda händer och formerade enslängpolska, efter hvars slut han genast sprang åt källaren, drypande af svett. Detta uppträde hade så mycken likhet med de spratt kvartermästaren under sin långa fältlefnad ofta sett soldaterna spela sin marketentare, då befälet icke var tillstädes, att han omöjligt kunde afhålla sig från att betrakta det på närmare håll. På detta sätt kom han helt oförtänkt midt ibland studenterna, hvilka snart märkte, att en oinvigd person vanhelgade samlingen. »Hvem har bjudit min gunstig herre hit?» frågade den längste ibland dem, vanligen kallad Anders Vestgöte, satte händerna i sidan och ställde benen i ungefärligen samma ställning som konstnären begagnat i Johannes Gottfridi krönika, för att afbilda Kolossen på ön Rhodus.

»Ber om ursäkt!» svarade vår kvartermästare ganska lugnt. »Nog vet jag, att objuden gäst kan få sig plats

anvisad under bordet, men hvarför äro herrarne så roliga? Gamla kuskar glädja sig åt smällen, gamla knektar glädja sig åt ungt folks lekar. Skulle jag skrifta mig, torde väl en och annan dylik polska med värdshusvärdar stå på min ungdoms räkning, på den tid jag med min högstsalige konung drog till Tyskland. Annars satt jag här i nästa rum vid ölkannan, och sedan jag åter uppsökt denna vän, kunna ju herrarne anse min ögonblickliga närvaro som glömd.»

»Men att så där oförsynt tränga sig in i ett slutet gille!» ropade en röst.

»Å, tyst!» skrek en annan. »För gammalt folk skall man bära aktning.»

»Är ni en af Gustaf Adolfs bussar?» frågade den egentlige antagonisten, drog ihop benen och lät armarna falla till sidan.

»Så länge den välsignade konungen lefde, följde jag honom i alla faror; sedermera har jag stått under hans generalers kommando.»

»Hvad gör ni nu för tiden?»

»Det vet jag knappt själf; ty med Vestfaliska freden slutades min meritförteckning. Att stå vid drottningens garde är visst hederligt, men den som tjänt vid Gula brigaden har sitt eget begrepp om ära.»

»Gula brigaden! Gula brigaden!» ropades från alla håll, och genast satt gubben nära taket på studenternas armar. Nu inträdde Josias med några flaskor gammalt rhenskt. Korkarna flögo i vädret, gillets största bägare fylldes till brädden,och under det den högburne drack, skallade Vivat Gustavus Adolphus! »Men,» invände kvartermästaren, i det han efter väl förrättadt arbete torkade sig om munnen, »huru viljen I, mine herrar, att den store konungen skall kunna lefva, sedan han varit död i två och tjugu år?»

»Det är lika mycket. På vårt språk betyder vivat helt annat än hvad de romare därmed förstodo. Om ej ett hår finnes kvar af den oförliknelige hjälten, så skall han ändå lefva.»

»Gärna för mig. Kunde hans dyrbara lif återköpas med mina öfriga dagar, skulle de strax vara till tjänst.»

»För anbudets uppriktighet går jag i borgen såsom för proprie skuld,» sade värden, »ty jag vet huru ofta kvartermästare Kraft klädt både skott och blodig skjorta utan att blinka med ögonen.»

»Hvad vet du — ni, skulle jag säga — om dylika saker? En marke...»

»Det var ingen markgrefve, utan en kurfurste som regerade i Sachsen när vi stormade förskansningarna vid Wittstock,» inföll Josias hastigt. »Ni kommer väl själf ihåg, huru blygsamt ni afslog fänriksfullmakten, hvilken den store fältherren Banér tillböd er som belöning för sex eröfrade fanor.»

»Per Carnifex et diabolus!» skrek Anders Vestgöte. »Ni är en man som förtjänar en plats i vårt gille. Till bords, confratres!»

Vid detta utrop skyndade värden åter på dörren, hvarefter man framsatte bänkar eller stolar rundt omkring bordet, på hvilket Anders klef upp, för att fästa en med snöre försedd tom butelj i taket. »Se så!» sade han slutligen, »nu äro vi sub rosa. Intag högsätet, herr kvartermästare, och berätta oss något om edra äfventyr!»

Jonas Kraft var ingalunda skrytsam, eller i allmänhet mångordig, men han delade den nästan alla gamla soldater vidlådande svagheten att gärna berätta sina krigshändelser, synnerligen då minnet stärktes af en bägare godt vin. Under spänd uppmärksamhet åhörde studenterna beskrifningen på slagen vid Breitenfeld, Lützen, Jankowitz, Wittstock, Nördlingen med flere, och med undantag af det sista dracks Victoria för hvart och ett.

Ändtligen tycktes berättaren tröttna, och Anders Vestgöte började: »Ni, min käre kvartermästare, som dagligenvistas på hofvet, måste kunna upplysa oss rörande en fråga som vi förgäfves framställt till både docenter och professorer. I morse hörde vi sägas, dels att drottningen var missnöjd öfver det lumpna pereat som någon utböling vågade ropa, när vi härom dagen hedrade henne med sång och fackeltåg, och dels att hon upptäckt en understucken prinsessa bland sina hofdamer. Både för att visa huru litet en ropandes röst i öknen betyder och att

kunna få se den där tillrättakomna prinsessan, anställde vi, vid skymningens inbrott, ett nytt tåg upp till slottet, nota bene utan facklor. Med sin vanliga artighet kom hennes majestät i fönstret, omgifven af såväl herrar som damer, men någon utmärkt klädd person kunde vi icke förmärka bland de senare. Säg oss nu, antingen berättelsen om prinsessan är sannfärdig, eller hvad man på landsbygden kallar en klockarelögn!»

»Äfven jag har hört något glunkas i den vägen utan att kunna få riktigt besked. Med hofbetjäningen inlåter jag mig aldrig; med mina förmän talar jag nästan blott i tjänstgöring, och själf kommer jag icke längre på hofvet än till drabantsalen. Skulle jag våga en gissning, så tror jag att ett så kalladt politiskt knep ligger under täcket; herrarne förstå ju vad politik vill säga?»

»Å, ja!»

»Nå, då kunna herrarne också begripa, att när stora potentater vilja komma åt en liten stat, låta de en gosse eller flicka krypa fram, som har mer rätt till tronen än den regerande fursten.»

»Hvilken mindre stat skulle det väl gälla?»

»Hvad vet jag? Krig blir det, ty en af mina vänner, som förstår sig på himmelstecken, såg en röd strimma eller något dylikt kring Carlavagnen kort förrän jag lämnade Stockholm; men krig kan icke förklaras utan orsak. Drottningens kammartjänare Poissonnet — oss emellan sagdt, just en stor lufver — springer kring slottet och berättar många underliga saker om den förstuckna furstedottern, och är hon den jag hört sägas, så vill jag våga min nacke på att politiken blandar korten.»

»Hvem är hon? För all del säg oss, hvem hon är!» ropades rundt omkring bordet.

»En tattarunge, funnen af prästen i Forss då hon var helt liten; annars kallas hon Fransiska, ser bra ut och förrycker hufvudet på mången hofherre, Gud bättre! Men,lika godt, hon må vara hvem hon vill, så skall jag förlåta henne, blott vi snart få krig. På det sätt som sakerna nu för tiden behandlas sjunker Sverige till intet.»

»Blir det krig, kastar jag boken på spiseln,» inföll Anders.

»Jag också! Jag också!» ropades nästan mangrant.

»Måtte salig kungen,» sade kvartermästaren högtidligt, i det han stod upp, »nedblicka på sina landsmän och se, huru hjältesinnet aldrig kan förkolna! Väl är deras hopp nu som förr, ringa, men deras armar fulla af senor och svärden smidda af fosterländskt stål. Lefve det gamla ärorika Svea! Hurra!»

Härvid glömde studenterna latinet. Intet enda vivat hördes; men det svenska hurrat upprepades desto kraftigare.

Vid hofvet hade engelske ambassadören Bulstrode Whitelockes ankomst gjort stort uppseende. Dylika händelser medförde ej allenast nya fester och ceremonier, utan gåfvo äfven mången anledning till gissningar. På britiska tronen satt väl då mera ingen konung; men Cromvell, ehuru endast prydd med titel af protektor, utöfvade en monarks alla rättigheter och började åter sammanbinda den grundval för politisk styrka, som Elisabeth lagt och hennes efterträdare splittrat. En sådan man var icke att förakta. I Whitelockes ambassad upptäckte Kristina genast frön till ett förmånligt förbund mellan Sverige, England och Spanien, hvilket skulle bära goda frukter både åt fäderneslandet och henne själf. Med hufvudet fullt af framtida planer satt hon en morgon helt bittida, då grefvinnan Ebba inträdde. »Du kommer just lägligt, älskade vän,» sade hon, »ty ingen annan än du kan dela mina ljufva förhoppningar.»

»Det var längesedan jag såg ers majestät så glad,» svarade grefvinnan. »Måtte nu äfven glädjen bortlägga sitt vanliga lynne, flyktigheten!»

»Önska ingenting orimligt, min Ebba. Människan är ett vanskligt djur och vore mindre än intet, om hon ej ägde viljan. På dennas kraft beror utgången af hvarje företag, ty lyckan är slafvinna åt den djärfve, tyrann öfver den tveksamme. Glädjen, hennes halfsyster, har ännu ej någon förmått fängsla; men hon är ett barn och lockas lika lätt tillbaka genom leksaker som hon flyr undan för tänkarens allvarliga uppsyn. Har du sett engelske ambassadören?»»Jag såg honom i går och trodde mig finna, att hans puritanfysionomi hör till det slaget som kan

jaga glädjen på porten.»

»Desto bättre.»

»Men på det sättet få vi lagom roligt.»

»Alla högtider börjas med en gravitetisk fackeldans. Småningom åsidosättes etiketten, och slutligen svänger man om ad libitum i den muntra polskan. Kom och sätt dig, så skall du få höra. Oxenstierna har särdeles smak för en allians med England. Protektorn har godt om penningar och låtsar åtminstone politiskt älska Spanien. Med dessa båda makter på Sveriges sida kunna vi skratta åt den franska slugheten, holländska snålheten och danska afundsjukan.»

»Har ers majestät redan talat vid rikskansleren i detta ämne?»

»Blott några ord i förbigående. Gubben måste hoppa efter min pipa, låge han också i podager.»

»Medgörligheten är annars icke hans kardinaldygd.»

»Par Dieu! Jag vill, och det är nog. Visserligen torde han klaga öfver den långvariga overksamhet hvari han fått borttråna, men en sådan skadeersättning som de la Gardies fall i förening med mitt återvunna förtroende undgår icke att smickra hans fåfänga. Tro mig, rikskansleren sticker redan sitt hufvud i min snara. Hvad kan han väl också mer begära än att Sverige slipper sin gamla pockande bundsförvandt, får fri handel under Englands beskydd och hjälp af dess flottor, för att stänga grannen inom höflighetens skrankor? Sedan detta är uppgjordt, återstår blott att skaffa en tronföljare, som håller hvad jag nog skall förmå ständerna att lofva.»

»Det olycksaliga förslaget att nedlägga kronan har således vaknat på nytt?»

»Bästa Ebba, hvad vill du jag skall göra? Rikets framtida väl fordrar en stadgad tronföljd. Gifta mig efter statskonstens regler kan jag icke, efter eget tycke får jag icke. Nu är det för sent att ångra de summor som blifvit förstörda; dessa återkomma ej genom fromma önskningar, och om jag medgaf ett enda öres minskning i skatterna, skulle de missnöjde knipa och knipa, ända tills jag ej hade ett halft att lefva utaf. Aut nihil, aut totum! skall äfven blifva mitt valspråk. Inför dig erkänner jag gärna, att jag varit en obetänksam slöserska i många fall; men inför världentillstår jag det aldrig. Hvarje fel ådrager sig klander, så framt uppmärksamheten ej afledes genom någonting ovanligt bländande. Mina synder må efterträdaren godtgöra bäst han gitter; samtiden, kanske också eftervärlden, skall beundra min oerhörda försakelse.»

»Det är icke möjligt, att den ädelmodiga Kristina kan tänka hvad hennes majestät drottningen yttrar. Låt vara att Carl Gustaf saknar förmåga att fängsla hennes hjärta, har han ändock gjort allt för att vinna det. På slagfälten sparade han icke sitt lif; under freden blef han en trogen, lydig tjänare, som aldrig äflades om hofgunst och vördnadsfullt väntade sitt öde af monarkinnans vilja. Kan beslutet om kronans försakande icke rubbas, så besvär jag ers majestät att åtminstone lägga ett försoningsoffer på fäderneslandets altare. Visa genom eget exempel, huru nödvändig hushållning är, upprätthåll ännu några år det hela genom ert mäktiga snille, men bedrag er icke genom den falska uträkningen att kunna kasta skugga på efterträdaren och själf flyga till himlen på ett skimrande dunstmoln!»

»Allt det där och ändå mycket mer har jag sagt mig själf utan att kunna ändra beslut. Hvad rår jag väl för att ödet kastade mig på en tron? Hvar helst jag fått min plats i världen skulle jag gjort uppseende, ty blotta misstanken om ett hinder sätter blodet i jäsning. Förmådde filosofien bevisa, att naturen styrdes af en oblidkelig genius, då ville jag gärna underkasta mig omständigheternas fordringar; men nu bevisar däremot erfarenheten, att hvad man allmänt kallar natur låter bekämpa sig genom viljan. Styrkan i mannens arm förslafvade den svagare kvinnan. Svara mig uppriktigt: är sådant billighet?»

»Kvinnan på tronen kan föga liknas vid kvinnan i allmänna lifvet.»

»Rätt sagdt! Men hvarför vill man då tvinga mig ned från denna höga ståndpunkt? De tu skola vara ett, skrika teologerna, och likväl är ett och ett två. I denna sofistiska träta ligger grunden för allt mitt lidande, ty jag vill vara

en osammansatt enhet.»

»Det torde falla sig svårt så länge människan icke själf är en enkel enhet: hon har själ, hon har kropp.»

»Och du den skönaste af det senare slaget som någonsin blef skapad.»

»Och ers majestät den största af det förra.»»Nå väl, då blir det ju en ren skyldighet att företrädesvis vårda himlens goda gåfva? Vore den djuriska organismen hos mig själens öfverman, skulle jag genast lyda statskonstens kränkande lagar, men tilldess jag träffar någon buse i vilja och tankekraft, blir jag min egen herre. I det kalla, otacksamma norden står behofvet vid hvar mans dörr. Hur skall jag få nog att äta, utgör lefnadskunskapens enda problem. Man kan ledsna vid bättre än att vara föreståndare i en omätlig fattigstuga, och med samma skäl som vederbörande klaga öfver mina utgifter klagar jag öfver deras snålhet. Därnäst skrikes öfver min flyktiga kvinnosjäl. Henne skall jag, med Guds hjälp, snart rycka ur deras klor och i utbyte bjuda dem, antingen en ung, efter alla regler vacker karlkropp, eller en så materielt prydlig som Lille borgmästarens.»

»Jag kan icke döma alldeles fördomsfritt i denna grannlaga fråga, ty blotta föreställningen om en tvungen skilsmässa från min älskade drottning är ett dödligt styng åt mitt bröst.»

»Hvem har sagt, att vi skola skiljas? Hvilket beslut jag än tager, så stannar du kvar hos mig, hädanefter som fordom.»

»Detta var ett tröstande ord, emedan det förutsätter, att ers majestät icke lämnar fäderneslandet.»

»Men i händelse jag öfvergaf det?»

»Då öfvergaf ers majestät äfven mig. Jag är, tyvärr, blott en dubbel enhet och har besvurit läran att de tu skola vara ett.»

»Par Dieu, där får jag uppäta den soppa som jag själf kokat; det var ett olycksaligt ögonblick då jag gifte bort dig!»

»Härvid ålägger skyldigheten mig en fullkomlig tystnad.»

»Hvarför skall du alltid vara så orimligt dygdig? Dock det måste du vara, ty annars älskade jag dig icke. Bästa Ebba, dygden är en besynnerlig sak. Hon kan ej vara någonting annat än ett begrepp och verkar ej annorlunda än som en lycklig kolorit på ett landskapsstycke. Man har från barndomen fått inplantadt i sin hjärna, att hon skall utgöra förklarade andars kännetecken och bestå i försakelse, blandad med deltagande ömhet. Man vill en gång själf bli förklarad; därför gör man knäfall åt blygsamheten och tror sig hylla ängeln. På taflan som föreställer solens nedgång iaftonstunden finnes ingen enda naturlig färg; men inbillningen, understödd af harmonien i det hela, tror sig skåda himlakonungens afskedsblick.»

»Det gafs likväl en tid då Kristina talade helt annorlunda.»

»Man får ej alltid förblifva ett barn. Förståndet uppöfvas, viljan hårdnar, lifvets obetydlighet genomskådas, villornas slöja sjunker.

»Jag besvär ers majestät att noga öfverväga detta uttryck! Förståndet och viljan utbildas visserligen och vinna fullkomlighet med åren, likväl skola båda en gång stå till rätta inför hjärtat, sådant det var i barndomen.»

»Vore jag en karl, så röfvade jag bort dig; men à propos dylika äfventyr, har du hört hvad allmänheten tänker rörande Fransiska?»

»Man beklagar henne,» svarade grefvinnan med en djup suck.

»Bah, det är afundsjukan i dufvoskepnad! Hon har blifvit tagen under mitt beskydd, och sådant kunna de förnäme aldrig smälta.»

»Efter berättelse skall hon vara af hög härkomst.»

»Oss emellan sagdt, vet jag det icke själf.»

»Ers majestät behagar skämta.»

»Nej, det är mitt fullkomliga allvar. Flickan var, att börja med, ett slags hittebarn, funnet hos en trollpacka. Hur hon kom i min tjänst, vet du ganska väl, äfvensom att hennes goda egenskaper förtjänt min bevågenhet. Hänförd af den obegripliga svaghet som man kallar tycke, har hon förälskat sig i herr von Findling, och då hans öde liknar hennes, må de blifva ett par såta makar. Nu föll det mig in att göra ett hofbröllop åt dem, när han blir frisk igen; men denna plan upplöser sig själf, om hon ej kan bevisa minst adlig härkomst. Hela hennes arf består i ett gammalt söndrigt smycke, och som detta är dyrbart och ingen kan gissa hvem det tillhört, låter jag det gälla för kvitto på många anor.»

»Det där kan blifva en fortsättning af Mejboms Iphigenie.»

»Så mycket bättre. Sedan Bourdelot reste får jag själf bestyra om nöjena på hofvet.»

»Von Findling ser mig emellertid icke ut som han skulle tycka om, att man roar sig på hans bekostnad.»»Sådant skall ej heller ske genom mitt förvållande. Kristinas gamla vänner torde svårligen följa den från tronen nedstigna drottningen till främmande länder; därför måste hon skapa sig nya, hvilkas öde blir orubbligt fäst vid hennes, utan afseende på tid eller rum. Fransiskas förvandling till förnäm dam, liksom själfva giftermålet, hör till sista akten af min tragedi. Hvad vederbörande säga, när det stora förslaget sättes i verket, kan ingen så noga veta; men att de skola visa sig motsträfviga vid frågan om det årliga underhållet, bör jag beräkna. Då blir det icke tillräckligt att äga snillets öfvervikt; man måste äfven ställa armstyrkan i bakhåll. Från denna synpunkt betraktad, utgör den här församlade ungdomen ett godt stöd. Findling är icke annat än en hastigt befordrad student, och hans förening med Fransiska en af dessa vidunderligheter som alltid sätta unga sinnen i deltagande jäsning. Ett ord är tillräckligt att lifva hans mod; frikostigheten å min sida skaffar honom vapenbröder. Begriper du nu hvad gemenskap hofbröllopet äger med tronafsägelsen?»

»Jag beundrar ers majestäts förslagenhet; men dessa djärfva drömmar om förmågan att göra människor till lekbollar för en endas vilja hafva alltid förskräckt mig.»

»Din människokännedom står också på svaga fötter. Visa mig en enda regent som blott genom redlig öppenhjärtighet vunnit folkens kärlek. Massorna kunna icke lefva utan strider, antingen mot ett yttre föremål eller inom sig själfva. Konsten att styra består i konsten att öfverraska. Den regent som börjar ett krig med att begära nationens penningar för dess utförande kan gärna på förhand underteckna blanketten till ett nesligt fredsfördrag, ty beräkningens starka röst inom eget land skall genast skrika: jag vinner mest genom att sitta i ro. Men rycker han i fält, tillkämpar sig en lysande seger och, hänvisande på eröfrade trofeer, befallande fordrar understöd till upprätthållande af moderlandets kränkta ära, till hämnd för dess fallna söner, skall man tigande gripa efter sin sista slant. Sade jag: min regering har kostat Sverige alla de i trettioåriga kriget samlade skatterna; en af naturen sparsammare efterträdare, åt hvilken jag nu själfmant lämnar spiran, må godtgöra mitt fel; gif mig blott något att lefva utaf! — så skulle ej allenast detta nekas, utan också ersättning kräfvas af minenskilda förmögenhet. Så dumt tänker jag icke handla, och du skall få se, att det blir jag som dikterar villkoren.»

»Måtte ers majestät icke missräkna sig!»

»Spar din fruktan; Gustaf Adolfs dotter vet hvad hon gör. Se så, ingen sorglig min, älskade vän! Lyckan står djärfheten bi. Hvarje storm föregås af lugna dagar, och jag vill icke rynka pannan i förtid.»

Antingen nu Kristinas lynne hemligt verkade på hennes omgifnings, eller detta endast afspeglade sig i hennes eget, aldrig rådde ett mer sorglöst lugn inom hofkretsen än sedan dess ankomst till Upsala. En och annan, hvars hela ekonomiska lycka berodde på drottningens omåttliga slöseri, blef väl uppskrämd då rikskansleren åter sattes i full verksamhet; dock repade man snart mod, i förhoppning att Oxenstierna med sin kända kraft skulle upphjälpa finansernes ömkliga tillstånd genom nya skattebidrag och dymedels förekomma tronafsägelsen, hvarom ryktet redan börjat åter tala.

Men af alla lefde ingen i ett så politiskt mörker som Adolf. Ehuru läkningen af det djupa styng han erhållit gick långsamt, önskade han ej att det skulle gå fortare, ty Fransiska var ett slags sjuksköterska. Hvarje dag infann hon

sig under föregifvande att på drottningens vägnar efterfråga hans tillstånd och kvarblef efter förbindningen flere timmar, hvilka helgades åt den rena kärlekens njutning. Sålunda öfverlämnade åt sig själfva, uppgjorde de älskande mångfaldiga planer för kommande dagar, som, efter det erhållna löftet om Kristinas beskydd, syntes dem kunna utveckla sig till ett verkligt paradis. Det enda afbrott i sin lycka de erforo föranleddes af kvartermästarens obehagliga mellankomst för att påminna om tiden då Fransiska borde gå, eller för att anmäla någon som ej kunde afvisas. Gubbens bistra uppsyn och föraktliga blickar åt flickan sårade Adolf; men hvarje förebråelse lämnades utan afseende å den förres sida eller besvarades blott med djupa suckar. En gång nalkades han tidigare än vanligt för att anmäla grefve Tott, och Fransiska måste rymma fältet.

»Hur går det med bättringen?» frågade grefven, sedan han satt sig helt nära invid sängen.

»Långsamt, men desto säkrare,» svarade den sjuke.

»Det skulle vara ledsamt, om ni ej snart blefve tjänstbar. Jag ville så ogärna hitkommendera någon annan kapten i ert ställe.»

Adolf Findling. 20-»Tjänstgöringen synes mig icke strängare än att den af de öfriga friska officerarne kan bestridas. När jag blir fullkomligt återställd, skall jag gärna ersätta deras möda genom att oftare gå på vakt.»

»Ni förstår mig orätt. Hvem ställer vaktgöringen i fråga? När riksdagen öppnas, får ingen plats inom hofvet vara ouppfylld. Nu kommer det an på, huruvida ständernas sammankallande måste ske innan ni förmår draga värjan.»

»Här, i min enslighet, här jag aldrig hört ett ord om någon riksdag.»

»Kanske ej heller om den onåd hvari grefve Magnus fallit?»

»Den allsmäktige grefve de la Gardie!»

»Hans välde är slut, till mångens glädje.»

»Hvilken förbrytelse har kunnat ådraga honom en sådan motgång, om jag får fråga?»

»Väl borde upplysningen härom sist komma från min mun, men det är ej stort värdt att göra en hemlighet af det som hela världen snart känner. Öfvermodig genom långvarig lycka, föll han på den idén att bli svartsjuk och förebrå drottningen en märkbar kallsinnighet. I detta uttryck lågo beskyllningar som måste styrkas med bevis, hvilka nödvändigt skulle föra den klagande till afgrundens brädd. Äfven om han själf öfverraskat hennes majestät under ett svagt ögonblick, hade han måst vara blind, och hvad som möjligtvis skett utan vittnen kunde han icke säga sig känna. Således utgjorde förtalet hans enda skäl. De i detta hänseende åberopade brottslige förekallades, nekade och begärde upprättelse, men denna afslogs. Förgäfves begärde han nu få lagföra sina vederdelomän. Drottningen ville, att allt skulle afgöras på ridderligt sätt, väl vetande, att grefven hellre vädjade till domstolen än svärdet, hvaremot von Steinberg och Schlippenbach ej önskade sig något högre än att få strida för Kristinas förolämpade ära.»

»Hur slutades det då?»

»Favoriten förvistes från hofvet. Rikskansleren utöfvar numera i allo sin forna makt, och som man hoppas, att denne kloke statsman skall kunna afhjälpa penningbryderiet, blifva ständerna offörtöfvadt sammankallade. Emellertid äger grefve Magnus ett stort anhang, hvilket vid blifvande fråga om nya skatter torde göra motstånd. Huru det också går,har drottningen fast beslutit att ej gifva med sig och måste därför vara omgifven af vapengoda, tappra försvarare.»

»Jag är frisk, herr grefve!» ropade Adolf och ville springa upp, men sjönk åter ned på sängen.

»Nå, nå, min vän, icke så häftigt! Dylika hänförelser kunna kosta er lifvet.»

»Lifvet blir mig en verklig börda, om dess bibehållande hindrar mig att gälda drottningens nåd. Ni vet icke hvad hon lofvat...»

»Å jo! Man har sagt mig, att hon gynnar er fantastiska kärlekshistoria och vill skänka er älskarinna bevis på adlig

härkomst för att få göra hofbröllop. Stora snillen hafva sina svagheter såväl som vi andra. Drottningens bestå hufvudsakligen i begär efter nya påfund, eller kanske rättare i ett jagande efter allt hvad som är ovanligt. Sådana försök misslyckas likväl oftast.»

»Ert tal förefaller mig alldeles obegripligt. Hvad har allt detta att beställa med mitt giftermål?»

»Denna fråga skulle ert förnuft utan ledning besvara, om det icke vore fängsladt af en blind passion. Jag har en gång tillbjudit er min vänskap, i den fasta öfvertygelsen att ni förtjänar den, och tror mig ej kunna gifva större prof på uppriktigt deltagande i ert framtida öde, än då jag ber er afstå från giftermålsförslaget. Hos mannen äro mod, upphöjda tänkesätt och kunskaper en fullkomlig ersättning för bristande anor; ty all den glans som omgifver självfva furstarne grundlades af deras fäder genom sådana företräden; hvarje ätt har en gång varit ung. Annorlunda förhåller det sig med kvinnan. Hennes rang beror helt och hållet af födseln. De dygder hon äger få visserligen en gärd af aktning, men höja henne aldrig öfver den krets inom hvilken hon först såg dagsljuset.»

»Det är en himmelsskriande orättvisa, herr grefve!»

»Måhända; men så fordrar likväl den närvarande tidens samhällsordning. Adeln har beslutit, att om någon af detta stånd äktar en ofrälse kvinna, skall han straffas och giftermålet anses olagligt. Förspill därför icke er lycka; lyssna till en väns välmenta varning!»

»Drottningen bevisar, att Fransiska är af minst adlig härkomst.»

»Låt henne i nåder framvisa dopattesten, innan ni tror.»»Jag skulle vara lika otacksam, om jag satte drottningens ord i tvifvelsmål, som ovärdig äktenskapets sällhet, om jag trodde att denna kunde bero på ett måladt sköldemärke. Föraktar man mig i Sverige för dylika tänkesätt, vill jag uppsöka ett fördomsfriare land; men så länge den ädla, upplysta Kristina regerar, skall ingen blifva biltog lagd för hyllningen af människans heligaste rättigheter.»

»En enda upplysning, som högre plikter af hålla mig ifrån att gifva, kunde måhända skaka ert filosofiska beslut.»

»Det tror jag näppeligen.»

»Ni vill således för närvarande under inga villkor frånträda giftermålet?»

»Nej!»

»Så lofva mig åtminstone, på heder och ridderlig ära, att ni ej för någon — ej en gång älskarinnan — yppar detta vårt samtal, och ej låter lysningen gå för sig förrän Fransiska blifvit erkänd som adelsdam. Till denna ringa uppoffring måtte ni kunna samtycka?»

»Någon svekfull plan kan icke bo i grefve Totts hjärta; därför lofvar jag hvad ni begärt, så vidt det nämligen beror af mig själf.»

»På ert sjukläger har ni både tid och tillfälle att göra betraktelser. Då angenämare ämnen icke förefinnas, så undersök närmare, om det ligger någon sanning i den regeln: ingen bör med flit sänka sig under den ståndpunkt lyckan låtit honom uppnå!»

»Att detta icke sker, därför går egenkärleken merendels i borgen; men efter mitt begrepp kunde man nyttigare betänka, hur farligt det är att utan fullväxta vingar sträfva mot höjden.»

Denna anmärkning besvarades ej annorlunda af grefven än genom en handtryckning, hvarefter han lämnade rummet. Ännu i den nedre förstugan syntes han tveka hvart kosan borde ställas. Slutligen öppnades en mindre dörr åt norra tornet, genom hvilken han obemärkt kom ut på slottsbacken, och gick rakt mot domkyrkan. Fritt från andra åskådare, reste det härliga templet sitt höga hvalf öfver hans blottade hufvud. Hvar och en af dess många pelare förekom honom som en jätte, ställd att bevaka något heligt forntidsminne, eller freda de dödes ben intill den stora räkenskapsdagen. Hvilken riktning blicken tog, mötte en erinranom from tro, makt, ära, sorger och vansklighet, med få ord, en fullständig beskrifning af mänskliga lifvet.

»Jag vill träda närmare, för att se hvad saknaden eller fåfängan tecknat,» sade han till sig själf, vek af åt vänster och fortfor: »Där hvilar Erik den helige, som med tusen ifriga andaktsöfningar ej kunde afvärja sin egen våldsamma död på Kristi himmelsfärdsdag för snart fem hundra år tillbaka. En nyttig lärdom åt regenter att vara vaksamma när faran hotar. Sanct Annas altare, Själaaltaret, Helga korsaltare och så vidare. Våra katolska förfäder gjorde mycket för sina själar. Men här, här bakom högaltaret, är något för tankar och känsla. Utan dig, store Gustaf Vasa, suckade Sverige kanske ännu i träldomens bojor. Frid och välsignelse öfver ditt stoft! Salestaherrarne böra högmodas i grafven att ha fått lämna plats åt dina kvarlefvor... Catharina Jagellonica! Prakt, ståt och mycken latinsk poesi! Hvilka gömmas då här! Min Gud, de beklagansvärda Sturarne, offren för Erik den fjortondes galenskap. Men, låt se, äfven i själfva olyckans bostad kunna bättre öden trifvas. Sten Sture och Peder Banér, trofasta vänner i lifvet, skjutne i en och samma drabbning. Norden har sina Orestes och Pylades så väl som Hellas. Måhända mindre olyckliga hvila på andra sidan; jag vill gå dit. Claes Horn af Åminne! Claes? Så heter ju också jag! Månne min aska en gång får gömmas inom dessa murar? Omöjligt är det icke; men hvilken sorts krona skall då pryda grafvården?»

Efter denna fråga blef det tyst ända tills grefven hunnit ett stycke ned på stora gången och vändt sig mot högaltaret, då han åter började: — »Att kunna se in i framtiden vore otvifvelaktigt nyttigare än att känna det förflutnas händelser. Hela världen vet, att Sveriges konungar här blifvit krönte, men ingen gissar hvem som nästa gång skall föra spiran. Obegripliga makt! Du, som bestämmer halten af lifvets blandade skiften, gif mig en uppenbarelse, om jag är din gunstling eller ditt styfbarn! Det torde blifva i dag mitt öde afgöres. Hon längtade få träffa honom; budet svarade, att han mådde väl. Äro mina skuldror nog starka att bära en sådan börda; äger mitt förstånd nog omfattning att besegra de afundsjukes stämplingar?»

Nu hördes några gripande toner. Orgelnisten hade obemärkt ankommit och börjat stämma sitt instrument till en begrafningsakt. På ett par drillande löpningar öfverdiskanten följde basens dånande ljud, brutna eller blandade med hvarandra, genom kapellens fördjupningar. Från hvarje pelare tycktes ett eko utgå; de götiska fönstrens blyinfattade dvergrutor darrade som asplöf, hvarvid en liten kalkbit nedföll från hvalfvet och slogs till grus framför grefvens fötter. Oemotståndligt kastades nacken tillbaka och ögonen åt höjden, där de icke upptäckte någon befarad remna, blott en målad hand med tvenne utsträckta fingrar. »Hvad betyder detta!» utropade han.

»Ingenting annat än att det är här som konungarne efter kröningen mottaga sina undersåtars hyllningsed», svarade en äldre prästman, som en stund betraktat och smygt sig helt nära den nyfikne åskådaren.

»Ett besynnerligt märke, som sitter så högt och innebär så litet.»

»Ber om gunstig ursäkt. För regenterna är det en erinring om Guds straffande eller beskyddande finger, hvilken alltid hålles utsträckt öfver deras af jordiska lagar oåtkomliga hjässa.»

»Denna tydning kan äfven tillämpas på folket, jag menar i massa.»

»Visserligen, men detta har dessutom fogdar för kroppens och präster för själens upptuktelse.»

Det gifves vissa lägen under hvilka man hvarken tål andras motsägelser eller medgifvanden och endast vill umgås med egna tankar. I ett sådant befann sig grefve Tott, hvarför han, efter en artig bugning, åter gick till slottet.

På borggården stod vakten ännu kvar efter nyss slutad honnör för någon som åkt i en med tvenne rader röd- och gulklädda stånddrabanter omgifven vagn. Soldaterna älska vanligtvis icke sådana hedersbevisningar och uppsöka skyndsamt sina kära hviloställen. Denna gång tycktes de likväl vara belåtna att ha blifvit störda. Ett par äldre ibland dem pekade åt stora trappan, gnuggade händerna och talade till sina yngre kamrater, hvilka stirrade uppåt med öppna munnar. Hvem samtalet angick kunde grefven lätt gissa; men just häruti låg ett viktigt skäl att äfven få veta dess innehåll. Säker att i sin simpla morgondräkt icke genast blifva igenkänd, synnerligen då allmänna uppmärksamheten var riktad åt annat håll, tog han en omväg och stannade bakom knuten på den mindre byggning, hvari corps-de-gardet var beläget. Här hörde han tämligen tydligt sägas: »Då gick det till påannat vis, må ni tro. Ingen kurfurste i hela Tyskland vågade nysa förrän han bedt rikskansleren om lof. Hertigar, burggrefvar och riksbaroner gingo ej annorlunda än barhufvade förbi hans högkvarter, och i hvilket hus en

svensk soldat inträdde kom värdinnan, för att nigande fråga hvad herrn befallde.»

»Men hur kunde ni veta hvad allting heter på främmande språk?»

»Man behöfde icke kunna mer än Gotts donnerwetter! det vill på svenska egentligen säga: ta mig sju tunnor tusan! men måste äfven betyda smör, bröd, ost, kött, pengar, med många andra saker som jag nu ej vill uppräkna; ty allt det där stod genast till tjänst, så framt nämligen inga kroater eller pandurer varit i förväg.»

»Krabater! Finns det verkligen ett folkslag som kallas på det sättet?»

»Hör upp en annan gång! Jag sade kroater. De äro ett slags hundturkar i kejsarens tjänst. För resten trollkarlar, svarta som tattare, viga som markattor. Efter berättelse skola de äta små barn, i brist på kreaturskött, och silfver och guldmynt, när de icke ha bröd. Vid krigets början anfördes de af en general som hette Tilly och kunde göra dem hårda mot skott, så att de ständigt segrade på alla fiender ända tills våra finnar kommo med i spelet. Då blef det annat ljud i skällan. Tyska förhäxningen uträttade ingenting mot den finska, och bara en flickstump, så här hög, ropade: Die Schweden sind hier! bar det utaf för kära lifvet.»

»Hvad det är dumt att icke ha blifvit född fyratio år tidigare, så hade man kunnat få trampa eröfrad jord.»

»Tyst, tyst; kära barn, du kan väl få din slarfva med i byken. Fader Axel är som den så kallade Borgfrun på slottet Rabenstein, hvilken aldrig kommer fram annat än då någonting märkligt skall hända.»

»Men man säger ju, att drottningen älskar fred. Dessutom har ingen hört omtalas några magasiner, och mat behöfver knekten för att lefva, vet jag.»

»Tror du att rikskansleren skrifver folket på näsan hvad han vill göra? Nej, bättre förstår han sin sak. Mer än en gång under kriget såg det ut som vi skolat svälta ihjäl: ingen brödbit i hela lägret, fiender rundt omkring. Då kom den svarta kåpan luffsandes, antingen som förebud åt enprovianttransport, eller för att ge befallning om en batalj, som öppnade vägen till rika länder. Ja, bussar, så länge den mannen styr kan man sofva i lugn. Näst honom finnes ingen skickligare herre än kronprinsen, och skulle hennes majestät...»

Nu kunde grefven icke motstå begäret att maka sig litet närmare talaren; men knappt hade hans hatt hunnit framom knuten förrän den åter uppmärksam blifne gevärsposten lät sitt rop skalla. Sålunda tvungen att lämna gömstället, gick han vidare till sina rum. Med hvarje steg blefvo de sköna anletsdragen allt allvarsammare, och sedan han reglat dörren, utmärkte alla hans åtbörder en stigande oro.

Ej allenast utanför, men också uti själfva slottet gjorde rikskanslerens ankomst sin verkan. Vänner och motståndare skyndade samfäldt att visa honom sin aktning, de förre af inre drift, de senare af fruktan. I audienssalen uppstod vid hans inträdande en vågformig rörelse bland mängdens hufvuden. Tjänstgörande kammarherren, som dittills med möda bestått en nick åt de audienssökande, under det han uppskref deras namn, slog bukt på ryggen, så att näsan kom halfvägs mot golfvet. Efter några minuter flögo dörrarna till närmaste förmak upp, hvarvid man såg drottningen lämna sitt kabinett och i egen person möta den i jämförelse med alla andra enkelt klädde gubben; men snart voro de bägge åter gömda för allmänhetens blickar.

»Värdes nådigt öfverse med min ålderdomsskröplighet och sjukliga lekamen, som hållit mig vid sängen flere dagar å rad!» sade Oxenstierna och stödde sig, efter slutad hälsning, mot panellisten.

»Min längtan att få språka med er har visst varit stor, men omsorgen för er hälsa tar alltid ut sin rätt,» svarade drottningen, i det hon ställde fram en stol, med ryggstödet vändt mot spisen. »Sätt er, pappa Axel! Inga komplimenter oss emellan! Jag vet, att edra ögon lida af eldsken, och att edra knän behöfva hvila.»

»Ers majestäts nåd är en ljuf balsam för gubbens sjunkande krafter, hvilka dessa svaga ögon skulle begråta, om ej medvetandet sade, att de blifvit uppoffrade i statens tjänst.»

»Huru långt har ni kommit med engelska alliansen?»

»Underhandlingen om den är endast början. Whitelocke förefaller mig lika slug som sin principal, herr protektorn. Med slikt folk måste man gå varsamt till väga.»»Varsamheten kan dock sträckas för långt. Om han

ledsnar och reser, hvad skola vi då göra?»

»Ingen fara, ers majestät! Engelska regeringen är angelägen att komma i förbund med oss, och hvad den svagare icke betingar sig före traktatens undertecknande lär den starkare sedermera svårligen afstå. Dessutom ville jag gärna afbida ankomsten af de ytterligare instruktioner Pimentel säger sig vänta från Madrid. Cromwell regerar strängt, och däri gör han rätt; men han är dock alltid en usurpator i de andra hofvens ögon, och ett nytt uppror till förmån för den kringirrande pretendenten är ingen omöjlighet.»

»Bah! Cromwell är en duktig karl och har penningar. Sex veckors betänketid må ni få; men jag befaller att dokumenten efter denna termins förlopp skola vara färdiga till underskrift. Har ni öfversett finanserna?»

»Ja, Gud bättre!»

»Ett skönt ingångsspråk.»

»Hvar tager man bröd uti öknen? Skattkammaren står tom, landet är utarmadt.»

»Och folket uppstudsigt genom den missnöjda adelns lömska klagan, bör ni tillägga.»

»Jag håller mig endast vid det jag med visshet känner. I alla land finnas missnöjde, med eller utan skäl; men lömskhet och brist på god vilja att afhjälpa nöden torde svårligen kunna läggas den gamla adeln till last. Om de nybakade familjernas förhållanden äger jag föga kunskap; jag har alltid varit emot deras uppkomst.»

»Men hvarför skall ni, som är själfva aristokratiens medelpunkt, hata dess möjligaste utvidgning?»

»Emedan jag aldrig kan glömma fäderneslandets sanna väl. En obesuten adel utgör statens värsta kräfta; därför måste hvarje nytt sköldemärke ledsagas med skänker af stora gods på kronans bekostnad. Obetänksamheten rådde ers majestät att, mot min varning, försöka Cæsars regel: dela och styr! Men ett rikes grundval lägges icke med förhastade penndrag. Hvad som sås i dag bär inga frukter i morgon. Adelsdiplomen hafva en längre tid varit ett slags nådebevisning, beroende af någon mäktig herres förord. Så uppstodo tvenne fordom okända klasser af mecenater och klienter. När därefter de förre måste fram för Pontius Pilatus, visste de hvar skrikande vänner kunde sökas, och bihanget hade rötter i ofrälseständen. Det enda botemedel som numerafinnes ligger i ståndaktighet, stränghet och försakelse. Inskränk er yppiga hofhållning, anse de bortlämnade skattegodsen som en af kronan gifven försträckning, kör bort denna lycksökarsvärm som plundrar edra skatter, och visa folket, att frukten af dess möda blir använd till landets gagn, så tror jag mig kunna ansvara, att själfva tiggaren tacksamt framräcker sin sista skärf.»

»På tiggarens goda vilja har jag aldrig tviflat, blott på riksståndens. Slå upp våra häfder och visa mig, om ni förmår, en enda regent som ej i nödens stund måst köpa de motsträfviges ynnest med nya privilegier. Att genom sådana konstgrepp bedraga den ene på den andres bekostnad vore en ringa sak, dock ovärdig Kristina. Uppoffring vill jag göra, ej af min öfvertygelse, men af min person. Snart skall plakatet utgå om ständernas sammankallande för att fylla skattkammarens behof eller se mig nedlägga kronan. Allt hvad jag i öfrigt fordrar är att slippa höra ett enda ord om den gamla giftermålsjeremiaden. Regera utan pengar kan jag icke, öfver min hand har ingen fått dispositionsrätt.»

»Barmhärtige himmel! Hafva vi då återkommit till denna olycksaliga punkt! Vid den store Gustaf Adolfs minne anhåller jag, att ers majestät täcktes afstå från ett obetänksamt förslag, uppgjordt af en svärmande inbillning eller falska rådgifvare. Skona mig ifrån att vara vittne till denna oerhörda förnedring, skona fäderneslandet!»

»För det senare vill jag behörigen draga försorg med er tillhjälp.»

»Sådant står hvarken i eder eller min förmåga.»

»Hör mig med ert vanliga lugn! Vid nogare eftersinnande har jag funnit, att ni hade rätt, då ni ej ville se Carl Gustaf blifva min efterträdare. Stora fältherreegenskaper äger han visserligen, däremot föga kännedom i konsten att styra ett land. Successionsordningen gör honom till regent efter ordalydelsen endast i den händelse att jag skulle dö utan bröstarfvingar, men säger icke huru förhållas bör, i fall jag, ännu lefvande, nedlägger kronan. Vore

det väl stridande mot folk- och naturrätt, om jag med varm hand gjorde någon annan än honom till min efterträdare?»

»Komme denna fråga icke från ers majestäts egna läppar, skulle jag tro henne vara framställd för att sätta mig på tinnarna af templet. Så länge valet stod fritt, stridde jag mot hertig Carl Gustafs förklarande för tronföljare af tvennegiltiga skäl. Såsom till hälften utländing, kunde han lätt fatta misshag för Sverige, eller åtminstone dess invånare, hvarpå unionskonungarne gåfvo talrika bevis; och om ers majestät skänkte honom sin hand, hvilket allmänheten hoppades, kunde det falla honom in att begära förskott på sina möjligen blifvande framtida rättigheter. Annars har jag alltid medgifvit, att han är en tapper, klok och sparsam herre, den där äger ett slags naturlig rätt till kronan i följd af sin släktskap med det kungliga huset. Mig älskar han icke, det vet jag, men åt min oegennyttiga redlighet måste han skänka sitt erkännande.»

»Denna bekännelse väntade jag, för att tala uppriktigt. Det låg någonting förnärmande i blotta tanken att ej få vara så tacksam som jag önskade mot en älskad faders bäste vän, hvilken därjämte vårdat min ungdom, länge styrt riket och icke alltid blifvit så belönad som han bort. Handlöst öfverlämnad åt Carl Gustafs godtycke, skulle ni, min bäste pappa Axel, säkerligen erfara mången obehaglighet på edra sista dagar. Detta, i förening med min känsla för rikets väl, uppväckte hos mig lusten att ändra tronföljden. När en konungaätt i rätt nedstigande linie utslocknar, är det bättre att välja en ny inom eget land än att vända sig till främmande furstar, om nämligen någon värdig inhemsk man skulle finnas, som står i bevisligt släktförhållande till den afgående regenten. Vi äga denna förmån. Grefve Claes Tott härstammar från konung Erik den fjortonde och förenar med stora själsegenskaper ett lyckligt utseende. Emellertid kan jag icke undra på, om vissa högt uppsatta personer torde anse det svårt att som simpla undersåtar hylla sin forne like. Jag har därför beslutit göra er och grefve Pehr Brahe till hertigar, hvarigenom ni sättas i stånd att sjunga ur samma ton som Carl Gustaf.»

»Allernådigaste drottning!» afbröt Oxenstierna, i det han uppreste sig med en lika majestätisk hållning som då han fordom förde ordet bland Tysklands furstar. »Grefve Brahe må i sinom tid själf säga hvad han tänker, men på förhand vågar jag svara för oss båda, att vi ej kunna antaga det nådiga tillbudet. Torkel Knutsons, Matts Kettilmundssons och Sturarnes tidehvarf äro förbi; en Gustaf Vasa födes ej mer än hvart tusende år. Claes Tott erkänner jag aldrig för min konung, och hellre än att blifva hertig afsäger jag mig grefvetiteln. Kan ers majestäts beslut om abdikationenicke förändras, äger ingen annan än kronprinsen rätt att blifva dess efterträdare. För mitt eget öde fruktar jag icke; samvetet är min enda domare på jorden. Eder högborne kusin har stora egenskaper; fäderneslandets öde hvilar i försynens hand. Jag stridde i rätter tid, men öfvervanns, och säger nu med Pilatus: hvad jag hafver skrifvit, det hafver jag skrifvit.»

»Par Dieu! Herrarne skola få dyrka sin afgud. Ännu regerar likväl jag och har anspråk på er tystlåtenhet.»

»Äfven vid grafvens yttersta rand skall ers majestät finna mig handla efter ärans och pliktens föreskrifter.»

SEXTONDE KAPITLET.

Dominon.

Solen hade längesedan bortlagt sin vemodiga decembermin och kastade eldfulla blickar från högre bana. Naturen stod liksom i strid mellan lif och död. Ett eller annat hastigt bildadt snömoln försökte väl upplappa vinterns utnötta slöja, som ännu i skuggan låg utbredd på marken, men förvandlades därunder oftast i ett kyligt, dock fruktsamt regn, hvars droppar framlockade sippan ur den mot söder öppna dalen, eller uppfriskade färgen på åkrarnas dunkelgröna tegar.

En molnfri middagsstund vandrade Adolf, stödd på kvartermästarens arm, i den så kallade djurgården nedanför slottet. Krafterna voro för det mesta återvunna, såret nästan läkt, och senornas styfhet skulle genom kroppsöfning

afhjälpas. Blott den som lämnat sitt sjukläger och får andas frisk luft, då alla omgifvande föremål tyckas bli födda på nytt, och själf äger ungdomens värme inom sitt bröst kan fatta hvad Adolf kände. Hans mun var tyst, ögat sänkt mot jorden, men från hjärtat talade en stämma, hvars ljufva uttryck ingen penna förmår återgifva. Det var ett kväde om lifvets dröm, förklarad genom naturens bländande färgspel. icke förändras, äger ingen annan än kronprinsen rätt att blifva dess efterträdare. För mitt eget öde fruktar jag icke; samvetet är min enda domare på jorden. Eder högborne kusin har stora egenskaper; fäderneslandets öde hvilar i försynens hand. Jag stridde i rätter tid, men öfvervanns, och säger nu med Pilatus: hvad jag hafver skrifvit, det hafver jag skrifvit.»

»Par Dieu! Herrarne skola få dyrka sin afgud. Ännu regerar likväl jag och har anspråk på er tystlåtenhet.»

»Äfven vid grafvens yttersta rand skall ers majestät finna mig handla efter ärans och pliktens föreskrifter.»

SEXTONDE KAPITLET.

Dominon.

Solen hade längesedan bortlagt sin vemodiga decembermin och kastade eldfulla blickar från högre bana. Naturen stod liksom i strid mellan lif och död. Ett eller annat hastigt bildadt snömoln försökte väl upplappa vinterns utnötta slöja, som ännu i skuggan låg utbredd på marken, men förvandlades därunder oftast i ett kyligt, dock fruktsamt regn, hvars droppar framlockade sippan ur den mot söder öppna dalen, eller uppfriskade färgen på åkrarnas dunkelgröna tegar.

En molnfri middagsstund vandrade Adolf, stödd på kvartermästarens arm, i den så kallade djurgården nedanför slottet. Krafterna voro för det mesta återvunna, såret nästan läkt, och senornas styfhet skulle genom kroppsöfning afhjälpas. Blott den som lämnat sitt sjukläger och får andas frisk luft, då alla omgifvande föremål tyckas bli födda på nytt, och själf äger ungdomens värme inom sitt bröst kan fatta hvad Adolf kände. Hans mun var tyst, ögat sänkt mot jorden, men från hjärtat talade en stämma, hvars ljufva uttryck ingen penna förmår återgifva. Det var ett kväde om lifvets dröm, förklarad genom naturens bländande färgspel.Stödd vid kvartermästarens arm gick Adolf.Sålunda sluten inom sig själf, skred han mekaniskt framåt, medan kvartermästaren mumlade: »ett-tu, ett-tu! Det duger icke, foten mer sträckt! Steget bättre uttaget! Ett-tu, ett-tu!» Ändtligen började den sjuka sidan göra så ondt, att Adolf med sina tankar återkom till verkligheten och sade, i det han tvärstannade: »Min käre Kraft, handterar ni rekryterna lika strängt som mig, lär ni vara lagom älskad af soldaten.»

»Gud bevare herr kaptenen!» svarade kvartermästaren förlägen; »i min ifver att snart göra er fullkomligt frisk har jag gått för långt och ber om ursäkt; men det plågar mig att se ungt, hurtigt folk vanställda af andra åkommor än dem som erhållas i krig. Sedan så — nej, jag vågar icke tala ut.»

»Gör det ändå för min skull!»

»Nå väl. Fastän jag själf sällan haft något att skaffa med unga fruntimmer, uppväcker likväl deras närvaro en viss lust att... ta mig fan om jag vet huru jag skall benämna det. Nog af, då jag till exempel marscherar framför en truppafdelning, händer stundom att rösten blir matt, hållningen vårdslös. Men får jag se ett vackert fruntimmersansikte, bums komma bröst och hufvud, liksom genom en inre kraft, i tillbörlig ställning, stegen tagas i takt, vristerna sträckas och så vidare. Under en fältmanöver frågar jag alldeles icke efter om officerarne gå lutande, eller emellanåt draga på benen; däremot känner jag stickningar i hela kroppen vid blotta föreställningen att en vacker fru eller fröken skulle säga: kors hvad den där löjtnanten ser obetydlig ut!»

»I det lugnaste vattnet gå de största fiskarna. Hvem hade väl kunnat tro, att den gamle veteranen hyste dylika tankar? Sakens riktighet vill jag emellertid icke bestrida, och när jag nästa gång drager på vakt, skall ni få se mig med så utspända ben och rakt lif som själfva drottningens franska ballettmästare. Nu, medan jag ej har någon

åskådare...»

»Inga åskådare?» afbröt kvartermästaren och pekade åt höger.

Adolfs blickar följde anvisningen. På något afstånd syntes en gräsplan, genomskuren af putsade sandgångar, nästan uppfyllda med människor. Äfven drottningen ville fira våren och hade, ledsagad af sin vanliga omgifning, infunnit sig på det ställe i djurgården, där stadens invånareså väl som främlingar plägade samlas för att afvakta tiden för hofvets utfart, hvilken merendels skedde klockan omkring tolf. Vagnarnas dån var då ett tecken till borggårdens bestormning. Man sprang, trängdes och knuffades för att komma närmast och dymedels antingen få mätta sin nyfikenhet eller framräcka böneskrifter. Alla kloka regenter söka visa sig artiga mot folket, och det fordras litet nog för att smickra dess fåfänga. Hvarje vänlig hälsning som skänkes den gapande massan uppfattas af hvart enda öga; ingen finns i hela församlingen som ej vill svärja på, att den var direkt ställd till honom, och ej vid hemkomsten gärna omtalar den nåd han njutit.

Detta kände Kristina sedan barnaåren och försummade därför sällan att genom uttrycksfulla åtbörder vinna så mycken kärlek som hennes öfriga lefnadssätt kunde medgifva. Den utlysta riksdagens blifvande förnämsta öfverläggningsämne gjorde dessutom nödvändigt att äga många anhängare för ögonblicket. Af naturen gifmild, sparade hon nu mindre än någonsin på allmosor. Ropet härom spridde sig åt landsbygden, och från alla håll framstörtade skaror af tiggare. I början utdelade hon sina håfvor med egen hand, men detta tidsfördrif blef snart gammalt, och bestyret anförtroddes åt grefvinnan Ebba. Äfven våra äldsta sagor antaga som någonting ovillkorligt, att alla prinsessor måste vara skönheter; folket tror hvad det hört af sina fäder. De som icke personligen kände Kristina — och de voro ganska många — inbillade sig därför, att den vackra grefvinnan måste vara drottningen själf; ett misstag som i längden icke kunde blifva angenämt. Metoden ändrades därför ännu en gång. Ringare hoftärnor agerade turvis skattmästare och sade vid hvarje grepp i penningpåsen: »där borta står hennes majestät, som låter gifva er denna gåfva.» Denna dag hade allmoseutdelningen blifvit förlagd till djurgården.

Det hela bildade en egendomlig, men vacker tafla. Fram och åter rörde sig tvenne folkströmmar från motsatta håll, och fastän deras vågor saknade vattnets reflekterande egenskap, gåfvo de ej efter i omväxling af färger. Rosenröda jungfruanleten, juvelsmyckade, bleka matronor, unga herrar i galonerade rockar, magistratspersoner i svarta kaftaner, studenter, skolpojkar, handtverkare, ja till och med präster, blandade sig i ett oupphörligt vimmel, genom hvars glesare delar den trasiga, längst in stående tiggarhopen stundomframskymtade och skulle måhända skämt bort illusionen, om icke en härlig kvinnoskepnad genomsväfvat dess slutna led. Bakom alltsammans på en kulle syntes drottningen vid sidan af Axel Oxenstierna.

»Jag vill gå närmare,» sade Adolf, ty han hade redan upptäckt, att det var Fransiska som hade penningbestyret, och det är ljuft att se sina älsklingar hyllas, vore det också blott af armodets barn. Kvartermästaren, som ej heller kunde klandras för svaga ögon, gjorde tigande höger om.

Framkomne till målet, sågo de i det hela mindre än på afstånd, men de sågo vissa föremål tydligare. När påsen var tom, fick tiggarskaran befallning att rymma fältet. Detta åtlyddes genast under vederbörliga hurrarop, och den vackra världen erhöll större svängrum. Adolf lämnade kvartermästarens arm, för att i förlitande på egna krafter begifva sig till drottningen, af hvilken han hugnades med ett par vänliga frågor om hälsan samt en nådig nick, som sade, att något längre samtal den gången ej kunde bestås. Under andra omständigheter skulle detta ha smärtat honom; men nu öfvervägde begäret att snart få träffa Fransiska alla tankar på utmärkelse. Hon hade varit osynlig ett par dagar utan känd orsak, och för en älskare blifva dylika uppehåll små evigheter.

I detsamma kom hon gående, antingen i oskyldig beräkning eller af en händelse, utåt den gång på hvilken Adolf stod. Hälsningen skedde ej förr än de voro i bredd med hvarandra, och den som ej kände till deras närmare bekantskap kunde omöjligt tro, att hon minskade stegen och han följde henne för annat än att visa ömsesidig artighet. »Ändtligen finner jag dig, din lilla rymmerska!» hviskade Adolf; »men så är det: hufvudbeståndsdelen i en kvinnas varelse utgöres af begäret att lysa, och för sådant ändamål passa folksamlingar vida bättre än den förtroliga ensligheten.»

»Hur kan du vara vid elakt lynne på en så skön dag!» svarade flickan med ett ljuft småleende.

»Elakt lynne? Nej visst icke. Jag har ingen rättighet att mästra dina gärningar, än mindre att i förväg få veta hvad du ämnar taga dig till; men det ligger något smärtande i känslan af att ej vara värd ett förtroende, som...» Här trodde han sig böra hålla inne, ty de hade blifvit upphunna af en talrik borgarfamilj och själfva upphunnit en långsamt tågande trupp hoffolk. Fransiska däremot, som fruktade attnågon kunde hafva hört de sista orden, skyndade sig att genmäla: »Visserligen är det ett värdigt förtroende att få utdela hennes majestäts nådegåfvor i allmänhet; men hvad ni redan sett är ingenting mot hvad ni kunde få se, om ni hade tillåtelse att följa mig. De så kallade pauvres honteuses vänta där borta. Alla dessa saker torde hafva gått ert öra förbi under den långvariga sjukdomen; ty edra bekanta hafva förmodligen, liksom jag själf, varit sysselsatta med tillredelserna för den stora maskerad drottningen gifver i afton.»

»Af hvilken orsak, om jag får fråga?»

»Det är mig obekant; jag vet blott, att ingenting skall sparas för att gifva glans åt banketten. Hela hofvets personal och all i grannskapet boende adel hafva fått kallelser.»

»Herrar utländska ministrar lära icke försumma att kläda sig i dyrbara dräkter. Jag tycker mig se Montecuculi och Pimentel.»

»Hvad den senare angår, har han redan haft sin afskedsaudiens, hvarefter han svårligen kan vara med. Men här måste jag taga utaf och får äran rekommendera mig.»

Från den i djupa betraktelser lämnade älskaren skyndade hon till en af parkens mest aflägsna delar. Här sutto eller gingo några beslöjade kvinnofigurer helt enstaka hvar för sig, liksom de fruktat att komma i ringaste beröring med hvarandra. Fransiska nalkades en i sänder, mottog något hemlighetsfullt framhviskadt förtroende och utdelade sin gåfva. På detta sätt var antalet så till vida genomgånget, att blott den sista återstod; men från dennas mun hördes hvarken någon klagan eller bön, hvilket förbryllade det kungliga sändebudet, som slutligen sade: »Jag har befallning att rätta gåfvorna efter behofvet och ber er, huru ömtåligt det än kan vara, upplysa mig om de förhållanden på hvilka ni grundar era anspråk.»

»Mina anspråk sträcka sig ej särdeles långt,» svarade en behaglig, ehuru hörbart förvänd stämma.

Fransiska, som härvid anade ett af någon bekant speladt puts, framräckte tvenne dalerstycken. Den okända sköt almosan tillbaka, gjorde en varnande rörelse med handen och försvann.

Klockan slog åtta. Från borggården, upplyst genom bengaliska eldar, hördes ett oredigt buller af kommande och farande vagnar. Rikssalen, två våningar hög, belägen iyttersta vinkeln, där slottets östra och södra sidor sammanstötte, var för tillfället prydd med röda sammetstapeter, undantagande vid öfre ändan. Där höjde sig den kungliga tronen med sin kronbesådda blå sammetshimmel och ryggvåd, från hvars sidor utgingo rika draperier af konstrikt väfda franska mattor, föreställande scener ur bibliska historien och skylande fotställningen till orkestern, som fått sin plats halfvägs mot taket på fondväggen. Tronen stod på en upphöjning. Där funnos tvenne större sammetsklädda stolar, för riksdrotset grefve Pehr Brahe och rikskansleren, och den omgafs af en sirligt arbetad balustrad, utmed hvars tvenne sidor bänkar funnos för dem bland hofvets dignitärer, som blott ville vara åskådare. Till vänster, då man inkom genom stora flygeldörren, syntes tre vackra kaminer mellan fyra fönster, de förra garnerade med silfverljusstakar, de senares fördjupningar uppfyllda med doftande blomkrukor. Längs motstående väggen voro tvenne, ej särdeles höga läktare anbragta, hvilkas egentliga prydnad skulle utgöras af det vackra könet, när tecken gafs att maskerna borde bortläggas.

Då samlingen tycktes vara fulltalig, framträdde drottningens första hofsångerska, madame de la Bar, och uppstämde en aria, ackompanjerad af sin broder samt flere italienska kastrater. Sedan vokalmusiken tystnat, infölло instrumenten, bestående af åtta violiner, basfioler, flöjter och zittror, alla trakterade af verkliga virtuoser. Detta var också en ganska kärkommen variation, ty gästerna buro nästan mangrant masker och ville hellre öfverlämna sig åt en stojande glädje än sitta uppstaplade som utklädda vaxbilder, hvilket var händelsen under

sången. Redan vid första ringdansen, eller polskan, kunde man märka, att aftonen skulle blifva rolig, ty ingen förstenande hofetikett behöfde iakttagas; hvar och en fick opåtaldt springa, hoppa och svänga efter behag. Det enda som satte myror i hufvudet på en eller annan uppmärksammare person var den kväfvande trängsel som åstadkoms genom sällskapets ständigt ökade antal, tydligt utvisande, att ej alla gästerna voro bjudna. En mask i elegant svart domino gick till dörren och hviskade åt en af de där stående slottsgevaldigerna: »Ni måste se till, om någon obehörig smyger sig in.»

»Det gjorde vi i början,» svarade den tilltalade, »men hennes majestät täcktes efter första polskan anbefalla, att ingen skall affordras det vanliga bjudningstecknet, utan hvemsom helst få inträde, blott han är anständigt och snyggt maskerad.» Härmed var samtalet slut.

Liksom vid dylika förlustelser ännu i våra dagar, ådrogo de dyrbaraste maskerna sig först allmänhetens blickar. En kinesisk kejsare, en turkisk storvisir, en Juno, en Pallas och en Dido, samtliga besådda med äkta stenar och pärlor, eller sviktande under guldbrokadens tyngd, svängde sig länge med stort uppseende. Det öfvermåttan granna blir emellertid enformigt, ögat tröttnar. I en grupp som uppehöll sig nära mellersta kaminen gick det muntrast till. Ett par savojardflickor spådde för pengar och gåfvo sina nyfikna kunder månget tvetydigt svar. Så frågade till exempel en grann riddare med grönt och violett skärp på god franska, om de kunde säga, från hvilket land han var? »Hvad det egentligen heter,» svarade den största flickan, »vet jag ej; men folket som bor där talar ett ganska välljudande språk och besjunger gärna sina anherrars minnen. Just i detta ögonblick sitter en skön kvinna i ett gammalt slott, ser melankoliskt på den strax nedanför rinnande floden och tänker på er, ädle herre.»

»Det är kanske min fästmö?»

»Eller er hustru.»

»Då skulle hon nog förstå att trösta sig öfver min bortovaro.»

»Hon gör det också, om jag ser rätt. En ung, artig, i grannskapet boende riddare skall i morgon öfvertyga henne, att ni ej mer återkommer, säga att ni är död och tillbjuda henne sitt hjärta.»

»Således gifter hon sig?»

»Naturligtvis.»

»Hör på, du spefulla häxa! Om du vore i hennes ställe, hur ville du bära dig åt när jag en gång kommer hem?»

»Jag tillställde en tjurfäktning.»

Härvid hördes någon halfhögt säga: »Jag svär på, att det är drottningen och Pimentel.»

»Måhända den senare,» svarade hans granne, »men drottningen räcker ej till pannbenet på savojardskan.»

Nu framstörtade en negerflicka, knäppande på ett slags stränginstrument, gjordt af ett kurbitskal. I alla hennes rörelser rådde utsökt behag, och klädseln, ehuru obetydlig, eller endast bestående i en arabisk hajk, en turban och en liten kort kjortel, vittnade om mycken smak. Ansiktsmasken var ett riktigt konststycke, där ingenting af de utmärkandeplatta negerdragen saknades, men de voro så lyckligt proportionerade, att det hela blef europeiskt vackert, fastän icke skönt efter antikens stränga fordringar. Af egentliga prydnader bar hon blott ett orientaliskt pärlband kring halsen och i munnen en ring med så stora diamanter, att ingen trodde sig kunna uppskatta deras värde, om man nämligen ville anse dem för äkta. Knappt hade hon stannat förrän riddaren, som gjort min af att gå bort, återvände till savojardskan, frågande: »Efter du tror dig allvetande, så säg mig, hvem denna mask kan vara?»

»En skyddsande från mohrernas glänsande tidehvarf.»

»Du misstar dig; hon liknar ju icke något spöke! Låt oss höra, om din följeslagerska gissat bättre?»

Liksom hänförd af en hastig ingifvelse, fattade den mindre savojardskan sin på ryggen hängande guitarr, slog an ett par ackorder och började en spansk romans, som vi våga öfversätta på följande vis: Genom staden San Lucar

Syns den tappre Gazul rida. Violett och grönt var skärpet, Hvit den rustning som han bar.

Modigt sporrar han sin häst Till torneret, som i Gelves Gifvas skall utaf alcalden, För att fira fredens fest.

Älskar Benzeraja blott, Sista gren af hjältestammen, Hvilken zegris och gomeler I Granada ha förrådt.

För att ge ett afskedsord Vänder han väl tusen gånger Åter, — — — — —

Under hela sången hade både negerflickans och den större savojardskans åtbörder utmärkt stigande oro, och vid ordet *åter* fattade den sistnämnda riddarens svärd och afskar därmed strängarna på instrumentet. »Vakt, vakt!» ropade en stark stämma; »man blottar vapen!» Ett detachement af gardet infann sig äfven så fort det kunde arbeta sig fram,men då syntes ej det ringaste spår efter den förmenta brottslingen, som åtminstone icke tagit sin reträtt genom stora dörren.

Bland de kringstående funnos många hvilka alldeles icke sett det gordiska hugget och sålunda blefvo ganska bestörta öfver vaktens närvaro och fråga, hvem den skulle arrestera. »Det kan man kalla för ett riktigt karnevalsstreck!» sade negerflickan, i det hon började dansa; »dumma upptåg!» mumlade soldaterna och marscherade bort.

En gafs det likväl hvars uppmärksamhet ingenting tycktes undgå. Den redan omtalade svarta dominon hade hvarken förlorat något enda ord af hvad som blifvit sagdt, eller förbisett någon af de spelandes rörelser. Han gjorde stora kretsar mot den del af rummet där savojardskan sökte räddning, samt vände efter hvarje felslagen upptäcktsresa tillbaka för att hålla sig midt emellan riddaren och negerflickan. Dessa försökte genom hvarjehanda påfund blifva utaf med den efterhängsne observatorn, men han lät sig icke bekomma. Nalkades de hvarandra, stod han tätt bakom dem, utförde de sina åtagna roler vid skilda grupper, hade hans hufvud samma rörelse som pendeln i en klocka, så att ögonen lika ofta vändes åt dem båda. Slutligen förlorade flickan tålamodet, gick direkt till honom och sade: »Vackra mask, det är icke artigt att så där förfölja folk!»

»Såå! Generar min närvaro dig till den grad?» svarade han.

»Förlåt mig, ni misstar er om personen.»

»Din fintlighet att gå hopkrupen bedrar icke mina skarpa ögon. Jag visste på förhand, hur du skulle vara maskerad.»

»Genom hvilket medel?»

»Det blir tills vidare min hemlighet.»

»Sluta då en gång med detta besynnerliga prat, eller gif mig ert namn!»

Den bestämda ton hvari dessa ord sades, kanske äfven något i själfva rösten, gjorde vår domino litet brydd; men han återtog snart sin trotsande ställning och genmälte: »månen söker lika förgäfves härma solens glans som de slipade glasbitarna i din mun ett äkta juvelsmycke.»

»Min gunstig herre torde antingen vara rasande närsynt eller en spekulerande israelit, som vill schackra till sig de där lumpna glasbitarna. Har ni för öfrigt något att befalla?»»Jag måste hafva förklaring på ditt gåtlika uppförande af dig själf eller den trogne riddaren. Detta är mitt oryggliga beslut.»

»Så skynda er då att blifva klokare genom honom; han kan möjligtvis komma undan, om ni dröjer med hotelsens verkställande.»

»Du skall snart erfara följderna af denna uppmaning!» utropade dominomasken och gick med stora steg mot tronen, i hvars grannskap riddarens höga fjäderbuske sist vajat öfver mängdens hufvuden. Nu var han likväl icke mer synlig hvarken här eller annanstädes i salen; allt tillkännagaf, att flickans yttrade förmodan låg ganska nära sanningen. Men förargelsen, liksom olyckan, kommer sällan ensam, och den genom ett så simpelt påfund bedragna dominon måste i sin ordning finna sig förföljd. En turk och en munk smögo beständigt omkring honom, noga observerande hvad han tog sig till. Huruvida de handlade i samband, kunde icke säkert bestämmas,

ty munken tycktes söka lägenhet att få tala med honom, hvilket åter turken sorgfälligt undvek.

Medan hvar och en sålunda manövrerade efter olika planer kom ett bondbröllop antågande. Brudgummen, bruden, skallmejblåsarne och svennerna redo på för tillfället inventerade hästar, bestående af en upprätt samt en framlutad gående karl. Ett täcke, som var fast vid den förres hufvud, nedföll öfver den senares rygg och utgjorde på en gång schabrak, sadel och djurets former. Så snart dominon hunnit tillräckligt nära denna muntra svärm, tog han ett djärft hopp, skuffade några af bröllopsgästerna åt sidan och hukade sig ned mellan tvenne ryttare. På detta sätt skulle han ofelbart kunnat tillryggalägga ett godt stycke väg, utan att bemärkas af åskådarne, om turken varit mindre uppmärksam. Denne såg konstgreppet och ville eftergöra det; men parerstången på hans stora krumsabel fastnade därvid i brudens granna kjortelgarnering samt drog omkull både henne och hästen. Hvad knuffningar, oreda och larm härigenom uppstod, kan man lätt föreställa sig. Åtminstone hvarannan ryttare tumlade på golfvet vid sina gångares totala upplösning; några skreko: »grip våldsverkaren!» andra: »akta bruden för hundturken!»

Den närmaste följden af alitsamman blef, att muhamedanen bortfördes af en slottsgevaldiger till den strax utom tronskranket sittande ståthållaren, och dominomasken, somunder tiden omärkligt tillgripit ett af de tomma täckena, kröp bakom det helt nära befintliga draperiet. Från detta säkra gömställe kunde han nu iakttaga hvad som utanför hände, hvilket han ej heller försummade. Ståthållarens undersökning med turken blef ganska kort, ty efter att ha hviskat honom något i örat fick den senare obehindradt gå, medan bröllopsgästerna plockade upp sina kringspridda effekter. För att på ärligt vis komplettera samlingen, hade dominomasken ofelbart återgifvit hvad han däraf utan öfverläggning röfvat, om ej hela hans uppmärksamhet blifvit fängslad genom anblicken af negerflickan. Lugn och efter utseendet obevakad stod hon på en half alns afstånd ifrån honom, snart alldeles ensam, då de öfrige som varit i grannskapet skrattande följde den misslyckade kavalkadens snöpliga återtåg. Detta skedde just under det musiken pauserade, så att en på maskerader ovanlig tystnad inföll. »Skall jag öfverraska henne eller afvakta hvad hon kan företaga?» frågade dominon sig själf utan att besluta sig för någotdera alternativet. Efter ett par minuters förlopp drog flickan först en djup suck och yttrade sedan med låg stämma: »Hur i all världen skall jag kunna få träffa honom?»

»Riddaren har bekommit sin välförtjänta lön!» ljöd en röst bakom draperiet.

»Min Gud, hvem var det! Nej, jag kan icke hafva hört orätt; hvar är du?»

»Här!» sade dominomasken och steg fram. »Förlåt, vackra afrikanska, om jag bedragit er förhoppning; men ni har narrat mig förut i afton, och vi kunna således kvitta.»

»Hvad denna ovisshet är plågsam! Vid allt heligt besvär jag er att säga mig ert namn, eller yppa hvem ni förmodar mig vara.»

»Jag har ju redan framställt en precis likadan begäran, men utan att få svar.»

»Skämta icke! En människas lycka eller ofärd beror på att jag först lär känna er, under förbehåll att få tiga med mitt namn, om min gissning är felaktig.»

»Genom hvilket underverk har du så hastigt blifvit medgörlig? Du glömmer kröka knäna för att synas ett par tum kortare, såsom då vi nyss träffades. Men detta gyckelspel börjar trötta mig. Ännu en gång upprepar jag: du eller riddaren måste gifva den upplysning jag fordrat!»

»Haf tack för detta uttryck! Nu känner jag dig.»»Ändtligen!»

»Du är grufligt bedragen; förrän nu ha vi icke träffats. Ditt oblida öde har vilsefört dig. Om du ej vill utsätta dig för oberäkneliga ledsamheter, så kryp åter inom draperiet, medan jag hämtar en annan mask.»

»Finnas här då tvenne negerflickor?»

»Ja, tyvärr!»

»Den ena kallar jag Fransiska; hvad kallar du den andra?»

»Kristina!»

»Och hennes riddare?»

»Pimentel.»

»Pest och död! Nej, det är omöjligt. Drottningen åsidosätter ej sin värdighet.»

»Tyst, för all del! Ser du den där masken som nalkas? Vi äro måhända redan förrådda. Låtsa emellertid söka efter något på golfvet medan jag antastar honom, och kryp undan så fort han vänder ryggen till.»

»Jag har icke gjort något ondt; därför behöfver jag ej heller dölja mig!»

»Älskade Adolf, lyd mig!»

Som Fransiska nyss sagt, kom verkligen en mask rakt emot dem med skyndsamma steg. Det var den redan omtalade munken, hvilken, besynnerligt nog, hade precis likadan kostym som den Adolf ämnat nyttja för aftonen, men icke begagnat, i anseende till ett par stora fläckar. Att hvarjehanda misstankar härigenom skulle uppstå, var ganska naturligt, och en fråga sväfvade på Adolfs läppar, då munken, efter att ha undanskuffat negerflickan, sade: »Herr kapten, laga så att ni oförmärkt kan byta rock med mig, ty er fördömda kåpa är fågelfri, och den som bär henne blir arresterad vid dörren!»

Fransiska hade ej förr erfarit denna uppmaning än hon ryckte sin stora hajk från axlarna, utbredde honom, gjorde en attityd och hviskade: »kryp genast bakom draperiet! Jag döljer reträtten, om den blott sker snart.» Med verkliga jättekrafter fattade munken Adolf vid handen, och i nästa ögonblick stodo de bägge på hans gamla gömställe. Här upplöste sig gåtan helt enkelt. Munken var ingen annan än kvartermästaren, som i egenskap af sysslolös åskådare fått höra arresteringsorderna gifvas och skyndat sig att begagna den ratade klädningen till Adolfs räddning. »Men hur skolavi nu bära oss åt för att osedde komma härifrån?» sade han, sedan upplysningen var gifven.

»Fördömdt!» svarade Adolf. »Jag har ju ej på det ringaste sätt förbrutit mig, så framt man icke vill anse mitt tal med drottningen som en förolämpning.»

»Det där må de lagkloke afgöra; säkert är emellertid, att den som grälar med potentater alltid får orätt. Kortaste vägen torde blifva att ni tar min dräkt och jag stannar kvar tills balen upphört.»

»Nej tack, min redlige Kraft; ni skall icke så blottställas för min skull. Dessutom ger den minsta anledning att ni varit med i spelet en säker ledtråd åt vederbörandes gissningar.»

»Hvad är detta för ett tygstycke?»

»Ett täcke som jag oförvarandes knep från den störda bröllopsfärden.»

»För tunnor tusan, ett härligt fynd! Låt se, om flickan ännu står kvar? Jo riktigt. Fort i munkkappan och sedan på min rygg! Jungfru Fransiska! Det är ju hon, vet jag?» tillade han sakta och fortfor, efter att till svars ha erhållit en bejakande nick: »Jungfru Fransiska, kom närmare! Så där; det är bra, stå bara stilla! Hon måste spela framdelen af en häst, hörhon? Vi äro strax i ordning. När jag räcker ut täcket, så kasta det öfver hufvudet och spring sedan till närmaste säkra utgång; jag följer troget efter med bördan.»

Lyckligtvis hade Fransiska sett bröllopsskaran och fattade således rätta meningen af kvartermästarens besynnerliga ord; men hon skulle icke vågat gifva förslaget sitt bifall, om ej maskernas antal börjat ökas i grannskapet, så att faran för den älskade med hvarje minut växte. Misslyckades försöket, ägde hon nu åtminstone den tillfredsställelsen att få dela hans öde. Till långa beräkningar var ingen tid, och så fort täcket blifvit kastadt öfver hennes hufvud, satte hon utaf i kort galopp, skylande sina svarta ben med hajken. Flere än tvenne utgångar från salen funnos ej, nämligen den så kallade stora dörren och en mindre, ledande till ett förmak, där man bortlade sina dräkter, för att uppträda i vanlig skepnad. Tätt invid den förra såg hon von Steinberg ha fattat posto, således kunde blott den senare sökas. Under knuffningar och speglosor från alla håll, ty somliga ropade: »Skynda sig, herr pastor, annars blir det messfall!» andra:Spanioren svarade blott med att lägga handen på hjärtat.»har den vördige patern ridit trött, efter han ej kunnat följa med sällskapet?» o. s. v. hunno de ändtligen fram till det af

människor fullproppade omklädningsrummet.

På en gång belåten och förtretad, hoppade Adolf ned af sin vanskapliga Rosinante, hvars ena del genast sprang åt höger, den andra åt vänster, och satte sig bakom tvenne med klädespersedlar belastade stolar, för att i enslighet öfvertänka aftonens besynnerliga händelser. Så hade han suttit en god stund, då tvenne personer stannade tätt invid hans förskansning. Den ena var omaskerad och visade spanske ambassadören don Antonio Pimentels vackra gestalt, den andra var en af de båda negerflickorna. »Jag visste väl», sade hon, »att jag äfven i denna simpla dräkt skulle finna en caballero serviente, eller hvad ni spaniorer kalla det.»

»Himlen är aldrig så öfverdragen med svartsjuka moln, att man icke genom någon ljusare strimma kan gissa hvar solen vistas,» svarade Pimentel och tillade hviskande: »Har ers majestät ännu fått reda på den där impertinenta dominon?»

»Det måste ha varit hin håle själf, ty han har hvarken kommit undan eller finns i salen. Men låtom oss tala om andra saker, på det ingen obehörig lyssnare må uppsnappa att ni deltagit i maskeraden.» Härvid gjorde hon ett tecken med handen, och några hoflakejer framkommo, bärande tvenne större korgar.

»Som jag förmodar att ers majestät vill kläda om sig, anser jag mig böra gå bort.»

»Det behöfs icke. Jag kastar blott en matronkofta öfver min svarta lekamen och ämnar sedan nyttja mitt naturliga ansikte. En så belefvad man som ni kan omöjligt vara främmande för kammarherrebefattningen.»

»Åtminstone har jag ofta sett den utöfvas.»

»Nå väl, vi vilja försöka er skicklighet. Se där, håll min turban! Vidare masken!»

»Min Gud, hvilka sköna juveler!»

»Det är sant! Så när hade jag glömt denna prydnad.» Nu lösryckte hon den i munnen på negermasken sittande ringen och gaf den åt Pimentel, tilläggande: »Förvara detta smycke tills jag därå gör anspråk.»

»Ers majestät är bra godtrogen, som vågar lämna dyrbarheter i en soldats händer.»

»Risken blir min — à revoir!»»Men besinna då, allernådigaste drottning, att detta torde vara den sista gång jag har den nåden att tala med er, och att jag nödvändigt måste veta till hvem den skall lämnas.»

»Det vore i sanning högst märkvärdigt, om en så lumpen sak kunde förbluffa hans katolska majestäts ambassadör. Par Dieu! Ännu är ni i Sverige och måste lyda mina befallningar.» Här höll hon inne och vände sig mot en spegel för att fästa upp håret och låta betjänterna få tid till bortgång; men knappt hade dessa kommit undan, förrän hon med låg röst återtog: »Don Antonio, doldes någon sanning i den försmädliga savojardskans romans?»

Spanioren svarade blott genom handens läggande på hjärtat.

»Nå väl! Gazul vägrade visst icke behålla de souvenirer, som Benzeraja skänkte honom. Kom ihåg,» tillade hon hviskande, »hvilken plats detta smycke nyss ägt, och låt det blifva tolken af mina känslor vid vår skilsmässa.»

»Hvar ödet bäddat krigarens graf, är svårt att säga; men eftervärlden skall bråka hjärnan med gissningar om hvilken det kunnat vara som hellre medtagit sina skatter i jordens sköte än lämnat dem åt anförvandter. Måtte himlen understödja ers majestäts högtänkta beslut, så hoppas jag att ännu en gång, i lyckligare länder, få trycka denna sköna... denna välgörande hand till mina tacksamma läppar; adieu!»

Detta var mer än Adolf kunde uthärda. Alla sköna drömmar om själsstorhet och kvinnligt värde flyktade, och han behöfde länge lyssna på dansmusiken för att ej tro sig stå i Borgholms trädgård. »Nej, nej, det är ett maskeradputs!» ropade han, stampade med foten och flög upp från stolen; men då voro de samtalande försvunna, och han hörde ej annat än mängdens meningslösa pladder.

Vid den inpromptu förfärdigade hästens upplösning hade bakdelen, eller kvartermästaren, skyndat till borggården och framdelen, det vill säga Fransiska, till sitt eget rum, där hon omklädde sig, för att genast i vanlig dräkt

återvända och efterse, huru Adolf skulle slå sig ut. På återvägen måste hon passera en sal, där folk af medelklassen, som icke kunde deltaga i festen, blifvit insläppt, för att åtminstone få glädja sig åt maskernas beskådande, när dessa kommo eller gingo. Bland denna samling funnos många kvinnoansikten, som fängslade hofherrarnes blickar, mången yngling som ådrogsig damernas uppmärksamhet. Så snart någon maskerad person blef synlig, var vägen öppen; men endast försedd med sitt naturliga ansikte måste han både bedja och trängas för att slippa fram. Under sådana dubbla bemödanden nödgades Fransiska skrida steg för steg och hade ej hunnit längre än halfvägs då man ropade: »ge rum, ge rum!» Det var rikskansleren, som redan öfverskridit sin vana att tidigt gå till sängs och nu lämnade sällskapet, företrädd af några pager. Härigenom blef trängseln så stor, att hon ej ägde tillräcklig plats för fötterna, utan trampade någon. Vridande hufvudet tillbaka, hade hon redan sagt: »jag är på det högsta ledsen...» men tvärtystnade i detsamma: inför henne stod samma kvinna som i djurgården vägrat mottaga almosor, och denna kvinna, ej mer beslöjad, var — Johanna.

Detta oväntade möte gjorde ett starkt intryck på Fransiska. Glädjen öfver att återse en älskad barndomsvän minskades endast af oron för Adolf. Men lyckligtvis fick hon i detsamma se denne komma från danssalen. Väl var hans utseende dystert och hans ögon sänkta mot golfvet; men hvad betydde det, sedan han undsluppit den fara, som nyss hotat honom. Med lättadt hjärta vände hon sig nu helt och hållet mot Johanna, sägande: »Låtom oss följas åt till min kammare; där skall ingen nyfiken åskådare störa oss. Jag har mycket att säga dig.»

En varm handtryckning sade, att förslaget bifölls, och de båda fostersystrarna begåfvo sig genast till den omnämda fristaden, där Johanna, efter en lång omfamning, började: »Denna stund är den lyckligaste jag upplefvat allt sedan du lämnade oss! I hänryckningen öfver att få trycka dig till mitt bröst kan tungan icke uttala någon af de många förebråelser jag ämnat göra.»

»Kom och sätt dig! Du måste göra en noggrann berättelse om allt i det kära barndomshemmet, dit mina tankar dagligen ilat tillbaka. Hur mår din vördade fader; hur har du själf lefvat sedan vi skildes?»

»Vår tid har förrunnit på sitt gamla enformiga sätt, under husliga göromål, och vårt nöje har bestått i samtal om dig. Min fars hälsa är, Gud ske lof, ännu tämligen god, då jag undantager några, ålderdomen tillhörande, mindre betydliga krämpor.»

»På egen hand har du väl icke rest hit?»»Jo, längtan att få se dig förmådde mig därtill. Den tystnad du iakttog rörande dina lefnadsvillkor började göra oss oroliga, och vi kunde ej förklara detta mer än på tvenne sätt. Antingen hade du blifvit bedragen i dina förhoppningar, och då ansåg jag mig pliktig att erbjuda dig min hjälp, eller hade du kommit i förhållanden som ställde dig högt öfver oss, och då fordrade grannlagenheten att bestämdt känna, hur långt vårt synbara deltagande fick sträckas utan att blifva besvärligt. Du vet, att min far äger en tillgifven ungdomsvän här vid universitetet. Till denne hederlige man skref han strax efter hofvets hitkomst och begärde underrättelser om dig. Det dröjde flere veckor innan svaret följde; men detta innehöll så besynnerliga saker, att vi häpnade. Ryktet sade, att du vunnit nåd för drottningen, som upptäckt ditt ursprung af furstlig stam och blott väntade på ett passande tillfälle för att återinsätta dig i länge saknadt välstånd, samt slutligen ville gifta dig med den af oss båda kände pagen, numera befordrad till ett högt hofämbete. Efter många öfverläggningar beslöts, att jag med egna ögon skulle utforska sanningen. Under de åtta dagar jag vistats i Upsala hafva alla bemödanden att träffa dig varit fruktlösa, ty för den fattiga landtflickan stod slottsporten ej öppen, och utom den syntes du icke allena förrän i förmiddags.»

»Hvarför undvek du mig då och hade blott en hotande rörelse till hälsning åt barndomsvännen?»

»Uppriktigt taladt, så vet jag ej själf hvad som föregick inom mitt bröst. Det var ljuft att se dig räcka hjälp åt nödens barn, men själfva förrättningen vittnade om högt anseende vid hofvet.»

»Säg ut! Du fruktade att finna mig högmodig.»

»Därtill ägde jag ingen anledning; du bemötte hvar och en med förekommande artighet.»

»Då begriper jag i sanning icke, hvad som tvingade dig till en sådan köld.»

»Den granna sidenklädningen fängslade mina blickar, och jag måste ha blifvit solblind, ty dess skiftande färger öfvergingo till en hvithet som liknade snöns. Hela din varelse antog utseendet af en förklarad ande. I detsamma tilltalade du mig och erbjöd mig en nådegåfva som jag icke begärt. För att vinna tid till sans, lät jag slöjan dölja mitt ansikte, gaf ett undvikande svar och ville invänta de öfrigas bortgång, förrän jag upptäckte hvem du träffat; men densårande likgiltighet hvarmed du därefter framräckte några usla myntstycken kastade öfverända mitt beslut. Jag kunde blott gifva en stum varning och fly.»

»Den som dömer utan att undersöka blir ofta orättvis.»

»Jag ångrade också genast mitt fel och beslöt afbedja det.»

»Goda Johanna, hvilket paradis vore ej jorden, om alla tänkte som du!»

»Finge handlingen bero af tanken i dess födelsestund, skulle måhända lifvet äga mången ljus sida, som beräkningen förmörkar.»

»Men hur kunde du gissa, att jag skulle träffas i afton midt under en maskeradbal?»

»Därhän sträckte sig visst icke min gissningsförmåga. Värdfolket ville nödvändigt skåda härligheten på slottet och anhöll så enträget om mitt sällskap, att jag omöjligt kunde neka. Knuffad och plågad af värme, hade jag flere gånger begärt att få återvända, då du oförmodadt syntes i grannskapet. Alla försök att komma dig närmare misslyckades emellertid ända tills värden, underrättad om mitt uppsåt, förmådde spränga massan just i det ögonblick du tillbakaträngdes af dem som veko undan för rikskansleren.»

»Aha, nu begriper jag hvem det var du så vänligt nickade åt när vi lämnade salen.»

»Rektorn borde ju på något sätt underrättas, att jag aflägsnade mig?»

»Naturligtvis. Man belastar sig ej gärna med uppsikten öfver en vacker flicka utan att fordra redogörelse för hvad hon tar sig till. Hvilken är annars den värde rektorns mening rörande min person?»

»Han känner dig blott genom andras berättelser och hoppas, liksom jag, att ryktet om din höga börd måtte vara öfverdrifvet.»

»Människan bör icke frukta att blifva känd för hvad hon verkligen är, utan äfven önska det, då sådant leder till framtida lycka.»

»Älskade syster, tro mig, lyckan påkallas lättare än hon ernås, helst när vägen till hennes tempel måste tagas öfver höghetens områden. Din inbillning har alltid visat en synnerlig fallenhet att förblanda det vidunderliga med verkligheten. Ditt eget omdöme må afgöra, huruvida den lugna eftertanken kan gilla dina förhoppningar. Öfver dem äger jag icke samma domsrätt som öfver ditt hjärta; detta hartillhört mig sedan barndomen, och för dess oskuld går mitt eget i borgen. Något hinder måste således händelserna ha uppställt mot fullgörandet af ditt löfte att underrätta oss om dina öden, ty ett ädelt sinne afstår ej självfvilligt från njutningen att meddela den pröfvade vänskapen hvad det erfar.»

»Jag vill ej bestrida din åsikt, men du bör medgifva, att omständigheter kunna inträffa som skapa tillåtliga undantag. Hvilken förnuftig människa skryter väl på förhand af en möjlig vinst, hvars felslående lika mycket bedröfvar hennes vänner som dess ernående gläder dem! Lättare säger man till sina likar: jag har blifvit upphöjd, än jag arbetar på att blifva det. I förra fallet står det öppet för handlingen att visa hjärtats oföränderlighet; i det senare däremot kan misstanken vinna försprång.»

»Du misstager dig. På den fader- och moderlösa flickans dygd har jag aldrig tviflat, men väl på furstinnan Fransiskas lycka. Från det ögonblick talet om drottningens tronafsägelse nådde mitt öra upplifvades minnet af den förfarliga dröm, från hvilken ditt ödes skickelser utgått. Troligtvis kan Kristina ej trifvas i det land där hennes vilja upphört att vara ensamt gällande, och om hon öfvergifver fosterjorden, blir du en af dem som måste följa med på den äfventyrliga färden.»

»Hvilka besynnerliga griller! När jag blifvit Findlings maka, inträder jag i ombytta förhållanden; hans vistelseort

måste vara min, och säkert öfvergifver han aldrig Sverige. Hvarifrån har du fått den vidunderliga tanken, att drottningen skulle gå i landsflykt? Hennes sinne för konst och vetenskap kan måhända föranleda en resa åt södern; men däraf ser jag ingen nödvändighet följa, att hon icke skulle komma tillbaka.»

»Månget klokt hufvud antager det emellertid som en möjlighet. Vissa hemliga befallningar hafva kommit i dagsljuset; dyrbara effekter inpackas, möbler bortackorderas, och skepp förhyras.»

»Hvem gaf dig dessa förvånande underrättelser?»

»Det skulle du få veta, om jag icke lofvat vara tystlåten.»

»Nå väl, forska vidare i detta ämne, som äfven för mig torde blifva nyttigt att närmare känna. Du har lärt dig vägen till min kammare och jag hoppas, att vihädanefter skola dagligen träffas. Nu måste vi skiljas, ty tiden för drottningens återkomst från balen är inne.»

Natten var redan så framskriden, att blott en enda flämtande lampa upplyste den långa gång, genom hvilken Fransiska skyndade till Kristinas sofrum. Denna väg hade hon ofta tillryggalagt utan ringaste känsla af oro; men efter samtalet med Johanna föreföll henne hvarje ovanlig omständighet som ett elakt omen. »Lik de slocknande eldarna,» sade hon till sig själf, »torde min lyckas sol ha gått ner; ödet sätter mig åter i beröring med dessa goda människor vid hvilkas sida mitt hjärta ej mer finner sin rätta plats.» Nu sågs en person komma från motsatt håll, och förmodande sig träffa någon af sina medtjänare, frågade hon: »Hvar är hennes majestät?»

»Det må nattens mörka andar veta,» svarade Adolf.

»För Guds skull, hvad gör du här!»

»Jag söker dig.»

»I hvilket ändamål?»

»Att få bindeln bortryckt från mina ögon. Denna dag har gjort mig till en bland de olyckligaste varelser i världen, och innan nästa morgon randas, måste jag antingen se mig lugn eller hämnad.»

»Jag förstår, vårt oskyldiga bedrägeri är upptäckt; man vill arrestera dig.»

»Det vill jag hoppas man låter bli, ty det skulle kosta mer än en blodsdroppe. Här är fråga om afgrundskonster, icke ärlig strid på lif och död. Lägg bort all förställning, ty jag vet mer än du tror.»

»Du gör mig orolig.»

»Börjar samvetet vakna? Tiden därtill kan också vara inne. Svara mig, utan omsvep, i hvilken helvetisk plan har du deltagit? Godtrogen och förlitande mig vid din kärlek, ville jag utröna, hur du skulle vara klädd på maskeraden. Dörren stod öppen, ingen bevakade den prydliga negerdräkten. Att tvenne sådana sedermera blefvo synliga, kunde visserligen äga sin orsak i en oskyldig öfverenskommelse; men drottningens samtal med Pimentel, som jag mot min vilja måste afhöra, vittnar tydligt att du lämnat en brottslig handräckning. Länge ansåg jag berättelsen om hans dagliga besök hos dig som ett lågt förtal, ty jag inbillade mig att dygden äfven bodde i kvinnobröst. Dina egna förhållanden må dureda bäst du kan: drottningens stå i samband med fäderneslandet, och dem måste jag fullkomligt känna.»

»Här är hvarken tid eller ställe att gifva en sådan förklaring som du fordrar, ty vi kunna blifva öfverraskade. Lugna dina upprörda känslor; sanningen ernås icke genom våldsamma steg.»

Härmed skyndade hon vidare och inträdde i sängkammaren endast några minuter före Kristina, hvars ljungande blickar tycktes bebåda en snart utbrytande storm. Det blef henne därför högst oväntadt att höra drottningen med nästan mild stämma fråga: »Vet du hvad herr von Findling tagit sig till i afton? På hans rum har man ej varseblifvit något ljus. Möjligt är det visst, att han i sömnen sökt ersättning för förmiddagspromenadens mödor, men det finns likväl en och annan som tror sig ha sett honom på maskeraden.»

»Jag vågar icke afgöra den saken,» svarade Fransiska, »ty ehuru jag såg en mask, hvilken både i storlek, gång

och åtbörder liknade honom, kan detta ha varit en villa. Fullgörandet af ers majestäts befallning att jämt vaka öfver spanske ministerns säkerhet gaf mig nog att syssla med en stor klippare till domino.»

»Domino!» afbröt Kristina och såg skarpt på sin hoftärna. »Du skulle således trott dig ha funnit Findling under annan dräkt?»

»Var han på balen, så bar han bestämdt en munkkåpa och anlände ganska sent.»

»Bedragerska! Du har yppat min hemlighet!»

»Om jag visste mig vara brottslig, skulle jag förfäras öfver ers majestäts vrede; men nu är jag säker att bli frikänd när sanna förhållandet hunnit uppdagas.»

»Nå, vi få väl se. Af hvad skäl trodde du dig känna igen din älskare under munkdräkten?»

»Jag mötte hans dräng i dag helt tidigt bärande en sådan under armen, och då jag sedermera träffade honom själf, bortskämtade han alla mina frågor i ämnet. Sysselsatt med att hålla den förargliga dominomasken på afstånd från don Antonio, såg jag mig förföljd af en munk, hvars tal tydligt förrådde, att han trodde sig hafva känt igen mig. Han begärde, att jag genom något yttrande ville närmare upplysa honom. Ännu tvekande, huruvida jag skulle efterkomma hans begäran eller ej — ty aningen sade mig att det var Findling — blef jag bortförd af en stojandebröllopsskara, hvilken jag nödgades åtfölja ända tills det lustiga tåget öfverändakastades. Huru därmed tillgick vet jag icke; dock såg jag en turk, klädd som Poissonnet borde vara, antingen händelsevis eller uppsåtligt kullstörta brudens gångare. Nu ropades på vakt, och hvem som hade vägen öppen begaf sig bort. Bland deras antal var min ringa person. Efter att ha lyckligt uppnått omklädningsrummet, dröjde jag där tills ers majestät blef synlig och sprang sedan till min egen kammare för att ombyta kläder, enligt befallningen att båda negerflickorna på en gång borde försvinna. Återkommen till blå förmaket, mötte jag rikskansleren, som lämnade balen, hvilket lät mig förmoda, att festen skulle slutas förr än ämnadt var.»

»Par Dieu, du har läst öfver din läxa ganska väl, och den må för ögonblicket gälla hvad den kan; men med din herr von Findling vill jag hädanefter ej hafva något att beställa. Den karlen är skapad att göra mig förargelse.»

»Ers majestät äger likväl ingen trognare tjänare vid hela hofvet.»

»Bah! Att vara trogen är en sak, att vara född under olyckliga stjärnor är en annan. Kort och godt, du måste visa din tillgifvenhet för min person genom försakelse. Från min tjänst är du snart skild, om du ej kan skilja dig från honom.»

»Allernådigaste drottning! Det vore mer än grymt att låta oskulden straffas för ödets nycker. Huru ofta har man ej sett handlingar lyckligt slutas som i början rönt motgång, och det är just under dem som troheten pröfvas.»

»Hör du, hur det klappar på dörren? Någon torde komma som sätter din egen trohet i tvetydig dager. Öppna!»

Fransiska åtlydde befallningen, och Poissonnet inträdde, hvarefter Kristina fortfor: »Jungfru Menlös, svara nu på den frågan: hur kunde det falla herr von Findling in att anfäkta alla negerflickor, om han ej genom dig erfarit, att han i en bland dem skulle finna sin trolofvade brud?»

»Att jag ej förrådt det minsta rörande min klädsel, därpå tar jag himmel och jord till vittnen; dessutom såg jag aldrig munken tala med ers majestät.»

»Jag vore nästan färdig att förlåta dig alltsammans för din fintlighets skull; men denna gång måste rätt gå för nåd. Poissonnet, hvad upptäckter har du gjort?»»Ingen af alla de utställde har sett dominon lämna danssalen, hvilken blifvit på det noggrannaste genomsökt utan att man kunnat finna dräkten. Ungefärligen vid samma tid som ers majestät klädde om sig kom herr von Findling till sitt rum, höljd i en munkkåpa; och efter en stunds förlopp gick han åt denna sidan af slottet, men förlorades ur sikte, emedan de flesta lamporna i korridoren slocknat.»

»Hvarför sökte du honom ej här i sängkammaren, då du visste att Fransiska var på vakt?»

»Jag har varit här tre särskilda gånger utan att finna någon människa.»

»Det är väl ingen monark i världen som blir sämre betjänad än jag. Gå din väg, Poissonnet! Fransiska, kläd utaf mig!»

Båda lydde stillatigande; och då Kristina blifvit ensam, tog hon en på nattduksbordet liggande bok, för att skingra den mängd obehagliga tankar som hotade att bortjaga sömnen. Det var Taciti annaler, i hvilka hon dagligen läste ett kapitel, och som hon kallade sitt schackspel. Till märke, för att återfinna hvar sista läsningen slutat, nyttjade hon en polerad elfenbensskifva, men denna befanns nu bortbytt mot ett italienskt bref, skrifvet af alldeles okänd hand. Det lydde på följande sätt: »I stora händelser inblandas en mängd små, ty de högre makternas beslut måste verkställas genom mänskliga åtgärder, ännu aldrig fria från ofullkomlighet. Mot själfva målet, icke stötestenarna på vägen till dess uppnående, riktar snillet sina blickar; lejonet går sin jämna gång under medvetandet af egen styrka. Att krossa är för den mäktige en lätt sak, men pröfvade tjänare böra icke uppoffras, emedan troheten med hvarje dag blir mer sällsynt, och ingen må glömma vishetens regel: bemöt dina vänner så som om de kunde bli dina fiender. Äfven ur grafvens mörka famn uppstiger sanningens röst; fruktan har inflytande på de lefvande och lycklige; på de förtviflade eller döde verkar hon mindre än ringa.»

»Hvilken oförskämd tilltagsenhet!» ropade drottningen under hotande åtbörder. »Tror man mig vara ett barn, en spökrädd svärmerska? Nej, detta går för långt! Men,» tillade hon efter en stunds begrundande, »hvad medel äger jag väl numera att utforska sanningen? Någon undersökning hinner jag icke anställa, långt mindre sluta förrän tiden till min afresa inträffar, och Carl Gustafs angelägnaste omsorg måsteblifva att låta mig glömmas. Det är ej troligt, att Fransiska kunnat skrifva brefvet, ty hon förstår icke italienska, men för hennes skull är det ändå sammansatt. Hvem vet, om icke signor Cassati kvarlämnat någon förklädd medbroder till min vederbörliga bevakning? Par Dieu! Där har jag det. Fransiska känner ju den katolska läran. Vore det möjligt att skicka kronprinsen återbud, skulle jag vända upp och ned på hela projektet.»

*

SJUTTONDE KAPITLET.

Juvelerna.

Vid närmare öfvervägande af händelserna råkade Fransiska i ett af dessa obehagliga tillstånd, som oftast göra hvarje självständig handling omöjlig, förrän något till förtviflan gränsande utbrott lugnat eller kanske rättare förslappat de svallande känslorna. Det var icke bristande vana att genom ihärdighet besegra drottningens snart åter förgätna misstankar som egentligen gjorde henne orolig; ej heller erfor hon någon böjelse att betvifla ödets omedelbara inverkan på de timade tilldragelserna; men deras utveckling, om än gynnsam för henne själf, kunde numera blifva motsatsen för en annan person, på hvars lycka hennes egen berodde. Hvad värde skulle väl den ernådda höghet äga som ej fick delas med Adolf? Och likväl hade drottningen fordrat hans försakande. Skillnaden emellan den älskade ynglingens stånd och hennes eget, som från början af deras förtroligare bekantskap gifvit honom ädelmodets öfvervikt, kunde icke allenast jämnas, utan äfven lämna henne företrädet, så framt Kristina blef fast vid sitt gifna löfte. Det låg någonting ljuft i blotta föreställningen att få höja honom upp till sig. Kärleken har ett omåttligt begär att skänka. Under utvecklingen af dessa förhållanden hade Johanna oskuldsfullt erbjudit sin hjälp, liksom hon varit öfvertygad att den skulle behöfvas. Var detta en varnande vink af ödet eller endast en pröfning? Adolfs blifva att låta mig glömmas. Det är ej troligt, att Fransiska kunnat skrifva brefvet, ty hon förstår icke italienska, men för hennes skull är det ändå sammansatt. Hvem vet, om icke signor Cassati kvarlämnat någon förklädd medbroder till min vederbörliga bevakning? Par Dieu! Där har jag det. Fransiska känner ju den katolska läran. Vore det möjligt att skicka kronprinsen återbud, skulle jag vända upp och ned på hela projektet.»

*

SJUTTONDE KAPITLET.

Juvelerna.

Vid närmare öfvervägande af händelserna råkade Fransiska i ett af dessa obehagliga tillstånd, som oftast göra hvarje självständig handling omöjlig, förrän något till förtviflan gränsande utbrott lugnat eller kanske rättare förslappat de svallande känslorna. Det var icke bristande vana att genom ihärdighet besegra drottningens snart åter förgätna misstankar som egentligen gjorde henne orolig; ej heller erfor hon någon böjelse att betvifla ödets omedelbara inverkan på de timade tilldragelserna; men deras utveckling, om än gynnsam för henne själf, kunde numera blifva motsatsen för en annan person, på hvars lycka hennes egen berodde. Hvad värde skulle väl den ernådda höghet äga som ej fick delas med Adolf? Och likväl hade drottningen fordrat hans försakande. Skillnaden emellan den älskade ynglingens stånd och hennes eget, som från början af deras förtroligare bekantskap gifvit honom ädelmodets öfvervikt, kunde icke allenast jämnas, utan äfven lämna henne företrädet, så framt Kristina blef fast vid sitt gifna löfte. Det låg någonting ljuft i blotta föreställningen att få höja honom upp till sig. Kärleken har ett omåttligt begär att skänka. Under utvecklingen af dessa förhållanden hade Johanna oskuldsfullt erbjudit sin hjälp, liksom hon varit öfvertygad att den skulle behöfvas. Var detta en varnande vink af ödet eller endast en pröfning? Adolfsfasa för drottningens samtal med spanske ministern gaf det förra en skymt af sannolikhet, som måste tillintetgöras, om ej alla hennes luftslott skulle ramla.

Lik en olycklig passionerad spelare, som besluter att icke våga sin sista fyrk, men, efter att hafva tagit i öfvervägande hvad förnuftet kan säga, slutligen ropar: »Allt eller intet!» satte hon ett ljus i sitt åt stadssidan liggande fönster, till tecken att spåkvinnan borde infinna sig.

Nepomucena var ej förr synlig än hon skrattande utbrast: »Åter igen ett af dessa svaghetsanfall som skulle störta dig i fördärfvet, om du ej stöddes af min mäktiga arm! Stackars flicka! Antingen har drottningen skrämt dig, eller den oskuldsfulla turturdufvan från Forss upprört forna minnen?»

»Håll, grymma varelse! Ditt skämt förkrossar mig.»

»Hvad skall jag väl göra annat än skämta? Du står redan med ena foten på tröskeln till lyckans tempel och vågar ej draga den andra efter, blott för det du ser ett moln på öfversteprästinnans panna. Långt förr än drottningen inträdde i sängkammaren visste jag, hvilken uppoffring hon af dig skulle fordra, och om det för henne varit möjligt att låta hotelsen gå i verkställighet, hade svaret också blifvit lagdt på dina läppar.»

»Jag afstår aldrig från Adolfs hand.»

»Du får honom i sinom tid, men icke utan försakelse.»

»Det är samma ord som drottningen yttrat.»

»Hon, liksom jag, tolkar blott himlens oryggliga beslut. Kom i ihåg din dröm! Den blodiga handen slog ned mellan dig och Johanna.»

»Säg så gärna rent ut: du är dömd till olycka!»

»Därtill dömer svagheten sig själf, i saknad af den starkare viljans ledning. Tro mig, under den heliga jungfruns beskydd går man oskadd öfver glödande järn, och det är mer än syndigt att bäfva för en dödlig.»

»Edra bilder trösta mig föga; jag behöfver tydliga och klara råd, om jag icke skall förtvifla. Ännu har drottningen ej nämnt ett enda ord angående de oförskämda savojardflickorna; men då hon gör det, äger jag ingen undflykt, ty säkert kände hon igen mig. Ja, till ett olycksaligare upptåg har aldrig någon blifvit förledd.»

»Att gå fri från alla misstankar beror helt och hållet på dig själf. Hon hörde dig icke tala mer än blott någrafå ord, och så snart hugget var gifvet, ryckte jag dig undan. Mellan denna händelse och din återkomst i negerdräkten förflöt ej stort längre tid än som behöfdes för vaktens affärdande. Det blir således omöjligt, att någon kan gissa hvilka vi voro, undantagande don Antonio, för hvars tystlåtenhet jag vågar mitt hufvud.»

»Hennes hotelse innebar likväl ett tydligt beslut att straffa mig.»

»Det tror jag också, men blott för din älskares skull. Hans dumma efterhängsenhet brydde henne fasligt; och han själf hade ej blifvit mindre förlägen, om han upptäckt sitt misstag.»

»Ty värr, skedde det snart nog.»

»Hvad säger du! Vet han?...»

»Ja, han till och med hörde deras afskedsord.»

»Sancta Maria! Då är ingen hjälp möjlig.»

»Nå väl, jag räddar honom ensam! Lämna mig! I morgon träffas vi hos ärkebiskopen. Det torde bli mellan oss båda den blodiga handen slår ned, men för att antända bålet.»

»Denna djärfhet behagar mig,» svarade spåkvinnan med undertryckt inre rörelse. »Sådant mod bör man äga för att deltaga i märkvärdiga händelser. Räkna på mitt bistånd äfven för honom, och hör mig med lugn. Låtsa dig gå drottningens önskningar beredvilligt till mötes; afstå från giftermålet med Adolf mot hennes skriftliga förbindelse att erkänna din furstliga härkomst. Inom ett år skall du hafva påfvens dispens, som tillintetgör hvad du lofvat, och sedan må bröllopsklädningen sys.»

»Under dessa hala ord måste en snara ligga förborgad.»

»Kan du fordra mer än den heligaste ed, att jag vill ditt väl?»

»Vi äro ännu ej ense om hvari detta består.»

»Din egen öfvertygelse har efter mitt begrepp redan afgjort den saken.»

»Förslaget att jag skulle begära drottningens skriftliga förbindelse i utbyte mot en lydnad som hon kan fordra för intet öfverensstämmer ej med er vanliga klokhet.»

»Hvarför skall man fästa sig vid ett förhastadt uttryck, som ej ändrar meningen? Kungsord stå fast.»

»Men Adolf nedlåter sig aldrig till att vinna lyckan genom bedrägeri.»»Barnsligheter! Det kan vara likgiltigt för honom, på hvad sätt han genom andras handlingar kommer till målet.»

»Eder djärfhet torde säkrast leda oss till afgrunden.»

»Om din öfvertygelse är sådan, hvarför har du då begärt mina råd?»

»Det är just denna fråga som jag sedan mer än två år oupphörligt gör mig själf utan att kunna besvara henne.»

»Däri äger du ett säkert bevis på osynliga makters inflytande. Anse dig blott som ett bland verktygen till Kristinas sanna upphöjelse inför världen, och var öfvertygad, att lönen ej skall uteblifva. Jag finner nog, hur mycket bekymmer din omvändelse förorsakar dig, men tillstå å din sida, att det timliga härvid uttränger tanken på det andliga. Låtom oss antaga som möjligt, både att Adolf kan blifva upplyst om den saliggörande trons företräden och i motsatt fall framhärda i sina villor. Sker det förra, har din lycka inga gränser; inträffar det senare, är deras antal som känna dina religiösa förhållanden så ringa, att du lätt kan dölja dem under höghetens mantel. Furstinnan skänker sin ynnest, och den fattiga tjänarinnan ber om tillstånd att få visa hur mycket hon älskar. Jag går i borgen för, att drottningen ej vågar gifva dig afsked, så framt du har styrka att trotsa utbrotten af hennes elaka lynne. Kom ihåg, på hvilken kinkig punkt hon står; den som ger med ena handen och tar igen med den andra måste stundligen erfara missnöjets yttringar. Af alla hennes tjänare torde von Findling hafva svårast att öfvergå till Carl Gustaf, både för sättet på hvilket han lämnade denne furste och omöjligheten att lefva skild från

dig. När hans otidiga upptäckt hunnit förlora det mest retande af nyhetens behag och kronprinsen nalkas, kan du måhända lätt nog öfvertyga honom om ett misstag och förmå honom att följa dig på främmande botten. Lyckas detta, är spelet vunnet.»

Adolf hade nyss uppstigit då Fransiska inträdde i hans kammare. Deras ömsesidiga hälsning var ovanligt kruserlig; bägge tycktes söka efter likgiltiga ämnen för att bereda sig till viktiga frågor. »Det är i dag sista gången drottningen genom budskickning gör sig underrättad om din hälsa,» sade hon, »ty doktorn har försäkrat, att hans hjälp numera icke behöfs.»»Hennes majestäts deltagande i mitt öde är högst smickrande, och jag anhåller om framförande af min underdåniga tacksamhet »

»För sådana ändamål bör man icke begagna andra till tolk.»

»Det gifs likväl omständigheter i hvilka den underordnade måste lägga band på sin tunga, eller icke kan tala nog litet för att ej säga för mycket.»

»Älskade Adolf, haf fördragsamhet med den mänskliga svagheten! Längst ned och högst upp i samhällskretsen är det svårast att vara fullkomligt dygdig.»

»Kommer denna bekännelse af egen erfarenhet?»

»Mig må du gärna smäda, ty jag kan nästan alltid visa dig orsaken till mina handlingar; men döm ej drottningen på blotta misstankar, emedan du i sådant fall måste ofta blifva otacksam. Som en fattig, föga bemärkt yngling trädde du i hennes tjänst, och inom mindre tid än två år hade du vunnit utkomst, titlar och ämbeten. Allt hvad du erhållit blef gifvet på det oegennyttigaste sätt; fordrar detta ingen tillgifvenhet?»

»Jag är färdig att gälda skulden med min arm, med mitt lif, icke genom uppoffring af min öfvertygelse om dygd och fäderneslandets anspråk. Då ryktet ville svärta Kristina, kämpade jag ärligt mot förtalet, ty det låg ingen omöjlighet uti att kvinnan på tronen bäfvade vid tanken på den med ett giftermål förbundna maktens delning. Folket ägde likväl ett slags rättighet att begära en sådan uppoffring; men då det tåligt försakade den, blef det hennes skyldighet att afstå från hvarje lättsinnig böjelse.»

»Självfva solen har ju fläckar. Det är svårt att sjunka till slaf för den som i vaggan lärt sig befalla. Hvem vågar väl påstå, att hvar och en som närmar sig en intagande varelse nödvändigt blir brottslig? Carl Gustaf, å sin sida, lär icke ha blundat för skönhetens behag under sitt vistande i Tyskland.»

»Detta fattades blott, och jag vill låta dig veta...! Dock, du är missledd; i ditt hjärta bor ingen ondska. Verktyget förstår icke hvad skada eller nytta det gör i den skicklige konstnärens hand.»

»Samtalet med drottningen och don Antonio måste ha varit af särdeles art, efter det så upprört dig.»»Ja, i sanning. Hon gjorde honom den oförskämdaste kärleksförklaring och skänkte honom en dyrbar ring, till underpant att de snart skulle träffas på främmande botten. Hela det rörande skådespelet med kronans nedläggande är blott en maskerad, efter hvars slut Gustaf Adolfs dotter ämnar trotsa tidehvarfvets begrepp om konungslig höghet, fläcka sin faders minne och skymfa det svenska namnet.»

»Hvilka bevis äger du väl för denna grymma beskyllning? Hennes höga sinne kan omöjligt underkasta sig den undersåtliga lydnadens skyldigheter. De sköna konsterna utgöra hennes lifs element. Deras beskyddare äro hennes själfskrifna vänner, helst då de äga fin bildning och angenämt umgängessätt. Att i en bland dessa lyckligt lottade varelser ha träffat en monarks sändebud, som genom sitt mäktiga inflytande kan gifva riktning åt framtida förhållanden, torde tillräckligt ursäkta etikettens åsidosättande af en furstinna, hvars fot redan är lyft för att nedstiga från tronen.»

»Världen har sett Kristina styra sitt ärfda rike med en skicklighet som kunnat göra heder åt själfva konung Salomo; världen har hört henne högtidligt förklara, att hon insåg nödvändigheten af en inhemsk konungaätts fortplantande, och att Carl Gustaf skulle äga hennes hand, om den någonsin bortskänktes. Detta tvetydiga orakelsvar på folkets böner förbyter icke hennes egen natur. Oöfvervinnelig afsky för äktenskapet kan utgöra ett rimligt skäl att hon sätter kronan på hertigens hufvud och genom sådan uppoffring köper sig fri från höghetens

tvång; men hon förblifver ändå alltid en ättling af Vasahuset, hvars öde är sammanlänkadt med nationens ära. Antingen måste beslutet fullkomligen utföras, eller ock mister det allt värde. Inom landet må hon gärna egna sig åt vetenskapen, men ve både henne och oss, om hon, utan att iakttaga ärbarhetens strängaste fordringar, blir en snart föraktad kringsvärmande äfventyrerska! Allt hvad hatet eller afunden fordom uppdiktat skulle då ikläda sig sanningens dräkt och våra fiender vinna en seger, som utplånar svenskarnes mest lysande bragder. Betänkte du väl detta när du samtyckte att understödja hennes närmare umgänge med spanioren?»

»Min Gud! Hvilka odrägliga fordringar hafva icke ni, karlar, på vårt arma kön? Det bästa uppsåt misstydes, hvarje handling måste afmätas med cirkel, om den ej skall bittert klandras, äfven då den företages till ert bästa. Regenterkunna äga tusende skäl att hemligt samtala med främmande hofs gesandter; och jag vill väl se den tjänare, som ej gärna lämnar sitt biträde vid dylika möten. Mig ålade tacksamheten dessutom att lyda. I min ordning frågar jag dig: hvad borde jag svara, när drottningen, efter att ha sagt: Findling skall blifva din make; du skall få titlar och gods! befallde mig att föra spanske ministern till hennes arbetsrum så ofta han förmådde osedd smyga sig till mitt eget?»

»Jag har redan sagt, att jag tror dig vara bedragen. När hon icke kunnat få fram grefve Totts upphöjelse, ser det smått ut med ditt furstendöme. Klokheten fordrar, att både du och jag lämna hennes tjänst, innan vi bli förskjutne.»

»Besinna då, att vår framtid därigenom skall förspillas.»

»Men vår heder räddas.»

»En vacker heder att göra sig förfallen till den svartaste otacksamhet! Hade drottningen varit nogräknad om ojäfviga bevis på adlig härkomst, skulle du säkert ännu i detta ögonblick framsläpat ett obemärkt lif som page vid hertigens hof. När höghetens och lyckans glans kringstrålar furstarne, finna de tusen som äflas att få tjäna dem; olyckan ger ofta den smärtande upplysningen, att knappt en enda hyst sann tillgifvenhet för deras personer. Jag vill ej neka, att Kristina genom vansinnigt slöseri själf ställt sig i närvarande brydsamma belägenhet, men hon är olycklig och kan i denna egenskap fordra hvarje ädel människas deltagande. Den som äger en krona att sälja träffar alltid frikostiga köpare. Därför skall hon säkert göra en god marknad på inkomstens vägnar. Lägger man härtill, att hon med sina ovanliga själsförmögenheter måste blifva drottning öfverallt, ser jag ingenting som hindrar hofhållningens fortfarande. De trogna förskjuter hon säkert icke; däremot vore det mer än ädelmodigt, om Carl Gustaf åter upptog den vilde ynglingen, som utan tillstånd lämnade sin förste välgörare.»

»Denna bittra förebråelse är förtjänt, och medvetandet att endast af törst efter tillfälle att utmärka mig ha beträdt en oriktig bana utgör ett svagt rättfärdigande. Ägde jag ej öfvertygelsen om din oegennyttiga trohet, skulle jag förakta hela mitt släkte. Det bästa jag vid hofvet vunnit består i en sparad summa, som är tillräcklig att köpa en liten jordtorfva. Dessa armar, kanske skapade att föra svärdet, skolanu styra plogen. Undangömd i någon vrå af världen, skall jag efter ett kort vistande bland höghetens sysslolösa tillbedjare snart glömmas och ingen höra utaf mig förr än fosterlandets självständighet står i fara.»

»Måtte himlen förebygga, att det kommer därhän! Beslutet att godtgöra den forna öfverilningen med en ny leder aldrig till något lyckligt mål. Naturen gaf dig stora anlag; dem bör du icke låta förrosta i overksamhet, ty de döfvade begären kunna åter vakna och bortjaga belåtenheten från det trefligaste hem. Följ Kristina ännu några år, och skulle därunder Sverige behöfva sina söner, blir säkert ingen bortvisad som infinner sig under det upprullade krigsbaneret. Så alldeles gifvet är det icke, att Carl Gustaf ej efter någon tids förlopp kan glömma en oförsiktighet och återskänka dig sitt förtroende; men detta mottages på helt olika sätt af den från skogarna framkrupne penitenten och den genom vistandet i främmande länder erfaren blifne hofmannen. Att draga sig undan till en obemärkt vrå är lätt sagdt, men har likväl vissa svårigheter. Man måste äga någon i orten boende bekant, som åtager sig ansvaret att den nye eremiten icke kan vara en flyktande brottsling.»

»Nå väl, ett sådant intyg lämnar säkert mäster Kristoffer i Forss. Han har själf tömt olyckans bägare, och jag skulle gärna se att jag finge bo nära honom för att åt dig bereda ett lika angenämt som nyttigt umgänge med den

älskvärda, goda Johanna. Skrif ännu i dag till dessa ädla människor; till deras råd vill jag måhända lyssna.»

Att detta oväntade förslag skulle omstörta Fransiskas skickligt uppgjorda plan var ganska naturligt, och hon talade en lång stund nästan utan sammanhang. Lyckligtvis hade Adolf genom sin inre strid råkat i ett slags själsslummer, som ej tillät honom att riktigt uppfatta mer än ett eller annat träffande uttryck, hvars besvarande ledde till nya betänkligheter. På detta sätt blef det omöjligt att erhålla någon afgörande slutmening, och de lofvade hvarandra att närmare öfverväga saken.

För Adolf syntes ingen fråga så svår att besvara som den, på hvad sätt han borde lämna drottningens tjänst. Dröjde han att begära afsked tills tronafsägelsen försiggått och Kristina erbjöd honom en hedrande plats vid sitt nya hof, skulle han antingen genom tystlåtenhet utsätta sig för världens oblida omdöme, eller genom uppdagande af rättaorsaken ej allenast bryta mot tacksamhetens billiga fordringar, utan äfven hölja sin välgörarinna med en skam, som han ogärna ville se falla på hennes lott. Det bästa han vågade hoppas, var möjligheten att hon afskedade hela sin närmare omgifning, samt därefter valde några få älsklingar till ressällskap.

Emellertid höll han sig innesluten på sin kammare, under föregifvande att såret ej blifvit riktigt läkt och hindrade benets fullkomliga bruk, som endast medels oafbruten stillhet kunde återvinnas. Om denna afsöndring från umgänge i några hänseenden blef nyttig, skadade den däremot i andra. Lynnet nedstämdes, själsstyrkan liksom förlamades, inbillningen målade framtiden med de svartaste färger. Flere dagar förflöto utan att Fransiska infann sig, och då hon kom, började vanligtvis samtalet med berättelsen om något angeläget göromål, som fordrade hennes snara återgång till drottningen. Å båda sidor måste de älskande iakttaga ett slags förställning, eller med andra ord, lämna obemärkt huruledes deras, åt kärleken helgade stunder nu voro kortare än fordom; ty hvarje förklaring kunde framkalla oangenäma upptäckter. Adolf fruktade att få höra Johannas svar, innan han själf fattat sitt beslut; Fransiska åter ville att tiden ej allenast skulle lugna honom, utan äfven låta drottningen glömma sin hotelse.

Under allt detta spelade kvartermästaren en ganska ledsam rol. Han kunde icke begripa orsaken till den besynnerliga tystlåtenhet kaptenen iakttog sedan hemkomsten från maskeradbalen. Den handräckning han lämnat syntes honom åtminstone förtjäna en tacksamhetsyttring; men snart började han inse, hur litet någon sådan borde påräknas, då till och med angelägna frågor rörande tjänsten blott besvarades med tecken af bifall eller afslag. I förargelsen häröfver vandrade han ofta till Josias Rothschnabel, som alltid mottog honom på det mest förekommande sätt och hvarken sparade öl eller komplimenter. Merendels passade det sig så, att när första kannan började nalkas sitt slut, gillet blifvit samladt, hvarefter studenterna inviterade den gamle krigsbussen på en ny. I begrepp att åtlyda en dylik kallelse hörde han en resande fråga, om härberge fanns, och igenkände rösten af sin vän guldsmeden Björn. Huru stor vedervilja han än hyste för den minsta osanning, segrade likväl nyfikenheten, och förebärande att han erhållit order om inställelse vid kompaniet,framstammade han några ursäkter, dem de muntra bröderna ej hunnit uttyda när gubbarne redan omfamnade hvarandra på vindskammaren.

»Men hvad i all världen har förmått dig att lämna din kära verkstad?» ropade Jonas Kraft.

»Det må du väl fråga,» svarade mäster Germund. »Jag trodde, att hin håle en gång skulle vända sig åt andra håll, och likväl är han oss nu närmare än någonsin tillförne.»

»Ah, jag förstår. Du har en underdånig fordran hos hennes majestät, som du vill se godtgjord, innan hon lämnar skattkammarnycklarna ifrån sig.»

»Hm, hm! Min vana är icke att arbeta på kredit.»

»Då vill du säkert, att den nye kungen skall antaga dig till sin hofjuvelerare?»

»Nej! säger jag. Här är hvarken fråga om konungar eller drottningar, utan om nedriga skälmstycken. Känner du den karlen som håller värdshusrörelse här i gården?»

»Visst känner jag honom. Det är samme marketentare, Josias Rothschnabel, som följde Gula brigaden i Tyskland och mer än en gång höll på att blifva hängd. »

»Hm, hm! Hm, hm! Nu börjar saken få ett skapligt utseende.»

»Jag däremot famlar alldeles i mörkret.»

»Så hör då. För omkring åtta dagar sedan fick jag mig tillsänd en låda med dyrbara smycken från drottningens kammartjänare, munsjör Poissonnet. Några af stenarna skulle omfattas på ett nymodigare sätt, det väl oss emellan säga: befrias från den äldre infattningen, som kunde röja deras egenskap af kronjuveler; andra skulle lösbrytas och säljas, så framt de betalades efter fullt värde. Förteckningen upptog, i nummerordning, hvarje persedel som tillhörde hennes majestät; resten benämndes med titeln enskilda personers egendom. Härvid hade jag föga fäst någon uppmärksamhet, om jag icke till min stora förvåning stött på ett par armband, tillhörande det garnityr hvaraf du gömmer halsbandet och diademet bland den dig anförtrodda skatten. Vapnet, arbetet och stenarna, allt utvisade, att intet misstag var möjligt, och som du berättat huru de förlorades, ansåg jag mig pliktig att utforska nuvarande ägarens namn. Detta skulle emellertid blifvit en svårlöst knut, i fall händelsen icke kommit mig till hjälp, ty hoffolk njuter ett eget slags beskydd. Den i onåd fallne grefve Magnus håller en mängd spionerpå drottningens handlingar och hade genom någon hemlig kanal fått nys om klädkammarens plundring. Redan andra dagen infann sig hans gode vän herr Canthersteéen, under förevändning att efterhöra priset å de fala stenarna. Bestört öfver att man visste hvad jag trodde vara en hemlighet, nekade jag väl i början, men lofvade slutligen visa hela samlingen, mot löfte om upplysning angående ett besynnerligt förhållande som jag gärna ville känna. Öfverenskommelsen afslöts, och innan kort sade sekreteraren mig, att armbanden blifvit lämnade af Poissonnet till en på Klostergatan i Upsala boende tysk värdshusvärd, dock icke för egen, utan för en kunglig kammarjungfrus räkning. Härunder ligger något begrafvet, tänkte jag, och beslöt resa hit, för att med din tillhjälp utleta sanningen.»

»Blixt och dunder! Låtom oss genast gå till ståthållaren.»

»Är du befängd? Det vore att skämma bort alltsammans. Den som vill fånga räfvar måste lägga försåt.»

»Hvad skulle väl kunna hända, om vi gjorde en offentlig anklagelse?»

»Ingenting mindre än att du kunde bli tilltalad som tjuf.»

»Till ett sådant vågstycke råder jag, ta mig sju tusan, ingen!»

»Du har emellertid behållit skatten, sedan du var öfvertygad, att rätte ägaren icke mer borde sökas bland de lefvandes antal, och oaktadt du väl känner att mäktiga personer finnas som möjligtvis torde äga lagligt anspråk på arfsrätt. Fordrar du nu uppenbarligen redogörelse för åtkomsten af armbanden af det skäl, att garnityrets öfriga delar blifvit dig anförtrodda, kan ju en skicklig advokat helt simpelt vända om frågan.»

»Då framstår du som vittne, att jag aldrig ämnat göra något egennyttigt bruk af hvad jag fått om händer.»

»Mitt vittnesbörd lär gälla lagom mycket, enär jag egentligen är anklagare.»

»Dina invändningar gör mig galen! Säg hellre hur jag skall bära mig åt för att handla klokt.»

»Ja, ser du, det är icke så lätt sagdt. Folket tror mig vara ett dumhufvud, och erfarenheten har lärt mig, att jag är trögtänkt; därför tog jag tiden i akt och betraktade saken på alla möjliga sidor under hitresan. Enligt min enfaldiga tanke bör du sopa rent för din dörr innan leken börjas.Du har många gånger berättat, att din unge kapten är en bra karl med generals utseende, skarp blick, tilltagsenhet och godt hjärta. Dessutom står han väl hos drottningen, hvilket ej måste förbises. Under något samtal bör du slå fram det uppdrag du fordom fått och i anseende till din höga ålder bedja honom öfvertaga ditt besvär, för den händelse ägaren framdeles skulle blifva känd. Emellertid ställer jag mig in hos Rothschnabel och lofvar en fördelaktig handel, om han vill yppa hvem armbanden tillhöra. Sedan utbjuder jag dem åt herr von Findling, som snart skall gifta sig med en förnäm hofdam. Vid detta tillfälle är du närvarande för att kunna väcka hans uppmärksamhet, hvarefter jag naturligtvis blir tilltalad. Ju längre jag framhärdar med förlägna svar, desto mer retas allmänna intresset för saken, så att sanningen måste fram och antingen som ett dunderslag träffar någon brottsling, eller vi få någon ledtråd att finna den vi söka.»

»Allt det där vore ganska bra, om icke min kapten undergått en obegriplig förändring. Från en öppenhjärtig, frimodig herre har han blifvit en mållös grubblare, så att han hvarker talar eller svarar.»

»Hm, hm! Kärleken plågar honom, kan jag tänka; men det går väl öfver när han får fält för sin verksamhet. Så där ungefärligen bar ju också den mannen sig åt, med hvilken han skall äga en träffande likhet. Ena dagen sågs han försmäkta i vällustens sköte, föga bekymrad om krigets händelser; men när man trodde honom förlorad, stod han vid sidan af sina tappra bussar, stridande på lif och död. Sådant folk har ett slags polett på att segra, ty den hastiga ingifvelsen, understödd af sant mod, krossar hvarje kall beräkning.»

»Men om nu fan har sitt finger med i spelet, så att armbandens ägarinna skulle upptäckas vara en af drottningens gulddockor, kunde icke den där skicklige advokaten, med hvilken du nyss ville skrämma mig, under nådigt beskydd uppträda och göra sina nedriga påståenden?»

»Därför dröja vi ju tills tronafsägelsen skall verkställas, då hon min själ har annat att tänka på än att beskydda skälmstycken och det ypperligaste tillfälle för den brottsligas räddande själfmant erbjuder sig utan lagens vrängning.»

»Och det är?»Från sitt fönster såg Adolf drottningens granna färd.»Att packa in henne bland de effekter som sjöledes skola resa ur riket.»

»Besitta mig, om jag någonsin trodde att du ägde sådant djupt förstånd!»

»Hm, hm! Man skall icke skåda hunden efter håret, säger ett gammalt ordspråk. Men hur går det annars till vid hofvet?»

»Upp och nedvändt. Spanioren dröjde allt för länge.»

»Är han sin kos?»

»Ja, slutligen masade han sig åstad, sedan ej något mer fick rum i kistorna, och tågade utaf mot Göteborg.»

»Hade hon i rättan tid gjort sig kvitt honom och grefve Magnus, skulle sakerna nu helt säkert stått på annan fot.»

»Det gör mig likväl ondt om den senare, ty, oberäknadt hans slöseri, är han en lärd, välvillig herre och svenskt sinnad i botten. När landet ändå skulle bekosta en gunstling, kunde han så gärna vara inhemsk som främling och på köpet katolik.»

»Rätt sagdt, kära bror! Hvad de la Gardie fick stannade inom gränserna, utländingarne draga som råttor från andras till eget aflägset bo.»

Den märkvärdiga 1654 års riksdag hade börjat, och kring hela landet flög ryktet om Kristinas öfverraskande uppsåt att lämna kronan åt Carl Gustaf. Mången ville häruti endast se ett konstgrepp, som skulle tvinga ständerna att bevilja nya skatter; andra trodde det blott vara en vanlig komedi, för att utröna huruvida missnöjet verkligen kunde jämföras med skriket; men nästan ingen fanns som ej sörjde öfver möjligheten af den rätta Vasastammens utgång.

Från sitt fönster såg Adolf drottningens granna färd för att möta kronprinsen. På den med en ovanligt dyrbar sadelmundering prydda lifhästen, hvilken han själf inridit, satt Nordens amazon i sin enkla grå klädesrock. Oaktadt de skarpa ögonen, hatten och de bländande pistolerna, stack den späda kvinnofiguren fram på ett gäckande sätt mellan dess manliga närmaste omgifning, som utgjordes af tjugufyra jättelika gardesryttare. Allt hvad hofvet, riksstånden och armén ägde ypperst red förut eller följde efter, och sist marscherade fyra kompanier fotgarde. Ännu sedan dammolnet försvunnit stod Adolf i samma ställning, tyst sluten inom sig själf.Det dröjde ej länge förr än den ståtliga kavalkaden kom tillbaka. Redan på afstånd upptäckte han nu, huru den blifvit tillökt. Vid Kristinas sida syntes en representant af forna ärorika tider. Lika enkel i det yttre som sin konungsliga frände, galopperade kronprinsen till vänster om henne, blygsamt besvarande folkets högljudda hälsningar. »Hvilket skönt par!» suckade Adolf och lutade pannan mot handen; »hvarför skall ödet sönderrifva det band som kunnat lyckliggöra ett rike!»

När tåget svängt upp mot borgporten blef det tyst, och några bönder som skyndat från plogen för att begapa den lysande kavalkaden återvände helt makligt till sina idislande oxar. Människorna äro ett underligt släkte, tänkte Adolf: sedan de med myrans ihärdighet upprest dessa prunkande stenmassor, där ett ringa antal afgör det helas öde, gå de stillatigande till sina låga kojor och hvardagliga sysslor, för att invänta beslutet om de bidrag, som under ytterligare arbete skola samlas, eller kallelsen att lämna hvarje kärt föremål och trotsa döden på slagfältet, ofta nog för en ministers blotta infall.

Ännu var högtidligheten dock icke slut; eftermiddagen skulle förhärligas genom tornerspel, där blott ett utkoradt mindre antal fick tillträde som täflare. Resten eller, tydligare taladt, den icke förnäma hofpersonalen måste låta sig nöja att blifva åskådare på afstånd. Denna omständighet, i det hela taget utan särdeles betydelse, gjorde likväl intryck på Adolf, hvars bana vid hofvet börjat med ett sådant upptåg och nu efter all sannolikhet snart slutades. Pukornas och trumpeternas ljud förekom honom väl som en hånande afskedsmusik; men det är endast första steget som kostar och oaktadt den sårade egenkärlekens invändningar smög han sig till grefve Totts rum, hvars fönster låg gent emot stridsbanan. Här såg han ungefärligen samma riddersmän, som för några år tillbaka ville frånrycka honom segern, uppträda till täflan om priset, hvilket skulle utdelas af drottningen i egen hög person. Emellertid kunde hvarken majestätets eller de främmande ministrarnes närvaro elda kämparnes ifver; man svängde vapnen, efter det borde så ske, men allt tycktes erinra om att Kristina var en nedgående sol, som ej längre ägde lifgifvande kraft i sina matta strålar. Under bättre egna förhållanden hade Adolf måhända skrattat åt hela tillställningen; nu åter, ökade den blott hans dystrasinnesstämning och nästan tvingade uppmärksamheten att vända sig åt annat håll. Härvid varseblef han Fransiska på stora slottstrappan, i samtal med en ung borgardotter, hvars behagliga anletsdrag ej förekommo honom alldeles okända. Redan vid första anblicken hviskade aningen, att denna syn ägde någon särskild betydelse; och efter en stunds fortsatt betraktande utropade han: »mitt öde är afgjordt! Johanna har själf hitfört sitt svar.»

Efter detta yttrande föll han i så djupa betraktelser, att både tid och ställe blefvo förgätna. Kronprinsens närvaro tillika med vapenskramlet återväckte månget slumrande minne från förflutna dagar; hjärtat, som länge endast slagit för kärleken, slog nu äfven för äran. Under denna inre strid öfverraskades han af grefve Tott, hvilken kom tillbaka från tornerspelet i afsikt att ombyta kläder. Å båda sidor tycktes mötet alstra ett slags förlägenhet, ur hvilken grefven slutligen hjälpte sig genom den frågan: »Hvad söker ni här, då ni ej kunnat undgå att känna min frånvaro?»

»Jag sökte en god plats för att åskåda striden,» svarade Adolf stammande.

»Denna förklaring är i sanning högst oväntad. Det är oförlåtligt af en hofman, om han så förgäter konvenansens lagar, att han på något sätt visar sig vid de högtidligheter, hvilka han genom uppdiktad opasslighet undviker. Dessutom fordra våra tjänsteförhållanden numera en större grannlagenhet än ni behagar iakttaga. Jag har visserligen rätt ofta med anbudet af min vänskap lämnat er ett friare tillträde än andra; men då ni tydligt ådagalagt er obenägenhet att begagna denna fördel, borde ni också vara mer nogräknad, om ej för min skull, åtminstone för er egen.»

»Mot edra förebråelser, herr grefve, kan jag ingenting invända. Af er godhet begär jag att bli aflägsnad från den plats som jag misskläder. Låt mig blott på ett icke vanhedrande sätt få lämna en tjänst som jag numera är ur stånd att fylla! Sedan skall mitt namn aldrig mer höras inom hofvets krets.»

»Hvad ämnar ni företaga?»

»Gömma mina sorger i en aflägsen vrå, som jag ej lämnar med mindre än fäderneslandet behöfver alla sina söner.»

»Min Gud, hvad åstadkommer den vildhet som råder i edra blickar? Dock, jag förstår; kärleken har, som jag spådde, gifvit er törnen i utbyte mot förväntade rosor.Drottningen kan ej hålla sitt förhastade löfte om furstinnetiteln, och ni fruktar världens dom.»

»Fruktar? Nej, herr grefve, det är något som jag svårligen lär mig. I öfrigt finnas törnen på människans bana,

hvilka icke behöfva planteras af kärlekens händer för att såra hjärtat. Min olycka må bedömas huru som helst, skall jag nog göra mig förtrogen med konsten att värdigt bära henne, blott afståndet blir tillräckligt stort mellan dess orsak och mitt kanske allt för rediga lynne.»

»Ni afstår således från giftermålet med Fransiska?»

»På inga villkor.»

»Då äro alla mina gissningar uttömda. Hon följer drottningen, som, i förtroende sagdt, lämnar Sverige, och ni vill taga afsked ur hennes tjänst för att blifva eremit. Det vore i sanning första gången jag hört någon gifta sig af ren böjelse och strax därpå gå åt öster när makan drar åt väster. Den oegennyttiga tillgifvenhet ni fordom visat mig har jag velat gälda genom förskaffandet af sysslor, anseende och goda inkomster; men mina bemödanden skulle ej burit någon frukt, om de saknat hennes majestäts understöd. Kristina förföljes af en viss otur att finna otacksamhet hos de flesta hon öfverhopar med välgärningar. Måhända är ni en bland dem, som blifvit påräknade att utgöra det lilla hof, hvarmed Gustaf Adolfs från tronen nedstigna dotter ämnar omge sig.»

»Så väl er godhet som drottningens nåd har jag aldrig misskänt. Huru gärna jag velat göra mig förtjänt af den senare, därom må min nyss öfverståndna lifsfara bära vittnesbörd. På de första stegen af lifvets bana äger ynglingen mer känsla än förutseende; det ädelt eller högtänkt klingande uttrycket drager honom oemotståndligt till sig, emedan det lofvar att öppna vägen för lysande handlingar. Huru långt han skall hinna på ärans väg, står tecknadt i ödets bok; men om erfarenheten sprider föraktets köld kring det lågande hjärtat, kommer lusten att antingen hata människosläktet eller själf dölja sig för dess åsyn. Detta är allt hvad jag vågar yttra och måste underkasta mig hvarje dom, äfven den orättvisaste.»

»Utan att känna rätta orsaken till er olyckliga belägenhet väcker den mitt deltagande. Skulle jag ha bedömt er orätt, så glöm detta missförstånd. Gör uteslutande anspråk på hvad jag i Stockholm tillbjöd och möt en vän medförtroendets hela uppriktighet. Ofta ligger hjälpen oss närmare än vi förmoda; en bland människans farligaste fiender är falsk blygsel.»

»Jag skulle tro mig förfallen till detta fel, om jag blygdes för mig själf, men jag lider för en person som vi båda måste låtsa att högakta.»

»Ni stöter mig således tillbaka?»

»Nej, jag skall åtminstone begagna tillfället att i en redlig mans sköte nedlägga hvad som måste blifva hemligt för mängden.»

Nu berättade han händelsen på maskeradbalen. Då han slutat, återtog grefven: »Gud gifve, att alla ägde er grannlagenhet, så skulle Kristina räddas mot sin egen vilja; men af denna obehagliga upptäckt ser jag det ej vara en nödvändig följd, att ni behöfver fly till världens ände. Carl Gustaf var ju er förste gynnare, sök att åter komma i hans tjänst!»

»Ni glömmer, hur lättsinnigt jag öfvergaf honom.»

»Monarker, synnerligen då de genom ovanliga händelser uppstiga på en tron, hafva behof af att omge sig med duktigt folk och få förlåta långt större fel än ni begått. Vore detta ej en orygglig sanning, skulle hans vrede måhända träffa mig först af alla, framtiden torde upplysa hvarför.»

»Ryktet säger redan, att ni eftersträfvat spiran.»

»Det hade bort säga, att hon tillbjöds mig. Men nog härom; låtom oss endast afhandla ert öde. Följ mitt exempel; afstå från ett vidt utseende äfventyr, och när tillfälle yppas, vill jag bli er förespråkare hos kungen.»

»Mina löften äro heliga.»

»Lofva blott att ej fatta något förhastadt beslut, innan vi härnäst träffas.»

Sedan Adolf blifvit allena, vågade han knappt göra sig redo för hvilket löfte grefve Tott af honom erhållit.

Samtalets oförmodade vändning hade ej kunnat förutses, och med bästa vilja att icke gifva vika var det ingalunda omöjligt att han gått längre än den obrottsliga kärleken borde tillåta. Längtande efter ett möte med Fransiska, skyndade han till hennes boning, men nyckeln var uttagen, och på frågan hvarest hon befann sig svarade den närmaste grannen: »Hon gick nyss åt staden.»Under så beskaffade omständigheter måste han blifva sin egen rådgifvare och hade bråkat sin hjärna i flera timmar, då han stördes genom kvartermästarens ankomst.

»Gud bevare herr kaptenen!» sade Jonas Kraft. »Jag torde komma olägligt, men att i dag tiga skulle måhända beröfva mig tillfället att någonsin få anhålla om er uppmärksamhet i ett ämne af vikt. Man tror, att drottningen snart ämnar slå reträtt. Gud vet hur det sedan går med gardet. Ni är ibland dem som kunna vinna på denna, för riket kanske nyttiga frontförändring; jag åter hör numera till bagaget och måste bli efter. Fordom ägde jag också ett högt värde i andra människors ögon; följderna däraf ligga tungt på mitt samvete, likväl icke som något brott, utan i medvetandet att nödgas lämna ett åtaget uppdrag outrättadt. Ursäkta om jag uttrycker mig illa, men ert slutna väsen gör mig brydd, och att hålla vackra tal har aldrig varit min sak.»

»Det är jag som bör be om ursäkt, i fall mitt mindre goda lynne sårat en gammal aktningsvärd veteran,» svarade Adolf, »och jag skulle ingenting högre önska än att kunna vara er till någon tjänst.»

»Gud löne er för dessa vänliga ord, herr kapten! De uppfriska den utsläpade knektens mod. Nu känner jag igen er. Så där hurtigt råder jag er att blicka, om ni framdeles får den lyckan att föra en trupp i fält. Ni är född till befälhafvare, det såg jag vid vårt första möte; men hoflifvet har gjort kontramarsch med naturen.»

»Var det ingenting annat ni ville anförtro mig?»

»Å jo, med förlof! Saken skall genast afhandlas. Det hände sig en gång då vi stodo gent mot fienden och jag hade vakt i högkvarteret, att kommenderande generalen ville tala vid mig. Min kära Kraft, sa' han, jag behöfver en pålitlig karl till ett särskildt ändamål. Mitt val har fallit på dig; men som föga ära därvid är att skörda, måste du förskottsvis lofva att icke säga nej. Gud bevare herr generalen! svarade jag; från er mun utgår ingen befallning som leder till vanära; jag lyder. Nå, så hör då, fortfor han; fienden huserar jämmerligen här i trakten; hvarje timme se vi rökstoderna från något brinnande hus. Pandurer, kroater och spaniorer, kort sagdt, de ursinnigaste bland våra katolska motståndare anställa en riktig utrotelsejakt efter alla som kunna misstänkas för att vara protestanter; hvarken kön elleråldер skonas. Lägret är öfverfullt af värnlösa flyktingar. Ibland dem befinner sig ett förnämt fruntimmer med sitt barn, hvilket hon knappt hade tid att rycka undan mördarnes hotande svärd. Dessa båda olyckliga hafva särskildt rätt till svenskarnes omvårdnad. Inom loppet af tjugufyra timmar få vi en batalj, och jag fruktar att bagaget därvid blir oss till hinder, synnerligen i fall någon rörelse bakåt kommer att göras. Fruntimret kan ej få sig anvisad någon annan plats än vid trossen; därför måste också den afdelningen i hvilken hon befinner sig stå under säker uppsikt. Välj nu dig själf femtio man ur brigaden och blif hennes beskyddare!

»Fastän missnöjd med förtroendet, vågade jag ingenting invända, och när bataljen började, intog jag min post. Allt gick åt fanders, men så mycket gynnade oss ändå lyckan, att vi vid trossen fingo slåss lika tappert som de andra. Mot öfvermakten kunde likväl föga uträttas, fruntimret blef såradt. Slutligen körde vi bort packet, hvarefter vagnkolonnen satte sig i rörelse. Vid passagen genom en skog anföllos vi ånyo, kulor regnade kring alla kanter; ja, det var obegripligt, att någon människa kom därifrån med lifvet.

»Under ett af de uppehåll som vid nästan alla strider inträffa ropade fruntimret mig till sin vagn och sade: Snart är jag ej mer; men jag hoppas, att Gud beskyddar denna oskyldiga varelse. Haf ett vaksamt öga på honom och mottag i ert förvar detta med dyrbarheter fyllda skrin, hvari jag äfven vill lägga mina armband, så fort jag hunnit lösknäppa dem. Skulle barnet blifva skildt ifrån er, fordrar jag, att ni ej har någon möda ospard att återfinna det, och lika heligt måste ni lofva mig, att det utbekommer sitt lilla arf vid myndiga år, ty för dess uppfostran drager nog fältherrn omsorg. Har det då ingen far? frågade jag. Jo, visserligen! svarade hon, och just för att underrätta honom om vårt öde har jag bedt er meddela det åt fältherrn. — Nå, än om fältherrn stupar? — I sådant fall skall ni lämna barnet till... här nämde hon ett namn — men följer det sin mor i grafven, förbjuder jag er att för någon dödlig, ja, ej en gång för fältherrn och den jag nyss nämnde omtala vårt slut; i detta fall får ni också öfvertaga äganderätten till godset.

»Dessa ord voro ej väl uttalade förr än ett anskri hördes, och nya fiender rusade fram. Min närvaro blef nödig vid truppen, som glesnat med hvarje minut. Svenskarnekämpade förtvifladt; men ej nog talrika att kunna begagna en eller annan vunnen fördel, sågo vi oss snart tvungna till återtåg. Detta gick långt ifrån som det borde; jag skäms när jag tänker på hur största delen sprang och drog oss andra med sig. Emellertid plundrades trossen, och sedan den dagen såg jag hvarken fruntimret, barnet eller armbanden.» Här höll han inne för att kväfva en djup suck.

»På hvad sätt uppfyllde ni hennes åstundan?» frågade Adolf, som äfven kände sig rörd af berättelsen.

»I fred och krig, i nöd och lust bar jag skrinet i min rensel, under förhoppning att genom en lyckträff återfinna rätte ägaren. Mera kunde jag ej göra, ty intet bland de villkor som utsattes för andras medverkan har inträffat. Mången afton lade jag mig hungrig och hvilade hufvudet på en skatt, hvars ringaste del varit tillräcklig att uppfylla mina behof; men, Gud ske lof, aldrig kände jag frestelse att tillgripa något däraf.»

»Det synes mig likväl besynnerligt, att ni ej, oaktadt fruntimrets förbud, vände er antingen till fältherrn eller den nämnda personen, för att få reda på om barnet kunde räddas?»

»Den ene förmådde ej gifva upplysningar häruti, och att fråga den andre uppsköt jag af grannlagenhet, tills det var för sent. Nu är jag vorden gammal och lär snart få lyda den stora apellen. Således måste jag, för att få alla räkningar med världen afslutade, sätta karl i mitt ställe. När ni, herr kapten, lofvat öfvertaga mitt åliggande, kan skrinet genast till er aflämnas.»

»Gärna ville jag efterkomma er begäran, om ödet ej hindrade mig därifrån. Ni har själf sett, huru litet en bland mängden undanstucken person kan uträtta, och jag ämnar, oss emellan sagdt, med det görligaste första sätta mig i ro. All förklaring öfver orsaken till detta, kanske i edra ögon besynnerliga steg förbjuda omständigheterna, och jag fordrar som lön för min uppriktighet, att ni ej anställer någon otidig forskning. Hvad åter den fortsatta spaningen efter barnet angår, vill jag göra ett förslag. Grefve Tott är en ädel man, och, om ni ej har något däremot, skall jag på edra vägnar anlita honom. En sådan hög herres önskan blir en oemotståndlig befallning, och jag slår vad att han inom år och dag skaffar sig förteckning på alla förnäma barn som funnits vid svenska armén i Tyskland eller blifvit tillfångatagna af österrikarne.»»Om grefve Tott äger en sådan makt, förundrar det mig, att ni ej hos honom sökt underrättelse rörande er egen börd.»

Denna anmärkning gjorde ett så starkt intryck på Adolf, att en lång stund förflöt innan han svarade: »Hvad mig beträffar, kan säkert ingen upplysning vinnas; ty under min tjänstetid hos hertigen lät denne anställa många efterspaningar, men alltid utan framgång. Numera kvittar det mig lika, hvem jag har att tacka för lifvets ej afundsvärda gåfva.»

»I detta hänseende tänker ni annorlunda än jag. Det måste förefalla obehagligt att vara främmande för sig själf, och det är alltid den som ej vet hvad far och mor heta. Visserligen har ni, oberoende af födseln, skapat er ett till lycka berättigande namn; men ehuru lyckan, liksom krigsståndet, äger många grader, som den personliga förtjänsten genom egen åtgärd kan uppnå, visar dock dagliga erfarenheten, att hög börd är hufvudnyckeln till porten på ärans boning. Icke stod jag nu här som underofficer, om jag hetat till exempel Jonas Oxenstierna. Icke dog ni som kapten, om händelsen upptäckte, att ni hette...»

»Hvad?» utropade Adolf och rusade häftigt mot talaren.

»Ingenting, ingenting! Gud bevare herr generalen!»

»Generalen? Ha, ha, ha! Jag tror minsann, att den tappre kvartermästaren Kraft kan bäfva för en simpel fråga.»

»Nej, det var, ta mig fan, bara disciplin. Ni vet icke hur mycken likhet ni har med Joh... jo, huru mycken likhet ni har med en som är skapad att bli general, ville jag säga.»

»Möjligtvis skulle denna titel kunnat blifva min, om händelserna gifvit näring åt viljan och lusten; men banan är stängd; låtom oss tala i andra ämnen. Ni önskar således, att jag icke nämner något till grefve Tott angående skrinet?»

»Å jo, skulle så bära till, vore det måhända klokt nog, om herr kaptenen täcktes göra sig mödan att slå fram saken för honom på långt håll, eller berätta den i form af en sannsaga. Visar han därvid något verkligt deltagande, gå vi vidare i texten.»

»Glöm icke att jag, kanske inom ett par dagar, lämnar hofvet. Hvad som skall ske måste snart verkställas.»

»Lämnar hofvet? Ack, bäste herr kapten, förhasta er icke! Jag trodde verkligen, att ni tärdes af någon obotliginvärtes sjukdom, ty edra blickar voro trånande, ert hela väsen till utseendet förslappadt. Nu har jag under detta samtal fått min syn igen. Någon grämelse öfver felslagna förhoppningar ligger på bottnen af beslutet att retirera utan manlig strid. Ursäkta gubbens fritalighet! Det är demoiselle Fransiska som förryckt er.»

»Jag har tillförne sagdt, att ingen får blanda sig i mina enskilda angelägenheter.»

»Soldatens hand är visst icke hans enskilda egendom, om han kallar Sverige för fosterjord. Hvem vet i hvad belägenhet drottningens tronafsägelse sätter landet? Själfva Gustaf Adolf måste ju slåss för att bevisa sina ärfda rättigheter; kufvad fiende när alltid hämnden i såradt bröst. Det är världskunnigt, att skattkammaren är rensopad och landet utfattigt. Ringare skäl än dessa kunna förmå Polen, kejsaren med flere att gripa till vapen. Kommer det så långt, ville jag väl se, om ni på Carl Gustafs begäran att hans forne lifpage måtte draga i härnad med godt samvete skulle svara: jag gifter mig och blir hemma.»

»För er ålders och edra krigiska idrotters skull varnar jag ännu en gång mot förnyelsen af dylika opassande yttranden.»

»Gud bevare herr kapten!»

»Har ni något mer att säga?»

»Blott ett par ord. Ni sårades nyligen af ett vapen, som jag önskade närmare beskåda. Hvem fick det i förvar?»

Vid denna begäran gick Adolf till sin säng och nedtog en öfver den hängande dolk, sägande: »där är han! Behåll honom som ett ringa tacksamhetsbevis för alla edra omsorger under min sjukdom.»

Med spänd uppmärksamhet betraktade kvartermästaren sin erhållna gåfva, i det han halfhögt yttrade: »Ja, det är densamma! Att återfå gods som under stora faror förloras betyder lycka, sade min gamle far, Gud fröjde hans själ!» hvarefter han med hög röst tillade: »Tusen tack, herr kapten! Något kärare kunde ni icke gifva mig. Nu vill jag slå vad, att vi icke skola åtskiljas förran vi luktat krutröken ur en och samma mynning.»

*

ADERTONDE KAPITLET.

Öfverstens berättelse.

På den tiden liknade Upsala slott i vissa hänseenden en bikupa med tvenne visar, af hvilka den äldre genom massans knot tvingas att söka ett nytt bo och därvid endast åtföljes af några drönare. Öfverenskommelsen angående Kristinas framtida underhåll var redan i tysthet uppgjord; men allmänheten visste ej ännu fullkomligt, om hon skulle taga det äfventyrliga steget. Utom borgen rådde således ett hemskt lugn, inom den arbetade alla för att komma den nye konungen så nära som möjligt. Med sin vanliga klokhet undvek Carl Gustaf likväl hvarje yttrande som kunde lägga hans verkliga mening i dagen, och mången hofmans fina uträkning strandade mot den kalla artigheten. Uttröttad af försäkringar om gammal tillgifvenhet och skickligt framställda erinringar om stora förtjänster, begagnade han hvarje tillfälle att innesluta sig på sin kammare, där dagens ämnen mönstrades i sällskap med öfverste von Würtz.

Så sutto de en afton, när den sistnämnde sade: »Jag har länge trott, att ers höghet skulle sakna någon.»

»Hvem då?» svarade prinsen.

»Adolf Findling, till exempel.»

»Ja, däri kan du hafva rätt, men det är möjligt, att han i tid sett sig om och fått en förmånlig plats vid armén.»

»Nej, så klokt handlar han minsann icke. Han bor ännu här på slottet och ligger sjuk efter en händelse som berättas ganska olika. En del vill veta, att han uppburit ett styng, ämnadt åt drottningen, andra säga, att han fått hennes majestäts tillstånd att genom sådant föregifvande dölja någon afbruten kärlekshandel, hvarvid rivalens värja varit den lyckligare.»

»Det gör mig ondt om honom. Vilda trän trifvas endast på öppna fältet, men förkväfvas eller växa omåttligt i drifhus. Du hade icke bort lämna ynglingen i Stockholm.»

»På hvad sätt skulle jag ha ryckt människan ur drottningens och kärlekens klor, sedan de väl fått tag i honom och han ville bli kvar?»»Gör mig icke ledsen genom obetänksamma uttryck.»

»Jag ber om nåd! Det är så svårt att ej kunna verkställa när ers höghet befaller.»

»Hvad tycker du om adelns motsträfvighet att upptaga von Steinberg ibland sig som grefve, hvartill hennes majestät utnämnt honom?»

»Vågar jag svara uppriktigt?»

»När förbjöd jag dig sådant?»

»Då måste jag säga, att jag i adelns ställe gjort detsamma som nu skett och i drottningens bad jag ers höghet hämnas. Grefvar hafva vi tillräckligt, men aristokraterna böra icke få visa sina krafter vid en regementsförändring.»

»Det torde likväl vara betänkligt att stöta sig med rikets första stånd. Oxenstiernas och Brahes vägran att blifva hertigar fordrar erkänsla. Tottens högmod är såradt och kan möjligtvis i hat förbyta den tillgifvenhet han fordom visade mig. Mången af de nu tystlåtne skulle gärna skrika högt, om han vågade, och ställer sig ofelbart under det första banér som motsträfvigheten uppreser. Min belägenhet fordrar, att jag kväfver alla partier i lindan.»

»Så beskaffade må partierna vara. Hvad betyder det, om Steinbergs upphöjelse tillknyter föreningsbandet mellan de flesta af dem som låta sina stamträd sträcka rötterna ända ned i forntidens mörkaste natt? Den nye konungen försvarar blott en af dess företrädares rättigheter, obekymrad om resten. Hur von Steinberg slår sig ut, blir hans ensak; men jag tror, att han borde draga hädan med sin höga beskyddarinna, tills hettan gått öfver. Under tiden inträffa nog omständigheter af större vikt, som aflägsna tankarna från ståndstvister, och för ögonblicket är ingenting angelägnare än att upprätthålla majestätets helgd. Rikskanslerens djupa sorg hindrar honom från deltagande i grälet; således äro grefvarne Pehr Brahe, Magnus de la Gardie och Claes Tott de enda punkter omkring hvilka några egentliga partier skulle kunna samlas. Den förste står dock så nära tronen, att han ej bör tillåta dess skakande, den andre har flere fiender än vänner, och hvad den tredje angår, vågar jag råda ers höghet att söka ytterligare vinna honom genom nådigt tal, när tillfället sådant medgifver.»

»Dina åsikter måste vara riktiga, efter händelsen, dig ovetande, möjliggör deras uppfyllande. Drottningen lämnar ej sin öfverhofstallmästare till pris åt afunden, utan har självbehagat utse honom att vara sig följaktig under snart förestående resa; och en kort stund förrän du kom erhöll jag detta bref från grefve Tott, hvari han begär hemlig audiens antingen i afton eller senast i morgon bittida.»

»Sapperment! Det kan betyda något. Hvad täcktes ers höghet svara!»

»Att han skall få veta, när jag har tid.»

»Låt mig genast få kalla honom!»

»Nej, ni böra icke synas på förtrolig fot så länge det är osäkert, på hvilken han och jag stå till hvarandra; däremot

må du skicka min lifknekt med den skriftliga tillåtelsen för honom att genast komma.»

Så fort grefven erhöll prinsens svar, skyndade han att begagna sig däraf och blef med mycken artighet å öfverste Würtz' sida insläppt i den höge herrens kabinett. Samtalet räckte nära en timme, hvarefter man såg honom aflägsna sig, till utseendet åtminstone ganska belåten. När fursten åter blifvit allena med sin förtrogne vän, frågade denne: »Var grefvens upptäckt af sådan beskaffenhet, att ers höghet kan låta den komma till mina öron?»

»Det skall få bero på, huruvida du förlåter Adolf eller icke.»

»Ers höghets nådiga vilja är min lag; men jag begriper icke hvad Adolf har att göra med tronföljden.»

»Den vill jag hoppas man lämnar oantastad. Tottens första ord bestodo i en försäkran om orubblig tillgifvenhet mot min person, och att han ej kände någon som bättre än jag skulle kunna fylla Kristinas plats. Därefter öfvergick han till en lång afhandling om nödvändigheten för nya regenter att glömma de oförrätter de i egenskap af undersåtar fått lida, och jag började nästan frukta, att han skulle vidröra det ömtåligaste af alla ämnen som oss emellan ännu kunna komma i fråga; men till min stora glädje syftade hela prologen på en tredje person, nämligen Adolf Findling. Ynglingens inträde i drottningens enskilda tjänst bad grefven mig ej strängt nagelfara med, ty äfven vid mognare år har mången blifvit så förtrollad af ett anbud från Kristinas tjusande läppar, att han glömt hela den öfriga världen. Häremot kunde jag ingenting invända, utan försäkrade å min sida, att jag skattade mig lycklig, om hennes majestät funnit sig belåten med en i mitt lilla hof uppfostrad tjänare. Nu berättade han vidare, huru Adolf en afton sårades af någramissnöjde, som under mörkrets skygd tilläto sig förnärmande tal om drottningen och fällde hotelser, hvilka tycktes åsyfta farliga planer. Sedan länge betagen i en hoftärna, som lär varit i hög gunst hos hennes majestät, hade Findling blifvit hänryckt då han erfor, att älskarinnan ansågs för en understucken furstinna, hvilket Totten dock betviflade, och sjunde himmeln stod redan öppen, när han vid sista maskeraden kom att lyssna på ett samtal mellan Kristina och Pimentel. Dess innehåll vill jag ej upprepa; men den som känner det måste antingen rödjas ur vägen eller genom vänligt bemötande förmås till tystlåtenhet.»

Från mötet med kronprinsen gick grefve Tott till Adolf. »Gläd er min vän!» utropade han; »Carl Gustaf förlåter hvad ni af öfverilning brutit. Den mest lysande framtid öppnar sig, och gardet får alldeles oförändradt öfvergå till vår nye regent.»

»På hvad sätt skall jag kunna visa min tacksamhet för så mycken välvilja?»

»Jo, därigenom att ni fortfarande uppoffrar edra krafter för statens väl. Om de underrättelser jag fått icke äro falska, vill drottningen taga Fransiska med sig, men påräknar däremot ej någon herr von Findling. Sök nu utforska, huruvida det förra sker med flickans eget begifvande. Skulle så vara, är ni skyldig både prinsen, er själf och mig att öppet afsäga er hennes hand, äfven i den händelse hon omskapas till furstinna.»

»Men, om hon anser sig skyldig att på sin lyckas bekostnad lämna fäderneslandet?»

»Frukta ej för dylika uppoffringar af den lågande kärleken i ett kvinnobröst. Ett troget hjärta jämte en hydda är allt hvad hon begär, och ni kan ej allenast erbjuda det förra, utan också måhända ett slott med tiden. Se så, smid medan järnet är varmt! Öfverraska henne genast; se hvad verkan detta gör, och tag ett hastigt, men framför allt manligt beslut.»

Hänförd af grefvens uppmaning, skyndade Adolf att uppsöka Fransiska, hvilken han träffade i förtroligt samtal med Johanna. »Jag hade väl önskat få tala vid dig allena,» sade han efter fulländad hälsning samt några frågor rörande kyrkoherdens hälsotillstånd, »men jag vet hur innerligt din förträffliga barndomsvän deltager i vår lycka, och tror mig således ej behöfva visa mig förbehållsam mot henne.»»Hvad har då händt?» frågade Fransiska under oroliga åtbörder.

»Prinsen förlåter mig; det tjocka molnet, som förmörkade framtidens himmel, upplöser sig till dunster. Nu hvilar vårt öde i din hand. Låt drottningen resa hvart hon behagar och lämna hofvets stormiga krets mot ett lugnare lif vid din trogne makes sida.»

»Min Gud, hvilken frestelse!»

»Älskade Fransiska,» inföll Johanna, »hvad i all världen är detta?»

»Jag är förlorad.»

»Nej, vi skola rädda dig. Glöm den uppdiktade saga, som du för mig berättat; jag skall aldrig forska efter anledningen därtill, så framt du ej självfvilligt rycker bindeln från mina ögon, men tag dig i akt att ej leka med en ädel mans lugn, ty himlen straffar falskheten. Nu finner jag, att det var en god ängel som ingaf mig beslutet att resa hit.»

Detta besynnerliga yttrande försatte Adolf i hög grad af häpnad, ocb han kunde blott kasta frågande blickar på de båda flickorna. Lugn stod Johanna bredvid sin vän och tycktes iakttaga hvarje hennes rörelse för att förekomma något obetänksamt uttryck, men känslorna hade råkat i en för våldsam strid att genom försiktigheten kunna hejdas. Efter en stunds förlopp ropade Fransiska vildt: »Fly mig, jag är ej värd ditt medlidande!»

»Hvilken bitter kalk måste jag icke tömma!» svarade Adolf. »Säg, hvem är din förförare?»

»Ingen.»

»Jag begriper. Du hoppas, att hafvet redan ligger mellan honom och mitt svärd, men hämden har långa armar. Farväl! När jag fullgjort hvad hedern kräfver, ser du mig åter.»

»Blif kvar och stöt svärdet i mitt bröst! Det gifves skamfläckar dem hedern föraktar att aftvå.»

»Åter ett nytt missförstånd!» sade Johanna vänligt. »All hämd måste öfverlämnas åt Gud för att blifva rättvisa, ty människans dom är sällan opartisk. Ni, herr von Findling, tyckes taga ett brott för afgjordt som Fransiska omöjligt kunnat begå; hennes förtviflan har en bestämd likhet med den blott vilseförda oskuldens ånger.»

»Nå väl, må hon förklara sig, om hon kan.»

»Begagna denna tillåtelse! Din trognaste vän bönfaller därom!»»Nej, jag kan icke,» svarade Fransiska med kväfd röst. »Mot kärleken har jag aldrig brutit; men jag är ändå ovärdig att älskas af honom. Alla band som fästa mig vid Sverige måste sönderslitas; ett oemotståndligt öde rycker mig ned i afgrunden!»

»Förtörna ej himlen genom sådant oförståndigt tal! Kärleken tänker icke argt, står det i skriften; och har du troget vårdat dess heliga låga, är nådens dörr säkert ännu öppen. Dina förhållanden inom hofvet känner jag långt ifrån tillräckligt att kunna utreda dessa mörka yttranden; likväl hoppas jag ett godt slut, blott du vill bekväma dig till uppriktighet. Skulle du mot förmodan begått en förbrytelse af ringare art mot Adolf, är han nog ädelmodig att antingen förlåta eller, lika med dig, förtiga hvad världen ej bör känna.»

»Så hör då och vik tillbaka af fasa: jag har ombytt religion! Ett enda ögonblicks förvillelse, spåkvinnans tal om högre makters vink att deltaga i Kristinas framtida öden utlade snaror, som mitt högmod ej kunde undvika. Det återstår mig ej annat än att följa drottningen och vända ryggen åt min lofvande lycka.»

»Arma svärmerska!» utropade Adolf.

»Felet är mitt,» snyftade Johanna. »Sedan jag icke med våld hindrade dig att taga första steget på villornas bana, hade jag bort följa von Steinberg i ditt ställe. Ännu står du under svenska lagarnas skydd; min far skall säkert gifva oss goda råd. Hvilka eder binda dig vid den nya läran?»

»Inga; men antagandet var frivilligt. Svenska lagen skyddar icke, utan fördömer sådana brott; och om jag också skulle undgå det uppenbara straffet, säger aningen mig, att jag träffas af en osynlig hand. Älskade Adolf, skänk den fallna en enda förlåtande blick, så vill hon tåligt lida. Förståndet känner sig brottsligt, hjärtat är rent!»

Intagen af en oemotståndlig känsla, störtade Findling i hennes famn. »Nej,» sade han, »galenskap skall icke rycka dig ur mina armar. Där ingen anklagare uppträder finnes intet brott; hvilka voro vittnena till din förnedring?»

»Jag kände ej flere än spåkvinnan och jesuiten Cassati.»

»De äga ingen talan. Den senare har smugit sig bort som en skälm, och får jag blott tag i trollpackan, skalljorden

snart befrias från detta missfoster. Låt mig veta hennes bostad! Ännu i dag vill jag resa till Stockholm.»

»Vi kunna väl träffas på närmare håll!» ljöd en främmande stämma, och med blixtens hastighet flydde Nepomucena från en i rummet varande garderob. Adolf störtade väl genast efter, men flyktingen hade medtagit nyckeln och slagit dörren i lås.

»Det är således afgjordt, att ni stannar kvar vid regementet?» frågade kvartermästaren och gnuggade händerna.

»Ja, vi skola icke så snart åtskiljas som jag trodde, min redlige vän,» svarade kapten von Findling.

»Nå, då tar jag ej heller afsked. Kors för tusan, herr kapten, tänk om det ännu en gång kommer att smälla på allvar; hvad skulle vi icke kunna uträtta tillhopa!»

»Vågar jag räkna på er fullkomliga tillgifvenhet?»

»I lif och död; Jonas Kraft sviker icke sitt befäl!»

»Men om jag, midt under freden, fordrade ett vågstycke af ovanlig beskaffenhet? Om jag, till exempel, bad er gripa en ond ande?»

»Befall! Sådant strider icke mot disciplinen.»

»Så hör hvad jag vill säga. Den där besynnerliga kvinnovarelsen, som, under pagedräkt, af er arresterades på Stockholms slott, har behagat infinna sig här i staden och drifva sitt spel med en person hvars öde rör mig ganska nära. Ej länge sedan befanns hon gömd i samma rum där vi trodde oss utan alla vittnen, men det var omöjligt att gripa henne, emedan hon började reträtten ganska tidigt och slog dörren i lås. Min väns framtida lycka beror till större delen på denna varelses tunga; därför måste jag antingen bli öfvertygad om att hon lämnat orten, eller äga henne i mitt våld, åtminstone tilldess drottningen rest. Om jag minns rätt, hyste ni ej särdeles fördelaktiga tankar om hennes forna lefnad; ja, jag tror till och med, att ni ansåg henne för en trollpacka?»

»Hon torde väl vara värre än det, när allt blir upplyst.»

»Ni vill således hjälpa mig att gripa henne?»

»Fruntimmersjakt är i allmänhet ett vanskligt tidsfördrif; men, lika mycket, jag skall bli er man denna gång, mot löfte att ni håller mig ryggen fri från ansvar, om hon blir öfverlämnad med kringvriden nacke.»

»Det torde falla sig något svårt.»»Vi få väl se.»

Här stördes samtalet af en under djupa, tafatta bugningar inträdande person, hvilken höll ett skrin i handen.

»Välkommen, mäster Björn!» ropade Adolf genast. »Er närvaro här i staden utgör en lika oväntad som angenäm öfverraskning.»

»Hm, hm! Tackar ödmjukligen! Jag hörde berättas, att herr kaptenen ämnar gifta sig, och ville således visa några juveler, som kunna passa till fästmanspresent. Infattningen är väl litet gammalmodig, men stenarna desto bättre. Se på dessa armband, till exempel! Ett klarare vatten får man sällan skåda i någon juvel. Säljaren behöfver penningar; priset kan kallas godt, äfven bröder emellan.»

Vid åsynen af armbanden gjorde kvartermästaren en rörelse, som utmärkte hög grad af förvåning och ej kunde undfalla Adolf.

»Jag trodde icke;» sade denne, »att ni hade sinne för kvinnoprydnader,»

»Jo, när de se så ut som dessa. Hvar har du köpt dem, broder Germund?»

»De äro ej mina egna, utan blott lämnade till mig för att säljas.»

»Besynnerligt! Kosta hvad det vill, så måste jag veta hvem som nu äger dem.»

»Det har jag ej fått tillåtelse att yppa.»

»Lyckligtvis känner hela världen dig för en ärlig man; annars skulle jag misstänka dig för att vara en skälm.»

»Men,» inföll Adolf, »jag kan omöjligt begripa anledningen till delta uppträde.»

»Gud bevare herr kapten! Det är samma armband som fruntimret icke hann få lösknäppta.»

Denna upptäckt drog Adolf helt och hållet på kvartermästarens sida, och båda förenade nu sina bemödanden att locka sanningen ur guldsmeden, hvilken ihärdigt åberopade sitt gifna löfte om förtigenhet som ett bindande skäl att ej efterkomma deras åstundan. Allt hvad han ville medgifva var, att smycket öfverlämnades i Adolfs vård tilldess rätte ägaren fått yttra sig. Förslaget antogs och man åtskildes. Men skilsmässan var emellertid icke lång, åtminstone hvad de båda vännerna beträffade; ty på samma gång guldsmeden gick ut från slottet genom norra porten, gick kvartermästaren genom den södra, hvarefter de möttes i djurgården. »Nuär första steget taget,» sade Germund Björn. »Gud låte det hafva skett i en god stund!»

»Du har väl ingen anledning förmoda annat?»

»Hin håle är en gammal klippare, och Josias Rothschnabel theslikes. Berättelsen om den där hoftärnan, som skulle ha lämnat armbanden till min gode herr värd, torde slutligen vara en grof osanning.»

»För tusan! Då ha vi gjort en falsk manöver.»

»Du vet, att jag sällan sofver från afton till morgon, utan gärna ser på stjärnorna i midnattsstunden. Vid denna tid hade jag öppnat fönstret och satt, ännu i dagningen, helt stilla med ögonen vända mot firmamentet, när ljudet af människoröster störde mina betraktelser. Hopkrupna som igelkottar smögo sig två personer längs buskarna i trädgården till en liten gräsplan, där de togo plats. Större delen af deras samtal undgick mig, emedan afståndet oss emellan var tämligen långt; däremot såg jag, att det hedervärda paret utgjordes af Josias och ett fruntimmer. Hm, hm! tänkte jag, gamla kattor lapa också mjölk; hvad tvenne hafva sins emellan bör ej den tredje utforska, synnerligen som det liknade sig till att han skulle erhålla en kyss af sidokamraten; men förrän jag hunnit blunda var en upptäckt af helt annan beskaffenhet gjord. Traktören hade blott sträckt sina läppar mot något yttre föremål på kvinnans bröst, hvarefter han föll på knä och hon uppreste sig för att med andäktiga åtbörder lägga sina händer öfver hans hjässa.»

»Ha, ha, ha! Det var en härlig välsignelse han fick.»

»Hvaråt skrattar du? Tro mig, i denna handling låg ingenting att skratta åt. På återvägen, det vill säga när de smögo sig till en liten öppning å planket, hvarigenom hon kröp ut på gatan, gingo de tätt nedanför mitt fönster. Då hörde jag ganska tydligt, huru han snyftande anhöll om hennes förböner för sin arma själ och lofvade blindt lyda allt hvad hon täcktes befalla.»

»Ha, ha, ha! Jag har icke nyligen erfarit någonting så löjligt.»

»Men hör mig då till slut, innan du öfverlämnar dig åt din ursinniga glädje. Som det första beviset på hans uppriktighet fordrade hon armbandens återtagande från mig inom tjugufyra timmar.»

»Därtill samtyckte han, kan jag tänka?»»Ja, och på ett sätt som reste mina hufvudhår. Vid Sankt Nepomuk, utropade han, ni skall få se huru innerlig min ånger ärl Antingen i öl eller mat skall gubben erhålla en sömndryck, och, för säkerhetens skull, medtager jag en väl slipad dolk. Det vore oförsiktigt, genmälte hon. Tjufven upptäckes blott genom innehafvande af det stulna, mördaren kan upptäckas genom vapnet eller blodet därpå. Fordrar nödvändigheten gubbens död, hvilket jag ej finner, så nyttja åtminstone någon rusig students värja, men aldrig ett er själf tillhörigt instrument. — Nå, kära bror, har du ännu lust att skratta?»

»Mindre än tillförene; likväl fägnar det mig, att hon icke rest åt fanders, utan väntar på armbanden.»

»Du skulle således känna hvem hon är?»

»Naturligtvis; annars hade jag min själ ej skrattat. Vi ha båda återfunnit en gammal bekant, som vi sett under olika skepnader och jag lofvat fånga till hvad pris som helst.»

»Hm, hm, hm, hm! Gud låte dig icke spöka för oväder. Alltsedan Vestfaliska freden slöts har jag ej sett kvartermästar Kraft så skämtsam som nu. Kunde dina i herranom afsomnade kamrater stå upp igen, skulle de

svärja på att en stor batalj vore vunnen eller ock du själf anbefald att utföra något hemligt vågstycke.»

»Rätt gissadt! Åtminstone jämförelsevis. Den där förskräckliga damen är ingen annan än trollpackan i Kopparporten. Att få antasta henne för armbandens knipande medför ej samma äfventyr som en beskyllning mot drottningens tjänarinnor. Dessutom har hon fått det lyckliga infallet att göra hokus pokus med min kaptens bästa vän och kan i närvarande stund på visst sätt anses fågelfri.»

»Men saken har många kinkiga sidor; jag torde emellertid få respass till evigheten. Det var dumt att hon skulle göra bekantskap med Josias.»

»Den bekantskapen är, min själ, äldre än sedan i natt. Ju mer jag tänker på dessa besynnerliga förhållanden, desto mer lifvas hoppet om lyckliga upptäckter.»

»Ställ blott så till, att jag får höra dem.»

»Ha, ha, ha! Jag tror du förlorar kuraget?»

»Sluta en gång med ditt försmädliga skratt, om du ej vill tvinga mig att genast återresa till Stockholm.»

»Nej, för tunnor tusan! Du måste bli kvar.»»Och låta mörda eller bestjäla mig?»

»Det skall jag nog förebygga. Köp dig i all tysthet en liten matsäck hos någon hederlig krögare och kasta allt hvad du får af den ärlige Josias genom fönstret. Fodralet till armbanden lånar mig säkert kaptenen, och det ställer du på ditt kammarbord när du lägger dig. Något före den vanliga tiden då man spisar kvällsvard måste du uppehålla värden med fagert snack, medan jag och ett par tillgifna kamrater smyga oss in genom samma hål som trollpackan begagnat och fatta posto på loftet. Gå sedan tryggt till sängs; snarka så att rutorna skallra och låt mig sörja för resten.»

»Det där kan utgöra ett godt bakhåll för Josias, men hans medhjälperska går därigenom fri.»

»Skälmen förlorar alltid modet när han faller i sin egen snara, och jag håller mitt hufvud, att han vid blotta åsynen af en repstump bekänner hvar hon döljer sig.»

»Ni knektar äro ett besynnerligt slags folk. I alldagliga lifvet kan den enfaldigaste varelse draga er vid näsan, och ingenting förmår er att åsidosätta den godtrogna ärlighetens fordringar, men befaller en förman er uträtta något vågstycke, bli ni liksom skapade på nytt. Förståndet utvecklas till den illparigaste spetsfundighet, tanken sträcker sig till allt utom er egen fara, och modet växer i den mån det måste tyglas.»

»Det kommer sig af disciplinen, ser du! Dina gesäller skulle kunna göra alldeles detsamma, om de blott hade sant begrepp om äran och stode under krigsartiklarna.»

»Jag börjar nästan tro, att du har rätt; men svårt blir det att därom öfvertyga allmänheten. Hvarje fri man hatar tvång.»

»Snick, snack, kära bror! Begår knekten något fel, dömer lagen; husagan däremot beror af godtycke. Hvad husbonden vinner genom sina tjänare blir hans enskilda tillhörighet; sådant kallar jag för slafveri. Soldaten delar fältherrens ära, tjänar blott kungen och får sin andel i allt eröfradt gods.»

»Nå, så vill jag då i Guds namn ställa mig under ditt beskydd.»

»Det skall du icke ångra. Men ännu en sak: har du gjort Josias några frågor rörande armbandens föregifna ägarinna?»»Ja visst. Den skälmen ville inbilla mig att hon heter Fransiska.»

»För allt i världen, nämn icke det till kaptenen. Kors en sådan spetsbof!»

»Vidare sade han, att hon länge gömt på denna skatt, som skall förvandlas i reda mynt till resan.»

»Till resan! Tänk om kaptenen slagit upp? Ja, det har han helt säkert. Det var en kostlig underrättelse. Märker jag minsta lust hos honom att ändra beslut, skall denna sanning eller osanning, lika mycket hvilketdera, dundra som batteriet kring väderkvarnarna vid Lützen. Farväl så länge! Jag har mycket att ombestyra för morgondagen.»

Medan Carl Gustaf dröjde hos drottningen, under öfverläggning om hvarjehanda viktiga saker, genomläste öfverste von Würtz en mängd papper, hvaraf de flesta sammanbuntades och resten kastades på spisen. När detta arbete var fulländadt, framdrog han en koffert, som innehöll dels klädespersedlar, dels små paket, hvilka senare äfven undergingo en utgallring. Nu hördes någon klappa på dörren; men öfversten gjorde ej den ringaste min att öppna förrän slagen åter upprepades, då han skyndade att vrida om låset, och hertigen inträdde. »Hur långt har du hunnit, min redlige Paul?» frågade denne.

»Ers höghets egendom är vederbörligen ordnad, och som jag icke hade bättre att göra, tänkte jag på mig själf.»

»Morgen geht's los!»

»Gud ske lof! Ers höghet har nog länge väntat.»

»Och kan tidigt nog få bekymmer, bör du tillägga.»

»Dem är ingen utan, minst monarken. Men äran att vara klok blir större än hittills.»

»Hvem vet? Ett utarmadt rike, hämdgiriga grannar och ett folk vant att högt yttra sitt missnöje fordra jättekraft i styrelsen. Så länge jag ansågs som en motvikt mot Kristina, saknades icke klienter; när min hand fattar om spiran, skall du få höra ur hvilken ton man sjunger.»

»Stoppa i nåder till edra öron för missljuden, och låt er befallande stämma skalla öfver mängden. Den har så länge skrikit, att man med skäl kan snart räkna på heshet.»

»Adeln är rikare än jag.»

»Prästerna voro rikare än Gustaf Vasa.»

»Då han uppträdde fanns ingen som gjorde anspråk att stå främst, emedan sådant kunde kosta hufvudet. Nu återvill hvar och en ha sin hand med i styrelsen. Många bland mina forna vapenbröder skola erinra om sina förtjänster. Lyckliga härförare glömma ofta, att freden sätter gränser för deras makt.»

»Så låt dem få ett krig.»

»Jag äger ej tillräckligt penningar för att köpa bord och stolar, långt mindre att fylla tyghusen. Samma råd har jag dock gifvit mig själf, och yppas minsta utsikt till vinst, skall du få höra generalmarsch. Men hvad är det du håller i handen? En hårlock tror jag!»

»Ett minne från forna tider, som jag tvekar att förstöra.»

»Du har nog varit en äkta fruntimmerspilt?»

»Jag liksom andra. Ungdomen betalar sin skatt åt dårskapen. Ers höghet må tro, att denna fläta prydde ett skönt hufvud för några och tjugu år sedan.»

»Vill du berätta något lustigt äfventyr ur din mångskiftande lefnad, gjorde du mig en stor tjänst. Mitt tal till drottningen är färdigskrifvet och jag behöfver förströelse för att hålla lynnet vid munter stämning. En kung får icke se gudsnådelig ut, då han stiger upp på tronen; ty allt blir, i folkets ögon, ett godt eller dåligt tecken, hvarefter framtiden bedömes.»

»Ers höghets befallning skall efterkommas, ehuru jag ej kan lofva, att min berättelse hör till det lustigaste slaget.»

»Lika godt, den utgör åtminstone ett främmande ämne att fästa tanken vid.»

»Enligt hvad jag haft nåden många gånger säga, tog jag tidigt tjänst i österrikiska armén, ty hemma fanns ingen utsikt att göra lycka och Tillys och Wallensteins segrar ådrogo sig hvarje stridslysten ynglings beundran. För hvilken främmande potentat soldaten offrar sitt lif kan vara likgiltigt, tänkte jag; den som betalar bäst har största rätten därtill. Bland alla kejserliga trupper jag såg behagade mig inga så mycket som Pappenheims Valloner och därnäst Götz' kyrassierer. Vid de förstnämda antogs ingen utländing, men vid de senare kunde en sådan få plats,

om han blef vederbörligen rekommenderad. Denna förmån erhöll jag genom den vestfaliske löjtnanten v. Schneeberg, hvilken som yngling besökt min fädernestad Husum i Slesvig och där gjort min bekantskap. Ehuru att börja med blott volontär, fickjag snart tillfälle att utmärka mig samt vinna öfverstlöjtnanten Moritz von Falkenbergs ynnest.

»Under krigets många besynnerliga skiften bodde jag en gång på ett slott i Schwaben hos grefve von Wolfstein, hvars dotter var lika namnkunnig för skönhet som lifligt temperament. Ej långt därifrån bodde en annan grefve, hvilken också hade en utmärkt vacker dotter, men då Wolffsteinska familjen räknades bland de ifrigaste katolikerna där i trakten och grannen var protestant, umgingos de aldrig. När Tilly kom till Schwaben för att hålla räfst med protestanterna, dref grefve Wolffstein saken så, att han blef ägare af kättarens gods. Strax därefter uppträdde Gustaf Adolf på tysk botten. I början skrattade man åt hans snögubbar, ty kejsarens generaler troddes vara oöfvervinneliga; men småningom började ryktet spridas om svenskarnes tapperhet, och innan man visste ordet utaf, stodo de vid Donau. Nu blef förskräckelsen allmän, vägarna vimlade af flyktingar, som sökte skydd i närmaste fästning, blott den fattige bonden afvaktade tåligt sitt öde. Grefve von Wolffstein ansåg Donauwerth säkrast, hvarför han begaf sig dit med sin dyrbaraste lösegendom. I denna stad hade den protestantiske grannen äfven nedslagit sina bopålar, och ödet ville, att de skulle finna rum i ett och samma hus. Mötet måste ha varit mindre angenämt, men nöden gör ofta människan fördragsam; hvad som händt vidrörde ingendera.

»En dag ropades från vallarna: svenskarne äro här! Och strax därpå förkunnade kanondundret, att skiltvakterna icke sett i syne. Hur mycken möda man än gjorde sig att bevara staden åt kejsaren, blef allt motstånd gagnlöst; de svenska vapnen kände intet hinder. Under gråt och tandagnisslan öppnades portarna, barbarerna tågade in, men i stället för mord och brand vankades baler och kalaser, blott den fordrade krigsgärden hunnit erläggas. Så roligt hade de unga damerna aldrig förut haft. Till första dansen nekades naturligtvis ganska enträget; men sedan man därifrån kom helskinnad tillbaka på sin plats bredvid söta mamma eller pappa, gingo de öfriga som en olja. Bland svenskarne befann sig en förnäm, utmärkt vacker herre, hvilken delade sin uppmärksamhet åt många håll, så att hans fängslande blef ett slags hederssak för könet. Unga grefvinnan von Wolffstein, hvars skönhet och rikedom beredt henne lika många segrar som Tilly någonsin kunnat skryta af, nedlät sig slutligentill täflan med sina jämnåriga, och det dröjde ej länge förrän ryktet om hennes förlofning var i full fart. Huru där vidare tillgick, kan jag ej säga, ty allt detta hände innan jag lärde känna familjen; men säkert är, att hon både blef allvarligt kär och måste gifva vika för en rival, nämligen den protestantiske grefvens dotter.

»När svenskarne kort därpå bröto upp för att tränga längre in uti Bajern, for grefve Wolffstein åter till sina gods. Den unga grefvinnan hade emellertid blifvit sig alldeles olik. Kinderna bleknade, ögonen visade ständiga spår efter hemligt gjutna tårar, med få ord, hela världen såg, att hon tärdes af någon kufvad lidelse. Detta kunde ej undgå faderns uppmärksamhet, och han vände sig till sin både andlige och kroppslige läkare, en jesuit från Prag, för att af honom begära råd. Genom munkens åtgärd blef hon i vissa hänseenden bättre, men i andra alldeles förryckt. Hälsan återvände, och kärlekens sentimentala yttringar sträfvade mot himlen, under det dess materiela riktning följde jorden. Den som blott nämnde ordet giftermål kunde vara säker på att se henne med vilda åtbörder störta ur rummet; den som lofvade att våga lif och blod för katolska lärans seger öfverhöljdes af henne med kyssar och smekningar.

»Så stod saken när jag någon tid före bataljen vid Lützen hade följt öfverstlöjtnant von Falkenberg på en spionresa åt bajerska gränsen för att se efter hvad Banér tog sig till. Vår färd skedde mest under den mörka delen af dygnet, vägarna voro bottenlösa, vädret rysligt. Nästan stelnad af köld frågade jag, om vi ej skulle söka nattkvarter. Jo, blott vi hunnit till tjänlig ort, svarade öfverstlöjtnanten, i det han sporrade hästen. Ändtligen togo vi kosan mot ett på afstånd glimmande ljusskèn, och strax efter midnatt tömdes bägarna vid grefve von Wolffsteins rikligt försedda bord. Redan af öfverstlöjtnantens hälsningssätt kunde jag finna, att han ej var obekant med den unga grefvinnan, en gissning som sedermera öfvergick till full visshet. Äfven på mig gjorde hennes skönhet starkt intryck; men jag var en så underordnad person, att mina ögon endast vågade fägna sig på vederbörligt afstånd.

»Tiden flög med ilande fart; afskedsstunden kom utan att hvarken öfverstlöjtnanten eller grefvinnan blefvo synliga. Du måste väl ändå bocka dig för dottern i huset, tänkte jag sedan min reverens för fadern var slutad, och medklappande hjärta nalkades jag hennes kammare. Låset vreds omkring, dörren sköts upp, men, min Gud! Denna syn går aldrig ur mitt minne. Framför ett härligt belyst altare stod Falkenberg, hållande ett krucifix i vänstra handen och omslutande flickans lif med den högra, färdig att kväfvas af hennes brännande kyssar. Om jag sade, att kärlek lyste ur hans ögon, skulle jag ljuga; för uttrycket i hennes väsen känner jag icke något namn. Vid min åsyn blef hon alldeles icke förlägen, utan yttrade blott: han är ju också en af den sanna lärans kämpar? Vänta unge man, du skall bli invigd! Därpå tog hon en sax, afklippte den största af sina sköna lockar och beseglade gåfvan med en kyss. I detsamma hördes en röst ropa: grefven kommer! Denna varning meddelades genom jesuiten, hvilken hållit vakt, Gud vet hvar; och när grefven inträdde, voro vi allesammans till utseendet så lugna som vi endast sysselsatt oss med de kallaste komplimenter.

»Under det återstående af resan talade öfverstlöjtnanten högst sällan, så att jag måste lägga tygel på mitt begär att söka upplysningar. Kort därefter inträffade den märkvärdiga slaktningen. Gustaf Adolf föll för Falkenbergs kula, men banemannen hade också sett sin sista stund. Mot krigets slut kom jag åter till Schwaben som svensk officer och var ej ense med mig själf, om jag i min nya dräkt skulle våga göra ett besök hos grefven, synnerligen om hans dotter fanns på stället. Emellertid fortsatte jag vägen rakt fram ända till borgen. Här såg jag först att min fruktan varit öfverflödig. Byggnaden hade blifvit en ruin, fälten närmast däromkring lågo öde. Denna anblick smärtade mig, och jag beslöt undersöka, om ingen mänsklig varelse fanns, som kunde meddela mig något angående sista ägarens öden. Nu föll jag i ny förundran, ty en del af slottet syntes nedbruten och alldeles bortförd. Färdig att återvända, blef jag ändtligen varse tvenne krämare kommande vägen utför från Donauwerth, och hvilka på tillfrågan berättade följande vidunderliga historia.

»Stamfadern för grefvarne von Wolffstein hade stått i förbund med den onde anden, genom hvars tillhjälp han samlat oerhörda skatter, och sonen fick ej ärfva fadern på andra villkor än att han erkände satan som länsherre. Detta syntes honom nog hårdt, men att processa med osynliga parter inför världslig domstol lönte ej mödan. Den tidens säkraste advokater voro munkarne. Dessa rådde honom attgöra en vallfart till den heliga grafven och deltaga i ett just då pågående korståg. Under återfärden besökte han, till yttermera visso, Rom, där påfven lämnade honom ett skriftligt gåfvobref på äganderätten af borgen med thy åtföljande härligheter, mot löfte att så väl han själf som alla efterkommande städse skulle deltaga i hvarje strid som kunde uppstå till befästande af katolska läran. Mot ett så kraftigt utslag vågade den onde anden ingenting invända, och genom många mansåldrar satt son efter fader i orubbad besittning ända tills trettioåriga kriget utbröt.

»Då varande ägaren, en sjuttioårig gubbe, kunde ej komma i fråga att kallas i härnad; sonen däremot, den siste grefven, vägrade utan något giltigt skäl. Nu körde hin håle på bakslag, och alla möjliga olyckor drabbade. Grefvinnan kunde icke föda någon son och dog i barnsäng efter en dotter; svenskarne plundrade godset, åskan uppbrände byarne, stormen slog omkull skogen med mera som jag glömt bort. Under dessa rysliga hemsökelser, gjorde den unga fröken allt hvad hon kunde för att blidka ödet; men ingenting ville hjälpa. Slutligen försvann hon, och grefven dog, sedan han gifvit hela sin förmögenhet åt kyrkan. Den flygeln ni ser vara nedrifven där borta,» fortfor berättaren, »har användts till en klosterbyggnad, hvars munkar påstå, att satan icke viker så länge en sten finnes kvar. Annat godt folk tror däremot, att slottets raserande blott är ett välbetänkt knep af de fromma fäderna i dessa krigiska tider, ty krigaren håller sig helst till det som för ögonen synes. Ni måtte icke själfva vara katoliker? frågade jag.»

»Nein, Gott verhüte!» svarade bägge, noga beskådande mina fälttecken. »Wir sind reinlehrige, Augspurgische protestanten, und opgleich anjetz Paijern, jedoch aufrichtige Schwedenfreunde.»

»Och detta är den olyckliga grefvinnans hår?» inföll kronprinsen.

»Ja, ers höghet.»

»Religionskrig bilda förhållanden som ingen mänsklig beräkning på förhand kan uppfatta. Huru mycket svenskt blod har ej flutit för Tysklands tankefrihet, och likväl, huru mången bön har ej uppstigit till himlen för att

nedkalla fördömelse öfver svenskarne? Den störste hjälte norden, ja, måhända världen kan uppvisa, föll i kampen för en främmande sak, om man nekar att rättskänslan utgör folkslagenssyskonband. Mycken ära hemförde väl hans sörjande krigare, men jag fruktar att våra trofeer snart mista sin glans, ty nordens sol håller på att gå upp i oriktigt väderstreck.» Vid detta ord tycktes prinsen liksom vakna ur en slummer, och då hans blickar träffade öfverstens spefulla småskratt, skyndade han till ett öppet stående fönster. »Hvad kan det vara för sorl som höres på borggården?» sade han efter en stunds tystnad. »Gör dig underrättad därom och lämna mig svar i min sängkammare.»

Vid sin återkomst omtalade öfversten att man insatt en nyss gripen brottsling i slottsfängelset. Någon riktig reda på saken hade ej kunnat erhållas, emedan alla ville vara bäst underrättade. Den ene visste att han stulit, den andre att han mördat, den tredje, att han blott ämnat göra ettdera, men blifvit hindrad.

*

NITTONDE KAPITLET.

Bror och syster.

Drottningens verksamhet under hela den dag som föregick afsägelseakten gränsade till det otroliga. Bref författades, nya bindande villkor för det årliga underhållets tryggande uppsattes, audienser lämnades åt ståndstalemännen och de förnämsta bland hofherrarne, hvilka ännu i sista stunden ville förmå henne att kvarstanna vid styret. På sådant sätt ägde hon knappt en enda minut för ordnandet af sina enskilda ekonomiska angelägenheter, om hvilka hon blott i förbigående sade några ord åt favoritkammartjänaren, som vanligtvis ej behöfde mer än en vink för att begripa meningen. När hvilans timme ändtligen slog, blef hon således ganska bestört, då Poissonnet inträdde med stirrande ögon och blossande kinder, utan att kunna göra redo för hvad han verkställt eller underlåtit. »Par Dieu,» utbrast hon, »är det på sådant sätt du visar din tillgifvenhet, usling! Duskall erfara, att jag ej ännu nedlagt min spira. Ropa Fransiska och lägg dig att bortsofva ruset! I morgon fäller jag slutdom.»

»Allernådigaste drottning!» ropade fransmannen under de löjligaste åtbörder. »Jag är icke skyldig till det brott för hvilket ni misstänker mig. Min förra vandel må bevittna, på hvad sätt jag tjänat er; men att ensam strida mot en hel ligas förenade bemödanden ligger utom gränsen af mina krafter. Jag varnade ers majestät för Fransiska från första stunden jag såg henne; nu torde ni skörda en bitter vedergällning för all er obetänksamt bortslösade godhet.»

»Hvad har då händt? Säg fort!»

»Ingenting mindre än att hon fått samvetskval öfver sin religionsförändring och lämnat sig i prästernas våld. Kring hela staden löper redan ryktet om ert antagande af katolska läran. Prästerskapet öfverlägger på hvad sätt ni skall kunna tvingas till en förklaring i detta ämne; bönderna hota ställa hinder i vägen för er resa. Emellertid är allt hvad Fransiska skolat uträtta ogjordt, en del af de till försäljning åt mäster Björn lämnade juvelerna tagna i beslag och min homme d’affaires kastad i fängelse.»

»Peste! Låt genast i mitt namn arrestera förbryterskan. Befall ett detachement af gardet uppsöka hennes fristad, spränga dörrarna, om de ej godvilligt upplåtas, och släpa hit henne lefvande eller död!»

»Besinna då, allernådigaste drottning, att ett sådant förfarande skulle skada er mer än allt annat. Blir hon vid domstol tilltalad, måste hon dö på schavotten, och troligtvis yppar hon dessförinnan en mängd saker, som böra begrafvas i den djupaste glömska. Ärkebiskopen, doktor Lenæus, är präst till kropp och själ, och om han än i tysthet kan medgifva en ångerfull syndares förlåtelse, skall han ofelbart röra upp både himmel och jord, så snart

kyrkolagen kommer i fråga. Det är under denne prästs vingar hon sökt sig ett gömställe genom herr von Findlings bemedling, hvarvid ej må lämnas obemärkt, att kronprinsen till nåder upptagit sin forne page på grefve Totts och kanske än flere mäktige herrars förbön.»

»Men jag begriper icke hvad som tvungit henne till ett så olycksaligt steg. Hon har ju varit katolik från späda barndomen och borde glädja sig öfver att på främmande botten få fritt bekänna sin tro?»»Nej, ers majestät! Hon har blifvit lockad... hvad pratar jag nu för galenskaper? — Hon han visst länge bekänt sig till den sanna läran; men kärleken...»

»Mort du Dieu, du ljuger! Detta är frukten af jesuiternas ursinniga nit. Jag har länge misstänkt saken.»

»Allernådigaste drottning, jag är så oskyldig som ett nyfödt barn. Om Cassati lydt mina råd, hade aldrig denna olycka timat. Nu finns ingen annan utväg än att hålla god min och se genom fingrarne. Gif mig fullmakt att underhandla, så vill jag försöka bringa henne hit till slottet igen. För ers majestäts ögon må hon icke komma; men allmänheten bör tro, att hon, liksom den öfriga snart afdankade hofstaten, blir vederbörligt afskedad.»

»Jag är skapad att bedragas. Par Dieu, ett vackert ämne till furstinna! Gör hvad du vill, blott jag slipper att någonsin mer höra talas om den otacksamma fjollan, de fördömda Messeniernas värda testamente.»

»Ännu ett ord anhåller jag i underdånighet få säga. Hon har nyckeln till kapellet, och där finns åtskilligt som ej kan bli kvar sedan ers majestät rest. Det tänker jag låta henne hopsamla och öfverlämna till mig, så fort lägenhet yppas för hemlig transport genom rikssalen.»

»Låt mig vara i fred, jag har annat att tänka på.»

*

Poissonnet var verkligen väl underrättad om Fransiskas göranden och låtanden. På Adolfs bästa häst hade en ridknekt jagat vägen utåt mot Säfva, med en skrifvelse från Johanna till kyrkoherden i Forss. Afståndet mellan detta ställe och Upsala skulle dock, oaktadt all möjlig skyndsamhet, icke kunnat tillryggaläggas på ringare tid än tolf à fjorton timmar och något svar således ej erhållas inom halfannat dygn. Men ödet, eller mer religiöst taladt, försynens skickelse, underhjälper stundom människans goda uppsåt genom alldeles oväntade medel. Mäster Kristoffer saknade sin dotter så mycket, att han började ångra att han stannat hemma. När han sedermera fick underrättelse om Carl Gustafs ankomst till Upsala, väcktes lusten att göra en resa dit. Brunte blef således framledd, kappsäcken fastsnörd, och just i det ögonblick Adolfs stalldräng anlände till Enköping, mötte han kyrkoherden, hvilken, färdandes långsamt fram, ännuIlbudet.beräknade hur många faror kunnat drabba vid öfverfarten på färjorna mellan Strengnäs och Hjulsta, om det varit blåsväder. Efter brefvets läsning måste Brunte släppa till benen. Rätt fort bar det väl icke åstad, men ändå tillräckligt för att alldeles öfverraska de väntande.

Då hvar och en gjort sin berättelse, uppsökte mäster Kristoffer ärkebiskopen. Denne mäktige prelat försummade ej att hota syndens hufvud med andans svärd och ville genom den brottsligas exemplariska bestraffande gifva Antikrist en skarp läxa. Småningom svalnade likväl hans ifver för kyrkoherdens erinringar om medlidande mot vilseförda; hvarjämte ett bref från grefve Tott, däri drottningens svåra belägenhet, om saken komme under domstol, vederbörligen afmålades, gjorde god verkan. Slutligen kom man öfverens att förbryterskan efter drottningens afresa skulle vederbörligen skriftas, och enär bevisas kunde, att den rena lärans afsvärjande icke ägt rum, utan blott obetänksam närvaro vid kättersk gudstjänst, åter upptagas i den sanna kyrkans sköte. Emellertid borde hon, för sin personliga säkerhets skull, flytta till ärkebiskopens hus och trollpackan allvarligt efterspanas. Under Johannas, Kristoffers eller Adolfs ansvariga uppsikt kunde Fransiska likväl få göra utvandringar i staden, om hon så önskade.»

Denna senare tillåtelse måste nödvändigt förskaffas, sedan Poissonnet infunnit sig och uppgifvit sina fordringar.

I staden rådde den ovanligaste tystnad. Allt hvad lif och anda hade strömmade åt slottet, för att kunna säga sig ha varit tillstädes vid den märkvärdiga högtid som i de svenska häfderna aldrig ägt något motstycke. Blott inom en liten, föga bemärkt krets tycktes hvarje deltagande känsla finna tillräckliga föremål på stället och medlemmarne

omsorgsfullt undvika att sluta sig till den allmänna nyfikenheten. Ännu djupt skakad efter yppandet af mången dold lefnadshändelse, låg Fransiska halfslumrande på sin säng, vid hvars fötter och hufvudgärd Adolf och Johanna sutto, försänkta i allvarliga tankar. De sista ord som blifvit uttalade voro en from önskan af den senare för de älskandes lyckliga framtid; men hvilken möjlighet gafs väl att dölja Fransiskas förhållanden, och huru skulle hon undgå världens uppenbara missbilligande? Vid sidan af en så hårdt bestraffad maka som hon syntes skola blifva var det icke tänkbart att Adolf kunde behålla sin beställning. Konungens viljaägde ingen makt hvarken öfver allmänna omdömet eller verkningarna af dess hemliga yttringar. Den enda utväg som återstod syntes honom ligga i möjligheten att erhålla någon passande syssla antingen i en aflägsen landsort eller de tyska provinserna. Mer än en gång frågade han sig själf: hvad har väl föregått i ditt sinne, att du, som för blott några dagar sedan ville afstå från all njutning af världen och gömma dig i skogarnas sköte, nu finner det motbjudande att våga ett sådant steg? Men då han därvid glömde den stora skillnaden emellan att frivilligt åtaga sig en uppoffring och tvingas underkasta sig den, kunde han ej erhålla något tillfredsställande svar.

Så hade dagens första hälft tilländalupit. De som sett Kristina utan minsta tecken till saknad lyfta Gustaf Adolfs krona från sitt hufvud återvände med tårfulla ögon, för att skyndsamt intaga middagsmåltiden och därefter ytterligare beskåda Carl Gustafs kröning i domkyrkan. Genom mäster Kristoffer erfor Adolf huru allt tillgått. Rikskansleren hade saknats, riksdrotset vägrat aftaga kronan, med flere andra omständigheter, som allmänt äro kända och det här vore öfverflödigt att upprepa.

Midt under detta samtal anmälde pigan, att en främmande karl ville tala med kaptenen, hvarför Adolf gick honom till mötes. Det var kvartermästaren, som klädd i full gala, begagnat den enda rast gardet på en sådan paraddag fick njuta och försakat maten mot skyldigheten att lämna rapport om föregående aftonens expedition. »Trollpackan,» började han genast, »måste ha flugit sin kos på någon väl insmord ugnskvast; ty tullvakterna försäkra, att hon ej passerat förbi dem, och i staden finns hon icke. Hennes medhjälpare, en gammal spetsbof, som följde armén som marketentare i Tyskland, blef däremot riktigt fångad. Något har han redan bekänt, och mer skola vi klämma fram, blott här blir lugnt igen. Sanningen att säga, gör det mig ändå litet ondt om honom, emedan han håller ett rasande präktigt öl och är ingen gnidare mot gamla kunder.»

»Men hvad har marketentaren då bekänt, som jag bör veta?» frågade Adolf.

»Jo, Gud bevare herr kaptenen, det är just han som lämnat armbanden till guldsmeden. När nu fråga uppstod om rätta ägaren, tog han råd af trollpackan, hvilken bad honom mörda gamle Björn och sedan återlämna varan tillhenne. Detta skulle ske sistlidne natt, men jag, tillika med ett par andra duktiga bussar, låg i bakhåll. Klockan vid pass tolf kom han smygande på strumplästerna, blottade en värja och ämnade stöta till; men då skulle ni hört hvilket Halt, werda! jag ropade. Som träffad af åskan, damp syndaren baklänges i golfvet; ty han kände igen rösten och erinrade sig säkert, huruledes jag förr en gång eskorterat honom till galgen, fastän det icke blef någon hängning utaf. Sedermera förde vi honom bakbunden till slottsfängelset, där fångvaktaren gjorde en hop ganska slipade frågor. Att han stått i förbund med trollpackan erkändes, äfvensom att det var hon som öfvertalat honom att mörda guldsmeden. Rörande armbanden sjöng han sin gamla visa, eller att de skulle säljas för en hoftärnas räkning, och... Jag vet ej om jag vågar säga efter honom?... Ni kan blifva ond... Ni kan falla i förundran...»

»Å nej, säg fritt ut; numera förundrar mig ingenting.»

»Jo, han sade att... att det var jungfru Fransiska, sa’ han; Gud bevare herr kaptenen!»

»Den som är invigd åt galgen kan säga hvad han behagar för att rädda sig; men det tillhör klokt folk att icke tro på skälmars ord.»

»Jag tror också icke denna fabel.»

»För den oskyldigas rättfärdigande spar ingen ärlig soldat hvarken uppoffring eller möda. Ni har sagt, att ni är mig tillgifven; tiden då ni kan bevisa detta med gärningar är nu inne. Vederlägg ryktet, när och hvar ni hör det fortplantas.»

»Där är min hand! Gud bevare herr kaptenen!»

Så snart Adolf hunnit vända ryggen åt kvartermästaren, begaf han sig till Fransiska, tryckte en brännande kyss på hennes läppar och sade: »Arma, olyckliga varelse, när skall ödet upphöra att förfölja dig!»

»Åter ett ondt budskap?» hviskade hon långsamt.

»Din värda läromästarinna kröner sitt verk genom den största af alla nedrigheter. Icke nog med att hon velat förföra din själ; när den undslipper henne, vill hon komma åt kroppen. En stöld har blifvit begången; ett par juvelarmband äro tagna i beslag, och nu finner hon tjänligt att uppgifva dig som den hvilken lämnat dem till utprångling.»

»Rättfärdige himmel!»

»Trösta dig! Om alla andra stöd svika, står jag fast. Den som vill göra dig något ondt måste bana sig väg genommitt bröst. Ja, det är för mycket att lägga så hård pröfning på ett enda hjärta. Hör hit! Hvar och en som finns i huset skall blifva mitt vittne.»

»Hvad ämnar du göra?»

»Försona dig med ödet eller falla med dig.»

Vid ropet hade kyrkoherden och Johanna sprungit till, för att se hvad som var på färde. Adolf bad dem komma närmare och fortfor: »Det är i motgången vänskapen pröfvas; det är i faran soldaten visar sitt mod. Att trotsa döden när äran vinkar fordrar mindre uppoffring än att försaka äran för rättvisans skull. Tron icke, att jag med dessa ord vill gifva någon skrytsam färg åt min handling; men fåfängan hade en stund öfverhand i mitt vankelmodiga sinne, och jag måste därför straffa mig själf. Detta är fullgjordt genom bekännelsen; nu vill jag åter blifva hvad jag förr varit: ordhållig, ädel och fri från fördomar. Hvad som hädanefter händer skall jag anse med likgiltighet, blott jag får äga denna dyrbara hand. Älskade Fransiska! Du såg, huru litet värde den lofvade furstinnetiteln hade i mina ögon. Aningen hviskade, att det blott var ett af lyckans villande skuggspel, och jag afsade mig all delaktighet däri, om den skulle köpas genom uppoffringen af min öfvertygelse. Åt en skådespelerska, hon må vara nedstigen från tronen eller utgången från kojan, säljer jag aldrig min tjänst; fäderneslandet, äran eller den husliga kretsen äga allena anspråk på mina krafter. Det har blifvit en häfdvunnen sed att besegla hvarje högtidlig handling med något utvärtes tecken, och jag ville gifva mycket, om jag i detta ögonblick hade en ring att trycka på ditt finger. Men denna brist skall icke fördröja uppsåtets fullbordan: det dyrbaraste jag äger må blifva underpant på min trohet tills utbyte hinner göras. Då jag fanns på slagfältet vid Nördlingen, ännu ett spädt barn och kämpande med döden, var detta smycke, ena hälften af ett dyrbart gehängspänne, fäst vid ett blått silkessnöre kring halsen. Tag emot det och blif min trolofvade brud.»

Blek som ett lik, fattade Fransiska gåfvan med vänstra handen och lösryckte med den högra något från sitt bröst, därvid sägande: »Måttet är fyldt; slut mig i din famn, icke som brud, utan som syster! Här har du andra hälften af smycket!»

På gården vid det kungliga stallet såg man stark rörelse. Gulklädda betjänter packade saker i en mängd vagnar, medankuskarne spände for. Rundt omkring slottet stodo tvenne kompanier af gardet uppställda; portarna voro stängda; ingen främmande släpptes in. Hvad allt detta skulle betyda, undrade mången borgare, ty man anade icke, att Kristina ville resa så hastigt. En del förmente att det var konungens bagage som lagades i ordning, på det han måtte kunna komma till Stockholm och där hålla sitt intåg före drottningen, andra hviskade, att hon redan ångrat kronans nedläggande. Andra åter påstodo, att vagnarna tillhörde grefve Tott, som troddes ha blifvit hertig, under förbehåll att genast draga åstad mot furstendömet, hvilket han sedan aldrig skulle lämna; kort sagdt, hvar och en hade sin fundering; men de klokaste beslöto låta morgondagen förklara gåtan, helst ett störtregn gjorde vistandet utomhus mindre angenämt.

Utför lilla trappan som ledde till korridoren åt drottningens sängkammare nedsteg en äldre man, hvars talrika betjäning väntade i stora förstugan, och möttes därunder af en yngre. Den förre var riksdrotset grefve Per Brahe, den senare grefve Claes Tott, hvilken efter en djup bugning frågade: »Lät hennes majestät öfvertala sig?»

»Nej, hon är lika envis nedanför som på tronen,» svarade drotset.

»Min Gud, hvad skall folket nu säga! Det lönte visst mödan, att hennes vänner sökte utsprida osanningen om hennes framtida ständiga vistande här i Upsala bland lärdomens idkare och skatter!»

»Den sannsagan narrade icke mången. Ni såg ju själf, med hvilken ifver folket ryckte till sig Kristinas från skuldrorna fallande konungamantel och slet honom i tusen stycken för att erhålla ett minnestecken? Detta hade ej händt, om man betviflat hennes bortresa. Hvad allmänheten däremot skall finna högst besynnerligt är, att hon reser hals öfver hufvud.»

»Och utan att af kungen begära stadfästelse på hvad hon för sina vänner begärt?»

»Trösta er, herr grefve! Ekholmssund flyger icke bort! Visserligen syntes hans majestät ganska motsträfvig att lämna sitt bifall, men hvad kunde han invända, då den höga beskyddarinnan med sina öfvertalande manér slutligen sade: 'Par Dieu, min kusin, ni tvekar att mig till behag skänka grefve Tott en skön egendom, oaktadt jag skänkt er en skönare krona?'»»Månne jag skulle kunna erhålla enskild audiens?»

»Det lär bli kinkigt, åtminstone ännu på en timme eller par. Att taga afsked af nationen är ej så svårt som att säga ett evigt farväl åt skötevännen. När de la Gardieska ekipaget rullar sin kos, kan ni försöka er lycka.»

Grefve Brahe gissade rätt. För alla utom la belle comtesse var dörren stängd, och den stolta Kristina, som utan minsta märkbara inre rörelse sett män fälla tårar, lät sitt hufvud med smärtans omisskänliga uttryck nedsjunka på kvinnovännens bröst. »Skilsmässan från dig, älskade Ebba,» sade hon, »är ett grufligt dolkstyng i mitt hjärta; men jag vill ej digna under striden mot naturen. Mitt exempel skall visa det svaga människosläktet, att själen kan vara oberoende af kroppens former, att det ej är senornas storlek som bestämmer andens kraft. Blott tvenne saker ångrar jag, nämligen att ha lämnat samtycke till ditt giftermål, och att ej i egen person ha kommenderat under en batalj. Hvilken himmelsk njutning skulle det icke varit att midt ibland dödens härjningar låta kämparne störta sig mot faran vid ljudet af en kvinnoröst, och sedan antingen inslumra på en bädd af eröfrade fanor, eller nedlägga segertecknet för dina fötter!»

»Älskade Kristina! Ers majestät ville jag säga ...»

»Nej, nej! Förtrolighetens uttryck klinga ljufligt från vänskapens läppar. Jag har afskakat fåfängans stoft; majestätets sinnebild hvilar nu i andra händer än mina. Säg om det igen, du sade ju: älskade Kristina?»

»Men besinna då, att ni ännu vill kallas drottning.»

»Ja, af hopen, af världen, af dessa usla maskar som stinga, om man tillåter dem att upplyfta hufvudet. På främmande botten skall mitt majestät åter randas, lik en nytänd sol; i Sverige vill jag njuta den korta nedgångsstunden.»

»På främmande botten? Hvilket hemskt uttryck! Gud låte dig ej få säga: det finns blott ett fädernesland.»

»Barnsligheter! Tror du då, att ödet icke skulle fastnaglat människan liksom trädet, om det velat, att hon ovillkorligt föddes och dog på samma plats? Hvilka äro väl de som hylla den ensidiga bestämmelsens förtryckande lagar? Jo, enfalden, kufvad af prästerna, till säker beräkning för tionden, och de så kallade hjältarne, dem politiken lagt en snara om foten, på det att de skola vara till finnandes när faran hotar. Men snillet ser tvärt igenom vidskepelsens slöja,att jorden är rund, människans kropp nog stark att uthärda alla klimat och hennes själ en världsborgare.»

»Hvarför tar då minnet af barndomens fröjd ut sin rätt midt under lifvets skiftande njutningar?»

»Därför att barnet inbillar sig njuta hvad det aldrig ägt och erfarenheten ger begrepp om missräkningar. Nöjet är en fenix i de späda åren, men med tiden förlorar det denna egenskap och kräfver oupphörligt främmande näringsämnen. Antingen dessa af brist på omtanke saknas, eller begäret blir öfvermättadt, känner man en tomhet som man söker uppfylla genom minnets luftiga bilder.»

»Dessa läror äro falska.»

»Följ mig, så lofvar jag dig att bevisa motsatsen.»

»Jag har låtit telningar uppväxa på fosterjorden och är således bland de enfaldiga som måste tro, att människan har rötter uti den.»

»Om du varit född prins, eller jag själf kunnat få barn på honnett sätt utan att gifta mig, hade du måhända gjort en proselyt ur filosofernas samfund — nu åter blir jag vid min tro.»

»Lägg till: vid mina fäders!» svarade grefvinnan och föll på knä.

»Stig upp, Ebba! Din anspelning är opassande.»

»Jag måste trotsa furstinnans vrede för att rädda mitt hjärtas vän.»

»Parbleu! Sådan järnvilja finns ej som motstår tjusningen af dina behag.»

»Detta ögonblick bevittnar likväl, huru kraftlösa de äro.»

»Fordra allt utom det omöjliga. Äfven jag har ägt stunder i hvilka ångern öfver det tagna steget skulle ha nedrifvit hela min framtids skimrande luftslott, om filosofien ej skänkt mig styrka. Kristina upphör att vara till när öfvertygelsen säger henne, att hon ej mer är regent. Obetänksamheten, ödet, människors ondska, eller hvad du behagar, har tvungit mig att försaka en materiel spira; men den intellektuella skall jag bättre vårda. Hvilken blefve väl min rol, om jag kvarstannade som undersåte i Sverige? Och tror du själf, att jag förmådde afhålla mig från all inblandning i styrelsen? Nej, både landet och jag vore då förlorade. Som drottning i lärdomens världsmonarki behöfver jag ej frukta för någon rival. Min hufvudstad blir Rom, som väl kan bära en påfve i bredd med snillets diktator.På ena sidan vänta glömska och förödmjukelse, på den andra ära och ett odödligt namn. Hvad jag tror eller icke tror må gärna utgöra ett tvisteämne för samtiden; eftervärlden skall föga bekymra sig därom, hänförd af mitt rykte. Och hvilken förändring undergår jag väl genom hyllningen af en annan lära? Jo den att jag mödar mina fingrar med korstecknet, i stället för att sjunga psalmer — Voila tout!»

»Hvar skall då religionsombytet ske?»

»Första akten kommer att spelas i Brüssel; lokalen för den andra är ej ännu bestämd. Från Danmark vill jag skrifva dig till och sedan från alla städer jag passerar; lofva blott att svara mig lika flitigt.»

»Bevilja mig en anhållan till minnesskänk.»

»Låt höra!»

»Tag vägen till Brüssel öfver Lützen!»

Vid detta yttrande for Kristina tillbaka, men hämtade sig genast och svarade, i det hon kysste grefvinnan: »Nu är det för sent att ändra marcheroute!» Därefter gick hon till dörren, öppnade henne och ropade: »Steinberg, låt köra fram!»

Vid åsynen af vagnarna störtade slottets hela befolkning till stora trappan. Allas ögon voro riktade mot den dörr hvarigenom drottningen skulle komma ut; således märkte ingen, med hvilken skyndsamhet först Poissonnet vid sidan af Fransiska, och strax därpå Adolf gingo öfver borggården. Kaptenen styrde kosan direkt åt södra flygeln; de förra togo en omväg för att hämta kapellnyckeln, hvilken låg i Fransiskas rum, och därefter begifva sig till rikssalen. I detsamma hördes ett doft sorl, blandadt med trumpetljud. »Mon Dieu!» utbrast Poissonnet, »drottningen är redan färdig, och ni dröjer att lämna mig det som jag af er skall mottaga!»

»Jag är så matt,» svarade flickan, »minnet nekar göra sin tjänst... nyckeln måste vara bortstulen, ty på detta bordet låg han när jag gick härifrån.»

»Hvad vill det säga! Ämnar ni behålla drottningens tillhörigheter?»

»Haf åtminstone vördnad för mitt själslidande, om ni ej kan tygla edra otidiga misstankar. Jag skall göra allt möjligt för att efterkomma hennes majestäts befallning och lofvar er, vid min heder, att genast med ett ilbud skicka effekterna till Stockholm, så snart kapellet hunnit öppnas.»»Ehuru ogärna måste jag dock antaga tillbudet;

ty för allt i världen vill jag icke dröja en enda minut längre än det gamla hofvet; adieu!»

I hela rummet fanns ingen vrå, ingen möbel som Fransiska ej genomletade, men förgäfves; nyckeln kunde ingenstädes upptäckas. Ändtligen började hon tro, att han möjligtvis icke blifvit af henne medtagen från rikssalen, där han stundom lades i en remna invändigt på ena spiskarmen till bättre åtkomst för drottningen, då hon önskade hemligt besöka kapellet. Denna förmodan ledde Fransiskas steg genom de ödsliga gemaken mot den nu äfven tomma skådeplatsen för en af tidens märkvärdigaste handlingar. Åskan bullrade starkt, regnet smattrade oupphörligt på de höga fönstren. Med blandade känslor af häpnad och undergifvenhet nalkades hon kapellet; dörren var stängd, men nyckeln satt i låset. »Min Gud!» utbrast hon, »hur skall jag kunna förstå detta? Måtte ondskan ej åter ha förekommit mig!»

Längtande efter förklaring, skyndade hon in i helgedomen, sammanknäppte händerna af glädje då allt syntes orubbadt och började hopsamlingen med oafbruten ifver. Rökelsekaren, krucifixet och vigvattenskärlet lågo redan i en utbredd duk, blott madonnabilden, som hängde på pelaren till vänster vid altaret, återstod att nedtaga; men detta arbete väckte så många obehagliga erinringar, att hon gärna sett att det kunnat undgås. Liksom ett spökrädt barn nalkades hon flere gånger, men drog sig genast tillbaka, utan att våga lyfta armen.

Slutligen började hon frukta för öfverraskning och beslöt att genom en innerlig bön lugna de svallande känslorna. Efter hjärtats tysta utgjutelse följde hörbara yttringar. »Den verkan,» sade hon, »som du, höga himlabrud, gjorde på mitt sinne i bekymrets stund kunde ej vara frukten af någon afgudadyrkan. Mitt öfvermod, som trodde sig nog mäktigt att uppfatta betydelsen af ödets vink och inbillade sig att efter vidskepelsens anvisning kunna följa allmaktens outransakliga beslut på spåren, känner sig krossadt vid försöket att utreda religionens enklaste hemlighet. Uppsåtlig brottsling i andras ögon, men endast vilseförd i mina egna, åstundar jag ej mer än att återgå till den lära jag fordom bekänt. Hindren därför äro undanröjda, och om du äger något verkligt inflytande på mänskliga lifvets händelser, så hjälp mig att med själsstyrka fullgöra hvad nödvändigheten kräfver.Gif mig förmåga att känna mig fullkomligt lycklig genom vinsten af en bror mot förlusten af en make. Dina bekännare må med mina trosförvandter strida om måttet af din makt; din oskuld och godhet kan ingen jäfva, ty du var utkorad af Gud. Om din förlåtelse är jag således öfvertygad, och kunde din världsliga gestalt nu uppenbaras, skulle jag säkert erhålla den befallningen att hoppas, ej bäfva!»

Liksom hänförd af någon hastig ingifvelse, sprang hon upp på altardisken, omfattade bilden med bägge händer; men i detsamma skakades kapellet af ett förfärligt åskslag, hela luften tycktes flamma, Fransiska störtade sanslös till golfvet, och belätet satt kvar på sitt gamla ställe.

Under den tystnad som därefter följde syntes spåkvinnan krypa fram från sitt gömställe bakom pelaren, nalkas förskräckelsens offer och varsamt sluta det i sina armar. »Du blundar, stackars barn!» sade hon. »Var min åsyn så fasansfull? Du hade bort betänka, att kättarefingrar ej ostraffadt vidröra helighetens symbol. Kättare? Nej, det var du ändå icke. Öppna ditt slutna öga och se, hur mildt himladrottningen blickar emot dig. Världen kan du ej mer tillhöra. Början af din omvändelse unnades det mig att grundlägga, slutet däraf öfverlämnar jag åt änglarna. Löftet är fullbordadt, målet för min bana upphunnet; det återstår blott att öfvergå till den långa hvilan. Men så ensam som jag lefvat här i världen vill jag icke förbida domsbasunens ljud i grafvarnas mörka sköte. Hvilken skön dag! Min salighets palm slingrar sig om lagern af den största seger kyrkan någonsin vunnit. Hvar är nu frukten af så många tusen svenskars död? Långt mer än Falkenbergs kula skall det smärta dig, stolte Gustaf Adolf, att se enda telningen af dina fäders stam själfmant inympa sig i det träd hvars rötter du försökte upprycka. Från de lyckligas boningar vill jag visa dig min dotter och fråga: hvar är din? Ock sedan vill jag vända mig till... Men nej! Hjärtats enskilda hämnd må icke vanhälga religionens. Hon andas, rodnaden börjar åter sprida sig på den bleknade kinden: hvad lifvet ändå är vackert i ungdomens blomstertid! Sådan var jag också innan passionernas stormar härjat mina drag; och med denna grymma erfarenhet skulle jag lämna dig till rof åt förförelsen! Kväf din blödighet, arma modershjärta! Glöm ej, att den helige faderns aflatsbref mottar dina pulsslag. Någon kommer! Jag måste stänga vägen.»»Min dotter!» svarade spåkvinnan.Vid dessa ord nedlade spåkvinnan sin börda, smög sig på tå till dörren och sköt för regeln. Emellertid började Fransiska andas lättare.

»Hvad har händt?» frågade hon, ännu i ett slags dvala, »hvarför öfverger du mig, min bror; du lofvade ju så heligt att taga mig till äkta; äger du ej en dryck vatten för din törstande brud?»

»Se här,» svarade spåkvinnan och framdrog en liten flaska ur sitt sköte. »Det är nyss hämtadt från källan, friskt, ofelbart välgörande, drick!» Med slutna ögon vände Fransiska ansiktet åt den sidan hvarifrån ljudet kom, öppnade läpparna och sväljde några gånger, under det gifverskan skiftesvis kysste ett krucifix och en pergamentsrulle.

»Hu! Det var bittert,» återtog den förra; »du gaf mig eld, bröstet brinner redan. Gif mig något annat som smakar bättre. Hör du ej hur man klappar, hur man ropar? Det är Adolfs röst; lät upp! Jag är bedragen.»

»Stilla dig! Jag hör ingenting.»

»Himmel! Hvilken förfärlig stämma! Min plågoandes!»

Nu gaf dörren vika, hvarvid grefve Tott, Adolf och kvartermästaren störtade in i kapellet. »Hvem ligger där?» frågade grefven, pekande på Fransiska, hvilken de sistnämnde skyndade att uppresa.

»Min dotter!» svarade spåkvinnan, som, efter att ha hastigt förtärt hvad flickan nyss lämnat, sökte rycka henne ur de ankomnes armar.

»Du ljuger!» röt Adolf, »hvarken min syster eller jag hvilade någonsin i ditt sköte.»

»Icke du, men hon. Låt mig få behålla mitt återfunna barn!»

»Hvad är detta för ett djäfvulskt upptåg? Bekänn! Det kan vara nödigt att bikta, innan du kommer på bålet.»

»Vik undan!» ropade kvartermästaren. »Skynda, herr kapten, att bära den olyckliga till något säkert ställe. Åt er, herr grefve, vågar jag i ödmjukhet uppdraga brottslingens noggranna bevakande, medan jag hämtar läkare och nödiga vittnen.» Detta var ej väl sagdt förrän han ilade bort.

Djup natt hvilade öfver nejden; ovädret hade upphört, men luften förmörkades ännu af tjocka moln. På en tältsäng i öfverste von Würtz’ kammare låg Fransiskas behagliga, ehuru bleka gestalt. Strax bredvid stodo Adolf, Johanna, en läkare och mäster Kristoffer, som knappt hunnit meddela religionens sista tröst, då fläkten af dödsängelns vingarbortjagade anden. Längre ned i rummet syntes, på ena sidan Josias Rothschnabel, belagd med tunga kedjor, på den andra spåkvinnan, fasthållen af kvartermästaren, ur hvars starka armar hon förgäfves bemödade sig att blifva lös, tills ändtligen en stundtals återkommande vanmakt tvingade henne till mera stillhet.

»Plats! Hans majestät kommer!» ropade en page, i det dörren hastigt öppnades. Företrädd af grefve Tott och öfversten, stannade Carl Gustaf på tröskeln, sägande åt den honom följande vakten: »Låt ingen nalkas!» hvarefter han steg in, hälsade och genast frågade spåkvinnan: »Hvem är du?»

»Gissa!» svarade hon med stirrande blickar.

»Täckes ers majestät i nåder tillåta, skall jag försöka hvad gamla bekantskaper kunna uträtta,» inföll kvartermästaren och höll armbanden tillika med den förr omtalta dolken under hennes ögon. »Minns du Nördlingen? Döda ting ropa ibland högre än människoröster.»

»Ja, visst minns jag detta härliga ställe, där min tros fiender föllo som gräs och den försmådda kärleken njöt hämnd.»

»Minns du också den späda gossen, som blödde under kroaternas sablar?»

»Han dog vid mina fötter.»

»Nej, han lefver; se dit! Där står han vid sidan af sin somnade brud.»

»Är det väl möjligt? Jag tackar dig, heliga jungfru, för det du gaf mig tid att undanrycka offret och återlämna ett ofördärfvadt barn i ditt moderliga sköte!»

»Triumfera icke så hastigt! Hon dog som ärlig lutheran.»

»Usling!»

»Prästen kan intyga, att jag säger sant.» Härvid gaf kvinnan ett anskri och lät hufvudet sjunka ned.

Förgäfves sökte läkaren åter bringa henne till sans; krafterna försvunno med hvarje minut, pulsarna upphörde att slå. Då fattade öfversten en på bordet stående ljusstake och belyste hennes anletsdrag; men efter några ögonblicks forskning utropade han — »Drömmer jag! Nej, det är hon! Det är grefvinnan Nepomucena von Wolffstein!»

Dessa oväntade ord gjorde ett starkt intryck på de närvarande. Ingen mer än kungen begrep dem rätt, och likvälkände sig alla djupt rörda. Till och med Adolf uppvaknade ur sin stumma sorg för att begära förklaring, men Carl Gustaf gjorde en rörelse med handen, och öfversten teg.

Nu gällde det Josias, som under hela uppträdet läst på ett radband. »Af honom torde vi få den säkraste ledtråden,» sade kungen.

Värdshusvärdens bekännelse innehöll hufvudsakligen, att han under Nördlingenbataljen haft sin plats vid den trossafdelning som kvartermästaren kommenderade. Lika med alla andra måste han se sina effekter anammas af fienden; men då han ofta brukat den indräktiga handteringen att vara dubbel spion, träffades snart en gammal bekant, hvilken räddade hans lif. Några särskilda händelser kunde han ej omtala; däremot berättade han med full säkerhet, huru den nyss aflidna kvinnan då fanns närvarande och hade, klädd i ett slags nunnedräkt, med krucifixet i handen, uppmuntrat de stridande österrikarne att icke gifva pardon.

Vid framkomsten till kejserliga lägret fann han henne där före sig, beboende ett särskildt tält i munkarnes kvarter. När fredsunderhandlingarna började, drog han till Sverige, där han ej ägde någon annan födkrok än att sälja små grannlåtsarbeten, som de i Falun förvarade krigsfångarne på lediga stunder kunde sammanflika, eller ock att till bönderna utprångla stulet gods. Bland fångarne gick den sägen, att en ande uppenbarat sig i koppargrufvan, gifvit en del af dem rikligt penningunderstöd och lofvat alla snar befrielse. Detta ansåg Josias för ogrundadt prat, ända tills han själf farligt insjuknade och önskade sig delaktighet af sakramentet. Då anlände den påföljande natten samma kvinnovarelse som han sett vid Nördlingen och gaf honom nattvarden, under villkor att han aldrig skulle öfvergifva katolska läran. Därvid trodde han sig hafva upptäckt, att hennes vistande i Sverige ej allenast åsyftade fångarnes hjälp, utan också var förbundet med något större hemligt ändamål.

När slutligen underrättelse kom rörande krigets slut, försvann hon alldeles från Dalarne, som äfven han måste lämna, för att söka sin lycka i Stockholm. Där tog han tjänst som kypare, blef förmögen samt stötte åter på den förmodade nunnan, under larven af spåkvinna och tillika regent i de tyska invalidernas kasern. Troligtvis hade hon under tiden gjort en resa åt andra länder, ty alla påstodo, att hon kommit till hufvudstaden med ett främmande skepp.Hennes rätta namn visste han icke, men hon upptog ganska väl då någon kallade henne nådig fru.

Efter dessa upplysningar ansåg han öfverflödigt att orda om sammanträffandet i Upsala, hvartill både armbandens och kvartermästarens närvaro gåfvo honom giltiga skäl.

När Josias slutat, vände Adolf sig mot kvartermästaren, sägande: »Det förefaller mig som jag hört er nämna något om den på slagfältet funne gossen eller ägaren till er så länge bevarade skatt; misstar jag mig häruti?»

»Nej; Gud bevare herr kapten!»

»Hvem är han då?»

»Ni själf, och ...»

»Säg icke mer! Mitt öde har hittills varit så likstämmigt med Fransiskas, att upplösningen däraf nödvändigt måste bli obehaglig och kväfva den sista gnistan af aktning för mig själf.»

»Kurage, min kapten! Er herr fader behöfver ni, ta mig sju tusan, icke blygas för. Näst högtsalig hans majestät har ingen så kringpiskat rikets fiender som han gjorde. Se bara hit!» Därvid öppnade Jonas Kraft ett litet skrin.

»Här, på detta smycke, står ett kostligt vapen graveradt, och öfver hjälmprydnaden Joh...»

»Håll munnen, gamle pratmakare!» ropade öfverste von Würtz och slog igen locket.

»Mina vänner!» sade Carl Gustaf. »Detta besynnerliga uppträde skulle skada hennes majestäts glorvördiga rykte, om det blef kunnigt; därför anbefaller jag eder alla i gemen och hvar och en i synnerhet att iakttaga obrottslig förtigenhet. Åt mäster Kristoffer uppdrager jag att kristeligen begrafva flickan; slottsfogden skall få befallning om moderns nedstoppande på något aflägset ställe, och kvartermästaren äger att vid därom erhållande vidare order föra marketentaren till Stralsund, där han i ett af fästningshvalfven blir förvarad. Ditt framtida öde, min käre Adolf, vill konungen gifva tjänlig riktning.»

*

Mot slutet af mars månad 1659 satt mäster Kristoffer jämte Johanna framför spiselbrasan på Forss, då en soldat som mist ena benet kom hemlinkande från armén ochbegärde nattkvarter i prästgården. »Vid hvilket regemente har ni tjänat?» frågade kyrkoherden.

»Vid gardet,» svarade den stympade krigaren.

»Då känner ni säkert major von Findling och den gamle kvartermästaren Jonas Kraft?» inföll Johanna.

»Öfverste von Findling, menar ni väl! De voro mig icke obekanta.»

»Voro? Hvad vill det säga?»

»Jo, att natten mellan den 10 och 11 i förra månaden, under den misslyckade stormningen på Köpenhamn, gick öfversten med kvartermästaren vid sin sida i spetsen för de hundra frivillige som banade väg åt reservens förnyade anfall, och att båda stupade för en och samma kula.»

*